[illegible]

[illegible]

JO. BAPT. MICH. SAGAR,

MED. DOCTORIS CIRCULI IGLAVIENSIS
IN MORAVIA PHYSICI REGII ET ACADEMIÆ
NATURÆ CURIOSORUM MEMBRI,

SYSTEMA
MORBORUM SYMPTOMATICUM

SECUNDUM

CLASSES, ORDINES, GENERA
ET SPECIES

CUM

CHARACTERIBUS, DIFFERENTIIS
ET THERAPEJIS.

*FILUM ARIADNÆUM AD LECTULOS
ÆGRORUM.*

IMPENSIS JOANNIS PAULI KRAUS,
BIBLIOPOLÆ VIENENSIS.
MDCCLXXVI.

Nisi in Ordines redigantur, & velut castrorum acies distribuantur in suas Classes, Ordines, Genera & Species, omnia fluctuari necesse est. *Cæsalpinus.*

Et sane inter præcipua Artis nostræ desiderata illud merito reponimus, ut singuli quique morbi in tot species subdistinguantur, quot sunt morbi primarii, à quibus foventur. *Baglivus*, *Sydenhamus*, *Mortonus*, *Musgrave*, *Gorter*, *Stahlius*, *Freind*, *Huxhamus*, *Gaubius &c.*

Ex hactenus dictis patet sollicite distinguendas esse varias morborum species, ut singulis idonea medela adhiberi possit, cum illa, quæ huic speciei sanandæ conducunt, in alia ejusdem morbi specie nocerent. L. B. van *Swieten.*

Si specificam morborum genericorum diagnosin perfecte novissemus, facile nobis foret determinare: quo in casu hoc, vel illud remedium certo & cito prodesset; & quo in casu parum vel nihil efficeret.

Quam utiles se præstarent practici! si ad ægrorum lectulos morborum genericorum species & differentias exacte conarentur observare & docere. Ill. Ant. *Störck* in libello de Flammula Jovis.

Quod per genera speciesque ignota sit morborum divisio, idcirco Medicis à curandi scopis errare contingat, animadvertit *Hippocrates*, cum nos ad rationalem contemplationem adhortatur. *Ludovicus Bellisarius Interpres.*

VIRO
ILLUSTRISSIMO, MAGNIFICENTISSIMO
AC
CLARISSIMO
ANTONIO L. B. de STOERCK,
AUGUSTISSIM.
IMPERATORIS ET IMPERATRICIS
A CONSILIIS,
ARCHIATRORUM COMITI,
STUDII MEDICI C. R. PRÆSIDI ET DIRECTORI,
NOSOCOM. PAZMAN. PHYSICO, PLURIUM
ACADEMIARUM MEMBRO &c. &c.

VIRO
INGENIO SAGACISSIMO, INVENTIS
FELICISSIMO,
PRACTICO CONSUMATISSIMO,
GENERI HUMANO UTILISSIMO, MORIBUS MANSUETISSIMO,
PATRONO MEO GRATIOSISSIMO.

*HOCCE FILUM ARIADNÆUM AD LECTULOS
ÆGRORUM
MEÆ IN SESE PIETATIS TENERRIMÆ*
MONUMENTUM
PONO, DEDICO ET CONSECRO
JOANNES BAPT. MICHAEL SACAR CARNIOLUS.

Διόπερ ἐπαινῶ καὶ τὸν δεύτερον Ἱπποκράτην, τὸν Στὸερκκ, ὅτε τοὺς νόσους ἀνιάτους εὐτυχῶς ἐθεράπευσεν.

Dabam Iglaviæ 5. Julii 1774.

PRÆFATIO.

In hoc Systemate morborum Symptomatico conatus sum iliades morborum in Systema cogere, vastamque & indigestam molem ob oculos Medentium ponere ea methodo, qua Illustris Carolus LINNÆUS ingentem numerum stirpium in Systemate Naturæ dispescuit, definivit, ut Medici ægrotis adstantes, consulentes ex Symptomatibus morbum definire, ad suam Classem, Ordinem, Genus & Speciem relegare possint, illique assignatam therapeiam præstituere; quemadmodum Botanici per Nemora amore stirpium errantes Systemate Naturæ instructi ex partibus fructificationis & vegetationis plantam obviam determinant, ad suam Classem, Ordinem, Genus & Speciem revocant, suoque nomine nominant: ita spero Medentes quoque provisi hocce Systemate poterunt quemque obvium in ægrotis morbum definire, determinare ex symptomatibus quinque sensibus patentibus, suoque nomine salutare.

Homo medicus planta mobilis radicem suam intra se circumferens fistulam intestinalem, ad eamque quotidie per canalem angustum œsophagum alimenta & potulenta demittens pene infinitis subjectus est morbis.

Viginti quatuor elementares litteræ toties componi possunt, quod nullus timor sit has compositiones post sæcula exhauriendas, multo minus timendum est elementorum morbos componentium combinationes olim finiendas; nam multo plura sunt morborum elementa quam vocum. Si etenim quis consideret nostræ arboris ætates, actiones, temperamenta, diætam, vitæ genus, climata, constitutiones cœli, anni tempora, sex res non naturales &c:, vix non innumera habebit ipsa elementa & occasiones morborum.

Hinc ego tantummodo principaliores morbos descripsi quasi omnes, quorum notitia Medenti necessaria est, reliqua symptomata secundaria componentia morbos, concomitantia, aut epigenomena curiosis reliqui. A præcipuo porro symptomate denominatur morbus semper ut phrenitis, colica &c:, & per minus principalia constantia definitur: ut videre est in quolibet genere: species deinde diversæ occasioni, parti affectæ, excremento singulari &c: originem suam debent.

Morbi porro hi non sunt ex cerebro, aut theoria nati, sed omnes in ægris observati vel à me, vel ab aliis, ut patet ex Nosologia Methodica Ill. de SAUVAGES.

Cultus Sermonis nullam curam habui, quin studiose hunc neglexi, ut fiam brevis, clarus & didascalicus; è contra sæpius intuli vim Latio, præsertim in nominibus specificis brevitati studens.

Theoriam omisi omnem, ut liber evadat portatilis & commodus, idque libens feci; quum hæc ex Nosologia Methodica, variis operibus Cl. ASTRUC, L. B. van SWIETEN Commentariis & Physiologia peti possit.

Classes statui XIII. sat naturales Natura ita nobis has digito monstrante; Vitia enim ægre cum plagis nubuntur; quia plagæ sunt continui solutiones semper & morbi sæpissime truculenti, quæ absunt à vitiis. Exanthemata à phlegmasiis sejungere debui; quia illa distinctam petunt plerumque methodum, & in quibusdam nulla est inflammatio, nulla crusta inflammatoria sanguinem missum tegit, nulla durities pulsus observatur: quis etenim in miliari alba, aut aphthis symptomata phlegmasiarum vidit?

Suppressoriorum morborum C. LINNÆUS Classem statuit, statuit quoque Ill. de SAUVAGES defectum seu debi-

debilitatem Claſſem: licet igitur ſtatuere etiam ſuppreſſionum Claſſem ceu defectuum excretionum ſuetarum, & exinde vel maxime, quod genera hanc Claſſem conſtituentla non poſſint cum æquali facilitate & claritate ad alias Claſſes dislocari Natura reclamante, ut patet in iſchuria, dyſtocia.

Non poſſumus herbarium vivum ex morbis intra chartas poſitis conficere, ut Botanici ex herbis pro adjumento imaginationis ſueverunt; hinc characteribus, differentiis & adumbrationibus morborum conficiundis magis quam Botanici incumbere debemus, ut tandem ſemel Noſologia ea certitudine & ſplendore fulgeat, quo hodie ſuperbit Botania.

Obſervationibus equidem obruimur morborum, aſt, quod dolendum! adæquatas & completas non multas habemus, quæ pro Regula haberi poſſent; nam pauci fuere Autores, qui ſepoſita omni theoria & autoritate candidi hiſtorias morborum texuiſſent.

Ad completam obſervationem morbi neceſſe eſt candide annotare nomen ægri, ætatem, parentem, morbos, temperamentum, victum, vitæ genus, clima, anni tempus, conſtitutionem cœli, morbos prægreſſos, morbos concurrentes, morbi gradum, occaſiones, ſymptomata, læſiones functionum, excreta, retenta, animi pathemata, exteriora, morbi decurſum de die in diem, medicamenta cum ſuis effectibus, diætam ægri, caſus haud prævisos, ſedes morbi in cadavere denati quærere & fideliter aſſignare: quot Experimentatores ſibi has leges ſequendas præfixerunt? Ill. Archiatrorum Comes Antonius Stoerck in obſervationibus ſuis has arduas leges ſervavit, ſervat cum paucis aliis.

Hoc demum opus à me per audaciam ſyſtematicam propoſitum, à doctioribus & ſagacioribus olim ad

perfectionem deductum, quod Immortali SAUVAGES natales maxima parte debet suos, eam spero præstabit Practicis ad lectulos ægrorum opem, quam Botanici per Nemora & Alpes amore stirpium capti errantes ex Systemate Naturæ III. Caroli LINNÆI habent; ad minus chirurgi castrenses, Medici peste affectis ministrantes & nos forenses physici paucis lineis cujusvis morbi diagnosin, prognosin & therapeiam comprehensan remoti à Bibliotheca in hoc libro circumferentes portatili juvabimur, filoque ariadnæo iliadibus morborum immersi ducemur, quod commodum si Respublica Medica ex hoc meo labore quondam habitura sit, jam mei tuli præmium laboris. Vale B. Lector!

A. Indicat morbum *acutum* seu velocem & periculosum.

B. Indicat morbum *brèvem*, cito desiturum & sine vitæ periculo.

C. Morbum *chronicum* seu longum & periculosum.

L. Morbum *longum* seu tardigradum sine periculo.

P. Morbum per *periodos* recurrentem, remittentem, aut intermittentem.

R. Morbum *recurrentem* sine periodis certis: ut hysteria, vertigo plethorica &c.

D. Morbum *dubium* seu cujus duratio & periculum variant, aut non satis constant.

a. b. c. &c. Varietates ejusdem speciei significant, & hæc sufficiant pro prognosi cujusvis speciei eruenda, plura peti possunt ex Prospero ALPINO.

SYSTE-

SYSTEMA
MORBORUM SYMPTOMATICUM.
CLAVIS CLASSIUM.

I. VITIA, Symptomata externa levidensia, palpabilia, absque notabili cachexia, pyrexia.

II. PLAGÆ, continui Solutiones, morbi propriè chirurgici, persæpè sat graves.

III. CACHEXIÆ, coloris, figuræ, molis, in corporis habitu sine notabili febre depravatio.

IV. DOLORES, sensationes molestæ ad febres non referendæ.

V. FLUXUS, exitus insolitus cujusvis solidi, vel fluidi, è corpore est character hujus classis.

VI. SUPPRESSIONES, meatuum impeditio, hinc excretionum consuetarum in sanitate retentio.

VII. SPASMI, contractio invita constans, vel interpolata musculorum motum localem efficientium.

 IX. AN-

VIII. ANHELATIONES, motus ſpasmodici iterati, defatigantes, pectoris cum reſpiratione ſonora, moleſta, absque pyrexia notabili.

IX. DEBILITATES, impotentia ſentiendi, appetendi, imaginandi, organa artusque movendi more ad ſanitatem neceſſario.

X. EXANTHEMATA, febris cum effloreſcentia cutis varia maculoſa, puſtuloſa, phlycthænoidea, & aſthenia.

XI. PHLEGMASIÆ, febris cum pulſu duro, dolore topico, inflammatione partis externæ, vel internæ, ſanguine miſſo cruſtâ inflammatoria tecto, urinâ plus tincta.

XII. FEBRES, frigus, calor, pulſus frequens, reſpiratio aucta, viribus artuum imminutis, depravatis, vel viribus vitalibus pulſu & reſpiratione vix mutatis, virium artuum ſumma proſtratio.

XIII. VESANIÆ, error mentis in imaginatione, appetitu, judicio, aut memoria.

CLAS-

CLASSIS I. SYNOPSIS.

VITIA.

Character Classis; Syndromes symptomatum cutaneorum in solidis levidensium, palpabilium sine febre, cachexia, manifestis.

ORDO I. MACULÆ, mutationes coloris nativi.

I. LEUCOMA, macula opacans corneam.

II. VITILIGO, macula cutim deprimens corymbosa.

III. EPHELIS, macula cutis corymbosa, fusca.

IV. NÆVUS, macula congenita protuberans, vel non.

V. ECCHYMOMA, macula à sanguine sub cute effuso.

ORDO II. EFFLORESCENTIÆ, tumores humorales exigui, gregales, absque pyrexia.

VI. PUSTULA, phyma parvulum apice suppurans, rumpendum, subin in crustam abiens.

VII. PAPULA, phyma parvulum desquamandum, nec suppurans.

VIII. PHLYCTHÆNA, vesicula fluido seroso plena, fastigiata.

IX. BACCHIA, maculæ faciei guttatæ plus, minus prominentes, aut asperæ, squamulas, vel furfures sæpius dimittentes, diuturnæ.

X. VARUS, tuberculum durum constans.

XI. HERPES, papularum prurientium corymbus.

XII.

XII. EPINYCTIS, plycthænarum atro-rubrarum congeries præcipuè in tibiis noctu acriter pungentium, dolentium potissimum.

XIII. HEMEROPATHOS, maculæ rubrorutilæ crura obsidentes, extra lectum illico apparentes, importune prurientes, in lecto vero evanescentes, diuturnæ.

XIV. PSYDRACIA, efflorescentia rosacea, rubra, erysipelatosa.

XV. HYDROA, exanthemata miliaria plycthænoidea sine febre & asthenia.

ORDO III. PHYMATA, tumores humorales solitarii.

XVI. ERYTHEMA, phyma rubrum calens, diffusum.

XVII. OEDEMA, phyma album indolens, molle, frigidum, laxum, foveam digiti impressi servans.

XVIII. EMPHYSEMA, phyma pallidum frigidum, elasticum.

XIX. SCIRRHUS, phyma durum, indolens, frigidum, cuti concolor in locis glandulosis.

XX. INFLAMMATIO, est tumor sphæroideus rubore, calore, tensione, dolore pulsatili insignis, solitarius, sat extensus, in suppurationem vergens; erysipelas contra non suppuratur, & phlegmone habet pyrexiam magnam conjunctam; sæpius nihilominus inflammatio in phlegmonem transit.

XXI. BUBO, phyma scirrhoso-inflammatorium in glandulis plerumque inguinalibus.

XXII. AN-

XXII. PAROTIS, bubo juxta aurem.

XXIII. FURUNCULUS, phyma ſubdurum, inflammatorium, prominens, vorticem habens in fundo incongerendum.

XXIV. ANTHRAX, phyma apice gangrænoſum, in ambitu inflammatum.

XXV. CANCER, phyma ſcirrhoſum lancinans.

XXVI. PARONYCHIA, inflammatio extremi digiti.

XXVII. PHIMOSIS, inflammatio præputii glandem denudatam ſtringens, vel incarcerans.

ORDO IV. EXCRESCENTIÆ, tumores à ſolidis adauctis per nutritionem auctam morboſam.

XXVIII. SARCOMA, excreſcentia carnoſa.

XXIX. CONDYLOMA, excreſcentia cutanea tendinea.

XXX. VERRUCA, excreſcentia cutanea globoſa.

XXXI. PTERYGIUM, excreſcentia plana in oculi cantho.

XXXII. HORDEOLUM, tumor durus, vel hydatidoſus in palpebris magnitudine ſæpius granum hordei æquans, ſenſu carens.

XXXIII. TRACHELOPHYMA, excreſcentia gutturis.

XXXIV. EXOSTOSIS, excreſcentia oſſis morboſa, ad ejus duritiem accedens proxime, plerumque partialis.

ORDO V. CYSTIDES, tumores capſulati fluido referti.

XXXV. ANEURYSMA, cyſtis arterioſa ex pulſatione noſcenda & ſitu.

XXXVI. VARIX, cyſtis venoſa; ſitus, rubedo & pruritus hanc definit.

XXXVII. HYDATIS, cyſtis lymphaticorum vaſorum dilatatorum lympham continens.

XXXVIII. MARISCA, tumor ſanguine turgens in margine podicis, isque pertinax, accedit proxime ad ſarcoma.

XXXIX. LUPIA, eſt cyſtis materiam pultis, vel mellis conſiſtentiam referentem, haud purulentam continens, frigida & plerumque indolens.

XL. STAPHYLOMA, eſt cyſtis aquoſa à corneæ proptoſi, dilatione, vel ab uveæ hernia in cameram oculi anteriorem prolapſæ, corneam extrorſum protrudens.

XLI. HYDARTHRUS, hydrops articuli in capſa ejusdem, vel cellulis vicinis.

XLII. APOSTEMA, cyſtis purulenta.

XLIII. EXOMPHALUS, cyſtis umbilicalis ſæpius aquoſa ad ſitum mutatum non recedens, nec reponibilis.

XLIV. OSCHEOPHYMA, cyſtis in ſcroto non reponibilis.

ORDO VI. ECTOPIÆ, partium ſolidarum è ſua ſede dimotio ſenſibus obvia continentibus relaxatis.

XLV. EXOPHTHALMIA, ectopia oculi.

XLVI. BLEPHAROPTOSIS, ectopia palpebræ.
XLVII. HYPOSTAPHYLE, ectopia uvulæ.
XLVIII. PARAGLOSSA, ectopia linguæ.
XLIX. PROPTOMA, ectopia appendicum externarum corporis morbosa.
L. EXANIA, ectopia ſeu prolapſus ani.
LI. EXOCYSTIS, prolapſus veſicæ urinariæ.
LII. HYSTEROPTOSIS, prolapſus uteri.
LIII. COLPOPTOSIS, prolapſus vaginæ.
LIV. GASTROCELE, hernia epigaſtrii ſeu ſcrobiculi cordis.
LV. OMPHALOCELE, hernia umbilicalis.
LVI. LAPAROCELE, hernia ventralis ſeu abdominalis.
LVII. MEROCELE, hernia cruralis.
LVIII. BUBONOCELE, hernia inguinalis.
LIX. OPODEOCELE, hernia foraminis ovalis.
LX. ISCHIOCELE, eſt hernia emergens per inciſuram oſſis ſacri decubitu prono reponibilis.
LXI. COLPOCELE, hernia vaginalis.
LXII. PERINÆOCELE, hernia perinæi.
LXIII. ENCEPHALOCELE, hernia ſeu ectopia cerebri per ſuturas oſſium cranii emergens.
LXIV. PERITONÆORIXIS, eſt hernia quæcunque ob rupturam peritonæi emergens; hoc genus eſt ſpecies *rupturæ* inter plagas reponendum; aſt propter affinitatem cum ectopiis illud huc traxi.
LXV. HYSTEROLOXIA, uteri obliquitas.
LXVI. PARORCHIDIUM, ectopia teſticuli.

LXVII.

LXVII. EXARTHREMA, ossium mobilium luxatio.

LXVIII. DIASTASIS, ossium immobilium recessus.

LXIX. LOXARTHRUS, ossium mobilium obliquitas respectiva citra spasmum & exarthrema.

LXX. GIBBOSITAS, thoracis dilatatio prominens, hujusque cavum componentium ectopia.

LXXI. LORDOSIS, ossium longorum incurvatio sine molestia.

ORDO VII. DEFORMITATES, vitia, quæ vix sanitatem lædunt, formam deturpantia.

LXXII. LAGOSTOMA, labium oris fissum.

LXXIII. APELLA, præputii, vel alterius appendicis mollis abbreviatio.

LXXIV. POLYMERISMA, est partium numerum ordinarium excessus.

LXXV. EPIDOSIS, appendicum mollium incrementum insolitum sanum.

LXXVI. ANCHYLOMERISMA, partium concretio.

LXXVII. HIRSUTIES, pili copiosiores, longiores; vel in locis, ubi non solent crescere, obvii.

Temperamenta: 1. sanguineum, 2. lymphaticum, 3. oleosum, 4. salsum, 5. cholericum, 6. atrabiliarium, 7. spirituosum, 8. spermaticum, 9. rigidum, 10. laxum, 11. tenerum, 12. robustum.

ORDO I. MACULÆ, *mutationes coloris nativi.*

I. LEUCOMA, macula corneæ pelluciditatem vitians, opacans.

nephelium. 1. L. macula corneæ ſubpellucida inſtar nebulæ.

therapeia, laudantur ſuccus anagallidis, cyani, chelidonii majoris, pulvis ex alumine, ſaccharo candi & teſta ovorum inſufflatus, aqua benedicta *Rulandi*, vapor fabarum toſtarum coffeæ, aqua viridis *Hartmanni*, bilis varia, vitriolum album, ſuccus iridis florentinæ, extractum *anemones* nigricantis interne quotidie ad granum ſemis, aut granum unum.

albugo 2. L. macula corneæ ſubeminens cretacei coloris cum, vel ſine inflammatione ad margines, vocatur vulgo *perla*. L.

therapeia, aliquibus in pretio habetur raſio, vel fel piſcium, tauri, axungia viperæ, pulvis croci metallorum, oleum buxi, chartæ cum melle, pulvis teſtæ ovorum calcinatæ, ſepiæ piſcis, iridis florentinæ; aliis pacet aloës pulvis, agarici, tartarus matularum, ſuccus chelidonii, euphraſiæ, ærugo in copioſa aqua diluta. Vapores contra illam cum inflammatione præmitti debent ex hyſſopo, valeriana cum camphora, qua ſublata adhibe paulo ante ſcripta.

cicatrix. 3. L. macula corneæ vulneri, vel ulceri ejusdem ſuccedens. L.

therapeia, eadem, quæ contra albuginem valent, experiri poſſunt; aſt raro tollitur malum.

gerontoxon. 4. L. eſt macula arcuata, aut circularis alba, vel flava radium corneæ occupans viſui rariſſime noxia; vidi hoc vitium in oculis defuncti chirurgi *Kolovicz*. L.

therapeia, nulla datur, neceſſaria quoque non eſt.

II. VITILIGO, macula corymboſa cum cutis depreſſione, locum fixum non ſervans in quo naſcatur.

alphus. 1. V. macula palleſcens, ſerpens ſubinde parte in partem, vetus levem cutis aſperitatem excitat; pili ſervant colorem naturalem. C.

therapeia, ſi pars acu puncta exſanguis nullum reddat cruorem, nulla plerumque; ſi contra, difficillima; interim experiri oportet cicutam, viperas, ſerum lactis antiſcorbuticum.

leuce. 2. V. maculæ color albior quam in alpho, pili partis affectæ albi facti labuntur, glabreſcit pars & cutis ſubjecta exſanguis redditur. C.

therapeia, experiri poteſt cura præcedentis & electuarium de antimonio.

melas. 3. V. maculæ ſubsquamoſæ fuſcæ; in carnes ſucceſſive deſcendit malum usque ad oſſa. C.

therapeia, venæ ſectio, diæta euchyma, purgantia ex agarico, myrobalanis &c:, ſerum lactis cum epithymo, cicuta; decoctum lignorum, xanthium, antimonium, mercurius, ſerum lactis antiſcorbuticum, balnea, dropaces, viperæ, in uſum trahi poſſunt.

hepatizon. 4. V. maculæ flavæ, vel fuſco-flavæ in partibus tectis ſubinde majores palma; levem desquamationem epidermidis adferunt: vidi ſæpius. L.

therapeia, per cathartica, diætam blandam, plantas diureticas, capillares, incidentes, hepaticas, frictiones, balnea, ſinapismos, fit.

III. EPHELIS, maculæ umbrinæ glabræ, corymbosæ, raro partes tectas afficientes, acquisitæ.

solaris. 1. E. macula continua, non guttata, verno tempore teneris puellis insolatis familiaris. B.

therapeia, abluitur oxycrato, aqua rosarum cum pauca camphora admixta, gummi cerasorum in aceto vini soluto, pasta amygdalarum, aut succo foliorum recentium cerasi.

gravidarum. 2. E. maculæ umbrinæ, solitariæ, palmam latæ, frontem præcipue afficientes in gravidis, virginibus menostasia laborantibus, & quandoque in viris difficulter hæmorrhoidantibus. L.

therapeia, poscit deoppilantia, caussam tollentia interne, externe ablutionem decocto baccarum lauri cum melle, emulsione seminum cannabis, succo radicis buglossi; ablutio aqua phagadænica omini mane facta potens est remedium, ut & mercurius præcipitatus albus; laudatur quoque solutio vitrioli albi in aqua, lac virginum & sulphuris, tum magisterium marcasitæ.

lentigo. 3. E. est macula corymbosa ex minoribus lentis formam referentibus constans; præsertim ruffos defædat, æstate augetur, frigus hanc repellit, minuit. L. R.

therapeia, aquam fabarum, florum sambuci, lac sulphuris, lac virginum, pastam amygdalarum amararum, seminum brassicæ, succum baccarum immaturarum ribesii, aquam phagadænicam, mercurium præcipitatum album, succum exstillantem ex terebrata quercu, magisterium marcasitæ, flores zinci, solutionem vitrioli albi in aqua, laudant varii.

ignealis. 4. E. hæ maculæ ab igne focisve producuntur in partibus his diutius & sæpius admotis subflavæ, rutilæ, umbrinæ. L.

therapeia, nulla, fuci aut vernices vitium solummodo obducunt.

lutea. 5. E. macula auriginosa in recens natis; vide *auriginem.*

therapeia, eadem, quæ auriginis.

scorbutica. 6. E. macula ampla livescens, aut cærulescens crura præcipue infestans noscitur signis scorbuti, nostalgiam quoque comitatur. L.

therapeia, vide *scorbutum.*

IV. NÆVUS, macula congenita eminens, vel non, supra libellam cutis.

sigillum 1. N. macula congenita eminens seu fastigiata, nigricans, subrotunda, quandoque pilosa, verrucosa, quandoque varia repræsentans, ut cerasum, fragum, murem &c: L.

therapeia, fere nulla; vix scalpellum radicem exstirpare potest.

maternus. 2. N. decoloratio cutis congenita in parte aliqua certis temporibus decrescens, aliis iterum magis in conspectum prodiens; subin varia à gravida matre desiderata, vel aversa repræsentant hæ maculæ colore & circumferentia sua; menostasia, graviditas &c: augent maternum.

therapeia, an contactus improvisus cadaveris prodest? abstersio placentà primogeniti, ut nostris obstetricibus arcanum habetur, meæ filiolæ nil profuit, sed maternus in glabella hujus castaneum referens, inde natus est. Dum mater in sartagine torreret castaneas à scintilla in faciem exsiliente terrefacta tetigit suam glabellam & exclamavit: ah nascenda proles habebit nævum in glabella, infelices castaneæ! profunde rubrum tempus & unguentum rosatum cum camphora & cerussa minuerunt maternum.

V. EC.

V. ECCHYMOMA, eſt macula nigricans, vel atro-rubra, cæerulea, liveſcens in gilvum ſucceſſive deſinens colorem nata à ſanguine in adipoſam ſub cute effuſo.

ſugillatio. 1. E. eſt ecchymoma ex contuſione natum D.

therapeia, prout eſt contuſio major vel minor, ita quoque variat: in minore ſufficit fomentum ex parietaria, floribus cyani, ſambuci & ruta in vino; ſpiritus vini camphoratus; ſolutio ſaponis in urina, vino, aut aqua Reginæ hungariæ; in majore ſugillatione indicantur phlebotomiæ, nitrum, arnica cum floribus ſambuci interne, externe, fomentum ex kinkina, nitro, ſale ammoniaco, ſcordio & ruta ex vino.

melaſma. 2. E. ecchymoma tibias potiſſimum ſenum absque cauſſa evidenti deturpans. L.

therapeia, ferme nulla.

menoſtaticum. 3. E. ecchymoma manuum horridum ex menoſtaſia pertinaciſſima. Vidi in puella nigrum & lividum cadaveris inſtar triduani. C.

therapeia, menſes revocantibus, pellentibus obtinetur; in citata puella nulla medicina menſes reſtituere, ecchymoma tollere potis erat.

ſcorbuticum. 4. E. maculæ palmares in tibiis ſcorbuticorum, vibices nigreſcentes, liveſcentes, cæruleſcentes; lumbos etiam & dorſum ſubinde tingunt. C.

therapeia, vide *ſcorbutum*.

compreſſio. 5. E. ecchymoma coccygis, clunium, dorſi &c: in morbis longis ex decubitu oritur, quod non raro gangræna excipit. D.

therapeia, mutatus ſitus, pulvinaria, pelles villoſæ; linimentum ex albumine ovi

& spiritu vini camphorato, balsama, vinum rosatum, in tempore adhibita prosunt: vide *gangrænam.*

hypo-sphagma. 6. E. ecchymoma in albo oculi, vel in cornea ex sanguine effuso sub adnata, in hoc vitio nullus adest dolor: vide *Yvesium* p. 10. in historia Remed. contra mala oculi. L.

therapeia. linimento *Sloenii* pertinaciter oculo applicito junctis evacuationibus sanguinis & alvi observatum hocce malum feliciter curavi in juvene.

hæmalops. 7. E. vide *caliginem.*

subunguium 8. E. vide *primam* speciem.

ORDO II. EFFLORESCENTIÆ, aspredinens, cum cuticulæ elevatione ultra libellam cutis humorales exiguæ, gregales, absque pyrexia.

VI. PUSTULA, phyma aut vesicula colorata suppurans, diametri linearis, fastigiata, pure dehiscens, quandoque in crustam abiens; est ceu *furunculus* linearis diametri.

proso-pica. 1. P. pustulæ in fervidis juvenibus, spermate turgentibus faciei. L.

therapeia, purgantia, refrigerantia, serum lactis intro sumenda, quin & vena secanda est fervidioribus, plethoricis; lavatio quotidie fiat aqua, vel succo plantaginis ditatis modico extracto saturni Goulardi; fontes bibat ad sitim exstinguendam: aliæ pustularum species non sunt per se mobi.

VII. PAPULA, phyma parvulum seu efflorescentia desquamanda, nec suppurans.

VII. PHLYCTHÆNA, veſicula parva fluido ſeroſo plena, quæ deinde ſponte rumpitur & fundit ſerum.

ophthalmica. 1. P. eſt phlycthæna in ipſo bulbo oculi, vel palpebrarum marginibus. B.

therapeia, continuo aperiatur veſicula ad humorem emittendum, dein unguento ſeu nimento *Sloenii* tractetur; reliquas phlycthænas alibi inveniens.

IX. BACCHIA, maculæ rubræ, vel efflorecentiæ naſi & partium adjacentium eidem, guttatæ plus, minus prominentes, aſperæ, furfuraſcentes, diuturnæ; hoc genus ambigit inter maculas & efflorecentias.

macula 1. B. eſt rubedo naſi & adjacentium eidem absque omni aſperitate & efflorecentia, fontes etiam bibentes quandoque infeſtans. L.

therapeia, cura ſequentis tentari poteſt.

roſea. 2. B. efflorecentia corymboſa rubra, faſtigiata ſine pruritu, furfuraſcens vinoſorum naſum deturpans. L.

therapeia, ſerum lactis, jura refrigerantia, antiſcorburica, aquæ ſelteranæ, teſtudo, cancri fluviatiles, millepedes, viperæ, abſorbentia cum abſtinentia à vinis præſertim acidis, intra ſumpta ſaltem pro parte formæ conſulunt; externe adhibe cosmetica lac virginum, teſtacea in ſucco limonum, acetum ſaturni cum camphora, aquam phagadænicam, præcipitatum album mercurium, magiſterium marcaſitæ, vitriolum album.

herpetica. 3. B. bacchia pruriens herpetica, furfuraſcens. L.

therapeia, vide *herpetem*.

ſyphilitica. 4. B. puſtulæ rubræ, roſeæ, duræ, calloſæ, quandoque circulares, corollam referentes, ſumma parte ulceroſæ, humidæ, manantes, furfuraceæ, ſquamoſæ, circa naſum, aures &c: ſeriatim diſpoſitæ cognoſcuntur ſignis ſyphilidis. C.

therapeia, balſamum mercurii curavit etiam obſtinacem calloſam: vide *ſyphilidem*.

febrilis. 5. B. in malignis febribus naſus ſit brunneus, nigricans, tumidus, puſtuloſus: certum ſignum mortis inſtantis; Admodum R. P. *Adalbertus* Zarenſis mihi videndam præbuit moriturus hanc bacchiam lethalem in febre ſua putrida. A.

therapeia nulla.

leproſa. 6. B. ruſtica mulier in naſo tantum habuit papulas in ſquamas craſſiuſculas, atras, imbricatas, eſcharoticas deſinentes, ſibique ſuccedentes, cachectica plumbeo colore; noctes inquietæ, & extenuatio corporis aderant. C.

therapeia, dedi eidem pilulas *Plenckianas* cum decocto ligni juniperi ſumendas præmiſſo laxante; naſum vero mane & veſpere lavabat aqua phagadænica, & reliquo tempore horridum viſu hunc naſum tegebat emplaſtro de cicuta & lapide calaminari anatice mixtis; effectum ignoro; quia non redivit.

X. VARUS, tumor piſi magnitudine plerumque ſat durus, non ſuppurandus, aut desquamandus, pertinax in glandulis ſebaceis. L.

therapeia, plumaceoli humecti ex oleo tartari p. d. aut ſolutione ſalis ammoniaci, vel emplaſtrum de cicuta, cui ſal ammoniacum immalaxatum eſt, apponi debent; in fronte ſuſtuli his ſemel varum.

XI. HER-

XI. HERPES, papularum prurientium corymbus in ſquamas furfuraceas fatiſcentium.

ſimplex 1. H. papulæ rubræ parum prominentes, pruriginoſæ in cruſtas non deſinentes in corpore euchymo. L. R.

therapeia, purgans detur, vena ſecta ſanguis minuatur; locis affectis oleum tartari p. d., chartæ combuſtæ, ſolutionem vitrioli albi, ſalivam adhibe.

ſerpigo 2. H. papulæ corroſivæ, corymboſæ, pungentes, ſerpentes de loco in locum, ſudantes humorem acrem; humores corporis ſunt minus euchymi. L.

therapeia, ſanguinem edulcorantibus, leniter evacuantibus inſtituenda curatio; externe ceratum Galeni, vel unguentum roſatum cum $\frac{1}{10}$. ſulphuris, aut $\frac{1}{12}$. mercurii præcipitati albi, in uſum trahere oportet.

miliaris. 3. H. papulæ ſeu phlycthænæ grano milii ſimiles corymboſæ, in radio plerumque rubræ, ſubin cum febricula absque aſthenia notabili, aut putredine; hæ papulæ ruptæ viſcidum humorem haud purulentum reddunt, quibus excoriatis dolor & ſenſibilitas; hæc ſpecies in variis locis ſucceſſive erumpendo ſerpiginem imitatur, ut aliquoties obſervavi, odor ſudoris laborantium hoc herpete non eſt aceti vapidi prout in vera miliari; maxime arthricos infeſtat. L.

therapeia, phlebotomia, catharſis, ſanguinem edulcorantia, purificantia, ſudorifera, antiſcorbutica, indicantur: ut decoctum linorum, millepedes, hydrolapathum, farfara, chamæpythis, flores & roob ſambuci, ſerum lactis ſinapinum, balnea dulcia, aquæ ſelte-

 ranæ,

ranæ, cibi inſulſi; aromata & vinum abſint procul; hoc vitium comitem & cauſſam habet plerumque cachexiam, quod ſemel curandum habui in Religioſo Viro natum ex ſumptione guttarum arſenicalium contra febrem tertianam.

depa-ſcens. 4. H. profundius deſcendens cutim etiam exedit, haud tamen carnes attingit. C.

therapeia, miliaris interne indicatur; externis vero partibus læſis præcipitatus albus, æthiops mineralis, aliquando & ærugo in cerato Galeni admoveri debent; in omnibus his ſpeciebus tinctura antimonii tartariſata, ſi febris abſit, ſtibium diaphoreticum non ablutum, egregia ſunt pharmaca.

ſyphi-liticus. 5. H. herpes hic per ſigna ſyphilidis à reliquis diſtinguendus. C.

therapeia, eadem, quæ ſyphilidis confirmatæ, quam adeſſe indicat, confirmat.

periſce-lis. 6. H. herpes ſimplex farinaceus poplitem infeſtans ex vinctura Zonæ. L.

therapeia, remove Zonam & cura ut *primam* ſpeciem.

colla-ris. 7. H. in Eccleſiaſticorum collo hicce herpes obſervatur natus ex geſtatione collaris ſmaltha cæruleſcente infecti ex Zaffera parata. L.

therapeia, remotio hujus collaris & albi geſtatio ſola, aqua loti ſufficit.

papu-loſus. 8. H. papulæ potius dicendæ quam puſtulæ piſi magnitudine, raro confluentes, atro-rubræ, intenſe dolentes, prurientes, glabræ, per collum & mammas ſparſæ, quarum apex cito necroſi afficitur. D.

therapeia, ceratum Galeni, butyrum illitum laudatur: an ſufficit?

zoſter. 9. H. herpes inſtar cinguli ad manus latitudinem in pectore obſervatur mali moris cum cardial-

gia,

gia, tussi, cutis inflammatione, exulceratione; vidi hunc in phthisico viro braxatore in *Studenecz*. L.

therapeia, cura habenda primarii morbi utpote fomitis hujus vitii.

XII. EPINYCTIS, plycthænarum atro-rubrarum congeries maxime in tibiis noctu potissimum acriter prurientium.

vulgaris. 1. E. phlycthænæ latæ parum eminentes apice ruptæ ichorem acrem fundunt, noctes inquietas reddunt, febriculam vespertinam movent; olim domi sustinui hoc vitium. B.

therapeia, mihi purgans datum fuit & apposita pluribus diebus citruli medulla abjectis seminibus; atque ita liberatus fui hocce molestissimo vitio.

XIII. HEMEROPATHOS, papulæ rutilæ crura obsidentes extra lectum illico apparentes, importune prurientes, in lecto evanescentes, diuturnæ.

therapeia, patet ex præcedentibus.

XIV. PSYDRACIA, efflorescentia erysipelatosa absque febre notabili.

punctura. 1. P. efflorescentiæ rubro-roseæ, erysipelatosæ à puncturis insectorum natæ, dolentes; punctura aculeum ab insecto infixum plerumque continet. B.

therapeia, epithemata ex aqua frigida, extractio aculei relicti, spiritus salis ammoniaci, spiritus vini camphoratus, in pretio sunt.

urticata. 2. P. urtica urens ex aculeis tenuissimis succum venenatum emittendo per poros cuti immittit, & hanc psydraciam excitat: quemadmodum cactus, phaseolus americanus &c. B.

firones

sirones. 3. P. Siron insectum intra cutim sese insinuat, & epidermidem in papulas attollit pruriginosas, luteas &c:, in planta pedis olim passus sum hoc vitium; rupta dein vesicula cutis nuda urit, pulex quoque, cimex lectularius &c: nos infestant. B.

therapeia, sirones eximuntur acu, locus abluitur aqua muriata, vel lixivio & inungitur unguentum ex absynthio, aloë, myrrha, tanaceto & mercurio confecto; mei patriotæ feliciter apponunt nucleos avellanæ contusos; prout & mihi appositi fuere cum effectu; contra cimices spiritum frumenti Swietenianum, decoctum plumbaginis laudant.

XV. HYDROA, exanthemata granis milii magnitudine & forma similia subito exorta, plycthænoidea, fugacia absque asthenia, pyrexia & prægressa oppressione præcordiorum, miliaria multis habita.

sudamen. 1. H. exanthemata rubra numerosa variis sæpius partibus exorta, pungentia, dolentia in juvenibus fervidis æstate observata; quondam in patria in toto crure dextro 12. horis passus sum hoc vitium. B.

therapeia, mihi conduxit emulsio seminum cannabis semel pota, & folia brassicæ rapæ radice orbiculari apposita; interne refrigerantia; externe aquam rosarum, vel plantaginis cum camphora admoveri jubet Ill. *Sauvages;* hæ papulæ desquamantur.

alba. 2. H. cuti concoloria, pellucida, vesiculosa, grano milii similia, pungentia, fugacia exanthemata, quæ æstus producit lecti &c: faciunt hanc speciem, B.

thera-

therapeia, exeant lecto.

sympto-matica. 3 H. epigenomena hydroa morbis aliis pro miliaribus falſe habetur.

ORDO III. PHYMATA, tumores humorales ſolitarii.

XVI. ERYTHEMA, phyma rubrum calens, diffuſum ſine febre.

ſpontaneum. 1. E. phyma eryſipelatoſum, ſpontaneum, fugax, uniforme; digito prementi cedit rubedo hoc remoto continuo reditura. B.

therapeia, Natura ipſa optimam adminiſtrat, ſi tamen vis præbere potandum ſæpius infuſum calidum florum ſambuci cum illis meliloti, & externe ſacculos ſiccos ex iisdem floribus cum camphora apponere, citius fugiet malum.

volaticum. 2. E. lactentes ſæpius ex ira nutricis hanc ſpeciem in facie ſuſtinent; aliorum, quæ *Sauvages* numerat, deſideramus hiſtoriam. B.

therapeia, nutrici bilem temperantia, ut nitrum cum elæoſaccharo citri, edulcorantia, evacuantia leniter, danda ſunt.

pernio. 3. E. rubor cum tumore glabro duro, pertinaci, pruriginoſo extrema hyeme potiſſimum affligens; naſcitur ex calefactione ſubita partium algentium & vice verſa. L.

therapeia, immiſſio nivibus, aqua aluminoſa, muria ſalis, ſpiritus ſalis, emplaſtrum ad perniones, aqua calcis calida, rapa cocta pernioni circum poſita, laudantur.

intertrigo. 4. E. hoc erythema ſufferunt lactentes in feminibus, perinæo, poſt auriculas &c. ex pigritia nutricum aut cuſtodum in purgandis his partibus. L.

therapeia, ſucceſſive tollitur purgatione, aſperſione bis intra diem pulveris cyprii, vel cario-

cariosæ ſalicis; optime ſanat unguentum pomatum, cui incoctæ ſunt roſæ provinciales; plumbata nocent.

para-trima. 5. E. clunes in equitantibus, pedes in peditibus & manus operarum habet hæc ſpecies. B.

therapeia, remotio cauſarum, lotio ex vino calido, ſebum cervinum inunctum curam abſolvunt.

mulie-bre. 6. E. hyſtericis, menoſtaſia laborantibus in faciem ſæpius erumpit fugax hoc erythema. B.

therapeia, obtinetur curatis principiis vitii hujus.

XVII. OEDEMA, phyma album, frigidum, indolens, molle, foveam ex preſſione ſervans plerumque.

flacci-dum. 1. O. foveam digiti impreſſi aliquandiu poſt hujus remotionem hoc œdema ſervat. L.

therapeia ex therapeia *phlegmatiæ* vulgaris petenda.

cryſtal-linum. 2. O. pellucidum præputii, integumentorumque penis in ſyphilide, aſcite &c. cumulum ſymptomatum auget iſtud œdema dictorum morborum. C.

therapeia, vide morbos citatos.

perio-ſtiale. 3. O. tumor cuti concolor vix dolens ſolitarius oſſibus inſidens, fortius digito preſſus veſtigium ſervans, ſyphilidis confirmatæ comes. C.

therapeia, vide *ſyphilidem*.

ſerpen-tina. 4. O. pedum in recens natis vitium eſt hocce. B.

therapeia, linteis calidis ſæpe appoſitis, & confectione de hyacintho intus data præmiſſo leni laxante curatur.

hyſteri-cum. 5. O. in ſuris tantum hyſtericarum domicilium habet, veſtigium digiti impreſſi non ſervat ullo momento, adſunt ſigna hyſteriæ. L.

therapeia, vide *hyſteriam*.

vario-

vario-losum. 6. O. tumor œdematoſus calidus, rutilus palpebrarum, faciei, brachiorum, ſubin & crurum, alvo adſtricta, feriante ptyaliſmo notabilis in variolis obſervatur. A.

therapeia, alvus blandis aperta ſervanda, mollienda.

lacte-um. 7. O. ex depoſitione lactis in celluloſam membranam in puerperis lactare impotibus, aut recuſantibus naſcitur, adeſt ſimul erythema, ut obſervavi, et dolor aliquis. C.

therapeia, opem ferunt leniter laxantia repetita, diuretica, quandoque opus eſt et phlebotomia; externe adhiberi debent fomenta ex ſapone veneto, herba menthæ & floribus ſambuci in aqua calcis, aut lacte; ſapo venetus & oleum tartari p. d. interne etiam indicantur.

gravi-darum. 8. O. gravidarum ultimis menſibus graviditatis ex compreſſione venarum iliacarum ab utero turgente genitalia & femora occupat hæc ſpecies, quæ ſucceſſive deſcendit ad crura, prout alia œdemata à malleolis aſcendunt. C.

therapeia, venæ ſectio in brachio promptiſſimum remedium, mannæ unciæ tres ex caffé datæ ſæpius, & ſacculi diſcutientes ſicci admoti proſunt.

urino-ſum. 9. O. iſchuriam renalem pertinacem bis ſequi & comitari vidi hoc vitium in facie & brachiis. D.

therapeia, vide *iſchuriam.*

puru-lentum. 10. O. pus effuſum, depoſitum per metaſtaſin in celluloſam exhibet hoc œdema, digito prementi facile cedit tumor, ſubitoque plerumque priſtinam recipit formam. D.

therapeia, poſt admota cataplaſmata emollientia, quibus ſubin addendum eſt allium, aperiatur ſcalpello œdema, dum id licet, & tractetur ut ulcus.

XVIII.

XVIII. EMPHYSEMA, phyma cuti concolor elaſticum, expreſſione, aut percuſſione crepitans.

ſpontaneum. 1. E. nidulatur in textu celluloſo, aliquando ſub ipſa epidermide ex putrefactione vel fermentatione natum, aëre nimirum evoluto motibus inteſtinis. L.

therapeia, conſiſtit in deſtructione aëris vaporibus calidis, ſacculis corminativis, vel emiſſione per puncturas: vide *pneumatoſin*; quibus arſenicum datum fuit, palpebrarum emphyſemate deturpatos vidi.

XIX. SCIRRHUS, phyma durum, indolens, gravans, frigidum, in partibus glandulosis enatum, dum externum cuti quoque concolor obſervatur.

externus. 1. S. tumor durus indolens, perennis, cuti concolor, ſubſolitarius, in partibus glandulis refertis, frigidus. C.

therapeia, interne laudatur extractum cicutæ, bryoniæ parva doſi, manna, decoctum aperitivum minus, radix graminis, roob ſambuci, ſapones, ſerum lactis, ſcrophularia; externe fomenta ex herba cicutæ, ſapone veneto in lacte, vel aqua ſolani, aut exſtirpatio ſeu exciſſio ſcalpello laudantur.

hepaticus. 2. S. reſiſtentia tactui major ſolito in hypochondrio dextro conſtans, minutus partis ſenſus, calor; pondus gravitans, color cutis ſubauriginoſus, appetitus minutus, tuſſis ſicca, ad levem curſum dyſpnœa, & tenſio hujus hypochondrii, pulſus hepaticus, inæqualis. C.

therapeia, vide ſpeciem *primam*.

lienalis. 3. S. ſymptomata hepatici ſcirrhi finge in hypochondrio ſiniſtro, & habebis definitionem hujus ſpeciei, ſi addas pallorem cutis, pulſum

ſæpius

ſæpius intermittentem, levem dyſpnœam, tuſſim. C.

therapeia, vide ſcirrhum hepaticum.

uterinus. 4. S. tumor durus, renitens ad tactum in hypogaſtrio, gravitans, ſitum corporis non ſequens mutatum, ſed leges gravitatis, dolor gravativus erecto ſitu major, mejendi difficultas, ſunt indicia ſcirrhi uterini, quæ certiora reddit digitus vaginæ immiſſus tumorem deſcriptum palpans. C.

therapeia, medetur eidem ut præcedentibus; Cl. *Aſtruc* inſuper martialia & mercurialia laudat.

XX. INFLAMMATIO, eſt tumor ſphæroideus rubore, calore, tenſione, dolore pulſatili inſignis, ſolitarius, plerumque ſat extenſus, in ſuppurationem ſponte vergens; eryſipelas non ſuppurat, & phlegmone habet ſemper pyrexiam conjunctam manifeſtam; inflammatio ſæpius in phlegmonem tranſit, vel phlegmone eſt gradus major inflammationis.

therapeia, interne emulſiones cum nitro dandæ; pulvis antiſpasmodicus, Sal ſedativum, tartarus vitriolatus, limonada, ſerum lactis, ſyrupus violarum, rubi idæi, cremor tartari, lenia laxantia, ſuadenda; externe quandoque vena incidi debet, topice apponitur ſpiritus vini camphoratus; fomentum ex ſpiritu C. C. cum oleo olivarum eſt efficax; ſacculi diſcutientes cum camphora ſicci ſubin ſufficiunt, fomenta ex urina vel aqua calcis, ſale ammoniaco; ubi vero his diſſipa-

ri nequit inflammatio, suppuratio acceleranda est cataplasmatibus emollientibus.

XXI. BUBO, phyma scirrhoso-phlegmonoideum in glandulis inguinalibus.

simplex. 1. B. est bubo sine peste, febre, syphilide aut scrophula.

therapeia, absolvitur leniter laxantibus, resolventibus internis; externe emollientia cum herba cicutæ in forma cataplasmatis admoventur.

syphiliticus. 2. B. ex impuro coitu nascitur ob suppressam gonorrhæam *primarius*; *secundarius* vero sanguini syphilide jam infecto natales debet, D.

therapeia, *primarius* venæ sectioni, laxantibus & mercurio dulci ad grana 2. vel 3. quotidie longiore tempore sumpto cedit; *secundarius* tegitur emplastro de ranis cum mercurio, dum cura syphilidis instituitur.

scrophulosus. 3. B. signa præsentis scrophulæ absque indiciis aliorum bubonum hanc speciem proclamant. C.

therapeia, vide *scrophulam*.

pestilens 4. B. dignoscitur hicce bubo à reliquis speciebus signis pestiferæ epidemiæ grassantis, colore fusco, dolore urente & festino exortu. A.

therapeia, aperiendus est quantocyus, licet immaturus, ut hac via materies pestis exterminetur, tegatur dein unguento de styrace cum aloë & theriaca mixtis; apposito vesicante locis bubonum & alliciunt quidam hosce.

crescentium. 5. C. tumor dolens renitens, cuti concolor glandularum inguinalium in puberibus cum aliquali macie corporis. B.

therapeia, nulla opus.

axillaris. 6. B. ex loco nativitatis discernitur à prioribus.

therapeia, ex prioribus patet abunde.

criticus. 7. B. vidi hunc aliquoties in febribus putridis.

XXII. PAROTIS, tumor ſcirrhoſo-phlegmonoideus parotidis glandulæ in ſuppurationem lentiſſime vergens.

benigna 1. P. hæc ſine febre omnique gravi ſymptomate obſervatur.

therapeia, reſolutio tentanda fomento ex ſpiritu C. C. & oleo olivarum, datoque intus laxante; ſi vero reſolutio non ſuccedit, cataplaſmate emolliente addito melle & allio in ſuppurationem ducatur, & aperta tractetur ut ulcus; quandoque emplaſtrum ex gummatibus hanc reſolvit appoſitum.

febrilis, 2. P. febribus ſupervenit critica, vel ſymptomatica hæc ſpecies. D.

therapeia, cataplaſmatis emollientibus ſuppurationem promove, aperi dein ſcalpello, & cura ut abſceſſum; cave repellentia angue pejus; quandoque adhuc cruda incidi debet: nuncquid in malignis febribus & typho veſicante admoto hanc parotidem proritare liceret?

XXIII. FURUNCULUS, tumor inflammatorius cutaneus ſeu ſubcutaneus, prominens, profunde ruber, ſphæroideus, cujus centrum occupat vortex fibroſus digeri neſcius; ordinario juglandis habet magnitudinem.

ordinarius, 1. F. patet hic ex charactere generis; reliquas ſpecies ab Ill: *Sauvages* ſcriptas ut pote obſcuras ſtudioſe relinquo.

therapeia, emplaſtro de gummatibus, cataplaſmatis ſuppurantibus, aut bulbo allii cocto cum melle miſto, appoſitis in ſuppurationem ducatur, ex aperto dein exprime vor-

ticem fibrosum, & succo plantaginis, vel foliis hujus contusis supra datis sana locum: vide *ulcus.*

XXIV. ANTHRAX, phyma apice gangrænosum, & in radio inflammatum.

sporadicus. 1. A. est sporadicus, haud pandemius, prominens hic anthrax cum pulsu quidem febrili, sed sine gravibus symptomatis. A.

therapeia, apex continuo lapide infernali inurendus, dein suppuratio promovenda allio, & emollientibus lapsus escharæ: vide *ulcus.*

malignus. 2. A. est plerumque prominens cum reliquis pestis symptomatibus. A.

therapeia, cauterio hunc inures, & impones theriacam londinensem, vel unguentum digestivum cum floribus salis ammoniaci, aut balsamum therebintinæ.

persicus 3. A. vide *pestem.*

tarantanus. 4. A. anthrax cum proclivitate in somnum æternum. A.

therapeia, curationi reliquorum authracum novem dierum assiduæ vigiliæ addi debent.

XXV. CANCER, phyma scirrhosum lancinans, vel phyma lancinans venis varicosis profunde rubris, nigris, lividis obsitum, cinctum, facile sanguinantibus.

verrucosus. 1. C. verruca basi lata cutim penetrans integram, in qua plures fasciculi vasorum sanguineorum varie divisorum varicosorum in summum cutis dispersorum, ad levissimum contactum cruorem ichorosum fundentium, dolore lancinante vexantium ægrum, constituit hanc speciem. C.

therapeia, saccharum saturni, plumbum ustum in aqua spermatis ranarum, solani; succus

cus herbæ cicutæ, indicantur externe; interne vero extractum cicutæ diu continuandum.

myrme-cium. 2. C. verruca mollis, vel tumor mollis instar carnis fungosæ madidus, inter cujus vasa nigra ex sanguine nigro in his contento sunt mista vasa plumbei seu lividi coloris, facile sanguinem fundentia, lancinantia. C.

therapeia, leniter purgantia, excissio scalpello & dictata contra priorem speciem indicantur.

lupus. 3. C. scirrhus quisque externus irritatus, cancer factus ægrum doloribus jam lancinans, exhibet lupum. C.

therapeia, medicinam quære in edulcorantibus, quiete, cicuta, solano & amputatione cancri.

syphili-ticus. 4. C. est cancer aliquis ex prædictis cum signis syphilidis. C.

therapeia, oportet exhibere mercurium dulcem, vel panaceam mercurialem quotidie ad grana duo in conserva cicutæ cum decocto lignorum; externe fomenta cicutæ applicanda sunt; *trageas Keiserianas* cum effectu adhibuit Cl. *Sauvages*.

uteri-nus. 5. C. hunc adesse auguramur ex signis prægressi scirrhi hujus visceris, dolore lancinante, aucto volumine uteri, ex tactu obstetricio & effluxu humoris lymphatici, ichorosi, saniosi, fœtidi; ex hoc morbo mortua est Nobilis hic Domina assidua pietatis cultrix & orationum recitatrix præcipue in templis DEI: durante hoc morbo os & labia vulvæ semper occupabant aphthæ molestissimæ, nullisque remediis cedentes; insuper dyspnœa, anxietates, deliquia rara quidem, appetitus prostratus, noctes insomnes, pulsus intermittens, dysuria, obstipatio, phlegmatia & fe-

bris amphimerina ægram plus quam dolores cancri affligebant. Nimia pietas ſuſpiriis mixta, lacrymis irrorata, præſertim ſi fiat ſine cantu, multos piis cauſſat morbos, ut toties jam obſervavi. C.

therapeia, injectiones ex decocto herbæ cicutæ & corticis peruviani in uterum frequentes, tum uſus internus cicutæ cum appropriatis cauſæ mali ſunto palmaria pharmaca huc uſque nota; ægra nimium pudica & pertæſa medicamentorum, cujus memini reſpuit utrumque, ac ſolis palliantibus contenta præſtolabatur feſtinam certamque mortem.

XXVI. PARONYCHIA, inflammatorius tumor extremi digiti cum dolore ſæpius perterebrante, calore, tenſione & ſubin cum rubore.

cutanea. 1. P. hæc ſpecies parum dolet, licet reliqua ſymptomata paronychiæ exhibeat, ultra digitum non ſeſe extendit; ſedes ſua in-vel ſub cute. B,

therapeia, ſemel hanc diſſipavi fomentis ex ſpiritu *Mindereri* & oleo amydalarum factis; cæterum curatio hujus emollientibus, phlegmonem maturantibus, exemptione corporis peregrini hoc malum cauſſantis, tandem abceſſus aperti tractatione ſolita, abſolvitur.

perio-ſtialis. 2. P. ſedem habet hæc infra, vel in perioſtio, ſymptomata majora quam præcedens, non tamen in brachium ſeſe extendentia quemadmodum ſequentis. A.

therapeia, illico incidatur lateraliter digitus, ut ego feci ad emittendum ichorem malum hocce excitantem ſub perioſtio effuſum, dein vulnus ſolo fotu urinæ hominis, vel methodo ordinaria claudes.

vagi-

vaginalis. 3. P. tumor exiguus, vel nullus digiti, dolores & reliqua ſymptomata intolerabilia, totum brachium ſimul horrida patitur ſymptomata: puta ſpasmos, dolores, tumorem, inflammationem & ſubin gangrænam ipſam lethalem; in tendinis vagina eſt ſedes mali. A.

therapeia, medicamenta exterius admota nihil proſunt; ſubito vagina tendinis incidenda, neque in continuatione inciſionis prius ceſſandum quam ſymptomata mali ſedantur, nec ligamento armillari parcendum, ſi malum ejus perſciſſionem poſtulet; vulnus demum curabis ex arte.

arctura 4. P. unguis contra ordinarium ſitum ad unum latus ſedemergitur in cutim carnesque, & hanc ſecando, premendo excitat arcturam. L.

therapeia, præcipue obtinetur unguis in ſitum naturalem reſtitutione, ablatione, ne cutim cum ſubjectis lædere pergat.

preſſura. 5. P. inflammatio ad unguis radicem prognata ex ſubita calefactione congelati digiti, punctura, contuſione &c:; ſymptomata non adeo magna hunc affectum comitantur, ſola exulceratio partis & unguis lapſus quaſi inevitabiliter ſequuntur; malum in me ipſo expertus ſum. L.

therapeia, optima medicina ſunt excrementa hominis calida, minctio deſuper, emplaſtrum diachylum cum gummatibus, citrinum: medulla citruli mihi ulíliter appoſita fuit.

XXVII. PHIMOSIS, tumor fere ſemper inflammatorius præputii glandem incarcerans, aut excludens ad coronam hancce vinciendo.

vera. 1. P. gravis inflammatio præputii & tumor, quæ reductionem ejusdem impediunt. A.

therapeia, phlebotomiam ſubin etiam repetitam poſcit, catharſin, temperantia & refrigerantia antiphlogiſtica, quibus præmiſſis ruborem, dolorem & phlogoſin aqua roſarum cum extracto ſaturni *Goulardi* exterius applicata tollit.

hydropica. 2. P. in hydropicis portentoſe tumet non raro penis cum præputio, glandemque abdit cum leviſſima inflammatione plerumque. C.

therapeia, pharmaca contra hydropem cum effectu data medentur & huic vitio; fovetur lacte penis; inciſio præputii non fit ſine periculo gangrænæ.

ſiphilitica. 3. P. phlogoſis præputii phimoſin veram, vel circumligatam inducens cum ulcuſculis latis & editis dat ideam hujus ſpeciei. A.

therapeia, phlebotomia larga, catharſis, penis balneum ex lacte tepido, æſtum ſanguinis temperantia, indicantur, ut emulſiones cum aquila alba in conſerva fumariæ; dum gangrena penem prehendit, confugiendum eſt ad pharmaca capite de hac propoſita.

circumligata. 4. P. retractum præputium adduci non poteſt in hac ſpecie vel ob tumorem balani, vel præputii inflammationem ac conſtrictionem. A.

therapeia, eadem, quæ *veræ*; raro debemus ad perſciſſionem præputii devenire.

infantilis. 5. P. in infantibus ob acrimoniam urinæ unde unde natam obſervatur hæc phimoſis, prout & in neonuptis. L.

therapeia, catharſi, refrigerantibus & acrimoniam notam edulcorantibus curatur interius præſtitutis; externe cataplasma ex mica

panis,

panis, croco, butyro recenti insulso & lacte paginam absolvit.

conna-ta. 6. P. dantur mares, quibus à nativitate præputium glandem includit ita, ut orificium præputii minus sit illo urethræ; quandoque hoc vitium nascitur ex morbis; hi mares voluptatem veneris experiri non possunt integram, nec mulieribus caussare; viro ischuria laboranti ob hoc vitium summa cum difficultate catheterem immisi. L.

therapeia, si quis desideravit hoc vitio liberari, circumcidi debet; dein vulnus balsamo copaivæ sanabis.

ORDO IV. EXCRESCENTIÆ, tumores à solidis adauctis per succum nutritium copiosiorem advectum, & in hos conversum.

XXVIII. SARCOMA, excrescentia carnis consistentiam fere habens, plerumqne rubra.

vulgare. 1. S. sua mole tantum nocet, deturpat; extra loca glandulosa castrametatur; connascitur, vel acquiritur; mollius est verruca & penitus indolens. L.

therapeia, per scalpellum quærenda.

polypus narium. 2. S. excrescentia internæ narium, vel faucium membranæ sarcomatica, aut mucosa, variæ figuræ. L.

therapeia, optimam & tutissimam per ligaturam ad radicem polypo injectam *Levret* demonstrat in libro de Polypis: mucosos vero aceto saturni saturato citissime cedere inquit *idem.*

ophthalmicum. 3. S. est sarcoma adiposum, vel carnosum, sæpius granulatum instar fructus mori in palpebris. L.

therapeia, minus sarcoma caute admoto lapide infernali consumsit *Yvesius*; majoris la-

pſum ligatura ad radicem injecta procuravit *idem;* locum natalem vitii pulvere compoſito parte una aluminis & octo ſacchari candi ſæpius admoto in ſtatum naturalem reduxit.

epulis. 4. S. ſarcoma in gingivis dentium præcipue enatum, licet ſubin & in aliis locis oris viſum. L.

therapeia, exſtirpatio princeps remedium, vel vinctura ejus radicis, ſi anguſtam habet, aut ſcalpellum; ferro demum candente ſedes mali inuritur, & eſſentia myrhhæ cum melle roſato percuratur reliquum.

polypus uterinus. 5. S. tumor carnoſus in genitalibus mulierum imperforatus undique liber, pyriformis, radice anguſtiore in utero nata pendens, ordinario indolens, non reponibilis ut uterus inverſus & ſpecies colpoceles, menſes non ſtillans; veſicam, uterum & vaginam in ſedibus ſuis reliquens, incompreſſibilis; neque compreſſio hujus minctionem cauſſat, quin potius ſupprimit; manus perita obſtetricia hæc definire debet. L.

therapeia, in ſola quaſi injectione vincturæ ad radicem polypi permittendæ usque dum cadat polypus exſiccatus curam ponit *Levret* totam; vult quoque Autor, ut ſæpius vinctura fortius conſtringatur; nova injiciantur vincula, addantur.

polypus vaginæ. 6. S. ſarcoma in vagina ex rugis ejusdem natum, indolens plerumque, irreponibile, per ſui compreſſionem non cauſſans minctionem, imperforatum pyri inſtar è pedunculo pendet; digitus altius immiſſus in ſinum naturam mali definit, uterumque inculpabilem deprehendit: vide *Levret* de polypis. L.

therapeia, vide ſpeciem præcedentem.

caruncula urethræ. 7. S. eſt tuberculum carnoſum præternaturale in decurſu urethræ, ſive dein vera excreſcentia

tia carnosa illud sit, sive tumens caput gallinaginis, sive sarcoma corporis spongiosi aut glandularum intumefactio, sive cicatrix relicta; in cadavere cessante circulo sanguinis concidunt carunculæ hæ. L.

therapeia, phlebotomia larga repetita, aliquando ex ipso pene, immissio catheteris, cerei, styli plumbei; injectiones in urethram emollientes addito aceto saturni, clysmata indicantur; subin oportet ad paracentesin perinæi pro urina emittenda recurrere: si tuberculum dictis non dissiparetur, utendum est candelis Dranianis, Audreanis, Goulardianis, Scharpianis; solus stylus plumbeus diu in urethra relictus aliquando profuit; exterius emplastrum diaphoreticem immixta panacea mercuriali adpositum meæ exspectationi aliqnando respondit: lege *ischuriam carunculosam*.

ulcera-rium. 8. S. caro vulgo spuria ulceribus laxis humidis innata exhibet hanc speciem. B.

therapeia, lapis causticus, aut infernalis, admotus cito absumit hanc spongiosam carnem; ulcus impletur leviter adstringentibus, balsamicis; intus purgans & sanguinis vitium corrigentia præcipe sumenda.

natta. 9. S. sarcoma dorsi pensile, magnum, petiolatum, incommodum sua mole. L.

therapeia, amputatio fiat, dein vulneris curatio, radicis consumptio.

bice-phalium. 10. S. sarcoma capiti accretum caput secundum mole sua referens; *Crisii* olim in Croatia vidi rusticum bicephalum cæterum sat sanum. L.

therapeia, ni fallor, unica spes est in amputatione secundi capitis cerebro carentis.

oscheo-sarcoma. 11. S. excrescentia carnosa testiculi lente enata, indolens, carnis consistentiam habens; mollior igitur scirrho. L.

thera-

therapeia, recens reſolvitur decocto ſaturato vinoſo radicis ononidis diu potato, aut mercurialibus aſſumptis cum decocto lignorum, ſub quorum uſu apponitur tumori emplaſtrum gummatum, diabotanum, vel norimbergenſe; pertinax vero & annoſum caſtrando ſimul ægrum ſcalpello auferri debet.

fungus articulorum. 12. S. tumor indolens ad articulos, pallens, absque omni ferme calore ad inſtar ſpongiæ compreſſæ remoto digito premente confeſtim ſeſe rurſus expandens. L.

therapeia, recentem curavit *Heiſterus* fomento ex lithargyrio, bolo armena, maſtiche, myrrha & aceto vini; veteres ſcalpello ſuſtulit; aliquando fomenta non gratis huic applicui ex ſpiritu C. C.

encanthis. 13. S. excreſcentia carnoſa carunculæ lacrymalis una, altera plerumque intra globum oculi & palpebras enaſcitur. L.

therapeia, fit per exuſtionem cum lapide infernali, vel vincturam injectam radici tumoris; ſedes ſua pulvere ex octo partibus aluminis & una ſacchari compoſito conſumitur. Ex Sauvagesio 1. 134.

ficus ani. 14. S. tumores carnoſi variæ figuræ ad orificium ani exſtantes, vel intus reconditi. L.

therapeia, forfice, ſcalpello, vel vinctura radici harum gracili injecta tollendæ ſunt ficus; alii butyro antimonii hac mala comburunt, radix dein vitriolo cæruleo aut lapide infernali exeditur; dum ſyphilis fovet hæc mala, oppugnanda eſt mercurio.

XXIX. CONDYLOMA, eſt excreſcentia eminens, vel non eminens, firmior carnibus & cute, mollior contra oſſibus, non elaſtica.

tylus.

tylus. 1. C. cutis manuum condyloma ex labore, & plantarum pedum ex incessu nudipedo natum. L.

therapeia, optima consistit in vitatione caussarum malum ponentium, si est possibile.

clavus. 2. C. excrescentia dura callosa periostio, cuti, aut tendinibus musculorum pedum manuumve adhærens, nucleum in centro habens; in humido aëre dolent, pruriunt clavi. L.

therapeia, pediluvia tepida, emplastrum de mucilaginibus, ad clavos pedum, succus raparum, medulla citruli, folia telephii, baccæ recentes physalis & scalpellum indicantur, tum calcei laxi.

callus. 3. C. tumor excrescens ad commissuras ossium fractorum. L.

therapeia, vincturæ moderatæ & exiguus motus callum solidant, venustumque faciunt, quantum est possibile.

cicatrix. 4. C. callus seu condyloma replens ulcera & exulcerationes consolidatas, supplet nimirum cutim consumptum: viede *Heisterum* p. 353. L.

therapeia, vix aliqua prodest: an myrrha in lacte cocta hujus deformitatem minuat?

ganglion. 5. C. est tumor tendinibus innatus ovatus, mobilis lateraliter, indolens, tunicatus, pulposus. L.

therapeia, resolvitur frictione frequenti, pressione per laminam plumbeam, emplastro de *Vigone* cum mercurio, sed difficulter; percussio repetitis satque violentis ictibus mallei & exstirpatio per excissionem sunt ultima remedia ad ganglion tollendum.

porrum. 6. C. condyloma carnibus immersum purum, vel syphiliticum; mariscæ ani sæpius sunt mixta condylomatibus porris. D.

therapeia, hanc dabit *verruca*.

XXX. VER-

XXX. VERRUCA, excreſcentia cutanea prominens, vix ſenſibilis, indolens, prærupta ſeu aſpera ſuperficie.

acro-chordon. 1. V. verruca petiolata, ſolitaria, ſæpius congenita, indolens; piloſam quandoque vidi. L.

therapeia, affrictus foliorum heliotropii europæi, campanulæ hederaceæ, chelidonii, ſucci euphorbii hanc curare ſcribitur; cæterum ad ſcalpellum confugiendum eſt.

grega-lis. 2. V. perſæpe viſuntur verrucæ plures præcipue in manibus juvenum variæ magnitudinis. L.

therapeia, hæ fere cum annis juventutis ſponte abeunt; ſucco baccarum alkekengi quondam meas abegi juvenis; oleum tartari p. d., filum per radicem trajectum, per volſellam extractio, ſpiritus ſalis, aqua fortis, oleum vitrioli, vitriolum album, butyrum antimonii, lapis infernalis, cauterium actuale, adhibentur contra verrucas.

ſyphili-tica. 3. V. character genericus verrucæ & indicia ſyphilidis hanc ſpeciem deſignant. C.

therapeia, ſublata cachexia ſyphilitica indicatis conſumitur hæc verruca pulvere ſabinæ ochra miſto apici prius deraſo ſauciato ſæpius inſperſo; mercurius præcipitatus idem præſtat.

XXXI. PTERYGIUM, eſt excreſcentia carnea, vel membranacco - vaſculoſa ad oculi canthum in globo oculi exorta alam expanſam utcunque referens, verſusve corneam ſeſe extendeus, creſcens.

ungula. 1. P. membrana ungulæ creſcentis formam referens per ſcleroticam verſus corneam extenſa facit hanc ſpeciem L.

therapeia; alumen uſtum, vitriolum album, imo viride æris cum ſaccharo miſta, ſub-

ſubtiliter pulveriſata ſemel quotidie ungulæ inſperſa conſumunt hancce; vetus vero filo ſubtus trajecto levatur experta manu & forficibus abſcinditur, ac dictis cathæreticis abſumitur reſiduum, interea dum oculus aqua vitæ mane & veſpere fovetur.

pannus. 2. P. congeries vaſorum ſupra album oculi, ipſamque corneam expanſorum membranam uniformem referentium dicitur pannus; ſubin cohærent hæc vaſa cum palpebra. L.

therapeia, vide *ungulam.*

XXXII. HORDEOLUM, tumor durus, aut excreſcentia plus, minus mollis plerumque cuti concolor, ferme ſenſu carens in limbo palpebrarum enata, magnitudine ſæpius granum hordei, vel piſi æquans.

grando. 1. H. hordeolum durius ſcirrhoſam, immobile in parte interna palpebræ, ſubpellucidum. L.

therapeia, ſcalpello una cum tunica optime aufertur, locus dein unguento digeſtivo acuato uno alterove grano præcipitati rubri, vel lapide infernali ſanatur.

chalazium. 2. H. eſt tuberculum mobile, ſcirrhoſum in limbo palpebrarum. L.

therapeia, ſponte quandoque cedit, vel lapide infernali combuſtum tollitur.

ſiro. 3. H. tuberculum ſcirrhoſo-phlegmonoideum in palpebris. L.

therapeia, pulpa pomi cocti cum grano camphoræ ſæpe diſſipat inflammationem & tumorem; ſi contra inobediens prædicto remedio dureſcat, applica emplaſtrum diabotani; vel in lanceola quære ſalutem.

lupia. 4. H. lupia in palpebris plena materie ſebacea aut mellea, indolens. L.

the-

therapeia, ſumitas tumoris finditur lanceola, & exprimitur lupia; tunica conſumitur cathæreticis: vide *plagas*.

verrucoſum. 5. H. verruca in palpebris: vide *verrucam*.

hydatidoſum. 6. H. tuberculum in palpebris liquore plenum aquoſo. L.

therapeia, pungitur acu tuberculum, liquor exprimitur, & locus emplaſtro diaphoretico tegitur, ſanatur.

XXXIII. TRACHELOPHYMA, eſt tumor varius, non purulentus, neve inflammatorius, anticæ partis colli.

ſtruma 1. T. eſt tumor ſteatomatoſus, ateromatoſus, raro ſcirrhoſus glandularum thyroidearum, mollior ſcirrho, indolens; lympha, mucus, ſebacea vel mellea materies in folliculis glandularum congeſta producit ſtrumam. L.

therapeia, vomitus tartaro emetico ſæpius provocandus; ſtibium diaphoreticum non ablutum, kermes minerale, pulvis antimonii crudi; drachma 1. olei tartari p. d. in aquæ ſcrophulariæ libris 2. cum ſyrupo ejuſdem edulcoratæ omni biduo abſumpta; ſalis ammoniaci grana 20. omni veſpere ex conſerva cochleariæ deglutita; pulvis ſpongiæ marinæ torrefactæ; aqua marina potata cum extracto cicutæ intus dato, laudantur; expertus ſum vomitorium & ſala alkalina ſubin ſufficere; externe fomentum ex aqua calcis, ſale ammoniaco, ſcilla, ſcrophularia, ſaponaria, foliis ſambuci & herba cicutæ multum levat ſtrumoſos, quandoque etiam ad ſcalpellum deventum eſt.

ventoſum. 2. T. emphyſema colli: vide *emphyſema*. L.

therapeia, curatur emplaſtris carminativis, fomentis ſpirituoſis; quandoque perpunctio tumoris eſt neceſſaria, aërisque emiſſio.

ſarco-

ſarcoma. 3. T. tumor ſarcomaticus colli dignoſcitur immobilitate, æqualitate & contumacia ad remedia, quæ contra ſtrumam ſcripſi. L.

therapeia, numquid catharſis repetita, extractum cicutæ, pulſatillæ nigricantis; iris florentina, ſalivatio, decoctum lignorum; viperæ, antiſcorbutica, balſamica; & exterius emplaſtrum diaphoreticum, de cicuta, unguentum de ſtyrace, tinctura tartari, oleum tartari, &c. aliquid juvabunt?

aquoſum. 4. T. hydrops gutturis tactu & inde fluctuatione cognoſcendus. L.

therapeia, cathartica, diuretica, indicantur pharmaca cum ſudoriferis; exterius vero fomentum contra ſtrumam ſcriptum; fors & perpunctio tumoris.

XXXIV. EXOSTOSIS, tumor oſſis partialis, vel aliquando totius oſſis ut ſubinde in minoribus fit, ad oſſa accedens.

benigna. 1. E. exoſtoſis nullis malis ſymptomatis ſtipata. L.

therapeia, nulla neceſſaria, donec benigna manet; ſi contra mala ſymptomata cieret, os ſerra exſcindendum, aut aliis inſtrumentis; exfoliatio procuranda & ulcus claudendum.

rachitica. 2. E. extremitates oſſium ſpongioſas in rachiticis ſine dolore afficit cum reliquis indiciis rachitidis; diſcedentibus primum exoſtoſibus dolores ſentiunt continuos, vel remittentes. L.

therapeia, vide *rachitidem.*

cancroſa. 3. E. tumor fuſcus, dolores lancinantes, venæ vicinæ varicoſæ, profunde rubræ. C.

therapeia, lac, balnea, hypnotica, ſolanum, cicuta externe & interne indicantur.

ſcrophuloſa. 4. E. exoſtoſin comitantia ſigna ſchrophulæ hanc ſpeciem adeſſe loquntur: vide *ſcrophulam.* C.

therapeia, pertinax uſus lactis, mercurialium, ſudoriſerorum & electuarii antimonii aliquando recens malum reſolvit: fors alkalina conducunt? vide *ſcrophulam*.

ſyphilitica. 5. E. comes exoſtoſis ſymptomatum ſyphilidis hujus ſpeciei eſſe merito cenſetur. C.

therapeia, cura ſyphilidem ſuis medelis conſuetis, dein lintea intincta ſpiritui frumenti Svvieteniano calide appone exoſtoſibus aſſiduus longo tempore, & devinces malum, ut mihi ſucceſſit.

variolosa. 6. E. hæc naſcitur perſæpe poſt variolas malignas, lymphaticas; elevatur tumor, fit oſſis ſeparatio, caries; ſubin oſſis ſeparatio bonis avibus & cura. C.

therapeia, purgantia perſæpe data & uſus lactis levant malum: vide *cariem* & *arthrocacem*.

oſteoſteatoma. 7. E. tumor ſfungoſus ſub perioſtio fibris oſſeis immixtis præditus. C.

therapeia, conſiſtit in ablatione mali, curatione oſſis, ac clauſione ulceris.

ORDO V. CYSTIDES, tumores capſulati fluido referti.

XXXV. ANEURYSMA, cyſtis arterioſa cruore referta ex pulſu & ſitu noſcenda.

ſpurium 1. A. eſt tumor à cruore ex aperta arteria in celluloſam effuſo ſub cute natus, vix pulſans niſi ſit valde exiguus; potius igitur ad *ecchymoma* ſpectat hæc ſpecics. D.

therapeia, minus compreſſionibus validis; majus vero ſequentium una operatione eſt curandum: compreſſorio tornatili (*tourniquet* vocant Galli) comprimitur loco altiore ſeu proximiore cordi arteria læſa, perſcinduntur omnia uſque arteriam, hujus vulnus

tal-

talleolis fungi agarici ſucceſſive majoribus comprimitur, & poſt aliquot dies coaleſcit; brachium interim totum fovetur aromaticis epithematis, ne damnum patiatur; dein *tourniquet* lentiſſime & ſucceſſive laxatur quotidie magis. Vel arteria nudata, ut dictum eſt & compreſſa, vincitur filo lato ſupra & infra vulnus arteriæ, hæc vinctura manet, donec arteriæ pars inter vincturas media excidat; tandem vulnus ſeu ulcus integumentorum more ſolito percuratur, clauditur.

verum 2. A. tumor ſphæroideus, vel cylindricus, cuti concolor pulſans cum arteriis ſynchronice, preſſioni cedens, hacque ceſſante formam priorem recipiens, ſitum arteriarum occupans. D.

therapeia, recens aſſidua & adæquata preſſione per leviter excavatum ſuber curatur; vetus vero duplici vinctura arteriæ infra & ſupra tumorem injecta, ut nuperrime dictum, perſanatur.

internum. 3. A. pulſatio conſtans & inſolita in aliquo loco pulſui arteriarum ſynchrona, ubi arteriæ majores decurrunt; pulſus inæqualis, intermittens, palpitatio, dyſpnœa, cachexia, mœror, ſuſpicionem mali injiciunt. D.

therapeia, palliativa remedia ſunt opiata, nitrum, manna, tamarindi, mentha, phlebotomiæ exiguæ eæque frequentes, quies, diæta ſtricta: an ſpiritus ſalis dulcis aliquid ſpecifici contra hoc malum habet?

XXXVI. VARIX, dilatatio venæ rubra, nigreſcens, ad preſſionem recedens, iterumque ſubito rediens hac ceſſante, plerumque pruriens, mordicans.

solitarius. 1. V. varix sphæroides nucis magnitudini proximus, persæpe dolens. C.

therapeia, compressione, fomentis ex vino rubro, emplastris plumbatis, levatur malum, minuitur; scalpello tollitur.

nodosus. 2. V. in tibiis bajulorum observatur & matronarum, quibus phlebotomiæ in graviditate non administrantur ut Iglaviæ, cui urbi primus ferme phlebotomiæ notitiam intuli; odium vero & timorem ejusdem necdum exstinxi. C.

therapeia, fasciæ moderatæ, emplastra & unguenta plumbata, epithemata vinosa calida ex succino & malicorio, venæsectiones in brachio, pediluvia frigida, frictiones cum spiritu salis dulci, vitatio obstipationis & graviditatis; scalpello uti vix consultum est.

varicocele. 3. V. varicosus non raro oblongus tumor vasorum deferentium compressilis, sæpius & elasticus. L.

therapeia, matrimonium, evacuantia, resolventia; externe ordina resolventia, discutientia & tandem adstringentia: vidi hoc vitium sæpius, curavi vero nunqam.

gregalis. 4. V. plurimæ venulæ in cruribus subin fiunt varicosæ ex neglecta phlebotomia, pediluviis frequentibus calidis, nimio fotu, aut tegumentis nimiis pedum; hinc tumor subin pedis ruber, calens cum signis plethoræ. L.

therapeia, phlebotomia sæpius in anno in brachio administretur, & purgans sæpius sumant, pediluvia persæpe adhibeant frigida, & caussas mali vitent.

XXXVII. MARISCA, tumor in margine ani ex sanguine in textum vasorum minimorum varicosorum effuso efformatus ruber, dolens, variæ formæ & magnitudinis: vide *hæmorrhoidem*. L.

the-

therapeia, phlebotomia in brachio profusa instituatur, sumat æger tincturam rhei aquosam cum sero lactis tamarindinato, podicem lavet omni mane aqua gelida, aut mero rubro, cui flores balaustiorum incocti fuerunt, pariter gelido; si nihilominus mariscæ, vel cristæ obstinatæ non cederent his remediis, butyro antimonii, vel lapide infernali consumantur, vel scalpello auferri debent.

XXXVIII. HYDATIS, cystis lymphæ ductuum dilatatorum, lympham, vel serum continens.

hygroma. 1. H. folliculus lympha turgidus. L.
therapeia, dum externum est perpunctione locive exsiccatione, roboratione, curatur, internum vero cum sua therapeia latet.

corollata. 2. H. est hydatidum series instar rosarii connexarum ex uno vase lymphatico natarum. L.
therapeia, hæc speeies plerumque interna non nisi secto cadavere invenitur, cognoscitur; unde cura ejus ignota.

cellulosa. 3. H. est vesicularum pellucidarum congeries in textu celluloso, sero, vel lympha repletarum: talia sunt miliaria alba, variolæ lymphaticæ &c: D.
therapeia, vide morbos dictos.

XXXIX. STAPHYLOMA, cistis corneæ ex dilatatione ejusdem, ectopia uveæ in cameram oculi anteriorem prolapsæ; hoc genus magis ad ectopias spectat: vide *caliginem*. L.
therapeia, ferme nulla.

XL. LUPIA, est cystis materiem pultis, vel mellis consistentiam referentem continens,

tinens, haud purulentam, indolens, cuti concolor, loco mobilis.

melliceris. 1. L. eſt folliculus materie viſcida conſiſtentiam mellis vel pultis adepta turgidus L.

therapeia, emplaſtrum de ammoniaco, de ranis cum mercurio, de cicuta, diaphoreticum, diaſaponis, ceratum diaſinapios, oleum petræ, unguenta mercurialia, laudantur; feliciter ſequens ſemel applicui: ℞. Salis ammoniaci, extracti cicutæ, extracti iridis florentinæ, croci metallorum ana partes æquales, irrorata & mixta cum ſpiritu C. C. adhibeantur, apponantur; ubi vero his non cedit, ſcalpello incidantur omnia usque materiem, enucleetur hæc & tunica conſumatur alumine uſto, dein vulnus mundum claude ex arte.

ſteatoma. 2. L. materies adipis, vel ſebi conſiſtentiam habens replet huncce tumorem, duriorem utpote præcedente ſolum, cætera eidem ſimilem. L.

therapeia, vide ſpeciem *primam*.

exoſtoſis ſpuria. 3. L. lupia perioſtio, vel ligamentis oſſium adhærens mollis, digito prementi cedens & dolens. L.

therapeia, ſcalpello tumor exſcindatur, caries oſſis, ſi qua adeſt, & reliqua more ſolito curentur.

XLI. HYDARTHRUS, hydrops vel in capſa articulari, vel in cellulis vicinis, haud in tunica propria; tumor eſt fluctuans ſine coloris mutatione, pulſatione.

ſynovialis. 1. H. intumeſcentia articuli cum doloribus & ſenſu fluctuationis ſine coloris mutatione. L.

therapeia, catharticis, affuſione calidæ loco

co tumenti & cauterio inusto parti oppositæ tumori curatur.

flatulentus. 2. H. tumor articuli fluctuans, forte resonans, elasticus; apertura hunc definit optime: an proprietates emphysematis non adsunt & hic, quæ speciem ante aperturam determinent, ulterius observandum. L.

therapeia, dum species nota est, sufficit perpunctio, dein discutientia, roborantia externa: vide speciem præcedentem.

XLII. APOSTEMA, cystis purulenta, vel ichoroso-purulenta; noscitur ex fluctuatione, prægressa inflammatione, albedine, remissione doloris & pulsationis.

abscessus. 1. A. est cystis purulenta in interstitiis musculorum capsula carens ex tumore inflammatorio nata. D.

therapeia, abscessus maturatur emollientibus, cum melle, maturus aperitur lanceola, vel acribus cathæreticis appositis, vel sponte; unguento digestivo depuratur, impletur sarcoticis & epuloticis clauditur.

apostasis. 2. A. est cystis pure plena aliunde per metastasin huc deposito est quasi per secretionem congesto, non in hac sede, sed alibi genito: vulgo *depositio* nominatur.

therapeia, vide speciem præcedentem.

synchysis. 3. A. est degeneratio omnium humorum in bulbo oculi contentorum in pus viscosum. C.

therapeia, nulla.

hypopyon. 4. A. adesse dicitur, quando camera anterior oculi pus continet in partibus oculi genitum, vel aliunde in hanc depositum. D.

therapeia, fomenta resolventia admoveantur oculo, vena tundatur, nec catharsis

omittatur; quibus nihil juvantibus promptus exitum para puri oculo inciso eo modo, quo cataractam eximimus.

parulis. 5. A. est apostema gingivarum.

therapeia, essentia myrrhæ cum melle mista aperto apostemati optime applicatur; subin dens cariosus evelli debet: vide speciem *primam*.

vomica. 6. A. est collectio puris intra tunicam in viscere aliquo, ut pulmone &c: vide *anhelationes*.

XLIII. EXOMPHALUS, cystis umbilicalis fluido quopiam repleta absque ectopia.

flatulentus. 1. E. est emphysema seu tumor ad umbilicum intra tegumenta aëre repletus, elasticus; dubia est hæc species ejusve signa; unde de cura taceo.

aqueus. 2. E. cystis mollis fluctuans, ad candelam oppositam sæpius pellucida, haud purulenta, regredi ad pressionem nescia, ut omphalocele solet. L.

therapeia, topica resolventia, discutientia, roborantia, exsiccantia indicantur, aliquando & perpunctio tumoris est necessaria; intus cathartica, diuretica, tandem & tonica conducunt.

cruentus. 3. E. tumor opacus, ruber, vel atroruber ex contusione quasi semper natus ad umbilicum. D.

therapeia, curatur ut *oscheophyma cruentum*: *purulentus* exomphalus pertinet ad *apostema*, & *varicosus* ad *varices*.

XLIV. OSCHEOPHYMA, cystis scroti variis fluidis turgens.

flatulentum. 1. O. de hac specie dubitant plures: an exstiterit unquam, hinc & therapeia sua dubia.

aquo-

aquosum 2. O. diagnosis aquæ replentis hoc oscheophyma subin est valde dubia; si etenim aqua turbida est, pelluciditas nulla, & dum cremasterem ipsum aut tunicam albugineam replet, idem accidit; repletio nimia tumoris fluctuationem impedit; unde cantissimus in determinatione hujus speciei debet esse Medicus; post drasticum datum semper fluctuationem expertus sum. L. R.

therapeia, topicis resolventibus, discutientibus, roborantibus, exsiccantibus, simulque interne datis hydragogis, diureticis, resolventibus & tonicis subinde cedit; sæpius paracentesis repetita levat ægros, ast vix curat postliminio rediturum malum; potius sequens curatio instituatur: superior nimirum pars scroti scalpello incidatur usque receptaculum aquarum, & digito indice immisso duce continuetur rescissio ad ima scroti, hac facta incisione, dum testiculus cum suis adhuc bonus est, scarisicentur membranæ aquam continentes, exsecentur; suppuratio procuretur, & dein ulcus sanetur; vel deliga vasa deferentia cum reliquis, ut siccata & marcida excidant, si corrupta & vitiata invenisti, & continua curam, ut ante dixi.

hydatidosum. 3. O. difficulter à reliquis speciebus distinguitur ante aperturam scalpello factam. L.

therapeia, communem habet cum præcedente specie.

malabaricum. 4. O. singulis mensibus recidivum erysipelas scroti in novilunio producit istud oscheophyma cum luna crescens, scrotum distendens in tantum, quod liquòr varius è scroto acie educi debeat. C. P.

therapeia, præcavetur depuratione aquarum corrosivarum, quibus malum adscribunt

coloni, & paracentesi singulis mensibus instituta palliatur: de *varicoso* oscheophymate vide *varicem*.

sperma-tocele. 5. O. nascitur hæc species ex spermate congesto in epididymide & vase deferente ab hocce distentis in molem præternaturalem: in caste viventibus physice bis observavi jam hoc malum; datur sane temperamentum spermaticum sicut sanguineum, quo dotati omnes quasi succos in sperma convertunt; si igitur excretio non fiat, necesse est nasci tale malum. C.

therapeia, ego neutrum ex meis ægris curare potui; quum neutrum virgini jungere licuerat: interim phlebotomiæ in brachio repetitæ, purgantia drastica, nitrum, camphora, sal sedativum, clysteres, equitatio, camphora externe admota, extractum saturni, frictiones, resolventia cum tonicis, ceres camphorata, &c: juvant hos martyres castitatis.

syphili-ticum. 6. O. nascitur tumor hic post gonorrhæam syphiliticam suppressam, tunc dicunt Galli gonorrhæam in scrotum esse delapsam, noscimus hanc speciem ex signis impuri coitus prægressi. C.

therapeia, dum sequitur gonorrhæam suppressam sanguine necdum infecto, phlebotomiis, laxantibus, refrigerantibus, cataplasmatis emollientibus, discutientibus, aut admoto emplastro de ranis cum mercurio, vel unguento neapolitano, si absit dolor & inflammatio, tractatur; quando vero syphilidi confirmatæ succedit, non nisi curata syphilide ejus curatio speratur à jam dictis sub & post curam syphilidis continuatis.

cruen-

cruentum. 7. O. tumor cysticus scroti ex contusione natus subniger, atro-ruber à sanguine inter tunicas effuso; quandoque primo post apertionem noscitur. A.

therapeia, paracentesis raro sufficit, ast incisione artificiosa aperitur cystis ad sanguinem emittendum, dein ligato vase sanguinem vomente, vel planè castratione peracta, dum magnitudo mali id exigit, purgatur & curatur vulnus ex arte.

purulentum. 8. O. collectio puris intra scroti membranas ex signis apostematis seu apostaseos clara. C.

therapeia, incisione facta pus emittitur, ulcus remediis apostemati & ulceri dicatis mundatur, & in cicatricem ducitur.

adiposum. 9. O. est lupia in scroto signis suis non carens generalibus.

therapeia, vide *lupiam*; *scirrhosum* & *cancrosum* oscheophyma patent aliunde.

ORDO VI. ECTOPIÆ, partium solidarum è sua sede dimotio sensibus obvia continentibus has relaxatis.

XLV. EXOPHTHALMIA, ectopia oculi.

hydropica. 1. E. successivum oculi augmentnm cum visus debilitate succedente ex majore secretione liquorum oculi seu humorum, inibique collectione. D.

therapeia, non neglecta, si adsit ophthalmia, phlebotomia curabis hanc speciem, vel saltem minues catharticis repetitis, resolventibus interne datis; discutientibus oculo admotis, vesicatoriis, setaceo, fonticulis locis debitis administratis, & tandem oculi apertione.

purulenta. 2. E. hæc naſcitur exophthalmia ex pure cava oculi diſtendente, eumque loco movente. A.

therapeia, aperiatur oculus prout in exemptione cataractæ fieri ſolet, munda dein hunc collyriis & duc in cicatricem.

cancroſa. 3. E. producitur ex infarctione vaſorum oculi per ſanguinem ſpiſſum lividum; dolor lancinans comes eſt & facilis ſanguinatio; perditur gratiſſimus mortalibus lucis uſus, pyrexia adeſt, & mors medela claudit ſcenam. C.

therapeia, miſera, ſed quaſi unica supereſt medicina exſtirpatio oculi in tempore facta; locus depuratur, & oculo artificiali ad deformitatem minuendam impletur; ante exſtirpationem experiri oportet cicutam externe & interne.

traumatica. 4. E. contuſio oculi, vel ictus quisque validus ejusdem extrudit bulbum oculi. D.

therapeia, in minore ectopia oiuli reponitur in ſedem ſuam & coalitus ſolutorum, contuſorum remediis indicatis quæritur; in majore vero reſcinditur oculos (triſte remedium) & hæmorrhagia cohibita inflammationem conſuetis diſſipabis, ulcus ſanabit chirurgus ex arte.

phymatica. 5. E. exophthalmiam hanc cauſſant tumores ut exoſtoſis introrbitalis, apoſtema, hæmatocyſtis; ſcirrhus, cancer glandulæ lacrymalis, hydatides, lupiæ, adeps; hi tumores intra orbitam nati oculum loco ſuo trudunt. L. D.

therapeia, curatio pro indole tumoris oculum extrudentis varianda, inſtituenda, prout alibi ſcriptum eſt.

paralytica. 6. E. hæc ſpecies ſequitur paralyſin muſculorum rectorum oculi; ſuo charactere hæc patet, quam vide ſuo loco. L.

criti-

critica 7. E. poſt tetanum, vel etiam alios morbos depoſitio materiæ morbi ad hoc organum cauſſat hanc ſpeciem. D.

therapeia, curatur ut *purulenta*.

ecpiesmus. 8. E. nimii niſus ad partum promovendum adeo oculos movent, ut exophthalmia inde quandoque oriatur. D.

therapeia, lochia copioſa hunc affectum ſolvere dicuntur & aliæ evacuationes.

ſtrangulatoria. 9. E. ſtrangulatis exprimuntur oculi perſæpe adeo, ut exerti perſeverent. D.

therapeia, phlebotomiæ profuſæ brachii, dein colli prodeſſe ſcribuntur.

chemosis. 10. E. generatur ex decubitu variæ materiæ morborum: ut lacteæ, criticæ, ſyphiliticæ &c. conjunctiva membrana rubet, dolet, eminet cum cephalalgia, pyrexia &c. D.

therapeia, laxantia, phlebotomiæ, reſolventia, veſicatorium, arteriotomia temporalis, ſacculi diſcutientes indicantur; niſi initio hæc omnia audaciſſimus tentaveris, poſt feſtum venies, ut mihi bis accidit tardius accito.

venerea. 11. E. conjunctiva eſt in hac ſpecie tumidiſſima, dura & carnoſa materiem ſpiſſam, acrem, flaveſcentem & humori gonorrhoico ſimilem ſtillans; adſunt ſimul ſigna ſyphilidis: bis malum vidi. L. D.

therapeia, phlebotomiæ profuſæ, purgantia draſtica, ſcarificationes occipitis, veſicantia, arteriotomia temporalis; intus panacea mercurialis cum deeocto bardanæ aliquando ſervarunt viſum.

ſtaphylomatica. 12. E. à ſtaphylomate nimis auctus oculus cogitur ſedem ſuam deſerere partim. L.

therapeia, nulla.

XLVI. BLEPHAROPTOSIS, est palpebræ utriusque, vel alterutrius morbosa elongatio, retractio, intro-vel extroversio cum symptomatis cuique ectopiæ propriis.

ptosis. 1. B. est palpebræ superioris delapsus, depressio aut augmentum tantum, ut satis attolli nequeat à suo levatore musculo; unde visus impedimentum; sequitur vero hic affectus vulnera, tumores varios, defluxus, paralysin levatoris musculi. L.

therapeia, curationem hujus mali curatio caussæ propria aliunde petenda præstabit.

lagophthalmos. 2. B. oculus semper apertus, ut leporis dormientis ex abbreviatione palpebræ superioris est lagophthalmus; abbreviant porro palpebram conformatio, exsiccatio, corrugatio, spasmus levatoris palpebræ, vulnera, ulcera, combustio, cicatrix. L.

therapeia, tolle caussas mali, quamque remediis propriis, & exulabit hocce vitium.

ectropium. 3. B. est palpebræ inferioris, raro superioris, extroversio, turpis dependentia, cui vitio occasionem dant membranæ internæ palpebrarum laxitas, tumores intra palpebras & bulbum oculi, obstetricatio incauta, dialysis ligamenti tarsalis & reliquæ plagæ. L.

therapeia, sublatis caussis hujus affectionis modis alibi descriptis curatum est ectropium.

entropium. 4. B. tarsi & ciliorum introversio ophthalmiam caussans dicitur entropium: natales adscribit hoc vitium emphysemati, œdemati, lupiis, spasmis, lippitudini. L.

therapeia, caussa, à qua natum est malum, dictat tibi variam methodum, cuique caussæ nimirum propriam; subin extractio cilio-

rum,

rum, adustio bulborum, vel & scalpellum, necessaria sunt.

XLVII. HYPOSTAPHYLE, est procidentia seu elongatio uvulæ relaxatæ, inflammatæ, ulceratæ, incrassatæ, attenuatæ, vel bicornis.

inflammatoria. 1. H. gurgulio tumidus calens, rubens, acute dolens, vel lividus procidit, respirationem & deglutitionem vitiat. A.

therapeia, phlebotomiæ largæ qoandoque sunt necessariæ, ductiones alvi, collutiones emollientes cum nitro & melle, scarificationes; optimum Gargarisma est ex spiritu C. C. & lacte dulci, vel ex lacte & spiritu *Mindereri*.

prolapsus. 2. H. ob phlegma depositum in uvulam copiosum hæc procidit, œdematosa fit, vel ob paralysin relaxatur indolens gurgulio tussimque movet. L.

therapeia, roborantibus topicis, adstringentibus acribus, vesicantibus post aures appositis; præstitue interne purgantia drastica; dum antiparalyticis paralysin tollere nequiveris, amputa quod superfluum est, & vulnus cura solitis: vide forfices *Levret*.

XLVIII. PARAGLOSSA, est linguæ magnitudo minuta, vel aucta; vel plane soluto, aut elongato frenulo in fauces ejusdem revolutio.

deglutitoria. 3. P. nascitur hæc species in infantibus ex resecto, aut relaxato frenulo linguæ, hi deglutientes linguam suffocantur; digitus ori immissus hanc speciem indicat. D.

therapeia, digito ad sugendum dato reponunt ipsi nati linguam, vel chirurgus immis-

sis

ſis ori duobus digitis, quæ dein ſplenio & vinctura ſeu faſcia in Actis Pariſinis Chirurgicis T. III. p. 418. deſcripta retinetur, ne amplius revolvatur.

gloſſo-megiſtus. 2. P. intumeſcentia linguæ portentoſa ore non continendæ fit ab inflammatione, defluxione, catarrho, hydrargyroſi, & variis phymatibus. D.

therapeia, quælibet cauſſa medelam propriam paſcit aliunde ſat notam.

exerto-ria. 3. P. exeritur lingua involuntarie & morboſe mole ſua ſervata ex paralyſi muſculorum linguam retinentium. L.

therapeia, paralyſin utpote cauſſam mali cura, ſi cupis ſufferre hunc affectum.

retra-ctoria. 4. P. retractio linguæ molem ſuetam habentis nimia exhibet hanc ſpeciem. L.

therapeia, hanc curabis, ſi morbum, cui natales debet, depuleris.

XLIX. PROPTOMA, eſt procidentia appendicum externarum inſolita & morboſa, diverſa à prædictis.

ſcrota-le. 1. P. à luxuriante ſero in ſcrotum delapſo, lympha, à paralyſi &c: elongatur morboſe ſcrotum. L.

therapeia, catharſes frequentes, ſubin & phlebotomia brachii, proſunt; tum topica adſtringentia, diſcutientia, exſiccantia, brachierium ſaccatum, indicantur, raro operatio neceſſaria, raro & ſuadenda, paralyſin cura ſuis.

labiale. 2. P. ex paralyſi, vel nimia ſalivatione pendula fiunt labia oris morboſe. L.

therapeia, ablato principio mali ablatum eſt & malum ipſum.

clito-

clitoris-mus. 3. P. clitoris, nymphæ, ac labia vulvæ ſubinde morboſe nimium prolongantur ex laxitate, aut decubitu in has partes variorum humorum. L.

therapeia, hæc patet ex cura ſcrotalis & ex principio mali: vide *epidoſin*.

L. EXANIA, ſpincteris ani, vel & inteſtini recti inverſi procidentia extuberans rubra, reducibilis ſemper extra ſtrangulationem.

prima-ria. 1. F. tumor natus ad orificium ani botuliformis, vel marginalis ex planctu, clamore, ſeſſione in ſella perforata, fœcum conaminoſa expreſſione, aut defluxu vario. L.

therapeia, ſublatis cauſis procatarcticis reponatur, debitaque ligatura & fomentis adſtringentibus firmetur; ſi hæc non ſufficiunt, brachierium, aut peſſarium fiſtuloſum adhibe, inteſtino recto impone caute; gangrænam in ſtrangulata exania præcave indicatis: vide *gangrænam*.

fluxu-bria. 2. E. procidentia marginalis, vel botuliformis ani protruſa à fluxu diarrhoico, dyſenterico, aut teneſmodeo. D.

therapeia, poſtquam fluxus exaniam hanc cauſſantes curaſti, perſequere curationem exaniæ hujus ut prioris.

calcu-loſa. 3. E. in calculoſis ob minctionem conaminoſam, vel aliquando etiam ob lithotomiam perſcindentem levatores ani naſcitur prolapſus ani marginalis, vel botuliformis. D.

therapeia, corpus peregrinum ex veſica eximendum, prolapſus reponendus & tractandus, ut jam dixi; dialyſis levatorum curanda ſuis.

dyſto-ciatica. 4. E. aggreditur hæc ſpecies fœminas, quibus longus & difficilis fuit parturitius labor ſuſtinendus

dus vertice fœtus ad poſteriora verſo; quandoque vero paries inter rectum & vaginam altius finditur; unde fœces dein per vaginam fluunt: noſco hic matronam, quæ ob laceratum perinæum in partu & neglectum alvum ſervare non poteſt.

therapeia, valet hic *primæ* ſpeciei curatio; dum vero dialyſis perinæi adeſt, glutinari debet juxta artem chirurgicam.

paralytica. 5. E. paralyſin levatorum ani ſequitur & comitatur hæc ſpecies vide *paralyſin* L.

LI. EXOCYSTIS, veſicæ inverſa membrana interior ſoluta à reliquis per urethram foras pendet, & en exocyſtis!

inverſio. 1. E. protuberantia ſubdiaphana urina repleta, exterius clauſa iſchuriam cauſſans. L.

therapeia, an exſtirpatio tunicæ hujus urina plenæ convenit? Numquid repoſitio & injectiones adſtringentes, & dorſalis decubitus prodeſſent?

urethralis. 2. E. urethra, vel collum veſicæ in hac ſpecie laxata, inverſa foras propendent. L.

therapeia, vide ſpeciem *primam*.

LII. HYSTEROPTOSIS, eſt uteri procidentia tumorem ſiſtens in vagina, vel quandoque extra genitalia pendentem, undique liberum, menſes ſtillantem, ſaltem initio reponibilem cum doloribus hypogaſtrii, inguinum, urinæ difficultate, animi deliquiis; hæc omnia tactus obſtetricius definit.

prolapſus. 1. H. eſt tumor altior, vel humilior pyri pendentis è pedunculo forma in- vel extra vaginam pen-

pendens per orificium transversale menses stillans, reponibilis, liber; hinc intra hunc & vaginam digitus in circulum agi potest; adsunt insuper dolores inguinum, mane evanescentes, ad excretionem alvi sensibiliores. C.

therapeia, phlebotomiæ, clysmata, catharses lenes; repositio, topica adstringentia, roborantia, tonica, decubitus dorsalis clunibus elevatis prosunt; injectiones adstringentes roborantes in vaginam fiant, pessaria fistulosa immittantur vaginæ ad servandam matricem in suo situ; hypnotica propinentur vespertina, bibant emulsiones; vetulam completo seu extra genitalia prostante prolapsu uteri laborantem servare non potui; induratum enim uterum nulla arte reponere potuimus.

inversio. 2. H. tumor sensilis valde in vagina altior, vel humilior plerumque reponibilis, menses ex superficie sua stillans, cesticillo cinctus ad finem superiorem, imperforatus pyri formam sæpius habens; simul adsunt dolor inguinum, hypogastrii, tenesmus, dysuria, animi deliquia, metrorrhagia, difficilis gressus, defectus tumoris in hypogastrio palpo observabilis & immissione digiti in anum: vide *Levret*. D.

therapeia, repositio & retentio in sua sede quantocyus procurandæ manibus peritis, decubitu dorsali clunibus levatis, fomentis roborantibus, tonicis, adstringentibus, pessariis fistulosis; phlebotomia in brachio prodest, interna roborantia, opiata, adstringengentia adhibe.

LIII. COLPOPTOSIS, tumor in sinu muliebri, vel extra pendens, annularis, mollis, perforatus (prolabitur subinde una tantum ruga vaginæ)

per quod foramen digitus immissus altius orificium uteri, uterumque in sua quasi sede absque Colpocele deprehendit, reponibilis; torquet insuper ægram dysuria tenesmus. D.

therapeia, suadetur retrusio mollis tumoris in suam sedem, decubitus dorsalis, lenes catharses, brachii phlebotomia, adstringentia & tonica interna; topica pariter adstringentia, roborantia, pessaria.

LIV. GASTROCELE, est tumor in scrobiculo cordis vulgo dicto, vel ad minus supra umbilicum insolitus, herniosus, ventriculum, aut alia viscera illapsa continens, cuti concolor, reponibilis, in decubitu dorsali sponte recedens, indolens, ex relaxatione integumentorum undecunque orta natus, vomitum caussans.

simplex. 1. G. cognoscitur hæc species, quæ ab unico ventriculo illapso repleta est, sacci præsentia mollis, inanis, sociorum viscerum defectu, charactere generico, vomitu chronico, post cibum assumptum sui augmento & murmure in repositione. C.

therapéia, reponatur hernia, & firmetur in suo situ viscus repositum debito brachierio, fasciis, adstringentibus topicis, locus roboretur, stricta diæta scribatur, vitent emetica, in dorso cubent ægri; an spiritus salis

dulcis

dulcis intus ſumptus diutiſſime hernias curat radicaliter, ut *Cabrieres* voluit.

compo-ſita. 2. G. intrant ſaccum herniosum cum ventriculo alia quoque viſcera, quæ tactus dignoſcet pe-peritus utcunque, ut ex ſequentibus patebit. C.

therapeia, vide ſpeciem *primam*.

LV. OMPHALOCELE, tumor hernioſus ad umbilicum reponibilis, cuti concolor, indolens plerumque, ex relaxatione integumentorum & peritonæi natus, varia viſcera continens.

inteſti-nalis. 1. O. dignoſcitur hic ſaccus inteſtinum, vel ventriculum continens ex mollitie, poſt cibum aſſumptum augmento, murmure in repoſitione & charactere generis. L.

therapeia, curatur ut aliæ herniæ; ſingulare braehierium pro hac in ſitu retinenda vide in Actis P. Chirurgicis.

omen-talis. 2. O. cognoſces hanc omphalocelen ex nativitate & incremento lentis, difficultate repoſitionis perfectæ, difficili poſt repoſitionem in ſitu conſervatione, mollitie, inæqualitate & volubilitate ad palpum, ex nullo in repoſitione murmure; moleſtiam præterea minorem ab hac quam reliquis experiuntur ægri. L.

therapeia, patet ex *prima* ſpecie.

hepa-tica. 3. O. hæc ſpecies ſeſe prodit lividitate tumoris, ſoliditate parenchymatica, defectu ſignorum alias ſpecies indicantium; forſan & ſymptomatis ex vitiis hepatis naſci ſolitis. L.

therapeia, patet abunde.

LVI. LAPAROCELE, tumor herniosus ventralis seu abdominalis in quocunque loco abdominis aliis herniis non dicato.

intestinalis. 1. L. hernia facile reponibilis cum murmure, flexilis, elastica, calore expansilis, frigore contractilis, subin immensæ molis, frequens vaccis: confer *omphalocelem intestinalem*. L.

omentalis. 2. L. vide *omphalocelem omentalem*. L.

hepatica. 3. L. vide *omphalocelem hepaticam*. L.

lienalis. 4. L. tumor herniosus in sinistra parte lineæ albæ consistentia parenchymatica, & absque signis reliquarum specierum. L.

uterina. 5. L. uterus, vel ovaria implent laparocelen aliquando; difficilis diagnoseos ante anatomiam species. L.

therapeia, curatio harum specierum patet ex *omphalocele*.

LVII. MEROCELE, tumor herniosus in suprema & anteriore parte femoris ad exitum vasorum cruralium in fœminis præcipue observabilis proprietates herniarum habens, vidi merocelen etiam in viro.

intestinalis. 1. M. diagnosin hujus speciei dat illa *omphalocelis intestinalis* & character generis. L.

omentalis. 2. M. patet ex genere & differentia *omphalocelis omentalis*. L.

therapeia, vide species *omphalocelis*.

vesicalis. 3. M. tumor herniosus mollis, reponibilis, post excretionem urinæ fere evanidus, post retentionem urinæ multum auctus; compressio hujus tumoris desiderium mingendi excitat, aut minctum. L.

the-

therapeia, mingat frequenter æger, & utatur therapeia aliarum herniarum.

LVIII. BUBONOCELE, tumor herniosus emergens per annulum vasorum spermaticorum, sensim enatus, cuti concolor & indolens absente strangulatione.

vesicalis. 1. B. vide *merocelen vesicalem.* L.

lienalis. 2. B. vide *laparocelen lienalem.* L.

omentalis. 3. B. vide *omphalocelen omentalem.* L.

uterina. 4. B. deprehensa mutatio situs colli uterini digito perito, dum altera manus molliter comprimit tumorem herniosum, tumoris durities, signa graviditatis alicujus, dant diagnosin hujus speciei. D.

therapeia, caute reponitur uterus, si id obtineri queat, & exclusio fœtus Arte, vel à Natura peragitur (operatio cæsarea quibusdam laudatur) post partum locus repositis omnibus firmatur, ut in aliis herniis fieri solet.

intestinalis. 5. B. vide *laparocelen intestinalem.* L.

LIX. OPODEOCELE, est tumor herniosus in summo femine ad latus genitalium egrediens per sinuositatem ossis ischii superiorem vasis transmittendis dicatam; in fœminis prope alterum vulvæ labium visitur hæc ectopia; reponibilis, cuti concolor, mollis; dum parvus est tumor, vix observatur, subin est elasticus. T. I. Actorum

rum Chirurgicorum Paris. p. 709. consule. L.

therapeia, vide reliquas hermias.

LX. ISCHIOCELE, est hernia emergens per incisuram ossis sacri seu hiatum inter os sacrum & tuber ossis ischii, decubitu prono reponibilis; rarum genus & sat adhuc obscurum.

therapeia, vide genera prædicta.

LXI. COLPOCELE, est tumor herniosus in vagina emergens, reponibilis, in decubitu supino natibus elevatis sponte recedens plerumque, indolens, absque signis aliorum tumorum, qui hic enasci solent.

vesicalis. 1. C. tumor vesicalis in vagina, vel plane extra vulvam prostans, ischuriam, aut dysuriam caussans, reponibilis, membranaceus, pressione sui minctionem sollicitans; hæc omnia pulchre observavi in matrona quadam, quæ mingere non potuit, nisi immisso digito in vaginam suam vesicam herniose prolapsam repressisset, quam repressionem bis meo digito sibi præstiti. L.

therapeia, reposita hernia spongia imprægnata aqua aluminosa immissa vaginæ, vel aliquo alio adstringente decocto, aut pessario fistuloso relabi prohibetur vesica, tum decubitu dorsali.

intestinalis. 2. C. tumor mollis, reponibilis cum murmure, in vagina natus ob laxatos ejus parietes herniosus, non habens differentias præcedentis speciei. L.

therapeia, vide speciem *primam;* observavi hanc speciem in vetula.

omen-

omen- talis. 3. C. vide reliquas hernias omentales earumque therapeias.

LXII. PERINÆOCELE, tumor herniosus in perianeo ad unam, vel alteram, aut plane utramque, ut vidi in parvula puella, partem raphes, mollis, reponibilis, cuti concolor; subin est effectus dystociæ; species hujus generis *vesicalis*, *intestinalis*, *omentalis*, patent una cum therapeia ex prioribus.

LXIII. PERITONÆORIXIS, sunt herniæ omnes jam descriptæ ob rupturam peritonæi natæ; rixis vero peritonæi signa sunt, crepitus in violentia aliqua majore peritonæum lacerante, herniæ alicujus subita & magna protuberantia, eruptio; dolor in loco rixis major aut minor; species sunt hujus generis tot, quot genera jam numeravi herniarum. Hernia est extensio præternaturalis peritonæi & integumentorum cavum formans recipiens viscera adjacentia; præter prædictas hernias dantur herniarum varietates: sic dantur herniæ *partiales* intestinales, ubi media pars fistulæ intestinalis cavum herniosum ingreditur altera parte libera in abdomine manente; dantur herniæ *accretæ*, in quo casu

pars illapsa cavi herniosi peritonæo accrescit; cavum herniosum quandoque præter viscera illapsa liquorem in abdomine collectum continet; sæpius quoque partes cavum herniosum ingressæ incarcerantur à spastice contracto annulo, unde *ileus* nascitur, quem vide suo loco. Peritonæorixis pertinet quidem ad *rupturam*, sed propter affinitatem ejusdem cum herniis hic eandem subjunxi.

LXIV. ENCEPHALOCELE, est cerebri, aut cerebelli, vel utriusque simul per hiatus ossium cranii necdum sat cohærentium ectopia herniosa relaxata pariter lamina utraque duræ matris & piæ externa tenuissima pellucida; symptomata subin non magna, subin contra gravissima caussans.

simplex 1. E. est tumor herniosus capitis ex erumpente seu ectopo cerebro natus, reponibilis, absque hydrocephalo; vidi hanc encephalocelen in muliere cœlibe 40. annorum sanissima inter os parietale & portionem squamosam ossis temporum ad declinationem capitis erumpentem, & ad reclinationem seu erectionem redeuntem intrantemque promptissime sine omni manus auxilio studiosus Vindobonæ; sub elapsione cerebri nulla symptomata patiebatur mulier, sub diu contra exstante hac hernia capite inclinato rubebat valde tota facie & debilitabatur. C.

thera-

therapeia, catharſes lenes indicantur & interna robrantia; externe vero lenes ſpleniis compreſſiones imbutis aromaticis, ſpirituoſis & diſcutientibus liquoribus calidis.

compoſita. 2. E. eſt ſpecies præcedens cum hydrocephalo. C.

therapeia, indicatur therapeia præcedentis & ſubin perpunctio ad emittendas aquas.

LXV. HYSTEROLOXIA, eſt uteri gravidi, vel non gravidi in abdomine ſitus ſeu directio aberrans à directione naturali axeos ſuæ, noſcenda ex orificii uterimi directione mutata, palpo externo abdominis, tum aliis ſymptomatis inconſuetis: ut iſchuria, dyſuria, enureſi, obſtipatione &c.

anterior. 1. H. uterus propendens ſupra os pubis ex debilitate muſculorum abdominalium, aut inſertione placentæ ad partem anteriorem uteri; orificium uteri eſt ſolito altius & ad os ſacrum verſum, hypochondria & ilia minus repleta, enureſis & ſenſus tractionis in pelvi &c: L.

therapeia, in graviditate abdomen linteo ſuſpenſorio ſuſtentandum, decubitus reſupinatus & quies ſuadenda; pariat porro in dorſo cubans pelvi elata & thorace demiſſo, abdomen à gnara obſtetrice manibus reprimatur molliter & elevetur, orificium uteri ad os pubis digitis lente dirigatur, dilatetur; vel juxta *Levret* genubus & cubitis innixa, ubi interim miniſtri linteo utrinque prehenſo abdomini ſubjecto idem levant, pariat; poſt partum epithematis adſtringentibus, roboranti-

rantibus musculis abdominalibus robur reddatur.

posterior. 2. H. in hac specie orta ex insertione placeutæ parte posteriore uteri altius ascendit tumor abdominis, adsunt vomitus, dyspnœa, lotii suppressio, pubis dolor, minor abdominis moles, orificium uteri solito magis ad os pubis versum. L.

therapeia, vix ulla opus præter vitationem omnis constrictionis abdominis, & orificii uterini ad os sacrum directionem tempore partus.

lateralis. 3. H. hæc species nascitur ex insertione placentæ ad unum, vel alterum latus uteri; vel debilitate ligamenti uteri alterutrius; abdomen non in medio prominet, sed ad latus alterutrum, cruris stupor & varices, cui uterus imminet, adsunt, orificium uteri solito altius latus tumori abdominis oppositum respicit; facile in partu manus fœtus cum funiculo præeunt. L. D.

therapeia, in graviditate quies, phlebotomia una alterave, alvus aperta servanda per sumptiones mannæ iteratas; decubitus in latus adversum tumori vix quid prodest; sub partu orificium uteri ad axin pelveos dirigendum, tumor abdominis levandus: vide *Levret*.

acyistica. 4. H. definitur hæc species tactu orificii uterini situm naturalem non habentis, tenesmo, desiderio mingendi & palpo abdominis. L.

therapeia, si ex phymate aliquo uteri hoc vitium fiat, phyma est curandum suis remediis, dum vero natales malæ conformationi debet, sinendum.

LXVI. PA-

LXVI. PARORCHIDIUM, eſt teſticuli unius, vel utriusque à ſitu narurali aberratio.

ventrale. 1. P. teſticulus in hac ſpecie deliteſcit in cavo abdominis, vel in annulis vaſorum ſpermaticorum cum defectu ejusdem in ſcroto. L.

therapeia, emollientia topica, tuſſim & ſternutationem irritantia, & exſpectatio optima ſunt remedia.

retractio. 2. P. retrahitur ex ſcroto in inguina teſticulus ex retentione urinæ longa, calculo veſicæ, celeri itineratione pedibus humum quaſi percutientibus. L.

therapeia, quiete, emollientibus topicis & antiſpasmodicis cauſſamque tollentibus curatur.

intrusio. 3. P. ſtudioſa, vel caſuali violentia intruditur teſticulus in inguina, quod, ſi fiat cum intorſione, mala ſymptomata ſequuntur. B.

therapeia, ſponte recidit teſticulus, per tuſſim expellitur, vel pharmaca ſuperius ſcripta: *ventriculus*, *hepar*, *lien* &c. ſitum mutant quandoque ſuum plerumque incurabilem.

LXVII. EXARTHREMA, eſt ſeparatio contigui in oſſium articulis per diarthroſin combinatorum, noſcenda ex impotentia ad motum, mutatione nativæ confirmationis, dolore, protuberantia inſolita, cavitate, muſculorum tenſione, converſione artus, accurtatione membri, vel prolongatione.

ſimplex. 1. E. eſt exarthrema in enarthroſibus à violentia externa natum ſignis generis determinandum. D.

thera-

therapeia, curatur repoſitione, adpoſito ſplenio ſimplici reſolventibus, diſcutientibus & roborantibus madido, quiete, ſitu partis naturali, faſciatione; ſi qua inflammatio ingruit, hæc curatur ante repoſitionem indicatis.

ſublu-xatio. 2. E. raro in aliis articulationibus quam ginglymis obſervatur, cujus præſentiam loquitur impotentia varia ad motum, dolor vividior, protuberantia præternaturalis eaque exigua, longitudo ferme naturalis membri, repoſitio facilior. B.

therapeia, hæc patet ex aliis ſpeciebus.

diſtor-ſio. 3. E. exarthrema in quacunque articulatione cum dolore acuto, intumeſcentia articuli calida, ad motum difficultate varia & ſubitanea capite oſſis locum nativum retinente, figura immutata. B.

therapeia, quies, diæta tenuis, emollientia topica, anodyna, tonica, ſpirituoſa, luta thermarum quandoque ſufficiunt, phlebotomiæ ſubin & clyſmata ſunt neceſſaria poſt oſſis rotationem lenem in ſitum naturalem.

compli-catum. 4. E. eſt exarthrema cum vulnere, fractura, convulſione, paralyſi, apoſtemate, inflammatione, gangræna &c: complicatum. D.

therapeia, habetur ex ante dictis & therapeia mali concurrentis.

convul-ſivum. 5. E. hæc ſpecies cognoſcitur ex cauſſa ipſam producente, convulſione nimirum varia; dolorifica eſt, difficulter reponibilis ac repoſita conſervabilis. D.

therapeia, reponatur os elapſum & retineatur, atque convulſioni indicatis obviam agatur.

paraly-

paraly-ticum. 6. E. paralysis hanc speciem producit, vel comitatur, ex hacve praesente cognoscitur & charactere generis. L.

therapeia, repositio & retentio in sua sede cum curatione paralyseos hanc absolvunt, dummodo semper id praestent.

desmo-chaunosis. 7. E. ex sero luxuriante & ligamenta laxante citra paralysin nascitur, natum facile reponitur, & iterum facile elabitur os. L.

therapeia, post repositionem & debitam fasciationem hydragoga, sudorifera, diuretica interna; topica spirituosa, aromatica, stimulantia, luta thermarum, vapores alkoholis accensi, tonica, fonticuli, diaeta siccans, indicantur.

dialy-ticum. 8. E. haec species natales debet solutioni ligamentorum, sive hanc pus, vulnus, sive aliud quid caussaverit. D.

therapeia, raro haec species, si unquam curationem recipit: vide *plagas*.

desmo-phlogicum. 9. E. observatur haec species praecipue in genu aut femore ex decubitu, vel defluxione materiei nata, concomitante inflammatione & dolore intenso; materies decumbens acetabulum implens caput ossis articulati extrudit; adest simul articuli protuberantia major. C.

therapeia, medelam antiphlogisticam, phlebotomias, topica emollientia, discutientia, anodyna, celiter admota requirit; sedata inflammatione & dissipato decubitu fit repositio, & in sede retentio artus suetis.

pasta-ceum. 10. E. synovia articularis collecta in capsa articulari copiosa spissa extrudit caput ossis articulatum; subin & teres ligamentum capitis femoris rumpitur, quod elapsum ferme nunquam perfecte reponi potest; minus adhuc repositum in sede sua retineri; adest in reposi-

positione resistentia vix superabilis, strepitus, qualem argilla pinsata edit, in acetabulo; prolongatio, vel decurtatio artus; deest dolor & plura symptomata exarthrematis: hæc omnia observavi in luxatione tali Domini Capitanei *Hujaji*. L.

therapeia, tractatur purgantibus, discutientibus, sudoriferis, diureticis, solventibus, mercurialibus, internis; valida pressione capitis in acetabulum et agitatione ad synoviam extrudendam; conquassandam, sudoriferis & discutientibus topicis, repositione, fasciatione valida, motu moderato & frequenti.

tophaceum. 11. E. sequela rheumatismi, vel arthritidis cognoscitur tardigrado mali incessu, doloris absentia, repositione impossibili, strepitu in tentatione repositionis, eminentia articuli tophacea, mobilitate ejusdem in omnes partes aliqua. L.

therapeia, vix, aut ne vix admittit curationem; tentari nihilominus possunt medicamenta materiam concretam emollientia, solventia, discutientia & alia, quæ caussa mali poscit: an serum lactis cum decocto lignorum quid præstaret? an arnica, chamæpytis? numquid mercurius datus interne quid præstaret, aut fragaria? Licet & externe experiri fomenta ex spiritu frumenti swieteniano, spiritu C. C., oleo tartari, herba fragariæ, nasturtii aquatici, farfaræ, arnicæ.

exostosicum. 12. E. visus, tactus & præsentia exostosium in reliquis ossibus diagnosin mali faciunt nati ex materie rachitica, scrophulosa, vel syphilitica; lente malum accedit, repositio impossibilis. L.

therapeia, curatio instituenda cacochymiæ indicatis, cui hoc exarthrema debetur interna & externa.

inna-

inna-tum. 13. E. hoc exarthrema debetur malæ conformationi ex utero allatæ, ſubin & imperitæ manui obſtetricantis. L.

LXVIII. DIASTASIS, oſſium receſſus junctorum per raphen, harmoniam, ſynchondroſin, aut ſyndesmoſin, cognoſcibilis cavitate inſolita uno in loco, in altero vero tumore, mutatione poſituræ & reliquis ſymptomatis oculo & tactui patentibus.

violentia. 1. D. eſt diaſtaſis à violentia externa ut ictu, lapſu nata ex generico charactere patens. D.

therapeia, malum hoc poſcit approximationem ſemotarum partium & reſtitutionem in priſtinum ſitum, dein faſciationem ac ſymptomatum ingruentium ſublationem.

raphica. 2. D. diaſtaſis oſſium cranii ab hydrocephalo oſſa ſemovente; hydrocephali diagnoſis dat diagnoſin hujus ſpeciei cum charactere generis. L.

therapeia, ſi hydrocephalus tolli poſſet, poterit; curabitur hæc queis præcedens ſpecies

harmonica. 3. D. dimotio hæc oſſium naſi *Levretio* viſa à polypo nata, palam fit per præſentiam polypi & ſymptomata diaſtaſeos. L.

therapeia, tolle polypum methodo jam ſcripta, oſſa approxima, reſtitue & faſcia debita firma.

ſynoſteochondrica. 4. D. character genericus diaſtaſeos, polypus narium præſens, receſſus oſſiam & cartilaginum naſi cæteraque ſymptomata diagnoſeos certitudinem offerunt. L.

therapeia, intelligitur ex præcedente ſpecie.

xyphoidea. 5. D. cartilago enſiformis à quacunque violentia intro flectitur (extra extruſam vidit *Brouzet* p. 151.)

p. 151.) inde vomitus chronicus, loci depreſſio ſunt totidem ſigna hujus mali. C.

therapeia, omnibus artificiis reductio cartilaginis in ſuum ſitum & retentio in eodem quærenda; huc faciunt emplaſtra tenacia, quibus cartilago levatur.

epiphyſica. 6. D. epyphyſes ab oſſibus ſecedunt in ſcorbuticis, venereis ægris & infantibus accedente quacunque violentia externa, adulti rarius hoc vitio laborant; vacillatio epiphyſeos, character generis, violentia prægreſſa, ſpeciem hanc adeſſe contendunt. L.

therapeia, medeare morbis cauſſantibus hocce vitium, compone ſemota debite faſcia & quietem impera.

ſynchondroſica. 7. D. locum habet in oſſibus pubis, ilei, ſacro, coccyge & vertebrarum corporibus &c: charactere generis diſtinguenda hæcce ſpecies. L. D.

therapeia, ablatio vis ſejungentis dicta oſſa, approximatio & approximatorum retentio curam promittunt.

LXIX. LOXARTHRUS,

eſt oſſium articulatorum ſitus relativus in alienum conſtanter mutatus, ſeu obliquitas reſpectiva perſiſtens citra exarthrema & ſpaſmum: vide *ſubluxationem* & *diſtorſionem.*

perverſivus. 1. L. validiſſime circumtortum, rotatum e, g. brachium exhibet ſitum non naturalem oſſis & muſculorum appenſorum; unde impoſſibilitas motus. L.

therapeia, membrum intortum contraria rotatione in priſtinum ſitum quantocyus reponatur, fomenta diſcutientia ex vino, floribus ſambuci, cyani & meliloti cum camphora

phora applicentur, fasciatio debita fiat & vena tundatur.

intrarticularis. 2. L. est flexio seu prominentia alicujus articuli præternaturalis introrsum, vel extrorsum; si in genubus hoc fiat, compernes hi dicuntur ab Ill: de *Sauvages* p. 162. in maxilla inferiore *torturæ* nomen gerit. D.

therapeia, repositione, alapa, machinamentis, ocreis & similibus ossa ad situm naturalem cogi debent.

LXX. GIBBOSITAS, est ossium pectus, vel pelvim componentium indecora prominentia à tumore, luxatione, diastasi, torsione, pressione, aut alio principio nata.

spinalis. 1. G. nascitur hæc species a spinæ dorsi distorsione antrorsum, postrorsum, dextrorsum, sinistrorsum, aut aliorsum quacunque directione, quo vitio florem hominum thoraces strictiores, rachitis, semen parentum morbosum, violentia externa, gestatio infantum assiduo super una manu, deformant. L.

therapeia, caussæ mali obviam eundum; aliquando compressiones, suinde contra objectio thoracum, quandoque malum inveteratum sinendum, præcipue ubi natales adscribit megalosplanchniæ: vide *Brouzet*.

scapularis. 2. G: est gibbositas scapulæ minime confundenda cum prominentia ejusdem in tabidis, pendens à scapula sede sua dimota per tumorem intus latentem, aut exostosin. L.

therapeia, sola luxatio scapulæ repositione & retentione repositæ curatur; ex reliquis caussis nata scapularis gibbositas plerumque incurabilis pronunciatur.

sterna- 3. G. sternum extrorsum flectitur ab inæquali mu-
lis. sculorum tractione, rachitide, aut tumore vario in pectore latente; dyspnoici fiunt hi deformes. L.

therapeia, hoc vitium plerumque ad sepulchrum portant gibberi; successivis compressionibus semper fortioribus, dum dyspnœa admittit, & suspensionibus ex axillis quandoque minuitur hæc deformitas.

costa- 4. G. rarissime solæ costæ ectopæ gibbositatem gene-
lis. rant; unde vix existit hæc species L.

pelvia- 5. G. pelvis præsertim mulierum vario modo de-
lis. formata deprehenditur, quæ in infantia rachitide laborarunt: lege Artis obstetriciæ scriptores. L.

therapeia, plerumque nulla.

spasmo- 6. G. musculi abdominales rigidi, contracti, bre-
dica. viores facti ex variis caussis producunt hanc speciem raram, quam musculorum abdominalium rigiditas confitetur palam. L.

therapeia, consistit in prolongatione, relaxione musculorum abdominis, quod balneis, fomentis & cataplasmatis emollientibus tentandum.

phyma- 7. G. phymata varia præsentia, à quibus gignitur
tica. hæc species, eandem adesse demonstrant. L.

therapeia, tumores caussantes malum tollendi sunt.

LXXI. LORDOSIS, ossium longiorum fistulosorum circa medium inflexio, incurvatio, ectopia á linea recta.

valgi- 1. L. tibiæ sunt in hac specie extrorsum incurvæ
ca. malleolis & genubus, vel femoribus approximatis. L.

therapeia, dum hoc vitium ex violentia externa, vel rachitide oritur in infantibus

cum

cum annis minuitur; vincturæ aptæ prosunt, rachitidis sanatio.

varo-rum. 2. L. in his tibiæ sunt introrsum convexæ contra ac in præcedente specie. L.

therapeia, quæ præcedenti præscripta sunt, si addas equitationem in caballo vectili, hic quoque experiri oportet.

ORDO VII. DEFORMITATES, sunt vitia, quæ vix sanitatem lædunt.

LXXII. LAGOSTOMA, labium oris fissum.

nati-vum. 1. L. ex utero matris adferunt hanc speciem lagostomatis nati.

therapeia, cruentantur partes labii jungendæ, & sutura injecta junguntur, firmantur: vide *suturam*.

trauma-ticum. 2. L. vulnera labiis inflicta findunt eadem varia directione.

therapeia, vide *primam* speciem.

LXXIII. APELLA, est præputii, vel alterius appendicis mollis brevitas, parvitas.

circum-cisio. 1. A. *Israelitæ* septimo die à nativitate omne masculinum circumcidunt, nimirum quam maxime protractum antrorsum præputium cultro ancipiti abscindunt; si aliquid crevit de præputio, *ablesen* dicunt, quod postremum *Turcæ* non faciunt.

therapeia, levidense hoc vulnus balsamo copayvæ inungunt.

natus. 2. A. cum brevitatate nimia præputii plures nascuntur mares; huc spectant breves auriculæ, penis curtus, nasus imminutus. &c.

LXXIV. POLYMERISMA, partium numerum ordinarium exceſſus.

digitale. 1. P. cum digitis quinarium numerum ſuperantibus non raro in lucem veniunt partus; horum digitus ſuperfluus amputandus eſt; ſub hoc genere militant hermaphroditi, bipenes, bicephali, &c.

LXXV. EPIDOSIS, appendicum mollium incrementum inconſuetum ſanum: ſpecies ſunt penes prælongi, auriculæ pendentes, præputia longiſſima, clitoriſmus, caro pubis fœminarum Africanarum, naſones, labia tumida oris, &c.

LXXVI. ANCHYLOMERISMA, eſt partium concretio.

digitale. 1. A. cum concretis digitis manus, vel pedis naſcuntur ſæpius infantes, & ſubin ſauciati digiti ac colligati ſine interpoſito linteo concreſcunt.

therapeia, manu chirurgica ſolvi debent digiti, & ſoluti ex Arte in uſus ſuos ſanari.

LXXVII. HIRSUTIES, pili copioſiores, longiores; vel in locis, ubi non ſolent creſcere obvii, dant ideam hujus generis.

therapeia, extractionem violentam pilorum quidam adhibent, laudant alii unguentum ex drachmis duabus auripigmenti, calcis vivæ uncia ſemiſſe & mellis ſufficiente quantitate; Ill: vero *Linnæus* in ſua materia medica ſpiritum ſalis dulcem ſuadet ex charta bibula ad tollendos, exſtirpandos pilos.

CLASSIS

CLASIS II. SYNOPSIS.

PLAGAE.

Character Classis: continui solutiones, morbi proprie chirurgici persæpe sat graves.

ORDO I. SOLUTIONES recentes plerumque cruentæ.

I. VULNUS, continui solutio molli in parte potissimum, hians, labiata, cruenta.

II. PUNCTURA, continui solutio intus extensa tantum, eaque instrumento pungente facta.

III. SCLOPETOPLAGA, est vulnus à glandibus e bombardis, aut sclopetis explosis illatum, vaginatum, decursum glandis exprimens, oblongum.

IV. MORSUS, est plaga recens, quam animalia dentibus impressis inferunt.

V. EXCORIATIO, est epidermidis, vel cutis à carnibus separatio, detractio.

VI. CONTUSIO, partis cujuscunque in minimis fibris, vasculis adtritio, fractio, solutio, vexatio.

VII. RUPTURA, ligamentorum, tendinum, vel membranarum solutio per tensionem vires illorum excedentem.

ORDO II. SOLUTIONES artificiales, recentes, cruentæ.

VIII. OPERATIO, studiosa solutio continui ad aliquid eximendum, ut lithotomia.

IX. AMPUTATIO, vulnus detruncatione partis totalis factum.

X. SUTURA, ſtudioſis puncturis mediante acu factis, filisque trajectis ſolutorum contractio, approximatio.

XI. PARACENTESIS, artificialis punctura.

ORDO III. SOLUTIONES incruentæ, materiam purulentam, ichoroſam, ſeroſam continentes, fundentes, antiquæ, nec ad priores refærendæ.

XII. ULCUS, ſolutio continui pus, ichorem, ſerum &c. alens, fundens.

XIII. EXULCERATIO, excoriatio ſuppurans.

XIV. FISTULA, ulcus cortice calloſo vaginatum, ore anguſtatum.

XV. SINUS, eſt cavitas ulceroſa ampla, ſæpe multiplex, ore anguſto, vel nullo.

XVI. ESCHARA, cruſta mortua partis mollis ſæpius cauſticis facta.

XVII. CARIES, oſſis eroſio cava, vel aſpera, perioſtio denudata, plerumque nigra.

XVIII. ARTHROCACE, ulcus medullæ cum oſſis carie, exoſtoſi.

ORDO IV. SOLUTIONES anomalæ.

XIX. RHAGAS, fiſſura cutis, cuticulæ, vel epidelii in labiis, arida.

XX. AMBUSTIO, plaga igne facta, ſuccedentibus inflammatione, phlycthænis, aut eſchara.

XXI. FRACTURA, diviſio oſſium in fragmenta ſeparabilia.

XXII. FISSURA, diviſio oſſium rimam referens, hæcceve non penitus ſeparans.

ORDO

ORDO I. SOLUTIONES continui recentes quasi semper cruentæ.

I. VULNUS, eſt continui ſolutio molli in parte hians, labiata, cruenta, ab inſtrumento mechanico ſcindente facta; corneæ vulnus cruorem non fundit.

ſimplex. 1. V. eſt vulnus externum ſublime inſtrumento ſecante viru nullo infecto factum, ſymptomatis levibus ſtipatum, in carnibus aut integumentis. B.

therapeia, hoc vulnus ſola Natura ſanat, ſi peregria irritantia eximas cum ſanguinis grumis, & molli deligatione jungas ſoluta, ſymptomata mala præpedias indicatis; ſolent ſimplices ſuper tali vulnere mingere, vel cineres foci eidem inſpergere, aut balſamum quodcunque apponere; alii vinum, aut acetum applicant, Galli utuntur globulis martialibus *Willis*.

complicatam. 2. V. eſt vulnus aſſociatum reliquis plagis, aut vitiis, vel & ſpaſmis, hæmorrhagiis profuſis, inflammationi &c. D.

therapeia, vulnus curandum therapeia ſpeciei, ad quam pertinet; plaga ſocia ſibi præſcribendis tractanda, prout & vitia medelis jam ſcriptis; arteriæ cruorem apertis januis ad terrorem fundentes filo lato ſubligandæ; ſopita hæmorrhagia vulnus depuratur digeſtivis, fovetur pars uſque dum filum decidat ſponte, dein depuratur, impletur balſamicis & in cicatricem ducitur epuloticis.

virulentum. 3. V. infligitur telis veneno infectis quopiam, vel ſubjecta vulnerata circumferunt virus in humoribus ſuis; tela fuiſſe veneno infecta ſuſpicamur ex tumoribus, inflammationibus

vulneris insolitis, animi deliquiis, spasmis, palpitationibus, frigidis sudoribus; cacochymia contra sese prodit suis signis. D.

therapeia, in cacochymiam notam age indicatis alibi; vulnerum venenatorum à telis infectis therapeia ferme non eges; quum inter gentes conventum sit, ne imposterum tela inficiantur ullo veneno.

lethale. 4. V. dum deprehendimus partes ad vitam absolute necessarias notabiliter vulneratas, declaramus vulnus esse lethale: ut sunt majora vulnera cordis, cerebri, cerebelli, hepatis, lienis, diaphragmatis, cystidis felleæ, lumbaris chyliferi sacci, ventriculi, mesenterii, pulmonum, vasorum sanguiferorum, abscissio profunda tracheæ, œsophagi, nervorum cardiacorum, medullæ spinalis, ureterum &c: D. A.

sanabile. 5. V. est contrarium priori.

viscerale. 6. V. penetrans quodcunque telum, vel instrumentum mechanicum in cavum abdominis, aut thoracis, si viscus aliquod læsit, cognoscendum erit ex situ vulnerati, instrumento, excretis, functionibus læsis, symptomatibus ingruentibus; stylus suspensa manu demissus diagnosin quoque firmat. D. A.

therapeia, visceris, ut ante dictum est, fere cujuslibet vulnus majus lethale habeto.

nevroticum. 7. V. post præscissionem nervi totalem pars, cui prospicit, tabida & rigida fit; in semiperscissione vero nervorum dolor ingruit acutissimus, convulsiones &c:, dum laryngeus recurrens rescinditur mutitas, dum contra cardiaci resecantur, mors fores pulsat inevitabilis. D. A.

thera-

therapeia, pars ultra nervum tabescens foveatur balsamis, spirituosis & stimulantibus; vulneri balsama infundantur naturalia, semipersciſſus rescindatur nervus penitus, si dolor urgeat.

tendinale. 8. V. notitia anatomica & immobilitas partis, ad quam pertinebat tendo solutus, definiunt hanc speciem. D.

therapeia, balsama naturalia semidissecto tendini infunduntur, inflammatio curatur suis, dum supervenit, penitus discissus consuitur tendo, vel etiam apta vinctura quandoque sufficit.

angioticum. 9. V. hæmorrhagia ingens profusa, debilitas inde & animi deliquia cum scientia anatomica docent adesse hoc vulnus. A.

therapeia, subligetur filo lato vas apertum, quando adest accessus manibus, vel si fieri nequit accessus, ligentur artus, turunda ex solutione aluminis humida, aut colcothar vitrioli imponatur vulneri; dein vase obturato, filoque jam semoto plaga curetur indicatis.

osteoplaga. 10. V. vulnus ossis adesse, quod ab instrumento violentius adacto bene acuto fieri potest, demonstrabit tibi examen & osteologiæ peritia: vide Instit. chirurgiæ *Heisteri* p. 42. C.

therapeia, cave adponas oleosa ossibus inimica, sed essentia balsamica, vel alia medeare vulneri; quandoque adsunt fragmenta, vel vexatio ossis, quadraginta diebus circiter promovenda est separatio ossis jam dictis.

chondrositicum. 11. V. dum cartilago, quod examen docet, vulnere solvitur, cogenda est in situm naturalem, in eoque conservanda & vulnus ferruminandum ut alia.

capi-

capitis. 12. V. capitis integumentorum, vel periostei vulnus ultro videbis. D.

therapeia, hæc vulnera propter periosteum & ossa vicina oleosa ac unguinosa non ferunt; debent igitur essentia balsamica deligari & caput speciebus cephalicis in vino coctis foveri.

oculorum. 13. V. quodcunque globo oculi inflictum vulnus oculis patet, quod sanguinem non fundit, sed humores sibi proprios. A.

therapeia, dum humoris vitrei, aut lentis crystallinæ nihil adhuc effluxit, apponas unguentum alabastrinum, albumen ovi, vel mucilagines seminum cydoniorum, psyllii cum aqua rosarum, aut plantaginis paratas; ubi contra dicti humores effluxerunt, actum est de visu; vide *Heisterum* p. 132. dum sola elabitur lens illæso vitreo humore, visus debilior reservari potest.

salivalis ductus. 14. V. quandoque ductus *Stenonis* è parotide in os salivam vehens vulneratur, quod situs vulneris & excreta definiunt. L.

therapeia, defluxus salivæ restitui debet in os, quacunque arte conveniet, alias vulnus non glutinatur; hoc facto vulnus tractatur ut *simplex*.

meningicum. 15. V. vulneratæ membranæ cerebri stylo suspensa manu demisso, aut oculo inveniuntur, quod vulnus subin in trepanatione arte fieri debet. A.

therapeia, si membranæ cerebri vulnere solutæ sunt absque aliis malis, imponitur ex syndone balsamum Fioraventi, vel aqua vulneraria.

cerebrale. 16. V. cerebrum quandoque sauciatum iisdem mediis quibus meningicum demonstratur vulnus,

nus, si addas lapsum mentis & delirium cum vomitu bilis æruginosæ. A.

therapeia, majora cerebri vulnera sunt absolute lethalia; minora vero difficilia curatu: minoribus imponuntur, quæ contra præcedens scripsi; vel aqua mastichina, aut essentia succini sine salibus parata.

œso-phagicum. 17. V. œsophagum esse læsum ostendit vulneris decursus, deglutitio vitiata, ingestorum sub deglutitione per vulnus exitus. A.

therapeia, œsophago penitus soluto adjacentibus licet omnibus illæsis nulla superest medela; quum sit vulnus absolute lethale, dum vero aliqua solum pars ejus perscissa deprehenditur, balsamo vulnerario fovetur, emplastris glutinosis contrahitur vulnus; abstinentia à cibo commendatur, clysteres nutrientes sæpius injiciuntur; vel incontentus æger clysteribus jura sumat tenuia, quibus assumptis purgari & deligari debet.

bron-chicum. 18. V. respirans æger per vulnus colli demonstrat nobis sibi asperam arteriam perscissam esse. A.

therapeia, læsio profundior versus thoracem & integram rescindens tracheam lethalis & incurabilis habetur merito; minora & altiora hæc vulnera curantur, ut videbimus in *bronchiotomia*.

thora-cicum. 19. V. absentibus symptomatibus pulmonis læsi examen chirurgicum, agitatio plumarum vulneri admotarum sub tussi, vulneri injectæ tepidæ imminutio, hanc speciem inflictam profitentur. A.

therapeia, cruor in antrum pectoris illapsus educi debet syringa, suctu, inclinatione; vulnus curetur ita, ut ab interiore glutinari incipiat, & foris desinat consolidatio; incumbat læsus vulneri quasi assiduo; perpetuus

costa-

costarum motus difficiliorem facit sanationem hujus speciei.

pul-monale. 20. V. sanguis spumans cum tussicula ex ore, rubens autem ex ipso vulnere & spiritus cum sonitu prodeuntia sunt nuncii vulneris pulmonum. A.

therapeia, majora vulnera pulmonis sunt absolute lethalia, minora cura hocce more: sanguinem methodo nuperrime dicta evoca, injice decoctum herbæ plantaginis tepidum persæpe in cavum thoracis ad sanguinem sistendum; vulnusque pulmonis consolidandum quo sanato vulnus thoracis claude sua methodo.

cor-dis. 21. V. mors continuo insequens, hæmorrhagia profusa, vulneris decursus, deliquia, palpitatio nobis ob oculos ponunt hanc absolute lethalem speciem; L. B. van *Swieten* recenset in suis commentariis cordis vulnus minus fuisse sanatum. A.

dia-phragmaticum. 22. V. cruentam adesse plagam diaphragmatis docent dyspnœa, orthopnœa, anxietas, singultus & vulneris directio cum sardiasi. A.

therapeia, vix ulla.

cysti-dis felleæ. 23. V. bilis vulnere profluit, dum hoc receptaculum vulneratum est. A.

therapeia nulla.

hepa-ticum. 24. V. majora deliquia & hæmorrhagias ingentes caussantia jecinoris vulnera lethalia absolute habentur; minora suspecta & difficilia curatu determinant excreta, situs plagæ cum deliquiis & singultu. A.

therapeia, ubi minore solutione hepar læsum est vasis majoribus salvis, forsan injectionibus decocti adstringentis tepidis sæpe administratis sanari poterit.

liena-

liena- le. 25. V. quamvis indurato liene, vel exſciſſo vixerint animalia; vulnera tamen majora ob vaſa ſanguifera ampla hujus viſceris lethalia habeto, quorum præſentiam notitia anatomica vulnerisque directio inculcant. A.

therapeia, vide ſpeciem 24.

ſtoma- chicum. 26. V. hoc vulnus anatomia, chymus cum ingeſtis effluens, vomitus cruentus & ſingultus Medenti ob oculos ponunt. A.

therapeia, grandiores hujus ſacci læſiones merito pro lethalibus habentur; minores quandoque ſanantur decubitu dorſali, jejunio, vulnerariis, ſi poſſibile eſt, plagæ admotis, fotu emolliente & clyſteribus nutrientibus.

abdo- minale. 27. V. ex abſentibus ſignis læſorum in abdomine contentorum, ex prolapſis vulnere viſceribus videmus vulnus penetrans in cavum abdominis, de quo hic agitur.

therapeia, minus hujus ſpeciei vulnus refuſis elapſis viſceribus, appoſito emplaſtro glutinante curatur, dum fotibus ſimul emollientibus, anodynis locus fovetur, inflammatio ſuis prohibetur, & ægro cubanti in vulnere ſtricta dictatur diæta; majoribus vero *ſutura* de qua vide infra, injicitur.

inte- ſtinale. 28. V. conjecturamus inteſtina fuiſſe vulnerata ex decurſu plagæ, excrementis, chylo, profluentibus, fœtore & functionibus læſis. A.

therapeia, dum penitus reſciſſa eſt fiſtula inteſtinalis, paratur anus artificialis, qui ægro ad vitam ſervandam ſufficiet, ſi pars inteſtini ſupra dialyſin conficiendo chylo ſufficiat; reliqua vulnera hujus tubi partem tantum ſolventia fomentis emollientibus, anodynis, diæta ſtricta, decubitu ſuper vulnere plerumque ſanantur, quam methodum

etiam

etiam in priore caſu experiri oportet, priusquam nos ad anum artificialem formandum accingamus, qualem medicationem olim *Vindobonæ* cum ſucceſſu adhibitam fuiſſe vidi: obſervantur & ſequentia vulnera, quæ vix medicationem admittunt: *renale* 29. *meſentericum* 30. *ureterum* 31. *ductus thoracici* 32. *omentale* 33., quod plerumque innocuum eſt.

uterinum. 34. V. vulnus hoc excipere ſolent convulſiones, metritis, lipothymiæ, tetanus, catalepſis, catochus & profuſæ hæmorrhagiæ in gravidis, aut puerperis. A.

therapeia, quamvis non inhibeam operationem cæſaream prædicantibus eandem; nullam tamen puerperam evaſiſſe, nec meam uxorem, vidi, cui uterus læſus fuit: medicatio igitur hujus plagæ eſt multum dubia, vel plane nulla.

veſicale. 35. V. de hoc vide lithotomiam infra inter operationis ſpecies.

articulare. 36. V. vulnus penetraſſe in capſam articularem docebit nos inſtrumenti lædentis natura, anatomia, examen ſtylo factum & ſynovia capſularis effluens. D.

therapeia, phlebotomia inſtituatur, fomenta toti membro, vulneri vero eſſentia balſamica, ſuccini absque alcali parata, maſtichis, applicentur: ad has ſpecies fors reliqua omnia vulnera referri poſſunt.

II. PUNCTURA, continui ſolutio intus extenſa tantum eaque inſtrumento pungente facta caſualiter.

indeterminata. 1. P. pugione aliisve inſtrumentis gracilibus & longis infliguntur plagæ intus tantum extenſæ periculum diverſum minantes, prout diverſa

ſau-

ſauciantur viſcera, & ſi pugiones veneno infecti fuere, malum fit eo difficilius. A. D.

therapeia, ſpecillo inquiritur profunditas puncturæ; anatomia dein læſas nobis pandit partes, inſtrumentum pungens & ſitus ægri dum vulnus accepit; ſuperficialis punctura tractatur ut vulnus *ſimplex*; profundior contra dilatata uſque fundum peregrinisque mundata medelam accipit plerumque communem cum vulneribus; dum pugio os læſit curari debet ut oſteoplaga.

inſecta-lis. 2. P. inſecta varia nos quoque pungunt, de qua ſpecie conſule *pſydraciam.*

III. SCLOPETOPLAGA, eſt vulnus à glandibus e bombardis, aut ſclopetis exploſis illatum, vaginatum, decurſum glandis deſignans, oblongum, vexatum.

quaſſans. 1. S. dum emiſſa è bombardis oblique incidunt, tantum quatiunt, contundunt partes & ſuccutiunt, quod oculus docet. D.

therapeia, aqua vulneraria fovetur hoc malum, fomentis diſcutientibus in vino coctis, ſpiritu vini camphorato; vena tunditur, nitrum intus datut cum infuſo florum ſambuci & arnicæ; aqua in potum cedit pauperibus, vel ſerum lactis, diæta tenuis imperatur; ſi gangræna immineat, præcavenda eſt ſuis.

penetrans mollia. 2. S. prout varia viſcera vel vaſa lædit, ita quoque diverſi periculi naſcitur plaga: conſule ſuper his *vulnus.* A.

therapeia, dum nulla hæmorrhagia timetur, globus eſt eximendus, vulnus ſuppuratione depurandum, balſamis toties quoties opus inditis implendum, ſymptomata ingruentia indicatis mediis curanda; ſi glans vas ſangui-

ferum attigit, obturat, potius sinenda est intus ad mentem aliquorum, & vulnus caute jam dictis tractandum.

pene-trans ossa. 3. S. glans sæpius ossa diffringit, frangit, perfringit; perforatio à glande ossis ilii lethalis mihi visa fuit, prout & judicibus retuli. A.

therapeia, minor ossis à glande contusio, perforatio separatione ossis peracta curatur ut reliqua vulnera: magna contra artus conquassatio amputationem petit. Glandium porro penetrationes in pelvim, thoracem, aut cranium pleræque sunt lethales.

IV. MORSUS, est plaga recens, quam animalia dentibus inferunt mordendo.

simplex. 1. M. animalia vel homines irati persæpe nostro corpori dentibus suis infligunt vulnera non venenata, vexata labia habentia ab impressione violenta dentium.

therapeia, eximatur sanguis digitis aut cucurbita, ad quod opus perficiendum subin necessaria est dilatatio vulneris; abluatur dein vino calido morsus, imponatur digestivum unguentum ad vulnus depurandum, & glutinetur quopiam balsamo.

venenatus. 2. M. quando nos vipera, vel aliud animal qualecunque venenatum, cujus morsus natura nobis nota est, mordet, en venenatum morsum. A.

therapeia; Josephus Nic. *Laurenti* in suo specimine Medico publicato Vindobonæ 1768. proposuit prophylacticum & curans unicum idque sufficiens remedium sequens contra morsus venenatos; ℞. mercurii vivi drachmam semissem, gummi arabici drachmas duas, bene tritis cum aquæ fontanæ unciis tribus & successive instillatis adde extra-

cti

cti gentianæ scrupulos 2. sacchari albi drachmas 2. misce, fiat haustus pro dosi intus sumendus; plaga servanda aperta diutissime, cucurbitis eidem appositis humores ex illa exsugendi, sal vescum in decocto gentianæ apponendum cum grano uno alterove mercurii gummosi; tandem balsamo indico misto cum extracto gentianæ consolidandus est morsus.

rabiosus. 3. M. animal spumans, aures & caudam demittens, sine requie discurrens, omnia obvia timens, voce raucum, quæque vicina non lacessitum demordens, dum plagam dentibus suis infligit, merito rabiosum hunc morsum suspicamur. A. D.

therapeia, æthiops mineralis, cinnabaris nativa cum moscho interne data optimam ferunt opem, vulnus cauterio actuali inuritur, scarificatur profunde, aut, quod melius est, æthiope minerali impletur cinabari nativa & moscho: an non remedium D. *Laurenti* & hic conveniret?

V: EXCORIATIO, est epidermidis à cute, vel cutis à carnibus separatio, detractio.

viva. 1. E. est violenta separatio cutis à carnibus vivis subjectis sponte patens.

therapeia, cerato galeni puro, vel liquore saturni admisto inuncto dolor lenitur vel oleo recenti rosarum, amygdalarum, liliorum convallium; urina supermincta dolorem brevem & urentem caussat, ast indubie sanat.

phlysthænoides. 2. E. adest hæc excoriatio cuique ultro patens in partibus ambustis, gangrænosis, erysipelatosis à vesicantibus appositis irritatis; venena quoque quædam intus data in vesicas epidermidem elevant.

therapeia, origini ægritudinis obviam eundum, ex qua nascitur hæc plaga; vesicantia removenda, butyro insulso inungatur locus epidermide ablata; melius est epidermidem removere, quia ulcus ob adhærentem pulverem cantharidum sæpius pertinax caussat.

VI. CONTUSIO, est partis cujuscunque mollis, vel solidæ in minimis vasculis, fibris attritio, fractio, solutio.

mollium. 1. C. fit hæc, dum partium mollium externarum, aut internarum vascula & fibræ à quacunque vi, instrumento mechanico, vel lapsu conteruntur, franguntur, solvuntur; hinc humorum in cellulosam effusio, ecchymosis & subin gangræna. D.

therapeia, fomenta discutientia ex floribus sambuci, arnica, sabina, abrotano & absynthio vinosa apponuntur, vena tunditur; interne optime sequens cochleatim datur mixtura: ℞. aquæ sambuci uncias 2. spiritus mindereri unciam semissem, roob sambuci drach: 2. nitri depurati drach: 1. syrupi arnicæ unciam 1. misce: alia vide apud *Heisterum* p. 159.

ossium. 2. C. à graviore quoque impetu corporum obtusorum ossa etiam contunduntur, horum fibræ franguntur, conteruntur. A.

therapeia, ossium fragmenta eximuntur, depuratur os, ejusque abscessio procuratur notis essentiis; quando integri artus contusi sunt, amputari debent.

complicata. 3. E. accidit persæpe ut luxatio, fractura aut vulnus una cum contusione in eodem membro observentur, hinc complicatio. D.

therapeia, quodlibet malum propria therapeia tractandum est.

interna. 4. C. ex alto delapsus homo incidit capiti, extus nulla læsio; cerebrum nihilominus contusum

utpote

utpote molle & fragile docent symptomata cum anatome cadaverum; ita equus ungula aurigam ad inania percussit; hinc ischuria *renalis*, licet ilia extus sanissima observaverim, mihi visa; anatome dein docuit renem contusum fuisse lethaliter. D. A.

therapeia, externe discutientia in urina cocta admove, vel in spiritu mindereri, aut lac cum spiritu C. C. largissime venis funde sanguinem, capiti succusso appone species cephalicas in vino coctas, mixturam contra contusionem *mollium* scriptam interne sumendam exhibe, &, si qua possibile est, para tibi aditum ad partem contusam; ad cerebrum trepanatione &c.

VII. RUPTURA, membranarum, tendinum, aut ligamentorum dialysis per tensionem facta vires horum excedentem: consule chirurgos & de utero rupto Cl: Henricum *Crantz* ingenii Excitatissimi Virum; huc pertinet *peritonœorixis*.

therapeia, adunentur, conjungantur partes dimotæ, disruptæ ligaturis aptis, vel *sutura*, dein coalitus harum promoveatur balsamis aliisque indicatis.

ORDO II. SOLUTIONES recentes, cruentæ & artificiales.

VIII. OPERATIO, est studiosa solutio continui ad aliquid eximendum, ut lithotomia; *operatio reipsa est vulnus studiosa & dextera manu factum chirurgi morbum relinquens hujus classis.*

Scarificatio. 1. O. cucurbitula aqua tepida humectata, flamma candelæ sibi immissa adaptata, ut aër rarefiat, cuti apponitur ex tepida aqua humidæ, quo negotio aliquoties repetito applicari dicuntur cucurbitæ *siccæ*, si cruentas quis postulat, fastigium cutis elevatæ *siccis* cucurbitulis scarificatore una, vel duplici eaque cruciata remissione inciditur, apprimuntur cucurbitæ, ut ante dictum est, ad sanguinem è minimis his vulnusculis eliciendum. Aegyptii scalpello etiam profundius adacto vulnerant cutim cum subjectis, vide Prosperum *Alpinum;* scarificant Aegyptii nares internas, aures, gingivas &c. oculistæ scarificant oculos aristis; admovemus sæpius hirudines variis locis.

therapeia, locus scarificatus inungitur sebo, vel oleo amygdalarum, & sanatur sat cito.

phlebotomia. 2. O. ligatura inter cor & locum venæ sectionis injicitur, ut vena secanda magis in conspectum prodeat turgens, tactu tum explorat subjecta venæ cautus chirurgus, præsertim cavet, ne tendinem lædat, arteriam pungat, aut venam rescindat, vel etiam in fundo solvat; unde turpis ecchymosis; dein instrumento tornatili talitro vulgo, vel cuspide lanceolæ incidit venam: universim loquendo tutior est usus talitri quam lanceolæ in venis secandis, toties expertus propria manu loquor; exigua & obvia operatio phlebotomia, rari tamen in hac excellentes chirurgi; plena periculi hæc operatio poscit tractatum de se completum, quem hic scribere angustiæ operis non admittunt.

therapeia, vinctura soluta spleniolum aqua gelida humefactum imponitur labiis vulneris bene

bene contractis, & fascia debita firmatur; si ranina aperta fuit vena, charta bibula aquæ aluminosæ intincta linguæ supponitur, & jugulari apertæ, dum sanguifluxus sponte non cessat, spleniolum superdatur nuper dictum & emplastro tenaci firmatur.

arteriotomia. 3. O. arteriam temporalem, quæ sola hodie aperiri subinde solet, superiore loco duobus digitis, dum æger caput reclinat in latus oppositum, prehendit chirurgus, & inter duos suos digitos in arteriam demittit phlebotomum paulo altius dirigendo vulnus secundum axim longitudinalem arteriæ, ne eandem rescindat; per hanc operationem iteratam vidi semel epilepsiam fuisse curatam dato simul interne pulvere cranii humani cum sale ammoniaco crudo & aqua totius citri.

therapeia, spleniolum vulneri impositum, cui nummus minor & tenuis involutus est, gelidæ intinctum firmatur fascia, quæ vinctura pluribus diebus portanda est ægro.

trepanatio. 4. O. terebra cranium, os sterni & tibiæ perforari suevit; pridie operationis cruciata sectione integumentorum instituta os denudatur, vulnus linteis carptis impletur, deligatur; sequenti mane in cubili temperato vitatis suturis capiti bene firmato à ministris perforatorium admotum tabulam exteriorem ossis penetrat, huic puncturæ imponitur stylus trepani & modiolus seu corona circumagitur suspensa manu, sæpius exscopantur fragmenta & profunditas incisionis visitatur, mensuratur; soluta dein pars ossis undique eximitur & tandem etiam illa, quorum caussa operatio instituta fuit, eximuntur, peraguntur.

therapeia, imponitur linamentnm orbiculare filum extra pendens habens, ut per idem ad libitnm eximi poſſit, huic linamento affunditur mel roſatum cum modico ſpiritus vini miſtum, vel eſſentia maſtichina cum melle; alterum linamentum ſpiritu vini camphorato impraegnatum apponitur, ſpleniis eodem ſpiritu imbutis impletur vulnus & tegitur emplaſtro: poſt 40. dies ordinario fit oſſis ſeparatio & ſanatio; callus quandoque luxurians vincturis fortioribus reprimi debet.

exemtio cataractæ. 5. O. primum mittitur, ſi opus eſt, vena tuſa ſanguis, in ſedili dein humili ægri ſedentis firmatur caput à miniſtris clara die, tum oculiſta ab angulo externo oculi prope maximum arcum corneæ adigit cultellum trans primam cameram oculi Scharpii T. I. Actorum chirurgicotum Pariſ. Tab. XXII. ita, ut cuſpis cultelli adacti iu corneam ſervati oculi firmiter duobus primis digitis alterius manus pecrurrendo cameran anteriorem oculi verſus angulum internum oculi in eodem arcu exeat acie cultelli ſemper arcum inferiorem reſpiciente, ſolvit dein ſegmentum inferius corneæ totum manendo ſemper in radio corneæ, excidit tunc cataracta aliquando ſola, quodoque per levem preſſionem oculi promovetur ejusdem exitus; ſubin vero membrana hyalina lentis cyſtotomo ſolvi debet, ut cataracta eximi poſſit parvulo cochleari *curette* dicto: cave lædas iridem.

therapeia, æger ad lectum translatus in dorſo cubare jubetur & ſilentium ſervare in ſpiſſis tenebris, diæta ſtricta ſcribitur, ſplenium aqua & ſpiritu vini humectum oculo apponitur, oculus emplaſtro diapalmæ firmatur, omnia faſcia vinciuntur; poſt 14. dies oculus ſequenti aqua bis de die lavatur: ℞. ſpiritus

ritus matricalis, sambuci aa drach. 1. sacchari saturni gr. x. tincturæ croci guttas x. aquæ fœniculi unc. 1. misce; symptomata, si quæ ingruant, indicatis mitigantur.

tracheotomia. 6. O. in lecto resupinato ægro minister firmat caput à tergo stans; mox binos digitos infra pomum vulgo Adami juxta longitudinem tracheæ elevata utrinque perscinditur cutis cum omnibus usque tracheam vulnere binorum, vel trium digitorum; remotis tum labiis plagæ 3. vel 4. annuli asperæ arteriæ juxta axim ejusdem longitudinalem perscinduntur, eximuntur peregrina, vel, si ob cynanchen, aut anginam operatio instituta fuit, vulnus immisso tubulo argenteo, cujus latera exstantia acta sunt in hypocraterem instar fungi, apertum servatur ad respirationem trans tubulum continuandam, quousque opus fuerit.

therapeia, splenio, emplastris glutinosis deligatur vulnus, dein balsamis curatur ut alia.

herniotomia. 7. O. elevata integumenta successive & suspensa manu solvuntur super tumore hernioso ad peritonæum usque, quod separatum à contentis, elevatum sive digitis, sive specillo etiam perscinditur.

therapeia, refusis & solutis, si acreta fuerint, intestinis, aut aliis ectopis visceribus (dum aliquid gangræna corruptum invenitur, separandum est) tandem vulnus curatur methodo convenienti plagis aperientibus cavum abdominis.

cæsareus partus. 8. O. stans chirurgus jacentis ægræ ad latus solvit vulnere 10. vel 12. pollicum suspensa manu integumenta, musculos & peritonæum infra umbilicum in distantia duorum circiter polli-

cum à linea alba ita, ut vultus parallelum ſit lineæ albæ ſua longitudine, tandem uterum juxta axim longitudinalem, dum fœtus in hoc latet, incidere debet. A.

therapeia, exempto fœtu cum ſecundinis ſpiritui vini intincta linamenta vulneri uterino immittenda, majora vaſa manu conſtringenda, dein balſamus immittendus eſt, reliqua DEO & Naturæ committenda ſunto; uterus non ſuitur, ſolus etenim ſeſe contrahit; ultimo tandem ſanato vulnere uteri plaga abdominis curatur, ut ſupra diximus.

nephrotomia. 9. O. in Tomo III. Actorum chirurgicorum Pariſ. magnus legitur de hac operatione tractatus, interim, quum hæc operatio raro in uſum vocetur, ſufficiat hanc nominaſſe.

lithotomia. 10. O. ſola lateralis quaſi hodie practicatur lithotomia; hanc igitur ſolam propono omiſſis reliquis varietatibus hujus operationis: evacuato inteſtino recto clysmatibus & firmato ægro apprimuntur femora diducta iliis, itinerarium dein demiſſum in veſicam crena inſtructum dirigitur ad perinæum, inveniens premendo digitis itinerarii firmati apicem ſulcatum chirurgus ad latus perinæi loco altiore vulnus infligit ſcalpello parallelum raphi ita tamen, ut terminus inferior vulneris magis diſtet à perinæi ſutura aliquantulum, delapſo apice ſcalpelli in ſulcum itinerarii dilatat vulnus inferiora verſus, dein immittit lithotomum occultatum: vide Tom. III. Act. chirurg. Pariſ. Tab. XIX., prius adaptatum in manubrio ad inciſionem faciendam proportionalem magnitudini lapidis, educit itinerarium jam certus lithotomum eſſe in veſica, tum apertum lithotomum extrahit dextre linea perpendiculari ad lineam gravitatis corporis

poris ſtantis aciem ad inferiora ſimulque parum ad exteriora dirigendo, demum vulnere facto calculum variis modis, aut inſtrumentis eximit: vide Tomum Actorum citatum.

therapeia, abdomen ungatur oleo roſarum tepido, in veſicam injectiones fiant lactis cum myrrha cocti, emulſiones bibat, juſculis contentetur ab initio, vulnus non deligatum ſibi & Naturæ relinquatur, cubet æger in dorſo junctis femoribus.

IX. AMPUTATIO, vulnus detruncatione partis totalis factum.

innata 1. *A.* multi naſcuntur carentes variis membris, ut digito, brachio &c.

therapeia nulla.

digitatis. 2. *A.* digitus contritus, gangrænoſus, aut ſuperfluus amputatur forcipibus, vel ſcalpro plerumque in articulo, ſic quoque amputatur metacarpus, metatarſus &c.

therapeia, linamentis carptis, ſpleniis atque faſciis vulnus deligatur, vena quandoque ad præcavendam inflammationem tundi debet, & ſi os illæſum ſit, balſamis clauditur vulnus, ſi contra, abſceſſio oſſis jam dictis procuranda prius.

artualis 3. *A.* artus ſervatur rectus, ægrum firmant miniſtri & carnem ſuperiora verſus retrahunt ad laciniam obtinendam oſſi circumponendam majorem, tum chirurgus cultro amputatorio incurvo reſcindit omnia ad os usque dirigendo aciem cultri ab inferiore ſurſum ſub angulo obliquo, reducunt tunc miniſtri carnes etiam amputandæ partis; capit continuo operator ſerram, quam promptiſſimus os reſcindit; ante amputationem majoribus arteriis ad artum amputandum tendentibus admovetur

tour-

tourniquet ad hæmorrhagiam impediendam; periculosa est amputatio femoris, quia, licet arteria cruralis comprimi possit, gluteæ arteriæ sat magnæ comprimi nequeunt; hinc *Vindobonæ* mortuus est Vir sub tali amputatione ex profusa hæmorrhagia: vide Tom. II. Act. Chirur. Paris. Tab. XIV. fig. 4.

therapeia, si amputatio cum *lacinia* dicta peracta est, hæc ossi applicatur depurato à fragmentis, splenia spiritu vini imbuta supradantur & fascia debita omnia vinciuntur; *tourniquet* non nisi lentissime & per vices remittitur, post multos dies penitus removetur, symptomata ingruentia suis mediis mitigare oportet & balsamis uti ad consolidandam plagam.

necrotica. 4. A. necrosis, aliquando & gangræna artuum figit Natura vincente sibi limitem, victorque tum Natura Conservatrix mortuam partem amputat, vel chirurgus etiam scalpello totum pedem, aut brachium solvit absque omni apparatu, quemadmodum chotieborzensis chirurgus non pridem vulgari cultello totum brachium necroticum in articulo humeri rustico amputavit.

therapeia, hic ferme nulla opus est medela, qui nihilominus curationem accelerare vult, solvat membrum mortuum quantocyus, & splenia ex essentia balsamica humida apponat.

mammalis 5. A. cancrosa, carcinomatosa, scirrhosa, dum cutis vitiata est, neque cicutæ cedit, tota amputatur mamma cultro semicirculari in apice laminis duabus aurichalceis juncto ita, ut culter & dictæ laminæ eidem oppositæ circulum integrum conficiant; prehenditur itaque hoc circulo tota mamma, manubriisque con-

tra se pressis cultro scindente mammam circulus in minores circulos actus usque in nullum amputat: vide hoc instrumentum & amputationem tab. XXIII. Inst. Chirurg. *Heisteri*.

therapeia, arteriæ majores sanguinem fundentes filo latiore ligantur; magnum dein hoc vulnus linteis carptis imbutis vino, vel spiritu ejusdem impletur, post tres dies deligatur balsamis, vel & essentiis balsamicis, additur subin extractum cicutæ & extractum kinkinæ, symptomatibus ingruentibus oppone indicata, febrim tempera & diaetam convenientem vulneratis dicta.

penis. 6. *A.* imponitur urethræ tubulus argenteus, vel plumbeus profunditate superans partem amputandam, dein filo sericeo fortiter vincitur penis in sana parte prope morbosam, relinquitur vinctura subin constringenda & tubulus, donec pars extra vincturam ultro deeidat.

therapeia, Autores proponunt nullam: consule *Ruischii* observationem XXX.

funiculi umbilicalis. 7. *A.* obstetrices forficibus muticis funiculum umbilicalem in distantia 3. vel 4. pollicum ab umbilico rescindunt in neonatis, modicum de sanguine sinunt efluere; dein prope umbilicum filo lato seu ligula circumligant funiculum.

therapeia, splenio distincto quotidie nitido involvunt restantem partem funiculi &c.

bombardica. 8. *A.* globi metallici plerumque ferrei è tormentis bellicis explosi persæpe variis artubus truncant milites. A.

therapeia, hæc ex therapeia reliquarum specierum & sclopetoplaga intelligitur.

re-

rescissio uvulæ. 9. A. uvula œdematosa, paresi affecta, aut quocunque modo corrupta optime, ni fallor, forficibus abscinditur, quarum utrumque brachium interiora versus incurvum est: consule *Levret* de polypis Tab. IV. fig. 6. quamvis etiam vinctura injecta ab aliquibus amputata fuerit.

therapeia, sanguis nimium fluens bibula charta ex aqua aluminosa madente apposita cohibeatur, reliqua curatio plerumque à Natura perficitur.

omentalis. 10. A. parti, quam amputare libet, omenti injice vincturam, hancque sine, donec sponte filum cum portione omenti decidat, quamvis & forficibus abscindi possit.

therapeia, vix aliqua opus.

phymatica. 11. A. lupiæ quæcunque & mamma ipsa, ubi integumenta absque vitio sunt, incisione facta simplici, vel cruciata integumentorum super tumore una cum involucro enucleantur, eximuntur.

therapeia, majores arteriæ sanguinem nimium fundentes filo latiore subligantur, sedes tumoris impletur linteis carptis, pacata dein hæmorrhagia digestivis depuratur vulnus, reliquiæ tunicæ tumoris consumuntur alumine usto &c. tandem notis aliunde impletur plaga sarcoticis & in formosam ducitur cicatricem.

exemptio oculi. 12. A. infigitur oculo exstirpando acus adunca, qua protractus oculus dilatatis palpebris caute exscinditur scalpello cum tumoribus, dum adsunt, reliquis.

therapeia, hæmorrhagia aqua stiptica supprimitur, antrum oculi depuratur appropriatis, & demum oculo artificiali imposito formæ consulitur: vide *Yvesium* p. 117.

evul-

evulsio dentium. 13. A. instrumento apto chirurgus ægro humi sedenti, dum ex inferiore maxilla dentem corruptum evellere placet, prehensum eundem eo modo extrahit, quo clavum muro infixum evellimus forcipibus; quando vero superiori maxillæ infixus dens extrahendus est, tunc æger altiori sedili insidet aut lecto, & tum cætera peraguntur, ut jam dixi.

therapeia, acetum vini plerique artifices ore continendum ægro præbent, alii sale vesco alveolum dentis evulsi implent; dum vero hæmorrhagia ex arteria dentis pertinaciter continuat, charta aquæ aluminosæ intincta alveolum implent, vel agaricum, aut gossypium alkohole imbutum imponunt; quidam evulsorum dentium alveolos sanis dentibus ex ore alterius pretio coëmptis implent, & accrescere hi advenæ, firmi evadere dicuntur.

X. SUTURA, est studiosis puncturis mediante acu factis, filisque per puncturas trajectis solutorum mollium contractio, adductio; sutura sicca fit emplastris, quæ huc non spectat, quum non sit plaga.

sicca. 1. S. hæc (vulgus chirurgorum secutus posui hanc speciem) sutura fit variis tenacibus emplastris ut illo, quod componitur ex resina, pice, colophonio & gummi elemi; apposito nimirum labio vulneris pendenti emplastro adducit illud ad alterum & conjungit Artifex.

cruenta. 2. S. hæc peragitur acu incurva latiore, hujus nempe cuspis latior uni labio vulneris immersa per alterum ab intra foras trajicitur.

simplex. 3. S. ista habetur, quando unico emplastro semota labia vulneris conjunguntur, vel dum unica

ca ſutura cruenta inſtituitur, unumque trajicitur filum.

compoſita. 4. S. eſt contraria priori ſuturæ.

circumvoluta. 5. S. poſcit hæc, ut acus uni labio vulneris immerſa & per aliud educta maneat infixa, filaque circa acus duo extrema exſtantia circumvoluta adducant labia vulneris diſtantia violentius & adducta teneant, quæ præſertim lagoſtomati injici ſolet.

clavata. 6. S. linteum in cylindrum convolutum utrique labio vulneris imponitur, quilibet dein cylinder filis ſuturæ exſtantibus prehenditur, ſuper uno cylindro nodi fiunt non ſolubiles, in altero contra ſolubiles; atque ita fila ex labiis vulneris oppoſitis exſtantia invicem non ligantur, ſed cujuslibet labii fila duplicata (unum ſupra cylindrum, alterum infra ducitur) ligantur ſuper cylindro ſeu clavo: conſpice hanc ſpeciem depictam in Tab. IV. fig. 18. Inſtitut: chirurg. *Heiſteri* & reliquas.

therapeia, balſamum quodcunque infunditur puncturis acus & vulneri conſuto, ſplenia ſuperdantur, dein injicitur apta faſcia; qualibet inſuper deligatione injectiones vulnerariæ in vulnus conſutum fiunt; tandem ſanato vulnere extrahuntur fila, puncturæ aliquoties balſamo inunguntur.

XI. PARACENTESIS; eſt artificialis punctura in aliquod cavum corporis plerumque acu triquetra cannulata facta.

depoſitio cataractæ. 1. P. de hac jam exoleta punctura artificiali oculorum vide Inſt. chirurg. Tab. XVII. *Heiſteri.*

tho-

thoracica. 2. P. paracentesis pectoris in sinistro latere secundam & tertiam inter; in dextro vero 3. inter & 4. semper ab infima vera numerando costam fit in distantia à spina dorsi 5. vel 6. digitorum; hæc operatio in prone jacente ægro acu triquetra *troicar* Gallis, vel etiam scalpello instituitur; contenta quandoque sponte effluunt, quandoque necesse est pleuram acretam pulmoni digito immisso separa-re, ut effluxus sequatur; hinc apparet, quod punctura hæc debeat diversæ fieri sæpius diametri.

therapeia, materies per partes emittitur successivis diebus, deligatur æger siccis spleniis, decoctum hederæ terrestris melle mistum rosato injicitur sæpius, abdomen fascia leniter stringitur, punctura aperta servatur immisso tubulo, vel turunda filo instructa ad extractionem ejusdem pro lubitu artificis, donec contenta omnia evacuentur, depurentur, tum vulnus, prout alibi dixi, clauditur.

abdominalis. 3. P. fascia prælata loreis capitibus pluribus instructa per fibulas oppositæ parti fasciæ assutas transmittendis abdomen circumdatur, & acu triquetra loco medio inter umbilicum & angulum ossis ilii perpungitur abdomen ægro jacente plerumque in dorso, eductove clavo per relictam cannulam aquæ emittuntur omnes, dum interea successive magis & magis fascia dicta loris attractis abdomen constringitur.

therapeia, fistula eximitur evacuatis aquis, tegitur punctura duplici splenio quadrato, cavetur gangræna hydropicis inimica.

perinæalis. 4. P. in ischuria vesicali pertinaci ex quacunque caussa nata reliquis remediis insolubili acu triquetra in ea parte, ubi lithotomia latera-

lis fit, perpungitur perinæum, ut clavo exempto urina per fistulam relictam effluat.

therapeia, iter urinæ naturale ubi restitutum fuerit, punctura tractatur ut aliæ puncturæ hujusmodi.

scrotalis. 5. P. scrotum ex aquis turgens subin perpungi debet, ast hæc paracentesis patet ex reliquis sufficienter.

terebratio bellosti. 6. P. subula, perforatorio, vel quocunque simili pungente instrumento os cariosum pungitur densis puncturis ita, ut ex qualibet punctura sanguis prodiens sese monstret; novi hic chirurgum, qui loco hujus paracenteseos per 24. horas unguentum basiliconis apponit ossi carioso, dein essentiis myrrhæ &c. deligat, & multo citius abscessum ossis obtinet quam alii, & felicius se curare dicit quam methodo *Bellosti*.

therapeia, apponitur essentia balsamica, succini, mastichis aut euphorbii.

ORDO III. SOLUTIONES continui incruentæ, nec ad priores referendæ, pus, saniem, cariem &c. sistentes.

XII. ULCUS, est vulnus suppuratum partis mollis, vel solutio continui mollis antiqua, pus, ichorem, aut saniem quamcunque alens, fundens.

apostematosum. 1. U. quomodocunque apertus abscessus, aut vulnus suppuratum, sistit nobis hanc ulceris speciem post inflammationem nati.

therapeia, expresso pure nimio unguentis digestivis depurandum est ulcus, quæ subin acui debent oleo philosophorum, aut unguento ægyptiaco; deliga dein balsamis ad ulceris

ceris impletionem carne promovendam: cicatrieem lintea carpta ſicca ſæpius ſola appoſita inducunt, quandoque contra neceſſe eſt recurrere ad pulverem maſtichis, thuris, ſarcocollæ, colophonii, lapidis calaminaris, tutiæ, aut plumbi uſti &c.

laxum. 2. U. ulcus nimium luxurians, nimiam fundens materiam ſeroſam, aut carnem ſpuriam vulgo dictam alens *laxum* dicitur. C.

therapeia, ſarcoma lapide infernali, cauſtico, unguento ægyptiaco, butyro antimonii, aut alumine uſto conſumendum; purgantia propinanda & decoctum lignorum; balſamis ulceri imponendis plumbum uſtum, extractum cicutæ, corticis peruviani, oleum ligni guajaci per aſcenſum deſtillatum, vel millefolii, admiſceri debent: interne kinkina data cum decocto lignorum, ut jam dixi, & antiſcorbutico prodeſt.

calloſum. 3. U. ulcus nec vaginatum, nec ore anguſtum labiis nihilominus calloſis conſtituit hancce ſpeciem à *fiſtula* facile diſtinguendam.

therapeia, callus auferri debet vel cathæreticis, vel ſcalpello, dein ulcus ſanandum eſt, ut nuperrime dixi.

fonticulus. 4. U. eſt ulcus artificiale: integumenta elevata utrinque duobus digitis inciduntur lanceola transverſim ad lineam longitudinalem membri, in quo fit fonticulus; imponitur dein piſum quotidie novum digeſtivo unguento inunctum, atque ita poſt 8. vel 14. dies vulnusculum hoc degenerat in ulcus. Fonticulus ſolet excitari in deltoide, vaſtis & ſuris; bene ſint memores practici, quod non tantum noxia è fonticulis fluant, ſed etiam boni humores diſſipentur; fonticuli inſuper excretum eumque corruptum ichorem, ſaniem,

pus alioquin ſemper deligati per reſorptionem in maſſam humorum amandant; plures tandem in uno corpore, eodemque tempore quam duos non licet excitare fonticulos; plures enim tabem minantur & corruptionem humorum: vide *elcosin*.

therapeia, fonticulus quotidie bis depurari ſolet novumque piſum imponi; ſi vero hoc ſat fluxum non proritat, imponatur fructus aurantiorum immaturus magnitudine piſum necdum ſuperans, vel globulus exciſus ex radice gentianæ, globulus hyſtericus pulvere piperis acuatus, radix ari; ubi demum conſultum erit fonticulum claudere, ſanabis hunc ut alia ulcera.

ſetaceum. 5. U. in cervice, vel alibi artifex ſiniſtræ manus ſuæ duobus digitis levat integumenta, in eadem quoque linea idem præſtat miniſter ſuus ita, ut inter has duas elevationes cutis intercedat diſtantia duorum digitorum, tum operator infigit acum Tab. XVIII. fig. 12. Inſt. Chirurg: *Heiſteri* inſtructam filo ſericeo, lineo, xylino, linteo gracili, corda muſica, aut filis pluribus contortis convolutis, ſetisve, & per oppoſitum latus educit acum ita, ut intra duas puncturas acus unius ferme pollicis ſit diſtantia, removet acum à filo, hujusque trajecti duo extrema è puncturis exſtantia ligat; in peſte radix hellebori albi loco fili imponitur: varii varia inſtrumenta & methodos excogitarunt pro hocce opere facilius perficiundo.

therapeia, omni die bis detegitur ſetaceum, & trajectum filum huc & huc aliquoties trahitur, movetur ad ulcus irritandum, exprimitur pus linteis carptis & tegitur denuo ſpleniis ſiccis, aut emplaſtro ad fonticulos; ubi

vero

vero claudere ulcus placet, extrahitur filum trajectum curaturve balsamis ut alia.

scorbuticum. 6. U. cognoscimus hoc ulcus signis scorbuti & ex charactere ulceris. C.

therapeia, præscribo interne omni septimana repetendum purgans & species antiscorbuticas cum speciebus lignorum pro potu ordinario per decoctionem ex his parando, parari quoque potest cerevisia antiscorbutica, aut conservæ; externe sequens unguentum optimum mihi præstitit effectum: ℞. olei stillatitii cochleariæ, ligni guajaci per ascensum parati, succi sedi minoris acris, extracti cicutæ ana partes æquales, misce; quidam ad spiritum vitrioli multa aqua dilutum recurrunt cum effectu.

scrophulosum. 7. U. scrophulis collum obsitum annuit naturam ulceris cum charactere ejusdem. C.

therapeia, scrophulam internis suo loco dicendis oppugna; ulcus vero oleo tartari p. d. cum quodam balsamo depura; cicuta cum scrophularia singulariter contra hæc ulcera landantur; patriotæ mei solis cineribus ligni juglandis sæpius appositis curant hæc ulcera.

syphiliticum. 8. U. signa reliqua syphilidis dum adsunt, determinant ulcus esse syphiliticum, quædam quasi mucilago habet fundos horum ulcerum, quam ordinaria digestiva absumere non norunt.

therapeia, admota cura interna syphilidi propria cum fructu sequens unguentum adhibui: ℞. spiritus frumenti Swieteniani cum dupla dosi mercurii sublimati corrosivi unc: semissem, essentiæ lignorum drach. dimidiam, gummi guajaci gr. XVI. extracti cicutæ drach. I. mellis rosati q. s. fiat l. a. unguentum; quandoque suffecere aliquot grana mercurii dulcis, vel præcipitati rubri in digestivo

vulgari unguento, laudatur & methodus Plenckiana.

vermi-nosum. 9. U. interpres & augmentum visus microscopium in putridis neglectisve ulceribus vermes deprehendit, quin subinde & nudus oculus; tali ulcere quondam domi in capite laboravi puer.

therapeia, unguentum digestivum cum ægyptiaco, vel fusco Wurtzii, aqua phagadænica, præcipitatus ruber hæc ulcera suis liberant incolis, depurant; meum ablutum aliquoties aqua calcis mel cum succo plantaginis clausit: vide reliqua ulcera.

ozæ-na 10. U. est ulcus intra antrum *Highmori* sordidum, cariosum, fœtens, si in sinubus frontalibus aut sphenoidalibus sit, vocant illud Germani Apostema capitis; facile sese prodit ozæna dysodia, exstillante materia ichorosa, sordida è naribus. C.

therapeia, videat chirurgus, ut remedia loco affecto applicet sive methodo *Levretiana*, sive per alveolum extracti dentis canini vicinorumque, ut ego semel feci feliciter, & curavi ozænam natam ex scorbuto; cognitam cacochymiam utpote radicem mali oppugnare internis oportet insimul strenue.

noma. 11. U. ulcus carnes integumentaque depascens, cicatricem formans, quæ rursus sponte soluta pristinum sistit ulcus, & hoc perpetuo repetit, tale ulcus vocatur *noma*. C.

cacoë-thes. 12. U. est ulcus superficiale serpens, manans, perenne: vide C. *Linnæum*.

therapeia, in hoc casu præsertim Medicus expiscari debet humorum vitium, quod hæc ulcera fovet alitque, & contra istud militare; aliquando viperæ, hydrargyrus, seda varia, decoctum lignorum cum sero lactis, quandoque

que antimonium crudum, aut cicuta profuit, ſubin antiſcorbuticorum pertinax uſus; depuratis ſic humoribus ſanabit claudetque & ulcus externis quantumvis rebelle. In mea patria rhizotomi ſuccum ſcrophulariæ & hydropiperis ad hæc ulcera deprædicant.

carcinomatoſum. 13. U. vide *carcinoma* inter cachexias.

gangrænoſum. 14. U. itidem in cachexiarum familia lege *gangrænam.*

XIII. **EXULCERATIO**, eſt excoriatio ſuppurans ſeu ulcus ſuperficiale; reliqua, quæ ad hoc genus ſpectare videntur, ex ulcere patent.

XIV. **FISTULA**, eſt ulcus cortice calloſo vaginatum, ore anguſtatum, oblongum.

indeterminata. 1. F. fiſtula characterem generis exprimens in quacunque corporis parte obſervata fuerit, conſtituet hanc ſpeciem.

therapeia, dilatari debet fiſtula & callus quoquo modo auferri; dein ulcus purum ſanabis conſuetis; dum fundus fiſtulæ inſidet oſſi carioſo, cariei curatio præcedat paulo poſt ſcribenda methodo.

ani. 2. F. eſt fiſtula adjacens inteſtino recto ex quacunque parte intus in inteſtinum patens tantum, vel ore hians anguſto extrorſum, aut denique foris & intus patula.

therapeia, parietem inter fiſtulam & inteſtinum rectum reſcindas, quod plerumque ſyringotomo vario Tab. XXXV. Inſtit. chirurg. *Heiſteri* fit, callum auferas; dein aloe, ariſtolochia, euphorbio, alumine uſto depu-

ra ulcus & balsamis persana: consule Autorem citatum p. 1054. & sequentibus.

lacrymalis. 3. F. est præternaturalis ad angulum nasalem oculi ob inferius sacci lacrymalis orificium in nares patens obstructum humorum redundantia; hinc & tumor sacci lacrymalis & epiphora perpetua; humor refluens per puncta lacrymalia subin est mera lympha lacrymalis, subin pus admistum habet: hæc fistula rarius habet callum.

therapeia, purgantia ad revellendum dantur salina, spiritus vini dilutus aqua topice sacco admovetur, emunctio frequens narium aliquando suffecerit; vesicantia nuchæ apponuntur, injectiones in saccum lacrymalem per puncta fiunt; sacco externe medicinam compositam ex essentia aloes spirituosa, radicis bryoniæ, herbæ cicutæ, oleo stillatitio per ascensum ligni guajaci, millefolii, camphora & liquamine myrrhæ ex spleniolo mane & vespere renovando imponi jussi, & puellam multum juvi unam; ubi vero hæc omnia nihil prosunt immisso stylo per punctum lacrymale superius, vel per incisionem sacci lacrymalis obicis obstruentis canalem remotio tentatur, corda inducitur musica per punctum lacrymale & ex nare ejusdem lateris propendet, longoque tempore inducta manet, alligantur huic digestiva, aut cathæretica ad locum debitum ducenda: cætera de hac fistula ejusque cura te docebit *Pallucci*.

XV. SINUS, est cavitas ulcerosa ampla, sæpe multiplex, ore angusto non calloso, vel plane nullo donata.

therapeia, per dilatationem orificii, aut parationem scalpello novi in ulcus patulum &

& apertum mutetur ſinus, & ſanabitur ut quodlibet aliud ulcus.

XVI. ESCHARA, cruſta mortua ſicca partis mollis ſæpius cauſticis facta eſt eſchara ſenſus & vitæ expers.

therapeia, eſcharæ lapſum Natura ſola per ſuppurationem partium ſuppoſitarum, vel adjuta cerato galeni, butyro ſimilibusve aliis procurat. Forte eſchara ad condyloma ſpectat?

XVII. CARIES, oſſis eroſio cava, aſpera, perioſtio denudata, plerumque nigra; unde os evadit fragile, friabile, vel exfoliabile: ſpecies numerat hoc genus ſequentes, eſt nimirum caries *ſicca*, *humida*, *exfoliabilis*, *ſyphilitica*, *ſcorbutica*, *ſcrophuloſa*, *varioloſa*.

therapeia, Ars utitur cauſticis, ſcalpris, eſſentiis cicutæ, ariſtolochiæ, aloes, euphorbii, myrrhæ, maſtichis, balſamica, oleo caryophyllorum, amputatione oſſis & internis cachexiæ notæ oppoſitis.

XVIII. ARTHROCACE, ulcus medullæ ab interioribus ſponte natum cum oſſis carie, exoſtoſi & perſæpe dolore; ſpecies numerat hoc genus fere totidem quot caries; vulgo vocatur *ſpina ventoſa*: conſule ſuper hac *Petit* de morbis oſſium.

ORDO IV. SOLUTIONES anomalæ, quæ prioribus includi renuunt.

XIX. RHAGAS, eſt ſolutio continui ſicca in partium mollium marginibus ut labiis oris; ſpecies includit Rhagas *veneream*, *malignam*, *peſtiferam*, *frambæſiacam*, *ulceroſam*, *benignam*, *lixivialem*, *glacialem*, *&c.*

therapeia, oleum amygdalarum dulcium, lac ex uberibus inſtillatum, lardum, ſebum, oleum ovorum, ceræ, mucilagines extus illita leniunt rhagades ordinarias benignas, cæterarum curam quære in generibus, quæ comitantur.

XX. AMBUSTIO, eſt plaga à flamma ignis, corporibusque ex igne candentibus, liquidis ferventibus, aut radiis ſolis in focum coactis, noſtro corpori illata ſuccedentibus phœnigmo, phlycthænis, vel eſchara.

phœnigmoidea. 1. A. in hac ſpecie tantum rubet cutis, urit & dolet ex igne aut ignitis parti admotis, vel parte his admota, aut immiſſa: vide *erythema.*

therapeia, tempus hoc vitium curat; proſunt admotio igni temperato, aqua ſalſa, cepa impoſita, olea inuncta &c.

phlycthænoidea. 2. A. hanc ſpeciem gradus major ignis, candor majo[r] ignitorum, ebullitio fervidorum, aut longior actio horum in partem corporis, cauſſant, epidermidem in veſicas veſicantis inſtar levant; cutim jam ipſam aggreditur hæc ſpecies.

therapeia, quantum ſcio, feliciſſime curat hanc ſpeciem oleum roſatum, liliorum, aut unguentum infrigidans galeni: plumbata cave adhibeas; nam poſt curationem rigidiorem

relin-

relinquunt cutim. Interne porro præstitue nitrum, emulsiones, diætam convenientem; sanguis insuper vena aperta mittatur.

chinensis. 3. A. Chinenses Medici costis foliorum artemisiæ albæ convolutis in conum hujusque basi parti amburendæ admota apicem accendunt, & ardere sinunt in imam basin, & hoc est moxa curare: lege *Prosperum Alpinum.*

escharotica. 4. A. quando ignis aut ignita corpora in crustam mortuam escharam dictam urunt partes corporis & crispant sibi expositas, videmus & dolemus hanc adesse speciem A.

therapeia, emollientibus fomentis, vel cataplasmatis lapsus escharæ promoveatur, & post lapsum ejusdem locus digestivis depuretur, impleatur sarcoticis & secundum artem penitus consanetur; vena tundatur sæpius statim ab initio mali, febris temperetur suis; diætam tenuem impera; datur ambustio quoque *meloica* seu à cantharidum pulvere sub varia forma cuti nostræ admoto.

XXI. FRACTURA, est divisio ossium in fragmenta separabilia.

transversa. 1. F. dialysis ossium perpendicularis ad horum axim longitudinalem hanc sistit speciem ex examine & symptomatibus noscendam.

therapeia, per extensionem utriusque extremi & manum chirurgi perite dirigentis in situm naturalem fragmenta restituantur, dein superposito emplastro ad rupturas, vel alio, aut melius spleniis spiritui vini camphorato intinctis tege partem, vincique fascia debita.

obliqua. 2. F. in hac specie linea fracturæ cadit sub angulo obliquo ad axim longitudinalem ossis fracti,

cti, quod, dum attentus chirurgus examinabis, deprehendes facile.

therapeia, hic quoque repoſitio mediante extenſione fragmentorum præcedat vincturas fortiores neceſſario adhibendas, ne ſede recedant oſſa ipſis data; uti poteris pariter machina in Actis Academ. Paris. chirurg. Tom. III. Tab. VII. delineata.

longitudinalis. 3. F. raram hanc ſpeciem fiſſio oſſis juxta axim longitudinem ejusdem exhibet.

therapeia, approxima partes ſolutas, & vinci faſcia in ſpiram voluta.

complicata. 4. F. perſæpe fractura oſſis comites habet contuſionem, diarthrema, vulnus &c. quæ intelliguntur ex locis ſuis.

XXII. FISSURA, diviſio oſſium rimam referens, hæcceve non penitus ſeparans.

Qui hanc Claſſem totam diducere volet omnesque plagas ad minutias usque deſcribere cum therapeis, vaſtum & perutile conficiet opus.

Claſſis

CLASIS III. SYNOPSIS.

CACHEXIAE.

Character Classis: vitiosus corporis habitus quoad volumen, æqualitatem, colorem.

ORDO I. MACIES, diminutio voluminis corporis ex consumptione pinguedinis, vel defectu sanguinis.

I. TABES, macies cum amphimerina lenta, sine tussi.

II. PHTHISIS, macies cum amphimerina lenta, tussi & anacatharsi purulenta.

III. ATROPHIA, macies sine febre & sine tussi.

IV. HAEMATAPORIA, macies ex inopia sanguinis.

V. ARIDURA, macies & exsiccatio unius tantum membri, vel partis corporis.

ORDO II. INTUMESCENTIAE, deformitas ex volumine, mole partium auctis.

VI. PLETHORA, intumescentia universalis ex abundantia nimia boni sanguinis.

VII. POLYSARCIA, intumescentia universalis ab adipe nimium aucto.

VIII. PNEUMATOSIS, intumescentia universalis ab aëre in hac contento, crepitans, resonans, levis.

IX. ANASARCA, intumescentia universalis œdematosa.

X. PHLEGMATIA, intumescentia partium inferiorum œdematosa.

XI. PHY-

XI. PHYSCONIA, intumeſcentia abdominis à corporibus ſolidis præternaturalibus, aut viſceribus adauctis, ſine graviditate & fluctuatione.

XII. GRAVIDITAS, intumeſcentia abdominis ab hypogaſtrio incipiens, opus generationis ſubſequens & partu terminanda; adſunt ſimul varia pathemata gravidarum, menoſtaſia, mutationes oris tincæ & demum motus infantis.

ORDO III. HYDROPES PARTIALES, tumores à fluidis in cavitatibus congeſtis præternaturaliter, ut in abdomine &c.

XIII. HYDROCEPHALUS, hydrops capitis à ſero.

XIV. PHYSOCEPHALUS, hydrops capitis à flatu.

XV. HYDRORACHITIS, tumor cyſticus ex hiatu vertebrarum lumbarium in recens natis protuberans liquidum continens.

XVI. ASCITES, hydrops totius abdominis á fluido non elaſtico gravis & ad palpum fluctuans.

XVII. HYDROMETRA, tumor hypogaſtrii ſine graviditate ab utero fluidis diſtento, rotundus, gravis, fluctuans ad palpum, leges gravitatis ſequens.

XVIII. PHYSOMETRA, tumor hypogaſtrii à flatu uterum diſtendente rotundus, elaſticus, levis, bombos ad preſſionem abdominis per orificium uteri emitteus.

XIX. TYMPANITIS, hydrops totius abdominis á flatu in eodem contento elaſticus, levis & ad percuſſionem crepitans, reſonans.

XX. Me-

XX. METEORISMUS, eſt intumeſcentia flatulenta epigaſtrii, hypochondrii, vel totius abdominis, fugax & plerumque indolens.

ORDO IV. TUBERA, *tumores partium ſolidarum non hydropici, externi cum cachexia.*

XXI. RACHITIS, eſt deformitas ex articulorum tumore duro, carnium marcore, capitis mole patens; ingenium præcox in infantibus, oſſium flexilitas & carnis flacciditas.

XXII. SCROPHULA, tumores ſubſcirrhoſi glandularum colli, meſenteriive cum labiis & naſo craſſioribus.

XXIII. CARCINOMA, ulcera cancroſa cum doloribus lancinantibus, ſerpentia, ichorem acrem, rodentem pluentia; vaſa vicina tumida, atrorubra ſunt; color luridus corporis, lipothymiæ repetitæ ſunt quoque comites.

XXIV. LEONTIASIS, cognoſcitur hic morbus ex papillis ſetaceis, vel corniculatis cutim exaſperantibus: eſt aſpectus hominis ferinus.

XXV. MALIS, tumores ſæpius purulenti, vel ulcera cum inſectis vermiformibus paſſim enata.

XXV. FRAMBAESIA, excreſcentiæ fungoſæ mori fructus inſtar granuloſæ, haud raro cum ulceribus.

ORDO V. IMPETIGINES, *morbi contagioſi, chronici, qui cutis excreſcentias, tumores gregales, exulcerationes, cruſtas eſcharoticas, producunt.*

XXVII. SYPHILIS, ulcuſcula, porri, bubones, ficus, nodi, tophi, poſt gonorrhæam ſyphiliti-

liticam plerumque ; dein pustulæ crustosæ, dolores nocturni osteocopi, exostoses, caries, macies & color luridus morbum adesse palam profitentur, & experimentum *Levreti* confirmat.

XXVIII. SCORBUTUS, stomacace, maculæ lividæ, violaceæ in tibiis, lassitudo matutina, lurida facies, urina pellicula tecta, ejusdemque sedimentum crassum & arenulosum sunt indicia scorbuti.

XXIX. ELEPHANTIASIS, facies deformis, tubera callosa, ozæna, raucedo vocis, cutis elephantina crassa, unctuosa & in extremis artubus anæsthesia.

XXX. LEPRA, cognoscitur ex pustulis verrucosis duris, crassis ; vel squamis siccis escharoticis, imbricatis, in corymbos dispositis, pruriginosis ; pustulæ sunt subin herpetosæ humidæ, subin siccæ ; unde jam sicca, jam humida lepra.

XXXI. SCABIES, papulæ pruriginosæ lentis manitudine inter digitos, in poplite &c: primum phlycthænoideæ, dein crusta albicante ex pure quasi nata tectæ.

XXXII. TINEA, cognoscitur ex crustis flavis, vel griseis, ulcerosis, per caput dispersis.

ORDO VI. ICTERITIÆ, *cognoscuntur hæ ex totius cutis colore insolito, pallido, flavo, nigro, lurido, rubro, sine pyrexia notabili.*

XXXIII. AURIGO, flavedo cutis ad aureum, vel aurantium tendens colorem, præsertim vero scleroticæ.

XXXIV.

XXXIV. MELASICTERUS, color cutis & ſcleroticæ niger, atrolividus, fuliginoſus.

XXXV. PHOENIGMUS, color ruber cutis, maculoſus, diffuſus, absque pyrexia.

XXXVI. CHLOROSIS, eſt pallor, vel fuſcus color cutis, oculis minime flavis, ſæpius cum pica.

ORDO VII. CACHEXIÆ ANOMALÆ, *noſcuntur ex ſignis claſſeos & affinitate cum prioribus ordinibus, quin iisdem intrudi poſſint.*

XXXVII. PHTHIRIASIS, exortus pediculorum cum exulceratione & alopecia.

XXXVIII. TRICHOMA, cognoſcitur ex capillis invicem complicatis & agglutinatis inextricabiliter ſubin cum phthiriaſi.

XXXIX. ALOPECIA, eſt capilorum lapſus, cuticulæ deſquamatio.

XL. ELCOSIS, copioſa, ampla ulcera, chronica, fœtida, carioſa cum febricula lenta conſtituunt hoc genus.

XLI. GANGRÆNA, mors celer partis mollis laxa, dein reſolutio, fœtor, livor.

XLII. NECROSIS, partis mollis mors ſine prævio tumore, lenta, ordinario cum dolore rodente, demum exſiccatio, induratio, nigredo partis.

ORDO I. MACIES, *diminutio voluminis corporis ex consumptione pinguedinis, vel sanguinis defectu.*

I. TABES, est macilentia universalis cum pyrexia lenta & habituali citra tussim purisve anacatharsin.

dorsalis. 1. T. ex nimio veneris cultu, aut pollutionibus nascitur hæc species; adest formicatio, frigus, spinæ dorsi & iliorum, facilis ac spontanea fluxio seminis liquorisve prostatarum, rubedo partis inferioris penis, anhelatio, gravedo capitis, amblyopia, anorexia, crampus &c. C.

therapeia, lac, chocolada, semina pini, radix ginseng, cremores ex radicibus orchidis, salep, satyrionis; cinamomum, abstinentia à venereis, fumigationes ex lignis resinosis, frictiones, epithemata ex herbis adstringentibus cum camphora in vino rubro coctis, electrisatio, prosunt.

renalis. 2. T. ulcera uropoëticorum organorum, ut & degenerationes horum quæcunque tabem hanc inducunt, quæ sese medico prodit sedimento urinæ crasso, purulento, mucoso & doloribus renum, ureterum, vesicæ. C.

therapeia, aquas selteranas cum lacte ordinant Medici, pilulas balsamicas, decoctum ligni juniperi cum melle, uvam ursi, consolidam, ribesia nigra, fragariam; polygalam amaram cum stipitibus dulcamaræ, balsamum abietis, experiri oportet; landatur & aqua calcis cum lacte, & kinkina pariter cum lacte.

apostematodea. 3. T. ulcera, apostemata, sinus, fistulæ tabi persæpe dant occasionem, ex quorum diagnosi habetur diagnosis hujus speciei. C.

therapeia, fere eadem, quæ prioris speciei, excepto, quod ulcerum, si externa sunt, chi-

chirurgicis quoque auxiliis depuratio promoveri debeat; aliquando & antimonii crudi pulvis ex caffee cum lacte quotidie sumptus tabidis profuit, quemadmodum & aquæ sulphureæ.

nutricum. 4. T. nimium sugens alumnus teneræ nutrici caussat anorexiam, astheniam, hysteriam, calorem hecticum, emaciationem seu hanc tabem; hanc speciem fere semper comitatur tussis sicca cum pleurodyne. C.

therapeia, vera medicina pro his est ablactatio alumni, diæta lactea & tinctura rhei aquosa cum confectione alkermes incompleta sæpius sumpta; uxor mea tenerrima lactans primam prolem inciderat in hunc morbum, præstitueram sibi itaque sequentia; quater tantum nycthemeri spatio alumno ubera præbeat, bis de die bibat infusum amygdalarum dulcium tostarum instar caffee, & emulsiones seminum cannabis ut sumat in potum ordinarium, jussi, atque ita brevi restituta fuit.

hydropica. 5. T. consumptio cum hydrope qualicunque, urina pauca & lateritia, febris lenta &c. observantur ut differentiæ hujus speciei. C.

therapeia, indicantur succus iridis florentinæ, aqua benedicta *Rulandi*, tartarus emeticus, extractum scillæ, decoctum aperitivum majus, terra foliata tartari, bryonia, agaricus, vinum hydropicum Doctoris *Allen*, &c.

sudatoria. 6. T. sudores profusi nocturni & quasi assidui ex dissolutione humorum sunt nuncii tabis istius, quæ & diabetem sequitur quandoque; tussi matutina mucosa hi plerumque resonant. C.

therapeia, postquam caussam humores solventem determinasti, in hanc arieta indicatis ex theoria & experientia; profuit subin

infusum salviæ foliorum cum lacte, tinctura rhei aquosa cum syrupo salviæ aut conserva.

peri-cardina. 7. T. frequens lipothymia, palpitatio cordis, pulsus durus, parvus, inæqualis, febricula & absumptio cum respiratione læsa sunt totidem suspiciones pro tabe pericardina. C.

therapeia, vix aliqua præter palliativam.

hepatica. 8. T. scirrhi, indurationes, calculi, tumores varii hepatis &c. inducunt hanc tabem; produnt vero hepatalgia, tumores hypochondrii dextri, tussis sicca, aurigo, color plumbeus cutis, anorexia, diarrhoea pertinax, sudores nocturni, pulsus parvus & frequens, noctes inquietæ & anotome. C.

therapeia, salus horum in resolventibus pertinaciter dandis quærenda; decoctum aperitivum minus cum rheo, scilla, terra foliata; serum lactis, aquæ selteranæ, quinque radices aperientes; folia rhamni cathartici à me exhibita miracula semel patrarunt.

lienalis. 9. T. intelligitnr ex *hepatica.*

mesenterica. 10. T. obscuram hanc adesse speciem auguramur ex pallore, mœrore, bulimia, lienteria, tumore abdominis, pyrexia lenta & absentia signorum alias species designantium. C.

therapeia, decoctum, vel extractum cum radice valerianæ mihi plerumque satisfecit, præsertim, si adest suspicio de vermibus in intestinis nidulantibus, hæc sunt heroica, quibus addi potest vitriolum martis & sal ammoniacum.

glandularis. 11. T. hanc nobis ob oculos ponunt tumores scrophulosi glandularum colli, bronchiorum, inguinum, thymi, mesentericarum. C.

therapeia, aqua marina cum melle laudatur, pulvis antimonii crudi, stibium diaphoreti-

reticum non ablutum, radix ſcrophulariæ, bryoniæ, xanthium, oleum tartari p. d. in copioſa aqua ſolutum cum ſyrupo ſcrophulariæ, cicuta; meam filiam *Mariam* biennem liberavit hac tabe & ſcrophula tartarus emeticus ad grana 2. datus quinquies.

ſyphilitica. 12. T. venenum ſyphiliticum humoribns noſtris mixtum & in circulum cum iisdem actum adipoſam membranam matricem olei aggreditur, cartilagines & medullas oſſium; hinc ulcera & tumores varii cum cachexia atque tabe: dum igitur ſyphilidem cum tabe vides, vides hanc 12. tabem. C.

therapeia, interea dum ſervo fugitivo mercurio in ſyphilidem intrepidus ago, lac copioſum cum decocto lignorum feliciter his præſtituo; pro jentaculo ſumunt lac cum modico caffée, vel chocolada.

ſtomachia. 13. T. à ventriculo ſteatomatoſo, ſcirrhoſo, ulceroſo, cancroſo, aut ſede dimoto; pyloro obturato, petroſo, anguſtato &c. oritur hæc tabes tuſſim ſtomachicam ſociam habens. C.

therapeia, contra cauſſam exploratam armiger Naturæ bella gere.

rachialgica. 14. T. ſequitur hæc ſpecies rachialgiam cum mœrore, languore & ſiccitate corporis. C.

therapeia, lac cum chamomilla, decocto lignorum, aut aquis chalybeatis in uſum vocari ſolet; experiare & flores arnicæ.

venenialis. 15. T. arſenicum pauca doſi datum quotidie longo tempore, ut eſt aquetta italorum, inducit hanc conſumptionem, quemadmodum & alia plura venena. C.

therapeia, antidotis in venenum notum agendum & ad curam lacteam confugiendum.

verminoſa. 16. T. vermes in fiſtula inteſtinali nidulantes chylum abſumunt, depravant, irritant nervos;

 inde

inde jam atrophia, jam consumptio cum febre seu tabes; vermes adesse in intestinis loquuntur pruritus narium, pupilla ampla cum sclerotica cærulescente, bulimus, odor oris vappidus, ut in miliari sudor, excrementa grisacea, excretio vermium, panophobia & plura similia. C.

therapeia, rheum, vitriolum martis, radix valerianæ hujusve oleum destillatum, tanacetum, semen cynæ, allium, hydrargyrum, sal ammoniacum, anthelmiæ radix, hydropiper, assa fœtida sunt anthelmintica: in mea patria amuletum ex allio collo appensum vermibus indubie natos liberat, quod memet olim liberavit lumbricis.

II. PHTHISIS, corporis emaciatio cum amphimerina lenta, tussi, dyspnœa & ut plurimum puris sputo: ab initio rarius in phthisi adest puris sputum, in statu contra & fine semper. Quid est proprie pus?

sicca, 1. P. phthisis cum dyspnœa, tussi pertinace, anacatharsi exigua, vel nulla; sudoribus nocturnis præsertim pectoris & manuum pedumve, calore intenso, sicco; urinæ sunt rubræ sine spuma. C.

therapeia, lactis usus ejusque seri laudatur, mel cum butyro mistum pani biscocto illitum optima medicina, ovaque recentia acerrimo aceto vini incocta, qua fere sola medicina sex phthisicos curavi; conservæ mellitæ hederæ terrestris, cochleariæ, hyssopi, symphyti quater intra diem ad plura cochlearia sumi debent; aquœ selteranæ cum lacte & emulsiones è seminibus plantaginis, cydoniorum,

rum, frigidis, indicantur, subin & phlebotomia necessaria est.

humida. 2. P. phthisis cum anacatharsi copiosa, purulenta; diu hi phthisici protrahunt vitam, ast ob magnitudinem ulceris difficillime, si unquam evadunt; pleuroyne laborant. C.

therapeia, guttæ 8. balsami canadensis, vel de mecha omni mane ægro ex decocto rhei sumendæ; agaricus, rheum, gummi ammoniacum, myrrha, kinkina, polygala amara, tussilago, glecoma, capillares herbæ, balsamum abietis, chocolada & gelatinæ cum hacce confectæ, in hac specie quandoque insignem præstant effectum; lichenem islandicum ter expertus sum sine effectu cum lacte, nec mirum; nam lac, ut experimenta me docuerunt, in mucilaginem cogit tenacissimam, vasa lactea subire nequeuntem; unde sumentibus hanc medicinam vomitum irritare debui ad hanc saburram expellendam.

scrophulosa. 3. P. signa scrophulæ, pauca macies, febris lenis, sputa viscida ab aliis hanc dispescunt speciem. C.

therapeia, alkali quodcunque cum scrophularia, cicuta & stipitibus dulcamaræ videtur esse optima medicina contra hanc phthisin, queis eandem semel feliciter tractavi, curavi.

scorbutica. 4. P. eruptio herpetis, scorbutus præsens, sudores copiosi, excreatio materiæ viscidæ uber, minctio larga, tardus progressus mali hanc speciem phthiseos esse nobis inculcant. C.

therapeia, herbis pectoralibus cum antiscorbuticis, atque balsamis impugnari debet hæc species; spiritus salis dulcis, aquæ sulphureæ, lac asininum, lapathum cum acetosa indicantur & sedo.

asthmatica. 5. P. cognoscitur hæc species ex asthmate simul affligente, sputo viscido, sibilosa respiratione, macie, pulsu intermittente. C.

therapeia, dulcamara, scilla, iris florentina, arum, oxymel colchicum, sapo venetus, gummi ammoniacum, myrrha, syrupus balsamicus, kermes minerale, tussilago, conserva hederæ terrestris mellita, parcæ sanguinis missiones, fonticulus, indicantur.

hæmoptoica. 6. P. hæmoptysin sæpius accidentalem, habitualem semper tristi omine excipit hæc species; unde & noscitur. C.

therapeia, symphytum, hedera terrestris, trochisci de karabe, sanguis draconis, plantago, anserina, fungus melitensis, rheum parca dosi, limatura martis saccharata, phlebotomiæ parcæ, flores sulphuris martiales, semina cydoniorum, conserva glecomatis mellita, cucumeres & kinkina laudantur; opium his nocet; liquor anodynus mineralis in succo plantaginis subinde aliquid præstitit: hæc species difficillime, si unquam curatur.

calculosa. 7. P. tussis sicca prævia, pleurodyne; dein rejectio per tussim calculorum ex pulmone lentis magnitudine cum pure, sanguine, aut muco clamitant hanc phthisin; hanc speciem necdum tractandam habui. C.

therapeia, indicatur aqua calcis cum lacte, sapo venetus magna dosi, fragaria & fraga ipsa; semina bardanæ contra calculum forte quid valent? uva ursi contra calculum frustra à me toties exhibita fuit.

syphilitica. 8. P. hæc humida phthisis publicatur à syphilide præsente, puris sputo ex pulmone, vel tonsillis. C.

therapeia, semel curavi feliciter hanc phthisin consumatam sequentibus: dedi nimirum quotidie

tidie grana 2. mercurii dulcis in drachma 1. conservæ hederæ terrestris, & decoctum lignorum cum lacte in potum ordinarium præstitui; sumpsit vesperi emulsiones, & pilulæ *Pringleianæ* antiphthisicæ clauserunt curam; 80. doses mercuri necessariæ erant.

meta-statica. 9. P. pus ex quacunque corporis parte in pulmones per congestionem, vel defluxum depositum excitat hunc morbum, qui ex historia præteritorum patebit. C.

therapeia, puris revocatio à pulmone per fonticulos, setacea, ulceris exsiccati irritationem, aperturam clausi sinus fontis puris, aut vesicantia instituatur, & interea bibat æger decoctum kinkinæ, vel anserinæ cum lacte, comedat butyrum melle mistum &c. vide reliquas species.

chloro-tica. 10. P. menostasiam, vel dyshæmorrhoidem pro caussa agnoscit chlorotica phthisis; unde cognoscitur & dignoscitur à reliquis speciebus. C.

therapeia, menstrua & hæmorrhoidum fluxus restitui debent martialibus cum reliquis suo loco dicendis; pulmo depurandus est pro possibili antiphthisicis; ruralis aër conducit & lac recens, frigus & exercitia pectoris nocent.

phleg-masitica. 11. P. peripneumonia & pleuritis neglectæ lugubrem relinquunt persæpe hancce phthisin ex narratu ægri noscendam; peripneumonici nisi in 40. diebus depurentur in phthisin transeunt, *Hippocrates.* C.

therapeia, melle & butyro mistis cum pane biscocto quotidie copiose assumptis curavi hanc speciem, suasi simul ova vini aceto acerrimo incocta quotidie ut comedat; balsami nativi guttas VI. vel VIII. ex cochleari uno conservæ hederæ terrestris omni mane sumendas

ordinavi, idem præstat balsamum abietis ad cochleare 1. parvum sumptum cum melle mistum.

arthritica. 12. P. materies arthritica, rheumatismalis sedem figens in pulmonibus excitat phthisin humidam, asthmaticæ similem in totum, præter quod hi crassum aërem sine augmento mali ferant ægri, paroxysmos notabiliores noctu patiantur, urina vesiculas innatantes assiduo exhibeat; diathesi arthriticæ subjectos prehendit hæc species. C.

therapeia, una alterave phlebotomia necessaria est, dein vesicans apponitur patriæ podagræ ad eandem evocandam, pectoralia dantur & guttæ aliquot balsami ex saccharo quotidie, ac vitrellum vini optimi non acidi; atque ita P. Soc. Jesu cellarium curavi perfecte stupentibus omnibus; à rheumatismali phthisi evasit quidam per decoctum saturatum kinkinæ cum syrupo pectorali larga manu sumptum & per potum ordinarium ex decocto lignorum & lacte paratum.

febrilis. 13. P. febres intermittentes, vel continuæ crapulosæ producunt quandoque phthisin. C.

therapeia, rheum parca dosi quotidie datum, aut agaricus trochiscatus optimum hic præstant effectum; potest etiam extractum kinkinæ cum rheo & pectoralibus præscribi.

exanthematica. 14. P. natales debet hæc species suos variolis, morbillis, aut impetiginibus retropulsis ut scabiei. C.

therapeia, à phlegmasiticis exanthematis nata tractatur ut species 11., si alvum simul apertam servaveris; altera vero, quam impetigines ad interiora pulsæ machinatæ sunt, revocationem ad cutim petit impetiginum vesicante opposito; sulphur in butyro, vel

pul-

pulvis antimonii crudi in lacte prosunt, tum decoctum hydrolapathi cum lacte potari debet; aquæ selteranæ, aliæque sulphureæ cum lacte laudantur.

icte-rica. 15. P. urinæ intensæ flavæ, brunneæ; flavedo cutis & scleroticæ; pondus, durities, tumor hypochondrii dextri; cacositia; hepatalgia à pastu aucta; mœror summus, loquuntur adesse hanc tardigradam phthisin. C.

therapeia, quinque radices aperientes, decoctum anti icterium, decoctum aperitivum minus, rheum parca dosi, vel agaricus assumptus, serum lactis cum chærophyllo, fontes sulphurei poti, gummi ammoniacum, manna, mel, laudantur, kinkina his nocet.

hypo-chondriaca. 16. P. excipit hæc phthisis melancholiam, hypochondriasin, hysteriam. C.

therapeia, castoreum, Zibethum & liquorem anodynum mineralem, agrimoniam, saturatum decoctum kinkinæ cum lacte & omni vespere scrupulum I. nitri in emulsionibus præstitue; duas hic nosco matronas, quæ in secundo gradu hujus phthiseos fuere, & sic restitutæ sunt.

chy-losa. 17. P. cœliaca est genitrix hujus speciei raræ. C.

therapeia, martialia hic præsertim scopum attingere videntur cum myrrha & polygala amara; oportet nimirum vasa lactea obstructa reserare, vel paralytica leniter roborare, stimulare.

vomi-calis. 18. P. tristitia, mœror, tussis sicca, dyspnœa comitantur vomicam integram, monstrant simul ægri locum obtuse dolentem in pectore; rupta vomica ad libras fœtidum pus pleno rivo eji-

ejiciunt; quindecim vomicas tali modo evacuatas vidi à Comite Carolo de *Spurg*, qui ſanatus eſt lacte cum kinkina & veſpertino hypnotico; emaciantur hi ægri ab amphimerina & ſudoribus. C.

therapeia, ruptio vomicæ per equitationem vectionem, cantum, vaporem aceti, uſum ſcillæ, iridis & pulverem ſternutatorium promovetnr; rupta depuratur lacte, melle, kinkina aliisque pectoralibus.

tricho-matica. 19. P. depoſita materies trichomatis ad pulmones dat occaſionem huic phthiſi.

therapeia, revocari debet trichoma decocto lycopodii & pulmo roborari pectoralibus.

cellu-laris. 20. P. per cellulas pulmonis quaſi per ſpongiam tranſudat cruſta alba poſt inflammationem pectoris pulmones obducens, pleuræ jungens; hinc anacatharſis cum febre & macie; in hac ſpecie nullum in pulmone ulcus: an materies anacatharſi rejecta ab affectis hac phthiſi purulenta? Numquid diagnoſis hinc hujus ſpeciei cultro anatomico ſoli huc uſque relicta haberi poſſet? Aſt quid eſt pus, adusque ab aliquo definitum fuiſſe ignoro.

therapeia, diverſam ab illa reliquarum ſpecierum neſcimus.

guttu-ralis. 21. P. tonſillæ cum uvula laxæ, dolor gutturis, reſpiratio lenta licet profundiſſima tuſſim non movens, hæmoptyſis gutturalis, frequens raſcatio penes tuſſim, curioſa inſpectio faucium, tardus progreſſus mali, vox rauca & difficilis, rigiditas muſculorum ſternomaſtoideorum, macies non adeo magna, perpetuæ querelæ ſupra collum, ſternutatio & oſcedo liberæ, urinæ ſpumoſæ, dant conjecturam

ram hujus ſpeciei, in quodam Patre Dominicano obſervavi hanc phthiſin ad litteram. C.

therapeia, ſæpius curatur hæc phthiſis medicamentis pro aliis ſpeciebus jam ſcriptis.

Annotatio. lugubris phthiſis plerumque ſuperat artem, & forſan ex eo, quod proprietates puris ignoramus; torſit multorum cerebrum hic libitinus morbus: cucumeres crudos laudarunt quidam, ſaccharo penidio ſalutem alii adſcripſere, lac aliis ſola medicina putatur, gelatinæ cum ſuccis herbarnm pectoralium, ranis, viperis, limacibus pratenſibus quandoque multum præſtant, juvit balſamum Meibomii Regem Gallorum &c. forſan Ill: & Celeberrimus Ant: *Störk* Noſter Archiatrorum Comes Felix medicamentorum Inventor & Examinator aliquid deprehendet indefeſſo ſuo labore; de balſamo abietis cum butyro recenti & melle miſto non parum eſt ſperandum.

III. ATROPHIA, eſt macies ſine tuſſi, anacatharſi & febre notabili: raro ecquidem eſt atrophia ſine omni febricula, conſule definitionem febris.

nervoſa. 1. A. atrophia absque tuſſi, dyſpnœa & febre inſigni cum anorexia, mœrore & languore nuncupatur nervoſa: urina pauca rubra, aut pallida, facies ſqualida, lingua ſqualida, vel ſicco-ſqualida. C.

therapeia, rheum ad ſcrupulum 1. quotidie ſumptum, vel agaricus ad grana 8. cum kinkina, marte, foliis aurantiorum, mentha criſpa, citrina, à me data curarunt ſæpius morbum; laudantur præterea balſama naturalia, cinamomum, ſalvia, myrrha, flores

ſalis

ſalis ammoniaci martiales, ſtomachica amara, vina dulcia, aëer ruralis, lac chalybeatum, victus jucundus, animus lætus, purgans lene omni ſeptimana datum.

hæmorrhagica. 2. A. ſanguinis profuſiones repetitæ, vel chronica ſtillicidia atrophicum reddunt corpus. C.

therapeia, hæmorrhagiam impugna ſuis & corpus eupeptis imple, refice; diæta lactea, gelatinæ, cremores ſagou, fagopyrum, oryza, emulſiones, juſcula, ova &c. nota habentur.

ingannata. 3. A. nati non ſufficiens lac ex uberibus lactantis matris, vel nutricis obtinentes, ſugentes, vel depravatum, atrophici evadunt; parum mingunt, parum dejiciunt, vagiunt, marceſcunt.

therapeia, obtento ſufficienti & bono lacte ex uberibus ceſſant hi effectus.

leucorrhoica. 4. A. tabes ſine febre notabili à fluore albo, aut nimio profluvio ſeminis qualiſcunque; gonorrhæa, relaxatione proſtatarum, ſiſtit hanc atrophiam. C.

therapeia, quiſque morbus ſuis impugnandus, ut alibi dicetur, & corpus replendum eſt.

cathartica. 5. A. cœliaca, diarrhœa, dyſenteria, lienteria, melæna, &c: corpus emaciant & atrophum reddunt. C.

therapeia, dulcia vina, caffée cum lacte, chocolada, terra catechu, lac chalybeatum, cinamomum, folia macis, rheum toſtum, ſalicaria &c. hic palmam ferunt.

ptyaliſmica. 6. A. hæc ſpecies ſequitur quemcunque ptyaliſmum uberiorem. C.

therapeia, ptyaliſmus ex prava conſuetudine verbis curandus, reliqui remotis cauſſis

ptya-

ptyaliſmum foventibus diætam lacteam poſcunt atrophici.

rachitica. 7. A. dentitionis tempore rachitis ſeſe prodit cum atrophia artuum, flacciditate, quandoque & oſſium flexibilitate. C.

therapeia, vide therapeiam *rachitidis*.

à vomitu. 8. A. vomitus chronicus inducit atrophiam ex quacunque cauſſa continuans. C.

therapeia, diæta lactea, flores erratici papaveris, remotio cauſſæ vomitum foventis laudantur, Dominum Curatum *Slaviczek* hoc morbo laborantem nullis remediis ſervare potui.

piloſa. 9. A. in recens natis pili rigiduli per dorſum præſertim ſparſim enati punctura divexant parvulos, inſomnes reddunt, in atrophiam conjiciunt; quidam putant vermes eſſe hos pilos *comedones* dictos.

therapeia, nutrices hos pilos confricant quotidie & abſtergunt, aliquando hos & evellere fors neceſſum eſt.

ſenilis. 10. A. ſiccis & rigidis fibris ex circulatione tot annorum, & hinc vaſis minimis calloſis atrophia ſuccedit ſenilis, & tandem deſinunt vivere. C.

therapeia, vinum bonum edentulum, dulce, eſt lac ſenum, cibus eupeptus, calor aſſiduus, hypocauſti, teneræ adcubitus puellæ, balnea, proſunt.

cachectica. 11. A. ſcorbutus & alii morbi chronici comitem vel pediſequam habent atrophiam. C.

therapeia, ſublato morbo primario valedicit hæc quoque atrophia.

infantilis 12. A. abdomen tumeſcit, artus emaciantur, abſque ſignis rachitidis, urina craſſa, fames, frigus; glandulæ meſenterii & vaſa lactea obſtructa ſunt à ſaburra in fiſtula inteſtinali hæ-

rente

rente ex cibis crudis, præſertim atro pane nata, quem adeo hi adamant atrophici. C.

therapeia, rheum, tinctura martis cydoniata, ſyrupus ſolutivus roſarum, manna ſoluta in caffée, magneſia nitri cum pulvere valerianæ dantur infantibus cum bono effectu; frequens hic iſte morbus:

vermi-noſa. 13. A. vermes nidulantes in primis viis hanc inducunt atrophiam, quos adeſſe odor acido-vapidus ex ore infantum, frictio & terebratio narium, bulimia, fœces alvi griſaceæ, excretio vermium, major ſolito diameter pupillæ, ſubcærulea ſclerotica, ſpaſmi, panophobia, contendunt. C.

therapeia, rheum, radix valerianæ, vitriolum martis, mercurius, ſal ammoniacum, allium, ſemen ſantonici, tanaceti, indicantur & aſſa fœtida.

febri-ſequa. 14. A. febribus acutis, vel aliis ſupervenit atrophia, quæ hunc numerum occupat. C.

therapeia, juſcula ex pullis, ranis, teſtudine; ruſticatio, chocolada, gelatinæ, cibi eupepti, lene purgans, defæcata ceres, buccellæ vino dulci intinctæ, reficiunt corpus exhauſtum; aliquando cura lactea ſuffecit.

ulce-roſa. 15. A. fonticuli ſpontanei, vel artificiales nimium ſtillantes, ulcera grandia &c. atrophiam ſeu potius tabem inducunt. C.

therapeia, vide *elcoſin.*

IV. HAEMATAPORIA, macies ſeu cachexia ex inopia ſanguinis. *Deſcriptio:* virium debilitas, pertinax aurium ſibilus, anorexia, facies lurida, epidelio tecta pallidiſſima, alvi fluxus, diabetes, ſudores profuſi, lipothymiæ, tibiæ tumidæ, ſubin hydro-

thorax

thorax his ſuccedens, vigiliæ, ſuſpiria, animi abjectio, mœror, mortis timor, urina pallida, venæ abditæ, pulſus vacuus, ſanguinis profluvia prægreſſa, ſunt ſigna hæmataporiæ; aliquando aër evolutus locum ſanguinis in vaſis ocupat.

hæmorrhagica. 1. H. hæmorrhagiæ profuſæ artificiales, vel ſpontaneæ hunc morbum in veſtigium triſte relinquunt; in cura morborum inflammatoriorum, qui *Botallum* ſequuntur, ſanando ægros in majorem ſæpe hunc morbum conjiciunt; feliciter pariunt matronæ vivos natos, & lætæ poſt tam faciles labores partus ridendo, vel convulſæ moriuntur non raro hocce ex morbo, quod apertis januis totum ferme ſanguinem pro vita nati fuderint: en Martyrium!

therapeia, jura ſaturata carnium contuſarum, gelatinæ, emulſiones, ova, ranæ, viperæ, chocolada, lac, vinum dulce modicum, mentha criſpa, cinamomum, ruſticatio, lenes frictiones, exhilaratio, ſuctio lactis ex uberibus, lente malum levant.

fluxualis. 2. H. in armentis *Datschitczii* ex melæna denatis cultro anatomico ſubjectis ne guttam ſanguinis inveni in toto corpore; diarrhœa, dyſenteria, lienteria, diabetes, hydroſis &c. ſucceſſive inducunt hanc hæmataporiam. C.

therapeia, tolle cauſſas mali, & therapeiam primæ ſpeciei adhibe.

fasciolata. 3. H. oves faſciolis hepaticis laborantes vivas diſſecui, & totum corpus exſangue reperi, vaſa ſanguinea replebat lympha & aër; huc pertinet haemataporia, quam obſervavi in cada-

veribus hominum denatorum ex typho famelico 1771. 1772.

therapeia, fasciolæ amant aquam dulcem; hinc vitriolum martis, sal amarum, ammoniacum, valeriana &c: erunt optima remedia contra hunc morbum; quidam incolæ hic laudant cepam, fors volunt intelligere allium.

vene-nialis. 4. H. venena varia ut saturnus genesin sanguinis impediunt, sanguinem, ut ita dicam, decomponunt; unde hæmataporia, quam etiam caussant squallores carcerum. C.

therapeia, notum venenum impugna antidotis specificis, vel saltem generalibus, inclusum in carceribus dimitte.

V. ARIDURA, macies, exsiccatio unius tantum artus, vel partis corporis, sine febre.

late-ralis. 1. A. invenitur subinde corporis dimidium ab axillis ad calcem pedis emaciatum, dum alterum latus pingue nitet. L.

therapeia, spina dorsi fricanda, fumanda topicis variis, antispasmodicis, nervinis, assa fœtida & sabina præfertur; electrum hic quoque proderit & balnea varia, tum interne camphora, succinum, sabina, assa fœtida, arnica & sal C. C.

rachial-gica. 2. A. rachialgiam sequitur hocce malum, stuporem, paresin, convulsiones, formicationes, aut contracturam artus exhibens. L.

therapeia, species rachialgiæ oppugnanda suis, utpote caussa hujus mali, electri fulmen moderatum applicandum cum indicatis.

hydro-pica. 3. A. persæpe arescunt artus superiores hydropicorum, dum œdematosi sunt inferiores. C.

therapeia, quæratur in cura hydropis.

tran-

trau-matica. 4. A. vulnera, ulcera, caries, luxationes, fracturæ, intorſiones, compreſſiones, fiſtulæ, inducunt ſæpe hanc ariduram incurabiles, vel male tractatæ. D.

therapeia, ſi nervi ad artum tendentes deſtructi, vix quid ſperandum eſt; tentanda nihilominus ſunt ſuperius dicta cum actione in cauſſas mali.

para-lytica. 5. A. paralytici artus macie laxa, vel rigida perſæpe affecti obſervantur ex eo, quod arteriæ quoque paralyticæ officio ſuo non fungantur debite. C.

therapeia, vide *paralyſin.*

arthro-cacica. 6. A. ſpina ventoſa vulgo dicta ſæpe inducit ariduram, ut et hydarthrus aliique tumores nervos comprimentes. D.

therapeia, principiorum hujus ſpeciei curationes factæ ſufferent quoque effectum ſuum ariduram.

ſpaſmo-dica. 7. A. per violentos ſpaſmos quandoque nervi vitiantur; hinc exſiccatio membri. L.

therapeia, vide ſpeciem *primam.*

ſcorbu-tica. 8. A. vide *ſcorbutum.*

ORDO II. INTUMESCENTIAE, deformitas ex volumine, mole, auctis.

VI. PLETHORA, intumeſcentia univerſalis proportionata & æquabilis ex abundantia ſanguinis. *Deſcriptio*, amyſtidis & ventris cultus, pulſus plenus aut ſuppreſſus, venarum amplitudo conſpicua: æſtus & gravitas totius corporis, reſpirandi difficultas, laſſitudo ſpontanea, ſtupor artuum,

somni turbati, partes epidelio tectæ ruberrimæ, temperamentum sublaxum, sanguineum.

suppres-soria. 1. P. evacuationes sanguinis aut quæcunque artificiales, spontaneæ, naturales, suppressæ caussant hanc plethoram veram.

therapeia, restituantur evacuationes, quæ emanserant.

evacua-toria. 2. P. venæ sectiones repetitæ pauca quantitate generant subin plethoram: vide L. B. van *Swieten* Tom. I. Comment: p. 155., menses erumpentes, spermatis moderatæ excretiones &c. augent plethoram seu copiam bonorum humorum.

therapeia, commotiones, sudorifera, cathartica, victus frugalis, labor rusticus, substituantur; plebotomiæ fiant rariores eæque largæ; decoctum lignorum, pulmonaria arborea &c: impediunt plethoram.

ampu-tatoria. 3. P. amputato uno artu, vel pluribus plethora exundat in reliquo corpore, si viscera bona sunt omnia. R.

therapeia, phlebotomiæ sæpius in anno institutæ hic optime conducunt cum laxantibus.

vera. 4. P. dantur subjecta, quæ omnia in sanguinem convertunt etiam crudissima assumpta, ipsumque saccum sanguinis repræsentant, his certa laxitas vasorum cum bonis visceribus, bilis attemperatio, animus pacatus, venæ minores eæque copiosissimæ, arteriæ majores; hæc plethora vulgo dicitur ad *vasa*, quia revera vasa sunt nimis repleta sanguine.

therapeia, moderare, minuere hanc possumus, ast tollere, quin machina fatiscat, vix licet; commotio, labor rusticus, evacuationes, curæ rodentes, processus intricatus,

officium

officium odiosum, victus frugalis his maxime prosunt.

spuria. 5. P. varia venena, miasmata morborum, calor ipse & bilis fervor rarefaciendo sanguinem faciunt hanc plethoram, nimirum rarefactus sanguis maius spatium requirit; hinc vasa replet ultra modum: hæc plethora dicitur etiam quoad *vires*, id est, sanguis in vasis non est nimius, sed est solummodo nimius ad has vires debiles vasorum impares ad movendum datum volumen sanguinis; sæpe hoc observamus in senibus & paralyticis, quorum vasa debilia sunt.

therapeia, rarefacientia humores tollenda & ex arte sanguis in pristinam constitutionem reducendus.

epularis. 6. P. fere quisque deses amystidis & ventris cultor hanc congregat plethoram.

therapeia, posita est in labore, diæta & victu frugali.

VII. POLYSARCIA, intumescentia universalis mollis pallidula ab adipe nimium aucto.

adiposa. 1. P. segnities ad motum, dyspnœa in eodem, mollities carnis, venæ abditæ, arteriæ parvæ, sudor copiosus & pinguis sunt differentiæ hujus speciei. L.

therapeia, vigiliæ, curæ rodentes, labores fatigantes, victus parcus, motus & exercitia corporis, excretiones auctæ, cathartica, sudorifera, salia alkalina, piper, decoctum lignorum, lichenes, sapo, semen fraxini, folia & glandes quercus, minuunt polysarciam; lac vero & dulcia &c: augent; notum est, quod pinguedo & sebum animalium fiat ex oleo pingui & acido, ut Carthëuser

ſer demonſtravit; hinc optime therapeia polyſarciæ illucet.

VIII. PNEUMATOSIS, intumeſcentia univerſalis ab aëre, ad attactum crepitans, elaſtica, levis.

vene-nialis. 1. P. morſus colubri, aliaque plura venena iſtam pneumatoſin excitant ex hiſtoria patulam. A.

therapeia, veneno cognito indicata oppone, & experimentum D. *Laurenti* alibi ſcriptum tenta.

trau-matica. 2. P. vulnera præſertim thoracis excipit hæc inflatio pneumatica; laniones in mea patria vulneri exiguo fiſtulam immittunt, aëra inflant, dein primo jugulato arieti pellem ab aëre jam ſolutam facillime demunt.

therapeia, vulnus dilatare jubet *Heiſterus*, & aëra per idem exprimere, & ſi venæ ſectioni ſuperveniat, quod ſæpius vidi, idem faciendum.

hyſte-rica. 3. P. iſte tumor mane eſt major, veſtigium digiti impreſſi non ſervat, vel plane digito prementi non cedit, ſicut in phlegmatica quandoque obſervatur.

therapeia, ſuffimenta ex aſſa fœtida, ſabina, viperis, caſtoreo & vulvaria cum therapeia hyſteriæ proſunt.

febri-lis. 4. P. varias febres comitatur, vel ſequitur quandoque pneumatoſis, quæ hunc locum occupat.

therapeia, febris cura habenda, dein pneumatoſis catharticis ſubin obedivit; vide ſpecies prædictas.

dyſen-terica. 5. P. bobus dyſenteria epidemica laborantibus familiaris eſſe dicitur pneumatoſis; necdum vidi malum: vide *emphyſema*.

IX. ANA-

IX. ANASARCA, intumescentia universalis œdematosa, non elastica, vestigium digiti impressi servans, pallida; frigida, haud crepitans.

metastatica. 1. A. fluxus quicunque suppressi sistunt persæpe anasarcam, quæ dicitur metastatica. C.

therapeia, primum fluxus consueti restituendi, dein vasa roboranda martialibus, adstringentibus, roborantibus, aromaticis, stomachicis, frictionibus, suffimentis atque exercitiis corporis.

periodica. 2. A. fluxus hæmorrhoidum, aut mensium suppressos, vel præpostere fluentes periodicos periodice comitatur, aut præcedit. P.

therapeia, dictis fluxibus naturalis status procurari debet medicamentis suo loco dicendis, & symptoma anasarca dissipabitur prius dictis.

fluxualis. 3. A. evacuationes nimias qualescunque, præsertim vero sanguinis sequi assolet anasarca fluxualis, quæ valde malum signum est in hydrope. C.

therapeia, chocolada, vinum hippocraticum, vina dulcia, rubra adstringentia, stomachica, analeptica, lac chalybeatum, caffée in copioso lacte, rheum parca dosi, laudantur cum therapeia fluxus.

exanthematica. 4. A. ab exanthematibus, vel impetiginibus originem sumit hæc species anasarcæ.

therapeia, anasarca nata ab impetiginibus harum petit pharmaca: sulphur, hydrolapathum, curcumam, antimonium, rheum, rhamnum catharticum; altera vero generalibus & lacti cum succo chærophylli obedit.

febrilis. 5. A. febres intermittentes ex obſtructionibus viſcerum natæ hanc cauſſant ſpeciem & kinkina nimia & præpoſtere ingeſta.

therapeia, vide *aſcitem*.

gravidarum. 6. A. ubi tumor œdematoſus in gravidis lumbos ipſos petit, ex phlegmatia naſcitur anaſarca.

therapeia, unciæ duæ vel tres mannæ in caffée, oleum amygdalarum dulcium ad uncias, rheum, roob de ſpina cervina, millepedes, quinque radices aperientes, phlebotomia in brachio repetita ſuffecerunt mihi ſemper cum externis diſcutientibus ſacculis ſiccis.

hyſterica. 7. A. poſt febrem humorariam &c. aut hyſterias mulieres ſiccas fatigat iſta anaſarca veſtigium digiti prementis vix momento retinens. C.

therapeia, cathartica & diuretica his nocent; ſerum lactis contra & lac feliciter uſurpantur, aliaque antihyſterica.

americana. 8. A. pallent ægri & tumeſcunt cum aliquali flavedine toto corpore, potiſſimum vero in facie; adeſt laſſitudo, cephalagia, ſomnolentia, tandem tumidis epigaſtrio & abdomine ſupervenit aſcites. C.

therapeia, cibi dyſpepti removendi, frigus & aura nocturna vitanda, rus petendum, animus exhilarandus eſt; ſubacidi fructus juvant; europæis cardiaca, ſudorifera, vinum generoſum, balnea, cibi facilis digeſtionis, exercitia vehementiora, in America morantibus proſunt.

rachialgica. 9. A. rachialgia ſcorbutica affecti tumeſcunt ſubin pedes, manus, facies & ventres cum dyſpnœa, pulſu debili inæquali, urina rubra, bilioſa, clara, arenoſa, pauca. C.

therapeia, ſcribitur mixtura contra hunc morbum ex aqua pini, tinctura martis, tin-

ctura

ctura lumbricorum & ſyrupo cichorei cum rheo; antiſcorbutica quoque non ſunt ſpernenda.

puru-lenta. 10. A. pus depoſitum in celluloſam telam ſubcutaneam hanc cauſſat anaſarcam ex præteritis & concomitantibus inferendam. C.

therapeia, fomes puris exſiccandus, puri iter ex celluloſa parandum, tum ſanguinem à pure defende kinkina &c.

hydro-potarum. 11. A. ea eſt, quæ ab alimentis aquoſis, frugibus horæis, aquis mollioribus, cœnoſis, aut etiam acidulis copioſe potis procedit.

therapeia, curatur diæta ſiccante, carne toſta, vino generoſo albo, ptiſanis diureticis, ſudoriferis & catharticis hydragogis; partes exterius molliter fricare pannis ſiccis & calidis fovere, aqua vitæ camphorata humectare, avena toſta cum ſale ammoniaco aut veſco decrepitato mixtis involvere, expedit.

urino-ſa. 12. A. iſchuria præcipue renali laborantibus ſupervenit anaſarca quandoque; adoleſcens iſchuria renali laborans & Zarenſis P. *Liborius* halitum urinam redolentem & ſalivam habebant tumentes ex anaſarca urinali. A.

therapeia, tres habui ægros laborantes ex hoc morbo, & nullum ſervare potui, & licet P. *Hugoni* Siloënſi iſchuriam veſicalem cathere ſolverim, urinæque fluxum ſervaverim, poſt aliquot nihilominus dies mortuus eſt.

X. PHLEGMATIA, intumeſcentia œdematoſa artuum inferiorum mollis, cuti concolor, indolens, foveam digiti impreſſi ſervans, non elaſtica.

vulgaris. 1. P. præcedit, vel comitatur hæc phlegmatia ascitem, anasarcam, hydrothoracem, empyema, chlorosin, phthisin &c. quandoque vero est morbus solitarius ex charactere generis definiendus. L.

therapeia, curatur catharticis, diureticis, aperientibus, tonicis, martialibus, stomachicis, hydragogis; dum interea topice admoventur folia ebuli, sambuci, bardanæ, succinum in vino, suffimenta ex baccis juniperi, frictiones, raphanus raspatus cum sale vesco, folia hederæ, bulbus scillæ &c.

hysterica. 2. P. hæc non solet ad malleolos initium sumere, sed in femoribus orta descendit, nec vestigium digiti impressi servat, haud tamen crepitat ut pneumatosis.

therapeia, vide *anasarcam hystericam.*

lactea. 3. P. lac depositum in telam cellulosam subcutaneam hanc facit phlegmatiam cognoscendam ex retropressione lactis, hysteralgia, descensu tumoris à femoribus ad imos pedes, opacitate & recessione doloris post eruptionem tumoris.

therapeia, *Levret* ordinat phlebotomiam, emplastrum de mica panis in lacte cum aliquot granis salis alkalini fixi, croco, vitello ovi & oleo liliorum; propinat dein purgans ex salibus, & aquam parietariæ in potum præscribit: an mentha crispa juxta *Lieutaud* lac coagulatum resolvit? in mea uxore non fecit.

gravidarum. 4. P. tumor œdematosus pedum successive ascendens ultimis mensibus observatur graviditatis cum, vel sine dolore & pondere in pelvi.

therapeia, lenia laxantia, diuretica, phlebotomia in brachio præscribantur: vide *anasarcam gravidarum.*

meno-stasica. 5. P. menostasia laborantes virgines fœminæque patiuntur persæpe phlegmatiam pedum, vel brachiorum œdema. L.

therapeia, periodus mensium revocanda emmenagogis; aliquando incisio tumoris ægram restituit: vide *dysmenorrhœam*.

ulcero-sa. 6. P. phlegmatia comitatur non raro ulcera erysipelatosa, scorbutica &c. quæ hic exponitur, ex quibus ulceribus cognoscitur. C.

therapeia, diuretica, antiscorbutica, eccoprotica, siccantia, tonica, spirituosa, interne laudantur; extus prosunt folia sclareæ, aqua vitæ camphorata, saturnina, adstringentia, vapor aquæ sale ammoniaco aut aceto imprægnatæ, suffitus aromatici benzoini &c. ulcera sordida melle rosato spiritu vitrioli acidulato inunge.

mala-barica. 7. P. crus tantum alterutrum afficitur usque genu, phlegmone in incremento lunæ singulis mensibus hanc partem habet, qua defervente tumor manet carnosus, œdematosus, inæqualis, spongiosns, ulcerosus, non facile in sphacelum degenerans. C.

therapeia, hydrocelem foventes, portantes sunt immunes ab hoc malo; fonticuli circa femora & genua plures excitati morbum sublevant; à Japponensibus scarificantur & moxa uruntur hi tumores.

elephan-tina. 8. P. pedes elephantini indolentes tumidi œdematosi ad ambulandum inepti; victui & aquis tribuitur hic morbus; vide *elephantiasin*.

vario-losa. 9. P. infantes lymphaticis variolis laborantes, aut aliis, si sat purgati non fuerint, œdema pedum in præmium habent persæpe.

therapeia, sub toto decursu variolarum alvus aperta servanda, & in ultimo stadio sæpius dandum purgans conveniens.

delien-

delienfis. 10. P. Delienfes endemium œdema partium fuperiorum tantum cum capillis albefcentibus patiuntur absque omni dolore.

therapeia, mihi inaudita & ignota: vide fpecies præcedentes.

XI. PHYSCONIA, eft intumefcentia abdominis à partibus folidis præternaturalis fine graviditate, fluctuatione & elafi, ad tactum dura, refiftens, parenchymatica.

hepatica. 1. P. icteritius color cutis & fcleroticæ; tumor, dolor, tenfio hypochondrii dextri, durities ejusdem; tuſſicula ficca, fingultus, excrementa alvi alba, anorexia, dyfpnœa phyfconiam à mole hepatis aucta adeſſe nobis nunciant. C.

therapeia, fapones, falia media, gummi ammoniacum, bryonia, cicuta, helleborus niger, mercurius dulcis, decoctum anti-ictericum, roob fambuci, indicantur; è folis foliis rhamni cathartici decoctis faturatis copiofe potis femel curavi hunc morbum; alteri ægroto cicutam interne, & externe folia ejusdem fola in lacte decocta dedi ad menfurandas vires hujus herbæ, mirum vifu! tumor exterius fponte apertus eft, pus bonum dedit, & fanatus æger adhuc vivit; uvæ vitis, quam *lipovka* materno diximus ore folio fubtus tomentofo albicante, baccis pallefcentibus dulciſſimis, potenter obftructiones vifcerum referant.

fplenica. 2. P. hanc phyfconiam conjecturamus ex dyfpnœa, palpo, colore pallido & lurido corporis; fplenalgia, tumore in fede lienis præternaturali, tuſſicula. C.

therapeia, vide fpeciem *primam*.

rena-

renalis. 3.P. calculoſa diatheſis, iſchuria ſæpius recurrens, pyuria, vomitus frequentes, tumor ex regione renum initium ſumens phyſcomiæ renalis ſuſpicionem injiciunt; culter vero anatomicus in cadavere cauſſam decernit unicus. C.

therapeia, roob juniperi, ſragorum, ribeſiorum nigrorum, quinque radices aperientes cum remediis *hepaticæ* phyſconiæ dicatis fors aliquid efficient & cataplasmatibus emollientibus, reſolventibus ac balneis.

uterina. 4.P. hyſteralgia, mutatio ſitus & figuræ orificii uterini, tumor durus in hypogaſtrio ſine graviditate, opinari nobis dant occaſionem uterum eſſe phyſconem, quas dein anatome cadaveris diſcutit opiniones. C.

therapeia, tentanda eſt therapeia præcedentium & abdomen ungendum unguento de agryppa; vetulæ hoc morbo laboranti feliciter ordinavi extractum hellebori nigri, cicutæ, bryoniæ, martis pomatum, boracem & oleum ſtillatitium ſabinæ cum infuſo ex croco, bryonia, ſabina, tanaceto & nuce moſchata, reſerarunt hæc orificium uteri, per idque piceam nigram ſaniem copioſam expulerunt, & ſanata fuit mulier.

ovariorum. 5.P. ex incremento tumoris è ſede ovariorum, tactu orificii uterini, ſterilitate, abſentia graviditatis conjecturam aliquam habemus hujus phyſconiæ. C.

therapeia, vide ſpecies præcedentes.

meſenterica. 6.P. ſola quaſi anatome mortuorum hanc ſpeciem potis eſt definire variam. C.

therapeia, in ſpiſſis tenebris hic reſolventia quæque opponere malo potius eſt, quam ægrum ſuæ ſorti relinquere.

inteſti-

intestinalis. 7. P. tumor è medio abdominis succeſſive ſurgens, excretiones ſuppreſſæ, tumores ad palpum varii, obſtipatio pertinax, dolores abdominis obſcuri, luridus color, atrophia, conjecturare nos cogunt hanc ſubeſſe phyſconiam, anatome dein dat certitudinem. C.

therapeia, non neglige experimenta quorumcunque reſolventium, ſi hæc non proderunt, etiam non nocebunt caute in uſum vocata.

omentalis. 8. P. tumor infra muſculos abdominales indolens, mobilis plerumque, omenti regionem occupans; luridus his ægris color, ſæpius phlegmatia, alvus obediens utcunque, publicant præſentiam hujus phyſconiæ; febres intermittentes ordinario ſequitur in *Croatia*, à quibus nata in dicta provincia hacce phyſconia laboravi ipſus; adſcribunt aquis impuris cœnoſis merito incolæ hunc morbum. C.

therapeia, *Croatæ* ſequenti unguento diſſipant hunc tumorem, quod & meum reſolvit: accipiunt ſucci bryoniæ recentis, vel raſpatæ ejusdem radicis libram I. butyri recentis q. ſ. croci drach. I. coquunt in ſartagine, vel tripode in unguenti formam, bis de die ungit vetula conſtituta & depſat totum abdomen hocce unguento per 8. dies, & ſanatur æger; quinque vel 6. ſedes quotidie mihi prolicuit iſta inunctio, atque ita ego quoque phyſconia mea omentali liberatus fui.

polyſplachna. 9. P. hic concurrunt phyſconiæ plurium viſcerum ſimul, quas ſola cadaverum anatome diſcernit ſufficienter. C.

megaloſplachna. 10. P. hanc ſpeciem ſiſtit viſceris unius, aut multiplicis, inculpabili undequaque ſubſtantia contextus magnitudo præternaturalis; quam

ſpe-

ſpeciem ſola quaſi anatome cadaveris capax eſt definire. C.

therapeia, in his duabus ſpeciebus æger quærat auxilium à ſæpius jam dictis incertum.

lupialis. 11. P. lupiæ variæ inter integumenta & muſculos abdominis hanc ſpeciem ſiſtunt mobilem à preſſione; nullus dolor adeſt, alvus aperta eſt, appetitus bonus, color corporis ſat naturalis. L.

therapeia, cultro anatomico auferatur, & vulnus lege artis claudatur: vide *amputationem.*

hydatidoſa. 12. P. hæc eſt valde obſcura ſpecies. C.

purulenta. 13. P. pus effuſum intra muſculos abdominales hanc format phyſconiam: vide *anaſarcam purulentam.*

adipoſa. 14. P. poſt anatomen ſolum videmus hunc adipem phyſconiæ occaſionem dantem. C.

Annotatio, dantur adhuc innumeræ phyſconiæ in cimmeriis tenebris latentes ante ſectionem cadaveris, quarum ſigna felix & attenta poſteritas forſan adinveniet.

XII. GRAVIDITAS, intumeſcentia abdominis ex imo hypogaſtrio incipiens in axique ejuſdem aſcendens opus generationis ſubſequens, partu terminanda; pathemata gravidarum, menoſtaſia, mutationes oris tincæ, motus infantis ſenſibilis ſunt totidem characteres hujus generis.

vera. 1. G. ſigna ſunt hujus ſpeciei pathemata gravidarum, menoſtaſia cum ſanitate; tumor conſtanter in axi hypogaſtrii aſcendit, ilia non

æqua-

æqualiter replentur; primis mensibus descendit uterus, calet ejus orificium ad tactum undique clausum; ascendit dein uterus, motus infantis post 4. vel 5. mensem observatur distincte, firmæ turgent mammæ &c.

therapeia, de hac vide elementa Artis obstetriciæ D. Chirurgi *Plenck* opus sane egregium.

molaris. 2. G. hanc prodit anorexia, malacia, vomitus, asthenia, menostasia, menorrhagiæ irregulares, lumbago, uteri mutatio & inclinatio varia ad varium situm corporis legibus gravitatis accommoda, augmentnm uteri præceps, pallor gravidæ, & immissus digitus in uterum rem definit. C.

therapeia, emenagogis caute quidem expellenda est mola quantocyus.

perennis. 3. G. orificium uteri tumore steatomatoso occupante, & in conceptu abdominali seu extra uterum, impossibilis est partus; unde multis annis gravidæ vivunt. Vide hebræam *Trebitschii* gravidam in 5tum annum, usque 15. mensem graviditatis motum infantis distinctissime sensit, dein vero nullum. L.

therapeia, operatio *cæsarea* in tempore instituenda indicatur.

vesicalis. 4. G. obscura hæc species signa molæ gerit, ante abortum nullis indiciis sese prodit.

therapeia, vide graviditatem *molarem.*

à mola falsa. 5. G. nihil distinctum à prioribus habet.

tubalis. 6. G. vide graviditatem *perennem.*

ovarialis. 7. G. cum præcedente convenit, ventralis & ovarialis, imo & tubalis graviditas ex immutabilitate orificii uterini optime colligitur.

sarcomatosa. 8. G. sarcoma seu polypus germinans pedunculo ex uteri superficie interna distendendo uterum

rum mentitur graviditatem ſine ſignis graviditatis præter tumorem, & quandoque menoſtaſiam. C.

therapeia, ſi Natura ſola non excutit hunc polypum, injecta ligatura ſuæ radici exſtirpari debet, ita *Levret* p. 34. de polypo uterino ordinat.

ORDO III, HYDROPES PARTIALES, tumores à fluidis in cavitatibus congeſtis ut abdomine &c.

XIII. HYDROCEPHALUS, hydrops capitis á ſero.

interior. 1. H. cognoſcitur hæc ſpecies ex hiatu ſuturarum, qui hiatus digito premente innoteſcit, cognoſcitur quoque ex ſpina bifida, ſomnolentia, progreſſus tarditate, mole capitis aucta. C.

therapeia, purgantia, diuretica in hoc dubii exitus morbo experiri oportet.

exterior. 2. H. in hac ſpecie integumenta capitis ſunt œdematoſa palpo obvia, ſuturæ non hiant, niſi cum prima ſpecie concurrat; ambo hi morbi in infantibus obſervantur cachecticis. C.

therapeia, hydragoga cathartica, diuretica experiri oportet, &, ſi opus eſt, ſcarificatio cutis fiat: vide *phlegmatiam.*

XIV. PHYSOCEPHALUS, eſt tumor totius capitis emphyſematoſus, elaſticus, ſub digito premente crepitans.

artificialis. 1. P. mendici ad commovendos homines & ad ſtipem largiorem obtinendam puniendi per vulnuſculum integumentorum ope fiſtulæ aërem inflando ſibi procurat phyſocephalum: vide *emphyſema.*

XV. HYDRORACHITIS, tumor cysticus ex hiatu vertebrarum lumbarium, vulgo spina bifida in recens natis protuberans cum anæsthesia; est verus hydrops thecæ spinalis. A.

therapeia, nulla huc usque sufficiens nota.

XVI. ASCITES, gravis, sphæroidea & fluctuosa abdominis intumescentia, non elastica, cum polydipsia, urina pauca lixiviali, lateritia.

vulgatior. 1. A. incipit ab urina pauca, lateritia, phlegmatica; sanguis missus exiguam placentam sanguinis in copioso sero exhibet; accedit anasarca, polydipsia &c. aurigo plerumque etiam adest. C.

therapeia, si horum viscera nimis jam debilitata suspicor, præscribo succi iridis florentinæ, vini benedicti Rulandi, syrupi de spina cervina aa unc: 1. terræ foliatæ tartari drach: 1. extracti scillæ, bryoniæ aa grana 10. Misce: sumat omni mane talem dosin, & decoctum aperitivum majus cum baccis juniperi & iride cedat his in potnm ordinarium; dum vero viscera necdum læsa sunt, porrigo hydropicis grana 4. vel 3. tartari emetici omni tertio mane, vinumque hydropicum D. Doct. *Allen* potare jubeo, & hac methodo plures jam radicaliter curavi; nec mirum, nam ad bilem spissam vesiculæ felleæ exantlandam, obstructiones viscerum solvendas plus potest unum emeticum, quam centum purgantium doses, physiologus novit rationem phœnomeni. Laudantur contra hydropem cinis bufonum, radix colchici, folia

rhamni

rhamni, pilulæ hydropicæ *Bontii*; elaterium ſine effectu probavi; grana tigliæ, mezerei baccas, adhibent agyrtæ & innumera alia.

emphra-ćticus. 2. A. eſt hydrops præcedens cum notabilibus obſtructionibus & indurationibus unius, vel plurium viſcerum abdominis. C.

therapeia, emeticum his non dedi, cæterum therapeiam præcedentis in totum cum diureticis, ſolventibus & cicuta ſubin feliciter adhibui; radix bryoniæ *Croatis* una ferme medicina contra hydropem & febres intermittentes in uſum quoque vocari debet; oxymel colchicum ab Ill: Ant: *Störk* inventum & probatum, radix hirundinariæ etiam laudatur.

oinopo-tarum. 3. A. vini, cremati, rarius cereris potatores in aſcitem frequenter incidunt à *prima* ſpecie in hoc diverſum, quod vix ulli methodo medendi obediat C.

therapeia, nullum venenum & vix bella præmature tot ocidunt Chriſtianos, quot libitinæ mittit vinum & ſicera; ſpiritus inflammabiles coagulant ſerum ſanguinis, ſolida criſpant, adſtringunt, & ad paralyſin diſponunt; unde obſtructiones vaſorum; omnis crapula febris eſt exquiſita. Hinc optandum eſſet, ut Principes Chriſtiani legibus & pœnis obviam damnoſo generi humano huic abuſui irent; ecquidem qui aſſueverunt jam in utero matris bibere vinum abſtinere difficulter poſſunt, aſt temperate illo uti poſſunt. Aſcites oinopotarum impugnari debet ſtomachicis, antiparalyticis, chalybe, imperatoria, arnica, camphora, pipere, cinamomo, junipero, ſambuco, ebulo, ſpina cervina, vinis ſtomachicis, aſſa fœtida, ipecacuanha, rheo, agarico, bryonia; fulmina electrica

 forſan

forsan his quoque prodessent; paracentesis abdominalis ad hydropicorum aquas educendas quoque institui solet, sed, antequam ad hoc plerumque tantum palliativum remedium descendamus, oportet omnia prius experiri: vide *paracentesin*.

fascio-laris. 4. A. Anno 1770. multæ sane oves ex ascite hic crepuerunt, anatome ostendit caussam morbi fuisse fasciolas hepaticas; sinus venæ portæ & omnes arteriosæ venæ, & hepaticæ hisce turgebant vivis moluscis vermibus. 1771. in fellea vesica ipsa capræ ex hoc morbo denatæ vidi fasciolas ex viridi flavescentes mortuas. C.

therapeia, vitriolum martis, sal egranum, vescum, ammoniacum, allium, valeriana, ni fallor, egregia erunt hic pharmaca; dulces enim aquas amant fasciolæ: vide Ill. C. *Linnæum.*

scrophu-losus. 5. A. scrophulosi infantes præsertim scrophula mesenterica laborantes incidunt in ascitem complicatum cum anasarca & hydrothorace, noscitur hæc species signis scrophulæ. C.

therapeia, pulvis antimonii, martis, extractum cicutæ, scrophularia, millepedes, scilla, gummi ammoniacum, rheum, salia alkalina, sal ammoniacum, sulphur antimonii auratum, indicantur.

ova-rialis. 6. A. dolor & tumor alterutrius inguinis mulierum præcedit hunc ascitem; vulgo dicitur hydrops saccatus, quia aquæ sunt in sacco formato ex ovario seu membrana ovarii; hinc fluctuatio obscurior in dicto tumore, huic hydropi ad finem sese sociat etiam abdominalis. C.

therapeia, cum sæpius jam dictis experiare per longum tempus summitates virides genistæ cum seminibus sinapis ad cochleare

unum

unum quotidie; ipſe novi caſum, ubi cinis bufonum ad grana 15. quotidie ſumptus cum aqua juniperi ſalvavit mulierem; aliam noſco, cui ſalutem tulit fonticulus à Natura ſola factus in pede; ruſticæ ordinavi ſola folia ſambuci, quæ hæc ſibi coxit, horumque decoctum bibit pro potu ordinario per dimidium annum & liberata eſt ſuo malo, & adhuc peperit.

hæmor-rhagicus. 7. A. hæmorrhagias repetitas, profuſas excipit ſubin verus aſcites cum urina pauca, lixiviali, ſiti intenſa & debilitate. C.

therapeia, lacticiniis cum diureticis aliquoties eſt radicitus curatus hic aſcites.

impeti-ginoſus. 8. A. ſcabies, herpes &c. repulſa quandoque cauſſant aſcitem, quod ex narratione ægri patet. C.

therapeia, hydrolapathum, ſulphur, tinctura antimonii, indicantur cum hydragogis & inoculatione ſcabiei.

arthri-ticus. 9. A. concurrit aſcites cum arthritide, & ſubin naſcitur ab illa: vide *Muſgräve* C. IV. Hiſt. 3. C.

therapeia, catharticis & diureticis expulit aquas Auctor, finito dein paroxyſmo arthritidis amara, chalybeata, ſtomachica cum equitatione feliciter ordinavit ad viſcera roboranda.

artifi-cialis. 10. A. vena cava, vel alia majore filo ligata in canibus naſcitur hydrops; ſanguis enim non potens ob ligaturam curſum ſuum continuare diſtendit vaſa lymphatica in cavitates hiantia per arterias aſſiduo affluens, & cogit tranſmittere ſaltem lympham; unde hydrops.

therapeia, quantocyus ſolvatur ligatura; tumores varii venas majores comprimentes pariter cauſſant hydropem.

ſcor-buticus. 11. A. ſcorbuto ſupervenit etiam ut cauſſæ ſuæ aſcites cum urinis brunneis, atro-flavis, pau-

cissimis, lateritiis, siti urgente, macie, hepatirrhœa. C.

therapeia, antiscorbutica vario modo sumpta cum diureticis, interpositisque subin catharticis debellarunt quandoque hunc morbum; roob berberis, lapathum, spiritus salis dulcis, succus sedi minoris acris, sanguisorba, anserina, cardamine amara, egregia sunt antiscorbutica.

febricosus. 12. A. febres intermittentes præsertim quartanæ comitem, vel potius sequelam habent ascitem. C.

therapeia, oportet febrim & hydropem impugnare meo pulvere antifebrili, & potum ordinarium parare ex ligno juniperi, foliis sambuci, iride, caryophyllata & badian.

calidus. 13. A. calidus seu suppressorius, aut potius plethoricus ascites; suppressæ sanguinis evacuationes caussant subin ascitem, sic menostasia, dyshæmorrhois quandoque post se trahunt ascitem, quod ex relatu ægri rescies. C.

therapeia, periodi fluxuum indicatis quantocyus restitui debent; phlebotomiæ, admotio hirudinum quandoque sunt necessariæ; cathartica, hydragoga, diuretica, nitrum, borax, serum lactis, roob juniperi, ptisanæ sanguinem diluentes, indicantur.

intercus. 14. A. cognoscitur hic ascites ex tumore partiali tegumentorum abdominis circumscripto, fluctuatione ibidem sine signis hydropis abdominalis. C.

therapeia, hic paracentesis indicatur & injectiones in cavitatem depurantes, adstringentes.

uterinus. 15. A. hydrometra nimium aucta costituit hunc ascitem, diagnosin prægressa hydrometra aliquam dabit, quam infra vide. C.

stoma-

ſtoma-chalis. 16. A. initium hujus aſcitis in ventriculo fit; unde hanc ſpeciem tumor incipiens in epigaſtrio cum anorexia, gaſtrodynia nobis definit. C.

therapeia, adhibe propoſitam numero 1. & 3.

inter-muſcularis. 17. A. inter muſculos abdominales ſubinde aqua congregatur circumſcripta, abdomen totum æqualiter non replens, & ad ſitum corporis mutatum figuram ſervans priſtinam. C.

therapeia, vide 15. ſpecicm.

omentalis. 18. A. cavum omenti pinguedinis loco haud adeo raro occupant aquæ collectæ; tumoris natalis locus, inæqualitas abdominis, fluctuatio & anatome dant diagnoſin hujus ſpeciei. C.

therapeia, ex præcedentibus colligitur.

cruentus. 19. A. anatome denatorum, paracenteſis, obſcurior fluctuatio, animi deliquia, hæmataporia, ſigna hæmorrhagiarum internarum conjecturam hujus ſpeciei nobis injiciunt. A.

therapeia, vulnus abdominis majus fiat, quæratur ſcaturigo ſanguinis, quæ inventa ex arte curetur.

purulentus. 20. A. ſigna habentur ex ſuppuratione prægreſſa, fluctuatione obſcura; ſubito naſcitur hic aſcites, & phlegmatia pedum abeſt, urinæ non ſunt hydropicorum; bis hunc morbum obſervavi, denatorumque cadavera ſecari curavi; per puncturam paracenteſeos pus aquæ miſtum prodit. A.

therapeia, fors præcedentis aliquid efficiet aliquando; aperto nimirum abdomine inveſtigetur fomes puris, & injectiones vulnerariæ balſamicæ fiant ad depurandum ulcus, putrefactionem viſcerum impediendam.

urinoſus. 21. A. à quacunque violentia, vel corroſione rupta veſica urinaria fundens urinam in abdomen cauſſat hanc ſpeciem aſcitis, quæ ſigna ſui numerat violentiam prægreſſam, iſchuriam, &c. A.

therapeia, vix ulla nota, niſi quis vellet incidere abdomen, veſicæ dein foramen inventum conſuere, curare, & tandem inciſionem abdominis conſuere & claudere.

chylo-ſus. 22. A. hic aſcites non noſcitur niſi per paracenteſin & anatomiam cadaveris. C.

therapeia, tentanda therapeia *primæ* ſpeciei & paracenteſis repetita, tum injectiones adſtringentes leviter in abdomen.

oleo-ſus. 23. A. vide ſpeciem 22.

ſangui-neointercus. 24. A. ex cauſſis prægreſſis, integumentis cæruleſcentibus, lipothymiis, hæmataporia & tumoris immutabilitate ad mutationes ſitus corporis, abdominis inæqualitate, eruitur hujus morbi diagnoſis. D.

therapeia, incidatur quantocyus tumor, vaſa ſanguinem fundentia ſubligentur, cavum depuretur, & ex arte chirurgica ſanetur.

ſangui-neoperitonæalis. 25 A. tumor abdomen æqualiter non replet, phlegmatia non præludit, ex hypogaſtrio lentum incrementum non ſumit, fluctuatio obſcura, hæmorrhagiæ internæ ſigna, denotant hunc aſcitem. D.

therapeia, vide ſpeciem 24.

flatu-lentoperitonæalis. 26. A. indicia pneumatoſeos & 24. 25. ſpecierum dabunt aliquam conjecturam hujus obſcuræ ſpeciei; anatome vero & paracenteſis integram. C.

therapeia, vide *pneumatoſin*.

puru-lentoperitonæalis. 27. A. ſigna hujus ante anatomen cadaveris ſunt valde obſcura. D.

therapeia, aperiri debet ſinus & injectiones balſamicæ, depurantes fieri.

XVII.

XVII. HYDROMETRA, tumor hypogaſtrii ſine graviditate ab utero fluidis diſtento, rotundus, fluctuans, leges gravitatis ſequens; dolor inguinum, ſpirandi difficultas, menoſtaſia, rigores, mammarum mollities, phlegmatia & tactus orificii uterini diagnoſin firmant.

aſcitica. 1. H. differentiam hujus ſpeciei conſtituunt antitypia in latere percuſſioni oppoſito & aperto uteri orificio aquæ effluxus absque ſignis graviditatis & pyrexia. C.

therapeia, remedia contra aſcitem ſcripta cum ſaltu, ſternutatione, vomitu, balneis, injectionibus in uterum; peſſaria emollientia, ſuffitus, ιvapor aquæ ſuſceptus, & immiſſio ſtyli mutici in uterum ad reſerandum orificium, indicantnr; dein injectiones detergentes in uterum fiant, roborenturve viſcera notis aliunde.

gravidarum. 2. H. hic hydrops ſedem habet inter uterum & chorion, inter chorium & amnium; debilis, vel nullus fœtus motus hunc comitatur, moles abdominis enormis, languidi dolores partus, & veſica aqua plena ipſum quaſi præcedit ovum tactu demonſtrante obſtetricio, rumpitur hæc veſica ſæpiſſime ante partum etiam pluribus ſeptimanis quandoque & aquas emittit cum terrore obſtetricum.

therapeia, membrana ſoluta aquis his *ſpuriis* exitus paratur ab obſtetricantibus; emiſſis vero, vel ſponte elapſis his aquis dantur paregorica, roborantia, & epithemata adſtringentia apponuntur, ſi partum imminentem orificium uteri hians & dolores partus non publicant.

sangui-nea. 3. H. mollities uteri digito circa orificium uteri in circulum acto, nulla vel obscura fluctuatio sine suspicione graviditatis ad hanc speciem feliciter definiendam me semel duxerunt; non debet pudere Medicos proprio digito immisso stante muliere examinare orificium uteri in his casibus: os tincæ in his inveni longitudinem unum & dimidium pollicem æquantem ejusdem, quod in gravidis nuspiam fit. C.

therapeia, radicem hellebori nigri, sabinam, assam fœtidam, nucem moschatam, radicem bryoniæ & boracem interne cum externis pediluviis feliciter ordinavi.

hyda-tica. 4. H. difficulter ab ascitica dignoscitur ante sectionem cadaveris & aperturam orificii uterini, sed nec multum refert. C.

therapeia, vide *asciticam* hydrometram.

puri-formis. 5. H. signa suppurationis internæ & pus fluens ex aperto orificio uteri definiunt hanc speciem. C.

therapeia, post emissam materiem puriformem mediante stylo mutico fiant injectiones detergentes in matricem, balsamicæ; decoctum kinkinæ cum melle rosato est egregium.

ovaria-lis. 6. H. in principio dum adhuc tumor minor est, magis accedere videtur hydrops ovarii ad hydrometram quam ad ascitem, conjecturam facimus hujus speciei ex loco natali, mollitie ejusdem, obscura fluctuatione, phlegmatia &c. C.

therapeia, apponantur tumori emplastrum diabotanum, de cicuta, aut sapone & interne ea exhibeantur, quæ contra ascitem laudata sunt; raro paracentesis institui potest.

XVIII. PHYSOMETRA, est constans tumor hypogastrii à flatu uterum distendente, rotundus, elasticus, levis, in sede uteri.

sicca. 1. P. nullus ex vagina crepitus, tumor hypogastrii non adeo magnus, elasticus, ex pulsatione resonans, calore increscens. C.

therapeia, flatuum exitus parandus semicupiis, injectionibus, pessariis acribus, sternutatione, vomitu, saltu, vel stylo mutico in uterum immisso; fiant dein injectiones in uterum pro re nata diversæ; subin emplastrum de galbano, diabotanum, abdomini appositum cum diureticis profuit.

humida. 2. P. signa præcedentis cum gravitate & fluctuatione ex humore uterum inhabitante una cum aëre hanc speciem pandunt; definit vero humor cum aëre in emissione prodiens: datur quandoque periodica hæc physometra. C.

therapeia, vide *primum* speciem.

XIX. TYMPANITES, est intumescentia totius abdominis levis & elastica, à pulsatione sonum edens cum ructibus, borborygmis, constipatione & doloribus abdominis; chronicus est hic morbus.

intestinalis. 1. T. tumor tympaniticus decursum intestinorum crassorum & sedem occupat; sonitus obscurus, dolores & borborygmi pertinaces, atroces, urina lateritia, aut villosa, & sitis urgens sine phlegmatia. C.

therapeia, palliant hoc malum assa fœtida, camphora, succinum, sabina, piper (experiri oportet arnicam) imperatoria & reliqua anti-

antiparalytica, juvat & aqua gelida; duos habui tympanitide hac laborantes in cura, urinam hi mingebant ſulphurei coloris, ſemiopacam ex villis una circiter linea longis in hac diſperſis; hanc urinam ſemper certum lethum prædixiſſe obſervavi; dum hi ægri ex uno latere ad aliud ſeſe verterant, ſonitus audiebatur in abdomine aquæ ex fidelia fluentis; cauſſa proxima hujus morbi eſt paralytica relaxatio tunicarum inteſtinalium; unde & electrum experiri oportet.

abdominalis. 2: T. reſonitus evidentior quam in præcedente ſpecie, tumor abdominis æquabilis, emiſſio flatuum rarior nec levans, dolores exteriores, alvus non adeo adſtricta, urina haud aſcitica. C.

therapeia, tonica, reſolventia, antiparalytica & paracenteſis indicantur.

aſciticus. 3. T. œdema pedum, urina pauca rubra, alvus adſtricta & fluxus prægreſſi præſentiam hujus ſpeciei loquuntur. C.

therapeia, rheum, aloes, aſſa fœtida, diuretica, hydragoga, balſama, amara & paracenteſis conveniunt.

ſpasmodicus. 4. T. temperamentum melancholicum, nervoſum, hyſteria, menoſtaſia & valde acria ſæpe aſſumpta diſponunt ad tympanitidem ſpasmodicam. C.

therapeia, pro ratione venæ ſectio, ſerum lactis, lac ipſum, clyſmata oleoſa; balnea & fomenta frigida proſunt.

XX. METEORISMUS, eſt intumeſcentia flatulenta epigaſtrii, hypochondriorum, vel totius abdominis fugax & plerumque indolens.

gaſtri-

gastricus. 1. M. inflatio epigastrii accidit persæpe chloroticis, hypochondriacis & phlegmaticis. R.

therapeia, rheum, dein martialia, zingiber, cinamomum cum carminativis & caussam tollentibus præstitui debent.

abdominalis. 2. M. comitatur hæc species enteritidem, tritæophyam, amphimerinam, synochum quandoque, & gangrænam viscerum abdominalium. A.

therapeia, *Tissot* ausus est post *Hippocratem* in hoc casu aqua frigida abdomen fovere & feliciter quidem. An spiritus salis dulcis tantum antisepticum prodesset interne datus & limonada.

hystericus. 3. M. ex signis hysteriæ oportet præsentiam hujus speciei colligere. R.

therapeia, semicupia tepida, lac & antihysterica indicantur.

venenialis. 4. M. ex assumpto arsenico, fructu hippomanes &c. nascitur hæc species, quam historia prægressorum declarat. A.

therapeia, emeticum, lac, hydromel, oleosa, aqua, & si quæ nota sunt antidota veneni dati.

stwartianus. 5. M. ex sauciata vesicula fellea bilis effusa producit hunc morbum. A.

therapeia, quærenda si qua est, in chirurgia.

verminosus. 6. M. dum signa vermes præsentes in intestinis indicantia adsunt cum meteorismo, hanc speciem adesse cognoscimus.

therapeia, anthelmintica cum prius dictis indicantur.

cholera sicca. 7. M. dolor abdominis, strepitus, obstipatio, ventris inflatio. A.

therapeia, clysteres oleosi immittendi, perunctum ægrum in balneum calidum immit-

mittes, & calida irrigabis; vomitus hic nocet.

ORDO IV. TUBERA, tumores partium ſolidadurum externi, non hydropici, cachexia.

XXI. RACHITIS, eſt deformitas nata ex articulorum tumore duro, carnium marcore & flacciditate, capitis mole, ſterni protuberantia; ingenium præcox in infantibus, oſſiumve flexilitas & lordoſis.

nodoſa. 1. R. cognoſcitur ex protuberantiis condylorum oſſium, phyſconia, aſthenia, dentitionis tarditate, carnium flacciditate, capitis mole & voracitate cum macie muſculorum. L.

therapeia, tinctura rhei aquoſa, martis cydoniata, inſolatio, aër ſiccus, jura cum filice laudantur; nodi oleo aromatico fricantur, vel potius vino rubro; oſtracodermata cum rheo & floribus ſulphuris utiliter præſcribo.

britanica. 2. R. differre videtur à priore ſolum in hoc, quod ætate provectiores & dentitionem jam paſſos afficiat. L.

therapeia, lac chalybeatum cum prius dictis convenit.

ſtrumoſa. 3. R. ſcrophulæ cum rachitide concurrentes in eodem ſubjecto hanc diſtinguunt ſpeciem. L.

therapeia, pulvis filicis, hederæ terreſtris, lac, æthiops mineralis, mercurius dulcis, cicuta, ſcrophularia & oſtracodermata conducunt.

calmucana. 4. R. *Calmuci* valgi ſunt, facie depreſſa; oculi horum minimi 4. vel 5. digitis diſtant, duo foramina pro naſo habent.

polonica. 5. R. trichoma cum doloribus arthriticis vagis, ſtrumis, exoſtoſibus, oſſium fragilitate, gibboſi-

bositate, unguibus lividis, scabris, deciduis, propria sunt huic speciei. C.

therapeia, decoctum lycopodii laudatur externe & interne.

elephantina. 6. R. concurrit rachitis cum elephantiasi aliquando & hanc constituit speciem.

castratorum. 7. R. puberes castrati rachitidem insanabilem patiuntur; genua his intumescunt, crura divaricantur, dorsum amplum est, facies ultra 60. aetatis annum flavescens lurida, & imberbes vivunt.

XXII. SCROPHULA, tumores subscirrhosi glandularum colli, mesenteriive cum labiis nasoque crassioribus; scrophula ordinario mollior est scirrho.

vulgaris. 1. S. cognoscitur per tumores strumosos colli, menti, axillarum, inguinum &c. mobiles, vel fixos sponte natos, haec familiaris est puerili aetati, & Styris endemica. L.

therapeia, externe strumae utiliter apponitur emplastrum oxycroceum cum londinensi de cicuta, extracto saturni *Goulard* & sale C.C.; prodest quoque fomentum ex aqua calcis, camphora, sale ammoniaco, herba cicutae & scrophulariae; fomentum ex solo lixivio quandoque profuit; exulceratis cineres spongiae, vel nucis juglandis insperguntur; aqua marina cum foliis absynthii, vel quod melius est cum herba cicutae fovere scrophulas utilissimum est. Interne datur limatura martis, pulvis antimonii levigatissimus, scrophularia, saponaria, extractum cicutae, stibium diaphoreticum non ablutum, kermes minerale, sulphur antimonii auratum, aethiops mineralis, hepar antimonii,

pulvis

pulvis ad ſtrumas; ego ſequenti methodo utor: aliquoties do grana 2. tartari emetici ad emeſin excitandam, dein ſumunt pilulas ex extracto cicutæ omni mane & veſpere, hisque ſuperbibunt ſequentis infuſi vaſcula 2. ℞. herbæ cicutæ, ſcrophulariæ, ſaponariæ, xanthii aa partes æquales. Ex lympha acida ſpiſſa hos tumores naſci inquit D. *Levret*; quapropter etiam cum effectu ordinat oleum tartari p. d. in aqua fontana dilutum, cui ſolutioni ego addidi feliciter ſyrupum ſcrophulariæ.

fugax. 2. S. infantes triennes, quinquennes leviter tumidas & molles habent glandulas colli cachectici, ſubin ex acida lympha, vermium ſaburra, ſubin ex repreſſa tinea, ſuppreſſa otorrhœa, aut ex adiapneuſtia, qui tumores cum ætate puerili ſponte recedunt.

therapeia, quandoque ſponte hi tumores recedunt; externe apponas emplaſtrum de cicuta malaxatum cum oleo tartari p. d. vel ſale ammoniaco; interne da lene emeticum, rheum, martem, aquam chalybeatam, pulverem contra ſtrumas, verbo quodlibet alkali prodeſt; acidum enim & mucus tolli debent, tinea revocari.

farcimen. 3. S. morbus equis familiaris, chronicus & contagioſus; tumores farciminoſi ſcirrhoſi juxta iter majorum venarum erumpunt tarde in ulcera fœtida, verminoſa, cancroſa deſinentes, quæ tabem & aſtheniam non raro inducunt equis. C.

therapeia, tumoribus emplaſtrum emolliens, unguentum de althæa, vel melius emplaſtrum de cicuta cum ſale ammoniaco mixtum applicatur; ulcera antiſepticis & detergentibus lavantur; in mea patria ſuccum per-

persicariæ & hydropiperis adhibent, phlebotomiæ, cathartica, diæta humectans, ptisana sudorifera, æthiops mineralis & cinnabaris præscribi solent.

mesenterica. 4. S. cognoscitur pallore, morositate, inappetentia, physconia, fœcum fœtore insolito & reliquis scrophulæ signis. C.

therapeia, valet hic therapeia speciei *primæ* cum rheo & aquila alba.

thymica. 5. S. scrophula seu struma glandulæ thymi cognoscitur dyspnœa & palpo exspirationem aëris urgente ægro clauso ore & naribus; invenimus tunc tumorem scrophulosum ad imum jugulum sub incisura ossis sterni; quidam Medici jubent ægros capiti insistere & aëra inspirare ad hanc scrophulam palpo facilius inveniendam; hi ægri sunt voraces.

therapeia, vide speciem *primam*.

americana. 6. S. est scrophula cum frambæsia. C.

therapeia, præmissa phlebotomia admove unguentum è pice liquida; dein potet aquam marinam, & sumat æthiopem mineralem.

periodica. 7. S. farciminis figuram referentes tumores scrophulosi observantur in hominum facie, pudendis &c: qui sensim recedunt ecchymomate relicto, & iterum redeunt. P.

therapeia, hydrargyrosis profuit.

chalazosis. 8. S. tubercula frigida nigra, alba, lutea, pisiformia sub lingua, in toto ore, collo & corpore produnt hanc speciem; somnolentum stupet animal, vix pedibus insistit posticis, setæ curvantur, grunnit suspirando submisse, sola liquida assumit, hunc morbum porcis familiarem semel vidi. C.

therapeia, olim vidi feliciter dari ſaturatum decoctum dauci cum farina avenæ: vide ſpeciem primam.

moluccana. 9. S. ſine coitu impuro erumpunt tumores ſcirrhoſi, tophi in facie, brachiis & cruribus creberrimi; hinc ulcera naſcuntur cava, calloſa, fœtida, labiis inverſis: multum convenit hoc malum cum ſyphilide.

therapeia, ignota.

XXIII. CARCINOMA, ulcera cancroſa, ſordida, labiis duris everſis, ſcirrhoſis, ex quibus ichor manat acris & rodens; adſunt inſuper dolores lancinantes, excreſcentiæ fungoſæ, venæ adjacentes varicoſæ non inepte pedes cancri referentes & febris hectica.

vulgare. 1. C. eſt illud, quod nullum virus alienum pro fomento aut ſocio habet: vide *cancrum*. Oritur carcinoma in glandulofis ſenſibilibus partibus melancholicorum, animo dejectorum ſubin ex ſcirrho, ſubin ex ulcere quocunque. An ſpeciem corruptionem ſpirituum nerveorum pro concauſſa habet?

therapeia, interne dantur ſanguinem purificantia, diluentia, diæta lactea, $\frac{1}{4}$. grani extracti foliorum atropæ, extractum cicutæ, folia phytolaccæ, plumbago, dulcamara; externe optime fomenta & cataplaſmata apponuntur ex cicuta; apponitur & radix dauci raſpata, folia verbaſci nigri apponi vidi, vidi quoque admoveri folia iuglandis viridia & recentiſſima. Ipſe jam Expertiſſimus *Hippocrates* ſcripſit tomo II. p. 889. editionis Lind: „Carcinomatis optimum & præſentiſſi„mum remedium eſt malagma quod *cicuta*

„ſeu

„ſeu conio — — conſtat. „Et paulo poſt eadem pagina laudat cicutæ ſemen.

XXIV. LEONTIASIS, cognoſcitur ex mutatione formæ humanæ in ferinam aliquatenus; unde aſpectus hominis ferinus.

hyſtrix. 1. L. partes corporis ſetis rigent ut porcorum, quæ formam humanam ferinam reddunt.
therapeia, nulla nota adhuc.

corniculata. 2. L. laborantium hoc morbo corpus corniculis exſtantibus, inſolitis, horret.

vitulina. 3. L. variæ partes corporis protuberant monſtroſe ſine coloris mutatione ita, ut rictum, vel caput bruti referant: vide Ambroſium *Paræum* de monſtris.

XXV. MALIS, morbus eſt, qui cognoſcitur tumoribus, ulceribus, quæ inſecta vermiformia vel horum larvæ excitarunt, in quibus nidulantur, & ex apertis prodeunt.

cornipedum. 1. M. noſcimus hanc malim pecori lanigero familiarem furunculis totum corpus occupantibus, in quorum cavitatibus, dum ſuppurantur, vermis invenitur; morbus contagioſus eſſe cenſetur. L.
therapeia, inciſis furunculis infundatur ſebum fuſum.

verminoſa. 2. M. vermes ſub cute cuniculos agunt, & corpus tantum non conſumunt. D.
therapeia, forte mercurialia unguenta prodeſſent.

americana. 3. M. naſcitur ab inſectulo vix conſpicuo cutis poros ſubeunte, quod XV. diebus piſi magnitudi-

tudinem obtinet, vocatur hoc insectum à Cl: *Linnæo pulex cauda furcata.*

therapeia, insecta ope aciculæ evelluntur, ulcus cineribus tabaci combusti inspergitur; dein pediluvia adhibentur.

acrido-phago-rum. 4. M. Aethiopiæ incolæ vescuntur locustis, & circa 40. annum ætatis suæ incidunt in malim; hac scilicet ætate intra eorum carnes generantur insecta, quæ pruritum vividum his caussant, abdomen, pectus, aliasque partes ad ossa usque devorant.

therapeia, nulla nota, nec forsan quæsita.

dracun-culata. 5. M. setæ lineam longæ nigricantes, confertæ, rigidiusculæ cutim perforant infantum; inde ejulatus, vigiliæ, emaciatio, convulsio.

therapeia, fricant manu ex oleo olivarum madida, vel aqua calida, cui parum farinæ aut pulveris cyprei addiderunt, partes alternis diebus obstetrices.

cole-brilla. 6. M. ex verme colebrilla dicto nascitur hæc malis, quam præludit ephemera vulgo extensa; habitat hic vermis in textu celluloso.

therapeia, emplastro emolliente apposito tumor maturari, ruptoque tumore vermis extractio procurari debet; ulcus dein facile curatur; quidam quotidie frigida aqua affusa illud sanant.

praten-sis. 7. M. Martinicani ex insecto ricinis simili & capite rubro candente contrahunt hanc speciem.

therapeia, occiditur hoc insectum decocto foliorum vitis, aurantiorum, herbarum odoriferarum, præcipue vero arboris *mombain* dictæ.

West-phali-ensis. 8. M. post dolores vagos rodentes & maculas scorbuticis similes, tumores nati præcipue in pedibus ulcera maligna relinquebant, ex qui-

bus

bus vermiculi ascaridibus similes educebantur. Anno 1596. in Westphalia, Geldria & Frisia observatus fuit iste morbus. C.

therapeia, repetatur ex *Schenkio*, quem non possideo.

transyl-vanica. 9. M. in hac specie sine tumoribus maciem inducunt vermiculi cum urinis è vesica profluentes similes illis, qui in caseo visuntur; hinc dolores noctu exacerbantes, impotentia membrorum, alvus adstricta, febris lenta.

therapeia, non est nota aliqua specialis; probare oportet anthelmintica.

ocy-ta. 10. M. cognoscitur hæc species ex stigmate exiguo, fusco & dolore dirissimo, quæ *furia infernalis* carnes subiens procreat, & celerrime occidit. A.

therapeia, *Fennones* lac cogulatum parti vulneratæ admovent, & cum remissione doloris insectum foras prorumpit. Forsan quædam *species scabiei* huc spectant.

XXVI. FRAMBAESIA, morbus contagiosus, aliquando & congenitus apud Americanos, cujus præcipuum symptoma sunt excrescentiæ fungosæ mori fructus referentes, quibus sese adjungunt ulcera dysepulota, exostoses, caries, anchyloses & macies.

guine-ensis. 1. F. morbus *Guineæ* endemius, contagiosus, illisque quos semel exercuit parcens, sordidus potius quam gravis, genitalia maxime obsidens. L.

therapeia, post integrum incrementum fungorum vulgo *pianorum*, quod fit ordinario intra tres menses, mercurialia utiliter in usum vocan-

vocantur; ſanato tandem toto morbo *princeps* fungus ſeu *mamapian* eſcharoticis conſumatur.

ameri-cana. 2. F. differt à priore, quod ulcera nullum fungum *pian* dictum habeant, ſed hi cuti adhærent, fungi porro hi roſei, vel pallidi, granuloſi, madidi ſunt, & fraga referunt.

therapeia, decoctum lignorum ſæpius profuit quam pomada mercurialis; fors proderit ſpiritus frumenti L. B. van *Swieten* cum mercurio ſublimato.

ORDO V. IMPETIGINES, *morbi contagioſi, chronici, qui cutis excreſcentias, tumores gregales, exulcerationes, cruſtas, inducunt; plures foventur à viru inoculabili.*

XXVII. SYPHILIS, ulcuſcula, porri, ficus, bubones, tophi, nodi, poſt vel cum gonorrhœa plerumque; dein puſtulæ cruſtoſæ, dolores nocturni oſtocopi, exoſtoſes, caries, macies & color luridus morbum adeſſe loquuntur.

venerea. 1. S. nata ſæpiſſime ex impuro coitu exhibet gonorrhœam veneream, ulcuſcula, phimoſes, teſticulos venereos, bubones, ficos, criſtas, puſtulas cruſtoſas, varos, coronam veneris, ulcera in faucibus, gummata, tophos, caries, dolores oſteocopos, ſanguinem cruſta mucilaginoſa tectum, &c: cum febre lenta. C.

therapeia, mercurius varia forma externe, vel interne applicatus eſt una quaſi medicina; hinc unguentum neapolitanum, panacea mercurialis, mercurius dulcis, balſamum mercuriale, pilulæ *Plenkianæ*, præcipitatus ruber, turbith minerale & ſublimatus corroſivus in ſpiritu frumenti, dictantur; bibunt ſimul

ægri copiosum decoctum lignorum; methodus sudatoria jam ferme evanuit: vide L. B. van *Swieten* de lue venerea.

polonica. 2. S. a viru trichomatis phœnomena nascuntur syphilitica, ut dolores lancinantes, in faucibus ulcuscula sordida, nodi, caries; genitalia quod bene notandum non afficit, nec per coitum propagatur, licet contagiosus & hæreditarius sit morbus. C.

therapeia, interne dantur sudorifera, & externe foventur partes decocto lycopodii.

indica. 3. S. differt ab europæa seu *venerea* in hoc, quod etiam ex leviore attactu, & alimento fœtido, salso, potuve rancido & corrupto oriri dicatur, facilius curetur; cæterum similis est in omnibus europææ. C.

therapeia, curatur decoctis sarsaparillæ &c.

XXVIII. SCORBUTUS, cognoscitur ex maculis lividis, flavis, cæruleis tibiarum, stomacace, facie lurida, urina pellicula tecta.

a. *incipiens.* S. pallor, levis intumescentia faciei labiis carunculisque viridescentibus; adest simul animi mœror & prostratio, lassitudo, dyspnœa, stomacace, maculæ cutis subrubræ, subcæruleæ C.

b. *crescens.* S. jam tendines rigescunt, genua tument & dolent; ex motu syncopen patiuntur; color faciei plumbeus, pleurodyne, hæmorrhagiæ, hæmoptyses, hepatirrhœæ, ulcerum cruentatio adsunt, & sensus cum appetitu interim vigent. C.

c. *inveteratus.* S. superveniunt cutis crepaturæ, ulcera fungosa, synochi putres cum petechiis, metrorrhagiæ lethales, aurigo, ascites, hypochondriasis, contracturæ, pleurodyne, constipatio

tio alvi, dyſpnœa; urinæ paucæ fœtidæ, rubræ; animi deliquia & mors.

d. *lividus*. S. vibices nigreſcentes in cruribus, palpebris, naſo; ophthalmia chemoſis; gingivæ tumidæ, molles; urina intenſe rubra, dolores acuti varietati huic ſunt propria.

e. *petechialis*. S. maculæ lentis magnitudine atro-rubræ, flavæ, brunneæ cutim maculantes diſtinguunt hunc ſcorbutum ab aliis & urinæ rubræ; vidi hunc ſemel in atrabiliaro viro cum urinis fuſcis ſemiopacis.

f. *pallidus*. S. nullæ in hac varietate maculæ cutim occupant; phlegmatia pallida ſenſim flaveſcens, concretiones tophaceæ ſupra manus & tibias, ſtomacace exigua, parulides, aſthma, hydrothorax &c. adſunt.

g. *ruber*. S. cutis rubra admodum, genæ tumidæ, gingivæ fungoſæ & putres, genua contracta, debilitas maxima.

h. *calidus*. S. intumeſcentia nulla, gingivæ ſine ſtomacace calent, dolent & turgent; urinæ ſedimentum craſſum & arenoſum, pellicula tenuis alba adipoſa ſupernatans urinæ, propriæ ſunt differentiæ hujus varietatis.

therapeia, contra ſcorbutum laudantur tartarus vini crudus, acetum, vinum, omnes fructus horæi, tota claſſis cruciformium herbarum, acetoſa, acetoſella, ſtrobili pini, ſerum lactis ſinapinum, ceres antiſcorbutica, vinum pariter antiſcorbuticum, decoctum lignorum cum ſero lactis, roob berberum, prunorum ſylveſtrium, ſedum, poma citri, ſpiritus cochleariæ, ſalis dulcis &c.

XXIX. ELEPHANTIASIS, facies deformis, tubera calloſa, ozæna, raucedo, cutis elephantina craſſa & unctuoſa, rictus

rictus ſatyrorum, anæſtheſia in artubus, conſtituunt characterem hujus generis.

orientalis. 1. E. hanc adferebant Europæi in patriam reduces ex Palæſtina, quod iter ſuſcipiebant Religionis cauſſa; ſigna hujus erant adhuc occultæ facies rubens, nigricans, vox rauca, graciles pili, melancholia, ephialtes, morphæa & anhelitus fœtidus; manifeſtatur porro hæcce per madaroſin, vocem naſalem, collapſum naſi, aſpectum vultus terribilem, conſumptionem muſculorum; tandem inveterata characterem generis exprimebat.

therapeia, nulla ſpecialis nota.

legitima. 2. E. melaſicterus, aſpectus horridus, anæſtheſia, ſcrophula, mœror, nares conſtrictæ, nodi, rugæ, urina glauca, ſunt totidem differentiæ hujus ſpeciei. C.

leonina. 3. E. cutis adinſtar leonum variegata, iracundia, conſtrictio pectoris, impetigo, ſerpigo, morphæa, ſanguis incoagulabilis.

tyria. 4. E. in hac ſpecie cutis facile detrahitur, cito hæc cum carne adjacente putreſcit; adſunt ſimul morphæa alba, alvus laxa, naſus craſſus & cruor miſſus aquoſus. C.

allopicia. 5. E. color faciei variegatus, ſupercilia glabra, morphæa rubra, ectropia, ſudores fœtidi, urina rubra & pinguis hanc ſpeciem eſſe declarant.

javanenſis. 6. E. orta ex uſu piſcium ſalitorum, piperis & ari tardigrade in tumores enormes aures, pedes & manus levando deturpat figuram hominis, carie oſſa corrumpit, inſenſibilia reddit; ſuperciliorum hinc delapſus. C.

indica. 7. E. multum convenit cum præcedente ſpecie; ulcera cancroſa excitat & cardialgias; pulſu

immutato hi moriuntur: hæreditaria eſt hæc ſpecies. C.

therapeia, contra has elephantiaſes laudantur diluentia & juſcula viperina, cicuta fors prodeſſet & ſpiritus frumenti ſwietenianus.

ſyphilitica. 8. E. hæc ſpecies pendet à viru venereo & per mercurium curatur, characteres ſyphilidis & elephantiaſis concurrentes in eodem ſubjecto ſiſtunt hanc ſpeciem. C.

therapeia, ſanatur mercurio varia forma exhibito; tumores forte feliciſſime cedent balſamo mercurii, quod ſic paratur: ℞. mercurii vivi uncias 2., ſoluto hepate ſulphuris ſuperaffunde olei ſtillatitii juniperi unc. 3., ſtent in leni calore 24. horis, donec fiat oleum primo cæruleum, dein viride; bis de die hoc balſamo tumores inungantur; illivi feliciter ſemel ſpiritu frumenti ſwieteniano ipſas venereas exoſtoſes.

XXX. LEPRA, cognoſcitur ex puſtulis verrucoſis, duris, craſſis, herpetoſis, vel ſquamis ſiccis in corymbos diſpoſitis, prurientibus, eſcharoticis, rhagadibus; dum plures ſunt ſiccæ puſtulæ *ſicca*; ubi vero è contra plures humidæ & exulceratæ *humida* dicitur lepra.

græcorum. 1. L. tubercula furfuracea, verrucoſa, craſſa, rubra, inſenſibilia ſeu ſenſu carentia faciem, manus &c. occupantia conſtituunt hanc ſpeciem. C.

therapeia, jura ex colubro natrice & viperis, calomel, camphora, cicuta &c. fors conducunt.

ichthyoſis. 2. L. ſquamæ ſiccæ, albæ, imbricatæ, ut piſcium diſpoſitæ deſignant ichthyoſin. L.

thera-

therapeia, puerum habui rufum in cura, ſub cujus mento magnitudinis palmæ rotunda erat lepra ichthyoſis, dedi cicutæ extractum interne & appoſui emplaſtrum ejusdem, brevi deciderat leproſa cruſta, aſt iterum redivit; quia æger pertæſus non continuavit medicamenta.

indica. 3. L. cutis hic & illic cruſtoſa, ſquamoſa præcipue capitis poſt ſcalptum ichorem album emittens. C.

therapeia, tentari poſſunt mercurius, decoctum lignorum, antiſcorbutica, lac, balnea, viperæ & cicuta.

aſturienſis. 4. L. potiſſimum ſymptoma eſt cruſta arida, nigricans, ſcabra, rhagadibus variis ſulcata, dolorifica, viſu horrenda & fœtidiſſima, præcipue in manibus pedibusve erumpens. C.

therapeia, juvant mercurius, æthiops mineralis, antimonium, crocus martis, lac, butyrum, purgantia.

herpetica. 5. L. herpes cruſtaceus, ſquamoſus, albus, noctu intolerabiliter pruriens, ſuppurans; ſcalptu cruentatur hæc lepra. C.

therapeia, phlebotomia, catharſis, juſcula ex colubro, ranis & herbis antiſcorbuticis præmittuntur, dein balnea ſulphurea ingredi debet æger.

malum mortuum. 6. L. puſtulæ monetæ majoris magnitudine lineam craſſæ, ſubin unica eſt in toto corpore, ſubin plures diſtantiſſimæ, cruſtoſæ, fuſcæ; olim vidi in gena formoſæ puellæ malum mortuum.

therapeia, puella præfata curata fuit frequenti catharſi & ſero lactis; cruſtæ inſtillabat quater de die gallæ noſtratis recentis ſuccum; curant alii hoc malum dropacismis.

XXXI. SCABIES, cognoſcitur ex puſtulis, vel phlycthænis, lentis, vel ſecalis grani magnitudine, lympham, aut ſaniem continentibus, quæ ſcalpendo ruptæ cruſtas purientes formant; contagioſus hic morbus & inoculabilis flexuras artuum maxime occupat, & ſquamis caret.

benigna. 1. S. puſtulæ rubellæ & ex his phlycthænæ in flexuris, aut interſtitio digitorum ſcalptu, quem pruritus imperat, ruptæ humorem lymphaceo-purulento-mucoſum fundentes declarant benignam ſcabiem. L.

therapeia, catharſis, quandoque & phlebotomia adminiſtrantur, præſcribitur decoctum lignorum cum antiſcorbutico & hydrolapatho pro potu ordinario, omni mane ſumunt pulverem compoſitum ex floribus ſulphuris, ſtibio diaphoretico non abluto, magneſia nitri & rheo; decocto ſaturato hydrolapathi lavantur quotidie partes affectæ, & inunguntur unguento compoſito ex ſulphure, oleo olivarum, nitro & ſucco citri; aliqui ſeſe lavant aqua phagadænica, ſpiritu frumenti Swieteniano, vel ungunt plane unguento neapolitano; pauperes ſumunt ſulphur cum butyro mixtum pani illitum.

critica. 2. S. ſuperveniens ſponte morbis acutis, vel chronicis hosque judicans, aut inoculata ſcabies hanc conſtituit ſpeciem.

therapeia, vide ſpeciem præcedentem.

canina. 3. S. eſt ea, cujus puſtulæ ſunt miliares & confertæ cum rhadagibus & cruſtis ſiccis, exiguis; pertinax & pruriens eſt hæc ſcabies. L.

thera-

therapeia, post phlebotomiam & catharsin balnea, diuretica, diluentia cum sero lactis sinapino usurpanda sunt: externe unguentum ex butyro cum oleo terebinthinæ & extracto hydrolapathi profuit; lavant quidam aqua saturni Goulardiana affectas partes; unguentum D. *Pringlei* fit ex floribus sulphuris, sale ammoniaco, helleboro albo & unguento pomato, quibus ego subin addere debui vitriolum album; solutio saponis nigri in spiritu vini camphorato etiam est utilis.

herpetica. 4. S. papulæ pruriginosæ rubræ in amplos corymbos coëuntes, squamas albas farinaceas deponentes sunt indicia hujus speciei. L.

therapeia, unguentum contra hanc speciem præfertur ex axungia porcina, sulphure, alumine & extracto saturni Goulardi compositum: vide priores species.

scorbutica. 5. S. dubitat Ill. de *Sauvages* super observatione hujus speciei, hanc non adfirmat clare Ill. L. B. van *Swieten* in Commentariis suis de *scorbuto*, nec ego istam uspiam vidi speciem, quæ distinguitur ab aliis signis scorbuti; nec mirum, nam scabies forte omnes debentur lymphæ acidæ, & scorbutus putrescenti ac solidis laxis.

indica. 6. S. cutis scabra ac furfuracea observatur, pruritus intolerabilis, quæ scabies ut plurimum alas, pectus, inguina & faciem occupat, præservat ab aliis morbis L.

therapeia, catharsis repetita præmittatur interpositis jusculis diluentibus, diureticis & refrigerantibus; dein ungantur partes unguento ex ferruginis unc. I. sulphuris drach. semisse & succo basilico q. s. composito, quod in aceto dissolvitur & partes illinuntur; confert succus limonum cum cerussa, vel tutia,

& li-

& linimentum ex opio, calce conchiliorum & ſucco amoris; oleum benzoe cum nitro & ſublimato corroſivo.

catamenialis. 7. S. hæc erumpit quolibet menſe loco catameniorum, & ſponte recedit, ſanatur; nimis quam bene novi puellam incurabili pedum ſcabie laborantem à 5to ætatis anno usque eruptionem menſium, dein libera fuit hac ſcabie haud contagioſa. L. P.

therapeia, reſtituantur fluxus menſium incatis, & purificetur ſanguis.

felina. 8. S. in Weſtphalia per duos annos regnavit hæc ſcabies inter feles; caput obſidebat; oculi macula affecti primum, dein ſuppurati conſumebantur; ſomnolentæ erant feles laborantes haccontagioſa ſcabie.

therapeia, oleo balænæ unctæ paucæ evaſere feles.

pecorina. 9. S. obſervavit Ill. Carolus *Linnæus* ſcabiem pecorum lepræ affinem ob tuberculorum craſſitiem & duritiem, hæc tubercula fovebantur ab inſectis, prout forte plures ſpecies ſcabiei his debentur.

vermicularis. 10. S. vide *malim*.

XXXII. TINEA, incipit à puſtulis, vel phlyćthænis capitis aut faciei diverſicoloribus, quæ ruptæ in cruſtas humidas, vel ſiccas abeunt corymboſæ; videtur nimirum eſſe ſcabies capitis & nihil aliud.

lactea. 1. T. faciem occupat bimorum, vel adhuc juniorum infantum ubera ducentium; ſunt phlyćthænæ cohærentes albæ, flaveſcentes, quæ ruptæ ex depluente humore cruſtas albas ſiſtunt craſſas, caſeum olentes. L.

thera-

therapeia, ablactatio, vel lac recentius & tenuius ſanat hanc tineam; laxetur infans ſyrupo cichorei cum rheo, emulſionibus ſeminum papaveris in ſomnos quietos ducatur, & oleo amygdalarum dulcium ſolo illinatur tinea.

volati-ca. 2. T. accidit infantibus ſemeſtribus, raro ſeptennibus dentitioni proximis hæc tinea; oriuntur in labiis ac mento veſiculæ gregales & corymboſæ verrucoſæ pure turgidæ, ſerum ſtillantes ſeu pus dilutum, veſicis delapſis viſitur cutis eryſipelatoſa, rimoſa. L.

therapeia, regimen blandum & humectans diæta malum tollit ordinario; quandoque, ubi acrior eſt materies, opus eſt lactis ſero, balneis, millepedibus, cancris, marte, aquila alba; topice adhibentur pulvis de ſcoria ferri, oleum papyri, lapathum, cataplasma ex foliis betæ & oleo liliorum.

avoſa. 3. T. abſceſſus pini magnitudine absque inflammatione prægreſſa in capillitio efformantur, qui rnpti materiem pultaceam, melleam, flaveſcentem reddunt, & cruſtas griſeas formant. L.

therapeia, decocto betæ & radicis hydrolapathi perſæpe oportet lavare caput, & catharſin purgantibus excitare; ſumunt inſuper hi pulverem compoſitum ex rheo, radice hydrolapathi, magneſia nitri & floribus ſulphuris; pro potu ordinario bibunt decoctum hydrolapathi.

coſa. 4. T. differt à priore in eo, quod in foveolis purulentis ſint excreſcentiæ turgidæ rubræ, carnoſæ, ficuum granis ſimiles. L.

therapeia, vide ſpeciem *tertiam.*

umi-da. 5. T. incipit ut herpes miliaris veſiculis denſiſſimis in ſolo capillitio ortis, hæ veſiculæ ſeu

phly-

phlycthænæ corrosivo humore turgentes cito abeunt in exulcerationes humidas; unde defluvium & implicatio capillorum. L.

therapeia, illitio cum melle frequens laudatur, quam ego semper insufficientem inveniens recurrere debui ad therapeiam contra favosam scriptam; lavi caput post sufficientes evacuationes decocto hydrolapathi, in quo dissolutum fuit extractum saturni *Goulard.*

porriginosa. 6. T. hujus speciei exulcerationes rimas quasdam altas tantummodo cudunt, siccas & callosas; simulque furfure scatent albescente copioso. L.

therapeia, juscula è colubris & lotio ex urina successere *Zacuto.*

crustacea. 7. T. ea est, cujus ulcera crustis cinereis nigricantibus, vel lividis, fœtidissimis tecta sunt. L.

therapeia, petenda est ex prioribus.

lupina. 8. T. hujus ulcera marginata sunt squamis & callis incrassatis lupinorum instar. L.

therapeia, hanc suppeditabunt species priores, & notitia cacochymiæ præsentis monstrabit mali fomentum.

syphilitica. 9. T. est crustacea alba cum corona veneris & herpete aurium farinaceo reliquisve signis syphilidis. C.

therapeia, mercurius indicatur externe & interne & decoctum lignorum &c.

ORDO VI. ICTERITIÆ, cognoscuntur ex totius cutis colore inassueto, pallido, flavo, nigro, rubro, lurido sive pyrexia notabili.

XXXIII. AURIGO, flavedo cutis ad aureum, vel aurantium tendens colorem, præcipue vero scleroticæ membranæ.

febrilis. 1. A. supervenit hæc hepatitidi, tritæophyæ, amphimerinæ biliosæ symptomatice ante septimum

mum diem, & poſt hunc ſæpius critice: vide auriginem *criticam*. A.

therapeia, ſolventia, aherientia alvumque lubricantia cum therapeia febris indicantur.

critica. 2. A. ad hoc, ut ſit aurigo critica, debet eſſe hypochondrium dextrum naturale, alvus libera, fæces bile tinctæ, morbi levamen febrilis, virium accrementum, melius quoque eſt, ſi aurigo die critico erumpat, neque diu duret. B.

accidentalis. 3. A. fugacem hanc ſpeciem auriginis excitat gravis iracundia, catharticum aut emeticum datum, tum uſus largus kinkinæ. B.

indica. 4. A. in Maſcarina inſula & Hybridæ apud Martinicanos habituali aurigine laborant; in cadaveribus horum hepar vitioſum reperitur, ſimiliter tincti ſunt coloribus ad auriginem accedentibus in nova Guinea incolæ tum Moluccani, Maldivenſes, Siamenſes.

therapeia, diæta mutanda, vitia hepatis ſolventibus & anti-ictericis impugnanda.

venenialis. 5. A. varia venena, morſus animalium venenatorum ut canis rabidi & triſtitia ipſa hanc producunt ſpeciem, quam ex hiſtoria prægreſſorum diſtinguimus. A. D.

therapeia, impugnandum eſt venenum notum appropriatis.

plethorica. 6. A. noſcitur hæc aurigo ex ſignis plethoræ præſentis: nempe ex evacuationibus ſanguinis ſuppreſſis, vita deſide, opipara & temperamento ſanguineo, quo graviditas etiam accenſenda eſt.

therapeia, reſtitutis evacuationibus ſuppreſſis diluentibus, leniter laxantibus, diætæ ſtrictæ & phlebotomiis cedit.

m-brastica. 7. A. ſigna ſunt hujus ſpeciei tumor & durities hepatis, hepatalgia, nauſea cum gaſtrodynia.

therapeia, in *calida* hac ſpecie conveniunt diluentia, ſerum lactis, aſelli, radix graminis, decoctum anti-ictericum, electuarium lenitivum, ſaccharum lactis, ceraſa, ribeſia, tartarus vini crudus, nitrum. In *frigida* ſapo venetus, decoctum aperitivum cum rheo, marrubium, quinque radices aperientes, aquæ medicatæ, roob mororum, de ſpina Cervina, ſyrupus cichorei cum rheo & terra foliata tartari præſcribi ſolent.

purulenta. 8. A. ſigna hujus ſpeciei deſumuntur ab ulcere hepatis ex hepatitide non reſoluta nato, gaſtrodynia, hepatalgia, tabe & amphimerina tabidorum, vel tritæophya. C.

therapeia, in unico quaſi meatu per operationem faciendo puri extrorſum ſalus ſperanda, ut aliquoties ſucceſſit; non pridem in hoſpitali cadaver aperui militis ex hoc morbo denati & aſcite purulento, quem cauſſaverat ulcus hepatis in abdomen ruptum.

febricoſa. 9. A. hæc ſpecies cum paroxyſmis intermittentium febrium accedit & recedit, vel his febribus fugatis ſuccedit, aut largo uſui contra has febres kinkinæ natales debet.

therapeia, ſapo venetus his ordinandus, ſalia media, decoctum anti-ictericum, aperitivum, ſerum lactis, oxymel, vel pulvis meus antifebrilis.

calculoſa. 10. A. atrocitas & pertinaciæ hepatalgiæ calculoſæ, periodicus recurſus auriginis, augmentum poſt partum, alvus irregularis, dolor profundus tenſivus ad ſcrobem cordis, anxietates hepaticæ, tabes, tuſſicula ſicca, ſpaſmi, vomitus, ſunt indicia hujus ſpeciei. C.

therapeia, multis annis ſervavi Illuſtrem Dominam, quæ & calculum unum fractum per anum ex bile petrefactum excreverat dra-

drachmarum 2. & granorum 8. hoc morbo laborantem aquis ſelteranis, juſculis cichoraceis, decocto 5. radicum aperientium cum fragaria & manna.

neo-phytorum. 11. A. in recens natis meconium inteſtina infarciens impedit effluxum bilis in eadem, quandoque & in lactentibus coloſtrum idem facit.

therapeia, ſyrupus cichorei cum rheo, ſapo venetus, manna in thee quopiam utiliter præſcribuntur.

hyſte-rica. 12. A. non raro gaſtrodyniæ hyſtericæ, & colicæ hypochondriacæ ſupervenit hæc aurigo, cujus differentiam dabunt dicti morbi. B.

therapeia, contra hanc ſpeciem oportet antiicterica ſæpius jam ſcripta prudenter jungere cum antihyſtericis, aut antihypochondriacis; aquæ pyrmontanæ paginam ſolæ quaſi abſolvere poſſunt totam.

rachi-algica. 13. A. rachialgiæ vegetali & ſaturninæ hoc ſymptoma ſupervenit fugax.

therapeia, plantæ hepaticæ, dein acidulæ ſelteranæ, aut ſerum lactis cum aqua calcis & ſucco fumariæ præſtitui debent: vide *rachialgiam*.

XXXIV. MELASICTERUS, color cutis & ſcleroticæ niger, atrolividus, fuliginoſus conſtituunt characterem hujus generis cum mæſtitia & perturbatione mentis.

diver-ſicolor. 1. M. viſa ad ſemel in uno ſubjecto facies viridis, latus corporis dextrum nigrum & ſiniſtrum flavum.

vene-nialis. 2. M. ictus ſcorpionis Regionum calidarum cauſſat melaſicterum. D.

therapeia, mercurins cum gentiana fors optima medicina.

perio-dicus. 3. M. in infante obſervatus fuit melaſicterus hicce alternis diebus recurrens. P.

therapeia, indicantur cathartica & pulvis marchionis cum antimonio diaphoretico in aqua ceraſorum.

alphus. 4. M. cognoſcitur ex maculis latis ſubrotundis nigris, planis, glabris ſine dolore & pruritu obſervatis. C.

therapeia, *Raygeras* ſpiritu cochleariæ & ſyrupo fumariæ interne & externe datis fugavit hunc melaſicterum.

ſcorbu-ticus. 5. M. maculæ nigræ tibiarum, vel tota cutis flava, aut nigra viſitur cum ſtomacace, fœcibus pallidis, urina bilioſa, nigricante. C.

therapeia, decoctum ex ſpeciebus decocti lignorum, antiſcorbutici & aperitivi copioſe potandum eſt; aliquando his utiliter præſtitui pulveres ex rheo & cremore tartari, & pro potu ordinario dedi decoctum acetoſæ pratenſis & taraxaci.

ſpleni-ticus. 6. M. tumor, durities lienis cum ſplenalgia diſtingunt hanc ſpeciem C.

therapeia, vide ſpeciem ſequentem.

ſhepa-ticus. 7. M. oculi fuliginoſi, cutis nigra, & urinæ coloris caffée cum quadam hepatalgia & tumore, duritie hepatis denotant hunc melaſicterum. C.

therapeia, ſuccus graminis, ſapo venetus, ſerum lactis, & aquæ ſpadanæ ſolverunt hunc melaſicterum; ſerum lactis chalybeatum, decoctum aperitivum majus cum terra foliata tartari & millepedibus quoque proſunt.

indi-cus. 8. M. in Philippinis inſulis, Zeilana, Hiſpaniola &c. nigricant incolæ nativo melaſictero.

XXXV. PHOENIGMUS, morbus hicce apyretus rubedine cutis diffusa maculata, vel punctata notatur.

pete-chialis. 1. P. maculæ purpureæ in universa cute ut in purpura sine pruritu, tumore, febre, asthenia & sine vestigio puncturæ pulicis integris omnibus functionibus corporis.

therapeia, potus refrigerans cum nitro, lenis catharsis sæpius sufficit, quandoque vero est opus addere antiscorbutica &c. vide *purpuram deceptivam.*

indicus. 2. P. in insulis Philippinis incolæ sunt atrorubri & Patagones colorem cupri rubri nativum habent.

verni-cialis. 3. P. vernicem ex arbore *Rhus* dicta *Linnæo* Sinenses extrahentes intra 24. horas colore rubro universali inficiuntur: ast hic affectus potius erysipelas esse videtur; nam cutis rimas agit, fit leprosa. A

therapeia, catharticum hydragogum sumunt, balneis calidis ex decocto foliorum abietis, corticum castanearum cum nitro & basellæ utuntur, stuphas adhibent hujus decocti, cineres basellæ cuti inspergunt.

vene-nialis. 4. P. esus baccarum *atropæ* & *squali caniculæ* intensam rubedinem diffusam totius corporis excitat. A.

therapeia, emetico venenum excutiendum acetum, vel oxymel hisce infelicibus propinandum esto.

pletho-ricus. 5. P. plethorici nimium sese commoventes ut fabris ferrarii incidunt in hunc phœnignum. B.

therapeia, plethora impugnanda & motus temperandus est.

XXXVI. CHLOROSIS, pallor faciei totiusve corporis cum aſthenia & ſæpius pica ſine aurigine ſcleroticæ; color eſt albus, cinereus, fuſcus, cereus, luridus, aut vireſcens cum ſclerotica ſemper albiſſima perſeverante.

virginea. 1. C. puellis viro maturis accidit hæc chloroſis cum pica & dyſinenorrhœa. L.

therapeia, viro robuſto jungatur talis virgo, vel, ſi hoc fieri nequit, chalybs, ſaltus & varia ad dyſmenorrhœam curandam in uſum vocanda ſunt: vide *dyſmenorrhœam*.

a. amatoria. C. amore percitæ virgines chloroticæ, mœſtæ & melancholicæ evadunt, variiſque ſpaſmis ſubjectæ.

hyſteralgica. 2. C. difficilis, irregularis & dolorifica menſtruatio, debilitas pedum, leucorrhœa, phlegmatia, pigritia, dyſpnœa, hyſteralgia comitantur hanc chloroſin. C.

therapeia, balnea, ruſticatio, ſerum lactis, nitrum cum elæoſaccharo rutæ, borax, ſabina, cicuta, helleborus niger, radix bryoniæ, mars, indicantur.

gravidarum. 3. C. primis menſibus multæ gravidæ cum malacia, averſatione alias acceptorum, moroſitate, pronitate ad iram & dyſpnœa laborant.

therapeia, frequens coitus & tempus optima medicina ſunt hujus mali.

infantum. 4. C. infantes in hanc incidunt phyſcones cum malacia; ipſus ego olim octennis hac chloroſi diu laboravi. C.

therapeia, ſyrupus cichorei cum rheo, modicum vini ſæpius aſſumptum, caffée cum lacte, commotio, oſtracodermata, rheum, mars & abſtinentia à dyſpeptis conducunt.

Chloroses spuriæ sunt aliorum morborum effectus, quibus curatis sponte cedunt.

ORDO *VII. CACHEXIÆ ANOMALÆ, noscuntur ex signis classeos & affinitate cum prioribus generibus.*

XXXVII. PHTHIRIASIS, exortus insectorum, pediculorum, aut his affinium cum porrigine, exulceratione, pruritu, cachexia.

pediculare. 1. P. pediculi capillitium præsertim infantum occupant, subinde totam superficiem corporis & vestimenta incolunt copiosi apud infantes, vel etiam adultos. L.

therapeia, pectinatio, lotio frequens linteorum & venatio pediculorum, inspersio pulvere cevadillæ, staphisagriæ in usum vocari debent ad hosce inquilinos exturbandos.

interna. 2. P. pediculi & alia his affinia insecta ex diversis corporis locis exituriunt & hominem consumunt. C.

therapeia, in Lazareto Iglaviensi mulierem hoc morbo laborantem mercurio interne & externe dato liberare, servare non potui; mulier nimirum 30. aliquot annorum pediculis humanis majoribus, latioribus, caudatis, cinerei coloris scatebat infinitis; cutis erat inumeris foraminulis pertusa, per quæ hi crudeles incolæ exibant, & ita vivam devorarunt; thermas quidam laudant contra hunc morbum.

platularis. 3. P. pediculi lati seu platulæ catervatim adhærent pubi, superciliis aut capiti, pruritumque molestissimum caussant; semel vidi platulas in pube cujusdam viri. L.

therapeia, occiduntur hi incolæ pulvere insperso tabaci, staphisagriæ, unguento mercuriali, sapone nigro & solutione aloes in aceto scillæ.

XXXVIII. TRICHOMA, morbus contagiosus hebræorum, cujus præcipuum symptoma est capillorum conspurcatio, complicatio, conglutinatio & in cirros ac funiculos concretio inextricabilis sæpius cum phthiriasi; hæreditarius est morbus hicce.

cirrosum. 1. T. signa habet hæc benignior species conglutinationem capillorum in cirros prælongos, pallorem, astheniam, cephalæam, arthritidem & convulsiones &c: persæpe vidi hunc morbum in hebræis in nostro circulo copiosis. C.

therapeia, hebræi hunc morbum tempori comittunt, rari lycopodium in usum vocare volunt.

villosum. 2. T. capilli in pirretum seu mitram concrescunt, ungues scabrescunt & nigrescunt, ægrique cachectici toti languescunt. C.

therapeia, alvum oportet laxare sæpius rheo, caput fovere decocto lycopodii, decoctum lycopodii, hydrolapathi potare; unguibus apponitur cera rubra mollis ad sigillandum usualis.

XXXIX. ALOPECIA, defluvium pilorum & desquamatio cuticulæ constituunt characterem hujus morbi cunctis animantibus communis.

simplex. 1. A. varii morbi inducunt hanc alopeciam, ut tabes, phthisis, febres acutæ, aridura senum.

the-

therapeia, hæc pro ratione cauſæ dirigi & mutari debet.

ſyphy-litica. 2. A. ſigna ſyphilidis cum alopecia concurrentia definiunt hanc ſpeciem. C.

therapeia, curatur litu mercuriali & fomentis ex decocto lignorum, lapathi & malvæ.

vola-tilium. 3. A. deplumationem denotant apoſitia, mœror, erectio plumarum & roſtro evulſio.

therapeia, aviarium ſulphure accenſo fumigandum, imbuendum; frigus vitandum; aves ſoli exponendæ, oleo & decocto cumini, lupinorum lavandæ, ungendæ.

porri-ginoſa. 4. A. in hac ſpecie pili decidunt & cutis desquamatur notabiliter. L.

therapeia, præmiſſa catharſi & diluentibus detergitur locus cum leviter adſtringentibus: ut oleo cocto abſynthii.

XL. ELCOSIS, copioſa. ampla ulcera, fœtida, carioſa, chronica, cum pyrexia lenta produnt hoc genus.

fiſtulo-ſa. 1. E. fiſtulæ una vel plures amplæ conſtituunt ſpeciem iſtam. C.

therapeia, vide *fiſtulam.*

vario-loſa. 2. E. variolæ malignæ relinquunt ſæpius elcoſin. C.

therapeia, lenia cathartica, cicuta & kinkina cum ſanguinem depurantibus indicantur.

herpe-tica. 3. E. ulcera intus rubra, calida, ſicca, rodentia, herpete & eryſipelate cincta cum pruritu ferino dant differentiam hujus elcoſeos. C.

therapeia, cathartica, diluentia, diuretica, edulcorantia præmitti debent interna, dein ulcera cerato galeni cum præparatis ſa-

turni tractanda, decocto althææ & aquis medicatis eluenda; contusa folia verbasci apposita profuisse vidi.

scrophulosa. 4. E. sordida sunt ulcera, labia horum pallida crassa, pus mucosum; exostoses & caries cum reliquis signis scrophulæ adsunt. C.

therapeia, cineribus & cicuta foveri debent hæc ulcera: vide *scrophulam*.

hydropum. 5. E. hydropici in tibiis ulceribus infestantur multum serum stillantibus. C.

therapeia, gangræna præcavenda suis & ulcera servanda fluentia.

scorbutica. 6. E. adsunt stomacace, maculæ lividæ cæruleæ, ulcera saniosa, fœtida, caro spongiosa, margines ulcerum lividi, & sarcomata ulcerum. C.

therapeia, scorbutus impugnandus suis pertinacissime interne datis; ulcus succo fumariæ, absynthii & cochleariæ spisso deligandum; subin succum sedi minoris, sempervivi, aut oleum sassafras, absynthii stillatitium utiliter applicui.

syphilitica. 7. E. syphilis in ultimo gradu hæc excitat ulcera cum carie & exostosibus. C.

therapeia, mercurialis panacea interne continuanda cum gummi guajaco & conserva foliorum bardanæ, ulcera sunt tractanda balsamo mercurii superius descripto, methodo Plenckiana, vel unguento digestivo cum præcipitato rubro, aut balsamo quocunque & mercurio præcipitato; cicuta non est negligenda, & decoctum lignorum potandum est.

cancro-

cancro-sa. 8. E. vide *carcinoma.*

ægyptia-ca. 9. E. endemicus morbus viget in Ægypto *tarbo* dictus pedum manuumve exulceratione & doloribus atrocibus insignitus, & lapsum successivum articulorum procurans.

XLI. GANGRÆNA, anæsthesia, immobilitas, frigus, phlycthænæ lympham continentes; flacciditas, lividitas & partis mors in cute & membrana cellulosa, vel in omnibus ad ossa usque; textus facilis laceratio & dissolutio putrida cum fœtore cadaveroso definiunt hoc genus.

thlasmatica. 1. G. notissima hæc species gangrænæ nascitur à contusione magna partis alicujus; vidi hanc gangrænam incurabilem ex lapsu natam natium & scroti. A.

therapeia, phlebotomiæ largæ, temperantia cum leviter diaphoreticis & antisepticis interne danda; pars contusa gangrænosa scarificanda, exscindenda, absumenda, dein huic unguentum de styrace cum aloe & extracto kinkinæ mistum apponendum: vide chirurgicos Autores.

emphractica. 2. G. scorbutici, phthisici, hydropici & convalescentes ob viscidos acres humores & solida laxa incidunt in hanc gangrænam, vincturæ quoque strictiores vasa comprimentes caussant gangrænam ob infiltrationem. A.

therapeia, circulatio humorum restituenda quantocyus, morbi primarii suis tractandi, cacochymiæ notæ contraria præscribenda;

da; loco gangrenoſo apponas myrrham, aloen, rutam, ſcordium, abſynthium in vino cocta, &c.

vene-nialis. 3. G. vipera morſu ſuo inter reliqua ſymptomata producit etiam gangrænam, ut hiſtoriæ docent, unde & noſcitur hæc ſpecies. A.

therapeia, antidotum eſt mercurius & extractum gentianæ interne & externe data, laudatur etiam alkali volatile.

inflam-matoria. 4. G. inflammationem vehementem eryſipelaceam & phlegmonem in corpore cacochymo facile excipit gangræna, præſertim ſi plumbata, aut refrigerantia apponas, nimiumque liges. A.

therapeia, emollientia apponantur cataplasmata loco in gangrænam vergenti, venæ ſectiones iterentur, & interne detur nitrum magna doſi cum emulſionibus & limonada; temperata febre & facta gangræna mortuum ſeparandum, ulcus depurandum & tractandum methodo ſibi propria; æger ſumat kinkinam cum nitro, & potum acidulum bibat.

cauſti-tica. 5. G. perſæpe circa partem uſtione in necroſin ductam naſcitur gangræna eſcharam ſeparans, pars ambuſta non uſta in eſcharam usque, ſed in ſolutionem tantum deſinit quoque in gangrænam. A.

therapeia, patet ex præcedentibus.

frige-ralis. 6. G. dolor frigorificus atrox, ſtupor, pallor cum aridura inducit gangrænam, præſertim ſi pars ex gelu rigens calori ſubito exponatur majori. A.

therapeia, par- affecta nivibus tegenda in cubili temperato, vel in frigida aqua ſervanda,

da, cujus frigus glacie sæpius imposita servari debet.

putredinalis. 7. G. dissolutio putrida humorum cum emphysemate, erysipelate caussat gangrænam. A.

therapeia, fors interne kinkina data proderit, & externe pariter kinkina aut decoctum nigrum.

infantilis. 8. G. infantes macula rubra, vel livescente notantur sine febre, tumore, dolore, aut calore, dein post aliquot dies sponte pars maculata mollescit, laceratur, gangrænosa fit. A.

therapeia, spiritus vitrioli ex plumaceolo huic gangrænosæ maculæ, quæ in genis vel genitalibus nasci solet, applicari debet, vel forte adhuc melius spiritus salis dulcis, vel acidus opitulabitur.

senilis. 9. G. dolorem cum stupore in extremis artubus sentiunt senes insomnes; pulsus minor fit cum dejectione animi, cutis cærulescit, vesiculæ lympha turgidæ emergunt, sensus partis perit, pars friget, mollescit; ex hac gangræna mortuus est Eximius P. Franciscus *Ditelle*. A.

Annotatio, curatio gangrænæ poscit medicationem ad sistendum malum, separationem mortui à vivo, præservationem humorum ab infectione hujus tabi, conservationem virium: verbo ulcus gangrænosum reduci debet in ulcus purum; hinc interne datur kinkina cum nitro, spiritu salis dulci, confectione alkermes, camphora adjunctis potibus acidis; externe mortuum aufertur scalpello, butyro antimonii, unguento ægyptiaco, liquore

quore bellosti, dein apponuntur camphora, sal ammoniacum, kinkina, absynthium, ruta, aloe, scordium, myrrha, unguentum de styrace, spiritus salis dulcis, decoctum nigrum in vino, vel spiritu vini; apponunt etiam chirurgi quidam spiritum vitrioli multa aqua dilutum; tandem ulcus purum quotidiana inspersione pulveris corticis peruviani claudere studeat, vel pulveris olibani.

XLII. NECROSIS, est partis mors lenta sine prævio tumore, mollitie & dissolutione fœtida, cum dolore ardente ordinario & stupore, quæ sequitur exsiccatio partis, induratio, nigredo & mumia; differt á gangræna in eo, quod lentius procedat cum dolore rodente & stupore, & in mumiam abeat; gangræna contra mollescat, phlycthænas elevet, putrescat, fœteat, atque cito decurrat.

ustilaginea. 1. N. secale cornutum pauperes in panem coquentes methodo nota incidunt in hanc necrosin apyretam; annis 1771. 1772. nostri incolæ coacti copiosum comederunt hocce frumentum cornutum; nullus tamen in hunc incidit morbum, sed morbus epidemicus grassatus est, cujus vide *historiam* à me scriptam & impressam *Lipsiæ* 1773. C.

therapeia, theriaca, phlebotomia laudatur & fotus partis aqua vitæ camphorata, post exul-

exulcerationem vero oleum terebinthinæ, ſal marinum & vitriolum applicantur.

viroſa. 2. N. virus varium vulneri communicatum, vel humores in corpore geniti pravi producunt hanc necroſin ut virus ſcorbuticum, venereum, cancroſum &c. quæ ſpecies patet ex cauſſis prægreſſis & doloris defectu. C.

therapeia, in virus notum agendum eſt appropriatis, & mortua pars fovenda, tollenda methodo conſueta: vide ſpeciem *primam.*

febrilis. 3. N. typho, dyſenteriis, tabibus lienalibus hepaticisve ſupervenit quandoque hæc ſpecies per febrim comitem noſcenda; pulſus eſt durus, debilitas magna, ſudores frigidi ſæpius, deliquia, urina cinnabarina & pellicula innatante tecta; hic morbus ultimatim ſuperveniens exſtinxit L. B. de *Fiſcher*. C.

therapeia, tentavi confectionem alkermes cum ſpiritu ſalis dulci & decocto ſaturato kinkinæ, lac & decocta varia; ſanguinem cichorei diu ſumpſerat, chocoladam in lacte coctam, juſcula medicata, gelatinas, ſerum lactis cum vino tokaino, balſama ex infuſo rhei, fomenta varia artubus fuere admota & ſuffimenta, tum inunctiones balſamicæ, tandem & ſcarificati fuere artus necrotiſantes, & omnibus profecimus nihil.

epidemica. 4. N. apud *Flandros* regnavit hæc necroſis epidemica 1749. 1750. ſpaſmi artuum cum doloribus vagis; poſt 2. vel 3. ſeptimanas ſtupor, fremitus obſcurus artus cum frigore glaci-

glaciali, contracturis & anæsthesia ; tandem livor partis, nigredo, flavedo, phlycthænæ & siccissima mumia.

therapeia, ingruente morbo phlebotomiæ, diluentia, dissolventia aromatica cum antisepticis proderant, vitam servabant.

nervia- 5.N. sæpissime ex compressione nervorum aut re-
lis. scissione artus, ad quem hi nervi animandum tendebant, oritur necrosis, ut sæpe fit post luxationes, fracturas, vulnera &c. C.

therapeia, pars est fovenda aromatibus & balsamis, compressio nervorum minuenda, coalitus si possibilis est, procurandus.

CLASIS IV. SYNOPSIS.

DOLORES.

Character Classis : ingrata & molesta sensatio, aut imaginatio, qualis ex nervearum partium laceratione, rosione, ustione, pressione, distractione, oritur, reliqua symptomata superans hanc definit classem.

ORDO I. DOLORES VAGI, sæpius universales, aut cutanei ad phlegmasias non referendi.

I. ARTHRITIS, articulorum dolor spontaneus, periodicus à synovia corrupta.

II. OSTEOCOPUS, ossium dolor non erraticus, nec periodicus, internus, in artubus à periostio & medulla infectis.

III. RHEUMATISMUS, dolor diuturnus in parte carnosa artuum, vel membranis musculos involventibus sine phlegmasia, rheumate, erysipelate cum sanguine crusta gelatinosa tecto.

IV. CATARRHUS, colli, collove vicinarum partium dolor à frigore suscepto cum tussi, coryza, &c.

V. ANXIETAS, molestia ad loci mutationem continuam cogens sæpe cum suspiriis & pulsu in inspiratione intermittente.

VI. LASSITUDO, molestia cum debilitate virium, quæ ad quietem invitat.

VII. STUPOR, molestia sensum tactus obscurans.

VIII. PRURITUS, molestia ad scalpendum cogens.

IX. ALGOR, molestia qualis à summo aëris frigore excitatur.

X. ARDOR, molestia qualis à summo aëris calore producitur.

ORDO II. DOLORES CAPITIS, faciei, vel capillitii.

XI. CEPHALALGIA, gravativus capitis dolor, nec diuturnus.

XII. CEPHALÆA, periodicus sæpe, diuturnus & tensivus capitis dolor.

XIII. HEMICRANIA, dolor alterutrius lateris frontis.

XIV. OPHTHALMIA, dolor oculi sæpissime cum rubore, inflammatione, & lucis intolerantia.

XV. OTALGIA, dolor aurium.

XVI. ODONTALGIA, dolor maxillarum dentiumque.

ORDO III. DOLORES PECTORIS, interni anhelationis expertes.

XVII. PYROSIS, ardor œsophagi ad ventriculum extensus.

XVIII. CARDIOGMUS, dolor cordis cum ejus pulsatione insolita.

ORDO IV. DOLORES ABDOMINIS *interni.*

XIX. CARDIALGIA, moleſtia in ventriculo ſyncopen minitans.

XX. GASTRODYNIA, dolor vehemens epigaſtrii, ſtomachive.

XXI. COLICA, dolor inteſtinorum ſine inflammatione.

XXII. HEPATALGIA, dolor hypochondrii dextri hepatisve.

XXIII. SPLENALGIA, dolor ſeu moleſtia in regione lienis.

XXIV. NEPHRALGIA, dolor lumbi alterutrius ureteris ductum ſequens cum nauſea, teſticuli retractione, cruris ſtupore ſine febre notabili.

XXV. HYSTERALGIA, dolor uteri ſine niſu parturitionis & plegmaſia notabili.

ORDO V. DOLORES EXTERNARUM *partium locales fixi.*

XXVI. MASTODYNIA, dolor mammarum.

XXVII. RACHIALGIA, dolor abdominis & ſpinæ dorſi in brachiorum paralyſin, aut convulſiones deſinens.

XXVIII. LUMBAGO, dolor lumborum erectionem corporis impediens.

XXIX. ISCHIAS, pelvis & coxendicis dolor ſæpius claudicationem inducens.

XXX. PROCTALGIA, dolor podicis citra teneſmum & phlegmaſiam.

XXXI. PUDENDAGRA, dolor genitalium absque dysuria, ischuria, ac phlegmasia.

XXXII. DIGITIUM, dolor periodicus articuli cujusdam digiti cum emaciatione, ossis friabilitate sine omni phlegmasia, *Sauvages* T. I. Nos: meth: p. 150.

ORDO I. DOLORES VAGI, sæpius universales, aut cutanei, ad phlegmasias non referendi.

I. ARTHRITIS, articulorum dolor spontaneus, periodicus à synovia corrupta.

podagra. 1. A. dolor extremi pedis, ordinario pollicis, hæreditarius, vel adventius adultos & senes aggrediens, raro mulieres infestans, parcens juventuti infantibusve, qui post tumorem & erysipelas minuitur. L. R.

therapeia, in paroxysmo servetur alvus manna & similibus libera, larga dosi potent infusum florum sambuci & juscula vitulina insulsa, artui dolenti apponant folia sambuci, farfaræ, aut flores sambuci corticemve ejusdem; extra paroxysmum sumpta curative quandoque profuere absynthium, chamæpytis, chamædrys, fragaria, farfara, manna, saccharum lactis penidium, hyoscyamus, aconitum; sic tractari debent chiragra, gonagra &c: quæ solummodo loco differunt à podagra.

hyemalis. 2. A. infestat senes decrepitos, phlegmaticos & laxos, promiscue recurrit paroxysmus quocunque tempore excepta summa æstate, erysipelas partis dolentis parum rubet, dolor est stupidus, quandoque in lecto imperceptibilis, calor exiguus & pruritus post paroxysmum. L. P.

therapeia, vide speciem *primam*; rheum his valde conducit.

calida. 3. A. tumor partis ruber, calidus, tensus cum febre amphimerina, lingua alba & sicca, crusta tenuis inflammatoria sanguinem exemptum tegit; temperamentum sanguineo-biliosum, robustum; dolores notabiles, urina tincta.

therapeia, convenit in paroxysmo serum lactis nasturcinum, juscula vitulina insulsa, manna & scarificatio partis dolentis ingruente paroxysmo; extra paroxysmum frequens laxatio alvi ex assumptis rheo & agarico; sal carolinum, chamædrys, balnea, phlebotomiæ, rusticatio, caffée cum lacte, ceres tenuis farfarina, diæta lactea, laudantur, vina acida, & copiosa, nocent.

heu-natica. 4. A. succedit hæc rheumatismo, tumores gangliorum instar submolles, oviformes in articulis affectis exerit, nuspiam tophos seu nodos; promiscue aggreditur pedes & manus; tumet artus in paroxysmo ferme œdematose, paroxysmi sunt valde longi; frigus his nocet valde; sanguis missus horum est gelatina tectus R. P. *Medardus* Dominicanus hacce laboravit arthritide & ex eadem ventriculum ingressa periit. L. P.

therapeia, in paroxysmo apertam hi servent alvum, bibant decoctum lignorum cum sero lactis, & sumant quotidie pulvisculum compositum ex sale C. C. & stibio diaphoretico, ac cinamomo; artui dolenti apponant folia farfaræ, sambuci, bardanæ, vel ebuli; tumores extra paroxysmum tegantur emplastro de cicuta sale C. C. imprægnato, vel inungantur oleo guajaci, aut tartari, fotus etiam cum cineribus calidis prosunt; curative inter paroxysmos prosunt balnea sulphurea, aquæ

ſelteranæ, fontes carolini, antiſcorbutica, balſamum ſulphuris terebinthinatum, ſapo venetus, ſal C. C., ammoniacum, decoctum lignorum cum aqua calcis, vel ſero lactis, & amara; humores non ſunt alkalini, ſyrupus violarum tantum ex miſcela colorum vireſcit, ut experimentis cum alkali factis convictus ſum.

æſtiva. 5. A. hæc arthritis tantum æſtate affligit, periodum non ſervat, levis eſt, ſolum in gradiendo incommodat; calor æſtivus acrem materiem in motum agendo hanc producit. L. P. R.

therapeia, balnea juvant & levia ſtomachica; chocolada & lac cum caffée non omittenda.

chlorotica. 6. A. mulieres parentum arthriticorum filiæ menoſtaſia aut chloroſi laborantes experiuntur hanc ſpeciem; viraginibus corpulentis præſertim bella indicit. L. P.

therapeia, menſtrua revocanda & chloroſis ſuis curanda: vide ſpecies præcedentes.

melancholica. 7. A. mœſtos, ſtudio & ærumnis debilitatos, hypochondriaſi aut hyſteria vexatos aggreditur mitiſſima hæc arthritis. L. P.

therapeia, in paroxyſmo nihil novi petit, in prophylaxin oportet alvum lubricam ſervare, coctionem inſtaurare; hinc aquæ ferratæ, decoctum lignorum & aperitivum laudantur, mars & kinkina in uſum ducuntur.

ſcorbutica. 8. A. aggreditur calidos comedones ſcorbuticos ſeſe prodens per ſigna ſcorbuti & filamenta urinæ innatantia. L. P.

therapeia, virum Emeritum ſexagenario majorem hac arthritide laborantem multum juvi ſequenti methodo: cererem pro potu ordinario bibit medicatam, quam intrant naſturtium aquaticum, raphanus ruſticanus, armora-

moracia, enula, semina sinapios, folia sambuci, carduus benedictus, mariæ, chamædrys, chamæpytis, absynthium, caryophyllata, fumaria, iris & strobili pini; bibit ad mensam etiam unum alterumve vitrum vini boni lymphati; commotiones facit copiosas, olera amat, pro jentaculo sumit bonam chocoladam; omni mense semel sumit unciam 1. salis carolini scopo purgante; bis in anno curat sibi venam tundi, & jam binis annis caret paroxysmo; os lavat sibi omni mane spiritu nasturtii aquatici; in paroxysmo sibi curabat fricari artus pannis fumo baccarum juniperi impraegnatis, sumpsit dosin salis carolini; dein mixturam ex aqua sambuci, extracto chamæpytios, iridis, chamædryos & gummi ammoniaco vitello ovi subacto, roob sambuci & syrupo cochleariæ, cui superbibit infusum florum sambuci, chamædryos & chamæpytios herbarum.

syphilitica. 9. A. hæc species sese prodit per signa syphilidis & exacerbationem nocturnam. L. M.

therapeia, in mercurio & decocto lignorum salus quærenda.

asthmatica. 10. A. huic miti & sine nodis arthritidi æstivæ obnoxii sunt asthmatici quandoque. L. P.

therapeia, extra paroxysmum catharses lenes, decocta amara, martialia, iris & scillæ cum radice ari laudantur.

febrisequa. 11. A. vide *Musgrave*.

febricosa. 12. A. cum febre remittente, vel intermittente aggreditur ista arthritis, ut semel vidi. A. P.

therapeia, dedi meum pulverem antifebrilem utiliter cum decocto caryophyllatæ.

rachialgica. 13. A. ex pomatio natæ rachialgiæ supervenit podagræ similis arthritis. L. P.

therapeia, in prophylaxi ſtomachica, cardiaca, aquæ ſulphureæ thermales & eccoprotica proſunt.

exanthematica. 14. A. ſuppreſſi morbi cutanei impetiginoſi, ſubin & exanthemata producunt arthritidem. P. L.

therapeia, morbi cutanei impetiginoſi revocandi ad cutim emplaſtro veſicante, foliis betæ appoſitis, vel inoculatione, ſuave methodo curandi: vide hos morbos ſuo loco.

rachitica. 15. A. dolent in hac ſpecie omnia oſſa, & facile franguntur cum ſymptomatibus rachitidis; unde potius hæc ſpecies ad oſteocopum amandanda. C. P.

therapeia, cura rachitidis inſtituenda eſt.

americana. 16. A. doloribus arthriticis chronicis ſuperveniunt tumores magnitudine avellanæ cruſtoſi, ulcera phagadænica, caries, rhagades; unde frambæſia.

therapeia, optima medicina dicitur eſſe decoctum lignorum.

bahamenſis. 17. A. eſus piſcium in circuitu *Bahamæ* creſcentium excitat atroces dolores articulorum deſinentes poſt aliquot tempus in pruritum triduanum.

II. OSTOCOPUS, eſt dolor conſtans & notabilis oſſium à perioſtio interno potiſſimum affecto ex preſſione non exacerbans, fixus.

ſpina ventoſa. 1. O. dolor profundus in oſſibus longis, tubuloſis à roſione medullæ & perioſtii interni cum oſſis ſucceſſiva intumeſcentia. C.

therapeia, ſi ſyphilitica ſit, mercurius prudenter ejusque balſamum, in uſum ducatur, tum dulcis aquila cum decocto lignorum; contra cancroſam cicutam adhibe, & oſſe perterebrato cariem cura ex Arte. Contra ſpinam ventoſam ſeu arthrocacem interne de-

derunt Medici ſumendam kinkinam, aquam pini, aquam deſtillatam ex unguento rotarum, cicutam & multa alia.

apophyſicus. 2. O. pueros rachiticos maxime afficit hæc ſpecies, dolor mitis ſucceſſive auctus apophyſes prehendit. C.

therapeia, vide *rachitidem* & *exoſtoſin.*

cancroſus. 3. O. carcinomate mammam lancinante, vorante oſtocopum experiuntur atrocem in uno, vel pluribus artubus ab ichore cancroſo reſorpto. C.

therapeia, cicuta externe & interne danda larga manu, ſubin & ſcalpello omnia uſque ad os ſolvenda, ut in paronychia perioſtiali fieri ſolet: vide *carcinoma.*

gummaticus. 4. O. tophi, nodi, gummata ſyphilitica in tertio gradu ſyphilidis cauſſant hunc oſtocopum. C.

therapeia, mercurius dulcis, panacea mercurialis ex conſerva fumariæ & ſaturatiſſimum decoctum lignorum interne danda; oſſei tumores fovendi ſunt ſpiritu antivenereo Swieteniano, vel balſamo mercurii; catharſis lenis iterari debet. In cura habui hic quendam virum hoc oſtocopo laborantem, & omnibus jam ſcriptis profeci nil; in alio contra caſu felix fui.

ſyphiliticus. 5. O. naſcitur hic à medulla oſſis putreſcente, ſuppurante cum ſignis ſyphilidis præſentis. C.

therapeia, hydrargyroſin eludit hic morbus; aquila alba, decoctum lignorum, gummi guajacum & balſamus mercurii juvant ſubinde; quandoque nihilominus oportet & terebrare os.

ſcorbuticus. 6. O. dolor oſſium ipſorum atrox cum crepitu, carie, eroſione & nocturna exacerbatione; ſynovia in articulis vireſcit, apophyſes ab oſſibus ſecedunt. C.

therapeia, hoc ſymptoma ſcorbuti conſummati vix medelam admittit; ſuccus nihilominus ſedi acris tentari poteſt & ſpiritus ſalis dulcis.

ſarcomaticus. 7. O. cum diabete incipit & perſeverat, oſſa remolleſcunt, medulla rubella carnea fit cum hectica & anorexia. C.

therapeia, aqua calcis cum decocto rubiæ tinctorum indicatur ad acidum oſſa ſolvens domandum.

varioloſus. 8. O. dum œdema varioloſum brachiorum emergere nititur, hunc oſtocopum experiuntur varioloſi per 12. vel 24. horas ſalutarem, has excedentem plerumque lethalem. A.

therapeia, alvus lubricari debet molliter, emulſiones & infuſum florum tiliæ cum lacte, vel lac ipſum cum modico caffée larga manu his querulis dandum; utiliter artus dolentes lacte tepido fovebis; ſoluta alvo poteris dare unciam ſemiſſem ſyrupi diacodii, vel rhœados.

III. RHEUMATISMUS, dolor diuturnus in parte carnoſa, tendinoſa artuum vagabundus ſæpius ſine coryza, rheumate, catarrho, eryſipelate & ſine febre notabili; *acutus* rheumatismus facit genus inter phlegmaſias *Myoſitin* à me dictum; ſanguis miſſus rheumatismo laborantium eſt gelatinoſa cruſta tectus, & urina ſæpe ad ſulphureum colorem accedit.

vulgaris. 1. R. hic rheumatismus prehendit ſine febre cum dolore & catarrho; ſanguinem in patella exhibet gelatina albeſcente tectum; tumores

cuti

cuti concolores, hemisphæricos extrudit molles; à frigore humido oriri solet. L. R.

therapeia, phlebotomia, diaphoretica, ut sal C. C., infusum florum sambuci, interne dantur, & emplastrum diaphoreticum camphoratum loco dolenti apponitur; prosunt dein electrisatio, juscula viperina, decoctum lignorum, arnica, balnea sulphurea, serum lactis sinapinum; debent sumere salis carolini unciam 1. ad laxandum sæpius; pars dolens ad tactum est frigida & vicinarum arteriarum pulsus est gracilis, tensus.

arthriticus. 2. R. ille est, qui & articulos & passim partes tendinosas artuum, carneas afficit constanter ita, ut ad rheumatismum simul & arthritidem inclinet. L.

therapeia, mitigatur ptisanis diaphoreticis, decocto lignorum, sale carolino, thermis sulphureis & lacticiniis; quandoque necessaria est phlebotomia: vide speciem *primam*.

scorbuticus. 3. R. vagus hic rheumatismus per dyspnœam, lassitudinem universalem & signa scorbuti sese prodit. L.

therapeia, diaphoretica cum antiscorbuticis laudantur.

calidus. 4. R. siccos strictos & biliosos prehendit hicce rheumatismus sine febre & signis scorbuti maciem augens. L.

therapeia, juvatur æger lacticiniis, sero lactis, diureticis, antiscorbuticis, aquis selteranis, sulphureis, balneis; Itali glacie partes confricant.

equinus. 3. R. vide *Soleysel*.

hystericus. 6. R. hystericarum partes musculosas cum & sine tumore occupat dolor rheumatismalis præcipue

pue dorſum & tibias, quem ſequitur teneritudo tactum fugiens. R.

therapeia, curetur lacte chalybeato, aquis ſpadanis, kinkina & aliis antihyſtericis.

volaticus. 7. R. apud Suecos obſervatur rheumatismi ſpecies hæc; dolor atrox diverſas identidem partes diſcruciat potiſſimum veſperi ſemi hora in eodem loco permanens, æger præ dolore opem Dei implorat; in abdomine, dum idem ingreditur, diutius torquet, poſt aliquot horas iterum ſanus eſt æger. B. R.

therapeia, hanc quærant Sueciæ Medici.

ſaltatorius 8. R. infantes apud Helvetios obnoxii ſunt doloribus violentis & univerſalibus tactum non tolerantibus, ſaltant hi ſub dolore.

verminoſus. 9. R. verminoſi infantes ſtupore dolorifico omnium artuum ſubin laborant cum aliis ſignis vermium, maxime his abdomen & vertex dolet.

therapeia, rheum, valeriana, ſal ammoniacum, vitriolum martis vegetabile & reliqua vermifuga proſunt.

febricoſus. 10. R. circuitus habet hic rheumatismus ut febris intermittens cum urina lateritia. A. P.

therapeia, datur vomitorium, tunditur vena, dein ſumunt larga doſi kinkinam, vel pulverem meum antifebrilem, mihi kinkina meliorem præſtitit effectum.

metallicus. 11. R. quicunque cum plumbo ejusque præparatis ſeſe multum occupant artifices, vel idem ſumunt, prehenduntur brachiorum dolore, ſtupore, formicatione, contracturis, lingua eſt alba mucoſa. L.

therapeia, emetica, clyſmata ex vino & oleo, paregorica veſpertina, theriaca, arnica & electriſatio laudantur; purgans alter-

nis

nis diebus propinatur: vide *rachialgiam saturninam.*

necroticus. 12. R. dolores in necrosi febrili, aut senili incipiunt cum stupore pedum sensim ad tibias, crura ascendentes atroces; aëre frigido minuuntur, consumata necrosi cessant: vide *necrosin.*

IV. CATARRHUS, colli collove vicinarum partium dolor à frigore suscepto cum tussi, coryza, levi partium intumescentia & pyrexia vespertina exigua seu amphimerina catarrhali.

benignus. 1. C. dolor catarrhalis à frigore suscepto plerumque ortum ducens cum phlogosi lymphatica cavi oris & faucium; nascitur subinde etiam ab insolatione, commotione & incalescentia subita; unde catarrhi annui vernales quibusdam phlegmaticis.

therapeia, lene purgans datur, dein diaphoretica ut theriaca andromachi, stibium diaphoreticum, pulvis marchionis, concharum, infusum florum sambuci &c. qui ab incalescentia nascitur, purgante & limonada, atque nitrosis curatur.

bellinsulanus. 2. C. œdematose intumescunt glandulæ colli, maxillares, ipsæque fauces; tumor est quidem mollis, ast simul dolorificus, qui morbus nec hic adeo rarus est. B.

therapeia, aqua benedicta *Rulandi* cum oxymelle scillitico data excutit copiosam pituitam è ventriculo & hunc morbum subito sæpius curat; quandoque necesse est confugere ad phlebotomiam, catharsin & diluentia.

pecto-reus. 3. C. tussiunt hi cum pleurodyne, & collum dolent, ut ipse in me expertus sum. L.

therapeia, mucinium sericeum diu noctuve pectori & collo appositum meum levaverat malum; penitus vero curaverat emplastrum pectori appositum ex camphora, gummi guajaco, iride florentina, scilla, gummi ammoniaco & croco cum oleo terebinthinæ & cera confectum: vide speciem *primam*.

caninus. 4. C. incipit à frigore & horrore, sequitur tussis, coryza, ptyalismus & inappetentia cum maxima asthenia; canes impetivit hic catarrhus in Gallia 1764. 1765.: vide *tussim*.

V. ANXIETAS, molestia ad loci mutationem assiduam cogens ægrum, quem habet.

febri-lis. 1. A. stipatur hæc pulsu febrili, præcordiorum oppressione, repletione, suffocatione, orthopnœa, sive sit dein in corde sinistro, dextro, vel vena portæ caussa anxietatis. A.

spasmo-dica. 2. A. hystericas & hypochondriacos talis anxietas premit, urinas dat hyalinas & pulsum depressum, tardum. B.

agoni-stica. 3. A. antequam anima suum deserat ergastulum visus obtenebratur, pulsat arteria inæqualiter, vacillat; pallet facies, palpitat cor, opprimitur pectus, fatiscunt vires, debilitas virium adest tremula, aliquando & mite delirium tremulum &c. A.

cardia-ca. 4. A. hæc anxietas sine omni febre observatur à polypo, anevrysmate, coagulo sanguinis in arterias aortam, vel pulmonalem truso &c. D.

therapeia, oportet pacare motus, minuere molem movendorum.

tibialis. 5. A. biliosis, arthriticis, rheumaticis plantæ pedum uruntur, tibiæ quoque cum illis omni momento mutationem situs poscunt. L. R.

therapeia, folia betæ, rapæ, intestina citruli extus apposita, emulsiones cum larga dosi nitri intus data biliosos juvant, arthriticis manna ex aqua cinamoni sæpius sumpta solatium adfert.

VI. LASSITUDO, est ingrata sensatio juncta cum debilitate, quæ ad quietem cogit virium reparandarum gratia.

laborialis. 1. L. labor quisque vehementior superans vires, motus præsertim inassuetus prolongatus lassos nos reddit. B.

pathematica. 2. L. ira, gaudia effrænia & vigiliæ nimiæ lassitudinem inducunt. B.

fluxualis. 3. L. quicunque fluxus morbosi vires solvunt, languida reddunt membra.

calorica. 4. L. urens Sirius, balnea & focus lassant nos. B.

plethorica. 5. L. suppressio evacuationum solitarum, ut sanguinis, seminis &c. inducunt lassitudinem, quemadmodum nimiæ epulæ. B.

febrilis. 6. L. hæc præcedit, comitatur & sequitur febres & phlegmasias.

cachectica. 7. L. omnium ferme cachexiarum assiduus est comes lassitudo. L.

VII. STUPOR, est molesta sensatio cum obscuritate tactus.

compressialis. 1. S. compressiones, crampi, contusiones olecrani excitant hunc stuporem, qui dum universalis est, prodromus apoplexiæ habetur.

therapeia patet.

ischiadicus. 2. S. hic stupor est ischiadica nervosa *Cotunnio*; ad exitum nervi ischiadici infra tuber ossis

ischii

iſchii ſentiunt ſtuporem & in toto latere interno cruris, ſtupet & aliquantum minore calore gaudet totius cruris interior pars; ipſus ego perſæpe ob hæmorrhoides internas cœcas dictas hoc ſtupore laboravi cruris & iſchii dextri. L. R.

therapeia, alvus libera & electrum me juvant: vide *dyshæmorroidem*.

frigeralis. 3. S. frigus intenſiſſimum in extremis partibus ſtuporem cauſſat. B.

therapeia, aquæ gelidæ, vel nivibus imponuntur hæ partes in calido cubili.

torpedineus. 4. S. torpedo piſcis ſeu *Raja glabra* C. *Linnæi* ſtuporem infert partibus, quas tangit, ſi tangat interventu corporis metallici, corporisve electriſabilis, augetur ſtupor, ſi contra interventu corporis electrici, ferme nullus obſervatur ſtupor. B.

miliaris. 5. S. ante eruptionem miliarium quandoque obſervatur ſtupor cum aſthenia, pulſu ſuppreſſo, tremore & anxietate. A.

uſtilagineus. 6. S. ſtupor pedum, vel manuum cum dolore, mentis hebetudine ſine rubore præcedit necroſin.

mentalis. 7. S. hyſtericæ, hypochondriaci, melancholici ſæpiſſimæ ſtuporem partium Medicis querulantur exactitudine mathematica.

VIII. PRURITUS, moleſta ſenſatio ad ſcalpendum cogens.

Pruritus datur *miliaris*, *varioloſus*, *impetiginoſus*, *pedicularis*, *ictericus*, *arthriticus*, *infantilis*, *fugax* & centum alii.

IX. ALGOR, moleſtia qualis à ſummo aëris frigore excitatur jam cum phricaſmo, rigore, vel concuſſione corporis, jam ſine his ſymptomatibus.

exter-

exter-nus. 1. A. eſt ille, quem frigus externum, vel corpora frigida glacialia admota corpori noſtro excitant, deglutita commovent; gelu ſolida ſtringit, coagulat fluida noſtra, unde algemus. B.
therapeia, vide *gangrænam à gelu.*

inter-nus. 2. A. materies intermittentium febrium & remittentium, catarrhus, aurigo, iſchuria, ſtranguria & pus noſtris humoribus miſtum cauſſant hunc algorem P.
therapeia, calor lecti, acetum camphoratum & cujusque morbi therapeia proſunt.

X. ARDOR, moleſtia qualis à ſummo aëris calore producitur.

exter-nus. 1. A. ille eſt, qui à ſirio ardente, corporibus calidis & ignitis producitur, quem limonada, ac umbra temperat.

inter-nus. 2. A. comitatur hicce febres, phlegmaſias; & venena deglutita varia hunc producunt. A.

vola-ticus. 3. A. eſt ſubitaneus ardor cum rubore faciei vix quadrante horæ perſeverans ſignum amoris, aut hyſteriæ. B.

ORDO II. DOLORES CAPITIS, faciei vel capillitii.

XI. CEPHALALGIA, eſt capitis gravitas vel ſenſatio moleſta, quæ refert caput interius diſtenſum, turgidum & quaſi gravatum, malum haud chronicum.

pletho-rica. 1. C. cognoſcimus hanc adeſſe ſpeciem ex ſignis plethoræ generalibus & evacuationibus conſuetis ſuppreſſis, ut ex dyſmenorrhœa. &c:
therapeia, evacuationes reſtitui debent, plethora minui & diæta ſtricta dictari.

stoma-chica. 2. C. saburra in ventriculo primisve viis hærens, quam adesse arguimus ex prægressa crapula, epulis, aut cibis dyspeptis, nausea, sapore oris, lingua sordida & urina jumentosa, sedimentum saburrosum ponente, cephalalgiam producit persæpe. B.

therapeia, vomitio quocunque modo excitata optimum remedium est & salia digestiva, si vero vomitum ciere non licet propter contraindicantia, sumant unciam 1. salis amari vel vesci.

febri-lis. 3. C. febrium & multarum phlegmasiarum est symptoma cephalalgia ob sanguinem celerius motum, rarefactum, vel inflammationem variarum partium capitis; cephalalgia hæc cum urina tenui pellucida phrenitidem portendit. D.

therapeia, præter curam febris oportet quandoque caput radere, fricare, scarificare, hirudines apponere temporibus, aut varia fomenta.

pulsa-tiva. 4. C. hystericæ & hypochondriaci de pulsatione temporum querulantur secundum mensuras mathematicas, quæ cephalalgia fluxuum quoque est effectus quotidianus: vide morbos dictos.

inter-mittens. 5. C. à veneno febris intermittentis fovetur hæc cephalalgia ex periodo noscenda, quam sæpius in mea praxi observavi. P.

therapeia, vide febres *intermittentes.*

gravi-darum. 6. C. gravidæ persæpe cephalalgia laborant præcipue stricti, biliosi, aut nervosi temperamenti ob sanguinem in capite accumulatum, nervosumque systema lacessitum: L.

therapeia, vena in brachio secanda, temperantia danda & alvus mollienda.

trau-

trau-matica. 7. C. vulnera, contusiones & fracturæ capitis caussant quoque cephalalgiam. D.

catar-rhalis. 8. C. catarrhus comitatur hanc cephalalgiam, quæ dum externa est, etiam tactum & pectinationem capitis non fert, contra accidit in interna.

therapeia, optimum remedium est pelli hirtæ caput involvere totum, sudoriferum aliquod sumere cum largo infuso florum sambuci.

anemo-tropa. 9. C. est cephalalgia, quæ ventos certos comitatur, vel sequitur, ut Boream, Austrum, Africum &c:; flante Austro Iglaviæ vis electrica non semper est debilis ut Monspelii referente Ill: de *Sauvages*; imo quandoque apud nos est fortissima.

therapeia, oportet venti naturam perspectam habere & temperamenti ægrotantis, dein contraria contrariis curare.

hyste-rica. 10. C. totum caput quandoque, subin solum occiput hystericis, hypochondriacis dolet cum frigoris vehementis sensu, tremore, spasmodicis contractionibus diversorum membrorum; per signa hysteriæ generalia innotescit. B.

therapeia, vide *hysteriam*.

metal-lica. 11. C. qui plumbatis ad vitrianda vasa utuntur figuli, &c: laborant inde cephalalgia, similiter & fusores plumbi. L.

therapeia, vide *rachialgiam*.

XII. CEPHALAEA, est dolor capitis chronicus & juxta *Stahlianos* tensivus; videtur sola diuturnitate à cephalalgia differre receptissimum hoc genus.

syphi-litica. 1. C. signa syphilidis & ad unicum hermetem applicatum recessio mali dant diagnosin hujus speciei; sanguis extractus in venereis est fere

similis rheumatico, quod conſtanter obſervavi. C.

therapeia, vide *ſyphilidem.*

acrimonialis. 2. C. quæcunque acrimonia, cujus præſentiam loquitur temperamentum, prægreſſa & comitantia, excitat cephalæam. L.

therapeia, generalia acrimoniam tollentia, vel, dum ſpecies acrimoniæ innotuit, ſpecifica diu & larga manu præſtituenda ſunt.

arthritica. 3. C. noſcitur hæc ex exacerbationibus veſpertinis & diatheſi arthritica in ſubjecto latente, dominante. A. P.

therapeia, pediluvia, veſicantia pedibus admota & phlebotomiæ palmaria ſunt pharmaca crudelis morbi, ut ſæpius expertus ſum; dari debet & purgans ſæpius; de rheumatica cephalæa fere idem valet, ſi ſudoriſera jungas.

febricoſa. 4. C. ſæpius obſervavi hunc morbum pertinacem tertianum, ſemel vidi etiam cum præludente frigore capitis. L. P.

therapeia, primum dedi unciam 1. ſalis amari, dein ordinavi kinkinam, vel ſolos meos pulveres antifebriles cum felici ſucceſſu.

melancholica. 5. C. viſcoſitati ſanguinis, turbatæ circulationi in abdomine, flatulentiæ & debilitati ventriculi nervorumque ſenſibilitati natales debet hæc ſpecies noſcenda per ſigna melancholiæ alibi ſcribenda. L. R.

therapeia, vide *melancholiam.*

polonica. 6. C. perſæpe obſervavi in hebræis hanc cephalæam ex latente trichomate, quam cognovi ex cachexia, pallore, aſthenia, matutina exacerbatione, plicoſa familia & abſentia ſignorum alias ſpecies denotantium. C.

therapeia, primum dedi ſcrupulos duos rhei; dein externe & interne lycopodium

cla-

clavatum larga manu cum camphora præscripsi cum fructu.

cachectica. 7. C. plurimas cachexias comitatur, & sequitur cephalæa pertinax. C.

therapeia, patebit ex natura cachexiæ præsentis.

XIII. HEMICRANIA, est morbus, cujus præcipuum symptoma est dolor in alterutro capitis latere, potissimum ad tempora, frontem ac oculos, isque vehemens sæpe & periodicus quandoque.

ocularis. 1. H. hæc comitatur suppurationem, synchysin, inflammationem oculi & plures oculorum morbos. A. vel C.

therapeia, vide morbos, à quibus pendet hæc hemicrania.

odontalgica. 2. H. ista hemicrania comitatur dentium dolorem.

therapeia, curentur dentes, apponatur vesicans post aurem, purgans propinetur; succus porri infusus auriculæ profuisse fertur.

sinualis. 3. H. vitiato sinu frontali, sphenoidali, antro Highmori, vel ductu lacrymali sæpe adest hemicrania comes inde nata. D.

therapeia, patet ex morbis, quos comitatur.

coryzalis. 4. H. antequam coryza fluat semper, raro postea, affligit cum naribus obstructis.

therapeia, frons fovenda epithemate, infusum florum sambuci bibendum, vapori aquæ calidæ nares exponendæ, manna in infuso florum sambuci soluta ex vola manus in nares attrahenda sæpius, caput pelle hirta involvendum; sumat æger unciam 1. salis carolini

 rolini

rolini, & sudoriferum; omnia alkalina juxta C. *Linnæum* hic conducunt.

plethorica. 5. H. dyshæmorrhoidi, menostasiæ, emanentibus hæmorrhagiis plethoræque accumulatæ supervenit hemicrania cum agrypnia, urina rubra, pulsu duro, pulsatione temporum. A.

therapeia, plethora minuenda est, evacuationes restituendæ; motus & calor nitro, emulsionibus & limonada temperandus.

clavus. 6. H. dolor atrox perterebrans, aream unius pollicis occupans, cum animi abjectione, desperatione, subin & delirio hystericas torquet, vocatur *clavus hystericus*. B. R.

therapeia, serum lactis lamiatum, castoreum, opium cum vulvaria promptæ sunt medelæ: vide *hysteriam*.

purulenta. 7. H. apostema, ulcus in sinubus nasalibus nempe maxillaribus, frontalibus, aut sphenoidalibus caussat persæpe hemicraniam, quam cognosces ex historia vitæ, amphimerina vulneraria, tabe, effluxu puris è naribus, vertigine. C.

therapeia, varia ptarmica in lacte cocta naribus sæpe attrahant tepida; folia lilii convallium, iris, beta, mel, decoctum vulnerarium, laudantur; alvus est servanda aperta.

insectalis. 8. H. nascitur hemicrania ab insectis nidulantibus in naribus, aut sinubus in has patentibus scolopendra, œstro nasali, eruca pluribusve aliis; distinguimus porro hanc speciem ab aliis per comitem subvertiginem, pruritum narium & pertinaciam. C.

therapeia, inflatur in nares saccharum, sal vescum, nitrum, vitriolum martis, pulvis cephalicus viridis, valerianæ, iridis, lilii convallium.

luna-

luna-tica. 9. H. hæc ſpecies phaſes lunæ ſequitur febricoſa potius dicenda; nam cortici peruviano obedit, ut ſemel obſervavi & curavi octanam dicto remedio. P.

XIV. OPHTHALMIA, cognoſcitur ex oculi dolore, rubore, intolerantia lucis & lacrymatione, vel ſiccitate.

tara-xis. 1. O. hæc leviſſima ophthalmia pendet à ſola cauſſa externa ut nimia luce, frigore, fumo, vento, pulvere, vapore ceparum, allii &c: ex relatione ægri noſcenda. B.

therapeia, Natura ſola lacrymas uberius exprimendo, palpebras claudendo ſanat hoc malum; Ars ſuadet tenebras, viride velum prætendit, inſtillat lac tepidum, apponit placentam roſarum, lubricat alvum.

tri-chiaſis. 2. O. directio ciliorum verſus globum oculi una, vel duplici ſerie cauſſat inflammationem oculi.

therapeia, ad perfectam curationem debent exſtirpari cilia plerumque, eorumque bulbi lapide infernali conſumi, dein therapeia præcedentis ſpeciei uti.

tuber-culoſa. 3. O. tubercula palpebris accreta hardeolum, grando, chalazion, excitant ophthalmiam hancce. L.

therapeia, tolli debent dicta tubercula lapide infernali, ſcalpello, vincturis; vel reſolvi appoſito emplaſtro de cicuta londinenſi, & ceſſabit ophthalmia.

tracho-ma. 4. O. trachoma eſt aſperitudo palpebræ in parte interna; *daſyma* vocatur, ſi eſt herpetica; *tyloſin* dat calloſitas; *ſycoſin* demum conſtituunt puſtulæ craſſiores; hæc omnia cauſſant ophthalmiam, quam cognoſcimus inſpectione, lippitudine, gravitate palpebrarum, doloribus vividis & pruritu &c.

therapeia, recens inflammatio oculorum curatur phlebotomia, catharsi, vesicante post aures posito, diureticis, pediluviis, cataplasmate ex bulbo liliorum, floribus sambuci, farina secalina, sale ammoniaco & croco cum aqua facto; contra herpetem sufficit collyrium ex sale saturni, ammoniaco, aqua rosarum cum tantillo vitrioli albi: inveterato morbo illinendum est unguentum, quod componit saccharum saturni, cerussa, camphora, oleum rosarum & unguentum de tutia; aliquando in usum vocare debemus lapidem infernalem.

xerophthalmia. 5. O. rubedo, pruritus, dolor, lacrymæ vix ullæ, nocturna palpebrarum agglutinatio, lucis intolerantia denotant xerophthalmiam.

therapeia, phlebotomia, catharsis indicantur; instillantur oculo lac è mammis, aqua rosarum, spermatis ranarum, rubi idæi, mucilago seminum psyllii; apponi vero solent oculo petala rosarum, folia cydoniorum, pomum assum, albumen ovi coctione induratum, herba endiviæ, calida; diæta tenuis his dictatur, & serum lactis pro potu ordinario, vel aliquod decoctum conveniens.

pustulosa. 6. O. pustulæ ad peripheriam corneæ excitantur quandoque ex variis occasionibus lentis magnitudine. L.

therapéia, ante formationem abscessus applicatur aqua divina Disp. Paris: cum camphora, aperto abscessu recurrendum est ad solutionem lapidis divini.

erysipelatosa. 7. O. *herpetica* potius deberet vocari hæc species, morbus est pertinax admodum, expertus scribo: cognoscitur per crustas, squamas herpetosas frontis nasive, dolorem oculi & capitis maxi-

maximum, tumorem, ruborem ac inæqualitatem palpebrarum. L.

therapeia, ego omnibus tentatis, quæ oculistæ laudant, nihil effeci; hinc interne dedi panaceam mercurialem cum decoctis lignorum, antiscorbutico & aperitivo, oculo ipsi curabam inflari pulverem compositum ex spuma thermarum carolinarum, panacea mercuriali & cinere plumbi, & horum usus protractus profuit.

humida. 8. O. fomitem habet in sanguinis massa pertinax hæc species noscenda ex tumore palpebrarum, lippitudine, abundantia lacrymarum, dolore & gravitate palpebrarum. L.

therapeia, exigit catharses pertinaciter continuandas omni 5to die, phlebotomias pedis, sanguinem, demulcentia, ut serum lactis tamarindinatum &c:, vesicatorium ponitur post aures, vel ad nucham, tandem in aqua plantaginis solutus lapis divinus applicatur oculo.

scrophulosa. 9. O. hæc est humida cum scrophula. L.

therapeia, debet curari scrophula suis pharmacis & ophthalmia humida non negligi: *Hans Sloane* collyrium ex axungia viperina & tutia apprime convenit.

tenebricosa. 10. O. oculus inflammatus major altero observatur, pupilla major & minus mobilis, sunt signa hujus speciei, quæ tribuitur aggestioni humorum ad globum oculi ob prægressam debilitationem & laxationem vasorum ejudem; vidi bis hanc opthalmiam chronicam. C.

therapeia, suasi omni mense bis sumat purgans, sæpius curet venam tundi in anno; pro potu ordinario dedi decoctum diureticum, vel avenæ, & cineres plumbi in aqua solani & plantaginis cesserant in collyrium quotidianum;

num; quandoque profusæ debent fieri evacuationes, ne hic morbus pessumdet oculum.

syphilitica, 11. O. à viru syphilidis venereæ dependet hæcce, versus noctem ingravescit & signa syphilidis dictæ secum fert: *symptomatica* in secundo gradu syphilidis observatur, mane remittit, & in chemosin non abit: *metastatica* ex repressione gonorrhœæ subito oritur, adest tumor scleroticæ; livor, dolor cum tabe oculi sequuntur; persæpe in relaxata vasa scleroticæ effunduntur humores, & chemosin ac hyposphagma producunt; corrugatur hinc cornea, oculus fit altero minor cum dolore urente vespertino. L. D.

therapeia, panacea mercurialis & decoctum lignorum cum lacte conveniunt, catharsis & phlebotomia sunt quoque necessariæ; externe applicatur saccharum saturni & aquila alba in aqua solani, vel succo clarificato cicutæ; in hac specie conjunctiva est carnosa & duriuscula.

chemosis. 12. O. ex quacunque vexatione, vulnere, contusione oculi, vel metastasi humorum in oculi vasa nascitur effusio humorum in vasa conjunctivæ membranæ & inflammatio. A.

therapeia, pulpa pomi cum granis 2. camphoræ in lacte cocta illico apponi potest; post paucos dies vinum camphoratum, aut myrrhatum apponitur fomenti forma; ingruente morbo secatur vena, datur purgans, & diæta stricta dictatur; & serum lactis, vel decoctum avenæ bibunt.

choroidealis. 13. O. cognoscitur ex lucis intolerantia, pupillæ constrictione, epiphora, hemicrania pertinace cum, vel sine rubore conjunctivæ. A.

therapeia, curanda est ut *chemosis*, dum ab internis oritur principiis; quando contra ex-

exemptioni cataractæ, aut detractioni unguis debetur, præcavetur, minuitur collyrio aluminoſo, mucilagine ſeminum pſyllii cum aqua rutæ facta.

angu-laris. 14. O. eſt pruritus cum dolore, rubore & tumore in cantho oculi naſali; accedit epiphora, phlogoſis carunculæ, & ſequitur pannus.

therapeia, decoctum iridis florentinæ cum aliquot granis vitrioli albi facit optimum collyrium; movenda alvus laxante, fontes potandi; aliquando oportet & ad veſicatorium nuchæ apponendum recurrere.

can-croſa. 15. O. eſt illa ſpecies, quæ cum tumore lancinante carcinomotoſo ſtipatur: *varietas* 1. tumor adnaſcitur durus palpebris ſanguineis vaſis turgidis, plumbei coloris diſtinctus, lancinanter per intervalla dolens. In ſecunda *varietate* porrum oculi cantho naſali adhæret altis radicibus, tegiturve vaſis ſanguineis in faſciculos granulatos diſtinctis, hic tumor valde pruriginoſus eſt, & ad minimum attactum ſanguinem fundit. In 3tia *varietate* varicoſa ſunt vaſa ſine tumore & porro cum colore plumbeo; ſequitur exulceratio cancroſa cum fungis. 4tam *varietatem* præludit epiphora; 5tam contuſiones oculi; unde ulcera carcinomatoſa dicta ſequntur, ſi adſit diatheſis humorum vitiata. C.

therapeia, ſalus quærenda in cicuta interne & externe exhibita: vide *cancrum*.

ſyne-chia. 16. O. eſt adhæſio uveæ tunicæ ad corneam; hinc ophthalmia, diſtorſio pupillæ, intolerantia lucis & nyctalopia, quem morbum producunt vulnera, contuſiones, ulcera & magnæ evacuationes L.

therapeia, operatio inſtituenda ſynechiæ: vide chirurgos.

lago-

lago-phthalmia. 17. O. hiatus palpebrarum, qui harum clausura aboleri nequit, ex retractione alterutrius, nativa brevitate, strictura cutis, cicatricibus, aut ectropio natus, caussat quoque ophthalmiam. L.

therapeia, palpebræ elongatio requiritur, quæ solet obtineri per tractionem, emollitionem, unctionem vel scalpellum.

elco-matica. 18. O. ulcus bulbi oculi varia habet nomina ut *argema*, *botrium*, *gerontoxon*, *staphyloma*, *epicauma*, *encauma*, *cœloma*, *elcidrion*: quæ omnia persæpe comitatur ophthalmia inspectione noscenda.

therapeia, affluxus humorum arcendus catharsibus, phlebotomiis; sanguis depurandus, demulcedus; ulcusculum depurandum sequenti liquore: ℞. lapidis divini Dispens. Paris. gr. VI. camphoræ gr. I. aquæ fontanæ unciam I. ß. sacchari drach. 2. aquæ vitæ unicam ß; collyria ex creta, oleum ovorum consolidant ulcus.

un-guialis. 19. O. est abscessus seu apostema inter laminas corneæ cum ophthalmia, magna hemicrania, pervigilio & febre. A.

therapeia, apostemate cystotomo aperto quantocyus utere therapeia speciei 18.

fistula-ris. 20. O. vide *fistulam*.

phly-ctænoi-dea. 21. O. ophthalmia cum vesiculis sero plenis in cornea, aut conjunctiva concurrit subinde. L.

therapeia, vide *humidam ophthalmiam*.

febri-cosa. 22. O. dolor atrox periodicus cum lacrymatione, vel potius febris quotidiana, ut vidi & curavi feliciter kinkina.

meta-

meta-statica. 23. O. nascitur hæc ex materie arthritica, scabiosa, herpetosa, lacte represso &c. ad oculum confluente. D.

therapeia, materies arthritica debet revocari ad artus vesicante pedi apposito &c. & aliæ similiter materies ad sua loca revocandæ mediis convenientibus, & evacuationes instituendæ; in lactea ophthalmia, quam semel curandam habui obstinacem, frequens debet dari purgans, pilulas sumant ex sapone veneto & infusum bibant menthæ; aliquando opus est venæ sectione.

XV. OTALGIA, dolor in aure.

inflam-matoria. 1. O. cognoscitur ex calore, rubore, dolore pulsatili, pyrexia, oxyecoia & bombo: vide *phlegmonem*.

therapeia, phlebotomia repetita, lene catharticum, nitrosa antiplogistica; cataplasma ex mica panis, croco & camphora in lacte laudantur; melius ego expertus sum fomentum ex spiritu C. C. & oleo amygdalarum dulcium prodesse.

vermi-nosa. 2. O. vermes, nymphæ, larvæ, muscarum carnariarum, scolopendra, pulex lecticarius excitant otalgiam inspectione & ex injectionibus noscendam.

therapeia, injectionibus anthelminticis, fumo tabaci enecanda & eluenda sunt talia insecta; volsellis quandoque eximi possunt & debent; quandoque contra sola inclinatione capitis elabuntur.

catar-rhalis. 3. O. dolor tubæ eustachianæ, coryza, tussis, catarrhus comitantur hanc otalgiam; præcedunt frigus, aut ventus suscepta.

therapeia, pelle hirta involvatur caput, sumat stibium diaphoreticum cum sale C. C., super-

ſuperbibatque his infuſum florum ſambuci; ſubinde opus eſt phlebotomiam adminiſtrare, hirudines poſt aures admovere & purgans propinare.

intru-ſialis. 4. O. varia corpora intruſa, injecta meatui auditorio otalgiam excitant, quam ſpeciem inſpectio & examen declarant cum hiſtoria actorum.

therapeia, corpora illapſa eximi debent: vide *Heiſteri* chirurgiam, dein cura reliquarum ſpecierum in uſum vocanda eſt.

XVI. ODONTALGIA, dolor dentium maxillarumque cum vigiliis & ſæpius ptyalismo, maxillæ aut genarum tumore.

cario-ſa. 1. O. hæc procedit à carie oſſis humida, ſive ſit in corona, ſive radice dentis; examen prodit hanc ſpeciem notiſſimam. B. R.

therapeia, promptiſſimum remedium eſt evulſio dentis; 2*do* cauterium actuale; 3*tio* oleum caryophyllorum ope goſſypii denti carioſo impoſitum; repletur dens cavus plumbo; quovis mane quidam os urina calida colluunt, vel ſolutione ſalis ammoniaci, aut decocto terræ japonicæ; guttula ſpiritus ſalis denti carioſo inſtillata ſedat dolorem nervum deſtruendo; alii utuntur eſſentia odontalgica, placet aliis arcanum *Paracelſi* ex opio, camphora & tormentilla factum, & mille alia quisque novit.

gravi-darum. 2. O. ſæpiſſime gravidæ pertinaci & atroci odontalgiæ ſubjectæ ſunt; ut in mea pie defuncta conjuge & aliis multis obſervavi. L.

therapeia, alvus aperta ſervanda eſt, phlebotomia in brachio inſtituenda, aqua fœtida pragenſis cum eſſentia caſtorei, ſpiritu C. C.

&

& opio dentibus applicanda; dentis extractio raro has juvat, coitus vero repetitus persæpe.

catarrhalis. 3. O. oritur hæc ex frigore suscepto, perspiratione retenta cum catarrho, tussi, tumore gingivarum, genarum.

therapeia, infinita pene homines applicant, ego sudoriferis insisto internis & externis, cogor subinde & catharticum propinare.

scorbutica. 4. O. pruritus gingivarum cum succedente tumore, cruentatione, fœtore, stomacace cum reliquis signis scorbuti facile produnt hanc speciem. L.

therapeia, spiritum cocoleariæ, vel nasturtii aquatici per fermentationem paratum, vinum rubrum balaustinum, lapathicum; succum limonum, mel rosatum cum spiritu salis dulci, oleum stillatitium cochleariæ, absynthii, vel sassafras ex vino laudo; succum sedi minoris acris, roob berberum, colcothar vitrioli martis in usum oportet vocare.

dentitionis. 5. O. circa sextum, vel septimum mensem lactei dentes incipiunt prodire, ex sequentibus hos minorem odontalgiam sufferunt infantes; circa septimum annum secundarii dentes propullulant, duplicantur tum maxillæ, tument, rubent, calent; adest febris, eclampsia, diarrhœa: filiola mea Maria erumpentibus dentibus caninis lacteis tussi laborabat 5. diebus cantum galli referente & amphimerina.

therapeia, radix glycyrrhizæ ad mordendum dari debet infantibus, syrupus rubi idæi ex lacte potandus, alvus mollienda manna, hirudines tibiis admoveri debent, vel plane vena secari.

ple-

plethorica. 6. O. hæmorrhagias suppressas quascunque & plethoram persæpe excipit odontalgia ex signis plethoræ noscenda. B.

therapeia, evacuationes faciendæ & fluxus revocandi sunt.

cachectica. 7. O. chloroticæ puellæ, phlegmatici quoque sunt obnoxii odontalgiæ subin cum, subin sine erysipelate.

therapeia, levia purgantia & sudorifera exhibere oportet.

arthritica. 8. O. materies arthritica invadit subinde dentes, quod ex historia & constitutione subjecti patebit; vesperi exacerbationes habet hæc odontalgia ut podagra.

therapeia, ad sedes suas revocari debet arthritis balneis, vesicantibus, &c.

hysterica. 9. O. hystericæ & hypochondriaci persæpe laborant odontalgia ex nervorum nimia sensibilitate nata, aut consensu nervorum. B. R.

therapeia, applicatur dentibus essentia castorei cum opio, vel castorium in toto: vide morbos primarios.

stomachia. 10. O. saburra ventriculum replens caussat quoque subin odontalgiam, quam speciem facilis nosces & signis saburræ. B.

therapeia, curatur vomitu, digestivis & stomachicis.

febricosa. 11. O. observavi odontalgiam in Religioso Dominicano typum febris quotidianæ exacte servantem. P.

therapeia, dedi huic unciam 1. ß. salis amari scopo purgante; dein gargarismos & frictiones ex kinkina dentium gingivarumque cum prompto effectu applicuit.

hæmodia. 12. O. stupor dentium excitatur frictionibus & fructibus acerbis hisce applicatis.

ORDO III. DOLORES PECTORIS anhelationis expertes.

XVII. PYROSIS, ardor œsophagi ad ventriculum usque extensus sine febre, vulgo *soda* dicitur.

vulgaris. 1. P. hæc fugax est, & cibis acidis, pinguibus, empyreumaticis, cereri acidæ, vino acido & icthyocolla referto, ovis rancidis, assumptis supervenit.

therapeia, ego sumo sal vescum ad cochleare 1. parvulum, laudantur lapides cancrorum; sal alkali fixum laudat *Pringley;* saburra quandoque emeticum petit.

biliosa. 2. P. biliosi cum anorexia, amarore oris, lingua sordida & biliosa sæpe laborant pyrosi; cepa, allium, caseus, &c. excitant assumpta pyrosin subinde.

therapeia, laudantur laxantia acida, tamarindi, cremor tartari, limonada, salia media & lactucæ: subin opus est emetico.

phlogistica. 3. P. vide *phlegmasias* ad quas pertinet.

suecica. 4 P. dolor adest pressorius ad scrobem cordis cum anxietate & ardore œsophagi; dum sese inclinant hi potenter, emittunt ad libras salivam hyalinam, vel crystallinam; novi pictorem, qui in Moravia meaque præsentia sæpius à prandiis tali laborabat pyrosi, novi & alios plures; non est igitur morbus solum *suecicus.*

therapeia, abstineant à cibis dyspeptis, acidis ac empyreumaticis; salia media sumant cum vitriolo martis, vel bibant fontes carolinos; non bibant aquam jejuni aut cubitum ituri, ut hic potatores faciunt, sibi-

que ventriculum destruunt; sueci nuci vomica utuntur.

ulcerosa. 5. P. ulcus ventriculi caussat hanc pyrosin, quod adesse noscimus ex prægressa inflammatione, pure cum fœcibus alvi exeunte, tabe, amphimerina purulenta, exacerbatione gastrodyniæ ad omnia acria & salsa deglutita; si vero pus vomitu rejiciunt, tunc certissimam habemus diagnosin. C.

therapeia, agrimonia & myrrha in lacte coctæ, kinkina pariter cum melle rosato prosunt; cibus & potus lac; infusum florum rhœados cum lacte laudatur pariter.

à conceptu. 6. P. multæ mulieres quendam acorem, titillationem seu pyrosin post conceptum in ventriculo sentiunt. L.

therapeia, syrupus diacodii profuit, jusculum castorinum, flores chamomillæ.

XVIII. CARDIOGMUS, est gravis pertinaxque molestia in præcordiis cum sensu ponderis auctæve molis & pulsatione, quæ ad minimum motum augentur: anevrysmati cordis, auricularum, sinuum & arteriarum tribuitur cardiogmus seu *dolor cordis*.

polyposus. 1. C. polyposam concretionem in corde adesse valde arduum est demonstrare ante cadaveris sectionem; nihilominus ex palpitatione cordis violenta, pulsatione venarum jugularium cordis pulsationi synchrona, dyspnœa, orthopnœa desumendæ; polypus ori arteriæ pulmonalis sese opponens efficit, ut sanguis, qui arteriam dictam intrare debuisset, redeat superatis valvulis tricuspidalibus (Anatomicus

cus præcipue harum ſtatum inquirere & notare debuiſſet) ad ſinum dextrum, & venis pulſum impertit, & hæc pulſatio venarum jugularium erit forſan ſignum unicum polypi cordis dextri diſtinctivum, vel ſaltem ſanguinis regreſſum per oſtium venoſum deſignabit ex vitio valvularum tricuſpidalium. C. vel A.

therapeia, ſapo venetus, ſaccharum lactis, ſerum lactis, manna, nitrum, lac cum aqua calcis, emulſiones, papaver erraticum, exiguæ phlebotomiæ hos pallant ægros, horumque ærumnoſam vitam protrahunt; debent vitare ferme omnia ſolatia humana, commotiones & calefacientia pariter.

palaggianus. 2. C. valvulæ ſemilunares aortæ oſſeæ factæ, aut alio modo ad claudendum lumen poſt expreſſum ſanguinem à corde ſiniſtro inhabiles factæ relinquunt cardiogmum, quem anatomia optime determinat; 5. annis conſervo ſeniculam Dominam ſimili, ut apparet, cardiogmo laborantem; cor palpitat vel tremit, pulſus eſt intermittens inordinatus & tremulus ſæpius, adeſt anxietas & oppletio circa præcordia, debilitas, mœror, ſuſurrus; palpitationem arteriarum in toto corpore queritur, maxime vero illarum in capite ſentit; reſpiratio ſemper bona & decubitus naturalis; huic nocet caffée, calefacientia & commotio. C.

auricularis. 3. C. auricula dextra cum ſuo ſinu anevryſmatica, oſſea, vel alio modo vitiata facit cardiogmum; dum vitia hæc in dextra auricula & ſinu ſunt, majores læſiones in pulmone & puſatio major obſervantur; quia ex corde dextro ſanguis ad pulmones fluit, & thalamus hicce anterior eſt.

cordis sinistri. 4. C. pulsus est in hoc cardiogmo intermittens, respiratio bona, somnus & decubitus naturalia, pulsatio magis posteriora versus, asthenia magna & mors plerumque repentina. C.

aortalis. 5. C. pulsatio, palpitatio observatur ad capitula minora costarum, in arteriis subclaviis & carotidibus; pulsus inæqualis & utcunque ordinatus, dolor & anxietas circa præcordia. C.

à mole cordis. 6. C. cor ipsum anevrysmaticum subin facit cardiogmum difficillime distinquendum in vivis. C.

leprotianus. 7. C. dolor ad sternum, dorsum & scalpulas intolerabilis, minor in prono decubitu; vigiliæ, dyspnœa; jugularis venæ pulsatio, pulsus inæqualis, referuntur à *Leprotio*, quorum caussam dicit se deprehendisse in cadavere anevrysma arteriæ *bronchialis*. C.

meckelianus. 8. C. concretiones cordis cum vicinis, pericardio, diaphragmate &c. caussant hunc cardiogmum, quem comitatur dyspnœa, minor palpitatio, minoresque læsiones, quam in præcedentibus speciebus observari solent: vide *Lancisium*, *Senacum* & consule diligentissimus super hoc genere alios obscurrissimo. C.

therapeia, quisque cardiogmus palliatur frequenti phlebotomia, leni laxante, nitro, sero lactis, paregoricis, quiete & mente pacata; juvant subin mentha & antihysterica.

ORDO IV. DOLORES ABDOMINIS, interni.

XIX. CARDIALGIA, molestia ad epigastrium & ventriculum relata syncopen minitans.

saburralis. 1. C. hæc cognoscitur ex signis cujuscunque saburræ in ventriculo latentis crudæ, viscosæ, bilio-

bilioſæ, rancidæ, verminoſæ; unde pondus in epigaſtrio, anxietas, nauſea, ructus, ſapor pravus, ſordities linguæ & deliquia. B.

therapeia, curatur vomitu, catharticis, jejunio, digeſtivis & ſtomachicis.

vene-nialis. 2. C. tincturam antifebrilem ſeu arſenicum album in aqua ſolutum dedit nefandus medicaſter aurigæ polnenſis oiconomi contra quartanam; ceſſavit hinc febris, & ſecuta eſt hæc cardialgia, unde citus ego veni ad moribundum. Aperto abdomine & ventriculo nigras & lividas maculas fatiſcentes in ventriculi tunica interna inveni, vaporem fœtidum olfeci; impoſui dein vaſi cupreo, *kaſtrol* dicunt, & coxi, dederunt hæ ſordes odorem allii & cupro album colorem; ſic oportet procedere in caſibus ſimilibus Medico-legalibus. A.

therapeia, emeticum, lac, oleum, juſcula, emulſiones prompte & larga manu exhibenda ſunt.

flatu-lenta. 3. C. tumor in epigaſtrio dextra verſus, dyſpnœa, ructus & prægreſſa refectio ex flatulentis v. g. placentis definiunt hanc ſpeciem. B.

therapeia, opium ſopit cum carminativis has turbas: vide ſpeciem *primam*.

febri-coſa. 4. C. hæc circuitus habet ſicut febres intermittentes. P.

therapeia, poſt purgationem alvi ex uncia 1. ß. ſalis amari feliciter præſtitui kinkinam.

ſputa-toria. 5. C. vix eſt diſtincta ſpecies à reliquis.

phyma-tica. 6. C. ſcirrhus ventriculi, pancreatis, hepatis, lienis, ſarcomata varia &c: palpo, ſuis ſignis & anatomia in cadaveribus apertis definienda cauſſant quoque cardialgiam. C.

therapeia, quisque tumor ſuis pharmacis impugnandus eſt.

para-lytica. 7. C. cognoſcitur ex ſenſu plenitudinis, gravitatis & frigoris in ventriculo, nauſea & anorexia; ſæpe hæc cardialgia apoplexiam incurabilem præludit. D.

therapeia, dedi his aquam fœtidam pragenſem cum camphora, elæoſaccharo ſabinæ & eſſentia ſuccini, ſuaſi quoque Zingiber, vel piper, ut ſumant ex vino, & profeci nihil: an electrum, aut arnica quid prodeſſet.

arthri-tica. 8. C. vide *gaſtrodyniam arthriticam.*

brady-pepta. 9. C. teneræ puellæ, aſſueti emeticis hiſve frequenter fatigati, potatores & voratores ſenesve illi, qui epigaſtrium frigori inſolito expoſuerunt, huic cardialgiæ ſubjecti ſunt. L.

ver-minoſa. 10. C. tænia Zoophyton ſeu ſolium cauſſat cardialgiam; ſigna ſolii ſunt præter cardialgiam ſequentia: ægrotus obſervat ſuctionem in inteſtinis, motum undulatorium, pondus quaſi à glomo intus premente; purgantia inſuper expellunt partes ſolii referentes ſemina citrulli; domicilia ſolii patiuntur eclampſiam & innumera alia. R.

therapeia, ſal ammoniacum, vitriolum martis, agaricus, aſſa fœtida, alöes, olöum nucum juglandis & mercurius &c: indicantur.

XX. GASTRODYNIA, notabilis & durans in regione ventriculi dolor ſine ſyncope & pyrexia.

ſabur-ralis. I. G. hæc fit ab ingurgitatione ciborum quantitate, qualitate, vel utrisque peccantium, quæ patet ex hiſtoria prægreſſorum, dyſpnœa, anxietate &c.

therapeia, vomitu excuti debet hæc ſarcina, jejunium imponi & digeſtiva cum ſtomachicis ſumenda præſcribi.

flatu-

flatu-lenta. 2. G. dolor vehemens tenſivus in ſcrobiculo cordis cum dyſpnœa, flectendi corpus antrorſum neceſſitate, flatuum emiſſione, pulſu imminuto & extremorum refrigeratione. B. R.

therapeia, doſin theriacæ andromachi in aqua carminativa in paroxyſmo feliciter exhibeo, dein do ſalis amari unciam I. ß. ad citandam alvum, demum ſtomachica tonica ſumunt ad roborandum ventriculum; aquæ ſpadanæ, thermæ carolinæ efficaces ſunt in hoc caſu.

biliosa. 3. G. bilis acris, putrida, porracea, æruginoſa excitat gaſtrodyniam, quam diſtingues ex temperamento, lingua bilioſa, apoſitia, nauſea carnium; ipſe flavam bilem per affuſionem acidi vitriolici viridem feci. A.

therapeia, optimum eſt his ciere vomitum tartaro emetico, dein jubere ut tartarum vini crudum, vel cremorem tartari ſumant ſæpius.

venenialis. 4. G. arſenicum, mercurius ſublimatus corroſivus, ſpiritus acidi minerales copia majore ſumpti, fungi varii, vitriolum cupri, ipſumque ſal alkali fixum magna doſi excitant gaſtrodyniam & convulſiones. A.

therapeia, tempeſtive datum emeticum excutit venenum; oleoſa, mucilaginoſa obvolvunt acrimoniam ejusdem, ſpecifica antidota idem illico deſtruunt, ſic acida deſtruunt alkali, alkalina deſtruunt vitriolum cupri & mercurium ſublimatum juxta tabulam affinitatis.

ulcerosa. 5. G. ſequitur hæc ſpecies phlegmaſias viſcerum ſtomacho vicinorum ſuppuratas; hinc tabes, vomitio frequens, quandoque purulenta, irritatio aſſidua, puris per alvum dejectio & amphimerina purulenta. D.

therapeia, lac myrrhatum, agrimoniatum, plantaginatum cum melle rosato optimus cibus & medicamentum, si suspicio sit carcinomatis cicuta debet addi.

americana. 6. G. designant hanc languor totius corporis, vomitus & dyspnœa, quæ ex infrigidatione nasci solet; cartilago mucronata non videtur esse luxata, ut apparet ex therapeia. A.

therapeia, discutientibus, calefacientibus & corroborantibns internis externisve absolvitur hujus morbi cura.

periodynia. 7. G. per totum tempus digestionis in stomacho contorsiones, motus, dolores & distractiones patiuntur hi consentientibus intestinis; lingua est sicca sine siti, adest macies, vires attritæ, pulsus rarus & obstipatio. C.

therapeia, juscula & lac feliciter adhibuit Ill: de *Sauvages*.

calculosa. 8. G. arduum est ante sectionem cadaveris noscere hanc speciem; nihilominus pondus quoddam situs corporis mutatos non sequens, sed leges gravitatis, diathesis calculosa & defectus signorum alias species designantium hujus conjecturam injicere possunt. C.

therapeia, sapo cum aqua calcis ostracodermatum, decoctum herbæ fragariæ &c. indicantur.

adstringens. 9. G. molestia inter digestionem cum obstipatione, æstu manuum, pedum & faciei rubore, febricula; accidit temperamentis aridis, & morbo longo exsiccatis. Egregius chirurgus Tritschensis *Franz* ferme medio anno decubuit 1771. ex miliari verminosa, cui restituto remanserat hæc gastrodynia usque mortem; venerabilis hic senex percutiendo suum abdomen clamabat en sicarium & raptorem vitæ meæ. C.

the-

therapeia, dabam huic obſtipato chirurgo varia laxantia & ſtomachica, ſuaſi lac & balnea; commendavi raphanum nigrum raſpatum cum oleo olivarum, cumino & ſale, & hoc ultimum ſolatium adferebat ægro, non vero penitus ſanavit eundem, qui jam mortuus eſt ex eadem gaſtrodynia.

à peregrinis. 10. G. varia corpora mechanica deglutita gaſtrodyniam excitant, quam definit hiſtoria actorum. D.

therapeia, lac ſuadeo his incautis cum decocto althææ & mannam.

xiphoidealis. 11. G. cartilago enſiformis introrſum luxata, vel depreſſa, quod examen chirurgicum & relatio ægri demonſtrabunt, ſæpe gaſtrodyniam parit, ſæpe vomitum. C.

therapeia, cartilago reſtitui debet in ſitum naturalem ventoſis, aut emplaſtris tenacibus.

pulſaltilis. 12. G. cognoſcitur ex moleſta ſenſatione corporis in epigaſtrio pulſantis, quæ à dolore alias ſpecies comitari ſolito diverſiſſima eſt, hypochondriaci, hyſtericæ, ſubjecti ſunt huic gaſtrodyniæ; qandoque debetur anevryſmati arteriæ cœliacæ ejusve ramorum. Virum melancholicum triſtem in cura habui gaſtrodynia pulſante laborantem, maxime pulſabat in epigaſtrio vas ſynchrone cum arteriis; icterus ſimul aderat & tuſſis ſicca; prædixi mortem, quæ poſt novem dies ſecuta eſt. D.

therapeia, lenia laxantia, nitrum, antihyſterica, phlebotomiæ repetitæ, quies animi & corporis, chamomilla, caſtoreum, valeriana, pulvis meus antifebrilis quandoque juverunt; pulſationes tales & tantæ dantur ſine aneuryſmate; novi puellam amore percitam, cujus ventriculus ſonum edebat talem, qualem edit urna, dum vietores hanc eluunt,

vicini in ædibus suis audiebant sonum hujus ventriculi; observavi similem gastrodyniam tertianam in viro robusto bilioso, quam curavi pulvere meo antifebrili.

hyste-rica. 13. G. hystericæ circa epigastrium atrocissimo dolore laborant cum vomitu sæpe viridi, animi dejectione; soluto paroxysmo sensibilitas remanet epigastrii tactum refugiens. R.

therapeia, in paroxysmo do infusum florum chamomillæ ad eluendas sordes, dein porrigo gr. 1. opii in aqua fœtida pragensi; extra paroxysmos aquas spadanas suadeo, tincturam martis cydoniatam, kinkinam, folia aurantiorum & juscula chamomillacea; emplastrum hystericum etiam epigastrio apponere confert.

chlo-rotica. 14. G. suppressa menstrua, vel hæmorrhoides caussant hanc gastrodyniam, quæ comites habet chlorosin, dyspnœam, lassitudinem, phlegmatiam, anorexiam, aut picam & tumorem epigastrii. L.

therapeia, restituantur fluxus suppressi, dein stomachica dentur.

hypo-chon-driaca. 15. G. valde affinis est hæc species hystericæ gastrodyniæ. R. L.

febri-cosa. 16. G. quotidianam observavi; hora 9. matutina præcise omni die cum frigore epigastrii glaciali prehendebat; frigus durabat usque 10. horam, dein quidam calor & palpitatio usque 12. P.

therapeia, dedi unciam 1 ß. salis amari scopo purgante, dein kinkina curam absolvit.

arthri-tica. 17. G. hanc observavi sæpius; dolorem rodentem in ventriculo patiuntur, vomituriunt, eructant flatus frequenter, dyspnoici sunt, appetitum perdunt, nec adeo sitiuut, quæ symptomata ad vesperum notabiliter aucta noctes in-

insomnes faciunt; noscimus hanc speciem ex diathesi arthritica & erroribus in diæta admissis arthritidem reprimere solitis. A.

therapeia, solæ phlebotomiæ largæ & infusum florum sambuci cum balneis & vesicatoriis artubus appositis prosunt, dedi quandoque parum de camphora & gummi guajaco.

XXI. COLICA, est dolor potissimum intestini crassi regiones occupans in abdomine, hujusque officia turbans sine febre notabili cum pulsu plerumque suppresso, rariore & obstipatione.

flatulenta. 1. C. coli intestini tractum sequitur dolor & borborygmi; pulsus est parvus, rarus; ructus levantes, pressione abdominis non exacerbatur dolor; urinæ naturales; alvi siccitas, obstipatio, docent adesse hanc speciem colicæ, quæ magis dein patet ex ingestione præmissa ciborum viscosorum, flatulentorum & levamine à carminativis. A.

therapeia, clysma emolliens & carminativum, infusum florum chamonillæ, fomenta & frictiones abdominis levem curant hanc colicam; in graviore propino salis amari unciam 1. ß. soluti in aqua chamomillæ; soluta colica do stomachica & tonica; opium ante evacuationes semper nocet.

pituitosa. 2. C. pituita vitrea, aliaque crassa impacta & agglutinata intestinis facit dolorem fixum pertebrantem & extensionem seu inflationem intestini, hæc colica pertinax est; phlegmaticos, debiles & frigidos prehendit cum pulsu raro depresso & sudoribus frigidis. A.

the-

therapeia, omni mane do drach: VI. ſalis carolini, infuſum chamomillæ pro potu ordinario præſcribo, injiciuntur ſæpe clyſmata, intrant balnea.

ſtercorea. 3. C. ſigna ſunt hujus colicæ obſtipatio, vomitiones, dolor quieſcentibus ægris exiguus, pulſus parvus & apyretus, urinæ craſſæ, anorexia, atrophia, glomi in abdomine duri in inteſtino colo, quos palpus deprehendit. C.

therapeia, ſi debilis non eſt nimis æger, intret omni die balneum, clyſmata emollientia, ſaponacea ſæpe injiciantur; ſumat æger ſaponem venetum, ſaccharum lactis, electuarium lenitivum, mannam cum cremore tartari; bibat decoctum prunorum, limonadam coctam, vel infuſum tartari vini crudi ſaccharatum, aut ſerum lactis; poteſt abdomen ungi oleo chamomillæ cocto, vel verbaſci, aut unguento de agrippa.

verminoſa. 4. C. lumbrici cauſſant dolorem colicum rodentem, pungentem, de loco in locum ſerpentem, fugacem cum ſubſultu in abdomine, excrementis griſaceis, pulſu intermittente, pupilla oculi multum patente, ſclerotica cæruleſcente &c: A.

therapeia, primum do ſal amarum, vel rheum, dein pulverem radicis valerianæ cum ſyrupo cichorei rheato in electuarium redactum, clyſma injicitur ex lacte dulci, ungitur abdomen oleo valerianæ, bibunt infuſum florum chamomillæ, vel tanaceti.

biliosa. 5. C. bilioſos aggreditur hæc colica cum vomitione bilioſa, ore amaro, urina bilioſa, ruffa; lingua ſordida, vertigine, apoſitia carnium, levi flavedine cutis, ſanguine leviter inflammato; dolor ad veſperum crudelior fit. A.

the-

therapeia, porrigo ſalis carolini unciam 1. ß. cum drach. elæoſacchari citri, vel chamomillæ, pro potu ordinario paratur limonada, vel decoctum prunorum, ſubinde opus eſt una alterave phlebotomia, multis clysmatis oleoſis & carminativis, atque balneis tepidis; poſt primam laxationem alvi do omni mane dicti ſalis unciam ſemiſſem, vel pilulas ex ſaccharo lactis, ſapone veneto, gummi ammoniaco & extracto bryoniæ; ſerum lactis tamarindinatum his prodeſt.

phlogiſtica. 6. C. vide *enteritidem.*

arthritica. 7. C. hæc ſpecies ſeſe prodit exacerbationibus veſpertinis notabilibus, febre amphimerina & diatheſi arthritica in ſubjecto. A.

therapeia, phlebotomiæ, veſicatoria ſedibus podagræ ſeu pedi admota, balnea, lenia diaphoretica interne data, indicantur; bibant infuſum florum ſambuci & chamomillæ, clyſmata etiam injici poſſunt.

plethorica. 8. C. producunt hanc hæmorrhoides ſuppreſſæ, menoſtaſia & dyslochia, quæ patebit ex ſignis plethoræ, tenſionibus nuchæ, vertigine, calore volatico & pulſu pleno; ſæpius obſervavi & curavi hanc colicam. A.

therapeia, fluxus reſtitui debent, phlebotomia & diluentia cum balneis applicantur; nitrum, ſerum lactis, chamomilla, ruta &c. indicantur.

lapponica. 9. C. Lappones bibentes aquam ſemiputridam in æſtate, & in aqua contentam ſetam aquaticam vulgo *gordion* deglutientes ſpaſmis corripiuntur diriſſimis abdominis & doloribus vehementibus parturientium, repunt per terram, urinam ſine calculi ſuſpicione ſanguineam mingunt, poſt diem moriuntur, ſi

non

non prius ptyalismo ingenti terminatur morbus. A.

therapeia, utuntur radice angelicæ, cineribus & oleo tabaci, castoreo; optima forent pharmaca mercurius & extractio *setæ*.

japonica. 10. C. hæc colica non solum intestina lancinat, sed etiam in inguine convulsiones excitat, dolent ipsi musculi abdominales, suffocatio imminet ægro ob convulsiones dictas; ultimatim desinit in viris in sarcocelen, & in fœminis in ficus ani vulvæve. A.

therapeia, acupuncturas & moxiburia adhibent japonenses Medici: fors faba *Burxeri* ad grana x. prodesset?

mesenterica. 11. C. glandulæ mesenterii tumidæ, induratæ & obstructæ caussant colicam: vide Sepulchretum *Boneti*. C.

scirrhosa. 12. C. tumor in abdomine durus indolens ordinario & leges gravitatis sequens dat subinde occasionem colicæ. C. R.

therapeia, emplastrum de cicuta londinense, vel cataplasmata sola herba cicutæ in aqua cocta apponas, & interne ordina pilulas ex extracto cicutæ; curavi virginem physconem ex tali tumore colica laborantem chronica dictis pharmacis.

pancreatica. 13. C. potius refertur ad gastrodyniam post pastum exacerbantem; tumorem deprehendi mane antequam aliquid assumpsisset durum in sede pancreatis; quodlibet purgans parva mole datum hos bene & sine omni vomitione laxat; ubi vero majore mole quid sumpserint, biberint, vel comederint, illico vomere debent. C.

therapeia, hunc tumorem oportet oppugnare cicuta.

pulsa-

pulſatilis. 14. C. anevtyſma aortæ infra diaphragma, cœliacæ, vel meſentericarum arteriarum facit moleſtam pulſationem in abdomine pulſui arteriarum ſynchronam. C.

therapeia, phlebotomiæ, manna, nitrum, emulſiones paregoricæ & quies animi corporisve ſunt optima palliativa.

calculoſa. 15. C. corpora dura, variæ nuces, nuclei, ingeſta & calculi inteſtinorum hanc colicam creant obſcuram; ad cujus cognitionem aliquid luminis dabunt hiſtoria vitæ, palpus, pondus in abdomine leges gravitatis ſervans & diatheſis calculoſa, anatomia tandem rem definiet. D.

therapeia, lac cum manna, electuarium lenitivum, decoctum de althæa, phlebotomia, balnea & clyſmata indicantur.

gravidarum. 16. C. gravidæ ex obſtipatione ſubin colicam patiuntur. A.

therapeia, oleum amygdalarum dulcium ad uncias, manna, pulpa caſſiæ exhibenda ſunt, vena brachii tundenda; laudanum poſt ſcybala exturbata dari poteſt, prius vero nuſpiam.

hyſterica. 17. C. vehemens dolor abdominis leviſſimum palpum fugiens, recurrens, teneritudinem partis relinquens cum urina hyalina, ſyncope, animi dejectione & vomitione quandoque viridi. A. R.

therapeia, hic laudanum cum caſtoreo miracula facit.

accidentalis. 18. C. hæc oritur ab ingurgitatione, frigore, &c. unde & patet.

therapeia, ſaburra ex primis viis uncia una ſalis carolini exantletur, ſi à frigore orta ſit colica, ſudorifera ſumant, & calida corpora exter-

externe ſibi admoveant, ut lateres, lapidem ſerpentinum &c.

meco-nialis. 19. C. cognoſcitur ex ejulatibus infantum ſex primis ſeptimanis, vireſcentibus fœcibus & palpo. A.

therapeia, ego do ſyrupum cichorei cum rheo, vel roſarum ſolutivum; clysmata emollientia injiciuntur, abdomen inungitur oleo roſarum, verbaſci cum populeo; non inepte dant cuſtodes hic infantibus oleum amygdalarum dulcium, vel hyperici.

lacten-tium. 20. C. coloſtrum apud lactentes, vel crudæ pultes cauſſant colicam; tenditur abdomen, excrementa vireſcunt, tactus auget dolorem. A.

therapeia, clyſmata emollientia ſuadentur, pulvis epilepticus niger, lapides cancrorum, litus abdominis oleoſus, & intus rheum cum magneſia nitri.

febri-coſa. 21. C. ſemel obſervavi hanc quotidianam, dolores erant colici vehementes, aſt hæc colica habuit perfecta ſtadia frigoris, caloris & ſudoris; unde potius erat febris *colicoſa*. P.

therapeia, præmiſſa catharſi ſale amaro excitata per kinkinam facilis curavi hanc colicam.

ente-rocelica. 22. C. ſæpe hanc obſervavi; ubi hernioſi caſeum, lac comedunt, & cererem ſuperbibunt &c. mox laborant colica, præſertim negligentes in brachierio geſtando. A.

therapeia, talibus ſubito curo venam in brachio tundi; do dein electuarium lenitivum, & impono ipſos balneo, tento omni poſſibili dexteritate repoſitionem herniæ, aliquando recurro ad clyſmata emollientia, ad illa ex decocto foliorum tabaci cum oleo aniſi, abdomen ungitur oleo papaveris, vel cannabis; in hoc caſu non propino ſal; quia ſtimu-

ſtimulo ſuo facit corroſiones grandes in annulo: hac methodo in tempore citus ſemper felix fui.

XXII. HEPATALGIA, moleſta ſenſatio gravativa, tenſiva, aut quævis alia in regione hepatis ſine pyrexia acuta.

calculoſa. 1. H. cognoſcitur ex dolore atroci intra epigaſtrium & coſtas ſpurias, aurigine, alvo ſegni, appetitu exiguo, languore, ſæpius vomitu clamoroſo bilis ſpiſſæ & fragmentis calculi in excrementis. C. R.

therapeia, pertinax & copioſus potus ſeri lactis cnm decocto aperitivo majore vel aqua calcis oſtracodermatum, pilulæ ex ſapone veneto & pulvere ſeminum bardanæ omni mane deglutitæ & aquæ ſelteranæ laudantur; ſubin debet vena incidi; ungitur abdomen unguento de agrippa; ſumunt quidam mannam ex decocto herbæ fragariæ, vel radicis graminis: calculi hi flavi ſunt & per appoſitas laminas petrefacti, non multum compacti, quæ omnia obſervavi in Illuſtri Domina annoſa vidua.

cirrhoſa. 2. H. tumor, durities in hypochondrio dextro, dolor gravativus, obtuſus, tenſivus, & conſtans, decubitus in latus oppoſitum difficilis, dyſpnœa, tuſſis ſicca, inappetentia, poſt paſtum immodicum augmentum dictorum ſymptomatum, color pallidus auriginoſus, urina aurantii coloris craſſa cum ſedimento mucoſo ſæpius, œdematia, tabes, pulſus hepaticus in inſpiratione remittens, ſunt ſigna hujus hepatalgiæ. C.

R *thera-*

therapeia, oportet hic cicutam experiri interne & externe additis 5. radicibus aperientibus & ſero lactis.

infar-ctus. 3. H. omnia adſunt fere ſymptomata, quæ priorem ſpeciem diſtinguunt, aſt in minore gradu, quædam plane deſunt pro tempore C.

therapeia, decoctum aperitivum majus & minus, anti-ictericum, cicuta, radices 5. aperientes, ſapo venetus, ſambucus, ebulus, ſerum lactis, aquæ ſelteranæ, bryonia, manna &c. indicantur.

inter-cus. 4. H. apoſtema ex hepatitide intercute ſuppurata cauſſat hanc hepatalgiam, quam publicat tumor & dolor ad tactum cutis exacerbans, & hepatitis prædicta prægreſſa. L.

therapeia, vide *apoſtema.*

ærugi-noſa. 5. H. cibi cocti in cupreis vaſis, vitriolum cupri dicuntur cauſſare hanc hepatalgiam, quæ potius colica eſſe videtur, ut ego olim ipſe in memet expertus ſum, ſimilis videtur fuiſſe morbus Benedictinorum, cujus *Sauvages* meminit. A.

therapeia, ego curatus fui pulpa tamarindorum ſæpe ſumpta, dein kinkina cum lacte clauſerat curam.

ſarco-matoſa. 6. H. vide *phyſconiam.*

apoſte-matoſa. 7. H. ſigna hujus ſpeciei ſunt hepatitis prægreſſa nec reſoluta, amphimerina tabida, tumor fixus, dolor pulſatilis, pulſus minor, aurigo exigua. C.

therapeia, interne datur kinkina cum ſero lactis & melle; externe apponitur cataplaſma ex ſpeciebus pectoralibus & modico allio in lacte coctis; ſuſpenſa manu aperitur apoſtema, & ſi bonum pus prodeat, ſpes eſt ſalu-tis,

tis, & injectiones fiunt detersivæ & balsamicæ : vide Acta chirurgica Parisina.

petitiana. 8.H. tumor est in sede vesiculæ felleæ & ab eadem turgente, fixus, dolor tensivus sine prostratione virium, febre tabida, sudore & horroribus; hic tumor fluctuationem exhibet in qualibet sui parte, cujus cohæsio cum integumentis cognoscitur per fixitatem tumoris in eodem loco & inflammationem integumentorum.

therapeia, *Petitus* incidit hunc tumorem bilemque exemit, &c.

deceptiva. 9.H. ren affectus dexter quandoque hepatalgiæ producit symptomata, quod velum deponent spero historia prægressorum, affectiones & symptomata urinæ viarum, defectus aurigínis, vomitus, urina, alvus bile tincta, regulariter & aperta.

XIII. SPLENALGIA, est dolor pertinax gravativus, tensivus in regione lienis cum aliquali dyspnoea, pulsu in inspiratione intermitente, tumore & duritie sine pyrexia.

infarctus. 1. S. gravitas in hypochondrio sinistro sentitur, dein dolor præcipue in cursu, color cutis livescit; adsunt insimul lassitudo, dyspnoea, tussicula sicca, palpitatio cordis quandoque, hypochondriasis, bulimia, pulsus lienalis, in inspiratione remittens, tumor & durities aliqualis. C.

therapeia, ego do pertinacissime sumendum meum pulverem antifebrilem cum decocto aperitivo; quatuor roob etiam sunt utilia, ut sambuci, ebuli, rhamni & bryoniæ baccarum; terra foliata tartari, cicuta,

niger helleborus, inoculatio ſcabiei, vitriolum martis, balnea, ſapo &c. experiri debent.

ſcirrhoſa. 2. S. cognoſcitur ex tumore duro lienis figuram & ſedem obtinente cum ſenſu gravitatis & ſignis infarctus. C.

therapeia, cicuta experiri debet externe & interne.

apoſtematoſa. 3. S. transfer ſigna hepatalgiæ apoſtematoſæ ad hypochondrium ſiniſtrum, & habebis diagnoſin hujus ſplenalgiæ; curatio ſi qua datur, eſt ardua: vide *phyſconiam.*

XXIV. NEPHRALGIA, dolor fixus in regione renum & ureterum ſine pyrexia acuta.

calculoſa. 1. N. cognoſcitur ex charactere generis, nauſea & vomitu, urinis variantibus, ſabuloſis, ſtupore cruris in fœminis, retractione teſtis dolorifica in viris & hæreditaria diſpoſitione; ex vectione in rheda dolor recurrit, exaſperatur. A. R.

therapeia, phlebotomiæ, quies, mucilaginoſa, paregorica, oleoſa, balnea, diæta tenuis, clyſmata emollientia, ſemina bardanæ, caffée ex baccis juniperi, inunctiones cum oleo ſcorpionum magno, aqua petroſelini, infuſum parietariæ, emulſiones in paroxyſmo applicari debent; ad curam radicalem, quum Nephrotomia valde ardua & periculoſa ſit, lithontriptica uſurpanda ſunt, nempe ſapo venetus cum aqua calcis, herba fragariæ cum fragis ipſis, raphanus niger; ſemen lycopodii in mea patria adhibent; leve infuſum *uvæ urſi* poſſunt bibere, quamvis nullum mihi unquam toties exhibita præſtiterit effectum; ſemen bardanæ laudatur quibusdam,

fu-

ſumunt alii aliquot guttas olei juniperi ex ſpiritu perſicorum nucleorum.

areno-ſa. 2. N. ſenibus eſt familiaris hæc ſpecies ureteres & urethram afficiens, ſæpe dyſuriam inducens, ſedato dolore prodeunt lapilli rubentes duri, ſubin aſperi; nulli vero adſunt calculi majores. C. R.

therapeia, his ego diſſuadeo caſeum & flatulenta omnia, conſulo vero ſequentem cererem in prophylaxin: ℞. raphani nigri, ſeminum bardanæ, fraxini, lycopodii, radicis caryophyllatæ, herbæ fragariæ, ſtrobilorum pini, baccarum juniperi & ebuli, virgæ aureæ, chamæpytios, chamædryos, ſeminum cardui benedicti ana manipulos 2. braxetur ceres medicata ad urnam 1. ſit hæc pro potu ordinario; vinum his nocet; aqua calcis oſtracodermatum cum ſapone veneto laudatur; ſumant ſæpius mannam ad alvum ſolvendam; pro ratione plethoræ venam ſibi curent ſecari, balnea intrent, bibant fontes ſelteranos, vel carolinos, moderatas commotiones inſtituant; fraga cum cinamomo comedant; ſoleo ipſis præſcribere ſaponem in ſpiritu ſalis ammoniaci ſolutum, vel in tinctura antimonii tartariſata. In paroxyſmo applico eadem, quæ contra paroxyſmos *calculoſæ* ſcripſi, cum injectionibus oleoſis in urethram.

arthri-tica. 3. N. arthritis viſcera uropoëtica ingreſſa facit hanc ſpeciem, quæ cognoſcitur ex diatheſi arthritica, exacerbatione veſpertina & abſentia ſignorum alias ſpecies indicantium. A. R.

therapeia, arthritis ad ſedes ſuas revocari debet balneis & veſicantibus pedibus appoſitis, laxantia præterea & phlebotomiæ non ſunt negligenda.

rheumatica. 4. N. rheumatismus occupans renes mentitur quandoque exacte nephralgiam, quam cognosces ex sanguine misso gelatina tecto, diathesi aegroti, historia praeteritorum. D.

therapeia, stibium diaphoreticum cum sale C. C. & flores sambuci dant remedium cum phlebotomia & leni laxante, prosunt quoque balnea sulphurea & fulmina electrica. Oportet vero in hoc & pluribus casibus conductorem apponere pedi lateris dolentis & ejusdem lateris manu tangere perticam electrisatam, sic majorem vim resolventem habet electrum; convenit enim utraque electricitas in loco obstructo & magis succutit.

hysterica. 5. N. invadit quandoque hystericas nephralgia cum vomitu, subito recedens, ex vomitu noscenda. A. R.

therapeia, ab evacuantibus acerbior fit, solis narcoticis & antehystericis obedit.

haemorrhoidalis. 6. N. noscitur haec species ex plethora, suppressione fluxuum sanguineorum, dolore magis externo; decubitus & calida augent dolorem; obstipatio adest; dolores sunt temporibus, quibus fluxus fieri solebant, majores; ego sensi clavum, vel palum infixum venis renalibus & renibus cum stupore harum partium & crurum. A. R.

therapeia, fluxus restitui debent; phlebotomiae, nitrosa, diluentia, emulsiones cum fulmine electrico mea methodo applicato juvant; Drach. IV. salis carolini solutas in cyatho aquae cubitum petens cum effectu quoque sumo.

purulenta. 7. N. urina alba fluida, lactea, gravitas assidua in lumbis, cruris stupor, tabes, pituitosae vomitiones, praegressa nephritis, haematuria, indicant hanc speciem. C.

the-

therapeia, aquæ ſelteranæ cum lacte, pilulæ balſamicæ *Mortoni*, vel ex extracto kinkinæ, gummi ammoniaco, ſaccharo lactis & terebinthina cocta; aqua calcis cum lacte, mel cum butyro, herbæ balſamicæ &c. præſcribi ſolent.

vermi-noſa. 8. N. pupilla patula, ſclerotica cæruleſcens, cachexia ſine tabe, urinæ ferme naturales, nullumque ſignum aliam ſpeciem nephralgiæ denotans ſuſpicionem hujus ſpeciei nobis injiciunt; habui hebræum in cura, qui poſt longam hanc nephralgiam eminxit lumbricum hirtum mortuum, & liberatus eſt hoc malo.

therapeia, dedi huic hebræo decoctum ſaturatum rhei, valerianæ & baccarum juniperi, & excrevit dictum vermem.

mon-ſtroſa- 9. N. tumor in regione renum, hæmaturia, excretio ſeu minctio fruſtorum vermiformium carnoſorum. C.

therapeia, vix aliqua huc usque inventa.

febri-coſa. 10. N. hæc immitatur periodos febris intermittentis ejusque habet ſymptomata cum urina lateritia, dolore renum, vomitu & lipothymiis. R.

therapeia, curatur kinkina, quemadmo-ſemel nactus occaſionem curavi.

ſcir-rho-ſa. 11. N. tumor ſcirrhoſus renum cum dolore obſcuro, obtuſo & gravativo denotant hanc ſpeciem. C.

therapeia, cicuta in experimentum ducenda.

gravi-darum. 12. N. dolor in lumbis ad veſicam protenſus cum dyſuria & urinis aquoſis ſignificat in gravidis hanc adeſſe ſpeciem. D.

therapeia, phlebotomia in brachio fieri debet, emulſiones papaverinæ, oleum amygdalarum & manna propinanda ſunt, clyſma

ſubin emolliens & potus diluens neceſſaria ſunt, abdomen oleo roſato utiliter ungitur.

hæmat-urica. 13. N. meus ſocer Michael *Klein* laboravit hoc morbo ex ſuppreſſione hæmorrhoidum nato, urentem dolorem in renibus queſtus minxit ſanguinem urina dilutum. A.

therapeia, phlebotomias brachii præſcripſi, clyſmata emollientia; gelidum dein vinum rubrum lumbis per modum epithematis admovi, emulſiones ſeminum cydoniorum & plantaginis pro potu dedi, electuarium præſtitui ex fungo melitenſi, ſanguine draconis, floribus balauſtiorum & conſerva roſarum vitriolatarum, & ſanguinem concretum in veſica reſtitantem cathetere prolicui.

XXV. HYSTERALGIA, dolor in regione uteri ſine parturitionis niſu & phlegmaſia notabili.

ulcero-ſa. 1. H. effluxus fœtidæ, ſanioſæ & cruentæ materiæ ex utero, menorrhagia, aut leucorrhœa ulceroſa, vel metritis prægreſſa ſuppurata, denotant hanc ſpeciem. C.

therapeia, injectiones decocti ſaturati cicutæ & kinkinæ cum melle roſato fiant in uterum; interne dentur eadem cum lacte.

ab extractione placentæ violenta. 2. H. frequens hæc hyſteralgiæ ſpecies in regionibus imperitis obſtetricibus proviſis noſcitur ex hiſtoria ante actorum, dolore fixo, tempore fluxus menſtrui aucto. C.

therapeia, emollientibus injectionibus cum melle in uterum licet tentare curam, balneis & diæta lactea; his aliquando quidpiam præſtiti; injectiones ex ſolo ſymphyto fors ſufficient.

pru-

pruriginosa. 3. H. tentigo ſcalpendi & cöeundi denotant hanc ſpeciem, quæ ad nymphomaniam ſpectat.

phymatica. 4. H. varii tumores uteri, vel in utero liberi hærentes faciunt hyſteralgiam, quam indicant tactus, dolor gravativus in regione uteri, difficultas mingendi, dejiciendi fæces &c. C.

therapeia, tumor liber in utero fluctuans eximatur, in reliquos agas cicuta & reliquis reſolventibus.

febricoſa. 5. H. doloris uteri, ſpaſmi & animi deliquiorum recurſus per periodos febris remittentis cum urina lateritia ſine ſignis graviditatis ſiſtit febricoſam hyſteralgiam. P.

therapeia, purgante ſale amaro oportet ſaburra liberare primas vias, dein kinkina & caſtoreo curare hyſteralgiam.

hyſterica. 6. H. diſtinguitur copioſa minctione urinæ hyalinæ, extremorum refrigeratione, animi dejectione aliisque ſignis hyſteriæ. R.

therapeia, opium cum antihyſtericis utiliſſimum eſt; quandoque utiliter dedi clyſma caſtoreatum.

imprægnatarum. 7. H. gravidæ præſertim novitiæ laborant hyſteralgia variis temporibus graviditatis cum vomitu; rubore faciei volatico & levibus deliquiis. L.

therapeia, fervidus coitus mariti robuſti hoc ſymptoma diſcutit; phlebotomia brachii & inunctio abdominis oleo roſato, atque libera alvus proſunt.

lactea. 8. H. lac repreſſum ex frigore ſuſcepto, ira, obtuens matricem parit hyſteralgiam cum dolore gravativo pelvis, inguinum & femorum; unde œdema femoris lacteum opacum, quod deſcendit in tibiam & ultimatim in extremos pedes. D. L.

therapeia, lene purgans & clysmata ego ordino, quandoque & pediluvia cum phlebotomia in pede; cataplasma ex herbis emollientibus cum sapone, vel epithema ex lacte & sapone pubi appono; interne do saponem venetum, mentham, lapides cancrorum & sambucum. Cl: D. *Lieutaud* scribit p. 884., quod mentha crispa mammis apposita lac inspissatum solvat & fuget, hoc in mea uxore sine effectu expertus sum.

lochialis. 9.H. sunt nimirum dolores hysteralgici post partum, iique recuurentes.

therapeia, contra nimios hos dolores epithemata ex lacte & herbis emollientibus pubi & genitatibus apponere oportet, & interne sumant laudanum opiatum; *Baglivus* laudat tincturam succini cinamomeam cum syrupo cinamomi.

calculosa. 10.H. calculi uteri adesse cognoscuntur tactu, specillo, excretione calculi, ponderis sensu, pruritu, claudicatione &c: C.

therapeia, eximi debet calculus: vide *Puzos*.

ORDO V. DOLORES EXTERNARUM partium locales.

XXVI. MASTODYNIA, dolor mammarum.

phlegmonoidea. 1. M. est dolor pulsatilis mammarum cum tumore, rubore, calore & renitentia, pulsu febrili duro; originem debet hæc species suam occasionibus externis, vel plethoræ.

therapeia, phlebotomiæ pedis vel brachii, lene purgans mannatum & cura antiphlogistica in usum vocari debent; externe admove epithema ex spiritu C. C. & oleo amygdalarum

larum cum camphora gummi tragacanthi subacta.

pube-rum. 2. M. ad 12. vel 14. annum pervenientes pueri & puellæ de dolore mammarum cum tumore, pruritu & levi areolæ inflammatione queruntur. B.

therapeia, mihi olim intestina citruli cum effectu apposita fuere; cæterum post expressionem seri contenti potest apponi emplastrum oxycroceum.

pilaris. 3. M. denotant hunc morbum judicatoria lactea, fissuræ papillarum, inflammatio mammæ, sudor acidulus caseum redolens, turgescentia glandularum vicinarum; jam una glandula conglobata tumet et dolet in mamma, jam plures distinctæ; nascitur hic morbus ex caseatione lactis in mammis & inflammatione tubulorum lacteorum. L.

therapeia, admovent hic vetulæ ad resolvendum lac cogulatum emplastrum diaphoreticum camphoratum, Norimbergicum, aquam calcis cum camphora; adhibui ego mentham crispam cum herba cicutæ in aqua coctas, & his omnibus raro resolutio obtinetur, suppuratio mammarum impeditur; ad resolutionem obtinendam applicui quoque epithema ex lacte & sapone, vel illud ex oleo olivarum & spiritu C. C. raro cum effectu; nec suctio lactis semper juvat; hinc ego vocatus illico cataplasma emolliens cum tantillo allii admoveo, alvum liberam servo, calores nitro & emulsionibus tempero, subin opus est & phlebotomia.

buty-rosa. 4. M. humor spissus flavus butyrum referens post terrorem in mammis natus ex eisdem stillat, dolor adest vividus, hoc accidit in quadragenaria muliere.

the-

therapeia, frictio, calidorum admotio, emplastrum basiliconis, vel olea aromatica balsamica profuerunt; convenit interne æthiops mineralis cum gummi guajaco & tragacantho.

aposte- matosa. 5. M. sequitur pilarem & phlegmonoideam non resolutam: vide *apostema*.

therapeia, cataplasma emolliens lacteum perpetuo apponendum, donec sponte rumpatur apostema & ulcus sanetur, si vis habere pulchram cicatricem; aperire lanceola apostema licet maturum expertus dissuadeo, quia hinc fit cicatrix & aliquis imposterum in mamma lacte repleta dolor.

XXVII. RACHIALGIA, atroces dolores abdominis ad lumbos & dorsum serpentes, pressione non crescentes cum umbilici subin retractione, alvi constipatione, convulsione, manuum torpore, paresi, paralysi, ac contracturis artuum, definiunt hunc morbum.

picto- num. 1. R. oritur hæc species à vini, potusue acido-austeri fermentati, acidorumque fructuum horæorum immaturorum nimio usu, caussant quoque hanc rachialgiam pomatium, *ponch*, acida vegetabilia & mineralia, quæ differt ab aliis speciebus dolore abdominis ex pressione aucta, lento incremento, facie ex flavo plumbea & debilitate &c: artuum; ægri vomunt bilem viridem, urina habet crassum sedimentum. C.

therapeia, insistendum est balneis, fomentis, intus sumptis oleosis, mucilaginosis, farinosis, mannæ, cichoreo, beccabungæ &c: *Sydenham* balsamum peruvianum ad guttas XX.

vel

vel XXX. ex saccharo sumendum præscripserat diu, aquæ selteranæ, glauberianæ, martiales & equitatio sedato dolòre prosunt, tum, si theoria vera est, aqua calcis indicatur, flores arnicæ laudantur; acida nocent omnia.

febricosa. 2. R. hæc species febres intermittentes, vel remittentes comitatur, vel presso pede sequitur, sæpius cum aurigine. C.

therapeia, vide speciem *primam*.

metallica. 3. R. quocunque modo plumbata corpori nostro admota, communicata humoribus sive interne sumpta, sive exterius frequenter admota, ut sunt unguenta, emplastra, colores, vitriationes &c:; plumbata adesse in vinis, butyro &c: detegit lixivium calcis, in quo auripigmentum bullivit, nigredinem vino plumbato inducendo; oritur quoque hic morbus à stanno, cupro, cobalto &c:; cognoscitur insultu subito, retractione umbilici; pressio abdominis in hac specie dolorem non auget; in statu morbi adest pyrexia, delirium; hæc species solum artus superiores afficit, fæces in scybala indurat. C.

therapeia, una methodus est drastica: corpus nempe evacuant sursum & deorsum perpetuo, & sanant; altera methodus est lenitiva seu illa, quam contra *primam* speciem scripsi.

arthritica. 4. R. alternare dicitur hæc cum arthritidis paroxysmis, quæ interim non videtur esse vera species rachialgiæ.

surinamensis. 5. R. *Surinamenses* à calore diurno resolvuntur, noctu ventos frigidos experiuntur; unde adiapneustia & hæc rachialgiæ species in insultus epilepticos, vel paralysin desinens. C.

therapeia, surinamenses sumunt opium cum camphora, & pro potu ordinario infusum ligni

fassafras bibunt; cæterum indicatur therapeia primæ speciei.

trau-matica. 6. R. hæc oritur ex plaga spinæ dorsi inflicta omnia symptomata rachialgiæ exhibens. D.

XXVIII. LUMBAGO, est dolor lumborum corporis erectionem impediens sine nausea, ureterum dolore, femoris stupore, urinæve vitiis; dolor est in musculis spinæ dorsi, aut ligamentis.

rheu-matica. 1. L. tactu hæc lumbago non exacerbatur, artus simili vago dolore condolent, erysipelas nullum adest, sanguis missus est gelatina tectus. L.

therapeia, pro ratione plethoræ venam seco, dein sal carolinum purgans exhibeo, emplastrum diaphoreticum appono lumbis, & pulverem sumere jubeo ex stibio diaphoretico non abluto, sale C. C. & sale ammoniaco, pro potu parant sibi infusum florum sambuci; tandem vim electricam experiuntur.

arthri-tica. 2. L. oritur hæc ex materie arthritica lacessente ligamenta vertebrarum lumbarium, pressione exacerbatur dolor, tumorem & erysipelas locus habet, exacerbationes vespertinæ observantur, aggreditur arthriticos, subin & os sacrum afficit. C.

therapeia, vide *arthritidem*.

plethorica. 3. L. castitas, suppressio mensium, aut hæmorrhoidum caussant hanc lumbaginem; signa plethoræ præsentia firmant diagnosin.

therapeia, fluxus restitui debent, & evacuationes debitæ fieri.

biliosa. 4. L. vidi & curavi biliosam lumbaginem una cum dolore ossis sacri præ vehementia doloris suffocantem, animi deliquia caussantem; hæc lum-

lumbago ex summa bilis commotioue & furibunda ira nata fuit. A.

therapeia, phlebotomiæ, lenia laxantia, bilem temperantia, fomenta anodyna & emollientia; nitrum, limonada, emulsiones data sunt, & dein minuto dolore apposui emplastrum diaphoreticum camphoratum.

febrilis. 5. L. comitatur hæc symptomatica lumbago plures febres & phlegmasias, ut variolas &c.

scorbutica. 6. L. recrudescit hæc lumbago ab ab exercitio corporis, noctu sævit, est magis fixa cum urinis turbidis fœtidisve & signis scorbuti. A.

therapeia, serum lactis sinapinum & reliqua antiscorbutica prosunt; externe apponenda sunt folia cochleariæ, armoraciæ, rutæ & ebuli.

plegmonica. 7. L. musculus psoas unus, vel uterque inflammatur; unde ægri non possunt femur extendere, quod signum pathognomicum hujus speciei cum reliquis signis inflammationis esto. A.

therapeia, tractari debet sicut quælibet phlegmasia; ubi vero in abscessum abivit tumor, abdomine aperto via puri parari debet, inquit *Lamotte*.

violentialis. 8. L. venerem stando exercentes; gestantes, vel levantes pondera vires superantia incurrunt hanc lumbaginem; frater meus Mathæus ex audaci levatione lapidis molaris incurrit hunc morbum cum hæmaturia. D.

therapeia, oportet balneare, unguentis nervinis lumbos ungere, quietem conciliare, & hæmaturiam suis curare.

aneurysmatica. 9. L. aneurysma verum arteriarum iliacarum &c. caussat hanc lumbaginem, prodit vero dolor in lumbis pulsatilis, pulsationi arteriarum synchronus sine inflammatione. C.

therapeia, ſola ſtricta diæta, exiguæ & frequentes phlebotomiæ, alvum mollientia cum emulſionibus palliant hoc malum.

ſympathica. 10. L. dolorem referimus ad lumbos vitio hærente in meſenterio, pancreate, pyloro, vena cava, renibus; interim Medicus ſagax in phyſiologia & ſemeiotica verſatiſſimus omnia bene trutinans ſaltem probabiliter divinabit ſedem mali idiopathicam, & in illud aget.

arthrocacica. 11. L. dolor aſſiduus dorſi, hinc trunci inflexio & gibboſitas, tum anatomia oſtendunt arthrocacem in vertebris. C.

therapeia, vide *arthrocacem*.

XXIX. ISCHIAS, dolor conſtans coxendicis, pelvis & capitis femoris, nec non muſculorum ejusdem; hinc difficultas gradiendi, ſtandi, claudicatio, frigus partis; conatus ad deponendam alvum dolorem augent iſchiadicum.

febricoſum. 1. I. cognoſcitur hæc ſpecies ex itu & reditu regulari febribus intermittentibus proprio & urina lateritia. P.

therapeia, curatur ut reliqui dolores febricoſi.

ſanguineum. 2. L. cognoſcitur ſignis plethoræ, ex ſuppreſſione fluxuum ſanguineorum ſolitorum; ſanguis miſſus eſt abſque omni cruſta inflammatoria, aut gelatinoſa; frigus partis non adeſt ut in rheumatico. L.

therapeia, diæta ſtrictiſſima dictanda, ſal amarum ſumant quotidie ad unciam ſemiſſem, ſanguis larga doſi mitti debet & fluxus reſtitui; locum dolentem ſetaceo fricari curo, dein emplaſtrum diaphoreticum camphora-

tum appono; pulvis antispasmodicus cum stibio diaphoretico etiam hic profuit.

hysteri-cum. 3. I. patet hæc species ex hysteria, reditu & abitu fugaci sine causa evidenti & teneritudine partis dissipato dolore attactum fugiente. R.

therapeia, electrisari possunt illico, conducunt frictiones pannis fumo succini & castorei impraegnatis, interne datur opium cum castoreo.

poste-natosum. 4. I. abscessus ad, vel supra articulum femoris producit ischias. C.

therapeia, vide *apostema* & *ulcus*.

yphili-ticum. 5. I. historia vitæ actæ, signa syphilidis & surditas mali ad remedia sueta suspicionem injicient hujus ischiadis. C.

therapeia, ego semel curandum habui hoc ischias, & feliciter illud curavi mercurio dulci cum conserva foliorum bardanæ intus dato, pro potu ordinario dedi decoctum lignorum, locoque dolenti apposui emplastrum de ranis cum mercurio, & sæpius purgavi ægrum.

ermi-nosum. 6. I. signa vermium in intestinis nidulantium hanc speciem prodent.

therapeia, anthelmintica præscribenda sunt: vomitorium subin aliis incassum adhibitis tollit hunc morbum: vide *Freind* p. 20. de de febribus comment. IV.

oxar-bricum. 7. I. distorsio, subluxatio, aut vexatio articuli femoris facit etiam dolorem ischiadicum: vide Acta Parisina & *Heisterum*.

heuma-cum. 8. I. hoc morbo laborantes habent sanguinem missum tectum crusta gelatinosa sine signis graviditatis & syphilidis; frigus sensi in capite femoris totoque spatio fasciæ latæ; pul-

ſus in eodem pede ad malleolum gracilis & durus; urinæ pallidæ cum lingua alba ſordida; exoneratio alvi difficilis & dolorem augens; calore dolor augetur, motu, frictione & ſudore minuitur. L.

therapeia, venæ ſectio una alterave ſufficit, dein ſæpius ſumant ſalis carolini unciam 1. bibant ſerum lactis ſinapinum, vel decoctum lignorum cum ſero lactis, aut ſerum lactis cum aqua calcis; pulvis ex ſale C. C. & ſtibio diaphoretico prodeſt cum infuſo florum ſambuci; emplaſtrum diaphoreticum camphoratum utiliter apponitur loco dolenti; infuſum caffée poſt evacuationes debitas incantamenti modo meum ſuſtulerat iſchias; acida omnia his nocent, alkaleſcentia proſunt & electrum.

arthriticum. 9. I. noſcimus hoc iſchias dolore profundo, axacerbatione periodica, tumore eryſipelatoſo partis dolentis & maxime inde patet, quod arthriticos aggrediatur. L. P.

therapeia, eadem quæ *arthritidis*.

XXX. PROCTALGIA, eſt dolor podicis.

proctitis. 1. P. cognoſcitur tumore inflammatorio & dolore, urina inflammata, pulſu ſubduro vix febrili, ſanguine inflammatorio, alvo jam obſtipata, jam fluente; eſt igitur vera phlegmone podicis. A.

therapeia, profuſæ debent fieri phlebotomiæ in brachio; injicias dein clyſmata mucilaginoſo-oleoſa, ungas oleo tepido amygdalarum, vel verbaſci partem inflammatam, balneum vaporis indicatur; interne ſumant antiphlogiſtica: de proctalgia *cancroſa*, *fiſtuloſa*, *intertriginoſa*, *exanimica*, *rhagadica* &

mari-

mariscarum vide loca, ubi hi morbi tractantur.

brasiliensis. 2. P. dolor adest ardens podicis cum obstipatione, lassitudine, mœrore, debilitate tibiarum, cephalalgia & exophthalmia. A.

therapeia, ab initio lotio aqua simplici & suppositorium ex limonio sufficiunt; ubi vero malum invaluit, succo limonum sese lavant, vel succo tabaci, folia tabaci aceto irrorata & sale marino consperса admovent, ungunt podicem oleo rosato, & clysmata sumunt ex decocto rosarum cum vitello ovorum.

[o]estrualis. 3. P. œstrus hæmorrhoidalis intrans annum & mariscæ instar adhærens excitat hanc proctalgiam: vide Amænit. Acad. C. *Linnæi* T. VIII. p. 367. In mea patria equi sunt in æstate multum subjecti proctalgiæ ex ascaridibus vermicularibus in recto intestino nidulantibus.

therapeia, eximi hæc animalcula debent; in mea patria jam sunt tales homines ad manum, qui pro stipendio 17. cruciferorum manum in intestinum rectum equi demittunt profundissime, & hos incolas eximunt eadem.

XXXI. PUDENDAGRA, dolor partium genitalium tum in viris tum in fœminis.

[ul]cusculosa. 1. P. ulcuscula lentis magnitudine sublimia, in ambitu rubra, in medio grisea & velut mucilaginosa insident balano, præputio, vulvæ labiis &c. & excitant pudendagram syphiliticam.

therapeia, ego loca affecta unguento neapolitano, vel Plenckiano sæpius ungi jubeo,

purgans præbeo; dein debent sumere omni vesperi gr. 2. mercurii dulcis ex conserva fumariæ & decoctum lignorum potare.

arsura. 2. P. dolor acer cum erysipelate balanum prehendebat ex coitu cum leprosa.

therapeia, Joannes *Anderen* injectiones & fotus ex lacte, emulsionibus, decocto hordei cum oleo suadebat.

testicularis. 3. P. huc spectant bubones venerei & alii qualescunque, quos vide suo loco.

XXXII. DIGITIUM, est dolor periodicus articuli cujusdam digiti cum emaciatione & ossis friabilitate sine omni phlegmasia: vide Ill. de *Sauvages* T. I. p. 150.

suecicum. 1. D. patet ex genere; curam quærant Medici Sueci.

CLAS-

CLASSIS V. SYNOPSIS.

FLUXUS.

Character Classis : exitus insolitus cujusvis fluidi, vel solidi è corpore.

ORDO I. SANGUIFLUXUS, sanguinis, vel saltem sanguinolentæ materiæ ejectio sine alvi fluxu.

I. HÆMORRHAGIA, est sanguinus fluxus è naribus.

II. HÆMOPTYSIS, sanguinis expectoratio cum tussi sine pyrexia notabili.

III. STOMACACE, fluxus sanguinis è gingivis sæpius fœtidis putridisve.

IV. HÆMATEMESIS, sanguinis rejectio ex œsophago cum vomitorio conatu, observantur & fœces alvi sanguine tinctæ.

V. HÆMATURIA, sanguinis, fluidive rubri sanguinolenti per vias urinarias emissio seu exitus.

VI. METRORRHAGIA, sanguinis ex utero aut vaginæ vasis fluxus vitiosus, nimius.

VII. ABORTUS, fœtus immaturi sæpius cum metrorrhagia ex utero exclusio.

ORDO II. ALVIFLUXUS, sanguinolenti.

VIII. HEPATIRRHOEA, est alvi fluxus per inferiora sanguinolentus, nec ater, nec torminosus.

IX. HÆMORRHOIS, eſt fluxus cruentus ex podice, vel recto mariſcis ſæpius obſito.

X. DYSENTERIA, eſt frequens torminoſa, ſæpe tenesmoidea mucoſo-ſanguinolentarum fæcum per alvum depoſitio.

XI. MELÆNA, fluidi atri per ſuperiora, vel inferiora frequens rejectio.

ORDO III. ALVIFLUXUS, non ſanguinolenti.

XII. NAUSEA, eſt inanis vomendi conatus & flatuum, vel muci ex ore exigui per os rejectio.

XIII. VOMITUS, eſt palpabilium materierum non cruentarum facta per os œſophagumque rejectio frequens ex ventriculo.

XIV. ILEUS, gaſtrodynia, obſtipatio, anxietas & vomitus demum fæculentæ materiæ determinant hunc morbum.

XV. CHOLERA, eſt ſyndrome ex vomitu, diarrhœa, gaſtrodynia & ſubin ſurarum crampo.

XVI. DIARRHOEA, eſt excrementitiorum humorum frequens, copioſior, fluidior, vel intempeſtiva dejectio.

XVII. COELIACA, eſt albeſcentium, aut chyliacearum materierum per alvum dejectio plerumque profuſa.

XVIII. LIENTERIA, eſt vix mutatorum ingeſtorum celer dejectio.

XIX. TENESMUS, eſt pauca & frequens dejectio per anum cum intenſa dejiciendi cupiditate, conatu & plerumque proctalgia.

XX. PRO-

XX. PROCTORRHOEA, eſt exitus muci albi, flaveſcentis ex podice, vaſis hæmorrhoidalibus externis vel internis: vide *Lieutaud* T: I. p. 396. Nro. 4.

ORDO IV. SERIFLUXUS, fluidi nec ſanguinolenti, nec per alvum, effluvus morboſus è corpore noſtro.

XXI. EPHIDROSIS, eſt ſudoris quantitate, qualitate, intempeſtivitate peccantis effluxus.

XXII. EPIPHORA, eſt vitioſus ex oculis humoris lacrymalis, ſebacei, aut purulenti effluxus.

XXIII. CORYZA, eſt humoris ſeroſi mucoſive è naribus effluxus ſine ozæna, plerumque cum gravedine.

XXIV. PTYALISMUS, eſt ſalivæ mucive uberior, frequentior ex ore rejectio, aut deſtillatio.

XXV. ANACATHARSIS, eſt muci puriſve è pectore facta per os cum tuſſi rejectio.

XXVI. DIABETES, nimia, ſubita poſt potum crudæ, vel leviter coctæ urinæ per vias proprias emiſſio voluntaria cum ſiti.

XXVII. ENURESIS, involuntaria doloris & ardoris expers minctio.

XXVIII. PYURIA, eſt purulentæ, albeſcentis, aut viſcido-mucoſæ materiæ minctio voluntaria, vel effluxus involuntarius.

XXIX. LEUCORRHOEA, eſt ſeroſo-flavæ, puriformis, fœtidæ, atræ materiæ ex utero delapſus, effluxus.

XXX. LOCHIORRHOEA, lochiorum nimius fluxus.

XXXI. GONORRHOEA, est stillicidium fluidi seminalis, vel puriformis ex pene, vel vagina.

XXXII. GALACTIRRHOEA, est stillicidium lactis ex mammis.

XXXIII. OTORRHOEA, est fluxus ex auris cavo, ambitu, aut parte postica insolitus & morbosus.

ORDO V. AERIFLUXUS, est flatus halitusve vitiosa emissio.

XXXIV. FLATULENTIA, est morbus flatuum per inferiora, vel superiora emissione frequenti & borborygmis designatus.

XXXV. AEDOPSOPHIA, est flatuum è pene, vel vagina emissio.

XXXVI. DYSODIA, est fœtor sudoris, variorumque miasmatum exsudantium.

ORDO I. SANGUIFLUXUS, sanguinis, vel saltem sanguinolentæ materiæ ejectio seu effluxus quacunque via præter alvinam.

I. HAEMORRHAGIA, est fluxus sanguinis è naribus.

traumatica. 1. H. hanc lapsus, ictus in nasum aut frontem, concussio capitis &c: excitant. D.

therapéia, charta bibula, vel turunda ex linteo convoluto in nares immissa subin sufficiunt; acetum gelidum fronti ex linteo apponitur, vel vinum; aqua stiptica aut solutio aluminis ex charta bibula mihi semper satis-

phletho-

fecit; pulvis colcotharis vitrioli per modum tabaci ſumptus præſentiſſimum eſt eemedium.

pletho-rica. 2.H. juvenes plethorici prima æſtate patiuntur hanc hæmorrhagiam, quæ dein ex quolibet errore facile, vel ex accumulata plethora recurrit; præcedunt hanc capiplenium, cephalalgia, vertigo &c: R.

therapeia, datur his lene purgans, bibunt julapia acida refrigerantia, fronti applicant mucinium ex aceto gelido madens, pedis vena quandoque etiam tundi debet: vide *primam* ſpeciem & *plethoram.*

febri-lis. 3. H. hæc, raro quidem, comitatur febres intermittentes earumque paroxyſmos cum ſymptomatibus præcedentis ſpeciei.

therapeia, vide ſpecies præcedentes.

critica. 4.H. hæc fit critico die cum imminutione ſymptomatum, augmento virium; convenit morbo, Naturæ vi & non morbi protruditur, quantitate & qualitate bona & conveniens: peſſima eſt, quæ fit ob reſoluta vaſcula; præſagiunt criticam hæmorrhagiam eamque bonam pulſus *naſalis* Cl. D. *Wetſch*, oculi ſcintillantes, naſus rubens & pruriens, capiplenium, ſurditas &c: promovetur vero hujus fluxus vapore aquæ tepidæ &c:

inſalu-bris. 5. 9. profluit iſta die non critico ſine levamine & ſine augmento virium ſtillatim cum pulſu naſali, parvo, inæquali, malis ſymptomatibus; vel eſt profuſa & inconveniens morbo, aut fit cum deſipientia & ſpaſmis, ex vi morbi orta Naturam vincentis & non a Natura triumphante. A.

artifi-cialis. 6. H. *Aretæus* Cappadox de curatione chronicorum morborum libro I. cap: 2. inquit „Poſtridie ſanguis è naſi interioribus detrahatur inſtrumento, quod cateiadion vel ſtoryne vocant.„

ego immitto partem ſtraminis ſicci inæqualiter abrupti nari, una manu illud ſervo appreſſum membranæ Scheiderianæ & alterius vola exſtans extremum ſtraminis concutio, & ſic mihi & aliis feliciter prolicio hanc artificialem hæmorrhagiam; in mea patria puer in eundem finem uſus ſum receptaculo ranunculi pratenſis pedunculo ſuo gaudente, receptaculum nari immiſeram & pedunculum exſtantem concutiebam. Meretur ſane hæc operatio, ut in uſum revocetur, quemadmodum in me ipſo felicia experimenta facta clamant.

chroni-corum. 7. H. hæmorrhagia, quæ cachecticos debilitat, fere ſemper eſt noxia: profuſa aliquando febrem quartanam fugavit: vide Proſperum *Alpinum* de præſagienda vita & morte.

hirudi-nalis. 8. H. jumenta ſunt huic obnoxia aquas limoſas bibentia; hirudo etenim harum incola intrat nares, & hæmorrhagiam cauſſat.

therapeia, eximi debet hirudo, talesve aquæ pecori defendendæ ſunt.

II. HAEMOPTYSIS, eſt ſanguinis expectoratio ſeu anacatharſis cum tuſſi ſine notabili pyrexia.

acci-dentalis. 1. H. hæc fit ſine ulla nota acrimoniæ in humoribus latentis à ſola commotione plethoræ per errores diætales aut gymnaſticos; ſymptomata ſunt titillatio faucium, guſtus humoris ſubſalſi, tuſſis ſonora, vel obſcura; pallor, debilitas & terror omnibus mortalibus innatus ex aſpectu cruoris. D.

therapeia, indicantur phlebotomiæ, julapia refrigerantia, emulſiones papaveris cum aliis, mollitio alvi, quies, diæta ſtricta & mixtura ex liquore anodyno minerali, ſanguine dra-

conis

conis, fungo melitensi, floribus balaustiorum & syrupo è rosis siccis: prodest etiam mucinium aceto gelido intinctum pectori apponere.

hære-ditaria. 2. H. ex parentibus hæmoptysicis nati à 18. anno ætatis usque 36. inevitabilem habent à parentibus hæreditatem timendam hæmoptysin; merito & illi timeant, qui gracilem structuram solidorum à sanis parentibus nati habent, collum est his longum, pectus alatum, admodum vicinum sternum spinæ dorsi, facies rosea, cutis tenerrima, temperamentum tenerum & nervosum; vix non videntur globuli sanguinis currere viam suam per tenerrimam cutim. D.

therapeia, corpus illico ab infantia lente solidandum duriore & rustico vitæ genere; in mea patria putant quidam, quod succus ex quercu vulnerata primo vere stillans pectus quam maxime roboret; alvus aperta servanda, stimulantia & calefacienda vitanda, phlebotomiæ pro indicatione administrandæ, ruralis aër & libera curis vita quærenda; lac, butyrum, mel &c: sumant.

acrimo-nialis. 3. H. laborantes hac specie signa habent alicujus acrimoniæ in cute, urina, sudore &c: primum guttas sanguinis lentis magnitudine sputo mucoso insidentes expectorant, & sic successive plus & plus quotidie ejiciunt; tristes hi sunt & stricti temperamenti; pulsus est durus, calor urens cutis siccus & hecticus, febris amphimerina, urinæ coloratæ, sputum salsum, gingivæ ruberrimæ. D.

therapeia, manna cum tamarindis ad alvum molliendam danda sæpius, sumant emulsiones varias & gelatinas succo citri infectas, conservas mellitas hederæ terrestris, hyssopi &c.

ali-

aliquando dari poteſt aqua calcis cum lacte; oleum olivarum vix convenit; nam & P. Paulanos hæmoptyſi laborantes in cura habui; acrimoniæ notæ ſpecificis obviam pergas aliunde notis pharmacis.

diapedesica. 4. H. expectorant hi ſanguinem dilutum, ſpumoſum, fluxibilem, roſeum cum levi tuſſi; titillationem & calorem in pectore ſentiunt; oritur hæc hæmoptyſis ex violenta commotione plethoræ plerumque. A.

therapeia, vide *primam* ſpeciem.

periodica. 5. H. catamenia, vel hæmorrhoides ſupplet hæc hæmoptyſis, harumque periodos regulariter plerumque ſervat, hanc adeſſe ſpeciem ulterius docet dyſmenorrhœa & dyshæmorrhois præſens cum plethora. P.

therapeia, ſcopus primus eſt fluxus ſuppreſſos revocare, in quem finem tunditur vena pedis, fomenta podici, vel vulvæ apponuntur ex lupulo, ſabina, alöe, ſtercore ovillo; evocantur ſcintillæ electricæ ex iisdem partibus, admoventur hirudines ano; interne dantur nitrum, borax, extractum hellebori nigri & bryoniæ ac croci, pro potu datur infuſum pulegii, artemiſiæ cum ligno ſabinæ: vide *dyſmenorrhœam* & *dishæmorrhoidem*.

catharrhalis. 6. H. hæmoptyſis ſæpius comitatur catarrhos, tuſſim & phlegmaſias pectoris, ex quarum affectionum præſentia dignoſces hanc ſpeciem ab aliis. D.

therapeia, mucilago ſeminum plantaginis cum ſyrupo de ſymphyto, phlebotomia, ac lene laxans præcipue hic indicantur; tinctura roſarum cum liquore anodyno minerali & conſerva hederæ terreſtris mellita quoque proſunt.

guttu-ralis. 7. H. multum intereſt noſſe, an vas ſanguinem fundens lateat in gutture, vel pulmone: Sagaciſſimus L. B. van *Swieten* ſpeculo oppoſito faucibus ringentibus feliciter uſus eſt ad eruendam diagnoſin hujus ſpeciei, quod ſi tibi non ſuffecerit, juvabunt te dolor colli, pulſus non adeo turbatus, titillatio & calor in pectore nullus; ſanguis ſola raſcatione ejicitur, declivi ſervato capite & collo ſponte fluit ſanguis ex faucibus in os. B.

therapeia, vide ſpeciem *primam*.

bron-chialis. 8. H. locum norunt hi monſtrare ob dolorem pectoris, unde ſanguis excutitur; excutiunt porro ſanguinem cum tuſſi rauca & libero reſpirio ſine calore in pectore. D.

therapeia, curatur hæc copioſo potu gelidi oxycrati: vide *primam* ſpeciem.

vena-lis. 9. H. ſanguinem ex vena ut videtur in pulmone rupta ſpuentes plenis buccis bene dormiunt & comedunt; ſanguinem hi ſpuunt nigricantem, qualis ex vena tuſa profluit, cum tuſſi exigua & facili ſine dolore in pectore & alteratione pulſus; ſanguis dicitur eſſe in venis pulmonalibus rutilus coccineus; hinc ſanguis, quem hi hæmoptoici exantlant, non apparet fuiſſe harum incola; ſit ſanguis undecunque demum velit, in praxi mea ter jam obſervavi hanc hæmoptyſin, & de die in diem annotavi in Domino *Slavichek* Curato Wiſenſi, & quod bene notandum eſt, nullus horum incidit in phthiſin, quisque facile ſua hæmoptyſi liberatus fuit, quisque fuit robuſti & ſanguinei temperamenti.

therapeia, phlebotomiæ profuſæ & potus aquæ gelidæ profuere, tum pulvis compoſitus ex ſanguine draconis, fungo melitenſi, flo-

ribus

ribus balaustiorum, lapide hæmatitide cum diæta tenui.

phthisica. 10. H. quacunque specie phthiseos laborantes misselli sæpius malis avibus incidunt in hæmoptoen immedicabilem: ulcera sanguinantia mala inquit *Hippocrates*. A.

sphacelaris. 10. H. Eximius Pater *Mengemann* sexagenarius sanguineo-robusti temperamenti tristis ex neglecta venæ sectione cepit spuere pus viridescens putidum, arrodens & tingens instrumenta argentea cum sanguine atro striisve carnosis nigricantibus; sanguis vena missus crusta tenaci revoluta tectus erat, pulsus durus, dyspnœa levis, appetitus prostratus, halitus oris putidus, sudores frigidi; locum monstrabat æger in pectore sibi leviter dolentem, unde pus & sanguinem exantlabat; 17. die morbi mortuus est. A.

therapeia, contra hanc gangrænam pulmonis præscripsi decoctum saturatum kinkinæ cum spiritu salis dulci & confectione alkermes; conservas acetosæ, hyperici & hyssopi mellitas sæpius sumendas dedi, potus erat julapium cum syrupo balsamico, & profuere nihil.

traumatica. 12. H. vide speciem *primam*.

hirudinalis. 13. H. aquas limosas rivulorum bibentes viatores hirudines cum eadem bibunt quandoque, quæ faucibus sulco suo vulnus infligentes excitant hæmoptysin gutturalem, quam noscimus ex anamnesi & sagaci inspectione faucium. B.

therapeia, colluant os & fauces aqua muriata, vel, si hoc non sufficit, instrumentis aptis eximi debet hirudo.

calcu-

calcu-losa, 14.H. noſcitur hæc ſpecies ex calculis cum ſanguine ſimul ejectis, præcedunr hanc hæmoptyſin opificia pulverulenta, lapicidia, & dyſpnœa, tuſſis ſicca cum palpitationibus. C.

therapeia, emulſiones papaveris cum diæta lactea, infuſo fragariæ & oxymelle ſcillitico indicantur.

ſple-nitica. 15.H. ſcirrhis & obſtructionibus lienis, aut hepatis laborantes ſubin incidunt in hæmoptyſin: vide *hepatalgiam* & *ſplenalgiam*; deliquia patiuntur hi ægri, pallidi ſunt, debiles & inſomnes. C. R.

therapeia, cicuta experiri debet cum limatura martis & reliquis indicatis.

III. STOMACACE, ſtomacace laborantibus ſanguis diſſolutus promanat è gingivis laxis, ſordidis & fœtidis ſponte, vel ad levem harum attactum.

ſcorbu-tica. 1.S. cognoſcitur oris fœtore intolerabili, gingivarum ſanguinatione, eroſione, putredine, dentium nuditate ex carnis gingivarum conſumptione; lapſu dentium, nigredine & vacillatione, maxillarum carie, genarum lividitate & tibiarum; ſanguis manans eſt ſolutus.

therapeia, omne putridum & corruptum volſellis eximatur, dein fiat deterſio ſpiritu cochleariæ per fermentationem parato, vel ſucco limonum, foliis naſturtii aquatici, acetoſæ, herbæ, britannicæ, cochleariæ; oleum ligni ſaſſafras, cochleariæ, abſynthii & ſpiritus ſalis dulcis merito laudantur: quater intra diem bene ungant, fricent gingivas electuario compoſito ex ſalvia, cochlearia, acetoſa, naſturtio aquatico, roob berberum

&

& conserva rosarum vitriolatarum: vide *scorbutum.*

universalis. 2. S. prostant historiæ stomacaces universalis, qua affecti ex omnibus emissariis corporis sanguinem pluebant, quæ species cum illa, quam morsus hæmorrhois excitat, novum genus constituunt.

purulenta. 3. S. vide chirurgum *Fauchard.*

IV. HÆMATEMESIS, est sanguinis rejectio ex œsophago cum vomitorio conatu, anxietate magna & animi deliquiis; observantur & fœces alvi sanguine tinctæ, nigricantes.

plethorica. 1. H. menostasiam, dyshæmorrhoidem, consuetæ phlebotomiæ omissionem, aliarumque hæmorrhagiarum suppressionem excipit quandoque hæc hæmatemesis post commotionem plethoræ; comes est anxietas, cardialgia & sequela asthenia universalis cum pallore. A. R.

therapeia, phlebotomiæ pro ratione plethoræ debent institui profusæ, clysmata acria injici, pro potu detur infusum gelidum herbarum adstringentium, cum aceto vini, vel liquore anodyno minerali, & mixtura similis cochleatim sumenda ordinetur; linteum aceto vini, aut mero rubro gelidis intinctum apponatur epigastrio, vel plane ipsæ nives; deinde ad periodos impediendas fluxus suppressi restitui debent: vide *suppressiones.*

anevrysmatica. 2. H. anevrysma arteriæ œsophageæ &c. hanc excitavit hæmatemasin in Domino de Fenés; pulsus præcessit intermittens cum dolore in medio dorsi & forte dysphagia. A.

thera-

therapeia, vide *primam* ſpeciem.

trauma-tica. 3. H. vulnera, contuſiones ventriculi cauſſant cardialgias, ſyncopes, ſummam virium proſtrationem & hæmatemeſin. A.

therapeia, vide *plagas*.

hirudinalis. 4. H. animalia, quandoque & homines animalium modo aquas paludoſas lutulentas domicilium hirudinum potantes abliguriunt ſimul hirudines, quæ vulnerantes œſophagum, vel ventriculum &c. hæmatemeſin excitant; hiſtoria ante actorum diagnoſin tibi dabit hujus ſpeciei.

therapeia, amara, ſalia media, vitriolum martis ſtupeſaciunt & enecant hirudinem; citiſſime abſolvitur æger emetico dato excutiendo hirudinem; dein potet adſtringentia decocta cum aceto, vel liquore anodyno minerali.

pancreatica. 5 H. obſcura admodum eſt diagnoſis hujus ſpeciei; nihilominus fors aliquod lumen dabit dolor in regione pancreatis & comes hepatirrhœa ſine rubigine. A.

therapeia, therapeia generalis hæmatemeſis dirigenda erit juxta ſymptomata & indicationes: vide ſpecies præcedentes.

ſplenitica. 6. H. dolor, tumor & durities lienis tum pulſationes in parte dorſi reſpondente ſitui lienis, collapſus tumoris lienis poſt hæmatemeſin indicant hanc ſpeciem ſubinde ſalutarem. R. S.

therapeia, generalis cura hæmatemeſis ſuſpenſa & cauta manu in paroxyſmo tentanda, dein ſuppreſſiones fluxuum, ſi quæ præceſſere, reſerandæ, hæmorrhois excitanda; interne ſumant cichoracea cum reſolventibus; ſerum lactis tamarindinatum ſolum aliquando cum ſtricta diæta profuit.

hepatica. 7. H. hepatalgia, aurigo, urinæ biliosæ rubineæ, lingua arida & biliosa, syncope cum anxietate & hepatirrhœa suspicionem hæmatemesios hepaticæ injiciunt. D.

therapeia, cichoreum, rheum experiri oportet & serum lactis: vide species præcedentes.

scorbutica. 8. H. scorbutici in ultimo gradu vomunt sanguinem solutum, quæ species facile noscitur ex præsentis scorbuti signis. C. R.

therapeia, julapium minerale cum antiscorbuticis & adstringentibus herbis indicatur.

cholerica. 9. H. prehendit bilioso - plethoricos adultos ex iracundiæ paroxysmo, sursum & deorsum laticem vitalem profundit, subitoque subin hos furibundos necat. A.

therapeia, tentari potest therapeia *primæ* speciei, quæ mihi feliciter successit.

carnosa. 10. H. vomunt quandoque hi miseri fibras carneas sanguini immixtas, prout oculus docet. A.

venenialis. 11. H. venena deglutita, corpora mechanica, tum venena per cribrum cutis sanguini communicata terribilem movent hæmatemesin subinde, ut semel ex litu mercuriali observavi. D.

therapeia, contra venena & corpora mechanica deglutita optimum est potare oleosa & mucilaginosa: vide Cl. *Astruc* de salivatione.

simulata. 12. H. sæpe moniales aut religiosi tum milites novitii simulant hæmatemesin potantes sanguinem animalium & revomentes; ad fraudem detegendam astutia est opus medico: symptomata, quæ simulata hæmatemesis producit, non diu durant, pulsus non adeo alteratur, facies non pallescit post vomitum, animi deliquia emanent, sanguis gustatus plerumque aci-

acidus eſt ob admixtum acetum eidem à lanionibus, vel ſalſus ab adjecta aqua nitroſa; febris nec ſequitur nec comitatur iſtum vomitum &c: habui caſum talem medico-legalem: maritus verberavit & pedibus trivit uxorem; hinc miſera uxor vomuit copioſum ſanguinem, vocatus ego ad hanc curandam olfeci caſum futurum medico-legalem; unde aſtutiſſime omnia examinavi, perpendi, & revera re delata ad judices debui teſtimonium dare aſſerens hanc hæmatemeſin non fuiſſe ſimulatam prout maritus coram judicio edixerat, ſed traumaticam; ad talia porro teſtimonia fide digna & in theoria morborum fundata exaranda debet eſſe Medicus bonus theoreticus.

V. HAEMATURIA, eſt effluxus ſeu minctio cruoris, urinæ cruentæ ex veſica, vel ſeminis ſanguinolenti ex urethra in viris & mulieribus.

plethorica. 1. H. plethorici ſponte quandoque ad minuendam plethoram ſanguinem mingunt ſine errore magno in viſceribus uropoëticis; vidi ego in fundo matulæ Domini Ant: *Stamitz* ſanguinem lumbricos teretes pollicem longos referentem cum urina cæterum ſana, & ægrotus adeo bene interea valuit ut nunquam melius. R.

therapeia, ordinavi phlebotomiam bis vel ter in anno, ut ſibi adminiſtrari curet, & omni menſe drachmâ 1. rhei ſumpta primas vias evacuet, & liber dein vixit ab hac hæmaturia.

violenta. 2. H. oritur hæc ex vomitu, equitatione, caſu, animi nimia excandeſcentia, ictu in lumbos, curſu, abuſu cantharidum & elevatione ponderis vires ſuperantis; frater meus chariſſimus *Matthæus* ex audacia juvenili levaverat

molarem lapidem; hinc ſubito minxit ſanguinem, ut ſupra memini. A.

therapeia, aurigæ ex ictu in lumbos ab equo accepto hoc morbo laboranti feliciter ordinavi binas phlebotomias, rheum ſcopo purgante, dein emulſiones ſeminum plantaginis & cydoniorum cum mixtura ex aqua roſarum, ſanguine draconis, fungo melitenſi, lapide hæmatitide & conſerva roſarum vitriolatarum; bibit infuſum roſarum acidulatum ſpiritu vitrioli & edulcoratum ſyrupo è roſis ſiccis; lumbis inſuper appoſui lintea intincta gelido mero rubro.

renalis. 3. H. diſtingues hominem reddere ſanguinem ex renibus inde, quod aliquem ſentiat dolorem in renibus, ſanguinem mingat urinæ æqualiter miſtum, qui primo poſt moram inſtar ſedimenti fundum petit; non coit in maſſam ut veſicalis; prodeunt qandoque vermiformia fruſta ſanguinis, nullus adeſt dolor in perinæo aut veſica. D.

therapeia, vide ſpeciem præcedentem.

veſicalis. 4. H. indicant hanc dolor in perinæo, veſica, ſanguis non bene miſtus urinæ, illico fundum pedens matulæ, in eadem concreſcens, imo concretus prodiens; thrombos jam in veſica format ſanguis iſchuriam cauſſantes, quos cathetere immiſſo ſubin ſolvere neceſſum fuit. D.

therapeia, injectiones poſſunt fieri adſtringentes in veſicam per urethram, adſtringentia epithemata frigida apponi poſſunt pubi & perinæo, clyſma emolliens quandoque utiliter injicitur: vide ſpecies præcedentes.

urethralis. 5. H. ſine mingendi conatu ſponte ſtillat ſanguis ex urethra in hac ſpecie, & manu exprimi poteſt,

est, præcedit urinam in minctione, dolor adest urethræ penisve.

therapeia, præter generalem curam hæmaturiæ injectiones adstringentes faciendæ sunt in urethram.

dece- ptiva. 6. H. fructus opuntiæ assumpti, fructus rubi idæi, cistus laurifolia non cruentas quidem, sed dilute rubras caussant urinas. B.

puru- lenta. 7. H. cognoscitur ex floccis purulentis urinæ sanguinolentæ mixtis & signis nephritidis suppuratæ. C.

therapeia, sedata hæmaturia sub prima specie dictis lac, pilulæ balsamicæ, butyrum cum melle, saturatum decoctum kinkinæ cum syrupo balsamico, saturatum decoctum uvæ ursi, fragariæ, virgæ aureæ cum lacte & melle, aquæ selteranæ cum lacte, emulsiones, oleum ovorum, balsamum abietis, de mecha in decocto rhei, laudantur.

calcu- losa. 8. H. dum calculus vesicæ hanc facit hæmaturiam, aderunt signa hæmaturiæ vesicalis, calculus digito immisso in anum, aut cathetere in vesicam, animadvertitur; adest dysuria aut ischuria; pulsum rarum in hoc casu semper observavi. C. R.

therapeia, calculus lithotomia eximendus est, dein injectiones in vesicam faciendæ adstringentes: vide speciem *primam*.

a renalis calculosa. H. adsunt signa calculi renalis cum hæmaturia: vide *nephralgiam calculosam*.

exan- thema- tica. 9. H. hæmaturia supervenit variolis, purpuræ, miliari aliisque febribus malignis cum signis lethalibus. A.

therapeia, præscribo tunc julapium ex infuso rosarum rubrarum & spiritu vitrioli, vel liquore anodyno minerali cum syrupo è rosis

ſiccis, vel ſaturatum decoctum kinkinæ cum ſpiritu vitrioli & dicto ſyrupo; quandoque addo & camphoram cum ſanguine draconis & fungo melitenſi: extus appono lumbis lintea mero rubro immerſa; & hac vel alia methodo nihil proficio.

ejaculatoria. 10. H. ejaculatio ſeminis cruenta quandoque obſervatur in juvenibus venere abutentibus, & aliis gonorrhœam expertis; concurrit cum hac ordinario hæmaturia urethralis ob relaxatas proſtatas glandulas, atque hæc accidit in actu venereo.

therapeia, purgans his dedi ex rheo, dein decocta adſtringentia pro potu & ſimiles injectiones in urethram; & epithemata ad perinæum ex gelido mero rubro appoſui; ſuaſi inſuper his vitam ruſticam, panem atrum cum lacte & fugam mulierum.

periodica. 11. H. ſocer meus Michaël *Klein* laboravit hac hæmaturia alias hæmorrhoidarius ex abuſu caffée, quo ubi abſtinuiſſet ob tremorem manuum inde natum, vinumque lymphatum bibiſſet, inciderat in hunc morbum, qui ſequi quoque ſolet dyſmenorrhœam quandoque; hiſtoria vitæ ducit in notitiam hujus ſpeciei. P.

therapeia, in paroxyſmo venam in brachio tundi juſſi, clyſma emolliens injici, tincturam rhei aquoſam cum cydoniata martis, ſanguine draconis, liquore anodyno minerali & ſyrupo è roſis ſiccis porrexi; bibit emulſiones tum infuſum plantaginis acidulatum liquore anodyno minerali, aut julapium minerale; fluxus ſuppreſſi revocari debent ſolitis: vide ſpecies præcedentes

ſpuria. 12. H. urinæ intenſæ rubræ, cinnabarinæ, lateritiæ mentiuntur hæmaturiam; diſtinguuntur tamen facile ex eo, quod non habeant ſedimen-

mentum grumosum, thrombosum ut cruentæ, nec hæ linteum immersum cruento colo- tingunt.

..igra. 13. H. urina nigra instar infusi caffée in melasictero, colica, hydrope, dysenteria maligna & febribus malignis observatur, inficit quoque semen levistici assumptum urinam nigro colore.

..ne- ..oica. 14. H. cantharides intus sumptæ præsertim à ganeonibus ad stimulos venereos excitandos caussant hæmatnriam. B.

therapeia, camphora & lacte hos prompte restitui semper.

..er- ..inosa. 15. H. vermis in viis urinariis latens subin excitat hæmaturiam, ut semel observavi in hebræo, qui post longam hæmaturiam recurrentem vermem eminxerat; signa sunt hujus speciei oculi verminosi, sedimentum urinæ grisaceum, obstinacia mali ad consueta remedia, defectus signorum alias species indicantium, dolor quidam obtusus & reptatus in vesica, hæc observavi in præfato; irregulariter redibat hæc hæmaturia & durabat, nunquam magnam copiam urinæ minxerat ad semel. R.

therapeia, injectiones ex saturato decocto valerianæ in vesicam fieri debent, vel aqua mercuriali; interne sumant pulverem radicis valerianæ cum vitriolo martis & rheo, hæc expulerant hebræi vermem pilosum 5. pollices longum, qui deinceps immunis vivit ab hoc morbo.

..I. METRORRHAGIA, sanguinis ex utero, aut vagina fluxus morbosus, nimius.

..mmo- ..ca. 1. M. cognoscimus hanc ex quantitate nimia cruoris, diuturnitate fluxus & frequentia, debilitate, animi deliquiis, tensione nuchæ &

pulsus vacuitate: quantitas media menstrui sanguinis pro una periodo est circiter libræ unius. D.

therapeia, metrorrhagiam cum pulsu febrili & pleno cura phlebotomia brachii, emulsionibus papaverinis & adstringentibus ac limonadis; extus appone toti hypogastrio & vulvæ lintea mero rubro gelido intincta, vel aceto vini; clysterem injice ad evacuandum intestinum rectum, da dein tincturam rhei aquosam cum martis cydoniata, fungo melitensi, sanguine draconis & floribus balaustiis; conserva rosarum rubrarum vitriolata bonum præstat effectum. Illustrissimus L. B. van *Swieten* dedit tincturam cinamomi in aqua melissæ Tomo IV. p. 602.

puer-perarum. 2. M. parturientes persæpe concidunt ex metrorrhagia insolita, quam facile ex copia sanguinis rivi instar proruentis, animi deliquiis & pallore cadaveroso colligimus: vide obstetricantes. A.

therapeia, caussæ sunt multæ hanc metrorrhagiam promoventes; ultimo partu me ruri morante meæ uxori mola restitans in utero cum soluta placenta metrorrhagiam profusam procuravit; unde dein in metritidem inciderat, ex qua mortua est; quidquid contractionem vasorum uteri soluta placenta impedit, est causa hujus metrorrhagiæ; debent igitur impedimenta contractionis quaotocyus eximi, tolli; ligantur his pauperculis artus, comprimuntur femora ad invicem, acetum gelidum abdomini inspergitur, tinctura cinamomi cum liquore anodyno minerali sumenda datur. Nunquam obstetrices placentam extrahant, antequam uteri contractionem observant, alias metrorrhagia perdet puerperam.

gra-

gravi-darum. 3.M. gravidæ ob plethoram, tussim, febrem, lapsum, animi pathematha, verbera, dysenteriam, fortia emenagoga assumpta, pessaria acria, ut allium, vaginæ immissa, frequentes robustos coitus &c: incidunt in metrorrhagiam diversis graviditatis mensibus; solvitur nimirum pars placentæ & hinc metrorrhagia: nota bene, quædam raræ quidem gravidæ menstruant ex vagina, ut historiæ referunt, quem fluxum à metrorrhagia dignosces ex orificio uteri clauso, regularitate fluxus & incolumitate mulieris. A.

therapeia, phlebotomia in brachio pro ratione plethoræ instituatur, epithemata hypogastrio & genitalibus apponantur adstringentia & gelida; sumant mixturam ex aqua rosarum rubrarum, liquore anodyno minerali, sanguine draconis, fungo melitensi & floribus balaustiis cum syrupo è rosis siccis, bibant emulsiones seminum papaveris & plantaginis omni vesperi, sitim vero diurnam exstinguant julapio minerali, pathemata & motum corporis vitent, quæ si nihil proficiunt, abortus procurari debet juxta leges obstetricias; hoc mense peperit sanum fœtum *Habermannin*, quæ tota graviditate metrorrhagia laboravit.

hyste-roptosica. 4. M. prolapsum uteri, inversionem ejusdem & polypum subin comitatur metrorrhagia: vide *hysteroptosin.*

VII. ABORTUS, est fœtus immaturi, id est ante nonum mensem graviditatis saltem aliquot septimanis exclusio, subin cum metrorrhagia: symptomata sunt lassitudo, anorexia,

frigus, mammarum flacciditas, lumbago, hysteralgia, lipothymia &c.

efflu-xio. 1. A. intra primum & secundum à conceptione mensem excludunt fœtum vermiformem oviformi corpori pellucido inclusum sine notabili dolore cum modica metrorrhagia subin totum ad semel, subin embryonem primum, dein placentulam.

therapeia, ego do his aquam bibendam, cui partes macis ardentes injectæ sunt: raro aliqua medicina indigent.

subtri-mestris. 2. A. circa *tertium* mensem usque *6tum* graviditatis *proprie* abortum patiuntur gravidæ ex laxitate nimia uteri, vitiosa crasi humorum, fluxibus & violentiis externis utero illatis, aut assumptis fortissimis vaginæque immissis emmenagogis: vix non sunt necessariæ vigiliæ penes quodlibet arboretum sabinæ; scorta etenim noctu furantur hujus frondes. A.

therapeia, exitus placentæ & metrorrhagia sufficiens promoveri debent; vide *Plenckii* elementa Artis obstetriciæ egregium opus.

partus præmaturus. 3. A. fœtus, qui nascuntur post sextum mensem graviditatis vocantur partus præmaturi, his saltem tres septimanæ deesse debent de novem mensibus; similes partus sæpe obveniunt casus legales, hinc astute Medicus debet omnia examinare: partus præmaturi habent fontanellam majorem aliis, cutim tenellam, genitalia laxa valde; minores sunt & pondere leviores, placenta est firmior, fletum submissum edunt & brevem &c. Multum disputant scholæ de prima causa determinante partum maturum, alii hanc ponunt ut Cl. *Astruc* in fœtu orificium uteri premente, aliis

aliis placet in musculos abdominales certam extensionem tantum sufferentes hanc refundere &c. mihi vero hæc latere videtur in pedunculo infantis funiculo umbilicali hujusque lata parte placenta, prout partus seu delapsus v. g. fructus pyri caussam habet in pedunculo pyri: nimirum extremum latius pedunculi fructus, quo arbori sese alenti adhæret, incipit occalescere, pallescere, corrumpi & rumpi; hinc casus seu partus pyri: ita quoque fit in pedunculi nostri extremo nempe vasis, quæ placentam utero jungunt, hæc vasa flaccescunt, marcescunt, rupturam minantur; hinc circulatio in fœtu & alimentum minuuntur, non sufficiunt, frigescit totum ovum; unde fœtus in æde sua inquietus lacessit uterum, sequitur leges gravitatis utpote corpus jam peregrinum, matris insuper Natura corpus hoc peregrinum, in quo sibi non est amplius communis & æquabilis circulatio excutere conatur, quam ovum minuto suo calore ob minutam in se circulationem ad horripilationem & constrictiones movet. En ni fallor simplicissimam, naturalissimam & verissimam caussam determinantem partum maturum! vide *Hippocratem* T. I. p. 177.

therapeia, vide supra citatum Dominum *Plenckium*.

ab uteri laxitate. 4. A. uterus debilitatus præsertim per abortus, cachexias, metrorrhagias aut nativam constitutionem non alit alumnum, nec servat usque præfixum tempus, quo omnes ex piscibus incolæ aëris simus; mulieres insuper abortantes ex laxitate uteri urinam habent jumentosam cum sedimento floccoso, oroboideo; debilitates, hysteralgiam, anorexiam,

xiam, stillicidium muci ex vagina tempore graviditatis & extra hanc menses pallidos, lencorrhœam, patiuntur, iracundæ sunt. A.

therapeia, facto abortu, quem semel imminentem nunquam impedire potui quibusvis adstringentibus, roborantibus externis & internis, roborari debet uterus aquis spadanis, tinctura rhei aquosa, epithematibus gelidis variis; omnia adstringentia in auxilium vocanda sunt, vita rustica & labores rustici moderati his conducunt; injectiones adstringentes fiant in vaginam uterumve.

ORDO II. ALVIFLUXUS, sanguinolenti.

VIII. HEPATIRRHOEA, est alvi fluxus per inferiora sanguinolentus, nec ater, nec torminosus.

vera. 1. H. est alvi fluxus seroso-cruentus simulque bilioso-purulentus cum signis vitii in hepate C.

therapeia, ego præscripsi feliciter rheum cum sero lactis, ast in meo casu non erant indicia puris, quæ ubi aderunt, oportebit pilulas balsamicas, decoctum hyperici, hederæ terrestris, polygalæ amaræ, cichorei cum sero lactis ordinare.

intestinalis. 2. H. est fluxus alvi loturæ carnium similis, doloris expers, rarus morbus *cœliacus affectus* dictus Tralliano libro VIII.

traumatica. 3. H. patet hæc species ex historia prægressorum, charactere generis & comite vomitu: vide *plagas*. A.

mesenterica. 4. H. absentia signorum alias hepatirrhœas indicantium & dolor obtusus dorsi ante anatomiam dabunt fors conjecturam obscuri hujus morbi. C.

thera-

therapeia, experiri oportet ſerum lactis cum rheo, herbis balſamicis, ſaturatum decoctum plantaginis, anſerinæ, kinkinæ cum lacte.

orbu-tica. 5. H. ſigna ſcorbuti cum hepatirrhœa deſignant hanc ſpeciem, ſanguisve depoſitus ſcorbuticus. C.

therapeia, antiſcorbutica cum adſtringentibus oportet propinare, ſerum lactis cum vino rubro egregia eſt medicina.

uen-a. 6. H. Medicinæ ſtudioſus *Seredi* mecum olim Vindobonæ habitans longo tempore hoc morbo laboravit; purum putum ſanguinem deponebat, quin multum deterius habuiſſet, ſine ullis ſignis ſcorbuti. D.

therapeia, phlebotomia his aliquoties celebratur, ſumunt mixturam adſtringentem, potum bibunt pariter adſtringentem cum emulſione ſeminum plantaginis; in mea patria torrent fabas cum ſebo in ſartagine usque nigredinem, contundunt in pulverem, huncve cum vino rubro in pultem redigunt, & ter de die ad plura cochlearia his ægris porrigunt, ita ego novennis hoc morbo liberatus fui, fructus pruni ſylveſtris bonum effectum in hoc morbo præſtant.

ter-ittens. 7. H. febris intermittentis malignæ comitatur paroxysmos hæc ſpecies, hisque ceſſantibus ceſſat, & recurrentibus recurrit cum periculo mortis. P. A.

therapeia, kinkina magna copia cum rheo exhiberi debet.

X. HÆMORRHOIS, eſt ſanguifluxus ex tuberculis, mariſcis rubris, duris, dolorificis finem inteſtini recti obſidentibus, vel in recto latentibus;

bus; ſentiunt poſteriora tubercula ægri in recto ſæpius obſtipati, & digitus immiſſus inteſtino hæc offendit; ſanguis in depoſitione alvi præcedit, vel ad minus comitatur excrementa.

moderata. 1. H. hæc ægrum aptiorem ad munia reddit, & liberat à gravioribus morbis. P. B.

therapeia, qui vult hunc ſordidum fluxum regularem conſervare, conſervet alvum lubricam, abſtineat à nimia ſeſſione & hunc fluxum turbantibus: ut ſunt aloe, rheum, caffée, vina rubra, chocolada integra, cerevisiæ sabinata &c. ſi vero placet exſiccare hunc ſordidum fontem cuidam, ſecet venam ſaltem quater per annum in brachio, ſumat flores ſulphuris quaſi quotidie cum roob ſambuci & rheo, commoveat corpus, frugali utatur victu & fontes bibat.

immodica. 2. H. nimium fluxum eſſe hæmorrhoidalem cognoſcimus ex quantitate ſanguinis fluentis, diuturnitate fluxus, debilitate, animi deliquiis fluxum ſequentibus &c. Phlogoſis mariſcarum facit hæmorrhoides furentes, præcipue ſi acris ſit ſanguis & cacochymicus. A. P.

therapeia, ſacculi herbarum adſtringentium ex vino rubro podici admoventur gelidi, interne datur mixtura adſtringens & julapium minerale pro potu ordinario, venaque in brachio tunditur; lac ſumptum pro omni cibo & potu reſtituit ſubin hæmorrhoidarios exhauſtos, herba verbaſci contuſa hæmorrhoidibus diuturno tempore admota curat haſce, nocet maxime hæmorrhoidariis aloe, colocynthis & reſinoſa purgantia.

poly-

poly-posa. 3. H. marisca seu botulus hæmorrhoidarius facile à polypo hic enato distinguitur; nam polypus pedunculo angusto & marisca lato inhæret; polypus quandoque in podice enatus sanguinans exhibet hæmorrhoides, quæ omnia examen chirurgicum definit.

therapeia, dum itaque polypus occasio est fluxus hæmorrhoidalis, hic per subligationem tolli debet, & hujus radix alumine calcinato consumi.

xanica. 4. H. prolapsus intestini recti habitualis oritur à ruptura, vel nimia & quasi paralytica relaxatione diaphragmatis inferioris; hinc sæpe ambulantibus celerius, alvum deponentibus semper excidit intestinum cum majore, vel minore fluxu hæmorrhoidali, quod intestinum, turpis labor! manibus hi miseri toties retrudere debent; ex hoc morbo mortuus est Generalis *Watersleben*. Profecto in quacunque specie hæmorrhoidis diaphragma inferius plus, vel minus relaxatum esse videtur. C.

therapeia, fasciæ aptæ apponuntur, adstringentia fortissima cum camphora & assa fœtida ex vino rubro applicari debent, ipsum colcothar vitrioli, alumen, lixivium cerdonum & fulmen electricum non negligenda.

Annotatio, hæmorrhois, quod nunc sit endemicum malum in nostris terris quisque miratur, & ego non miror, sed caussas assigno: nimirum istum sordidum fluxum introduxerunt & fovent abusus caffée, chocoladæ integræ, aromatum, vini, cereris nimium lupulatæ, sabinatæ, abusus resinarum purgantium, aloes & colocynthidis.

X. DYSENTERIA, est frequens torminosa muco∫o-cruenta alvi dejectio.

benigna. 1. D. patiuntur hanc desides, opipare & sine phlebotomiis prophylacticis diarrhœisve viventes; pueri sine, vel cum exania absque febre & obstructionibus viscerum.

therapeia, phlebotomia & rheum tostum, aut myrobalani indicantur cum potu adstringente mucilaginoso; salicaria post phlebotomiam & rheum mihi sæpius satisfecit.

periodica. 2. D. menses in mulieribus, aliasve hæmorrhagias periodicas aut recurrentes quandoque supplet dysenteria hæcce ex historia facile noscenda & periodis. P.

therapeia, in paroxysmo secatur conveniens vena, & datur rheum cum adstringentibus & roborantibus; dein fluxus suppressi revocari & sustentari debent.

parisiaca. 3. D. advenæ Parisios vexantur primum diarrhœa, dein dysenteria cum tenesmo; virium adest prostratio exigua, febris parva, inappetentia non est notabilis. Adscribitur aquis hic morbus earundemque cupreis receptaculis non bene stanno obductis, quod si verum esset, laborarent omnes incolæ hoc morbo; olim laboravi Vindobonæ hoc morbo ex cibis in vasis cupreis stanno negligenter obductis coctis.

therapeia, semoveantur penitus isthæc male sana vasa ex culinis, sumant ægri rheum tostum, dein mucilagines, pultes lacteas, plantaginem, salicariam: ita me olim restitui; saiicaria est herba mucilaginosa sicut malva vel althæa.

gravidarum. 4. D. recens gravidæ sponsæ quædam tentantur hac dysenteria à turbato sanguinis circulo; quamvis

vis & aliis temporibus graviditatis fructiferas prehendat promiscue ex variis caussis. D.

therapeia, phlebotomiam in brachio commendo & oleum amygdalarum ad uncias sumendum, decoctum salicariæ & geranii robertiani his conducit; aliquando indicantur & myrobalani.

trabi-aria. 5.D. adest tenesmus, tormina, fæces brunneæ, virescentes, griseæ, atræ, fœtidissimæ cum febre amphimerina putrida; vomitu subin bilioso, cardialgia &c: A.

therapeia, in tempore danda est ipecacuanha, julapium minerale, cortex peruvianus cum roob berberum, liquore anodyno minerali, camphora & omphacio.

izoo-ca. 6.D. sæpius observatur epizootica dysenteria putrida cum lingua sordida, magna debilitate, excrementis olidissimis, amphimerina putrida, phlogosi viscerum gangrænescente, urina straminea. Anno 1772. armenta nostra plurima periere ex hoc morbo; armentum triste demittit aures, pili eriguntur, appetitus perit, exigua sitis; oculi scintillantes pluunt lympham hyalinam cum naribus, totum cavum oris mollescit & pallescit madens lympha jam descripta copiosa, diarrhœa incipit, quam mox dysenteria comitatur pede presso, ilia trahit pecus, respiratio brevispira, cauda mollis, furfures ex cutis lympha concreta inter pilos, aures & os frigida, debilitas magna & VII. IX. XI. vel summum XIV. die mors; quæ pecora V. vel VII. die morbi melius sese habebant, hæc ex recidiva certissime crepuerunt. Anatomia ostendit in libro indurata excrementa plerumque & sicca, phlogoses totius fistulæ intestinalis laxas, vesiculam felleam turgidam flava bile; subin pulmo,

U hepar

hepar & cerebrum inflammata erant; cor flaccidum atro grumoso sanguine plenum vidimus; homines, quod singulariter notandum impunes quasi omnes hucusque comederunt carnes horum cadaverum omnino nitidissimas & ad aspectum sanissimas. A.

therapeia, decoctum nicotianæ, ipecacuanhæ, aqua benedicta Rulandi, tartarus emeticus, tartarus vini crudus, cineres clavellati, sal amoniacum, vescum, vitriolum martis, poma citrina & phlebotomia prophylactice proderant, curative eadem absque phlebotomia cum kinkina, omphacio, camphora, serpentaria virginiana egregia erant, ast vulgus insaniens reliquerat meum consilium, & tentavit infeliciter infinita; gentiana etiam intus data plura servavit armenta; Eximius Dominus Curatus Ranzerensis Josephus *Wolff* servavit sua armenta lixivio cinerum clavellatorum; caussa morbi erat præcipua rubigo.

epidemica. 7. D. sæpius observatur dysenteria epidemica à priore in hoc distincta, quod hæc homines populariter torminet, & illa pecus devastet. A.

therapeia, patet ex specie 5. & 6.

castrensis. 8. D. milites in castris communi latrina utentes, noctu tentoriis suis excedentes incidunt in dysenteriam cum typho castrensi; odor fæcum est putidus & cadaverosus, vires prostratæ. A.

therapeia, vide species præcedentes.

simulata. 9. D. rubricam simulatores in aqua dilutam bibunt ab aliis cibis abstinentes, & dysenteriam simulant, idem præstant fragis.

medicamentosa. 10. D. drastica medicamenta hanc caussant dysenteriam audaci dosi assumpta: ut colocynthis, laureola, nerium, ricinus, cataputia &c: quæ species patet ex relatione ægri. A.

the-

therapeia, lac chalybeatum & laudanum liquidum Sydenhami tunc indicatur; drachma ſemis pilularum cephalicarum hanc dyſenteriam mihi ante annos 9. cauſſavit, qua me feliciter liberavi electuario compoſito ex rheo & confectione alkermes; optimum eſt in tali caſu dare doſin rhei toſti cum confectione alkermes, dein porrigere ſuperius dicta.

ſyphilitica. 11. D. ſigna ſyphilidis præſentis ducunt in notitiam hujus ſpeciei. C.

therapeia, æthiops mineralis parva doſi, vel aquila alba cum opiatis, adſtringentibus, ſtomachicis & decocto lignorum exhiberi debet.

arthritica. 12. D. bis hanc curandam habui dyſenteriam, quam cognovi præſentem ex exacerbationibus veſpertinis, febre arthritica amphimerina, diatheſi arthritica & frigore ſuſcepto. A.

therapeia, balnea pedum, venæ ſectiones ordinavi & veſicatoria ad ſedes apponenda ab arthritide alias cultas; intus præſtitui aquam ſambuci cum roob ejuſdem, camphora & gummi guajaco; potus erat infuſum florum ſambuci, & clyſmata adſtringentia injici curavi.

æquinoctialis. 13. D. clima calidum & humidum æquinoctiale, noctu venti frigidi Indiarum, inde ex retenta perſpiratione, *Arac* & fructibus horæis dyſenteria incolas cruciat.

therapeia, Indi utuntur rheo in decocto tamarindorum, felicius vero Europæi tractantur opio, croco, ſanguine draconis, benzoe, ambra & aceto.

verminoſa. 14. D. ſporadicam hanc ſæpius curavi; cognoſcitur fæcibus griſaceis ſanguineis ſtriis maculatis, febre verminoſa & reliquis ſignis vermium. A.

therapeia, venam non ſecui, ſed dedi rheum toſtum, clyſma dein ex decoctis adſtringentibus & anthelminticis; ore ſumebant electua-

 rium

rium ex rheo, valeriana, ſeminibus ſantonici & confectione alkermes, pro potu ordinario dedi limonadam.

car- nosa. 15. D. ex examine excrementorum hæc ſpecies patet; deponunt ſæpius glandulas, materies carniformes, ſanguinem concretum &c: A.

therapeia, ſalicariam oportet experiri aliaque mucilaginoſa & tonica.

febri- cosa. 16. D. hæc dyſenteria cholerica comitatur paroxyſmos febris tertianæ, tritæophyæ cum vomitione, gaſtrodynia & teneſmo; ſubin adeſt & ſingultus, jactatio, urina crocea & linguæ ſcabrities. P. A.

therapeia, exhibe largam doſin kinkinæ cum modico rheo toſto.

ſcor- butica 17. D. videtur eſſe potius ſpecies hepatirrhœæ, quam vide ſuo loco.

tri- choma- tosa. 18. D. plicoſum hæbræum cum dyſenteria habui Tribitſchii curandum, plica pileolus caput tegebat, gingivæ erant laxæ muco ſcatentes, cachexia & aſthenia magnæ aderant.

therapeia, dedi primum myrobalanos, deinde rheum cum adſtringentibus & lycopodio, & curavi eundem.

Contra *inveteratam* dyſenteriam oportet experiri ſalicariam & hydrolapathum.

XI. MELÆNA, eſt fluxus materiei nigricantis, atro-rubræ ano vel cato frequens.

ſple- nitica. 1. M. melancholici poſt febres putridas cum pulſu debili intermittente, facie plumbea dejiciunt fæces nigras, unguinoſas, fœtidas; habui talem ægrum, cujus dejectiones ſimiles erant unguento curruli vulgo *Wagenſchmier* dicto R: D.

tho-

therapeia, ego meo ægro nihil dedi præter ſerum lactis tamarindinatum & varia olera in cibo, unde melius habuit aliquantum; poſt duos annos nihilominus aſciticus mortuus eſt.

ſcorbutica. 2. M. ſcorbutici ſuis ſignis noti incidunt ſubin in melænam, deponunt fæces nigras, fœtidiſſimas amurcæ ſimiles cum aſthenia, pulſu intermittente &c. A. R.

therapeia, indicantur liquor anodynus mineralis, ſpiritus vitrioli, acetum vini, ſuccus acaciæ, omphacium & antiſcorbutica.

atrabilaris. 3. M. eſt ea ſpecies, quæ in acutis cum gravi viſcerum labe accidit, ſuccus niger ſurſum, vel deorſum ejicitur. A.

hæmorrhagica. 4. M. eſt cruentus alvi fluxus & niger ſine mariſcis aut tuberculis hæmorrhoidum à ſoluto quodam vaſe in primis viis, hæc ſpecies potius pertinet ad hepatirrhœam; defunctus mercator *Wagner* ad menſuras multas excrevit nigrum ſanguinem cum aſthenia & pulſu intermittente; mortuus eſt poſt aliquot dies. Armenta prope *Datſchicz* ante 9. annos laborarunt ſimili morbo fœtidiſſimo cum febre amphimerina putrida. A.

therapeia, ego dedi ſpiritum vitrioli, acetum vini, alumen & omnia adſtringentia ore ſumenda, ſimilesque ordinavi clyſteres, & profeci nihil.

hippocratica. 5. M. deſcripſit hanc *Hippocrates* Tomo II. p. 93. *Lindenianæ* editionis: „Bilem atram tanquam „fæcem vomit, interdum cruentam, inter„dum velut vinum ſecundarium, aut polypi „atramentum, quandoque acre velut acetum, „quandoque ſalivam & pituitam, quandoque „bilem cum virore pallidam &c.„ per toties repetita experimenta conſtanter inveni ſangui-

guinem ab acidis vegetabilibus & mineralibus inspissari, & brunnum, dein nigrum induere colorem: an igitur materies nigricans melænæ originem acidis, vel alkalinis, quæ phœniceum colorem conciliant sanguini, suam debet; martialia excrementa nigro colore tingunt.

therapeia, *Hippocrates* dedit purgans sæpius, dein sero lactis & lacte curam se absolvisse dicit.

febricosa. 6. M. hæc juxta *Torti* comitatur paroxysmos tertianæ paroxysmis suis cum dejectionibus atrorubris. A. P.

therapeia, kinkina cum rheo & liquore anodyno minerali experiri debet.

ORDO III. *ALVIFLUXUS*, *non sanguinolenti.*

XII. NAUSEA, est inanis vomendi conatus, & tamen maximis licet nisibus nihil nisi flatus, aut mucus exiguus exantlatur; adest anorexia, gastrodynia, motus ossis hyoidis ad superiora, ptyalismus; capitis ad anteriora inclinatio, tremor labii inferioris &c.

tænialis. 1. N. eructationes, nausea, appositia, animi deliquia, glomus in abdomine, dolores & tormina abdominis & reliqua signa tæniæ denotant nauseam esse à tænia.

therapeia, rheum, senna, radix turbith, agaricus, assa fœtida, allium, vitriolum martis, sal ammoniacum & oleum stillatitium valerianæ indicantur.

gra-

gravi-darum. 2. N. gravidæ nauſeant, vomituriunt cum faſtidio, pica & ptyaliſmo præſertim jejunæ. R.

therapeia, abſtineant à pravis cibis, & ſumant tincturam rhei aquoſam omni mane ad cochlearia IV. cum confectione alkermes miſtam; ita meam defunctam in graviditatibus nauſeantem ſine pica juvi uxorem.

biliosa. 3. N. cognoſcitur hæc nauſea ex aurigine latente, amarore & flavedine linguæ, faſtidio carnium, hepatalgia & anxietate hepatica. D.

therapeia, his ego do pulverem ex cremore tartari, terra foliata tartari & floribus ſalis ammoniaci; ſumat mane & veſpere ɪ. ex aqua, ſuperbibat decoctum aperitivum majus, & tertio mane propino vomitorium, cujus operatione peracta denuo redeo ad paulo ante ſcripta pharmaca.

ſperma-tica. 4. N. virginem ſalacem, cui parens denegavit matrimonium cum venuſto proco, laborantem hoc morbo in cura habui: nauſeabat perpetuo cum cardialgia, motu murmurante in abdomine globi hyſterici, dyſpnœa, pulſu adeo raro, quod tempus ſyſtoles duas vel tres pulſationes ſolitas expleret, palpitatione & rheumatiſmo artuum inferiorum. A.

therapeia, vocatus illico olfeci morbum, eumque ſequentibus curavi feliciter; venam in pede ſecari juſſi, dedi dein bis emeticum, & iterum vena pedis ſecta fuit; infuſum tamarindorum dedit potum ordinarium; mixturam ſumpſit ex aqua ſabinæ, borace, nitro, croco, aqua fœtida pragenſi & ſyrupo artemiſiæ, tandem balneavit; in vehementia paroxyſmi naribus admovebantur fortiſſima antihyſterica. Mirum obſervavi poſt emetica & phlebotomias, ſemen nempe putri-

tridum ſeu liquores ſeminales mulierum ex utero ad plura cochlearia fuſcos & acres prodire, & continuo tragœdia tota ceſſavit, rheumatiſmus dein balneis ceſſit, & adhuc ſana vivit hæc virgo.

apoſte-matoſa. 5. N. homo nauſea chronica conſumptus eſt; cadaver dein apertum exhibuit apoſtema inter cardiam & cor; difficile eſt tale quid divinare ante anatomiam cadaveris; interim ſcientia anatomica & phyſiologica cum hiſtoria vitæ actæ & ſymptomatibus concurrentibus lumen dabunt. C.

cacochylica. 6. N. adeſt pondus in epigaſtrio, vertigo, os ſordidum, apoſitia & ſenſus in cardia boli redeuntis, hærentis.

therapeia, ſal digeſtivum his eſt dandum, deinde emeticum, ſi gaſtritis idem non prohibet præſens, propina; ſtomachum tandem ſtomachica roborant; reliquas nauſeas vide inter vomitus.

XIII. VOMITUS

XIII. VOMITUS, eſt palpabilium materierum non cruentarum per os œſophagumque rejectio frequens ex ventriculo; cauſſa eſt antiperiſtaltica ventriculi contractio concurrente diaphragmatis & muſculorum abdominalium preſſione cum ſimultanea exſpiratione; pulſus eſt *contractus rigidus* & *frequens*.

epularis. 1. V. nimium voraces & potatores laborant gravedine capitis, vertigine, cardialgia, gaſtrodynia, ructibus, nauſea, ptyaliſmo, vomitu &c. ex quibus notitia habetur hujus ſpeciei. B.

the-

therapeia, ſi non ſatis vomuere ſponte, da lene emeticum, vel penna aut digitis faucibus immiſſis prorita vomitum, deinde acidum para juſculum, porrige digeſtiva cum ſtomachicis, & temperantiam commenda.

ſaburralis. 2. V. indicant hanc ſpeciem nauſea, cardialgia, gaſtrodynia, horror carnium, fœtor oris, lingua ſordida, vertigo, ſudores nocturni, urina jumentoſa, apoſitia, ſitis acidorum. B.

therapeia, ego do digeſtivum cum cremore tartari, & ſi non vomuerit ſufficienter, excito vomitum, dein do iterum digeſtiva cum ſtomachicis amaris.

lacteus. 3. V. lactentes lacte ingurgitati illud revomunt, revomunt lac etiam non nimium ſugentes illud poſt coitum robuſtum nutricis & gravia pathemata ejusdem. B.

therapeia, nutrices vitent coitum & pathemata, vel ſaltem continuo poſt hæc non præbeant ubera alumno, nec præbeant nimium frequenter; porrige infanti ſyrupum cichorei cum rheo.

dentitionalis. 4. V. erumpentibus dentibus adſunt vigiliæ, inflammatio oris, anxietas, febricula amphimerina & vomitus ob irritationem epidelii continui cum tunica interna ventriculi. A.

therapeta, clyſmata injiciuntur, datur ſyrupus violarum, rubi idæi, nitroſa, ſyrupus roſarum ſolutivus, vel ſolutivus violatus, emulſiones ſeminum papaveris albi, vel 4. frigidorum majorum; alvus mollis ſervanda, calor temperandus, aliquando & hæmorrhagia artificialis neceſſaria eſt.

verminoſus. 5. V. noſcimus hunc vomitum ab odore acido-vappeſcente, anxietate, morſu ventriculi, pruritu narium, tuſſi gutturali, rubore faciei vo-

latico, dejectionibus grisaceis, pupilla oculi patente diametro insolita, cæruleſcente ſclerotica, inflatione abdominis, voracitate cum macie, eruptione vermium.

therapeia, granum 1. vel 1 ß tartari emetici indicatur, aut infuſum ſennæ cum ſcrophularia & anthelminticis; datur electuarium diebus à purgatione liberis ex pulvere valerianæ radicis, ſemine ſantonici & ſyrupo rhei cum cichoreo; ſolum allium cum ſale veſco me olim puerum curavit; dein appenſum allium collo inſtar amuleti geſtavi puſillus.

vene- nialis. 6. V. ſpecies arſenici, gilla vitrioli, helleborus albus majore doſi data (grana XVIII. olim à me data vix vomitum excitarunt) varia præparata antimonii, ſublimatus corroſivus & fungi venenati vomitum movent, hæc ſpecies patet ex anamneſi. A.

therapeia, optimum eſt haurire oleum lacque magna copia & vomitum ſufficientem ciere.

à pyloro calloſo. 7 V. habui Curatum hoc morbo laborantem in cura, dum abſtemius vixit à cibo & potu, liber erat à vomitu; alvus erat rara, medicamentis laxantibus nihilominus obediens, febris omnino nulla, atrophia, urina villoſa, id eſt palleſcenti urinæ immerſi tenuiſſimi pili longitudinem unius lineæ circiter habentes innatabant per totam diſperſi; unde ſemioopaca erat; ſomnus bonus, appetitus cibi & potus mediocris, dolor obtuſus in ſitu pylori & tumor durus: Anatomia cadaveris conceſſa mihi non fuit; interim ſymptomata hæc arguunt hunc fuiſſe morbum; cum urina deſcripta villoſa plures jam vidi ægros, & nullum ſervare potui. C.

therapeia, ego ordinaveram phlebotomiam, purgantia, juſcula tenuia, gelatinas, lac & infuſum cicutæ meo ægro ſine omni levamine, chocoladam in lacte coctam diutiſſime ſervabat ventriculus, nec omnem revomebat, & poſt 8. ſeptimanas mortuus eſt marasmodes; hunc morbum ſcirrhus, ſteatoma &c. cauſſare poſſunt promiſcue.

apoſtematoſus. 8. V. hunc vomitum præcedit dolor acerbus ventriculi & phlegmaſia, quæ ſubin deglutita oſſa, aciculas &c. pro cauſſa habet; febris adeſt, quæ pure facto evadit amphimerina cum gaſtrodynia obtuſa gravante, pus demum rupto apoſtemate obſervatur in excrementis alvi & vomitu rejectis. C.

therapeia, durante phlegmaſia reſolutio quæri debet illis, quæ gaſtritis petit, facto vero jam pure infuſum florum rhœados, lac cum melle, balſamicis & ſaturato decocto kinkinæ, indicatur.

gravidarum. 9. V. vide *nauſeam gravidarum.*

febricoſus. 10. V. curandum habui hunc vomitum; omni die præciſe hora tertia à prandiis redibat. P.

therapeia, dedi veſperi cubitum petenti unciam I ß ſalis amari, dein uſus kinkinæ extra paroxyſmos fugavit morbum.

calculoſus. 11. V. vomunt lapidoſas concretiones, aliquando ſtrepitus in epigaſtrio obſervatur palpo; teſtacea quandoque abiverunt nimium ſumpta in concretiones lapidoſas in ventriculo. Hiſtrio hic fuit, qui pro mercede lapides nucis avellannæ magnitudine deglutiebat etiam XV. ad ſemel; hoc fecit ex mea manu pro 17. cruciferis, percutiens dein ego epigaſtrium ſuum ſtrepitum lapidum diſtinctiſſime per-

percepi cum adstantibus; hic miser ostentator incurvavit corpus ad anteriora, depressitque duos digitos profundissime in fauces, excitavit hac methodo sibi vomitum omnino laboriosum & anxium, & denuo ejecit lapides successive omnes XV.

furibundus. 12. V. apud Carthaginenses victum industria quaerentes prava & vilia quaeque ex inopia assumunt, frigori nocturno sese exponunt advenae *chappetons* dicti; hinc in vomitum cum furore incidunt. A.

atrabiliarius. 13 V. vide *melænam.*

hepaticus. 14. V. hepatis lobus præsertim sinister obstructus, scirrhosus, tumidus aut inflammatus premendo ventriculum caussat vomitum, qui cognoscitur ex morbis hepatis alibi dictis. D.

therapeia, vide alibi morbos hepatis hic nominatos.

gastrocelicus. 15 V. est vomitus habitualis, quem excitat & fovet hernia ventriculi intra musculos abdominis intrusi, vel in thoracem trans diaphragmatis fissuram adacti; apud equos hic morbus est obvius; puerperæ cadaver secui, & ventriculum in thorace inveni maxima sui parte, diaphragma nimirum per nisus, quibus fœtum transversum exprimere voluit puerpera, fissum fuit. D.

therapeia, dum est gastrocele abdominalis, curabitur ut suo loco dictum est; dum vero diaphragma ruptum est, nulla datur medicina, licet morbum noscamus ex sequentibus: puerpera præfata observavit crepitum sub costis, & illico incidit in animi deliquia, orthopnœam & conatum vomendi; fovea observata fuit in epigastrio, & hæc martyr mortua est post 5. horas.

gastri-

gastri-ticus. 16. V. vide *gastritidem.*

ne-phriticus. 17. V. hæc species nephralgia calculosa aut nephritide stipatur. A. R.
therapeia, vide *nephralgiam* & *nephritidem.*

à car-tilagine ensiformi prolapsa. 18. V. cognoscitur ex luxatione cartilaginis ensiformis: vide *diastasin.*

cepha-licus. 19. V. est vomitus à percussione capitis, fracturis cranii &c: alimenta & bilem plerumque viridem hi movunt. D.
therapeia, vide *plagas.*

ilia-cus. 20. V. vide *ileum.*

mari-nus. 21. V. discruciat hic vomitus navigantes cum cardialgia, nausea & virium prostratione; caussat hunc præcipue ventus à tergo flans. B.
therapeia, in medio navis jacendum est & laute manducandum.

urino-sus. 22. V. plures jam tractandos habui laborantes ischuria renali, qui omnes mortui sunt ex eadem, sed ante mortem ptyalismo urinoso laborabant & vomitu; omnia rejecta habebant odorem urinæ. A.
therapeia, nihil profuit.

criti-cus. 23. V. vomitus hicce observatur in statu vel declinatione morbi die aliqua critica cum signis coctionis prægressæ, levamine morbi & incremento virium, cui vomitus *symptomaticus* contrarius est.

arthri-ticus. 24. V. vide *gastrodyniam arthriticam.*

XIV. ILEUS, gastrodynia, obstipatio, anxietas & vomitus demum fæculentæ materiæ determinant hunc morbum,

bum: atrocia circa umbilicum tormina, ructus, nausea, singultus, intestinorum volutatio, virium prostratio, pertinax alvi obstipatio & vomitus demum fæculentus sunt symptomata principalia hujus morbi.

inflammatorius. 1. I. adest enteritis, urina quandoque supprimitur, inflatur abdomen, respiratio fit velox & anhelosa, & in loco dolente observatur tumor renitens. A.

therapeia, ordino phlebotomias largas & repetitas, clysmata emollientia cum nitro, semicupia, decoctum prunorum & emulsiones dant potum ordinarium, fricatur locus dolens oleo rosarum, apponuntur cataplasmata emollientia ex lacte, bibunt limonadas, sumunt electuarium lenitivum; clysmate ex fumo tabaci nunquam in hac specie opus habui, minus adhuc syringa *Halesiana*.

à fæcibus induratis. 2. I. hunc ileum præcedit colica stercorea cum obstipatione diuturna, gravitate abdominis, tensione cum vomitione pituitoso-biliosa, his dein sese adjungunt ructus & vomitus stercoreus; palpo intestina stercore turgida inveniuntur; febris abest ferme omnis, ex atrophia consumuntur ægri. A.

therapeia, intestinum fæcibus infarctum oportet lenta manu comprimere, & fæces intus aggestas induratas dissolvere & dimovere; clysmata emollientia & solventia sæpe injiciantur; balnea intrent, apponantur fomenta emollientia toti abdomini, ore sumant mannam in aqua chamomillæ solutam cum oleo amygdalarum, vel sale carolino, pilulæ ex sapne veneto & saccharo lactis etiam egre-

egregie proficiunt, bibant ſerum lactis I, vel decoctum prunorum, phlebotomia tantum aliquando eſt neceſſaria: *Hippocrates* ſuadet ope follis aërem in rectum immittere.

ſpasmodicus. 3. I. cognoſcimus hunc tranſitorium ileum ex temperamento tenero & nervoſo, diatheſi hyſterica aut hypochondriaca, cardialgia ſine febre; ſubin obſervatur tantus hic ileus, quod omnia ſurſum vergant omniaque vomant. B.

therapeia, opium hic cum antihyſtericis & cardiacis miracula facit; clysmata aliquando feliciter injici curavi ex jure carnium, cui flores chamomillæ Romanæ & grana VI. caſtorei incocta fuere.

ab anguſtatione inteſtini. 4. I. comprimunt & anguſtant inteſtinum pancreas ſcirrhoſum, tumidum & alia quæque viſcera abdominalia; idem facit abſceſſus aut cicatrix, faciunt quoque nuclei fructuum cum reliquis indigeſtibilibus aſſumptis; agyrta filum ferreum inteſtino injecit: difficilis diagnoſis hujus ſpeciei eſt admodum; facilitabunt nihilominus hanc hiſtoria vitæ actæ, palpus, morbi prægreſſi & ſymptomata concurrentia. C. D.

therapeia, medicinis indicatis concepta ac definita cauſſa mali impugnari debet: vide ſpecies præcedentes.

pituitoſus. 5. I. corpus friget, febris nulla, temperamentum phlegmaticum, obſtipatio, dolores vehementes tenſorii, vomitus pituitoſi, demum & fæculenti, ſunt indicia hujus ſpeciei. A.

therapeia, clysmata acria proſunt præſertim ex fumo tabaci; venæ ſectio ſubin neceſſaria & balnea; ore ſumant ſæpius ſalis carolini unciam I. bibant infuſum cremoris

tarta-

tartari saccharatum aut decocti apertivi minoris.

hernio-sus. 6. I. signa hujus sunt hernia cujuscunque generis abdominalis intestinum suscipiens incarceransque & dolor urens in loco herniæ cum reliquis signis ilei. A.

therapeia, phlebotomia profusa fiat in brachio, injiciatur clysma acre, locus herniæ ungatur oleo hyoscyami & repositio tentetur, ad quem finem ægrotus jaceat in dorso elevatis cruribus; imponatur balneo, & denuo repositio tentari debet methodo dicta; si vero repositio nulla arte haberi possit, accedendum est ad herniotomiam; herniosi nunquam brachierium deponant.

volvu-lus. 7. I. volvulus pertinet proprie ad enteritidem: ægrum prehendit dolor atrocissimus isque urens circa umbilicum; miser sese contortorquet in glomum; adest phlegmasia & tumor oblongus in abdomine palpo obvius, pars nimirum intestini reflexa una suscipitur ab alia, annulus reflexionis strangulat partem susceptam, & facit ileum vouvulosum. A.

therapeia, profusæ venæ sectiones institui debent, dein balneum tepidum ex aqua & lacte intret æger; prudenter & lente abdomen in balneo fricetur, & prematur ad solvendam partem susceptam. Olim *Crisii* incidi in hunc morbum ego, hungarus sartor acitus me restituit intra tres horas methodo sequenti: impositum me supinum prato, inunctisve oleo olivarum manibus suis depsabat prout pistores pastam panis subtiliter incipiens successive semper fortius totum abdomen meum. *Celsus* p. 220. cucurbitulas sine ferro ventri & coxis admoveri vult; globulos plumbeos propinant alii; hydrargyrum

ad

ad libram semissem potare suadent; aliis placent clysmata varia, linimenta; quidam vas figulinum, in quo stupha ardet, abdomini apposuerunt, nec electuarium lenitivum inimicos habet.

indicus. 8. I. *Goæ* & *Sinensibus* communis est hæc species; adsunt signa saburræ crudæ, vomitiones violentæ, tormina atrocia & sensuum obscuratio. A.

therapeia, curant hunc morbum abstinentia ab omni potu & applicatione ferri candentis plantis pedum.

calculosus. 9. I. adsunt symptomata omnia crudelis ilei & excretio, aut in cadavere inventio calculi, qui calculus constituit differentiam speciei. A.

therapeia, potatur oleum olivarum, propinant quidam libram semissem hydrargyri, oleosa injiciunt clysmata, balneum suadent; pro potu ordinario datur decoctum violæ, vel infusum florum verbasci.

à callositate intestini. 10. I. difficulter ante anatomiam callositatem intestini divinare possumus; fors tamen historia vitæ actæ ægroti aliquod lumen affundet. A.

therapeia, experiri debet generalis ilei.

imperforatorum. 11. I. recens nati in ileum si incidant, examinari debet anus cereo, vel specillo mutico immisso in intestinum rectum; nascuntur etenim subin hi cum imperforato ano. A.

therapeia, membrana obturans orificium prædicto examine detecta pharyngotomo, vel acu triquetra duce digito perscindenda est; etiam virgines atretæ huic morbo subjectæ sunt, ut Cl. D. *Baux* observavit, quas solutio hymenis sanat.

verminosus. 12. I. adsunt signa vermium cum ileo & alvus quod singulare est in hac specie, non est pertinaciter obstipata. A.

therapeia, ego ordinavi electuarium lenitivum cum syrupo rhei & pulvere valerianæ feliciter; ungi insuper curavi abdomen oleo cumini & valerianæ.

venenialis. 13. I. historia prægressorum, symptomata, vomitus assiduus, singultus, ardor cardiæ, oris fœtor & sapor horrendus, sitis, anxietas, prostratio virium &c. denotant hanc ilei speciem. A.

therapeia, olea, juscula, lac, mucilagines, gummi arabicum in aqua solutum, potent infelices; gargarismata & clysmata similia quoque indicantur.

In ileo vulgari sequens laudatur clysma:

℞. specier. emollient. herbæ rutæ aa. manip. I. bulliant S. Q. aquæ per ¼. horæ, colaturæ unciarum x. adde salis ammoniaci drachmas duas, olei tabaci, mellis mercurialis aa. unciam I.

XV. CHOLERA, est syndrome ex vomitu, diarrhœa, gastrodynia, prostratione virium & subin surarum crampo.

spontanea. I. C. vocatur aliis merito autumnalis hæc cholera; quia sponte circa septembrem mensem accidit ob bilem calore æstatis exaltatam; adest vomitus biliosus putidus & dejectiones cartenesmodees cum cardialgia, aversatione carnium & siti inexstinguibili &c. A.

therapeia, Sydenhamiana optima audit, ast non semper haberi potest; hinc aqua tepida, decoctum panis, serum lactis, decoctum prunorum, jusculum carnium quodcunque, egregia sunt; aliquando ob dolorem intensum oportet venam secare initio morbi; ubi

vero

vero jam ſatis æger vomuit, neceſſum eſt ſibi dare rheum, vel myrobolanos, & tandem laudanum liquidum Sydenhami; ſuadent quidam clysmata ex decocto omaſorum.

aurigi-nosa. 2. C. fungos comedit filia cum matre; hinc aurigine & cholera hac prehenſæ cum meteoriſmo, cardialgia, dyſpnœa, palpitatione & proſtratione virium. A.

therapeia, ubi eſt ſuſpicio aſſumpti veneni, oportet illico exhibere ægris infuſum foliorum tabaci, vel vitriolum album; quando vero jam cholera laborant ex veneno dato, optimum eſt his propinare acetum cum aqua, vel oleoſa, mucilaginoſa, aut lac bibant, ſimiliaque injiciantur clysmata.

vene-nialis. 3. C. varia venena pariter foſſilia, animalia & vegetabilia producunt choleram, quam cognoſces ex hiſtoria ante actorum & natura mali ſymptomatibusque concurrentibus. A.

therapeia, vide ſpeciem *ſecundam*.

inter-mittens. 4. C. eſt ſpecies choleræ, quæ paroxysmos tertianæ, raro quartanæ, ſæpius tritæophyæ comitatur, & cum his intermittentibus intermittit, accedentibus accedit. A. P.

therapeia, prompta & larga kinkinæ exhibitione curatur.

indica. 5. C. ſitis ardens, cephalalgia, inquietudo, febris, delirium, pulſus fortis & inæqualis cum urinis albis vel rubris iisque ſemper limpidis ſunt ſymptomata hujus ſpeciei. A.

therapeia, comburitur veru ferreo pars calcis calloſa, usque dum æger dolorem ſentiat, dein remoto veru pars calceo molli ad phlyctænas præcavendas paucis ictibus impetitur, æger contentus vivit decocto & cremore oryzæ, cui, licet febris adſit, piper multum addunt; piper inſuper pulveriſatum

 capi-

capiti inspergitur, & finito morbo dant mitius catharticum: empyrica est hæc methodus, ast unica felix.

inflammatoria. 6. C. cognoscitur hæc species ex enteritide, vel gastritide comitante choleram. A.

therapeia, phlebotomia, fomenta emollientia indicantur cum therapeia choleræ numero *primo* scripta; felicius ego vena tusa in brachio ad uncias XIV. imposui ægrum balneo composito ex aqua & lacte tepidis, quod quater repetitum fuit.

flatulenta. 7. C. est *ileus physodes* Ill: de *Sauvages*: adsunt nimirum borborygmi, dolor umbilici, tormina, obstipatio fæcum seu retentio, eructatio frequens flatuum sursum & deorsum. A.

therapeia, tractari debet ut ileus inflammatorius ferme.

verminosa. 8. C. materies verminosa in primis viis latitans hanc excitat choleram, quam adesse loquuntur signa vermium. A.

therapeia, infusum rhei cum illo seminum santonici & radicis valerianæ edulcoratum syrupo granorum kermes, vel acetositatis citri potare debent infantes, pro pauperibus sufficit infusum allii, vel radicis valerianæ.

arthritica. 9. C. materies arthritica tubum intestinalem ingressa quandoque choleram producit; patebit hæc species ex diathesi arthritica, exacerbationibus vespertinis & caussis prægressis. A.

therapeia, apponantur vesicatoria ad sedes consuetas arthritidis, dentur lenia sudorifera pharmaca, potent infusum florum sambuci aut farfaræ, subin debent institui phlebotomiæ cum pediluviis acerrimis.

crapulosa. 10. C. facile hæc species cognoscitur ex prægressa nimia ingurgitatione ciborum & potulentorum,

rum, quam ſarcinam Natura Medicatrix ſurſum & deorſum eliminat ſalubriter.

therapeia, bibant juſcula inſulſa, vel aquam tepidam, dein ſumant infuſum rhei, & tandem laudanum liquidum ſydenhami cum confectione alkermes.

XVI. DIARRHOEA, eſt recrementorum & excrementorum ut plurimum fluxilium frequens per anum dejectio notabilis & conſtans, adeoque morboſa.

ſtercoroſa. 1. D. in hanc diarrhœam unius alteriusve diei bonis avibus voraces potatoresque incidunt; vires reparat, primas vias ſancina liberat, & appetitum denuo revocat; edentuli & balbi juxta *Hippocratem* ſunt obnoxii huic morbo etiam ſine voracitate. B.

therapeia, rheum his optima medicina & myrobalani.

vulgaris. 2. D. differt à priore ſpecie diuturnitate & gravitate, virium collapſu ac appetitu proſtrato; hæc non tantum contenta in fiſtula inteſtinali evacuat, ſed etiam ex maſſa ſanguinis huc pluentes humores ſubducit ſolutos.

therapeia, indicantur rheum, myrobalani & decoctum panis toſti pro potu ordinario, dein pulvis ſalicariæ cum roborantibus, adſtringentibus & theriaca andromachi.

febrilis. 3. D. cognoſcitur hæc inde vel maxime, quod in principio febrium acutarum emeticum datum non fuerit, licet vomituritio, nauſea, anxietas, gaſtrodynia & lingua ſordida petiverint emeticum: vide *Sydenham.* A.

therapeia, optimum eſt dare ipecacuanham, ſi vires admittunt, ſi hoc fieri nequit, dandi

ſunt myrobalani, ſalicaria & clyſmata emollientia leviterque adſtringentia.

pitui-tosa. 4. D. hæc ſpecies eſt ſine febre, quæ adiapneuſtiæ tribuitur; fæces copioſam pituitam continent, aliquando & vitream ſeu ſpiſſitudine gelatinæ pellucidam. C.

therapeia, clyſteres dentur cum melle emollientes; myrobalanis evacuentur primæ viæ, dein ſumant pulverem ſalicariæ cum ſpeciebus imperatoris, & caffée his conducit cum foliis macis.

vario-loſa. 5. D. infantes varioloſi ſalivam deglutientes contra ac adulti diarrhœam patiuntur ſemper ſalubrem, ſi non ſit nimia.

therapeia, hæc diarrhœa moderari debet nimia, in qnam rem optime datur lac cum modico caffée, ſyrupus diacodii, emulſio ſeminum papaveris albi, aut clyſma ex decocto ſalicariæ, raro opus eſt myrobalanis.

acraſia. 6. D. eſt intempeſtiva & involuntaria alvi depoſitio non frequens, quod pigris & dormientibus accidit; non eſt morbus ſed indecentia verberibus deſuefacienda; ante ſomnum alvum exonerent, cibis non utantur copioſa excrementa cauſſantibus alvumque lubricantibus, qualia ſunt pruna, pyra &c.

bilioſa. 7. D. cognoſcitur ex flavedine fæcum, torminibus & calore viſcerum, averſione carnium, ſiti, ſorditie linguæ flava, temperamento bilioſo, aſſumptione calefacientium & amarore oris. A.

therapéia, ego his do rheum cum cremore tartari, & ſerum lactis cum radice acetoſæ bibunt pro potu ordinario, ſimul ſumunt emulſiones 4. ſeminum frigidorum majorum cum nitro; quandoque opus eſt dare ipecacuanham ſcopo emetico.

arthri-

arthritica. 8. D. arthritici frigori, aut humiditati artus exponentes, refrigerantibus ut fragis abutentes in hanc diarrhœam incidunt ob materiem arthriticam ad inteſtina devolutam; adſunt exacerbationes veſpertinæ, ſebricula amphimerina & anorexia cum levi dolore abdominis. A.

therapeia, mero rubro, vel tokaino, ſtomachicis & chocolada integra utantur hi, ſumant pharmaca ſudorifera & cardiaca ut elæoſaccharum cinamomi, cum camphora; ſedibus podagræ ſuetis apponenda ſunt veſicatoria, pediluvia paranda cum cineribus clavellatis, aliquando & phlebotomia neceſſaria eſt. Generalis *Zikan* inobediens ægrotus ex hoc morbo mortuus eſt.

ſeroſa. 9. D. cognoſcitur ex copioſo ſero cum fæcibus exeunte non pingui aut oleoſo; ſæpius eſt critica leucophlegmatiæ, apoplexiæ ſeroſæ, paralyſeos &c. quod noſces ex incremento virium, decremento morbi; ex contrariis vero effectibus patebit tibi morboſa hæc ſpecies. C.

therapeia, critica poſcit rheum; morboſa vero rheum cum ſtomachicis, tonicis & adſtringentibus; feliciter olim morboſam chronicam curavi ſaturato decocto ſalicariæ cum tinctura rhei aquoſa, cydoniata martis & confectione alkermes.

v. urinoſa. D. iſchuriæ quandoque ſupervenit ſeroſa diarrhœa in ſalutem ægro, quæ patebit ex præſente iſchuria & ſignis ſeroſæ diarrhœæ.

therapeia, fluxus urinæ naturalis reſtitui debet alibi dicendis.

purulenta. 10. D. noſcimus hanc ex prægreſſa enteritide ſuppurata, pure in excrementis viſibili ſubin ſanguinolento. C. R.

therapeia, ſaturatum decoctum kinkinæ cum lacte & melle paginam abſolvere videtur, interea tamen poſſunt dari & pilulæ balſamicæ *Mortoni*, decoctum herbarum balſamicarum cum lacte & melle.

chiliensis. 11. D. ſedem ſeu fontem habet in inteſtino recto potiſſimum hæc diarrhœa Chilienſibus endemica, unde materies profluit; adeſt proctitis cum tenſione podicis & dejectione frequenti; ſimillimam huic hic ſemel vidi & curavi: vide *proctalgiam.*

therapeia, Chilienſes clyſmatibus ex decocto ſolani chenopodii folio & acinis luteis hanc curant.

colliquativa. 12. D. comitatur hæc febres remittentes malignas & amphimerinam phthiſicam tabidamque; excrementa ſunt putrida, fœtidiſſima, pinguedine fuſa tecta plenave cum proſtratione virium ſumma, emaciatione ſeu fuſione corporis, ſiccitate oris, rubore genarum & voce tenui; unde mors oſtia pulſat. A.

therapeia, tentavi kinkinæ dedoctum ſaturatum & ſimarubæ cum lacte; clyſmata ſimilia cum theriaca injici curavi; dedi balſama varia in mero rubro cum martialibus &c: procraſtinavi certum lethum, nunquam vero impedire potui omnibus excogitatis.

verminosa. 13. D. cognoſcitur ex ſignis vermium, odore anhelitus vappeſcente, fæcibus griſaceis & dejectionibus vermium &c.

therapeia, præſcribo rheum cum valeriana & ſemine ſantonici.

dentitionalis. 14. D. plerumque ſalubris hæc ſpecies noſcitur ætate, ardore & tumore gingivarum infantum.

therapeia, patet, ſi qua neceſſaria eſt.

hypercatharsis. 15. D. audax doſis catharticorum aſſumpta ut reſinæ ſcammonei, jalappæ, eſulæ, colocynthidis &c:

&c: publicat hanc diarrhœam cum torminibus ventris; ex aſſumpta drachma ſemiſſe pilularum cephalicarum paſſus ſum hypercatharſin ob infrigidationem.

therapeia, felix his ordino rheum cum confectione alkermes, aliquando do & laudanum liquidum ſydenhami.

chole-riodes. 16. D. hanc magna tormina, dolores & phlegmaſia comitantur; puerperæ ex iracundia aut dyslochia huic ſæpe obnoxiæ ſunt. A.

therapeia, indicatur phlebotomia in pede, clyſmata emollientia & leviter laxantia; ſumant oleum amygdalarum, potum diluentem & ariſtolochica cum nitro: verbo lochia reſtitui debent.

adi-poſa. 17. D. fæces oleo fuſo velut butyro involutæ ſunt in hac ſpecie ut in colliquativa, à qua differt per abſentiam febris. A.

therapeia, roborantia tonica indicantur cum adſtringentibus & ſalicaria; confectio alkermes cum extracto martis pomato, kinkinæ & rhei experiri debent.

lacten-tium. 18. D. infantes lactentes ſæpius & liquidiorem deponunt alvum, quandoque plane chyloſam, griſaceam, caſeoſam, lacteam aut grumoſam pultibus nimis mature & nimis copioſe nutriti ſine ſignis dentionis.

therapeia, removeantur principia morbi, detur ſyrupus rhei cum cichoreo, dein confectio hyacinthi, vel quemadmodum ego meis prolibus dedi, detur lac cum modico caffée.

febri-coſa. 19. D. cum paroxyſmo febris adeſt hæc ſpecies diarrhœæ & cum abeunte eodem ceſſat, & ſic periodica eſt prout febris, quam comitatur. Olim *Criſii* in Croatia parviſta laboravi hac diarrhœa tertiana; omni altero die hora *ſecunda* à prandiis venerat paroxyſmus & durabat

usque 7. vespertinam, his 5. horis adminus vigesies laxavi, & usque proximum paroxysmum obstipatus fui, & sic fuit omnibus 5. paroxysmis, quos sustinui. P.

therapeia, extractum kinkinæ cum camphora indubie contra hunc morbum indicatur; mihi dederunt *primo* poculum antimonii bibendum, 2. alumen cum nuce myristica tosta; quia vero hæc nihil proderant, dederunt mihi *tertio* ipecacuanham, dein vinum acaciacum *Schlehenwein*, & hæc pariter incasum; tunc accessit me sartor hungarus, qui mihi jurato promiserat febrim meam cras à se fugandam. Ego his auditis cepi sperare sanitatem totus jam exhaustus & prostratus viribus; sequenti die febris nempe die accepit hic Medicus fideliam figulinam adminus 8. mensurarum una mecum ad scaturiginem bis mille circiter passibus à meo habitaculo distantem, replevit fideliam aqua scaturiente gelida (mense Augusto hæc acta sunt) & exspectabat initium febris, quo observato imposuit fideliam humeris meis, meque titubantem sub hoc onere insecutus crudelis medicus minis & verberibus ad cursum cöegit; unde miser ego videns serio hæc fieri collectis ultimis viribus cucurri sub hac fidelia habitaculum usque meum, & medicus pressis vestigiis me insequens, ubi atrium attigissem humeris meis insidentem fideliam fortissime bacculo percutiens fregit; hinc ego ex cursu sudore humidus totus terrefactus fui & aqua undique ruente perfusus; & revera ridicula hæc medicina febre seu diarrhœa febricosa me liberavit.

pleuriticorum. 20. D. fluxus alvi in pleuritide & peripneumonia sunt periculosi; quia materies anacatharseos &

& sudoris ad intestina divertit, conatus criticos turbat, subtiliores humores subducit, & crassiores inconcoctiles relinquit; noscitur facile hæc species ex præsente phlegmasia pectoris. A.

therapeia, removeri debent omnia salia, stibium diaphoreticum, kermes minerale & mel ex mixturis, imo & syrupi sunt denegandi; infusum florum sambuci & borraginis bibant, decoctum panis bibant pro potu ordinario calide, emulsiones papaveris sumant, detur extractum rhei cum terra catechu, clysmata adstringentia injiciantur; aliquando utiliter dedi his decoctum radicis acetosæ & salicariæ.

XVII. COELIACA, est albescentium, aut chyliacearum materierum per alvum frequens dejectio plerumque profusa cum torminibus & prostratione virium.

chylosa. 1. C. est profluvium liquidi albi bile privati chronicum, liquor hic albus olidus & lutulentus est; aliquando in infantibus simile quid observavi; videntur esse vasa lactea obstructa & bilifera cum robore intestinorum: hæc species proxima est lienteriæ. C.

therapeia, istos infantes facilis curavi rheo ejusque syrupo.]

purulenta. 2. C. pus quandoque salubriter abscessuum deponit Natura ad primas vias, unde hocce profluens constituit hanc speciem cœliacæ, quam cognoscimus ex inspectione fæcum, morbis prægressis & levamine symptomatum: vide L. B. van *Swieten*.

the-

therapeia, dantur pilulæ balsamicæ *Mortoni* cum lacte.

lactea. 3. C. Venerabilis Dominus Antonius *Stamitz* tenerrimi & nervosi temperamenti sacerdos laborans semel hoc morbo me acciri curavit, examinans igitur ego omnia inveni diarrhœam profusam lacteam seu cœliacam; excrementa enim liquida omni nota lac recens mulsum referebant; patiebatur æger tormina, anxietates & deliquia cum prostratione virium, & cibum, quod mireris, appetebat multum. A.

therapeia, dedi sibi drachmam semissem rhei tosti, dein electuarium ex terra catechu, sanguine draconis, extracto bistortæ & martis pomato cum confectione alkermes; bibit vinum Melnicense lymphatum, injici simul plura clysmata curavi ex decocto adstringente cum mucilagine seminum psyllii & plantaginis, extracto martis pomato & theriaca andromachi; comedit oryzam in lacte coctam pulvere cinamomi conspersam, & brevi sanatus fuit.

XVIII. LIENTERIA, alimenta parum aut nihil mutata per alvum dejiciunt, & quidem plerumque paulo post ingestionem lienterici.

ulcerosa. 1. L. ulcus ventriculi, quod adesse noscimus ex gastrodynia ulcerosa, hanc caussat lienteriam. C.

therapeia, decoctum hordei cum melle, dein radix symphyti cum terra lemnia curavit ulcus & lienteriam ulcerosam.

spontanea. 2. L. hi non adeo rari lienterici assumpta sat prompte post ingestionem ferme immutata deponunt; debilitantur hinc ægri, & frigus ventriculi queruntur.

therapeia, præſcribo ipſis rheum, dein electuarium ſtomachicum cum mithridatio; vinum hipocraticum bibunt, & emplaſtro ſtomachico ventriculum tegunt.

ſcorbutica. 3. L. ſanies gingivarum ad ventriculum pluens cum laxitate ejusdem producit hanc lienteriam, quam adeſſe docet præſens ſcorbutus. C.

therapeia, gingivæ ſæpius intra diem fricari debent ſpiritu cochleariæ myrrhiſato, vel electuario ex myrrha, cochlearia, acetoſa, balauſtiis floribus, ſalvia & ſedo minore acri cum roob berberum facto, bibant ſerum lactis ſinapinum cum decocto lignorum, antiſcorbutico & roob berberum: vide *ſcorbutum.*

aphthoſa. 4. L. aphthæ totam fiſtulam inteſtinalem occupantes ſubinde excitant lienteriam; nihil enim affundi poteſt ingeſtis ex liquoribus noſtris, nihilque in vaſa lactea reſorberi propter cruſtam aphthoſam. A.

therapeia, vide *aphtham.*

ſecundaria. 5. L. ſequitur hæc dyſenteriam diarrhœamque chronicas, unde & patet; cadunt alimenta & potulenta cum ſonitu in ventriculum velut lapis in ſcrobem projectus, vix hi ſentiunt tranſitum ingeſtorum. A. C.

therapeia, quibuscunque tentatis contra hunc morbum nihil efficere potui, nec miror; nam paralyſis, vel necroſis jam omnia habet.

XIX. TENESMUS, muci frequens & pauca dejectio per anum cum intenſa dejiciendi cupiditate conatuque eidem proportionali; ſtimulum & dolo-

dolorem ſentiunt ægri in inteſtini recto.

bilioſus. 1. T. materia acris bilioſa in inteſtino recto depoſita ejusque plicis intricata excitat teneſmum aſſiduum comitem dyſenteriæ, excitant & acria draſtica aſſumpta quandoque teneſmum; fæces ſunt mucoſæ, bilioſæ, ſubin & ſtriis ſanguineis tinctæ. D.

therapeia, clyſmata ex oleoſis, lacte chalybeato, decoctis omaſorum, decocto ſalicariæ, vel ſymphyti, indicantur; intus ſumant rheum cum cremore tartari, dein mucilagines ſeminum cydoniorum, plantaginis, pulverem ſalicariæ; & veſperi paregorica data proſunt; bonum eſt ægrum imponere balneo ex aqua & lacte compoſito; aliquando phlebotomia brachii ſubito omnia ſymptomata ſuſtulit.

calculoſus. 2. T. inflammato, vexato à calculo veſicæ collo inflammatur quoque inteſtinum rectum ſphincterque ani; videtur quælibet cyſtitis teneſmum majorem, vel minorem cauſſare; ſigna calculi veſicæ & cyſtitidis hanc ſpeciem nobis demonſtrabunt. D.

therapeia, venæ ſectiones in brachio cum fructu inſtitui, quandocunque conſtitutio corporis admiſit; intus emulſiones paregoricæ, emulſiones ſeminum plantaginis & ſapo venetus cum decocto fragariæ, indicantur; calculus exſcindi debet & clyſmata mucilaginoſa injici: vide *nephritidem*.

indicus. 3. T. chronicus eſſe & familiaris Indis dicitur iſte teneſmus, reliqua me latent.

aſcaridalis. 4. T. teneſmus ab his vermibus natus pruriginem podicis comitem habet potiſſimum horis veſpertinis in lecto, flatibus & fæcibus emiſſis ſeda-

ſedatur ſingulis diebus iterum paulo poſt rediturus. L. R.

therapeia, oleo tanaceti vel valerianæ, aut unguento mercuriali ano immiſſis curatur; intus vero data proſunt anthelmintica, rheum & decoctum filicis maris.

hæmorrhoidalis. 5. T. hæmorrhoidales tumores præcipue interni teneſmum creant irritando, dolendo prout & nuclei perſicorum ano intruſi, ad hanc ſpeciem definiendam opportet digitum oleo verbaſci illitum ano immittere; aliquando ſunt inflammatæ hæmorrhoides nimiumque rodentes, prurientes; unde furor hæmorrhoidalis. A.

therapeia, phlebotomia in brachio inſtituatur profuſa, diluentia dentur interne cum emulſionibus; extus inunctiones fiant oleo verbaſci, fomenta applicentur ex floribus verbaſci & croco in lacte coctis; clyſmata injice ex decocto totius verbaſci & oleo verbaſci, dentur unciæ 3. mannæ ſcopo purgante ſolutæ in aqua rubi idæi; tandem applicetur fomentum ex ſpeciebus pectoralibus, adſtringentibus & camphora gummi tragacanthi ſubacta ex aqua.

carcinomatoſus. 6. T. carcinoma inter veſicam & inteſtinum rectum hanc ſpeciem excitavit acri ſuo ichore lancinante has partes: vide *carcinoma*.

ſtercoreus. 7. T. ſcybala nimium dura in inteſtino recto congeſta cauſſant hunc teneſmum; cupientes hi deponere alvum ſæpius re infecta latrinam deſerere debent, donec tandem cum doloribus recti, cum conatibus parturientis extrudant ejulantes ſcybala; lac bibentes obnoxii ſunt huic teneſmo, quandoque & oinopoti quidam.

the-

therapeia, abſtineant eſculentis & potulentis cauſſantibus hunc teneſmum, comedant pruna cocta, bibant oleum amygdalarum & cererem; multis facit mollem ſedem lac cum caffée, multisve mala perſica; aliquando expedit ſumere electuarium lenitivum, vel potionem laxantem.

orientalis. 8. T. dolorem hi patiuntur in recto prurientem, dein intenſum & atrocem cum obſtipatione; fæces non niſi cum ſummo cruciatu egerunt; hinc febris, vigiliæ, nauſea cum cephalalgia, gangræna recti inteſtini & ulcus depaſcens.

therapeia, prævertitur hic morbus refrigerantibus, antiſepticis intus datis; externe applicantur clyſmata, inunctiones, fumigia, balnea; tunditur vena, vel cucurbitæ infra dorſum affiiguntur; in anum immittunt dilutum ex ceruſſa, aqua roſarum, ſaccharo rubro, ovi albumine, lacte & opio concinnatum, victum refrigerantem & roborantem uſurpant; contra vermes vero pulverem amarum cum cineribus tabaci adhibent.

inflammatorius. 9. T. vide *proctalgiam*.

XX. PROCTORRHOEA, eſt fluxus mucoſi ſubalbi, flaveſcentis, quandoque ſtriis ſanguineis tincti humoris ex vaſis hæmorrhoidalibus externis, vel in recto latitantibus, qui humor ordinario ſpiſſior eſt, dum ex internis vaſis ſtillat, ſcybalaque præcedit: vide *Lieutaud* T. I. p. 396. Nro. 4. Pruritum præterea & ardorem hoc fluore maden-

dentes & fœtentes in podice ſentiunt, queruntur. Species non adeo magni momenti in praxi poſſunt eſſe proctorrhœa *externa*, *interna*, *periodica*, *ſanguinolenta*, hujus generis, quod etiam proctoleucorrhœa vocari poteſt ob ſimilitudinem cum *leucorrhœa*.

therapeia, hic fluxus diſſipari & exſiccari debet, quod ſequenti methodo in me ipſo præſtiti: quater in ano mihi venam ſecui in brachio, & ad minus octies dicto tempore ſumpſi unciam 1. ſalis carolini, commotiones pedes feci magnas & frequentes, abſtinui cerere, caffée & ferme omni vino; linteo aqua frigida humecto omni mane podicem abſterſi, lavi. An Mahometani, quod in Croatia vidi, ad hæmorrhoides & proctorrhœam præcavendas omni mane podicem frigida lavant.

ORDO IV. SERIFLUXUS, *fluidi nec ſanguinolenti, nec per alvum, effluxus morboſi.*

XXI. EPHIDROSIS, eſt ſudoris quantitate, qualitate, aut intempeſtivitate peccantis, excedentis effluxus.

ſpontanea. 1. E. dantur homines, qui ſine febre ob debilitatem, aut ſaburram primarum viarum ſudoribus nocturnis difluunt ſubin per menſes; unde debilitas & macies ſequitur.

therapeia, optimum eſt his dare tincturam rhei aquoſam & martis cydoniatam cum ſyrupo ſalviæ, vel rheum cum cremore tartari

 ſco-

ſcopo purgante, dein infuſum ſalviæ bibant omni mane, cibos eupeptos comedant & vinum hippocraticum aut ſalviatum bibant; infantibus do electuarium ex rheo, lapidibus cancrorum, pulvere valerianæ & confectione alkermes vel hyacinthi.

ſcorbutica. 2. E. ſudores profuſi debilitatem & anxietatem cauſſantes cum ſignis ſcorbuti hanc ſpeciem produnt.

therapeia, bibant infuſum ſalviæ cum antiſcorbuticis: vide *ſcorbutum.*

febrilis. 3. E. inſalubris hic ſudor ſine ſignis coctionis prægreſſæ accidit, non levat ſymptomata morbi, eſtque partialis, frigidus, debilitans, morbo inconveniens, neque diebus criticis profluit. D.

critica. 4. E. hunc ſudorem præſagit pulſus inciduus mollis & coctio prægreſſa, eſt inſuper univerſalis, calidus, levans, morbo conveniens, & die criticorum aliquo obſervatur: vide *febres* & *phlegmaſias.*

ſyncoptica. 5. E. ob debilitatum principium vitæ & pro tempore quaſi non exiſtens reſolutis ſphincterulis reticuli cutanei erumpit hinc frigidus ſudor ſubin univerſalis, ſubin contra partialis: vide *ſyncopen.*

hectica. 6. E. eſt ſymptoma tabis & phthiſeos ſæpius tantum in capite, collo & pectore erumpens: vide morbos primarios.

acida. 7. E. ſudor acidus ſeu acido-vappidus obſervatur in miliari, rachialgia vegetali, judicatoria lactea & amphimerina verminoſa: vide morbos nominatos.

febricoſa. 8. E. in fine paroxyſmi febris intermittentis, ſubin & remittentis ſudore madent ægri; datur præterea febris dicta ſudatoria. Huc ſpectant ephidroſes *lateralis*, *lactea*, *mellea*, *vino-*

noſa, *viridis*, *nigra*, *lutea*, *urinoſa*, *cruenta*, *cærulea*, *arenoſa*, quæ omnes obſervatæ ſunt.

therapeia; principiis cujuscunque ſudoris oportet obviam ire, tegumenta ſucceſſive minuere & detrahere, lectum pennaceum vitare, limonadam, emulſiones bibere & infuſum ſalviæ frigidum, frigori ſeſe lente exponere, alias evacuationes augere, ſudorifera & calida vitare.

XXII. EPIPHORA, eſt ex oculis conſtans effluxus humoris ſeroſi, lacrymalis, ſebacei, aut purulenti, morboſus.

pathematica. 1. E. comitatur hyſteriam, mœrorem, commiſerationem à motivo externo; in morbis acutis ſine occaſione externa epiphora cum ſignis exitialibus prava obſervatur, ſine pravis ſymptomatis hæmorrhagiam narium prædicit.

rhyadica. 2. E. conſumpta caruncula lacrymali lacrymæ non diriguntur tam bene ad puncta lacrymalia & inde ad ſaccum lacrymalem; hinc per genas defluunt. L.

ophthalmica. 3. E. vide *ophthalmiam humidam*.

rubeoloſa. 4. E. hæc epiphora eſt ſymptoma conſtans rubeolæ, quam vide loco ſuo.

ægilopica. 5. E. fiſtulæ lacrymalis comes eſt hic defluxus lacrymarum per genas, quæ in claſſe plagarum deſcripta eſt.

ectropica. 6. E. vide *ectropium*.

anchilopica. 7. E. tumores varii extra ſaccum lacrymalem ut anchilops comprimunt eundem & fluxum na-

naturalem lacrymarum impediendo caussant epiphoram sine fistula lacrymali.

therapeia, tumores sua methodo curandi sunt & liber meatus lacrymarum restituendus.

frigida. 8. E. est effluxus involuntarius lacrymarum serosarum sine pruritu, dolore, calore notabilibus; ophthalmia, studia immodica, venti, fumus, cibi salsi fovent caussantve hanc epiphoram. C.

therapeia, catharticum indicatur & emplastrum vesicans ad nucham apponendum, dein foveantur oculi vino medicato ex infusis ruta & caryophyllis, vapor caffée tosti etiam prodest.

calida. 9. E. est destillatio serosi laticis ex oculis cum calore mordaci, pruritu, rubore & dolore oculorum, quæ quasdam species ophthalmiæ comitatur.

therapeia, curanda est ut ophthalmia comes.

cruenta. 10. E. observatæ sunt lacrymæ cruentæ: vide *dysmenorrhœam.*

sebacea. 11. E. glandulæ sebaceæ laxatæ, irritatæ margines palpebrarum occupantes copiosum sebaceum humorem secernunt, qui in lemas concrescens anchiloblepharosin simulat præsertim post somnum; hebræi & canes, qui solis quasi carnibus nutriuntur, valde subjecti sunt huic epiphoræ.

therapeia, ego præscribo his purgans, deinde collyrium ex aqua rosarum, vitriolo albo & infuso iridis florentinæ; spuma thermarum carolinarum in aqua rosarum, vel plantaginis etiam prodest.

arthritica. 12. E. materies acris podagrica oblita sui domicilii ad oculos quandoque divertit, ophthalmiamque

que excitat humidam veſperi quotidie exacerbantem cum cephalalgia & ſubin odontalgia.

therapeia, phlebotomia pedis, catharticum, veſicatorium ad ſedes arthritidis apponendum, & pediluvia, indicantur; oculo inſtillantur mucilagines ſeminum pſyllii, cydoniorum & plantaginis, vel aqua roſarum cum trochiſcis albis *Razzis*.

lactea. 13. E. lactea epiphora etiam obſervata fuit in recens nato.

XXIII. CORYZA, eſt humoris ſeroſi mucoſive è naribus fluxus morboſus ſine, vel cum ozæna, concomitante plerumque gravedine capitis.

catarrhalis. 1. C. hæc potiſſimum à frigore ſuſcepto calente corpore oritur, ſtipatur hemicrania, ſternutatione, anoſmia, voce naſali & amphimerina catarrhali; calor aut commotio vehemens etiam quandoque in phlegmaticis & deſidibus excitat hunc morbum: primo limpidus ſtillat ex naribus humor, dein viſcidus in aqua perfecte ſolubilis. B.

therapeia, optimum eſt his dare ſtibium diaphoreticum cum pulvere concharum & infuſum florum ſambuci; poſſunt liquores emollientes naribus attrahere, horumque vapores excipere. Ill. Carolus *Linnæus* putat ab acido morbos catarrhoſos oriri.

phlegmatorrhagia. 2. C. eſt ſtillicidium frigidum muci ſeroſive liquoris ſine ſatellitibus catarrhi; hunc fluxum aliquoties ipſemet paſſus ſum.

therapeia, ego purgante aſſumpto me liberavi hoc ſtillicidio.

virulenta. 3. C. eſt purulentæ & fœtidæ materiæ è naribus effluxus cum ulcere narium, aut ſinuum in

has patentium ; hic morbus est equis contagiosus mediante fœno. C.

therapeia, vide *ulcus*.

rubeolosa. 4. C. vide *rubeolam*.

febricosa. 5. C. periodos servat regulares hæc species quemadmodum febres intermittentes. P.

therapeia, curatur decocto kinkinæ in nares sæpius attracto & interne sumpto.

XXXIV. PTYALISMUS, est salivæ mucive sine anacatharsi ac vomitione ex ore effluxus, emissio, aut sputatio uber & constans.

nauseosus. 1. P. saburra ventriculi per consensum irritat fauces & glandulas salivales ad salivam & mucum majore copia secernendum ; hinc ptyalismus cum nausea & gastrodynia, hinc ptyalismum excitant quoque emetica & medicamenta ingrati saporis.

therapeia, saburram exantla ex ventriculo emetico dato, dein salibus digestivis & stomachicis repara ventriculum.

pyrositicus. 2. P. assiduus comes pyroseos hic ptyalismus ex signis ejusdem cognoscitur.

therapeia, vide *pyrosin*.

lapponicus. 3. P. dolores atroces abdominis juxta umbilicum seu colica lapponica comitantur hunc ptyalismum. C.

therapeia, vide *rachialgiam lapponicam*.

symptomaticus. 4. P. paralysi oris, luxationi maxillæ inferioris supervenit hic ptyalismus ; ex ore stupidorum, labris pendulis & laxis denatorum pariter fluit saliva incoercita. L.

therapeia, de curatione hujus ptyalismi vide paralysin suo loco & exarthrema, stupidos

dos vero mone de turpitudine & damno ipsorum.

mercurialis. 5. P. litus mercurialis, cingulum mercuriale, vapor mercurialis & mercurius interne sumptus majore dosi excitat ptyalismum fœtidum cum sapore æruginis, calet his cavum oris, tument glandulæ & gingivarum caro; vacillant dentes, lingua fit aphthosa.

therapeia, semoveantur lintea, abluatur corpus, sumant lene catharticum, dein camphoram ad sistendum ptyalismum: vide *Astruc.*

variolosus. 6. P. ptyalismus hic eruptione pustularum jam jam facta in plurimis speciebus variolæ adest largus haud fœtidus: infantes affluentem salivam deglutiunt plerique; die XI. viscidior ægre excreatur saliva, quo die plerumque & cessat una cum tumore faciei, cui succedit ille brachiorum; in hoc ptyalismo adest levis inflammatio oris.

tkerapea, alvus servanda est aperta, opio abstinendum, lac cum infuso tiliæ florum copiosum præbendum pro potu ordinario & emulsiones, calor temperandus. Ptyalismus hic natales suos debet maxima parte opiatis, nimium calido regimini & obstipationi ventris, ita ego observavi, videntur & Monspelienses Medici idem olfecisse.

scorbuticus. 7. P. cognoscimus hanc speciem ex signis scorbuti præsentibus.

therapeia, lubricetnr alvus, promoveatur ephidrosis & scorbutus curetur; gingivæ ungantur electuario ex colcothare vitrioli, salvia, malicorio, cortice quercus & conserva rosarum vitriolatarum composito.

hypochondriacus. 8. P. melancholici sputatores inquit *Hippocrates*, melancholici voraces multum spuitant, & stomachum privando principe solvente labefa-

factant, patiuntur hinc borborygmos, obstipationem, ructus & anxietatem.

therapeia, optima medicina est serio his injungere, ut salivam deglutiant omnem & frugali utantur mensa.

arthriticus. 9. P. vide *Musgrave* c. XI. historia 3.

phthisicus. 10. P. præcedit phthisin matutinus ptyalismus salsus quandoque viscosus; in ultimo gradu phthiseos iterum recrudescit & mortem accelerat C.

viridis. 11. P. quadragenarium ab aurigine & colica liberavit ptyalismus uberrimus porraceus, pomaceum, quo utebatur æger, videtur hoc colore infecisse salivam.

gilbus. 12. P. ictericam curandam habui, quæ salutarem ptyalismum passa est aurei coloris.

purulentus. 13. P. ex carie dentium maxillarumque & ulcere in cavo oris, aut faucium nascitur hic ptyalismus pure mistus. C.

therapeia, vide *plagas*.

gangrænosus. 14. P. anginam gangrænosam comitatur iste ptyalismus odore cadaveroso præditus.

therapeia, vide *gangrænam*.

gravidarum. 15. P. gravidæ primis mensibus graviditatis horis matutinis ptyalismo fatuo sæpius cum nausea, vomitu, cardialgia, aut gastrodynia laborant.

therapeia, optimum est his dare rheum, quamvis subin debeat & vena brachii secari, dum plethora urget; stomachus dein roborandus est chocolada, confectione alkermes, mero rubro, aut seminibus cardamomi.

catarrhalis. 16. P. comitatur anginam catarrhalem & odontalgiam cum nausea &c:

therapeia, vide morbos, quos comitatur.

calcu-

calculosus. 17. P. herbam trientalem *europæam* inventam in pede montis viridis ad celeberrimum Cistercienſium cœnobium *Zarenſe* maſticavi, ut ſoleo quamcunque plantam prius mihi inviſam; ptyalismum mihi excitavit maſticatio hujus ſtirpis adſtringentis & tumorem notabilem glandulæ ſubmaxillaris dextræ, ſimul apoſitiam, gravedinem capitis & veſpertinam levem febriculam; tertio mane calculum magnitudine grani tritici ad latus dextrum frenuli linguæ obſervavi, digitis hunc ſolidiſſimum exemi, & ceſſavit ptyalismus cum omnibus ſymptomatibus. An trientalis geneſin calculi promovit? ego ſaltem hanc ſtirpem impoſterum maſticare timui.

febrilis. 18. P. tritæophyæ Lipſienſi epidemicæ ſupervenit cum eroſione oris, tumore gingivarum fœtidus & limpidus ptyalismus primo, dein viſcidus isque uber; morbum non judicabat quidem perfecte, nihilominus ſuppreſſus periculum adferebat; comitatur etiam ptyalismus ſynochum variolodem.

ſyphiliticus. 19. P. accidit venereis ſponte absque uſu mercurii illis, qui ulcuſcula in faucibus, velo pendulo palatino habent fœtidus ptyalismus cum macula griſacea ſerpente.

therapeia, panacea mercurialis his adhibenda cum decocto lignorum, & ulcuſcula penicillo ex collyrio *Lanfranci* aqua roſarum diluto humeſcente tangenda ſunt bis de die.

urinoſus. 20. P. bis jam hunc obſervavi in laborantibus iſchuria veſicali, bis quoque iſchuria renalis hunc mihi videndum dedit; ptyalismus eſt copioſus veram urinam redolens; ſaliva eſt alba opaca & ſyrupum violarum colore vireſcente tingens: mors eſt inevitabilis intra aliquot dies.

XXV. ANACATHARSIS, est muci, lymphæ, aut puris facta cum tussi è pectore per os rejectio frequens, notabilis & morbosa.

biliosa. 1. A. bilem seu humorem intense flavum, luteo-viridem cum tussi è pectore rejicientes observati sunt plures.

therapeia, feliciter quandoque præscripta fuere cichoracea cum sapone, vel lenia cathartica; parva dosi quotidie datus agaricus in hoc casu indicatur; ego habui in cura phthisicum Ex. P. *Liborium* Zarensem ex neglecta pleuritide hepatica hac anacatharsi laborantem, & ipsum servare non potui.

phthisica. 2. A. vide *phthisin*.

vomicalis. 3. A. vomica videtur esse lupia, vel scrophulosus tumor, isque tunicatus in pulmone materiem sebaceam, melleam, pultaceam, aut puriformem continens & post ruptionem reddens; apparet igitur vomica esse quasi extra substantiam pulmonis & circulum sanguinis; vidi vomicam pulmonis verum pus idque fœtidissimum reddentem maxima copia. D.

therapeia, ubi indicia habemus vomicæ pulmonis ex dyspnœa, tussi sicca, dolore obtuso in pectore & mœrore, opportet præscribere scillam, arum, iridem, kermes minerale, vaporem aceti & succussiones in curru ad ruptionem vomicæ promovendam, qua semel aperta præscribes lac cum saturato decocto kinkinæ, melle pectorali & pilulis balsamicis.

puriformis. 4. A. phlegmasias pectoris non penitus resolutas sequitur, sequitur quoque febres malignas & acu-

acutas quandoque; materiem viſcidam, griſeam, puriformen, mucoſam longo tempore anacatharſi exantlant hi.

therapeia, conſervam hederæ terreſtris mellitam, butyrum cum melle, chocoladam & bucellam panis vino dulci intinctam felix his præſcripſi.

aſthmatica. 5. A. vide *aſthma.*

XXVI. DIABETES, ſubita potus omnis per urinæ vias emiſſio, vel urinarum utcunque coctarum nimia profuſio cum ſiti, anorexia & polydipſia.

legitimus. 1. D. eſt minctio quantitate ſuperans potum, adeſt ſimul ſitis urgens cum ſaliva viſcida pauca, faſtidio, calore viſcerum uropoëticorum mordaci, anxietate & levi febricula; olim Vindobonæ in quodam presbytero obſervavi hunc diabetem.

therapeia, lac cum ſaturato decocto kinkinæ, emulſio ſeminum cydoniorum, plantaginis, papaveris & quatuor frigidorum majorum, indicantur; epithemata gelida apponantur lumbis ex vino rubro & herbis adſtringentibus; ſubinde oportet medianam aperire, alvum ſolvere, paregoricum propinare & gummi dare arabicum.

anglicus. 2. D. in hoc diabete urina eſt odoris, ſaporis & coloris mellei cum ſiti immani, aſthenia & emaciatione.

therapeia, ſerum lactis aluminatum laudat *Dover*; indicatur therapeia præcedentis ſpeciei.

hyſtericus. 3. D. hyſtericæ præter minctionem ſoluto paroxyſmo hyſterico profuſam urinæ hyalinæ laborant

rant quandoque vero diabete, ut olim observavi Vindobonæ in virgine 30. annorum.

therapeia, ego dictam virginem studiosus medicinæ curavi pilulis factis ex extracto kinkinæ, pomato martis & castorei cum lacte.

artificialis. 4. D. ligatis vasis lienis canis solito frequentius mingebat; *Malpighius.*

medicamentosus. 5. D. vino diuretico, cerere, asparago variisque diureticis abutentes incidunt in diabetem cum dolore ardente renum, oris siccitate & macie.

therapeia, mars, terra japponica, corallia, laudanum cum jam dictis his convenit, qui hoc diabete laborant.

arthriticus. 6. D. arthritici extra paroxysmos quandoque diabete laborant cum siti & adiapneustia; sanus homo circiter 40. uncias mingit intra 24. horas.

therapeia, indicatur rheum, dein roborantia stomachica cum kinkina & lacte.

febricosus. 7. D. febre tertiana aut quotidiana laborantes senes phlebotomiis & catharticis mulctati diabete diffluunt perseverante etiam post febrem fugatam.

therapeia, *Sydenhamus* præscripsit electuarium ex theriaca, corticibus aurantiorum, diascordio, Zingibere condito, nuce moschata condita, chelis cancrorum, cortice granatorum, radice angelicæ, coralliis, terra lemnia, bolo armena, gummi arabico & syrupo è rosis siccis.

XXVII. ENURESIS, involuntaria & inopportuna doloris & ardoris expers minctio, quæque sæpius insciis accidit.

infantum. 1. E. infantes ex negligentia interdiu & noctu dormientes sese conspurcant hac enuresi subin & octennes.

the-

therapeia, pravus hic mos virgis & minis eſt cöercendus; parum bibant, abſtineant diureticis cibis & potibus; antequam lectum petunt, evacuent urina veſicam.

paraly-tica. 2. E. apoplectici, paraplegici, hemiplegici ob reſolutionem ſphincteris veſicæ, ut & ii, quibus ſphincter dictus in ſectione calculi apparatu magno vexatus eſt, laborant hac enureſi, quæ ex ſignis dictorum morborum cognoſcitur & ex anamneſi.

therapeia, tractatur ut morbi, quorum ſymptoma eſt, aſt plerumque cum exiguo effectu.

ecto-pica. 3. E. hyſteroptoſin, cyſtocelen, exocyſten ſimileſque ectopias comitatur earundem ſignis noſcenda hæc enureſis. L.

therapeia, vide *ectopias.*

gravi-darum. 4. E. gravidæ ultimis menſibus graviditatis ab utero veſicæ fundum premente laborant hoc fluxu, tum & illæ matronæ, quarum ſphincter veſicæ ex frequenti partu debilitatus eſt, extra graviditatem etiam ſubjectæ ſunt huic malo; inflexio corporis minima, tuſſis & riſus inſciis & nolentibus urinam exprimunt.

therapeia, gravidas juvat mappa uterum & abdomen ſuſtentans; aliæ inſideant decocto aromatico ſæpius, vinum rubrum camphoratum applicent epithematis forma genitalibus, injectiones aromaticas & roborantes ſibi fieri curent in vaginam.

puerpe-rarum. 5. E. caput fœtus inclavatum diutius manens in tranſitu collum veſicæ inflammat & contundit; hinc ſæpe perforatur veſica foramine patente in vaginam, per quod dein urina tota perpetuo effluit. Noſco hic Dominam, quæ ex tali infelici partu laborat hac enureſi cum colica hyſterica ſæpius recurrente. L.

the-

therapeia, præfatatæ Dominæ embryulcus pragensis foramini urinas emittenti in vaginam imposuerat partem suberis, quæ excitando metritidem in periculum vitæ conjecerat hanc bonam Dominam; Natura Medicatrix suppurationem circa hoc suber excitando ejecit illud; urina perpetuo stillans ex vagina omni acrimonia & odore caret, unde & partes has cæterum sensiles non rodit, nonque inflammat: spongiis & linteis suppositis genitalibus sibi suam miseriam levat hæc ægra; fluit urina solummodo, dum erecta stat vel ambulat cæterum sana Domina, sedens contra & jacens retinet urinam; visitavi locum affectum digito immisso in vaginam, & inveni foramen patens ex vagina in vesicam digiti mei indicis primum articulum admittens, labia foraminis crassitiem, quod bene notandum, habebant solummodo chartæ scriptoriæ.

catamenialis. 6. E. dantur virgines parum menstruantes, vel mensibus penitus carentes, quæ enuresi ex hac causa laborant menses supplente; nosco hic matronam, quæ non nisi post nuptias consortio mariti hoc affectu liberata fuit.

therapeia, optime & citissime has curat matrimonium; si vero hoc fieri nequit, menostasia est curanda suis.

calculosa. 7. E. calculus vesicæ subinde caussavit enuresin, cujus præsentia innotescit cathetere immisso in vesicam digitove in anum. L.

therapeia, lithotomia eximatur calculus, vel solvatur lithontripticis, si possibile est.

fistularis. 8. E. sphincterem vesicæ debilitant ulcus ani, gonorrhoea virulenta, fistula ani ejusve operatio sæpius. L.

the-

therapeia, tollantur principia mali, & ſphincter roboretur ſæpius jam dictis.

ſparga-noſitica. 9. E. lac ſuppreſſum ſeu in maſſam humorum repreſſum in puerperis quandoque cauſſat enureſin.

XXVIII. PYURIA, eſt purulentæ, albæ, flavæ, mucoſæ, aut lutulentæ materiæ cum urinis minctio.

renalis. 1. P. hi mingunt ſine dyſuria urinam griſeam, craſſam, flavam, odore cadaveroſam, putridam, quam minctionem præceſſit nephritis, vel nephralgia calculoſa, comitatur vero amphimerina tabida; in hac ſpecie pus eſt æqualiter miſtum cum urina, primo poſt refrigerationem pus fundum matulæ petit. C.

therapeia, oportet experiri balſama in tinctura rhei aquoſa, lac cum aqua calcis, uvam urſi, fragariam, kinkinæ decoctum ſaturatum cum lacte & melle, pilulas balſamicas, balſamum abietis cum melle, agrimoniam, hypericum, anſerinam, virgam auream & myrrham.

veſicalis. 2. P. pyuriam veſicalem præceſſit cyſtitis, dyſuria, ſtranguria; mingunt materies craſſas, furfuraceas, foliaceas, pus cum urinis cruentis, fœtidiſſimis; pus non eſt æqualiter commixtum urinæ, ut in pyuria renali, ſtatimque in ipſa minctione fundum matulæ petit; pus ſiccatum friabile eſt; in hac ſpecie aliqualis adeſt ſemper dyſuria. C.

therapeia, injectiones fiant vulnerariæ & balſamicæ in veſicam, ſimulque methodus præcedentis uſurpetur.

cardiaca. 3. P. poſt longam pyuriam cum nephralgia in cadavere inventi ſunt ſolum abſceſſus & ulcera cordis cum ſanis renibus. *Hollerius.* C.

therapeia, vide ſpeciem *primam.*

the-

thoracica. 4. P. bonis avibus empyicos vexat hæc pyuria cum aliquali nephralgia, quæ noſcitur ex præſente empyemate.

therapeia, terebinthina cocta in pilulis dandanda cum decocto ligni juniperi.

viſcida. 5. P. aggreditur ætate provectos hæc pyuria & arthriticos; urinas mingunt acres, turbidas cum nephralgia, quæ ad fundum matulæ deponunt viſcidum quid & griſeo-pellucidum, quod effuſum fila ducit longiſſima, hoc gluten prunis injectum non fœtet, ut pus ſolet; adeſt præterea mingendi cupiditas cum dolore frigido colli veſicæ; videtur igitur hæc ſpecies parum, vel nihil differre à pyuria *mucoſa*, quam *glus* vocavit Ill: C. *Linnæus*, niſi in hoc, quod poſterior etiam juvenes aggrediatur. C.

therapeia, laxantia, temperantia, diluentia, ſaturatum decoctum kinkinæ indicantur, fiant injectiones roborantes, abſtergentes & balſamicæ in veſicam, aliquando & phlebotomia opus eſt; mihi ſatisfecit tinctura rhei aquoſa cum tinctura martis cydoniata ſemel.

lactea. 6. P. eſt lactis, vel chyloſæ materiæ effluxus per vias urinæ; hic rarus affectus ter fuit obſervatus ab Autoribus.

arthritica. 7. P. arthritica materia per has vias evacuatur ſubinde cum levi dyſuria; urinæ ſunt albeſcentes, turbidæ & mucoſæ, quæ diu ſervatæ deponunt ſedimentum ſubluteum & limpidæ fiunt.

menſeterica. 8. P. virgo tabida dolores ſimiles colicis patiebatur, & urinas purulentas minxit; in cadavere illæſis renibus ingens copia puris in meſenterio inventa fuit. *Bonetus* in ſepulchreto.

nigra. 9. P. transfuſio ſanguinis vitulini in venas maniaci pyuriam produxerat nigram, D. *Denys*.

vire-

vire-scens. 10. P. ab eſu teſtudinis marinæ urina illico luteo-viridis & quaſi oleoſa prodit. *Stubbes.*

XXIX. LEUCORRHOEA, eſt ſeroſæ, flavæ, puriformis, mucoſæ, fœtidæ, atræ &c: materiæ ex utero aut vagina delapſus effluxusve morboſus.

innocens. 1. L. ex laxitate genitalium phlegmaticæ mulieres ſæpius enixæ, aut metrorrhagia debilitatæ lympham pellucidam ex genitalibus deſtillant. L.

therapeia, ſumant ſæpius rheum ad laxandum, dein martem cum roborantibus & adſtringentibus; aquas ferratas bibant vinumve rubrum; extus proſunt fervidus coitus non rarus, epithemata roborantia & adſtringentia ex vino rubro, ſubin & phlebotomia in brachio neceſſaria eſt.

ulcero-ſa. 2. L. ulcuſcula aphthoſa ex acrimonia ſanguinis, partu difficili aut violentia obſtetricis nata hanc cauſſant leucorrhœam cum tenſione nuchæ, dyſpnœa & palpitatione cordis, ex quibus noſcitur hæc ſpecies præſens; ſtillicidium hoc obſervatur ſine dolore uteri & genitalium, unde vulgo cum innocente confunditur.

therapeia, vide *innocentem*.

poly-poſa. 3. L. polypus vaginæ, uteri ejusve orificii, prolapſus uteri & vaginæ, tum ulcus uteri laxum comitem habent leucorrhœam: vide morbos dictos, quorum ſymptoma eſt hæc leucorrhœa eorundemque methodum medendi ſuis locis.

ſyphi-litica. 4. L. cognoſcitur ex ſubitanea invaſione poſt coitum impurum, dyſuria, calore loci, fluore flaveſcente, ulcuſculis ſublimibus vulvæ,

 por-

porris, condylomatibus, pruriginosis papulis vaginæ & reliquis signis syphilidis; materies effluens in hac leucorrhœa non fœtet. C.

therapeia, do primum purgans, dein seco venam in brachio, tandem præscribo grana 2. mercurii dulcis cum drachma 1. conservæ fumariæ in bolum redacta, sumat omni vesperi talem dosin lectum petens, & usurpet decoctum lignorum pro potu ordinario; aliquando tantum unguento neapolitano illiniri jussi omni vesperi partes læsas; ultimatim possunt sumere aliquot diebus XV. guttas balsami copaivæ ex essentia ligni guajaci ad roborandas has partes.

cancrosa. 5.L. comitatur quoque leucorrhœa cancrum uteri, quem vide suo loco.

scirrhodes. 6.L. scirrho uteri laborantes mulieres subjectæ sunt pariter leucorrhœæ: vide *scirrhum uterinum.*

americana. 7.L. mulieres fiunt pallidæ, tristes, obstructæ & viris ingratæ americanæ leucorrhœa & asthenia laborantes.

therapeia, balnea ex herbis fragrantibus, adstringentibus & calefacientibus adhibent; intus sumunt aperientia juscula & decocta; maxime vero pulverem guajaci & scorias ferri per mensem usurpant, addunt syrupum tabaci melle & aromatibus mixtum non neglectis lenibus catharticis.

indica. 8.L. mulieres fructiferæ tantum in insula Bourbon Africanæ frequenter laborant leucorrhœa ex eo, quod usus sit in partu genitalia aliquatenus lacerare, & ob perpetua balnea quibus assiduo insunt. C.

gravidarum. 9.L. ubi penes ovum hydatides, vel ova destructa *molæ* dicta rumpuntur, profluunt aquæ spuriæ sine omni incommodo fœtus & matris, dum

dum contra membranæ ipsius ovi vegetantis & crescentis in utero rupturam patiuntur ob quamcunque violentiam, tunc aquæ veræ effluunt cum damno fœtus & periculo matris, perita obstetrix facto examine hæc facile definit.

therapeia, in primo casu opportet omnia intacta sinere, in secundo vero exclusionem fœtus promovere.

abo- biana. 10. L. mucus viscosus albus roseusve ex utero per aliquot dies ante partum legitimum fluit, stillat ex vagina, quem glandulæ in uteri orificio & vagina sitæ suppeditant ad viam fœtui lubricam reddendam; si contra ante instantem partum iste fluxus copiosior sese insinuet, est morbosus.

therapeia, in ultimo casu dandum est rheum parva dosi & externe epithemata adstringentia apponenda sunt; quandoque opportet & ex vena brachii tusa sanguinem demere.

XXX. LOCHIORRHOEA, est lochiorum alborum nimius fluxus puerperam debilitans.

Dum fœtus excluditur placentave solvitur, adest metrorrhagia puerperarum, quæ bonis avibus successive fit minor, limpidior, loturæ carnium similis, & tandem post longius, vel brevius tempus cessat omnis rubedo in hoc fluxu, qui dein mucosus, phlegmaticus, gelatinosus & velut purulentus, flavus continuat aliquando per plures septimanas, vocaturque proprie *lochia;* si hæc jam descripta lochia nimium diu, vel nimia copia fluant, puerperam debilitent & exhauriant, adest lochiorrhœa morbus: vide L. B.

van *Swieten* T. IV. p. 589. *Lieutaud* T. I. p. 462. *Rœderer* in elementis Artis obſtetriciæ p. 9. §. 201. vocat hunc fluxum *lochia alba*.

à laxitate. 1. L. cognoſcitur ex temperamento phlegmatico laxo, utero debilitato ex pluribus partubus, abortibus & leucorrhœa. C.

therapeia, vide *leucorrhœam*.

XXXI. GONORRHOEA, eſt ſtillicidium fluidi ſeminalis, vel puriformis ex urethra ſine mictione.

pura. 1. G. eſt ſtillicidium ſeminis, vel lymphæ proſtatarum in viris ex urethra ſine dyſuria, mictione, libidine & ſine prægreſſo impuro coitu; aliquando ob laxitatem harum partium habitualis fit hæc gonorrhœa.

therapeia, injectiones adſtringentes quandoque parum proſunt, ut & potus ſimiles; frictiones contra, ſuffimenta, ſaltus, cathartica ex rheo frequenter repetita, balſamum copaivæ, eſſentia cinamomi, epithemata frigida adſtringentia, phlebotomia brachii, caſtimonia & ſtudium acre proſunt efficaciter.

libidinoſa. 2. G. eſt effluxus ſeminis involuntarius frequens ſine erectione penis cum intenſa libidine, qui etiam vigilantibus accidit; videtur mihi iſte affectus eſſe tribuendus nimiæ repletioni veſicularum ſeminalium, quæ omnia adjacentia premendo actionem muſculorum erectorum impedit, ita ſane caſus duo, quos obſervavi, mihi innuebant.

therapeia, ego meos ægros prompte & absque molimine reſtitui ſequenti methodo: clysma acre injici curavi, dein dedi unciam 1. ſalis carolini cum drachma 1. nitri depurati, ſumat ter ſimilem doſin lectum petens, tan-

tandem ſecui venam cubiti usque ad animi deliquium, prohibi ſtimulantia omnia & calefacientia, ut ſunt chocolada, caffée & aromata; commendavi contra limonadam & emulſiones, ut bibant.

oneirogonos. 3. G. eſt involuntaria cum libidine & erectione penis ſeminis ejaculatio cum ſomnio libidinoſo; hinc aſthenia, anorexia, amneſia, tabes dorſalis, debilitas viſus, &c;

therapeia, abſtineant lacte & aromatibus omnibus, nec non vino dulci; ſæpe ſumant rheum, lactucas comedant quaſi ſolas, limonadam bibant & emulſiones ſeminum cannabis, caſtaneas & glandes quercus manducent, epithemata adſtringentia camphorata gelida ex vino rubro genitalibus applicent, commotiones faciant corporis maximas, mentem occupent ſeriis & ſaltent.

manuſtupratio. 4. G. laſcivi & otioſi juvenes, qui toties propriam volam ſtuprant, & virgines variis magdalionibus botulum apte referentibus citius in iliadem morborum incidunt, quam in inſomniis frequenter ſeſe polluentes; quia muſculi iliaci, pſoæ, dorſales & abdominales rigent, convelluntur in hoc imaginario coitu: vide Ill. *Tiſſot* onanismum.

therapeia, optimum eſt his dare uxorem, ſi vero hoc fieri nequit, ſtudiis acerrimis & laboribus ruſticis occupentur in tantum, ut nec reſpirandi otium habeant dormiendive; injungatur ipſis ſtudium v. g. linguæ peregrinæ difficillimæ, dormiant cum ſocio lecti honeſto, qui ad minimum ſignum manuſtuprationis virgis cædat manuſtupratorem; ſolo atro pane & aqua vivant, balnea gelida intrare cogantur: hæc eſt unica methodus curandi hoc infame ſcelus, quo curato effectus

ejusdem sæpius sponte recedunt, subin contra methodum præcedentis speciei petunt.

syphilitica. 5. G. est ea, quæ post impurum coitum accidit cum dysuria sæpius; materies effluit ex pene flavescens, viridescens; stillicidium istud intra mensem sæpius sponte evanescit, diutius vero perseverans obstinax remediis resistit; suppressionem gonorrhœæ ex quacunque caussa natam excipiunt bubones, testiculi venerei, fici, thymi, porri, tumores perinæi, dysuria, chorda venerea &c: suppressa gonorrhœa vocatur gonorrhea in *scrotum delapsa* Gallis; ganeones supprimunt gonorrhœam balsamo copaivæ intus sumpto, injectionibus in urethram adstringentibus, &c:

therapeia, hanc gonorrhœam sic feliciter tracto: do purgans, seco venam brachii poscente plethora, dein præscribo mercurii dulcis grana 2. ex conserva fumariæ vel bardanæ, hinc factum bolum sumunt omni crepusculo, decoctum lignorum bibunt pro potu ordinario, & penem omni vesperi ungunt unguento neapolitano; tandem depurato sic sanguine & suffocato viru syphilitico præscribo balsamum copaivæ, vel abietis cum essentia lignorum. Gonorrhœæ in *scrotum delapsæ* symptomata antiphlogisticis prius discutio & medicamentis suis locis dictis, dein redeo ad nuperrime dictam methodum, tumoribus appono emplastrum de ranis cum mercurio.

spuria. 6. G. est stillicidium puris, aut muci purulenti ex corona glandis & præputio post impurum coitum cum ulcusculis venereis *chancres* dictis, hæc gonorrhœa ganeonibus longo præputio donatis familiaris sæpius phimosin accersit.

thera-

therapeia, ego has partes omni vesperi curo ungi pomada Plenkiana post datum catharticum: vide speciem 5.

bala-nica. 7. G. ea est, quæ sine viru syphilitico præputium afficere dicitur cum rubore balani levique phlogosi; stillat mucus olidus, ardorem excitat urina balanum alluens, quam caussant acrimonia singularis, coitus cum virgine & circumcisio.

therapeia, partes affectæ unguntur oleo amygdalarum dulcium, butyro insulso, vel unguento linariæ; intus dantur emulsiones, limonada & nitrum, vel cremor tartari; aliquando indigent & leni laxante.

XXXII. GALACTIRRHOEA, est stillicidium lactis è mammis, vel locis insolitis.

mam-marum. 1. G. puerperæ recusantes præbere mammas alumno ex abundantia lactis hoc fluxu quandoque laborant, visæ sunt gravidæ quinto mense graviditatis è mammis lac fundentes serosum.

therapeia, optimum est his dare lenia purgantia & diuretica cum sudoriferis, cibum & potum subtrahere.

erro-nea. 2. G. lactis effluxus visus est per ductus salivales, umbilicum, cutim, urinæ vias, oculos, femoris cutim &c.

therapeia, vide speciem præcedentem.

serosa. 3. G. prægnantes debili vel mortuo fœtu in utero solent ex collapsis mammis, serosum seu dilutum lac fundere; lactantes post coitum quandoque eundem fluxum experiuntur.

therapeia, patet.

Visa est Galactirrhœa *purulenta*, *atra*, *viridis*.

XXXIII. OTORRHOEA, est fluxus serosus, purulentus, fœtidus ex cavo auris, meatu auditorio, vel ambitu auriculæ.

serosa. 1. O. humiditas ex cryptis pone auriculam sitis in pueris cacochymicis sobolescit, linteis siccatis firmitatem & maculas flavas conciliat.

therapeia, cathartica & absorbentia cum roborantibus intus sumant, deinde fons sponte exsiccatur, vel unguento albo camphorato cedit; hydrolapathum interne & externe his bene conducit.

purulenta. 2. O. hæc otorrhœa otalgiam inflammatoriam excipit, sequitur quoque cephalalgiam quandoque. C.

therapeia, suadent Autores errhina, masticatoria seu salivantia, vesicantia ad nucham apponenda, cathartica repetita ad humores ab aure revellendos; deinde injectiones fiunt in aurem ex decocto vinoso florum balaustiorum, gallarum turcicarum, aristolochiæ, myrrhæ, olibani, alumine, vitriolo albo, sale ammoniaco, cui mellis anthosati addunt unciam 1. scoriæ ferri pulverisatæ in aceto destillato coctæ addito melle etiam injici possunt, nec non fel bubulum in aceto destillato solutum cum melle, extractum saturni *Goulardi* cum melle & essentia balsamica etiam conducit in aurem injectum, sola aqua calcis injecta sæpius hæc ulcera siccat variæqne essentiæ ut myrrhæ; decoctum saturatum vinosum iridis florentinæ cum oxymelle scillitico experiri debet.

critica. 3. O. *Hippocrates* sectione VI. Aphorismo 10. reliquit: „caput dolenti & circumdolenti pus, „aut aqua, aut sanguis fluens per nares,

aut

„aut os, aut *aures*, ſolvit morbum.„ Ill: de *Gorter* in commento hujus Aphoriſmi dicit ſe ſæpius obſervaſſe criticam otorrhœam; hæc otorrhœa non diu durat & morbum levat.

therapeia, auris eſt fovenda epithematibus emollientibus tepidis in lacte coctis; in mea patria micam ſimilæ tepidam auriculæ imponunt.

men- ſtrua. 4. O. ex menſibus ſuppreſſis, dyshæmorrhoide aut proctorrhœa ſuppreſſa videtur otorrhœa periodica menſtrua occaſionem duxiſſe. P.

therapeia, fluxus ſuppreſſi reſtituendi ſunt utpote cauſſæ otorrhœæ methodo alibi dicta.

ORDO V. AERIFLUXUS, ſunt flatus halitusve inſolitæ & vitioſæ emiſſiones per os, vel anum. &c:

XXXIV. FLATULENTIA, eſt morbus flatuum per os, vel anum frequenti emiſſione & borborygmis deſignatus.

acida. 1. F. oleribus acidis, vino acido, cereri, cibiſve farinaceis indulgentes eructant flatus acidos; qui carnibus fumatis & piſcibus indulgent, hi flatulentia empyreumatica laborant, utrique ſæpius uruntur pyroſi.

therapeia, abſtinentia à dictis cum eſu carnium commendatur, poſſunt præterea ſumere ſtomachica, digeſtiva & abſorbentia cum carminativis.

nidoroſa. 2. F. eſt eructatio ovorum putridorum odorem & ſaporem referens cum anorexia, nauſea, linguæ ſorditie & ſaliva mucoſa.

therapeia, cremor tartari, tartarus crudus, ſalia media & lenia emetica hic proſunt cum amaris.

hypochondriaca. 3. F. hæc species cognoscitur signis hypochondriasis, aut hysteriæ, adsunt eructationes præcipue durante digestione; observamus insuper in his spasmos momentaneos diversarum partium cum ptyalismo & urinis limpidis.

therapeia, vide *hypochondriasin* & *hysteriam.*

accidentalis. 4. F. nascitur hæc à musto, cerevisia immatura, syrupis, leguminibus, frigore & frigidis, estque sine doloribus colicis. B.

therapeia, curatur stomachicis & carminativis.

infantilis. 5. F. infantes ex saburra primarum viarum alvique obstipatione patiuntur flatulentiam cum inflatione epigastrii.

therapeia, curatur rheo & carminativis intus & externe datis.

puerperarum. 6. F. puerperæ assiduo jacentes subjectæ sunt flatulentiæ & obstipationi.

therapeia, optimum est puerperis sæpius clysma injicere emolliens & carminativum; flores macis ardentes projiciant in aquam pro potu ordinario bibendam.

convulsiva. 7. F. convulsiones abdominis caussant borborygmos, flatuumque murmura: vide *epilepsiam.*

XXXV. AEDOPSOPHIA, est flatuum ex vesica per urethram, vel ex utero per vaginam emissio.

urethralis. 1. A. quidam calculosam mingens urinam simul laborabat hac ædopsophia; cadaver dein ostendit apertum hos flatus huc devenisse ex intestino colo ab ulcere perforato vesicæ acreto, & unde per foramen communicans inter colon & vesicam flatus ex colo in vesicam delapsi exiverunt per urethram; dantur viri, qui cum semine in coitu flatus explodunt.

uterina. 2. A. sæpe adstans lecto virginis nymphomania salace laborantis audivi hos ex utero ructus cum succussione totius corporis.

therapeia, virgo, quam hic nominare non expedit, usa est phlebotomiis frequentibus, sero lactis, marte, emenagogis & antihystericis cum levamine mali.

XXXVI. DYSODIA, est fœtidorum vaporum è corpore exhalatio odoratum offendens, exhalant tales vapores é naribus, ore, vulva, inguinibus, axillis & pedibus.

ozæna-lis. 1. D. est fœtor ex naribus exhalans cum putridi ichoris ozænalis effluxu.

ttherapeia, vide *ozænam*.

rhino-stenotica. 2. D. sunt plures naso resimo seu ad radicem depresso à nativitate; variolæ sæpius relinquunt foramina narium angusta; polypus narium obturat nares, quæ omnia caussant dysodiam mucum retinendo in naribus & ad putrefactionem eundem disponendo.

therapeia, polypum cura sua methodo & fœtentibus ex reliquis occasionibus commenda frequentem elutionem narium aquis odoratis, turundisve ex subere immissis successivam dilationem foraminum.

stoma-tica. 3. D. *fœtor oris* Autorum procedit à dentibus cariosis, à calculo circa dentes, ulcere syphilitico uvulæ, ulcere gingivarum, stomacace scorbutica & gangræna harum partium; pessimam dysodiam caussat glossanthrax.

therapeia, vide morbos dictos, quorum symptoma est hæc dysodia.

stoma-

stomachalis. 4. D. indigestio ciborum in stomacho, saburra, abusus carnium & jejunium fœtidum anhelitum caussant. B.

therapeia, curatur hæc species stomachicis, emeticis, catharticis, cremore tartari, conducit quoque masticatio myrrhæ, kinkinæ &c.

pulmonica. 5. D. vide *phthisin* & *anacatharsin*.

otorrhoica. 6. D. vide *otorrhœam*.

impetiginosa. 7. D. vide *impetigines*.

axillarum. 8. D. est odor specialis acer & ingratus ægro ipsimet & adstantibus. L.

therapeia, dedi talibus catharticum, dein serum lactis tamarindinatum diu potandum, axillas laverunt omni mane & vesperi aqua rutæ.

hircina. 9. D. fœtent spermatici viri continentes ex abundantia seminis exhalantis ut hirci, quem odorem fœminæ emunctæ naris bene noscunt.

urinosa. 10. D. enuresi laborantes fœtent ex urina stillante; matrona hic laborat enuresi puerperarum sine omni dysodia.

pedum. 11. D. fœtor teterrimus pedum sæpe observatur præsertim in illis, qui tibialia & udones non mutant.

therapeia, lavent pedes, mutent sæpe tibialia & udones, sumant catharticum, bibant serum lactis tamarindinatum; possunt etiam pedes aqua juniperi sæpius abluere.

CLAS-

CLASSIS VI. SYNOPSIS.

SUPPRESSIONES.

Character Classis: meatuum impeditio; hinc solitarum in sanitate excretionum impedimentum & emansio; *supressorios* morbos vocavit Ill: *Linnæus*.

ORDO I. SUPPRESSIONES humorum serosorum.

I. ADIAPNEUSTIA, transspirationis naturalis & liquoris cutis organa humectantis suppressio Ill: *Sauvages* T. II. p. 37.

II. STERILITAS, fœcunditatis seu conceptus impeditio, geniturae suppressio Ill: *Linnæus*.

III. ISCHURIA, urinæ retentio secretæ à renibus, vel ipsius secretionis suppressio & sublatio; tumor aliquando hypogastrii & stupor renum adest.

IV. DYSURIA, difficilis, guttata & dolorifica sæpiusve ardens urinæ emissio, mictio.

V. AGLACTATIO, lactis defectus.

VI. DYSLOCHIA, est lochiorum supressio & intempestiva cessatio.

ORDO II. SUPPRESSIONES ingerendorum seu constrictiones meatuum ingerenda admittentium.

VII. DYSPHAGIA, diglutitio vitiata, impedita.

VIII. ANGINA, respiratio impedita cum sensu obicis in gutture, sine, vel cum dysphagia, absque phlegmasia.

ORDO

ORDO III. SUPPRESSIONES imi ventris.

IX. DYSMENORRHOEA, menstrua suppressa, ac dolorifica.

X. DYSTOCIA, partus difficilis, impossibilis.

XI. DYSHÆMORRHOIS, suppressio suetarum hæmorrhoidum.

XII. OBSTIPATIO, fœcum alvi exoneratio impedita III: *Linnæus*.

ORDO I. SUPPRESSIONES humorum serosorum.

I. ADIAPNEUSTIA, transpirationis naturalis & liquoris cutis organa humectantis suppressio.

frigeralis. 1. A. frigus susceptum quandoque nostram transpirationem minuit, supprimit, & maxime frigus humidum transpirabile supprimit.
therapeia, indicantur omnia sudorem moventia & transpirationem.

febrilis. 2. A. sæpe observantur febres biliosæ cum summa siccitate & rigiditate cutis ex constrictione reticuli cutanei, aut spissitudine humorum. A.
therapeia, indicantur infusa calida copiosa florum sambuci, acetum aqua mistum, pediluvia &c.

erronea. 3. A. præsente fluxu alvi, aut diabete ad matulam plerumque minuitur transpiratio.
therapeia, opportet fluxus sistere.

maniacorum. 4. A. est notissimum symptoma maniæ: vide *maniam*.

II. STERILITAS, est geniturae suppressio, conceptus impeditio.

Sterilitas ex parte foeminae.

atretica. 1. S. virgines, quarum hymen adeo tenax est, ut à pene ex oestro venereo turgido perrumpi lacerarive nequeat, sunt inde steriles, quam speciem examen obstetricium demonstrabit.

therapeia, Arte chirurgica perscindi & consumi debet haec membrana: vide *Heisterum.*

ab angustia vaginae. 2. S. naturalem habent quaedam foeminae & innatam maximam vaginae angustiam, hinc penis non potest immitti, nec fructificare; recordor mulieri ischuria vesicali laboranti catheterem me imposuisse ad urinam educendam, cujus vagina nec digitum meum minimum admisit. Aliis partes vaginae in partu vexatae concrescunt, vaginamque angustant, vel plane abolent; obstetrix haec definiet.

therapeia, in primo casu vix aliqua medicina; contra concretiones vero vaginae auxilium ex chirurgia est sperandum, dividi nimirum debent concreta scalpello & oleo ovorum sanari.

colpoptosica. 3. S. nimium laxatae columnae vaginae & ectopae ingressum peni cavent & seminis in uterum influxui, hinc sterilitas; examen obstetricium haec definit.

therapeia, vide *colpoptosin.*

à clitoride, nymphis, praelongis. 4. S. clitoris & nymphae nimia sua longitudine & tumore foecundum impediunt coitum; examen obstetricium haec docet.

therapeia, tumor & longitudo horum ludicrorum venereorum minui debet revellentibus, adstringentibus roborantibusve extus oppositis, vel arte chirurgica.

ulce-

ulceroſa. 5. S. ulcera vaginæ aut uteri ſterilitatem quoque cauſſant; obſtetrix examine facto hæc declarabit &c.

therapeia, vide *ulcus.*

enuretica 6. S. enureſis puerperarum, quam ſuo loco perlege, abſolutam facit ſterilitatem; ſperma etenim urinæ miſcetur, & in veſicam jaculatur.

therapeia, vide *enureſin.*

colpocelica. 7. S. colpocele ſeu tumor hernioſus vaginæ fœcundum impedit coitum: examen obſtetricium hæc definit.

therapeia, vide *colpocelen.*

hyſteroptoſica. 8. S. prolapſus uteri eſt impedimentum coitus fœcundi: vide *hyſteroptoſin.*

polypoſa. 9. S. vide *ſarcoma uterinum.*

leucorrhoica. 10. S. fluor albus qualiscunque protractus inducit ſterilitatem: vide *leucorrhœam.*

metrorhagica. 11. S. hæmorrhagiæ uteri frequentes impediunt quandoque conceptum.

therapeia, vide *metrorrhagiam.*

menoſtaſica. 12. S. virgines ante fluxum menſtruum & annoſæ fœminæ exſiccatis menſibus vix concipiunt, difficulter reliquæ impraegnantur cum dyſmenorrhœa annos viventes, licet adhuc annos vivant fructiferos.

therapeia, vide *dyſmenorrhœam.*

ſcirrhodes. 13 S. quæ mulieres ſcirrho uteri laborant rariſſime concipiunt; cadaver aperui mulieris mortuæ ex impoſſibili partu, & inveni ſcirrhum latus matricis occupantem magnitudine capitis infantis in eadem.

therapeia, vide *ſcirrhum uterinum.*

car-

carci-nomatodes. 14. S. cancer uteri est certum impedimentum fœcundationis.
therapeia, vide *cancrum uterinum*.

physometrica. 15. S. vide *physometram*.

hydrometrica. 16. S. vide *hydrometram*.

ovarialis. 17 S. hydrops ovariorum variaque phymata caussant sterilitatem curatu valde difficilem.

scortationalis. 18. S. scorta pro mercede corpus ganeonibus exponentia raro concipiunt tum propter occallescentiam ex tot coitibus harum partium, tum propter varia, quibus sceleratæ scrophæ utuntur ad impediendum conceptum.

cicatricalis. 19 S. cicatrices orificii uteri post partus difficiles, aut ulcera quandoque steriles reddunt fœminas; examen peritum obstetricium hoc declarabit & historia vitæ.
therapeia, vapores vagina suscepti & injectiones in vaginam lactis tepidi, vel decocti verbasci forsan aliquid efficient.

calculosa. 20. S. fœminæ, quæ calculo vesicæ laborant, raro concipiunt.

consumptionalis. 21 S. phthisicæ, tabidæ & cachecticæ rarius concipiunt.

polysarcica. 22. S. valde pingues & oleosæ mulieres difficulter impraegnantur; quia insensiles & ex pinguedine tumentes prælongam habent vaginam, quam semen permeare nequit ad locum debitum: vide *polysarciam*.

castratio. 23. S. sues in mea patria castratores castrant vulnere longitudinali duorum pollicum in lumbo uno, solvunt omnia integumenta, musculos & peritonæum cultro; digito indice & me-

dio immissis conterunt conquassantve ovaria, consuunt dein vulnus & cineribus foci conspergunt, & facta est operatio, pro qua exigunt cruciferos septem; mense Augusto instituitur hæc operatio in porcabus, quæ sæpius jam pepere nephrendes, ut citius & magis saginentur pro macella destinatæ annosæ sues. An hæc operatio in fœminis tuto institui posset?

Sterilitas ex parte viri.

penialis. 25. S. penis nimis curvus, nimium brevis, gracilis, aut ultra modum crassus difficilius fœcundat fœminam, sicut prælongus offendit.

præputialis. 25. S. præputii extremitas tam exiguo foramine quandoque est prædita, ut non solum glandem detegi prohibeat, sed etiam urinæ exitum & seminis ejaculationem remoretur; propter ischuriam viro debui applicare catheterem, quem foramen præputii naturale non nisi cum difficultate admisit.

therapeia, circumcidendus est talis maritus, si hoc est ex tumore aliquo morboso, hic dissipari debet.

urethralis. 26. S. carunculæ, calculi urethræ & tumores varii hanc angustant, & effluxum semini impediunt.

therapeia, calculus incisione penis, vel volsellis eximendus est, phymata varia curanda ex Arte; carunculæ urethræ candelis immissis in urethram factis ex emplastro Nürembergensi, vel epulótico, cerussa usta & lino carpto curantur; *Lieutaud* suadet virgulas contra has carunculas plumbeas immittendas, tum injectiones adstringentes; si cicatrices urethræ hanc angustant, quod cathetere immisso noscimus, debent hæ acribus can-

candelis cruentari, & injectionibus balsamicis denuo locus cruentatus est persanandus, forte oleum ovorum maxime conducet.

pyurica. 27. S. qui pyuria laborant, ad generandum sunt debiles: vide *pyuriam.*

gonorrhoica. 28. S. qui gonorrhœa habituali venerea, vel alia laborant, sunt steriles, hacque curata debiles ad generandum: vide *gonorrhœam.*

hypertonica. 29. S. dantur viri, quibus nimis rigidus penis urethram angustat; hinc non nisi post collapsum penis semen dimittunt; unde nullus conceptus.

therapeia, tales debilitari debent phlebotomiis, laxantibus & diæta tenui.

epileptica. 30. S. observati sunt mares, qui incipiente emissione seminis in coitu epilepsia prehensi non poterant consumere opus, quod alacriter ceperunt; novi hic maritum, qui in quolibet coitu vomuit.

therapeia, contra epilepsiam præcipua hucusque observavi pharmaca acetum vini destillatum, camphoram, sal ammoniacum, valerianam & crocum metallorum.

aprastodes. 31. S. dantur viri, quibus membrum parum riget, semen lente effluit, & non ejaculatur, vel membrum ante effluxum seminis collabitur, pudet tales vehementer, & tristes recedunt.

therapeia, ego cuidam cum effectu suasi simile jusculum ter de die, ut sumat: ℞. lactis recentissimi ℔. I. panis biscocti partes IV. ficus conscissos VIII. foliorum macis scrupulum I. cinamomi dr. I. ova recentissima IV. radicis salep dr. I. fiat inde l. A. jusculum, comedat; chocolada integra cum radice salep laudatur, bonum etiam est oleo macis presso omni vesperi tota genitalia inungere, ut expertus sum.

serosa. 32. S. phlegmatici, albicomi, imberbes, pallidi fœmineæque formæ masculi, qui puellis adhuc innocentibus præplacent, aquosum semen fundunt in coitu lento flumine, hique sunt debiles & prope steriles mariti.

therapeia, roborare hos oportet laboribus rusticis, aquis spadanis, mero rubro, saltu & frictionibus.

reflua. 33. S. caput gallinaginis gerit subin varios tumores dirigentes seminis fluxum in vesicam urinariam, vel retro in vesiculas seminales, quod catheterismus docebit; hinc hæc sterilitas.

therapeia, vide *sterilitatem urethralem.*

fistularis. 34. S. fistula vesicæ, vel perinæi subin vitiat & corrodit vicinas vesiculas seminales & sterilitatem caussat: vide *plagas.*

medicamentosa. 35. S. plumbum intus sumptum & extus applicitum sterilitatem inducit, nitrum debilitat masculos, castrare scribitur camphora odore mares, succus lactucæ stimulos ad venerem certo infringit, spiritus vini & vinum coagulando serum & vasa minima crispando generationi obest, stimulos venereos successive minuit; unde castitatis amatores per traditionem hoc arcanum accipientes fiunt potatores.

scortatoria. 36. S. qui in juventute ganeones in scortatione effuderunt semen suum, dein post 40. annum ætatis uxorem juvenculam ducentes sobolem frustra plerumque sperant; nemo enim dat, quod amplius non habet.

mutilatoria. 37. S. quibus juvenculis testiculi per castrationem adempti sunt, vel pene mutilati sunt, hi certe steriles & incurabiles habentur.

III. ISCHURIA, urinæ secretæ à renibus retentio seu suppressio cum tumore

hypo-

hypogastrii, vel secretionis in renibus suppressio cum stupore renum, singultu, anorexia, vomitu, ptyalismo urinoso, ephridrosi.

Ischuriæ urethrales.

perinæalis. 1.I. perinæum inflammatum ex quacunque caussa & tumens; phymata in eodem varia, comprimendo urethram faciunt ischuriam; habui in cura juvenem ischuria laborantem ob tumorem ovi magnitudine in perinæo venereum ex suppressa gonorrhœa. A.

therapeia, inflammatio perinæi est curanda phlebotomia, laxantibus lenibus & balneis; premitur dein manu molliter hypogastrium, immittitur cereus, vel catheter ad solvendam emittendamque urinam, tumores reliqui frigidi petunt sibi propria pharmaca; tumori dicti venereo feliciter apposui emplastrnm de ranis cum mercurio.

urethrolithica. 2.I. cognoscimus hanc speciem diathesi calculosa, dolore & tumore penis tum imperviatione, palpo & catheterismo. A.

therapeia, curatur venæ sectione, anodynis, laxantibus lenibus, balneis, leni pressione, suctu, specillo, uncinulo & sectione penis supra calculum firmatum ejusque exemptione: vide *Heisterum*.

urethrophlegmatica. 3.I. mucus urethram infarciens hanc caussat ischuriam, quæ distinguitur ab aliis palpo & immissione catheteris.

therapeia, immissio catheteris, injectiones abstergentes, dein adstringentes roborantes & cathartica, indicantur.

urethropyica. 4. I. pus urethram obstruens hanc facit retentionem urinæ, quæ noscitur & curatur ut præcedens.

præputialis. 5. I. præputium inflammatum glandem incarcerans, vel excludens sæpius ischuriam caussat: vide *phimosin.*

urethrothromboides. 6. I. à sanguinis grumo urethram opplente nascitur hæc ischuria, quam profitentur caussæ prægressæ & catheteris immissio cum palpo.

therapeia, cathetere grumus dissolvi debet, injectionibus solventibus urethra depurari & principium morbi suis impugnari.

apostematica. 7. I. apostema inter vesicam & rectum premendo urethram hanc ischuriam caussaverat: vide *apostema.*

urethrohymenodes. 8. I. produxit hanc membrana in urethram impacta, quæ revera tunica interior vesicæ fuit, noscimus istam speciem catheterismo & extrahimus membranam uncinulis, aut volsellis.

urethrelmintica. 9. I. plures casus memorant Autores, hujus ischuriæ natæ è verme urethram opplente, observavi semel & ipsemet eandem; catheter immissus, signa vermium & absentia signorum alias species indicantium conjecturam dabunt hujus speciei.

therapeia, curatur balneis lacteis, suctu, cathetere & injectionibus emollientibus anthelminticis.

urethritica. 10. I. phimosis, inflammatio urethræ ex rudiore catheterismo, immissio candelarum acriorum in urethram, dysuria gonorrhoica, hanc speciem accersunt, quæ cuique patet. A.

therapeia, curatur ut phimosis; aliquando debet paracentesis perinæalis fieri ad urinam eximendam: vide *paracentesin perinæalem.*

carunculosa. 11. I. carunculæ urethræ, varices, ulcera, cicatrices, callositates, fungus, duplicaturæ mem-

membranaceæ, verumontani intumeſcentia ſpongioſa, ſcirrhoidea, tumores glandularum lacunalium urethræ, cowperianarum, littrianæ, proſtatæ anguſtant ſæpe urethram. & iſchuriam urethralem cauſſant; horum porro tumorum diagnoſis habetur ex catheteriſmo, palpo, injectionibus & hiſtoria vitæ exacta.

therapeia, vide *ſarcoma*, *ſterilitatem urethralem* & chirurgos.

hydrocelodes. 12. I. rumpitur quandoque urethra in oſcheophymate, quæ hians in ſcrotum fundit urinam, quod phœnomenon examen chirurgicum declarabit.

therapeia, ruptura urethræ petit ſolutionem omnium usque rupturam, dein immiſſionem catheteris per glandem, locum rupturæ usque in veſicam, qui intus manere debet, donec ruptura conſanata fuerit.

cryptopenica. 13. I. breviſſimus penis quandoque intra corpus retrahitur & iſchuriam facit; R. P. *Wittwer* oſcheophymate hydropico laborabat ingenti, cujus diameter triplo longior erat urethra; hinc urethra conſervante ſuam longitudinem naturalem minxit in ſcrotum occultans urethram & paracenteſin ſcrotalem renuens mortuus eſt ex hoc morbo. A.

therapeia, paracenteſis in meo caſu indicabatur; ubi vero hæc iſchuria ex polyſarcia naſcitur, oportet polyſarciam impugnare.

peridesmica. 14. I. vinculum quodcunque ſtrictius injectum peni facit iſchuriam, quod vinculum quantocyus ſolvi debet.

aſpadialis. 15. I. hanc iſchuriæ ſpeciem faciunt parietum urethræ coalitus adventitius, vel congenitus; obturatio hujus canalis extremi per membranam adnatam; labiorum vulvæ concretio plenaria etiam hanc producere poteſt. A.

therapeia, vide *Heisterum*.

torti-colis. 16. I. ex varia intorsione penis oritur subin ischuria urethralis, ut patet ex chorda venerea.

therapeia, colligitur ex præcedentibus.

Ischuriæ vesicales.

cystiti-ca. 17. I. cystitis, quam suo loco vide, fere semper ischuriam, vel dysuriam cassat, quæ cognoscitnr signis cystitidis. A.

therapeia, convenit methodus antiphlogistica, catheter post phlebotomias profusas cautissime imponi debet ad educendas urinas, qui si imponi nequeat, subinde transeundum est ad paracentesin perinaealem.

cysto-lithica. 18. I. calculus vesicæ sæpius inducit ischuriam, quem adesse noscimus digito immisso in anum, catheterismo, tum ex urina prægressa mucosa, purulenta & fœtida, dolore perinæi gravativo. A.

therapeia, fugatur hæc ischuria ad tempus mutata positura corporis, repulsione calculi per immissum catheterem. Cl. *Lieutaud* radicalem curam sperat à sapone & aqua calcis ostracodermatum seu solutionem calculi & emictionem; lithotomia unicum hucusque fuit remedium radicale calculi; palliant symtomata calculi fragaria, semina bardanæ, mucilaginosa, opiata & testæ limacum.

cysto-spastica. 19. I. cognoscitur hæc species ex libertate urethræ, dolore colli vesicæ, spasmo perinæi, dyshæmorrhoide & caussis prægressis &c. A.

therapeia, antiphlogistica, opiata, antispasmodica & catheterismus indicantur; comitatur hæc species quandoque colicam &c.

cysto-plegica. 20. I. paralysis vesicæ hanc inducit ischuriam, quæ noscitur ex luxatione vertebrarum &c: A.

thera-

therapeia, indicantur catheterismus repetitus & antiparalytica; videor mihi observasse contra paralysin plurimum valere sabinam, assam fœtidam, succinum & camphoram cum electro; aquæ thermales etiam prosunt, D. *Collin* laudat flores arnicæ.

poly-urica. 21. I. potatores, verecundi, desides & obliviosi cohibent urinam & colligunt tanta copia, quod vesica nimia ex distensione tonum amittat, nec se possit contrahere ad urinam exprimendam; sphincter simul vesicæ ab acrimonia urinæ retentæ in spasticam contractionem agitur, unde mictio impossibilis, cognoscimus hanc speciem ex relatione ægri & tumore hypogastrii; fœtus quoque in orificio uteri diutius hærens hanc ischuriam inducit. A.

therapeia, hæc intelligitur ex præcedentibus: vide *dystociam*.

cysto-pyica. 22. I. noscitur hæc species ex purulentia vesicæ, dollore colli vesicæ, pubis, perinæi dolore & tumore, tumore hypogastrii, catheterismo & immissione digiti in anum. A.

therapeia, soluta ischuria sæpius jam dictis fiant injectiones balsamicæ in vesicam; sumant intus balsamica, bibant lac cum decocto kinkinæ: vide *tabem*.

cysto-thromboides. 23. I. thrombus sanguinis in hæmaturia producit hanc ischuriam: vide *hæmaturiam*.

therapeia, patet ex præcedentibus.

cysto-phlegmatica. 24. I. patet hæc ischuria ex urina antea excreta mucosa, temperamento phlegmatico, alimentis viscosis & urethræ integritate; caseus rancidus & ceres immatura, vel vappida caussant ischuriam, ut sæpius observavi. A.

therapeia, curatur ut aliæ, præcavetur optime tinctura rhei & antimonii tartarisata.

ecto-pocystica. 25. I. comitatur hæc species prolapsus vesicæ in varias hernias & exocysten; hebræam curandam habui, cui tumor plenus liquido pugni magnitudine ex vagina prostabat, quo compresso cepit mingere & hoc exstante nequiverat.

therapeia, vide *ectopias*.

cysto-proctica. 26. I. calculus in intestino recto, scybala, flatus, proctitis, abscessus, hæmorrhoides aliique tumores caussant hanc ischuriam, quæ cognoscitur examine harum partium exacto & charactere ischuriæ. A.

therapeia, ischuria solvi debet sæpius jam dictis, dein quælibet caussa curari ex Arte.

hyste-rocystica. 27. I. hysteritis typhodes suppresserat urinam meæ pie defunctæ uxori, facit idem quandoque uterus gravidus, hydropicus, physometricus, ectopus, parturiens variisque tumoribus distentus. A.

atre-tarum. 28. I. sanguis menstruus per hymen os vaginæ occludens retentus in vagina distendendo eandem & comprimendo urethram facit hanc ischuriam, quæ ex examine harum partium & relatione ægræ patet. A.

therapeia, hymen perscindendum, tollendum arte chirurgica & vagina injectionibus indicatis persananda.

Ischuriæ uretericæ.

Observatæ sunt in cadaveribus sequentes caussæ ischuriæ uretericæ, unde species denominatæ sunt sequentes: *inflammatoria*, *calculosa*, *thromboides*, *phlegmatica*, *purulenta* & *ureterostomatica*, quæ species in vita vix distingui possint, difficulter etiam has ischurias dignoscimus à renalibus; interim dolor in hy-

hypogastrio & inguinibus juxta decursum ureterum cum tumore & vesica vacua nos juvabunt; *therapeia* porro harum convenit, ferme cum illa renalium.

Ischuriæ renales.

nephritica. 29. I. noscitur hæc species ex nephritide & defectu urinæ in vesica, nullam urinam adesse in vesica indicat catheterismus, digitus ano immissus nullusque tumor hypogastrii. A.

therapeia, vide *nephritidem*.

metastatica. 30. I. in variis phlegmasiis, arthritide, scorbuto & febribus intermittentibus materies morbi deponitur ad renes sæpius, & ischuriam infert, cujus diagnosis habetur ex charactere ischuriæ renalis & morbis concurrentibus. A.

therapeia, juxta indicationes morborum, qui hanc caussant methodo generali ischuriæ tractatur.

medicamentosa. 31. I. medicamenta alkalina, cathartica & cantharides sæpius assumpta producunt ischuriam renalem ex prægressis patulam. A.

therapeia, lac, emulsiones, decoctum nephriticum, clysmata oleosa, phlebotomiæ, balnea, succus petroselini, indicantur.

nephrolithica. 32. I. calculum in renibus adesse conjecturamus ex ischuria renali, lumbagine, testiculi retractione, stupore femoris, corporis ad anteriora incurvatione, anorexia, flatulentia, nausea, vomitu, obstipatione, pulsu raro & subduro, urina sabulosa, arenosa, dolore inguinum acerbissimo pungente, diathesi gentilitia arthritica vel calculosa; ex his signis colligimus etiam hanc speciem ischuriæ. A.

therapeia, ego sequenti methodo utor: profusam phlebotomiam in brachio fieri curo, do cly-

clysma ex jusculo carnium & oleo olivarum, ungo abdomen oleo scorpionum magno, balnea impero, pro potu do aquam petroselini & emulsiones seminum papaveris.

nephro-plethorica. 33. I. plethoræ signa docent præsentiam hujus speciei; huc pertinet ischuria lunatica. A.

therapeia, patet ex plethora & præcedentibus.

nephro-spastica. 34. I. spasmus hystericus, hypochondriacus, colica, lumbago, ischias, hysteralgia caussant quandoque per consensum hanc ischuriam renalem, quam cognoscimus per præsentiam morbi spasmodici, dolorem renum vividum & fugacem sine febre. A.

therapeia, anodyna & opiata miracula hic patrant cum clysmatibus oleosis.

nephrelmintica. 35. I. possunt vermes in uretere hærentes ischuriam caussare obstruendo hunc tubum, cujus conjecturam nobis dabunt signa vermium & absentia signorum alias species indicantium. A.

therapeia, cura generalis ischuriæ applicetur, edant allium, bibant decoctum anthelminticum cum aqua petroselini; aliquot guttæ olei juniperi ex saccharo post evacuationes profuerunt, aut caffée ex baccis juniperi paratum.

traumatica. 36. I. renes contusi, paralytici, necrotici non secernunt urinam, hanc speciem noscimus ex relatione ægri & caussis prægressis. A.

therapéia, est fere eadem, quæ hæmaturiæ traumaticæ. Auriga juvenis 18. annorum plethoricus & robustus in lumbum dextrum ab equo ungula percussus incidit illico in ischuriam hancce; hinc vena sibi secta, data sunt clysmata, sumpsit nitrum cum succo petroselini & syrupo V. radicum aperientium; intravit balnea, bibit lene purgans & varias emul-

emulsiones, probavit serum lactis cum millepedibus & una alterave gutta succi cantharidum &c: & omnia profuere nihil. Die XXV. morbi mortuus est, nullum unquam dolorem in lumbis questus est; in cadavere inveni renes in putridum liquamen versos ambos gangrænosos.

nephropyica. 37. I. conjectamus hanc ischuriam ex signis purulentiæ in renibus, urina purulenta, flocculenta, carnosa, membranosa prægressa, dolore & tumore in lumbis & amphimerina tabida. A.

therapeia, indicatur cura generalis ischuriæ & nephrotomia, quando adest tumor fluctuans externe in regione renum; Ex: P. *Liborius* Zarensis phthisicus ultimis diebus vitæ suæ incidit in hanc ischuriam; dedi clysmata & lene purgans, imposui illum balneo; præscripsi succum petroselini cum elæosaccharo juniperi, roob juniperi, succo allii & millepedum; lumbis apposui cataplasma ex cepis, allio, floribus verbasci, bulbo scillæ & iride florentina ex lacte, & profeci nihil.

nephrophlegmatica. 38. I. temperamentum pituitosum, apyrexia, dolor obtusus renum, urina prius excreta referta muco & absentia signorum alias ischurias renales indicantium denotant hanc speciem. A.

therapeia, indicantur acria clysmata, balnea, frictiones lumborum, subin venæ sectio, aqua juniperi, tinctura tartari, essentia pini, succus petroselini, caffée juniperi.

nephroplegia. 39. I. paralysis & necrosis renum hanc caussat ischuriam, quæ noscitur ex paralysi lumborum.

therapeia, vide *paralysin*.

suppleta. 40. I. fluxus alii nimium aucti minuunt, quandoque & supprimunt secretionem urinæ.

the-

therapeia, fluxus insoliti supprimi debent & urina diureticis sollicitari lenibus.

IV. DYSURIA, difficilis & dolorifica, guttata sæpius & ardens mictio: est ergo fluxus urinæ pro parte suppressus & non in integrum, ut in ischuria.

hysterica. 1. D. cognoscitur signis hysteriæ & dysuriæ, tum ex brevitate morbi urinaque hyalina. B.

therapeia, injeci clysma ex jure bubulo, cui flores chamomillæ & castoreum incocta; intus dedi mixturam antihistericam cum aqua juniperi & emulsiones papaveris; laudano liquido Sydenhami & essentia castorei lumbos fricari curavi, quibus sustuli dysuriam, dein hysteriam curabam suis.

herpetica. 2. D. ex herpete suppresso, vel in vagina aut urethra nato oritur dysuria cum urina mucosa furfuracea & pruritu urethræ genitaliumque A.

therapeia, purgantia frequenter dari debent; lac, balnea, serum lactis nasturcinum & electuarium antimonii indicantur, bibant aquas selteranas cum lacte, comedant antiscorbutica, & loco affecto epithemata ex aceto saturni cum camphora applicent, hæc præscribi debent contra herpetem; dysuria vero solvitur cathetere, vel cereo, clysmatibus & cataplasmate ex cepis peni circumposito; intus datur aqua juniperi vel petroselini cum decocto nephritico, vel de althæa Fernelii.

nephralgica. 3. D. dolores renum ex calculo in consensum trahunt ureteres vesicæque sphincterem, unde dysuria: acris urina in laborantibus calculo etiam dysuriam excitat. C. R.

the-

therapeia, curatur phlebotomiis, balneis, catheterismo; intus sumptis mucilaginosis & paregoricis; subin injectiones mucilaginosæ in vesicam sunt necessariæ & unctio inguinum cum oleo scorpionum magno.

venerea. 4. D. à carunculis urethræ, cicatricibus aut phlogosi sæpius observatur dysuria, vel mictus bifurcatus, quæ phœnomena præcessit, aut comitatur gonorrhœa, dysuriam quoque caussant scirrhi, ulcera, fungi, fistulæ, calli in urethra. C.

therapeia, vide *ischuriam* ex his caussis natam.

primaria. 5. D. est ea, quam excitat urina salsior & acrior facta ex usu cantharidum; abusu acrium, salsorum, fermentatorum, exercitiorum & diureticorum; ætas fervida etiam huc facit.

therapeia, phlebotomia, clysmata emollientia, lenia laxantia, ptisanæ emollientes, emulsiones, fomenta, injectiones in vesicam oleosæ & semicupia indicantur.

hæmorrhoidalis. 6. D. diaphragmate inferiore relaxato protuberant mariscæ, aut condylomata hæmorrhoidalia ex ano, trahunt vesicam & urethram secum, distrahunt nervos, unde ardor & dolor in mictione. L.

therapeia, luxationem seu relaxationem diaphragmatis inferioris difficile est curare; ægri debent hanc sarcinam manibus reponere & sustentare, fasciæ & apparatus varii excogitati sunt ad retinendam hanc ectopiam; ad alvi depositionem, imo & ad majores gressus excidunt iterum omnia: vide *exaniam*.

arsura. 7. D. est dysuria ardens, quæ olim maxime apud Anglos circa sæculum XIV. eos affligebat, qui cum leprosa coibant.

the-

therapeia, curabatur injectionibus in urethram lacteis aut oleosis, quæ injectio instituitur contra plurimas species dysuriæ.

cysto-celica. 8. D. cognoscitur hæc species signis herniæ vesicalis in scroto, perinæô, vagina &c: vide *ectopias*.

metri-tica. 9. D. inflammato utero præsertim ejusdem collo inflammatur etiam urethra & cervix vesicæ, unde dysuria; digitus vaginæ immissus cum signis metritidis demonstrabit hanc speciem. A.

therapeia, vide *metritidem* & species præcedentes.

hyste-roloxica. 10. D. declinatio uteri ab axi pelveos subin caussat dysuriam; Frid: *Ruischius* dat incompletam historiam hujus morbi p. 82. & fig. 69. iconem: vide *hysteroloxiam*.

rachi-algica. 11. D. ipse curandum habui ægrum colica pictonum seu rachialgia laborantem, qui vi una cum adstantibus persuadere me voluit calculo se laborare & nullo alio morbo: dicebat hic mihi Domine Medice ego laboro dysuria, nephralgia, dolore spinæ dorsi & gastrodynia cum vomituritione &c: Opus est subinde bona theoria & exacta memoria characteris cujusque generis, ut similes ægros à sententia sua detorqueamus: vide *rachialgiam*.

calcu-losa. 12. D. vide *ischuriam calculosam*: signa calculi latitantis in vesica sunt dolorifica & frequens mingendi cupiditas, dolor glandis, tentigo penis injucunda sine inflatione, pondus in perinæo, subitanea inter mingendum urinæ suppressio, facilitas mingendi resupinato corpore & decussatis cruribus, urina mucosa & fœtida, exacerbatio dolorum circa & in vesica à vectura in curru; signa hæc adhuc magis confirmat

cathe-

catheter in vesicam & digitus in anum immissus.

therapeia, lithotomia lateralis est calculi una medicina, altera aqua calcis ostracodermatum cum sapone veneto; Ill: Carolus *Linnæus* multum sperat à fragaria ejusque fructibus, alii laudant uvam ursi, ononidem, raphanum rusticanum nigrum; Cl: *Hales* succum allii præfert.

gravidarum. 13. D. expansus uterus distrahit urethram, premit vesicam: vide *ischuriam gravidarum.*

neonympharum. 14. D. recens nupti & nuptæ ex coitu repetito & effræni phlogosis prehendit levis penem & os vaginæ cum adjacente ostio urethræ, hinc dysuria. B.

therapeia, inunguntur partes contusæ vexatæ unguento linariæ, oleo ovorum, vel amygdalarum dulcium, & dictatur abstinentia à coitu aliquot diebus; aliquando necessaria sunt epithemata tepida ex lacte & symphyto.

insectalis. 15. D. vide *ischuriam verminosam.*

atretarum. 16. D. vide *ischuriam atretarum* & *sterilitatem.*

V. AGLACTATIO, lactis defectus.

mammalis. 1. A. mammæ nimis parvæ, induratæ, amputatæ, inflammatæ &c: lactis defectum ponunt; sufficit noluntas nutricis, quando nempe obstinatæ hæ lactare nolunt, etiam deest lac in mammis.

therapeia, hæc patet ex morbis mammarum lactis defectum ponentium; nutrix est persuadenda bonis iisque argumentis moralibus, ut voluntarie lactet alumnum, quia propter-

ea Creator Sapientiſſimus ſibi dedit ubera, ut lacte pignora ſua.

alumnalis. 2. A. dum alumni debiles, palato bifido, apice linguæ à frænulo nimis coercito papillam trahere, prehendere non poſſunt, lac quoque ad mammas non affluit.

therapeia, frænulum à chirurgo ſolvi debet forficibus muticis, debilis infans roborari, & fiſſuræ palati forte ſupponi poteſt linteum, vel pars veſicæ exſiccatæ.

macialis. 3. A. conſumptæ tabe, phthiſi, vel atrophia lac non habent puerperæ; etiam nimium oleoſæ paucum lac habent. C.

therapeia, ſi tabes, aut atrophia non ſunt in extremo gradu, tunc poſſumus aliquid ſperare ab amygdalarum caffée cum lacte, emulſionibus ſeminum cannabis, chocolada cum lacte, bonis juſculis & cerere divite polenta; phthiſicæ nullam recipiunt medelam.

erronea. 4. A. dum lac ruit ad varia viſcera & morbos diverſos cauſſat ut phrenitidem, pleuritidem, apoplexiam &c: deficit in mammis. A.

therapeia, mammæ epithemate ex lacte tepido fovendæ ſunt, morbique, quos devians lac cauſſat, curandi ſuis medelis: *Puzos.*

fluxualis. 5. A. diarrhœa, dyſenteria, lochiorrhœa, metrorrhagia &: variique alii fluxus nimium aucti inferunt aglactationem: vide fluxus.

acidalis. 6. A. acida inſpiſſando humores præſertim chylum impediunt ſecretionem lactis.

therapeia, dentur abſorbentia & abſtineant nutrices ab acidis.

VI. DYSLOCHIA, eſt lochiorum ſupreſſio.

sanguinea. 1. D. ſoluta placenta & exempta ſanguis profluit ad unam, vel plures menſuras ex utero, qui

fluxus

fluxus ruber ſucceſſive minuitur & albeſcit, usque dum alba lochia fluant, quando igitur deſcriptus ſanguineus fluxus ſupprimitur, adeſt dyslochia ſanguinea, quam cauſſant fluxus alii nimium aucti, animi pathemata, epithemata adſtringentia genitalibus appoſita, frigus admiſſum, ſpasmi & acida intus ſumpta &c: A.

therapeia, indicantur phlebotomiæ pedis, pediluvia, ſudorifera & ariſtolochica intus ſumpta, clysmata emollientia, epithemata genitalibus appoſita tepida ex lacte, ruta & pulegio.

alba. 2. D. poſtquam rubra ceſſarunt lochia, ſuccedunt alba mucoſa, ſubpurulenta, phlegmatica, quæ ſubin ſupprimunt eædem cauſſæ, à quibus coercetur quandoque fluxus ſanguineorum lochiorum: vide ſpeciem præcedentem. A.

therapeia, vide therapeiam præcedentis ſpeciei.

ORDO II. SUPPRESSIONES INGERENDORUM, *conſtrictio meatuum ingerenda admittentium ſine phlegmaſia.*

VII. DYSPHAGIA, eſt deglutitionis ſuppreſſio, impeditio absque notabili reſpirationis læſione & phlegmaſia.

ſpasmodica. 1. D. ſigna ſpasmorum communia denotant hanc ſpeciem; in tetano adeſt ordinario hæc dysphagia; læſio ſeu punctura nervorum fauces perreptantium ſæpe inducit dysphagiam cum aphonia; non pridem mortuus eſt hic vir ex dysphagia, cui occaſionem dederat ulcus faucium, hydrophobi etiam ſunt dysphagi. A. R.

therapeia, indicantur antiſpasmodica diverſa pro re nata & ſymptomatibus.

hyſterica. 2. D. nota omnibus pnyx hyſterica conſtituit hanc ſpeciem; velut glomum ſibi aſcendere ab utero dicunt, qui fauces attingens deglutitionem & reſpirationem ſubito ſupprimit; noſcitur hæc ſpecies ſignis hyſteriæ ſuaque ex fugacitate. B. R.

therapeia, vide *hyſteriam*.

paralytica. 3. D. ſigna paralyſeos, difficultas deglutiendi conſtans perſeverans, reditus ciborum per os vel nares dant diagnoſin hujus ſpeciei; liquida difficilius deglutiunt quam ſolida. Olim reconvaleſcens ex phrenitide laboravi hoc morbo ferme quadrante anni ob paralytoideam debilitatem muſculorum manducationi & deglutitioni ſervientium (muſculi maxillam moventes boni erant) mihi cibi plurimum per os redibant; ingentem bolum deglutire potui, parvus contra ſuffocationem minitans per os redivit; tantum reſupinatus bibere potui. L.

therapeia, vide *paralyſin*.

pharyngea. 4. D. excreſcentiæ variæ, tumores & calculi in pharynge nati, tum incraſſatio glandulæ thymi hanc dysphagiam producunt ex examine faucium patulam. C.

therapeia, agendum eſt in quemlibet tumorem medelis alibi ſcriptis.

œſophagea. 5. D. tumores varii ad finem œſophagi inferiorem exorti cauſſant hanc dysphagiam; cibi quidem deglutiuntur, ſed ad locum obſtructum devenientes inibi hærent ulterius nequeuntes, donec vomitu rejiciantur; tumores producentes hanc dysphagiam obſervati ſunt ſcirrhi, cancri, ſarcomata, indurationes cartila-

tilagineæ, callus, anevrysma aortæ, ulcera &c:

therapeia, obſcuri hujus morbi varietates difficulter noſcuntur ante ſectionem cadaveris; hinc potius palliatur, quam curatur malum.

lacten-tium. 6. D. hæc oritur à palato perforato, defectu veli palatini, aut tonſillarum; noſcitur vero inſpectione accurata in os & fauces infantis. L.

therapeia, quærenda eſt nutrix longiſſimis papillis donata mammarum: vide chirurgos.

tuſſicu-loſa. 7. D. hæc oritur ab epiglottide ob varias cauſſas ſeſe non reclinante tempore deglutitionis ſuper laryngem eamque exacte non claudente; hinc fluida vel etiam micæ panis aſperam arteriam intrantia tuſſim excitant ſuffocantem; ſolidos tenaces paſtaceosve bolos hi bene deglutiunt; palpus & inſpectio profunda faucium hanc ſpeciem prodit.

therapeia, ſupinus bibat, ad latus reclinatus, aut in dorſo jacenti hiantive tenui filo liquida fundantur in fauces lentiſſime; puer olim ex nivium glomo dicto modo fluentem aquam bibi & vocem inarticulatam edebam inſimul.

hydro-phobica. 8. D. vidi hanc in mea defuncta uxore hydrophobica, hæc miſera metritide laborans cum recurrente catalepſi & tetano potum ſibi infuſum maſticavit, ſuſpiria traxit cum rubore faciei & tumore rigido faucium, & tandem liquorem hucusque ſervatum in adſtantes exſpuit petulanter. A.

therapeia, moſchus, cinnabaris & mercurius laudantur contra hydrophobiam.

nau-ſeoſa. 9. D. dum ego poculum aquæ laxativæ Viennenſis ori admoveo fauces convelluntur, & impoſſibile eſt mihi vel guttam deglutire, ſic

ſunt variæ antipathiæ ſeu averſationes variorum ciborum & medicamentorum.

à deglutitis. 10. D. varia corpora ſolida deglutita & in faucibus hærentia cauſſant dysphagiam, ut oſſa, panis, pomum, nummus, fruſta ligni &c: patent hæc ex relatione & inſpectione faucium. D.

therapeia, extrahi peregrina è faucibus debent, vel quandoque ad ventriculum impune trudi poſſunt.

œſophagodialytica. 11. D. œſophago rupto impoſſibilis eſt deglutitio, quam rupturam patefacit examen chirurgicum & hiſtoria ante actorum. A.

valſalviana. 12. D. à violenta diſtractione muſculorum pharyngis luxantur cornua oſſis hyoidis, quod diarthrema ſagax examen harum partium prodit; certe luxatione hac facta non poſſunt ſe contrahere debito modo conſtrictores faucium, quod neceſſarium eſt ad facilem deglutitionem.

therapeia, reponi debent luxata prudenti & perita contrectatione; inſuper ſiccitas nimia faucium & hypoſtaphyle, quam ſuo loco vide dant occaſionem dysphagiæ; labarium vero vitiat tantummodo maſticationem.

gangrænalis. 13. D. hanc ex gangræna ſcorbutica faucium natam non pridem obſervavi lethalem: vide *gangrænam.*

VIII. ANGINA, eſt reſpiratio impedita cum ſenſu obicis in gutture absque phlegmaſia, ſive dein adſit dysphagia, ſive non.

bronchus. 1. A. pendet hæc à lympha intra organa gutturis congeſta, & cognoſcitur ex raucedine, tuſſi, ſternutatione, coryza, dolore faucium obtuſo & tumore tonſillaram glandularumque ſalivalium, adeſt ſimul levis laxa & vul-

go

go ſeroſa aut lymphatica inflammatio cum levi febricula amphimerina veſpertina; pro cauſſa agnoſcit hæc ſpecies frigus ſuſceptum.

therapeia, emeticum tempeſtive datum curat ſubito hanc anginam; proſunt etiam gargarismi ex ſpeciebus pectoralibus, nitro & camphora, vel gargarismus ex ſpeciebus adſtringentibus pariter cum nitro, camphora & melle; apponuntur fomenta calida ex oleo olivarum & ſpiritu C. C., interne datur pulvis compoſitus ex ſtibio diaphoretico & pulvere marchionis; alvum movet utiliter uncia 1. ſalis carolini; rariſſime eſt opus venæ ſectione.

lowe-riana. 2. A. *Lowerus* ligavit venas jugulares cani vivo, poſt aliquot horas omnes partes ſupra ligaturam mire intumuerunt, & intra biduum canis ſuffocatus eſt, durante hac angina œdematoſa lacrymæ & ptyalismus ubertim fluebant, ſoluto vinculo hæc omnia ceſſant.

calcu-loſa. 3. A. calculus ſæpius inventus in faucium aut laryngis muſculis latens cauſſaverat anginam, quem deprehendit examen ſcrupuloſum harum partium.

therapeia, eximatur calculus & læſæ partes ex Arte ſanentur.

à de-glutitis. 4. A. varia deglutita poſſunt caſſare anginam ut oſſa, poma, nuclei &c: cum tuſſi, dysphagia, canendi & loquendi difficultate: vide Acta Pariſina Chirurgica.

therapeia, vide ſpeciem præcedentem.

laquea-lis. 5. A. melancholici, maniaci ſæpius ſeſe ſuſpendunt furore perciti, ſuſpendunt quoque quandoque homines latrones, hoſtes, quin ſtrangulati ſunt; rariſſime etenim prius moriuntur, quam vertebra colli luxata eſt. A.

therapeia, phlebotomiæ largæ & promptæ in brachiis & pedibus indicantur, dein aperiuntur etiam venæ jugulares; aqua pro potu his danda sufficiens.

phymatica. 6. A. scirrhus, carcinoma, sarcoma &c: in faucibus partibusve vicinis genita caussant anginam, quam inspectio & natura dictorum tumorum prodit.

therapeia, vide phymata dicta suo loco.

suppuratoria. 7. A. anginam, quam caussat ulcus, gangræna, vel apostema faucium, noscimus ex inspectione & historia prægressorum: vide *apostema*, *gangrænam* & *ulcus*.

syphilitica. 8. A. ulcuscula sublimia in solo quasi epidelio grisea serpentia in faucibus cum voce rauca, nasali, ptyalismo syphilitico, dolore exiguo & impedimento in loquela produnt anginam syphiliticam: vide *syphilidem*.

febricosa. 9. A. hujus anginæ paroxysmus singulis diebus redibat cum sopore, nausea, suffocatione, doloribus vagis & dysphagia, quæ omnia post aliquot horas evanescebant. P.

therapeia, laudanum exhibuit *Riverius*; indicari videtur kinkina & pulvis meus antifebrilis.

hydrophobica. 10. A. vide *dysphagiam hydrophobicam*.

nasalis. 11. A. tumor pituitosus, œdomatosus, catarrhalis membranæ pituitariæ nares posticas succingentis producit anginam nasalem; hinc dysphagia, difficultas loquendi, per nares respirandi, odor cupri in naribus, pervigilium; superest odoratus, adest otalgia & ptyalismus; dum dormiunt, respirant ore aperto. A.

therapeia, habui ægram hac anginam laborantem, dedi cathartica acria & clysmata, collo

collo circumposui cataplasma ex floribus sambuci, meliloti, ruta & foliis sambuci ex spiritu C. C. & lacte, de nocte texi collum emplastro de meliloto; gargarisabat ex decocto florum sambuci, cui camphoram & sal C. C. addideram.

scorbutica. 12. A. scorbutici ex signis scorbuti noscendi patiuntur subin levem phlogosin faucium cum tumore & dolore glandularum. D.

therapeia, patet ex scorbuto & specie praecedente.

polyposa. 13. A. polypus narium in gulam protensus facit quandoque anginam & dysphagiam, ut saepius observatum est ab Autoribus. C.

therapeia, vide *sarcoma.*

anevrysmatica. 14. A. anevrysma cujuscunque arteriae ad laryngen aut pharyngem pertinentis potest anginam caussare. C.

therapeia, vix aliqua.

bronchocelica 15. A. struma thymi glandulae, bronchocele aucta seu hernia asperae arteriae, saepius caussarunt anginam. L.

therapeia, vide *trachelophyma.*

paralytica. 16. A. malo omine in fine acutorum saepius adsunt fauces glabrae, plumbeae & ex resolutis musculis angina; paralysis potest sola harum partium accidere & anginam costituere, praesertim si vertebrae colli subluxentur.

therapeia, in fine acutorum anginae supervenientis mors est unica medicina, de reliquis duabus varietatibus vide *exarthrema* & paralysin.

spasmodica. 17. A. vide *dysphagiam spasmodicam.*

ORDO III. SUPPRESSIONES imi ventris.

IX. DYSMENORRHOEA, menstrua suppressa, dolorifica cum lumbagine, cephalalgia, dyspnœa, palpitatione cordis &c. constituunt characterem hujus generis; fluxus menstruus periodicus à tribus ad 8. dies protelari solet; quantitas sanguinis à quinque ad 10. uncias limitatur; circa 13. annum ætatis incipit, & ad 45. plerumque producitur; sanguis refert sanguinem victimæ.

à conceptu. 1. D. studiosus posui hanc speciem; virgines enim ex clandestino coitu gravidæ fluxu menstruo privatæ persæpe interpellant opem Medicorum, ad quam dysmenorrhœam dignoscendam magna opus est astutia in Medico; interea tamen si puella quoad omnia bene valet, urinam mingit sanam, pupillam oculorum habet valde patentem, palpebras inferiores tumidulas cæruleſcentes, dentium dolorem, vomituritiones, mammas turgidas, orificium uteri calens & clausum, ac in vagina profundius primis septimanis pendens gravidam habeto, & menses non moveto; raræ dantur mulieres tempore graviditatis menstruantes; monstra sunt illæ, quæ tantum tempore graviditatis menstruant, & extra hoc tempus mensibus carent.

atretica. 2. D. quibus hymen orificium vaginæ clausit, parietes vaginæ sauciati coaluerunt, vel orificium uteri ex coalitu abolitum est, hæ periodo sua non gaudent, quæ omnia definit examen obstetricium.

the-

therapeia, medela hujus ſpeciei ex manu chirurgica ſperanda eſt.

à vitiis uteri. 3. D. ſarcoma, ſcirrhus, cancer, ulcus, callus, inflammatio uteri, phyſometra, hydrometra, dyſmenorrhœam cauſſant, qui omnes morbi utpote principia hujus dyſmenorrhœæ cognoſcuntur ſuis ſignis alibi ſcriptis. D.

therapeia, tolle morbos dyſmenorrhœam cauſſantes ſuis remediis, dein fors fluent menſes regulariter.

ſupple-ta. 4. D. hæmorrhoides nimium fluentes, nimiæ phlebotomiæ, hæmorrhagiæ variique fluxus ſupprimunt menſes. D.

therapeia, fluxus ſupprimendi ſunt, & menſes provocandi borrace, nitro & marte interne datis; vulvæ immittendi vapores aquæ, cui incocta fuit ſabina, pulegium, artemiſia & ruta.

erro-nea. 5. D. menſes obſervati ſunt regulariter fluere ex dentium alveolo, auribus, mammis, umbilico, digito & cute &c.

therapeia, curatur ut præcedens, præmiſſa phlebotomia pedis.

plethorica. 6. D. plethora nimia univerſalis ſuis ſignis noſcenda comprimendo vaſa minora venoſa, arterias ultra tonum extendendo producit hanc dyſmenorrhœam, quam comitatur pulſus ſuppreſſus, ſtupor artuum, lumbago gravativa, tumidæ venæ, anxietas, aſthenia.

therapeia, vena ſecari debet his primo in brachio, deinde vena ſecanda eſt in pede, vel pes ſcarificandus; ſerum lactis lamiatum bibant hæ cum infuſo artemiſiæ lignique ſabinæ; fibræ radicis hellebori nigri, mars, nitrum & borrax his conducunt, ſumant pilulas ex extracto bryoniæ, croci, myrrha, aſſa

fœti-

fœtida, oleo ſtillatitio ſabinæ & oleo preſſo nucis moſchatæ; pediluvia adhibeant calida frequenter.

hæma-taporica. 7. D. vide *hæmataporiam.*

cache-ctica. 8. D. virgines tabidæ, hydropicæ &c. ſæpe menſibus carent, quas facile noſcimus aliunde.

therapeia, ſi cachexiæ ex ſuppreſſione menſium natæ ſunt, hujus reſpectus haberi debet, & menſes caute ſollicitandi ſunt; chloroticis licet pedes oidematoſos habentibus dato prius purgante in pede curo venam tundi, deinde do chalybem, vel ſequens infuſum: ℞. ſummitatum ſabinæ drach: 1. radicis bryoniæ, hellebori nigri aa ſcrupul: 1. florum tanaceti manip: ſemiſſem, nucem moſchatam $\frac{1}{2}$; conciſſa & miſta infunde ℔ß. vini rubri, ſtent ſuper fornace calida per noctem, mane vaſe cooperto ebulliant momento, colaturam ebibat, & ſic pluribus diebus continuet, hac formula etiam obſtructiſſimas plerumque aperui.

à rigiditate vaſorum. 9. D. hæ ſunt ſiccæ & macræ virgines fibris rigidis donatæ, raro ſudantes, curis exhauſtæ, melancholicæ; vel lacertoſæ viragines robuſtæ, ruffeſcentes cute rigida. L.

therapeia, indicantur ſerum lactis lamiatum, balnea, vapores tepidi utero ſuſcepti, lac chalybeatum, vita ruralis & otioſa, victus humectans, phlebotomiæ pedis, infuſum pulegii pro potu ordinario & manna ex aqua ſabinæ ſcopo purgante ſæpius repetita.

à laxitate vaſorum. 10. D. pingues, leucophlegmaticæ & vaſis laxis gaudentes ex nimia ſeſſione, aut potu aquoſo, exigua habent menſtrua, vel nulla.

the-

therapeia, his optime chalybs & infusum Nro. 8. scriptum conducit, prodest commotio, labor rusticus, saltus & purgantes pilulæ emmenagogæ.

a spis-situdine hmorum. 11. D. sanguis missus harum est admodum spissus & niger exiguo sero cinctus, si quæ habent menstrua sunt dolorifica, sanguis menstruus est spissus & ater, stupores artuum sentiunt, caro harum est plerumque firma, pulsus lentus, ira tenax & vehemens.

therapeia, phlebotomiæ pedis, balnea, serum lactis lamiatum, potus ordinarius ex infuso pulegii, victus diluens, sapo venetus, nitrum, borrax, saccharum lactis, vapores emmenagogi vulva excepti prosunt.

acri-monials. 12. D. varia acrimonia humorum aliunde noscenda irritando uteri vasa contractionem horum caussat & dysmenorrhœam; hysteralgia hæ laborant & pruritu cutis, menses acres plorant & urentes, urinam mingunt acrem & odoriferam.

therapeia, curatur sæpius jam dictis & contrariis acrimoniæ cognitæ.

aci-dalis. 13. D. acetum & spiritus acidi minerales ipseque liquor anodynus mineralis minuunt, sistunt menses, ut toties expertus sum, quæ species ex relatione ægræ patebit.

therapeia, limatura martis est optima his medicina.

spa-smodica. 14. D. spasmi varii constringunt vasa uteri & menses supprimunt; quod nosces ex signis spasmorum & ex relatione ægræ.

therapeia, indicatur opium, castoreum, assa fœtida, Zibethum, succinum, mars & stachys fœtida.

pathe-

pathematica. 15. D. ira, timor, metus & mœror quotidie supprimunt menses, quæ ultro patent.

therapeia, prosunt phlebotomiæ, balnea pedum, nitrum cum elæosaccharo rutæ, sabinæ, vel majoranæ cum emmenagogis & remediis moralibus.

libidinosa. 16. D. libidinosas facile noscimus strabones ex oculis scintillantibus fugitivis; colore faciei subito variante, suspiriis, borborygmis abdominis & pulsu inordinato, viduæ juvenes & virgines robustæ carentes coitu dysmenorrhœa laborant; quia nemo irritatione vaginæ fluxum sanguinis ad uterum allicit, vasa distendit, circulationem auget. Notum est omnibus in coitu pulsum fieri magnum, mollem & frequentiorem naturali absque celeritate aucta.

therapeia, optimum est his & plerisque aliis dysmenorrhœa laborantibus jungere maritum robustum; si vero istud fieri nequit; debilitandæ & curandæ sunt ut viragines.

frigeralis. 17. D. infrigidatio pedum & genitalium persæpe caussat dysmenorrhœam vasa constringendo & fluida densando; virginem vestalem nosco, quæ in sacristia frigida saxis strata serviendo in dysmenorrhœam incidit tam obstinacem, quod nullis remediis hanc solvere potuerim.

therapeia, illico his balneum pedum ordinandum, vel calidi lateres pedibus supponendi, dandum sudoriferum ex borrace, stibio diaphoretico & sale C. C., cui superbibant infusum florum sambuci & herbæ pulegii; virginem vestalem superius dictam nullis remediis juvare potui; hinc omni, vel ad minus omni altero mense venam sibi in supplementum mensium secari curat, & utcunque valet.

stil-

ſtilla-titia. 18. D. eſt effluxus ſtillatitius, diuturnus & dolorificus ſanguinis menſtrui, ſtipatur talis fluxus hyſteralgia, anxietate & debilitate. C.

therapeia, habui matronam curandam, quæ huic ſtillicidio quadrante anni obnoxia erat, ſecta ſibi fuit bis vena in brachio, bibit decoctum aperitivum majus cum rheo & emmenagogis, ſæpius ſumpſit rheum ſolum ſcopo purgante, & convaluit.

inordinata. 19. D. circa 40. vel 45. annum ætatis incipiunt menſes fieri inordinati in fœminis & quidem naturaliter; dum contra annis menſtruationi dicatis iſta irregularitas accidit, tunc eſt morbus ſive quantitate minuta, ſive periodis peccet.

therapeia, inquirenda eſt cauſſa irregularitatis menſium & impugnanda indicatis; emmenagoga ſunt majorana, pulegium, artemiſia, ſabina, ruta, tanacetum, bryonia, helleborus niger, crocus, nux moſchata, folia macis, leviſticum, ariſtolochia, gummi gutta, aſſa fœtida, ſtachys fœtida, nepeta, borrax, mars, phlebotomia, electrum & pediluvia; veſtales frauentallenſes curam incipiunt ab emeticis fortibus.

X. DYSTOCIA, dolorifica, laborioſa ultra modum fœtus excluſio aut ſecundinarum vel penitus impoſſibilis.

Dyſtociæ ex parte matris.

aſthenica. 1. D. mater eſt debilis à conſtitutione nativa, vel ob morbos prægreſſos, præſentes, quas cauſſas debilitatis facile cognoſcimus A.

therapeia, vide *Plenkium*.

colicalis. 2. D. tormina partus incipiunt in lumbis, ſucceſſive deſcendunt, & in orificio uteri terminantur

cum

cum ejusdem diductione, quæ tormina habent sua intervalla; colica vero parturientem prehendens nihil horum habet. A.

therapeia, dantur clysmata emollientia & evacuantia; intus laudatur oleum amygdalarum & opium; pulsus elevatus phlebotomiam poscit; mulierculæ ungunt abdomen oleo rosarum.

pathematica. 3. D. ira, indignatio, metus, mœror, animi dejectio, pudor & pusillanimitas partum difficilem & tardum sæpe reddunt; non pridem primipara mortua est ex hac dystocia; ex summa animi dejectione, licet fœtus fuerit optime situs, languens mulier ne hilum promovit fœtum ad exclusionem, nec uterum aperuit. A.

therapeia, facundia obstetricis & adstantium matronarum hic plurimum prodest, faciendæ sunt his promissiones munerum, & os coccygis digito irritandum.

angustialis. 4. D. angustant vias fœtui imperforatio, coalitus vaginæ, tumores, ut colpocele &c: ossium nimis magna vicinia, ut semel observavi; non enim admittebant rami ossium pubis & ossis ischii plus quam meos duos digitos; vesica urina repleta quoque angustat vias, tum intestinum rectum scybalis repletum, partium harum rigiditas nativa, cicatrices & cohæsio nimia partium ex ætate provecta nata. A.

therapeia, caussas angustantes vias hasce tolle indicatis remediis, & partum promove juxta leges obstetricias.

hysteroloxica. 5. D. vide *hysteroloxiam*.

pelvialis. 6. D. pelvis plana, compressa, incurva, gibbosa facit difficilem partum, aliquando & impossibilem. A.

the-

therapeia, partus plerumque debet fieri artificialis.

hernialis. 7. D. bubonocele aut laparocele quasi uterum & omnia viscera quandoque in se continet, & partum difficilem reddit.

therapeia, manibus partes elapsæ reponi debent & repositæ servari.

Dystociæ ex culpa fœtus.

à mole fœtus. 8. D. moles fœtus est major in toto, vel in parte; gemini quoque molem augent, subin intrat fœtus cum mola; varia monstra, gemini concreti, reddunt partum difficilem, vel impossibilem. A.

therapeia, dum moles fœtus in tantum vias superat, ut insanum sit expectare ejus exclusionem, suadent tunc Auctores partum cæsareum; ego duabus adfui puerperis, quibus uterus ruptus fuit, & ambæ intra paucas horas mortuæ sunt; jam nescio, quomodo partus cæsareus tam levi manu executus & quidem feliciter fuit: ego opto nihilominus, ut cuique feliciter succedat. Dum abdomen infantis ex ascite, anasarca, vel caput ex hydrocephalo tument, paracentesi solvantur hi tumores: vide *Plenkium* de his omnibus.

à fœtu mortuo. 9. D. conjectamus fœtum mortuum esse in utero ex vulnere gravidæ, lapsu, contusione, metrorrhagia, effluxu aquarum amnii ante plures dies, flacciditate mammarum, facie plumbea matris, oculis cavis & aspectu languido, dysodia anhelitus & quiete fœtus protracta.

Asserimus contra fœtum esse jam mortuum ex quiete infantis in utero multorum dierum, stillicidio multorum humorum fœtidorum ex utero, volutatione fœtus in utero solum jux-

ta leges gravitatis, ex frequenti ſyncope & convulſionibus matris, elapſu placentæ aut funiculi umbilicalis, frigore in utero à manu eidem immiſſa percepto, defectu pulſus fontanellæ, arteriarum funiculi umbilicalis & in carpo, vel collo infantis, mollitie capitis, ſuturis cranii nimium hiantibus, aut decuſſatis. A.

therapeia, partus artificialis.

à ſitu fœtus. 10. D. dum vertice prægreſſo facie verſa ad os ſacrum gliſcit infans ex utero, aut pedibus præviis proni erumpere nituntur, vel etiam natibus, tunc ſitu non peccat infans; alii vero omnes ſitus ſunt vitioſi: vide *Plenckium.*

à ſecundinis elapſis. 11. D. dum funiculus præit difficilis imo ſine arte impoſſibilis eſt partus, uteri orificium ſpaſtice contractum conſtringit funiculum, ſupprimit circulationem, & perimit fœtum; ubi porro placenta fœtum præit, mater in ſummo periculo vitæ verſatur. A.

therapeia, partus artificialis continuo fieri debet: vide *Plenckium.*

à conceptu tubali, aut ventrali. 12. D. ſubin conceptus fit in tubis fallopianis vel ovariis, ibique fœtus creſcit, cujus excluſio per vias ordinarias impoſſibilis; tetigi orificium uteri hebrææ gravidæ ex conceptu ventrali, & inveni ſimillimum orificio extra graviditatem.

therapeia, hic partus cæſareus tentari debet.

molaris. 13. D. conceptus verus quoquo modo deſtructus manente adhæſione placentæ ad uterum facit molam: vide *graviditatem molarem.*

therapeia, emmenagogis, clyſmatibus acribus, manu obſtetricis, vel unco excutitur mola.

à ca-

à capite, vel trunco in utero relicto. 14. D. trahentes fatuæ obstetrices & rotantes agrippam corpus exstans rumpunt quandoque collum, & caput fœtus solitarium in utero manet, idem faciunt aliæ caput à corpore in utero latente abrumpentes. A.

therapeia, uncis hæc relicta in utero extrahi debent: vide *Levret* & *Plenk.*

ab adhæsione placentæ. 15. D. utero placenta subin nimis adhæret, vel funiculo umbilicali abrupto protrahi nequit, unde fit partus difficilis.

ttherapeia, clysmata ano injice, cataplasmata emmenagoga abdomini appone, quæ si non sufficiunt, obstetrix manu demissa in uterum deglubat placentam perite & eximat.

XI. DYSHÆMORRHOIS, est suppressio suetarum hæmorrhoidum; dum fluxus hæmorrhoidum suetarum periodicus sæpius supprimitur ex quacunque occasione ante annumcirciter 60. 65. quo hic fons sponte siccari solet, oriuntur lumbago, ischias, vertigo, cephalalgia, tensio cervicis, anxietas, dyspnœa, colica &c. hæmorrhoidum flùxus, qui ultra 65. annum ætatis protelatur, jam morbosus haberi debet & supprimi minuive; senectus enim hunc fluxum non fert; hæmorrhois rarissime cum constantia sanitatis observatur; hinc vix pro beneficio haberi potest, licet morbos graviores prævertere dicatur.

supple-ta. 1. A. hæmorrhagiæ ſpontaneæ, vel artificiales intempeſtive hœmorrhoides ſiccant.

therapeia, ego nunquam lubens citavi fluxum hæmorrhoidalem; interim tamen ſi ægri voluerunt eſſe obnoxii huic martyrio, ſequentia ſuaſi: bibant ſæpius caffée nigrum, chocoladam vanillatam, vinum rubrum hungaricum, pediluviis utantur calidis veſpertinis, venam ſibi in pede ſæpius tundi curent, podici applicent fomenta ex ſabina, ruta, aloe, ariſtolochia, lupulo & radice hellebori nigri; intus ſumant aloem, colocynthidem, ſabinam cum omnibus emmenagogis.

pathe-matica. 2. D. terror, mœror perſæpe hæmorrhoides ut & alios fluxus ſupprimunt, quod ex relatione patet. A.

therapeia, animus exhilarandus eſt, vena ſaphena aperienda & methodus *primæ* ſpeciei ordinanda.

pletho-rica. 3. D. nimia plethora ſupprimit hæmorrhoides ut menſes: vide *plethoram*.

therapeia, ſeco his venam primo in cubito, dein in pede: vide ſpeciem *primam*.

acida-lis. 4. D. omnes hæmorrhagias ſiſtunt acida mineralia & vegetabilia. A.

therapeia, indicantnr abſorbentia: vide ſpeciem *primam*.

ab ad-ſtringen-tibus. 5. D. adſtringentia intus ſumpta, vel externe applicata ſupprimunt hæmorrhoides.

therapeia, vide ſpeciem *primam*.

frige-ralis. 6. D. frigus ad podicem admiſſum, vel liquida gelida eidem applicata ſtringendo vaſa hæmorrhides ſupprimunt.

therapeia, indicantur ſudorifera cnm therapeia numero *primo* ſcripta.

biru-

hirudinalis. 7.D. hirudines sæpius applicatæ mariſcis ad exſugendum ſanguinem hæmorrhoidalem cauſſant cicatrices, unde ſuppreſſio hæmorrhoidum.

XII. OBSTIPATIO, fæcum alvi exoneratio impedita. Carolus *Linnæus*; eſt nimirum ſegnis, difficilis, rara fæcum alvi excretio, vel plane nulla etiam medicamentis prolici poſſunt excrementa; Medici aſſiduo curant obſtipationem, & tamen hanc nec in numero morborum tolerant; ecquidem raro eſt morbus per ſe, ſæpiſſime vero ſymptoma hoc alios morbos comitatur & auget.

Inter innumeras obſtipationis ſpecies obſervantur ſequentes præcipue: *gravidarum, puerperarum, medicamentoſa, phymatica, iliaca, hæmorrhoidalis, ſpaſtica, ab ingeſtis nucleis, à concretione ani, febrilis, calculoſa, paralytica, ſcybaloſa, ſuppleta &c.*

therapeia, obſtipationem ſolemus reſerare clyſmatibus emollientibus, laxantibus acribus, fumo tabaci inflato, ſuppoſitoriis; purgantibus variis intus datis; balneis; quandoque neceſſaria eſt & phlebotomia.

CLASSIS VII. SYNOPSIS.

SPASMI.

Character Classis: contractio constans, vel interpolata musculorum motum localem efficientium, eaque invita.

ORDO I. SPASMI TONICI PARTIALES, rigiditas organi, vel artus determinati.

I. STRABISMUS, oculi spasmus axium opticorum divergentiam inferens.

II. TRISMUS, maxillæ inferioris spasmus tonicus, vel clonicus.

III. OBSTIPITAS, vulgo *torticollis*, colli spasmus tonicus capitis nativam mobilitatem tollens & directionem mutans.

IV. CONTRACTURA, est artus cujusdam ut brachii, cruris &c: constans & diuturna rigiditas sensim exorta.

V. CRAMPUS, subitanea, fugax, dolorifica musculi rigiditas.

VI. PRIAPISMUS, penis injucunda rigiditas.

ORDO II. SPASMI TONICI GENERALES, rigiditas totius fere corporis.

VII. TETANUS, spasmus generalis tonicus subito ortus cum dyspnœa.

VIII. CATOCHUS, spasmus generalis sensim ortus sine dyspnœa.

ORDO

ORDO III. *SPASMI CLONICI PARTIALES, agitatio invita & coacta cujusdam organi aut artus, cujus motivum non percipitur.*

IX. NYSTAGMUS, ſpaſmus clonicus oculi, vel palpebræ.

X. CARPHOLOGIA, eſt motus velut convulſivus manuum, quo ægri floccos è veſtibus evellere, paleas colligere, muſcas venari &c: videntur.

XI. SUBSULTUS, eſt motus palpitans aut tremulus tendinum juxta carpum potiſſimum obſervabilis.

XII. PANDICULATIO, ſpaſmus artus ſucceſſive extendens per vices, ſemivoluntarius.

XIII. APOMYTOSIS, ſuccuſſio cutis & capitis, tremula, violenta cum exſpiratione ſonora quaſi ſtertoroſa.

XIV. CONVULSIO, agitatio invita artus, vel muſculi cum animæ libertate in reliquis & circumſtantiarum perceptione, recurrens.

XV. TREMOR, artus alterna per itus & reditus frequentes motitatio cum movendi voluntate concurrens.

XVI. PALPITATIO, pulſatio in regione cordis inſolita pulſui arteriarum numero, minime vero intenſitate reſpondens.

XVII. CLAUDICATIO, eſt inter gradiendum cruris motus, quo centrum gravitatis trunci ſenſibiliter dextrorſum, vel ſiniſtrorſum transfertur.

ORDO IV. SPASMI CLONICI GENERALES, sunt spasmi clonici totius corporis, vel plurium partium simul.

XVIII. PHRICASMUS, est totius cutis spastica succussio frigorifera.

XIX. ECLAMPSIA, est artuum seu musculorum plurimorum spasmus clonicus acutus cum sensuum obscuratione.

XX. EPILEPSIA, est spasmus artuum clonicus, periodicus, chronicus cum obscuratione sensuum.

XXI. HYSTERIA, est artuum organorumque etiam internorum spasinus clonicus, tonicusve paroxysmis fugacibus ac leviter variantibus insignitus cum urina hyalina, mortis formidine intensissima & partium convulsarum teneritudine attactum fugiente. Signa pathognomica hujus morbi statuit Ill: *Actruc* agitationem matricis, pnycem, constrictionem pectoris & glomum fluctuantem in abdomine.

XXII. SCELOTYRBE, est motus semivoluntarius unius lateris, vel totius corporis inter gradiendum, aut comedendum gesticulationem, vel festinationem histrionis referens.

XXIII. BERIBERIA, est motus gradientium genua retrahens cum tremore, formicationis sensu, vocis raucedine; hic morbus est Indis familiaris.

ORDO

ORDO I. SPASMI TONICI PARTIALS, rigiditas organi, vel artus determinati.

I. SRABISMUS, oculi alterutrius ſpaſmus tonicus axium opticorum divergentiam, vel convergentiam nimiam inferens, ſeu eſt ſpaſmus tonicus oculi, unde hujus axis cum alterius axi ad unum objectum non convergit.

luſciditas. 1. S. luſcus eſt, qui alterutro oculo non directe videt, ſed oblique tueri objecta cogitur, ut diſtincte videat; unus oculus oblique tantum videre poteſt; limis ſeu tranſuerſis oculis vident, quod fit ob vitium retinæ, vitiatam corneæ convexitatem, Leucoma, aut vitiatum ſitum lentis. L.

therapeia, vide *leucoma*, cæteræ cauſſæ vix tolli poſſunt.

vulgaris. 2. S. infantes ob pravam conſuetudinem unum oculum vertendi ad objecta videnda ſine altero ſtrabones fiunt; tumores, maculæ naſi idem vitium cauſſant. L.

therapeia, ſtrabiſmus infantum ex prava conſuetudine natus curatur tabulis, aut velis è fronte pendentibus foraminulis duobus oculis reſpondentibus perforatis: vide *Heiſterum*.

à debilitate. 3. S. quando debiliorem viſum habemus in uno oculo, hunc quaſi negligimus, & alterum utpote perſpicaciorem dirigimus ad objecta videnda; unde ſtrabiſmus ſequitur, qui eſt vel connivens ut in amore percitis; vel divergens, vel inæqualis altitudinis. L.

therapeia, difficillime curatur hæc ſpecies, fors prodeſſent meæ pilulæ antiparalyticæ cum ſucco millepedum, ſabina & betonica;

tentare oportet arnicam & corruſcationes electricas.

ſpaſmodicus. 4. S. producitur hic à convulſione muſculi unius vel alterius oculi ob inſultum eclampſiæ, epilepſiæ &c: in hoc ſtrabiſmo oculus conſtanter eſt verſus introrſum, extrorſum, ſurſum, vel deorſum. L.

therapéia, vide *contracturam* & *tetanum.*

paralyticus. 5. S. ſi muſculus quidam ex rectis oculi paralyſi, vulnere, ulcere, vel alia quavis de cauſſa laxatus & reſolutus fuerit, antagoniſta convulſus manet immobilis, vel totus oculus paralyticus factus non convergit cum altero ad imperium voluntatis prompto. L.

therapeia, vide *paralyſin.*

catharrhalis. 6. S. congeſtio dolorifica catarrhoſa, vel alia quæcunque in muſculo oculi producit hanc ſpeciem, tumor nimirum impedit liberum motum oculi, unde fit ſtrabiſmus; noſcimus porro hanc ſpeciem ex prægreſſis, concomitantibus & ſymptomatibus catarrhoſis. B.

therapeia, indicantur phlebotomia, cathartica & ſudorifera cum ſacculis diſcutientibus oculo extus applicandis, opiata cave porrigas.

ſymptomaticus. 7. S. muſculus elevator oculum unum ſurſum convertit in hydrocephalo interno, eclampſia, febribus &c: hinc iſti puſilli patriam ſuam *cœlum* reſpicere dicuntur; vidi ſæpius hunc lethalem ſtrabiſmum. A.

therapeia, nulla.

myopum. 8. S. myopes ſunt illi, qui tantum proxima diſtincte vident, remota contra confuſe cernunt, hi breviſſimam viſus extenſionem habentes objectum, quod diſtincte videre volunt, prope alterutrum oculum ponunt, illudque obli-

obliquo vultu tuentur, & alter oculus ut inutilis divergit. L.

therapeia, hi vitris concavis juvantur.

aquino-ctialis. 9. S. gens *Jaggas* & *Loangoenses* sunt strabones & nyctalopes, ut peregrinatores scribunt.

cali-gantium. 10. S. caligantes propter vitium externum & sensibile oculorum bene non vident: vide *caliginem.*

crystal-linaris. 11. S. propter situm mutatum lentis crystallinæ nascitur subin strabismus; militem vidi cum hernia scleroticæ ad canthum temporalem, quapropter lens magis extrorsum erat & strabismum caussabat. L.

therapeia, ferme nulla.

II. TRISMUS, est spastica contractio tonica, aliquando visa fuit solum clonica maxillæ inferioris, vulgo *turtora oris* dicitur; rusticus venerat ad me pedes trismo tonico laborans pro consilio contra hunc morbum; datur igitur solitarius hicce morbus: vide *tetanum.*

nascen-tium. 1. T. noscitur hic morbus ex fletu obscuro recens natorum, ex rigore musculorum maxillam claudentium, difficultate in diducenda maxilla inferiore. A.

therapeia, contra hunc infantum morbum suadent Autores emetica, cathartica, nervina, & clysmata cum inunctionibus oleosis externis spinæ dorsi & maxillarum, ac suffimentis. ℞. pulveris de gutteta gran IV. pulv: C. C. philosophice p͡pti, cinnabaris antimonii a͡a gr. 2. ambræ griseæ gr: 1. sacchari rosati

gr.

gr. v., fiat inde pulvis, ſingulis horis ſumat hujus trientem ex ſyrupo pæoniæ.

traumaticus. 2. T. vulnera, ulcera muſculorum maxillæ, punctturæ, luxatio artuum & acria plagis maxillaribus applicata producunt hunc triſmum. A.

therapeia, peregrina acria eluenda, oleum terebinthinæ plagis infundendum; nervus quandoque penitus reſcindi debet, cataplaſma emolliens cum floribus papaveris applicari & ſanguis vena tuſa demi; quandoque triſmum cauſſat nimia hæmorrhagia, de quo vide *convulſionem*.

inflammatorius. 3. T. inflammatio muſculorum maxillæ & tonſillarum ſæpius infert triſmum: vide *phlegmonem* & *cynanchen*.

ſcorbuticus. 4. T. hæc ſpecies triſmi patet ex ſignis ſcorbuti præſentis, dolor hunc comitatur in articulo maxillæ, qui maſticatione & oſcitatione augetur; diducunt hi maxillas, aſt cum difficultate & dolore. C.

therapeia, vide *contracturam ſcorbuticam*.

verminoſus. 5. T. inter dormiendum aut vigilandum ſtrident dentibus verminoſi, qui triſmus natus ex convulſione pterygoideorum muſculorum comitatur variolam & febres verminoſas; noſcimus hunc triſmum ſignis vermium.

therapeia, vermifugis impugnari debet pharmacis.

equinus. 6. T. equi triſmo laborantes præſepium dentibus impetunt, & *tic* edunt.

therapeia, cauſſa hujus triſmi inquirenda inventaque indicatis tollenda.

crepitans. 7. T. triſmus crepitans eſt ſymptoma febrium intermittentium & quarundem remittentium.

hypochondriacus. 8. T. novi hypochondriacos, qui vigilantes & dormientes ingratiſſimo ſono dentibus ſtridebant quaſi ſemper, alii vero ſtrident ſolum vigi-

les

les, alii contra dormientes ſtridore delectantur. L.

arthriticus. 9. T. eſt difficultas maxima eaque dolorifica os aperiendi ob rigiditatem muſculorum maxillæ, per menſes quandoque excrucians cum ptyalismo & perviglio, noſcimus hanc ſpeciem ex diatheſi arthritica & exacerbatione veſpertina.

therapeia, oportet materiam arthriticam ad loca ſibi propria deturbare balneis, epiſpaſticis & veſicantibus; oportet quandoque venam his tundere, alvum ſtimulare uncia una ſalis carolini; pro potu ordinario feliciter hi bibunt decocta ſudorifera.

febrilis. 10. T. ſtridere dentesve collidere, ſi cui à puero familiare non ſit, fanaticum atque mortiferum; ſi quis vero delirans id faciat, omnino funeſtum. *Hippocrates* in Coacis T. I. p. 543.

capiſtratus. 11. T. eſt impoſſibilitas diducendi maxillam inferiorem à ſuperiore propter agglutinationem interioris partis genarum cum gingivis; ptyalismus, ulcuſcula & excoriatio ſubin dant occaſionem huic agglutinationi.

therapeia, peragitur ſolutione concretorum manu chirurgica & impeditione per turundas, ac laminas plumbeas interpoſitas, ne amplius fiat concretio.

maxillaris. 12. T. ex læſione nervi maxillam inferiorem intrantis obſervatus fuit trismus dolorificus à chirurgo *André*.

therapeia, infundatur plagæ balſamum vitæ, vel oleum terebinthinæ in aqua vitæ ſolutum, aut, ſi hæc eludat malum, nervus penitus reſcindantur.

catarrhalis. 13. T. ex frigore ſuſcepto præſertim humido ſæpius naſcitur trismus, qualem ante 5. annos

ipſe-

ipsemet passus sum; hunc noscimus ex relatione ægri, vel adstantium.

therapeia, sudorifera indicantur & fumatio cum camphora maxillæ, dein opportet sumere catharticum.

articularis. 14. T. aliquando cartilago libera inter capitulum & glenam intumescit, synovia spissescit: hinc difficulter & cum crepitu maxillas diducunt ac claudunt; hunc trismum ipsemet semel passus sum.

therapeia, sumpsi purgans, camphoram & myrrham masticavi, & externe apposui emplastrum diaphoreticum camphoratum.

sardonicus. 15. T. sardonicus risus, sardiasis, spasmus cynicus sunt synonyma; angulos oris ad aures trahit hic spasmus musculorum buccinatorum & zygomaticorum; oculi faciesque rubent, aut livescunt, dentibus strident, & murmur inconditum ac obscurum edunt; unde hi à diabolo obsessi putantur, ranunculus quoque *sceleratus*, qui hic copiose crescit, assumptus caussat hunc trismum: vide *diaphragmitidem.* A.

therapeia, ranunculus sceleratus emetico excuti debet, dein lac copiosum in potum largiendum: vide *diaphragmitidem.*

phymaticus. 16. T. tumores varii in cavo oris & extus circa & super maxilla sæpius caussant trismum oculis & palpo patentem.

therapeia, hæc ex chirurgia peti debet.

paralyticus. 17. T. est distorsio oris ob hemiplegiam alterius lateris: vide *hemiplegiam*; kinkina scribitur curasse hunc morbum.

diarthrematicus. 18. T. diarthrema maxillæ inferioris producit quoque trismum; vide *diarthrema*.

III. OBSTIPITAS, eſt colli ſpasmus, vulgo dicitur *torticollis*, tonicus, vel clonicus capitis mobilitatem & directionem mutans.

ſpaſmodica. 1. O. muſculi caput rotantes, flectentes ſpaſtice contracti tonice, vel clonice caput ſervant morboſe in ſitu, quem eidem dare poterant ex imperio voluntatis.

therapeia, cauſſa inquirenda & indicatis tollenda eſt; dictam obſtipitatem cauſſant plerumque hæmorrhagiæ, puncturæ, acria plagis indita, hypochondriaſis, hyſteria &c:

paralytica. 2. O. paralyſis muſculorum colli relinquit obſtipitatem: vide *paralyſin.*

catarrhalis. 3. O. dolent, leviter tument, immobiliaque ſunt organa collum moventia ob frigus ſuſceptum calente corpore cum phænomenis catarrhoſis.

therapeia, indicantur ſudorifera interna & externa, cathartica & balnea.

gibboſa. 4. O. oritur hæc ab inflexione vertebrarum, diſtorſione, aut exoſtoſibus: vide *primam* claſſem.

phymatica. 5. O. varii tumores colli ſæpius faciunt obſtipitatem oculo & palpo patentem.

IV. CONTRACTURA, eſt artus unius, vel plurium conſtans, diuturna rigiditas, inflexilitas.

melancholica. 1. C. melancholicos ſubin afficit contractura cum ſtupore, formicatione. L.

therapeia, vide *melancholiam.*

arthritica. 2. C. notum eſt ex veteri podagra, rheumatiſmo mire contorqueri, contrahi & immobiles fieri artus, quod ex diatheſi arthritica & relatione patet. L.

thera-

therapeia, his prosunt balnea sulphurea, electrum, serum lactis sinapinum cum sapone veneto; præscripsi etiam cum bono effectu infusum omni mane sumendum ex arnica, chamædry & chamæpyti.

scorbutica. 3. C. hanc speciem produnt signa scorbuti: vide *scorbutum.*

paralytica. 4. C. membra paralytica sæpius rigescunt contractaque fiunt plerumque cum remanente sensu. L.

therapeia, tentavi fulmina electrica cum aliquo effectu, reliqua ferme omnia gratis in usum traxi.

rachialgica. 5. C. patet hæc ex signis rachialgiæ, & curatur aquis sulphureis potuve lactis ubere cum aqua calcis.

bohemica. 6. C. vina acida, austera, acido sulphuris imprægnata coagulando lympham hunc morbum inducunt; potatorum talis vini unus digitus post alium obrigescit, ut sæpius vidi. L.

therapeia, his prodest abstinentia à dictis vinis, sapo venetus, aqua calcis, aquæ selteranæ, serum lactis sinapinum, decoctum lignorum, balnea dulcia & electrum.

catarrhalis. 7. C. vide *obstipitatem catarrhalem.*

ankylosis. 8. C. quies, spissitudo synoviæ, defectus motus, callus, rachitis producunt ankylosin. L.

therapeia, callus non recipit medicationes, contra reliquas caussas ankyloseos possumus experiri balnea, embrochen, litum oleosum, serum lactis & saponem venetum intus datum.

syphilitica. 9. C. signa syphilidis produnt hanc speciem contracturæ. C.

thera-

therapeia, fomenta ex ſpiritu frumenti Swieteniano & inunctionem balſamo mercuriali felix quandoque adhibui cum panacea mercuriali interne data & ſero lactis cum decocto lignorum miſto; ſubinde vero omnibus tentatis profeci nihil.

ſpaſmodica. 10. C. confluentes ſpiritus nervei in partem producunt hanc contracturam conſtantem cum ſtupore & ſenſatione uſtionis ab ægro percepta, licet pars attacta frigus nobis imprimat; hæc contractura comitatur etiam necroſin & raphaniam &c.

therapeia, ab electro fors quid boni ſperare licet: vide *necroſin*.

V. CRAMPUS, eſt ſubitanea, fugax & dolorifica muſculi rigiditas cum dolore ſubin atroci.

idiopathicus. 1. C. hic crampus fit, dum natamus in frigida aqua, frigori pedes exponimus, muſculos è ſitu ſuo diſtorquemus, diſtrahimus.

therapeia, calefactio, repoſitio muſculorum in ſitum naturalem, faſciatio, conducunt.

varicialis. 2. C. varices venarum ſaphenarum dant occaſionem perſæpe crampo, quæ omnia oculis patent: vide *varicem*.

gravidarum. 3. C. gravidæ ſæpiſſime fatigantur crampo nato à ſanguinis & ſpirituum nerveorum turbato circulo &c:

therapeia, phlebotomia brachii, lene purgans, & antiſpaſmodica cum caſtoreo & chamomilla indicantur.

ſympathicus. 4. C. ſymptoma eſt choleræ &c: vide *choleram*. Dantur multi *crampi* ut *hyſtericus*, *hypochondriacus*, *pathematicus* &c.

VI. PRIAPISMUS, eſt penis ingrata & ſine appetitu libidinis rigiditas ſeu erectio.

dyſuriacus. 1. P. hæc tentigo & rigiditas penis absque intumeſcentia & voluminis augmento dyſuricos ſæpius vexat cum dolore acri glandis, quæ ſola intumeſcere videtur; cognoſcitur facile hæc ſpecies ſignis iſchuriæ, dyſuriæ & charactere priapiſmi: vide *dyſuriam*.

gonorrhoicus. 2. P. hic priapiſmus vulgo chorda venerea audit; gonorrhœa ſyphilitica laborantes experiuntur ſæpius hunc priapiſmum propter ulcuſcula in tractu urethræ: vide *gonorrhœam ſyphiliticam*.

frigeralis. 3. P. frigus acre ſubin priapiſmum induxit.

therapeia, fomenta ex ruta, ſalvia & ocymo in vino generoſo profuere cum linimento ex oleo aniſi, terebinthinæ & aqua vitæ.

meloicus. 4. P. exigua doſis cantharidum intus ſumpta exitat ſubinde dyſuriam, hæmaturiam, vel priapiſmum; ante acta relata declarant hanc ſpeciem.

therapeia, lac cum camphora citiſſime proſunt, proſunt & emulſiones camphoratæ; ſuſpenſorum & opio abutentium penis quoque turget.

ORDO II. SPASMI TONICI generales.

VII. TETANUS, ſpaſmus generalis tonicus ſubito ortus cum dyſpnœa; rigent muſculi omnes & corpus inflexile ſervant cum dyſpnœa & rubore faciei, vel rigent muſculi ſoli poſteriores corporis, aut anteriores, & corpus flectunt horribiliter, & plerumque flexum ſervant diutius.

toni.

tonicus. 1. T. in hac ſpecie totum corpus eſt ita rigidum prout ſtatua, rubet facies, protuberant oculi, reſpiratio eſt valida dyſpnoica & frequens; pulſus plenus & febrilis, calor intenſus; poſt remiſſionem vero adſunt ſudor, dolor, debilitas & ſuſpiria. A.

therapeia, ego profuſas phlebotomias facio, & emeticum propino forte, dein in balnea oleoſa pono ægrum, vel ad minus oleo cannabis camphorato totam ſpinam dorſi, imo corpus integrum ungi curo ſæpiſſime, tandem porrigo opium, ſuccinum, caſtoreum, valerianam & cinnabarim; arnicam oportet quoque experiri.

opiſtho-tonos. 2. T. in hac ſpecie horribili aſpectu corpus in arcum poſtice incurvum tenditur ex ſpaſmo muſculorum ſpinæ dorſi cum reliquis ſymptomatibus tetani; oriri dicitur à phellandrio & cicuta aquatica intus ſumptis; à læſo tendine achillis ſimilem tetanum vidit *Serane*; glans plumbea infra cartilaginem xyphoidem ſerpens excitavit opiſthotonum & emproſthotonum ſeſe alternatim excipientes. A.

therapeia, vide ſpeciem *primam*.

empro-ſthotonos. 3. T. corpus anteriora verſus incurvatur, mentum pectori apprimitur, genua mentum quoque tangunt, adeſt ſtriſmus, dyſpnœa, murmur & dyſuria. A.

therapeia, tractari ſolet phlebotomiis, opio, extracto croci, unctionibus, clyſmatibus acribus, frictionibus.

indi-cus. 4. T. hoc malo affecti truculente adſtantes intuentur, præſertim interveniente triſmo cynico, color faciei & oculorum ruber ac viridis eſt; ſtrident dentibus; murmur inconditum vocis humanæ edunt velut è cella vinaria,

unde dæmoniaci imperitis apparent; rigidi velut ſtatuæ permanent. A.

therapeia, copioſe ſanguinem mittunt, fricant corpus & ligant valide, ungunt oleis macis, caryophillorum, anethi, roſarum, terebinthinæ & ſpicæ indicæ; cucurbitas ſiccas apponunt cervici, lumbis, humeris & mammis; dant emeticum, dein ſudorifera & diuretica; laudant quoque lapidem bezoardicum, theriacam, mithridatium & ſal prunellæ; contra dyſphagiam adhibent clyſteres acerrimos, ungunt oleis aromaticis; ultimo ſubeunt balnea, ſumunt opiata & juſcula ex gallinis, hœdis &c.

late-ralis. 5. T. in hoc ſolummodo differt à reliquis ſpeciebus, quod corpus ad latus incurvet: vide reliquas ſpecies.

ſyphili-ticus. 6. T. ſigna ſyphilidis produnt hanc ſpeciem tetani: vide *ſyphilidem* ejusque therapeiam, quæ hic indicatur.

vermi-noſus. 7. T. indicia vermium ſæpius jam ſcripta declarabunt hanc ſpeciem adeſſe tetani. A.

therapeia, herba ſcordii laudatur; ego vero dedi mixturam ex aqua valerianæ, pulvere valerianæ, elæoſaccharo valerianæ & ſyrupo valerianæ poſt effectum dati emetici, unxi abdomen oleo ſtillatio valerianæ, decoctum mercurii dedi pro potu ordinario.

hemi-plegicus. 8. T. *Bonetus* ſcribit viſum fuiſſe tetano laborantem uno latere & in altero fuiſſe eodem tempore paralyticum. A.

febri-coſus. 9. T. typum quotidianæ febris exacte ſervantem Ill: Ant: *Störk* Archiatrorum Comes obſervavit. A. P.

therapeia, extracto kinkinæ ceſſit.

trau-

trau-maticus. 10. T. à sclopetoplaga thoracis, plaga tendinis achillis & ab operatione seu amputatione sarcoceles observatus fuit tetanus. A.

therapeia, plaga est dilatanda eidemque oleum terebinthinæ, citri, vel valerianæ stillatitium infundendum; Carolus IX. Galliæ Rex passus est hunc tetanum.

hyste-ricus. 11. T. mulier hysterica Monspelii singulis diebus patiebatur tetanum cum sensuum feriatione & menostasia: an non fuit hic tetanus *febricosus*? C. P.

therapeia, per 3. menses profuere grana XV. pulveris foliorum aurantiorum bis in die sumpta; dein inutili dicta medicina observata profuerunt grana 3. camphoræ cum saccharo per XV. dies, profuerunt & balnea frigida, maxime vero conduxerunt grana 3. moschi cum pauxillo nitri data.

miran-dus. 12. T. hunc vidi in uxore W. Maria Anna puerpera: jam erat tetanns tonicus, jam emprosthotonicus, jam catalepsis; mox dein catalepsis, mox carus, mox linguam exeruit quam maxime & grunniebat ut sus, successerat extemplo tetanus cum trismo linguam mordente & excludente, hæc omnia sibi succedebant cum feriatione sensuum. A.

therapeia, teneræ huic puerperæ proximæ jam ad diem purificationis venam secari jussi, emeticum dein datum vomitum civit sat copiosum saburræ fœtidæ, dedi tum antihysterica fortissima cum moscho & syrupo de karabe, & tota hæc tragœdia cessaverat; ast, quod deplorandum, post 24. horas iterum licet mitiorum tenella lusit eandem adstantibus comœdiam; quam minueram clysmatibus acribus injectis & unctionibus spinæ dorsi;

hæc denuo poſt 12. horas rediens tragœdia duravit, uſque dum ſcenam cum vita clauſiſſet formoſa & juvenis uxor.

metri- 13. T. *ticus.* triſtiſſimum & non ſine lacrymis hic incipio deſcribere tetanum *tonicum*: uxor mea formoſiſſima *Maria Thereſia* 20. annum ætatis ſuæ agens peperit 24. Martii 1770. tertio partu filiam cum tribus molis; mola intraverat una cum capite orificium uteri; hinc remorato partu placenta interim ſoluta fuit, quapropter, ubi retruſa mola ab obſtetrice fœtus excluſus fuiſſet, profluit gurgite vaſto ſanguis è corpore ferme totus, unde deliquia, debilitates, aſphyxiæ &c:; ſtiterunt hæc omnia (ego propter grandes nives Primislavia non poteram ire domum) aſthenia interim manſerat maxima; quare domum veniens dederam varia roborantia & leviter adſtringentia cum replentibus. Octavo mane poſt partum prehenſa eſt convulſionibus & delirio: verbo metritide me iterum abſente, redux veſperi ipſemet quoque ægrotus obſervavi adeſſe tetanum ſequentem: catalepſis per $\frac{1}{4}$. horæ ægram tenuit, qua ſoluta ſuſpiriis ingruit tetanus tonicus, qui circiter poſt $\frac{1}{4}$. horæ ſolutus eſt in cantum; cecinit nobis cantilenas gratiſſimas ſibi haud præſens, compoſuit verſus excellentes, exhortationes tenendo iconem Servatoris in manibus fecit nervoſas, ut optimus rhetor peroravit, poſt horam cepit flere, ſuſpirare, palleſcere & catalepticа fieri, hæc omnia veſperi erant majora, manifeſtiora & magis exacerbata, ita tamen, quod omni altero veſpere acciderit exacerbatio quotidianis notabilior; febris etenim erat tritæophya cum metritide. Duravit hic jam deſcriptus morbus uſque ſeptimum veſperum

rum cum hydrophobia furente ; tunc petivit jusculum sibi semipraesens bubulum cum pastillis *Nudlsuppe* dicunt germani, quod oblatum sumpsit ad ℔ii. comedit duo poma aurea, & placide quievit usque horam septimam matutinam diei proximae, id est 7*mæ* Aprilis 1770. qua epileptica exspiravit : exclamavit Jesus, Maria, Joseph ! diffluxit dein sudore universali calido, spasmo tremulo agitati sunt omnes artus, & spuma larga ore erupit cum intropressione pollicum manuum, & sic me cum triplici sobole, quarum natu minima paulo post ad plures migravit, formae suae participe Nestoris annos dignissima reliquit. A.

therapeia, propter hydrophobiam nihil ingerere potuimus, interim clysmata, odoramenta, epithemata, inunctiones, imo & vesicatoria gratis adhibuimus ; ex nimia metrorrhagia orta fuit metritis & ex turbato systemate nerveo tetanus.

VIII. CATOCHUS, spasmus generalis tonicus sensim factus sine dyspnoea, agitatione pectoris, faciei rubore, chronicus.

holotonicus. 1. C. hoc catocho prehensi velut lignum rigidi sunt & extensi, oculis apertis immobilibusque aphoni, subsurdi. P.

therapeia, vide speciem sequentem.

cervinus. 2. C. adest cutis durities lignea cum cordis palpitatione & oculorum circumgyratione, corporis rigiditate & inflexilitate ac trismo ; lingua interim manet volubilis & respiratio libera.

therapeia, dabat Ill. Archiatrorum Comes Ant. *Stoerck* mixturam ex drachma 1. spiritus

tus ſalis ammoniaci & aceto rutæ q. s. ad ſaturationem, aquæ rutæ unciis 3. & uncia 1. ſyrupi de kermes; unxit ſpinam dorſi oleo verbaſci cum $\frac{1}{20}$ ſpiritus ſalis ammoniaci acuato; cucurbitas ſiccas alternis diebus admovit humeris & ſpinæ dorſi, clyſmata acria injici curavit, & felix fuit.

cutaneus. 3. C. hæc ſpecies noſcitur rigiditate & duritie cutis corticem arboris æmulantis, quæ cum dyſmenorrhœa obſervata fuit; vidi ego hanc in virgine 30. annorum pariter cum dyſmenorrhœa. C.

therapeia, primum fluxus menſtruus provocari debet, dein cutis emollienda lacteis balneis; ego dictæ puellæ nulla arte menſes revocare potui, nec illam reſtituere; unde tabida mortua eſt.

ſcorbuticus. 4. C. omnia rigida coriacea & velut cartilaginea obſervantur in hoc morbo, lanceolamque retundentia cum ſignis ſcorbuti; vidi quid ſimile ſemel: vide *arthritidem ſcorbuticam.*

therapeia, ego omnibus adhibitis profeci nihil.

ſuillus. 5. C. monſtroſus infans habebat cutim corio porcelli toſti ſimillimam, flavam, rimoſam & reſonantem.

diurnus. 6. C. mulier 50. annos nata melancholica ſingulis diebus ab ortu ſolis ad occaſum per aliquod annos laborabat catocho cum ſopore profundiſſimo, quæ veſperi ad ſe rediens convulſionibus agitabatur, flevit, alvum depoſuit, cibum ſumebat, vigilansque paroxyſmum matutinum præſtolabatur.

OR-

ORDO III. SPASMI CLONICI PARTIALES, agitatio invita & coacta cujusdam organi aut artus, cujus motivum ab ægro non percipitur.

IX. NYSTAGMUS, ſpaſmus clonicus oculi, vel palpebræ.

ſpaſmodicus. 1. N. epileptici, catochi &c. ſæpius laborant nyſtagmo. R.

therapeia, vide & cura morbos, quorum nyſtagmus ſymptoma eſt.

bulbaris. 2. N. eſt inſtabilitas bulbi ſeu globi oculi; viderunt practici pacatam & involuntariam verſationem bulbi oculi ab uno cantho ad alium; memorant etiam Auctores alternam & repetitam pupullæ conſtrictionem & dilatationem.

therapeia, inquirendum eſt principium hujus ſymptomatis & indicatis tollendum.

catarrhalis. 3. N. materies mucoſa catarrhoſa congeſta in oculo & nervos orbitarios premens hunc cauſſat nyſtagmum cum reliquis phænomenis catarrhoſis.

therapeia, cathartica, diaphoretica & ſuffimigia indicantur; phlebotomia ſubin eſt neceſſaria & errhina.

nervoſus. 4. N. hypochondriaci & hyſtericæ, quin & gravidæ &c. ſæpe laborant nyſtagmo palpebrarum: vide dictos morbos ſuis locis.

X. CARPHOLOGIA, eſt ſpaſmus clonicus manuum, quo ægri floccos è tegumentis evellunt, paleas colligunt, muſcas venantur; ſymptoma hoc à ſuffuſione natum plerumque eſt lethale.

XI. SUBSULTUS, eſt motus palpitans aut tremulus tendinum pone carpos potiſſimum obſervabilis.

febrilis. 1. S. in febribus acutis & putridis ſæpe obſervatur hoc funeſtum ſymptoma. A.
therapeia, veſicans apponi ſolet nuchæ, vel carpis, propinantur emulſiones camphoratæ &c.

nervoſus. 2. S. hyſtericæ & hypochondriaci palpitationem unius vel plurium tendinum muſcularium involuntariam patiuntur: vide dictos morbos.

XII. PANDICULATIO, eſt ſpaſmus artus ſucceſſive extendens plures, vel omnes in oſcitatione.

torpidorum. 1. P. deſides, torpentes & ſomno gravati pandiculatione & oſcitatione augent circulum maſſæ ſanguinis.

febricoſa. 2. P. eſt ſymptoma acceſſus febrium intermittentium &c. unde pro parte cognoſcuntur dictæ febres.

hyſterica. 3. P. pandiculatio familiare eſt ſymptoma hyſtericis & inamoratis.

XIII. APOMYTTOSIS, eſt ſuccuſſio cutis & capitis cum trunci totius agitatione tremula & violenta, adeſt ſimul exſpiratio ſonora quaſi ſtertoroſa.

XIV. CONVULSIO, eſt agitatio invita artus, vel muſculi brevis cum ſuperſtite exercitio animæ.

ſlu-

fluxualis. 1. C. magnas profusiones præcipue sanguinis sequitur hæc convulsio sponte patens. A.

therapeia, hæmorrhagiæ aliique fluxus supprimi debent, & corpus repleri jusculis, emulsionibus & lacte; pro potu ordinario bibant aquam cinamomi buglossatam.

puncturalis. 2. C. punctura nervi, tendinis, aponevroseos, membranæ, persæpe caussat convulsionem, nervus semidiscissus contrahit etiam artus. A.

therapeia, chirurgi infundunt oleum terebinthinæ tepidum dilutum aqua vitæ, & apponunt cataplasma ex farina lini, avenæ, bulbis liliorum & rosis in lacte coctis; nervum rescindunt parte adhuc cohærentem, dum convulsiones urgent.

febrilis. 3. C. hæc species est symptoma febrium continuarum & phlegmasiarum; convulsio superveniens febri mala: vide *febres* & *phlegmasias*. A.

plagica. 4. C. ictus, contusio, vulnus, commotio seu succussio diversarum partium capitis caussat persæpe convulsionem. A.

therapeia, indicantur phlebotomiæ profusæ, diluentia, nitrum, flores sambuci, manna, arnica & auxilia chirurgica.

hydrocephalica. 5. C. hydrocephalus internus caussat convulsiones; lympha enim in sinubus cerebri aliisve locis turgens comprimendo cerebrum dat occasionem convulsionibus. A. R.

therapeia, lenes catharses indicantur ex hydragogis cum syrupo rhei, florum persicorum, castoreo, succino & diureticis: vide *hydrocephalum*.

nephralgica. 6. C. à calculis renum & ureterum convulsiones observavit van *Helmont*: vide *nephralgiam*.

ca-

cathar-rhosa. 7. C. materies catharrhosa à frigore repressa nervos premit, convulsiones exacerbantes facit, quales ipse sæpius passus sum cum symptomatibus catharrhi.

therapeia, ordina sudorifera, alkalina, lenia laxantia & electrum.

raphania. 8. C. dicitur hæc species convulsionis oriri ex esu seminum raphanistri inter segetes crescentis, cujus differentia est contractura artuum cum agitatione convulsiva & doloribus atrocibus per periodos recurrentibus; duratio morbi à diebus 10. ad menses tres: in *augmento* jungit sese dyspnœa & aphonia, in statu vomitus, vel diarrhœa & bulimia, in declinatione purpura, vel tabes.

therapeia, salia media cum anthelminticis mihi videntur indicari: vide Ill. *Linnæum.*

ustilaginea. 9. C. videtur eadem esse cum præcedente. Annis 1769. 1770. fuerunt hic nimium grana secalis, hordei & avenæ cornuta, quæ ex penuria affatim comedit colonus, & tamen non sunt secuti hi morbi, sed illi, quos descripsi in Historia morbi epidemici grassati Annis 1771. 1772.

indica. 10 C. sanati Jndi à plagis cruentis frigido Aëri aut aquæ sese exponentes corripiuntur crampo partis sanatæ, qui spasmus inde dorsum & caput impetit, mox trismus maxillæ cum stupore incipit, & totum corpus convellitur ægrumque suffocat, nisi succurratur. A.

therapeia, cura ex cardiacis, sudoriferis, frictionibus cum linteo calido, ligaturis artuum perficitur, quæ si non juvant, vulnus ferro candenti innurunt, renovant, & sic plures evadere dicuntur. An hæ gentes tot convulsivis morbis subjectæ sunt à præcalido cli-

climate, an ab esu testudinis, vel à vino mellis seu *Arac*?

hiero-nosos. 11. C. est continua, vel remittens agitatio plerarumque partium corporis violenta & coacta cum functionum animæ integritate. Vocatus ad virginem 70. annorum lanæ pectricem hunc mirandum vidi & audivi morbum per tres quadrantes horæ. Mulier cætera sana sedens clamabat pleno ore varios fingendo tonos; aliqua verba hebraica, græca, italica, hungarica, latina, bohemica, gallica, germanica, sat apte pronunciabat; agitabat simul labia, brachia, pedes & truncum prout ille, qui pediculos sese mordentes turbare & excutere vult; collum varie flectebat, inclinabat, rotabat; digitis mille fecerat flexiones: verbo omnia membra erant in motu, soli oculi quiescebant cum palpebris. Hæc ridicula comœdia durabat 5. minutis, quibus lapsis rubor faciei ex tanto clamore ortus concidebat, mulier suspirabat lassa tota, & attactum fugiens matulam petebat, in quam copiosam minxit urinam hyalinam. Post 5. minuta pristinam cepit ludere comœdiam, & sic recurrebat hieronosos; homines hic creduli diabolo obsessam esse proclamabant, qui ex ipsa tot loquitur linguas, ejusque agitat artus; mulier hæc incola habitaculi sui modesta & honesta diligenti suo labore panem suum lucrabatur, nihil mimorum in se habuit solius teutonum sermonis gnara; conclusi igitur nihil aliud esse, quam hieronoson hystericam.

therapeia, dedi eidem emeticum, dein infusum vinosum ex floribus chamomillæ vulgaris, tanaceti, herba rutæ, assa fœtida &

vul-

vulvaria, & cessavit paulo post hæc scena, discessit diabolus putatitius.

habitualis. 12. C. est particularis & habitualis ita, quod per annos perseveret quotidie incertis horis repetens cum functionum animæ integritate. L. R.

therapeia, probarant alii kinkinam cum marte, ego moniali kinkinam, valerianam, martem, castoreum, vulvariam & sal ammoniacum cum effectu ordinavi; arnica laudatur à D. *Collin*.

manustupratoria. 13. C. manustupratores fœdi & cadaverosi Naturæ depravatores sæpe convulsionibus sunt obnoxii cum debilitate omnium sensuum externorum & internorum, tabeque dorsali.

therapeia, lacte cum kinkina fruantur, electro & frictionibus nervos excitent: vide *tabem dorsalem*.

gravidarum. 14. C. gravidæ incidunt in convulsiones ex repletione, inanitione & mobilitate hysterica nervorum.

therapeia, hystericis antihysterica & nervina prosunt, repletis evacuantia, & exinanitis replentia scribe.

hemitotonos. 15. C. in hac specie unum tantum latus corporis convulsionibus agitatur.

therapeia, phosphorus urinæ ad 3. grana aliquoties sumptus profuit.

XV. TREMOR,

artuum aut capitis alterna per itus & reditus frequentes motitatio per brevissima spatiola cum movendi voluntate concurrens, qua cessante cessat quoque tremor.

à debi-

à debilitate. 1. T. ſequitur hic venerem, inediam, labores defatigantes vehementer, morbos evacuatorios alioſque graves.

therapeia, vires reſtaurari debent, debilitatem ex labore quies ſanat, ex venere ſomnus & chocolada; ex reliquis cauſſis natus tremor replentia & analeptica poſcit.

ſenilis. 2. T. hæc ſpecies noſcitur ex ſenecta, duritie tendinum & muſculorum. L.

therapeia, electriſatio, balnea aliquod levamen adferunt.

temulentus. 3. T. qui liquoribus fermentatis abutuntur vino, cremato præſertim jejuni; inſuper opium nimia doſi ſumentes aliaque inebriantia, tremore laborant. L. R.

therapeia, acetum, porrum optima his medicina cum lactuca & Divina abſtinentia à noxiis liquoribus & pharmacis. Sola aqua eſt omnibus animantibus potus ſaniſſimus à Natura datus.

coffealis. 4. T. qui potu caffée immodico utuntur maxime ſicci, melancholici, bilioſi, nervoſi, jejuni ſine lacte & piperatis tremuli fiunt. L.

therapeia, abſtineant ab hoc empyreumatico potu & piperatis, pro jentaculo ſumant infuſum ambroſiæ, meliſſæ citratæ, hederæ terreſtris, foliorum citri, mori, vitis cum, vel ſine lacte.

metallicus. 5. T. huic tremori obnoxii ſunt laborantes in fodinis mercurii, plumbi aliorumque metallorum; tum artifices, qui mercurio aut plumbo in arte ſua utuntur, quales ſunt aurifabri, deauratores, ſpeculorum confectores, colorum trituratores, mixtores, exornatores &c: C.

therapeia, laudantur decocta ſudorifera, thermæ ſulphureæ, fumigationes aromaticæ ſpinæ dorſi & electriſatio.

para-

para-lytodes. 6. T. cognoſcitur hæc ſpecies ex paralyſi prægreſſa, vel præſente aut ſaltem pareſi. C.

therapeia, prodeſt electriſatio, cathartica, diuretica, pilulæ antiparalyticæ cum infuſo radicis valerianæ & epithematibus ex ſabina.

ſabur-ralis. 7. T. ſaburram ventriculi denotant vorationes prægreſſæ, lingua ſordida, ptyaliſmus, gaſtrodynia, flatulentia, urinæ craſſæ, unde quandoque oritur tremor. B.

therapeia, optimum eſt hanc ſarcinam emetico excutere, dein ſalia digeſtiva ordinare; peſſime illi ſibi conſulunt, qui eſſentia amara hoc malum pellere volunt.

pletho-ricus. 8. T. plethora, quam adeſſe noſces ex ſignis propriis, ſubin producit tremorem. B.

therapeia, vide *plethoram.*

pathe-maticus. 9. T. nihil frequentius hoc tremore: ira, metus, libido, gaudium, terror & quæcunque crudelis operatio tremorem inducunt. B.

trau-maticus. 10. T. à contuſione capitis &c: ſæpius tremor cum cephalalgia & aſthenia univerſali: vide *plagas.*

rheu-maticus. 11. T. tremor cum dolore rheumatico, agrypnia &c. obſervatus eſt etiam à me: vide *rheumatiſmum.*

febri-lis. 12. T. delirium cum tremore peſſimum; febres acutas pleraſque comitatur tremor mali ominis.

typho-des. 13. T. hic tremor comitatur typhi ſpecies plerasque, cum illisque incipit, & ad evacuationes quandoque augetur: vide *typhum.*

XVI. PALPITATIO, eſt pulſatio in regione cordis inſolita cum pulſu intermittente, caprizante, tremulo, ſubduro, inæquali ordinato, debili quan-

quandoque & dyſpnœa ad quemlibet motum notabili; habeo ægram, cujus pulſus ſub actuali palpitatione remittit, vel intermittit in 5. annum jam hoc ex morbo languentem; ſubin tremorem in præcordiis patitur cum pulſu caprizante, tremulo; notum eſt, quod regularis pulſatio cordis non dicatur palpitatio.

aneuriſmatica. 1. P. aneuryſma cordis dextri, quod ſæpius ob fabricam hujus debiliorem quam ſiniſtri accidiſſe putatur, ſuſpicamur ex palpitatione anteriore magisve dextrorſum obſervata, cardiogmo ſeu moleſtia ex repletione præcordiorum, tremore, tremulo motu venarum jugularium ſine magno vitio reſpirationis, dolore & pulſatione dorſi, adeſt ſimul ſyrigmus perpetuus, debilitates, & pulſationes temporum. C.

therapeia, phlebotomiæ exiguæ repetitæ, lenia laxantia, diæta tenuis, quies animi & corporis, ſapo venetus cum ſero lactis, infuſum menthæ criſpæ, nitrum cum elæoſaccharo menthæ; pro potu ordinario parabis infuſum aquoſum corticum citri, menthæ criſpæ & badean.

à corde oſſificato. 2. P. hæc ſpecies per ſymptomata in ægro obſervata hucusque à nemine eſt definita, ſolum in cadaveribus viſa & annotata fuit. C.

calculoſa. 3. P. eadem cum priore ſpecie habuit hucusque fata.

tremula. 4. P. vide *cardiogmum.*

polypo-sa. 5. P. signa sunt hujus speciei pulsus inæqualis inordinatus, dolores cordis divulsorii seu cardiogmus, anxietas subita quandoque & orthopnœa, quandoque contra sanorum instar bene sese habent aliquo tempore; polypus in sinistro corde hæmoptöen, asthma, tussim, lipothymias caussat; est nimirum longe magis noxius quam ille in dextro corde. C. R.

therapeia, saponem venetum, aquam calcis, nitrum, fontes selteranos, sobrietatem, quietem corporis & animi, exiguas phlebotomias & lenes catharses opportet his commendare, tum epithemata ex foliis rutæ & aceto rutæ cordi apponenda.

aposte-matosa. 6. P. hujus speciei multa symptomata annotavit *Lancisius* præter dyspnœam & tuberculum meliceridis liquore plenum.

aorta-lis. 7. P. hanc speciem ipse observavi bis in mea praxi; adest dyspnœa, palpitatio arteriarum, dolor in decursu aortæ & pulsatio magna, pulsus inæqualis ordinatus, tremulus, aliquando ordinate intermittens, cardiogmus, ad imum jugulum tactu advertitur pulsatio nempe in arcu aortæ; nascitur hæc species ab anevrysmate aortæ. C.

therapeia, vide *polyposam*.

ab an-gustia aortæ. 8. P. huic speciei in cadavere observatæ adjecerunt Auctores pulsus inæqualitatem, asthma & vertiginem, ex quibus symptomatis difficulter in vivis nosci potest. C.

à pan-create. 9. P. anxietas, frigus extremorum, pulsatio in epigastrio, tumor sub ventriculo, ad motum fortiorem animi deliquia sunt signa hujus speciei. C.

therapeia, experiri oportet cicutam, sapones & alia resolventia tumores viscerum.

arthri-

arthri-tica. 10. P. palpitationis arthriticæ signa sunt suppressio arthritidis, diathesis arthritica, exacerbatio serotina & ad revocatam arthritidem cessatio, sanatio palpitationis.

therapeia, semel curavi hunc morbum tundendo venam saphenam, propinando purgans ex sale carolino, pediluvia ordinando & vesicans apponendo domicilio podagræ.

chloro-tica. 11. P. hanc speciem frequentissimam facile cognosces signis chloroseos, dyspnœa & dysmenorrhœa &c. L. R.

therapeia, vide *chlorosin.*

hyste-rica. 12. P. cognoscitur ex signis hysteriæ, spasmis internis, magna pusillanimitate, pathematum tristium concursu & inconstantia. R. L.

therapeia, vide hysteriam.

melan-cholica. 13. P. signa melancholiæ produnt hanc speciem: vide *melancholiam.*

febri-cosa. 14. P. in Anno Medico I. scribit Ill. Archiatrorum Comes Ant. *Störk.* „habui ægros, quibus „omni die determinata hora citra manifestam „febrem ortæ sunt cordis palpitationes aut „magnæ pectoris anxietates, tusses inanes, „violentæ.

therapeia, uno cortice peruviano hanc palpitationem curavit præfatus Celeberrimus Autor.

XVII. CLAUDICATIO,

est vitiosus gradiendi modus, quo truncus singulis passibus huc vel illuc nimium inclinat, unde crus indecore movetur, trahitur.

à dolore. 1 C. dolores varii caussant claudicationem, ut ischias, arthritis, rheumatismus, tum dolores phlegmasiarum: vide morbos primarios.

rachitica. 2. C. rachitis aliunde nota depravando ossa inducit claudicationem : vide *rachitidem*. L.

fracturalis. 3. C. vide *plagas* ; observantur insuper claudicationes, *mutilatoria*, *diarthrematica*, *paralytica*, *contracturalis*.

ORDO IV. SPASMI CLONICI generales.

XVIII. PHRICASMUS, est succussio invita totius cutis, imo sæpius totius corporis, frigorifera.

febrilis. 1. P. adest corporis succussio fortior spasmodica sine sensu frigoris. 2*do* adest verus phricasmus cum frigore percepto ab ægro & adstantibus eundem palpantibus. 3*tio* adest frigus ægro sensibile soli, corpore interim nativo calore gaudente, ut palpus noster testatur, imo quandoque calor est reipsa major naturali, dum friget & horret ægrotans ut in epiala.

criticus. 2. P. hic accedit die critico post coctionem, sequitur hunc mox calor & evacuatio critica conveniens.

purulentialis. 3. P. ubi pus in corpore formari incipit, superveniunt phricasmi vespertini anomali, sudatiunculæ & febris amphimerina tabida.

pathematicus. 4. P. libido, nimia effusio spermatis, terror &c. excitant phricasmum.

catarrhalis. 5. P. omnes morbi catarrhosi seu illi, qui à frigore suscepto oriuntur, phricasmum comitem habent.

therapeia, Ill. *Linnæus* alkalina his opposuit.

febricosus. 6. P. venenum febrium intermittentium hunc alit & excitat phricasmum : vide *febres*.

XIX. ECLAMPSIA, eſt morbus convulſivus clonicus acutus, quandoque remittens, cum ſenſuum feriatione in paroxyſmo; pollices intro non premunt, ſpuma ex ore non eructat, ſpaſmi ſunt tremuli artuum omnium; vulgo vocatur hic morbus *apoplexia puerilis*.

typhodes. 1. E. eſt eclampſia cum typho Weſtphalico ſeu raphania: vide *convulſionem raphaniam*. A. R.

therapeia, curabatur catharticis, antiſpaſmodicis, litu nervino aromatico &c.

verminoſa. 2. E. aliquoties habui occaſionem accurate obſervandi hunc morbum: ſigna adſunt vermium ſæpius jam deſcripta certiſſima; infantem ad minus trimum prehendit convulſio tremula omnium artuum cum ſuſpiriis, ſenſuum feriatione, quandoque & nyſtagmo, ſequitur momentaneus carus ſilente convulſione, dein lente ad ſe redit nimium quam debilis æger & moroſus, hic paroxyſmus incerto tempore redit, nunquam perfecte intermittit. A. R.

therapeia, ego do his grana 15. aut 20. ipecacuanhæ cum grano 1. tartari emetici, vel ſi hoc fieri nequit, propino purgans quodcunque ad primas vias everrendas; dein ſcribo mixturam ex aqua valerianæ, elæoſaccharo valerianæ, floribus ſalis ammoniaci & ſyrupo valerianæ; allium in juſculis ſumunt, idque è collo ſuſpenſum amuleti inſtar geſtant, ungunt umbilicum unguento ex oleo ſtillatitio valerianæ, aſſa fœtida & unguento contra vermes compoſito, bibunt decoctum mercurii confectione alkermes edulcoratum;

 lan-

laudantur contra hunc morbum omnia anthelmintica, præsertim vero vitriolum martis vegetabile & aſſa fœtida.

partu-rien-tium. 3. E. parturientes ſæpiſſime ob metrorrhagiam, ſanguinem in cerebro accumulatum, molimina vehementia partus, vel ob acerrimum uteri dolorem eclampticæ pereunt; dantur mulieres, quæ in omni partu eclampſia afficiuntur absque damno. A.

therapeia, illa varietas, quæ metrorrhagiæ debetur, raro ſpem relinquit vitæ, quam plethora cauſſat, profuſas exigit phlebotomias; ſi contra à dolore acri uteri, vel vehementibus moliminibus partus oriatur eclampſia, non cunctare partum artificialem; clyſmata ſunt ſæpius neceſſaria & inunctiones abdominis oleo roſato: vide *Puzos.*

à dolo-ribus. 4. E. calculus in uretere tantum quandoque cauſſat dolorem, quod eclamptici inde facti ægri moriantur; rachialgia quoque, otalgia, dentitio &c. producunt eclampſiam. A. R.

therapeia, indicantur phlebotomiæ profuſæ, balnea, epithemata, clyſmata oleoſa & papaverinæ emulſiones; bibant potus demulcentes ut decoctum de althæa *Fernelii.*

ſabur-ralis. 5. E. ſaburra copioſa unius anni filio meo cauſſaverat eclampſiam ſeu convulſionem omnium artuum tremulam cum clamore penetrantiſſimo, quem illico excepit ſenſuum feriatio & ſilentium; obſervavi ſæpius eclampſiam infantum caput rotatoriam & quidem ſemper hanc lethalem; vidi aliam ſtridentem ſeu frendentem, ſolum hi dentibus ſtrident frendent, antequam ſenſibus privantur, qui quandoque oculos ſimul rotant, hæc pariter eſt lethalis eclampſia. A.

the-

therapeia, filium meum fumavimus fœtidis fumis, injecimus clysma acre, & ad se redivit; dein dedimus eidem confectionem alkermes & caffée cum lacte.

ischurialis. 6. E. urina sanguini mixta potest caussare eclampsiam, ut scribunt Autores; vidi bene multos ex ischuria vesicali, aut renali laborantes & ptyalismo urinoso, sed nullus horum eclampsiam passus est: vide *ischuriam.*

plethorica. 7. E. signa plethoræ hanc speciem prodent: vide *Levret* p. 224. A.

therapeia, à phlebotomia pedis larga & & repetita, à sanguisugis ano admotis & victu tenui salus exspectanda; prosunt nitrum, limonada & lene catharticum.

fluxualis. 8. E. à sanguinis profluvio convulsio & desipientia malum. *Hippocrates* Aph. 9. Sect. VII. hæ convulsiones sunt ultimi conatus Naturæ conservatricis: vide *sanguifluxus.* A. R.

traumatica. 9. E. nihil frequentius quam eclampsia à plagis capitis, ulcus quoque diaphragmatis, caries spinæ dorsi excitarunt exclampsiam: vide *plagas.* A. R.

exanthematica. 10. E. eclampsia in præludio variolæ fere semper bona, superveniens vero jam eruptis pustulis variolosis, purpuræ, rubeolæ, miliari, aphthis, impetiginibus suppressis seu repulsis ad interiora corporis, valde mala est eclampsia: vide morbos, quibus præludit, quosve sequitur. A.

therapeia, caussæ obviam eundum, materies ad cutim allicienda, alvus in variolis lubricari debet.

atropalis. 11. E. puer Anno 1750. in horto Regio Monspeliensi aliquot baccas belladonæ comedit; hinc scarlatino rubore sine calore, seu phænigmo suffusus eclampticis convulsionibus divexatus est cum febre & delirio sequentibus. A. R.

therapeia, vena secta fuit, oleum amygdalarum bibit, & intra 40. horas sanus factus est; ego ipsi dedissem illico emeticum, dein primo illa, quæ scripsi; scribitur decocto tenuissimo atropæ hausto carcinoma mammæ sanatum fuisse.

œnanthica. 12. E. radices œnanthes crocatæ similes carotis succo lacteo dein croceo, sapore acri ingrato esitatæ à pluribus militibus excitarunt post aliquot horas vomendi conatus, gastrodyniam, convulsiones oculorum, maxillæ & faciei eclampticas. A. R.

therapeia, indicantur emetica, clysmata, lacticinia, oleosa, mucilaginosa.

cicutalis. 13. E. cicutæ *Linnæi* radices deglutitæ eclampsiam caussant cum trismo, cardialgia &c.

therapeia, eadem, quam contra 12. speciem scripsi.

coriarialis. 14. E. vir ad sitim exstinguendam baccas nigras striatas, gustui gratas arbusculæ dioicæ *coriariæ myrtifoliæ* comedit, hinc prehensus est vertigine & eclampsia. A.

therapeia, datum emeticum plures baccas exantlavit cum levamine, dein æger in nosocomium delatus è lecto in solum lapsus facie lividus obiit; maculæ purpureæ inventæ sunt in tunica villosa ventriculi cum XI. baccis coriariæ & sanguine fluidissimo in vasis suis; folia coriariæ ab ovibus esitata abortum caussare dicuntur.

neo-

neophytorum. 15. E. neonati propter compressiones capitis, circulationis turbationes & mutationes, nutrimenti defectum, meconium & mille alia pericula in exclusione eclampsiam sæpius patiuntur, quam adesse norunt obstetrices ex spasmis tremulis omnium artuum, defectu ejulatus sensumque feriatione; meus junior frater natus exclamavit, & subito incidit in eclampsiam dimidiæ ferme horæ. A.

therapeia, obstetrices sinunt fluere aliquam quantitatem sanguinis ex funiculo umbilicali; podicem, os infanti inflant; abdomen infantis manu leviter concutiunt, clysma injiciunt; fricant faciem manu humida ex spiritu melissæ, essentia cinamomi, caryophyllorum, vel aqua fœtida pragensi; digitum suum intinctum dictis liquoribus ori infantis imponunt, & volutant in eodem eundem; primo balneo parum vini aromatisati affundunt, & excitato infanti dant syrupum cichorei cum rheo.

hydrocephalica. 16. E. cognoscitur hæc species ex signis hydrocephali & charactere generico eclampsiæ: vide *hydrocephalum*.

hydrorachitica. 17. E. curiosum hoc experimentum semel in hydrorachitico repetivi aliquoties: repressi nimirum tumorem hydropicum exstantem ex spina dorsi bifida jacentis in abdomine infantis, & illico eclamptice convellebantur infans, quoties hanc pressionem feci, habui eclampsiam, quæ erumpente tumore continuo iterum cessavit; hæc incurabilis species patet ex hydrorachitide.

febricosa. 18. E. hæc species servat periodos febrium intermittentium, unde & noscitur. A. P.

therapeia, kinkina hic princeps remedium habetur.

In hoc morbo præſcripſerunt Auctores folia aurantiorum, kinkinam, camphoram, rheum, moſchum, aſſam fœtidam, ſuccinum ejusque præparata, pulverem epilepticum nigrum, ſideritidem, oleum animale *Dippelii*, ego valerianam ejusque oleum ſtillatitium in quibusdam ſpeciebus magni uſus eſſe obſervavi, probo & arnicam.

XX. EPILEPSIA, eſt morbus ſpasmodicus clonicus, intermittens ſeu periodicus, chronicus, cum variorum membrorum invita agitatione, dyſpnœa, ſpumæ oris eruptione, pugnorum conſtrictione & ſenſuum feriatione externorum & internorum ſine asphyxia; *ſymptomata*: ſubitaneus caſus, oblivio omnium, clamor, mugitus, ſtridor dentium, truculentia oculorum, ſpuma oris, pugnorum conſtrictio, totius corporis agitatio.

plethorica. 1. E. plethora craſſa viſcida ex ſuppreſſionibus, vel aliunde nata cauſſat quandoque epilepſiam: vide *plethoram*. C. P.

therapeia, fluxus oportet reſtituere, phlebotomias repetere in pede, in fronte, ape├riatur etiam arteria temporalis. Novi Vindobonæ Studioſum Theologiæ robuſtum & quadratum, quem Medici decantatis antiepilepticis ut viſco quercino &c: curare tentarunt gratis; vetula dein eidem ſuaſit venæ ſectiones pedis & frontis, deditque eidem pulverem antiepilepticum nigrum cum cine-

re

re ſtanni & oleum ſtillatitium citri, atque ita eundem epilepſia liberavit.

vapo-ralis. 2. E. vapor vini, cereris fermentantis, fumus carbonum, aëer vapore narcotico inquinatus varius, uſus allii, cepæ, carnis leporinæ nimius, vapor ſpermatis ante annos pubertatis &c: hæc ſcribuntur vapore ſuo produxiſſe epilepſiam quandoque. P. C.

therapeia, vomitoria fortia opportet his ſcribere; ſumant ſæpe ſalis ammoniaci unciam ſemiſſem, è venis tuſis ſanguinent ſæpius; tandem aſſumptis intus valeriana, ſuccino, viſco querno, vulvariæ eſſentia, foliis aurantiis nervos ſibi roborent.

cache-ctica. 3. E. hæc aggreditur corpora chlorotica dysmenorrhœa laborantia, aggreditur quoque ſcorbuticos, elcoticos &c: P. C.

therapeia, cachexia cognita ſuis impugnanda; ſal ammoniacum cum iride hic indicari videtur & flores dicti ſalis martiales; non negligas tonica, cephalica cum aperientibus.

ſabur-ralis. 4. E. crapulæ & vorationes hanc cauſſare videntur ſpeciem cum cardialgiis, ructibus, anorexia, diſpepſia, nauſeis & vomitionibus. P.

therapeia, indicantur emetica fortia & repetita, ſal ammoniacum ad plures drachmas, ſtomachica, nervina, phlebotomiæ, aquæ martiales, rheum, kinkina, enula, abſynthium, aloe.

vermi-noſa. 5. E. ſigna vermium ſæpe jam ſcripta produnt hanc ſpeciem epilepſiæ. P.

therapeia, contra hanc ſpeciem præcipue laudatur valeriana, ſal ammoniacum & reliqua anthelmintica.

hyſte-rica. 6. E. cognoſcitur hæc ſignis epilepſiæ & hyſteriæ; viragines ſunt huic magis obnoxiæ reliquis. P.

thera-

therapeia, indicantur phlebotomiæ, emetica, ſal ammoniacum, ſuccinum, camphora, moſchus, caſtoreum, zibethum, valeriana, vulvaria, ſtachys fœtida, folia aurantiorum, aſſa fœtida, ſal C. C. liquor anodynus mineralis, oleum animale Dippelii, aqua Luciæ, æther frobenii, extractum cicutæ, bryonia.

ſimulata. 7. E. omnia ſymptomata fingere norunt fanaticæ & fatidicæ hæ verſutæ, quarum fraudem nihilominus noſcimus inde, quod pupilla ad lumen oculo admotum ſeſe contrahat, imo & muſculus orbicularis oculos claudat, & pulſus multo minus turbetur, ac reſpiratio in hac epilepſia, quam in vera.

therapeia, emetica fortia his ſcribe & verbera dicta.

pathematica. 8. E. ſæpiſſime oritur epilepſia ab ira, terrore, metu & percita libidine aut amore ac deſiderio ſponſi, quo denegato à parentibus puellæ quandoque epilepticæ fiunt. P. C.

therapeia, novi hic puellam, quæ ob denegatum à parentibus ſponſum in epilepſiam inciderat; ſumpſit hæc pauper varia ſine omni effectu. Filius Lanionis 18. annorum ſcrophuloſus verberatus ab alio lanione ſtrenue & in furorem iracundiæ ductus epilepticus evaſerat, hinc curavi huic venam ſecari, dein dedi eidem omni 14. mane grana IV. tartari emetici ſumenda ad vomitum movendum, vomuerat copioſam æruginoſam bilem; intermedio tempore ſumpſerat omni mane grana 20. extracti cicutæ; appoſueram inſuper ejusdem collo emplaſtrum de cicuta londinenſe propter ſcrophulam, qua, ut dixi ſuperius, laborabat ſimul, & curatus eſt; his opportet repetitas dictare phlebotomias, emeſes, præſcri-

scribere sal ammoniacum cum iride florentina & radice valerianæ, petitave concedere.

sympathica. 9. E. est ea, quam præludit dolor, frigus, spasmus aut pruritus in aliquo artu, qualis epilepsia est pedisympathica. P. C.

therapeia, loco, in quo dicta præludia incipiunt, apponantur vesicatoria, setaceum, vel ferro candenti inuratur locus; quandoque opio dato sopita sunt præludia & epilepsia; ita epilepsiam tempore somni ronchizantis recurrentem opio ipso sanavit Ill: Ant: de *Haen*. Quæsiverunt Medici caussam epilepsiæ in capite, meo videre potius in abdomine quærenda est: vide Cl: *Hirschel*, qui propterea sal ammoniacum contra epilepsiam enixe commendat.

febricosa. 10. E. hæc species periodos servat febris intermittentis. P. P.

therapeia, kinkina curavit hanc epilepsiam.

à dolore. 11. E. miles verberatus & calcatus à tribuno pedibus evaserat epilepticus incurabilis. P.

impetiginosa. 12. E. scabies, tinea repressæ, ulcera antiqua exsiccata dant occasionem quandoque epilepsiæ, quam speciem ex relatione noscimus. P. C.

therapeia, fluxus ulceris restituendus est, & impetigines revocandæ sunt vesicatoriis appositis, vel inoculatione scabiei.

syphilitica. 13. E. à tophis, gummatibus & exostosibus venereis cranii oritur quandoque epilepsia, quæ ultro patet. P. C.

therapeia, sumant intus spiritum frumenti antivenereum, vel mercurium dulcem cum decocto lignorum, & omni octavo mane lene purgans sumant; hac methodo semel felix fui.

trau-

trau-matica. 14. E. puella decennis & adolescens 17. annos natus epilepsiam patiebantur ictum in capite passi & foveam inde habentes à cranio depresso. P. C.

therapeia, sanati sunt dropacibus, quorum ope cranium extrorsum ductum & elevatum est.

rachi-algica. 15. E. est symptoma rachialgiæ quandoque, quam vide suo loco.

arthri-tica. 16. E. epilepsiam arthriticam, quæ silente arthritide recurrebat, ea redeunte recedebat, bis observavit Ill: de *Sauvages*.

therapeia, vesicatoriis appositis, epispasticis, pediluviis adhibitis conservetur arthritis in sua patria, in paroxysmo hujus epilepsiæ secetur vena saphena, detur purgans pharmacon.

XXI. HYSTERIA, est Artuum organorumque externorum internorumque spasmus clonicus tonicusve paroxysmis fugacibus, leviter variantibus cum pusillanimitate, sensibilitate animæ summa, mortis formidine intensa, teneritudine partium convulsarum remanente attactum fugiente & urina hyalina. Signa pathognomica hujus morbi statuit Ill: *Astruc* agitationem matricis, pnycem, constrictionem pectoris & glomum fluctuantem in abdomine.

vermi-nosa. 1. H. mulier 46. annorum in menstruis inordinata leucorrhœa, colica, cardialgia, vomitu, ischiade, dyspnœa, tumore abdominis ni fallor fixo excruciabatur; hinc putabatur hysterica.

the-

therapeia, dato purgante expulsus fuit glomus vermium & omnia salva fuere; hystericæ possunt esse simul verminosæ.

chloro-tica. 2. H. pallidæ virgines dum procum diu exspectare debent, hystericæ simul fiunt, glomus in abdomine fluctuans mugitus facit ut vitulus; cognoscitur hæc species signis chloroseos & hysteriæ. L.

therapeia, matrimonium his præclara & chara medicina, quod si fieri nequeat, mars quasi solus sufficit varia forma datus, subinde opus est iliade antihystericorum, quæ inferius scribam.

plethorica. 3. H. sæpius observavi viragines lacertosas & plethoricas tam bene ab hysteria torqueri ut teneras & nervosas puellas; excitat harum hysteriam præsertim longus amor proci ipsas deludentis; caro quidem firma & robusta harum, anima vero debilis & sensibilis est ut aliarum. L.

therapeia, debilitare oportet corpus harum viraginum; hinc ego his frequenter venas seco, emeticum propino, diætam dicto strictam; serum lactis longissimo tempore potare debent, nitrum cum elæosaccharo rutæ omni vesperi sumere, balnea intrare; sumunt insuper pulverem radicis valerianæ, foliorum aurantiorum, conservam rutæ, nepetæ, stachys fœtidæ.

fluxualis. 4. H. fluxus plerique, maxime vero sanguinei debilitant nervos, motum inordinatum spirituum nerveorum caussant. L. R.

therapeia, his conducit diæta lactea, kinkina, mars, vita ruralis; talibus ego sequens pharmacon utilis scribo: ℞. tincturæ rhei aquo-

sæ

ſæ uncias VI. martis cydoniatæ, extracti kinkinæ ana drachmas 4. confectionis alkermes uncias 2. miſce: bis de die cochlearia duo ſumant; lacte viventes ſumant omni veſperi cuſpidem cultri ſequentis pulveris: ℞. limaturæ martis ſaccharatæ drachmam 1. pulveris lapidum cancrorum drachmas 3. miſce, detur uſui.

leucor-rhagica. 5. H. ſigna hyſteriæ & leucorrhœæ hanc produnt ſpeciem. L. R.

therapeia, ego his poſt purgans aſſumptum in brachio venam ſecari jubeo quandoque, deinde præſtituo mixturam numero præcedente ſcriptam cum ſero lactis; quandoque ſolas bibunt aquas ferratas, vel decoctum adſtringens cum aperitivo majore bibunt, balnea pariter proſunt his dulcia; ſolo rheo ſubin hunc morbum curavi, ſubinde globo Willis: vide *leucorrhœam*.

emphra-ctica. 6. H. noſcitur hæc ſpecies ex pallore cachectico, phlegmatia, frigore, pulſus debilitate, indurationibus viſcerum, præſertim uteri. C.

therapeia, ſerum lactis tamarindinatum, aquæ ſelteranæ cum lacte, decoctum aperitivum majus aut minus, deoppilativum, cicuta, bryonia, roob ſambuci, ebuli, ſapo venetus, ſaccharum lactis, gummata, ſcrophularia, indicantur.

libidi-noſa. 7. H. ſemen acre fœtens terribiliter retentum in ovariis, tubis aut utero hanc hyſteriam cauſſat, ex retentione ſeminis putridi oriuntur ſpaſmi, obſtructiones matricis, hyſteralgia; dum menſes imminent, tument plus mammæ, turgent calentque genitalia; hinc ſalacitas & ſenſibilitas major, hinc deliquia, eclam-

lampsiæ hystericæ, furor uterinus seu nymphomania, borborygmi seu mugitus vitulini abdominis & dysmenorrhœa; hæ hystericæ subito flent morti, ut putant, proximæ, mox iterum solvuntur in cachinnos, lubentes obscœnos miscent sermones, instabiles amasio assident, colores mutant, fugitivis oculis varia lustrantes suspirant, oscitant, labia sua mordent, urinam quandoque dimittunt, lympha prostatarum aliarumque glandularum exstillans humectat harum genitalia. L. R.

therapeia, his est maritus robustus optima formula; cæterum phlebotomiæ, vomitoria indicantur, dein serum lactis tamarindinatum & nitrum cum camphora & elæosaccharo rutæ prosunt, labores quoque & diæta rustica conducunt; ego hoc morbo laboranti virgini ter curavi secari venam; emeticum quater sumpserat, pilulas purgantes cum assa fœtida octies; dein bibit serum lactis tamarindinatum cum infuso artemisiæ diutissime, balneavit in aqua dulci, & convaluit, resipuit.

febricosa. 8. H. noscitur hæc ex charactere febrium intermittentium & hysteriæ: vide febres *intermittentes hystericas*. L. P.

therapeia, in paroxysmo indicantur aqua fœtida pragensis, castoreum, moschus, assa fœtida, essentia vulvariæ, spiritus C. C., liquor C. C. fumi ungularum aut pennarum accensarum, opium, clysma castoreatum.

XXII. SCELOTYRBE, est motus semivoluntarius unius lateris, vel totius corporis in gressu, situ erecto aut comestione gesticulationem, aut ridi-

ridiculam histrionis festinationem referens; hunc morbum vocavit *Sydenhamus choream sancti viti.*

pitui- tosa. 1. S. phlegmaticæ puellæ vel pueri, debiles & mente imbecilles hoc morbo sæpius laborant. L.

therapeia, rheum primum dato, dein commenda tonica, cephalica, flores gallii lutei & tiliæ, kinkinam, cascarillam, viscum quernum, valerianam, folia aurantiorum, pulverem de gutteta, embrochationes aquarum thermalium & electrum.

festi- nans. 2. S. vidi Vindobonæ virum ultra 50. annos natum, qui invitus cucurrit, nec capax erat directionem mutandi ad devianda obstacula, hic simul ptyalismo laborabat. L.

therapeia, vide speciem *primam.*

insta- bilis. 3. S. hi inviti agitant etiam jacentes artus, dum stant assidua pulsatione pavimenti risum movent adstantibus. L.

therapeia, Monspeliensis puer laborans hac scelotyrbe curatus fuit phlebotomia & repetitis catharticis: vide speciem *primam.*

inter- mittens. 4. S. hanc speciem observavit Nemausi Cl: D. *Deidier.*

vermi- nosa. 5. S. signa vermium cum charactere scelotyrbes definient hanc speciem.

therapeia, vide speciem *primam.*

XXIII. BERIBERIA, est motus gradientium genua spastice retrahens cum tremore artuum, formicationis sensu, vocis raucedine, stupore dolo-

lorifico artuum, qui morbus Indis est familiaris; in ovibus olim lupum videntibus beriberiam spasmum vidi, stantes hæ vel gradientes tristes momentanee retrahunt genua ad situm naturalem illico reditura.

Indica. 1. B. cognoscitur ex charactere generis. C.

therapeia, frigus corpore calente susceptum est occasio hujus morbi, qui, si pectus adoritur, non raro lethum infert; contra hunc morbum Indi adhibent exercitia corporis, frictiones, fomenta, litus ex oleo chamæmeli, meliloti, petroleo; alvum catharticis movent & sudoriferis sudorem.

CLASSIS VIII. SYNOPSIS.

ANHELATIONES.

Character Classis: est agitatio invita, defatigans musculorum pectoris cum respiratione difficili, laboriosa, sonora, frequenti sine febre notabili & sine phlegmasia.

ORDO I. ANHELATIONES SPASMODICÆ, sunt insultus fugaces spasmodici pectoris sæpius iterantes cum exspiratione sonora.

I. EPHIALTES, anhelatio difficilis, querula cum insomnio terrifico, oppressivo.

II. STERNUTATIO, concussio violenta pectoris cum exspiratione veloci narium interiora evertente, sonora.

III. OSCEDO, repetita, lenta, profunda inspiratio ore hiante, semivoluntaria, sæpius cum pandiculatione.

IV. SINGULTUS, concussio diaphragmatis cum inspiratione subito interrupta, sonora.

V. TUSSIS, concussio sonora violenta pectoris cum exspiratione ad pulmonem quodam obice liberandum.

ORDO II. ANHELATIONES OPPRESSIVÆ, constantes cum metu suffocationis.

VI. STERTOR, respiratio inter in-vel exspirandum sonum gravem tremulum, vel sibilosum edens.

VII. DYSPNOEA, est difficultas respirandi chronica sine omni intermissione notabili.

VIII. ASTHMA, est morbus chronicus, cujus præcipuum symptoma est periodice recurrens respirandi difficultas.

IX. ORTHOPNOEA, est præceps & ut plurimum acuta respirandi difficultas.

X. PLEURODYNE, anhelatio eum pectoris dolore sine febre.

XI. RHEUMA, cognoscitur ex difficultate respirandi cum sensu gravitatis in pectore, quam comitantur, vel & præcedunt coryza, sternutatio, raucedo, cephalalgia, tussis; vix adest notabilis febris, phlegmasia.

XII. HYDROTHORAX, differt à dispnœa faciei pallore; manuum, pedum & scroti œdemate tum symptomatibus ephialticis; adest decubitus horizontalis impossibilitas; pulsatio & fluctuatio aquarum advertitur ad margines costarum; tussis sicca vel humida, gravitatio & pressio ad diaphragma; pulsus contractus, intermittens, inæqualis, cardiogmus & palpitatio observantur.

XIII. EMPYEMA, differt ab hydrothorace per febrem amphimerinam phthisicam evidentem, maciem, prægressam aliquam phlegmasiam pectoralem non resolutam sed suppuratam, sudores profusos nocturnos, ruborem genarum, post pastum dyspnœam majorem &c: vide *hydrothoracem*.

ORDO I. ANHELATIONES SPASMODICÆ, sunt symptomata fugacia spasmodica, sæpius repetentia, quæ consistunt in ex vel inspirationibus sonoris.

I. EPHIALTES, morbus hic recurrens afficit dormientes cum anhelatione & insomnio corporis cujusdam pectus opprimentis; unde respiratio horum querula, gemebunda & anxia.

plethoricus. 1. E. hæc species oritur à plethora commota, calore lectuli, stragulorum pondere; accidit vero supine dormientibus & sanguifluxuum suetorum suppressione laborantibus; ex signis plethoræ patet.

therapeia, poscit hæc species sanguifluxuum restitutionem, phlebotomias, victum parcum, abstinentiam à cœna, decubitum lateralem capite erecto.

stomachicus. 2. E. saburra gravans in stomacho diaphragma sursum premens hunc caussat ephialtem, cujus signa sunt lingua sordida, ructus, nausea, crapula & ingluvies prægressa.

therapeia, præstitue his emeticum, vel catharticum, salia digestiva, amara stomachica; simul commenda temperantiam saluberrimam.

hydrocephalicus. 3. E. cognoscimus hunc ephialtem ex signis hydrocephali: vide *hydrocephalum*. C.

verminosus. 4. E. symptomata vermium publicant verminosum ephialtem.

therapeia, indicantur anthelmintica.

tertianarius. 5. E. pavor & symptoma quoddam mirabile partim incubum, partim epilepsiam imitans quolibet

libet tertio vesperi recurrens, ab hora IX. ad XI- perseverans constituunt hanc speciem, quam vidit *Forestus.*

pathe- maticus. 6. E. tristitia, metus, amor, mœror, hypochondriasis caussant sæpe ephialtem, tristis & desolatus sæpe ipsus passus sum in vita mea hunc ephialtem. R.

therapeia, tristes animos sana erigat philosophia, spissum demat sanguinem phlebotomia: vide *hypochondriasin.*

II. STERNUTATIO, est violenta, sonora & subitanea exspiratio in nares posticas immisso aëre ad nares everrendas sub convulsiva capitis & trunci corporis concussione, ad anteriore flexione. Species sunt sternutationis *catarrhalis*, *rubeolosa*, *verminosa*, *spontanea*, *febricosa*, *epidemica*, *critica*, *medicamentosa &c:*

therapeia, caussam sternutationis remove, naturæ conatus effrænes compesce odore opii, vel lacte tepido ex cava manu naribus attracto; subin opus est apponere nuchæ vesicatorium, venam tundere, pediluvia adhibere; sternutationem *periodicam quotidianam* semel observavi & curavi solo pulvere kinkinæ dato per modum tabaci ad sumendum; *verminosam* sola curat nicotiana usitatissima, vel pulvis valerianæ &c:

III. OSCEDO, est aëris copiosi profunde inspirati diutina, lenta & invita naturalis exspiratio cum magno oris hia-

hiatu, sæpe concurrit & pandiculatio.

partu-rientium. 1. O. oscitatio parturientium est prodromus cari, hinc exitiosum symptoma.

febri-cosa. 2. O. oscitationes repetitæ febrium intermittentium accessus annunciant cum phricasmo & pandiculatione; sternutatio cum oscedine epidemica & maligna fuerat olim *Romæ;* unde *helfgott*, & signum crucis pollice digito oscitantes supra os hians formant.

hæmor-rhagia. 3. O. magnas sanguinis profusiones comitans, vel sequens oscedo convulsiones aut deliquia prænunciat.

stoma-chica. 4. O. largus pastus, saburra vermium, vel alia quæcunque lenta caussat oscedinem.

hyste-rica. 5. O. paroxysmos hysteriæ plerumque oscedo præcedit; præterea uno oscitante *oscitat* & *alter*.

therapeia, caussam cujusque oscedinis removere opportet, & ultro cessabit hoc symtoma.

IV. SINGULTUS, est concussio diaphragmatis invita cum inspiratione subito interrupta, sonora.

transi-torius. 1. S. oritur hic à fletu, risu, tussi, olfactione spiritus vitrioli, aura frigida, potu frigido, cibo non satis masticato & avidius ingurgitato, à pastu sicco; levidensis est transitorius & fere noluntate supprimi potest.

crapu-losus. 2. S. gulosi voratores, potatores singultiunt ventriculum nimium replentes; acria, aut gelida assumpta tum boli in tubo œsophagi hærentes caussant quoque singultum huc spectantem; patet hic singultus ex relatione ægri. B.

therapeia, excitandus est vomitus digitis demissis profunde in fauces, vel penna agitata

tata in faucibus, quæ ſi non juvant, ſumant ipecacuanham; dein quodcunque ſal medium ad cruditates incidendas reſiduas; tandem ſtomachum amaris ſtomachicis reparent.

cacochylicus. 3. S. ſaburra quæcunque in ventriculo hærens excitat ſingultum, quæ ſeſe prodit apoſitia, ſorditie linguæ, gaſtrodynia, vertigine tenebricoſa & urinis craſſis, turbidis.

therapeia, vide ſpeciem *ſecuudam.*

verminoſus. 4. S. vermes in ventriculo & tubo inteſtinali nidulantes propria actione & ſaburra ſua excitant quoque ſingultum; patet hæc ſpecies ex ſignis vermium ſæpius jam dictis.

therapeia, anthelmintica, rheum, valeriana, vitriolum martis & ſal amarum indicantur.

flatulentialis. 5. S. flatulentia, gaſtrodynia, ſpasmi & meteorismus ſine febre denotant hunc tranſitorium ſingultum. B. R.

therapeia, curatur theriaca andromachi, mithridatio, vino hippocratico & carminativis.

medicamentoſus. 6. S. medicamenta emetica fortia & draſtica tum varia venena cauſſant perſæpe ſingultum ex hiſtoria actorum noſcendum. A.

therapeia, in primo caſu laudantur oleoſa, mucilaginoſa, lac, rheum, opium; in ſecundo adjunge emetica cum antidotis generalibus & ſpecificis.

fluxualis. 7. S. vomitus nimius, alvi fluxus, hæmorrhagiæ, effuſio ſeminis profuſa ſæpius dant occaſionem ſingultui.

therapeia, tolle cauſſam inanitionis, adhibe replentia, utere prudenter opiatis & cardiacis, & tinctura cinamomi tibi in mentem veniat.

febrilis. 8. S. jungit ſeſe ſæpius ſingultus febribus variis ſine phlegmaſia furentibus; comitantur ſigna ſaburræ primarum viarum hanc ſpeciem, vel gangrænæ. A.

therapeia, ſaburra febrim fovens ſurſum, vel deorſum eſt expellenda, corrigenda ſalibus & antifebrilibus; gangrænoſus ſingultus vix curam admittit, porrige nihilominus kinkinam, oleum ſtillatitium abſynthii & ſpiritum ſalis dulcem cum confectione alkermes.

phlegmaſiticus. 9. S. inflammatio œſophagi, ventriculi, diaphragmatis, inteſtinorum, hepatis, renum, veſicæ, uteri, meningum cerebri, fors quandoque & lienis, excitat ſingultum patulum ex phlegmaſiis dictorum viſcerum, quas vide ſuo loco. A.

therapeia, vide *phlegmaſias.*

criticus. 10. S. febre continua declinante obſervatus fuit hic ſingultus denotans ad cardiam bilem acrem eſſe depoſitam, vel aphthas inibi natas; fit hic ſingultus declinante morbo, diebus criticis cum bonis ſignis & urina cocta.

therapeia, poſcit hic evacuationem materiæ acris ſurſum, vel deorſum promptam.

metaſtaticus. 11. S. materies acris eryſipelacea, miliaris, purpuracea, anthracum, arthritica, rheumatismalis &c: depoſita ad ventriculum hunc cauſſat ſingultum; cognoſces hanc ſpeciem ex ante actis, gaſtrodynia rodente & premente, pulſu ſuppreſſo ac contracto, dyſpnœa, diatheſi, pertinacia ſingultus.

therapeia, oportet evocare ad ſedes proprias repreſſas materias ſudoriferis, camphora, floribus ſambuci, arnicæ, balneis & epiſpaſticis, veſicatoriis: vide morbos, quorum repreſſioni debetur hic ſingultus. A.

dyſme-

dysmenorrhoicus. 12. S. suppressis menstruis, vel hæmorrhoidibus suetis sanguis regurgitans ad ventriculum subin caussat singultum: vide dictas *suppressiones.* P.

therapeia, indicantur fluxus revocantia; possunt & aliarum hæmorrhagiarum suetarum suppressiones hunc caussare singultum.

frigeralis. 13. S. refrigeratio pedum, pectoris; immersio ad aquas frigidas urgent humores ad ventriculum, & singultum movent.

therapeia, sudorifera, calefactio refrigeratorum, vasculum caffée nigri & cardiaca levidensem hunc singultum curant in tempore adhibita.

ischuricus. 14. S. plurimis ischuriæ speciebus supervenit singultus: vide *ischuriam.*

à dolore. 15. S. dolor colicus, iliacus, dysuricus, nephriticus, dysentericus provocant quandoque singultum. D.

therapeia, vide morbos, qui provocant hunc singultum.

traumaticus. 16. S. vulnera diaphragmatis, ventriculi & intestinorum socium & effectum habent singultum, ex quibus & noscitur hæcce species. A.

therapeia, vide *plagas.*

purulentus. 17. S. pus genitum in diaphragmate, ventriculo, intestinis, vel ex ulceribus externis in ventriculum depositum, tum empyema pectoris persæpe sunt caussa singultus. A.

therapeia, vide *macies.*

gangrænosus. 18. S. sive interna, sive externa gangræna aut necrosis singultum fovet, jam libitina fores pulsat; hæc species cognoscitur signis gangrænæ. A.

aphthosus. 19. S. aphthæ fauces obsidentes, œsophagum & ventriculum movent singultum cum gastro-

dynia;

dynia gravante, ex quibus patet hæc species. A.

therapeia, laudatur ſuccus dauci, raparum & kinkina cum lacte, vel emulſionibus; tinctura rhei aquoſa cum ſyrupo dauci, vel de althæa meis ægris bonum quandoque præſtitit effectum.

ab abſterſione œſophagi. 20. S. aſpera deglutita, acria, abſtergentia mucumipſumque mel ſubinde ſunt cauſſa ſingultus.

therapeia, mucilagines, emulſiones papaverinæ & oleoſa indicantur.

cerebralis. 21. S. cerebri plagæ comitem habent ſubin vomitum, ſubin ſingultum ut effectus. A.

therapeia, vide *plagas.*

nervoſus. 22. S. huic ſpeciei obnoxii ſunt debiles, teneri, hypochondriaci & hyſtericæ. R.

therapeia, antiſpaſmodica, anodyna, antihyſterica & nervina proſunt: vide *hyſteriam* & *hypochondriaſin.*

impetiginoſus. 23. S. materies ſyphilidis, aut ſcorbuti ad ventriculum delapſa cauſſat hunc ſingultum, quem ex ſignis dictorum morborum cognoſces & diſtingues: vide *cachexias.*

mechanicus. 24. S. viſcera ventriculo adjacentia indurata ſcirrhoſa, mole aucta ut hepar, lien, pancreas, omentum; luxatæ vertebræ, coſtæ, depreſſa cartilago enſiformis cauſſant ſingultum chronicum & recurrentem, quem diagnoſis præfatorum morborum tibi ob oculos ponet. C. R.

therapeia, incumbe curandis principiis hujus ſingultus per medicamenta appropriata alibi dicta.

V. TUSSIS, eſt concuſſio ſonora, violenta, invita pectoris cum exſpiratione ad

pul-

pulmonem quodam obice liberandum.

catharrhalis. 1. T. frigus hanc excitat tussim, vel adiapneustia; comitatur vero raucedo, córyza, sternutatio, cephalalgia, amphimerina catarrhalis.

therapeia, stibium diaphoreticum, pulvis concharum, marchionis cum infusione florum sambuci conducunt; pectus tegitur lanea subucula, caput involvitur pelle hirta; quibusdam sufficit theriaca, aliis sal carolinum ad unciam semissem in aqua tepida solutum pro dosi assumptum.

hysterica. 2. T. siccam hanc tussiculam noscimus signis hysteriæ.

therapeia, therapeia hysteriæ in usum vocanda; juscula chamomillacea, lac chalybeatum, serum lactis cum kinkina, prosunt.

accidentalis. 3. T. hæc fit à principiis externis evidentibus, ut ab illapsis tracheæ, risu, clamore, fumis acribus aut pulveribus subtilibus.

therapeia, principia hujus tussis tolli, vitari debent; qui tussiunt à mica panis tracheæ illapsa, his utiliter dorsum pugno concutitur.

simulata. 4. T. varii vafri simulant tussim, quam cognosces esse simulatam ex pulsu non multum alterato, respiratione sana, anacatharsi exigua; hæc tussis dormientes non turbat, facies sub tussi non rubet, omnes functiones sanorum more peraguntur optima his medicina sunt verbera.

sicca. 5. T. illa proprie dicitur, in qua nulla adest anacatharsis; tales sunt tusses hysterica, hypochondriaca, calculosa, polyposa, anevrysmatica &c.

the-

therapeia, laudantur omnia humectantia & extractum capitum papaveris rhœados à granis 2. ad 10.

ſtomachalis humida. 6. T. cognoſcimus hanc tuſſim ex vomitione, apoſitia, gaſtrodynia gravante, inflatione ventriculi, ſtimulo tuſſis in ſcrobe cordis ab ægris percepto & mediocri anacatharſi; hæc tuſſis poſt paſtum fortior eſt, ab inſpiratione profunda non augetur ut pectoralis, nec eſt tam moleſta, ut pectoralis eſſe ſolet; adſunt inſuper ſigna ſaburræ in ventriculo latentis, præceſſit nimirum voracitas, adeſt urina cruda craſſa, lingua ſordida; ſonus tuſſis eſt profundus clamorem aſini imitans, unde *aſinina* dicitur.

therapeia, ego ſumpſi laborans hac tuſſi ſal carolinum omni mane ad drachmas 2. per IV. dies, dein bibi roſolium cumini; anima rhei eſt egregium medicamentum contra hanc tuſſim; ipecacuanha citiſſime curat vomitum movendo & ventriculum roborando: verbo humectantia omnia nocent, & ſtomachica proſunt.

ſtomachalis ſicca. 7. T. cognoſcitur ſignis tuſſis ſiccæ & ſtomachalis paulo ante deſcriptæ.

therapeia, vide ſpeciem *ſextam*.

gutturalis. 8. T. melius dicitur raſcatio arabibus, inſtituitur hæc ad phlegma in gutture moleſtum exantlandum, ſono acuto & tremulo reſonat, deeſt difficultas reſpirandi in pulmone, dolet vero collum.

therapeia, ego his gargariſma præſtituo ex nitro, ſale C. C. melle & camphora gummi tragacanthi ſubacta in infuſo florum ſambuci, do unciam 1. ſalis carolini ad laxandam alvum.

hypo-

hypo-chon-driaca. 9. T. obstructum, scirrhosum lien, aut hepar, tum fellea vesicula bile turgens movent tussim siccam cum respiratione liberrima absente tussi, signa sunt hujus tussis amphimerina, aurigo, melasicterus, hepatalgia, aut splenalgia. C.

therapeia, scilla, aloes, rheum, iris, arum, sapo, terra foliata tartari, cicuta, roob sambuci, rhamnus catharticus, decoctum anti-ictericum, aperitivum majus, vel minus, conducunt.

feri-na. 10. T. est tussis sæpius epidemica infestans infantes per paroxysmos revertens *quintas* dictos, in quibus ferme suffocatur infans per aliquot secunda minuta, livescit facie, vomiturit, totoque corpore vehementer concutitur, expectorat pituitam albam spumosam, viscidam, quam plerumque deglutiunt debiles & macilenti. A. R.

therapéia, rheum his do cum valeriana, vel mannam in caffée, vesperi dein sumunt grana 15. theriacæ, infusum hydrolapathi servit pro potu ordinario tepidum; infusum ipecacuanhæ est instar omnium subito curans; hirudines subin tibiis admoveri debent; clysmata utilia sunt.

con-vulsiva. 11. T. est sæva violenta tussis cum sonora inspiratione & exspiratione cantum galli simulante & nisibus vomitus, febricula amphimerina, anacatharsi mucosa, dolore capitis, tumore & livore faciei & hæmorrhagia felici narium quandoque; filia mea *Maria* laboravit hac tussi terrifica octo diebus. A.

therapeia, filiæ meæ dedi bis de die mannam in caffée cum lacte, dein grana 2. tartari emetici, quum ipecacuanham sumere renuerit; infusum dein hyssopi cum syrupo capil-

lorum veneris bibit, pediluvia vespertina applicuit; hæmorrhagia artificiali nulla fuit opus, quum sponte naribus sanguinaverit.

denti-tionalis. 12. T. dentientes infantes ex irritatione epidelii tussiunt cum febricula amphimerina & calore ruboreque gingivarum.

therapeia, ficus & passulas majores comedant infantes, sumant mannam ad alvum molliendam, mordeant frustum liquiritiæ, bibant infusum pectorale cum lacte; quandoque est & hæmorrhagia artificialis necessaria.

gra-vidarum. 13. T. gravidæ persæpe tussi obnoxiæ sunt ob pectus augustatum ab utero turgente, plethoram, acria & acida assumpta, acrimoniam humorum, frigus susceptum, coitus fervidos, vel nullos, voracitatem, humorum ebullitionem, uteri sensibilitatem. A.

therapeia, principia mali tollenda, alvus obstructa reseranda, coitus frequens vitandus, becchica & emulsiones papaverinæ sumendæ, phlebotomia in brachio quandoque instituenda, frigus cavendum & animi pathemata, diæta conveniens dictanda, vestes arctæ solvendæ sunt; syrupus vini adusti tantum tunc valet, quando hæc tussis voracitati debetur, qui paratur ex cinamomo, caryophyllis, saccharo & vino debita proportione mistis, accensum dein vinum deflagrat usque consistentiam syrupi.

hæmo-ptoica. 15. T. est tussis pertinax exantlans identidem guttas aliquot sanguinis prodromus phthiseos primariæ feralis. C.

therapeia, vide *phthisin*.

poly-posa. 15. T. vir 50. annorum violentam tussim expertus demum post sputum sanguinis polypum bronchiis adhærentem expectoravit; vix potest

hæc

hæc ſpecies dignoſci ſine ejectione polypi ante ſectionem cadaveris.

anevrysmatica. 16. T. habui virum ſeptuagenario majorem anevryſmate cordis dextri laborantem, & inde tuſſi violenta fatigante ſicca. D.

therapeia, vide *palpitationem*.

phthisica. 17. T. noſcitur hæc ſpecies pondere in pectore gravante, dyſpnœa, perennitate, apoſitia, ſiti, voce rauca & exili, oppreſſione pectoris, iracundia & triſtitia, decubitu difficili in alterutro latere & ſignis phthiſeos. C.

phlegmasitica. 18. T. comitatur hæc *plegmaſias* pectoris, quas vide ſuo loco.

rheumatica. 19. T. materies rheumatiſmi ſubin figit ſedem in pulmone & tuſſim excitat, quæ ſpecies patet ex ſanguine cruſta gelatinoſa tecto, febre rheumatica amphimerina, diatheſi rheumatica & defectu catarrhi.

therapeia, venæ ſectio, ſudorifera & pectoralia cum eccoproticis indicantur.

arthritica. 20. T. materies arthritica repreſſa pulmones & organa ſpiralia occupans cauſſat tuſſim, quam noſcimus adeſſe ex diatheſi arthritica, veſpertina exacerbatione, cauſſis prægreſſis & abſentia ſignorum alias ſpecies indicantium.

therapeia, arthritis debet ad ſedes ſuas veſicatoriis & pediluviis revocari; phlebotomia pedis eſt ſæpe neceſſaria, convenit ſal carolinum ad molliendam alvum, & ſudorifera.

syphilitica. 21. T. gonorrhœa ſuppreſſa materies ſyphilitica ſæpe ſeſe figit in pulmone, vel ipſa ſyphilis jam diffuſa quandoque petit hoc viſcus, & tuſſi dat occaſionem noſcendæ ſignis gonorrhœæ ſuppreſſæ, aut ſyphilidis.

therapeia, ſpiritus frumenti Swietenianus, ut ſæpius expertus ſum, hic contraindicatur; aliis itaque mercurialibus utendum eſt.

impe-tiginoſa. 22. T. ſcabies, vel tinea unguentis illitis importune repulſæ pulmones occupantes tuſſim faciunt ex relatione ægri patulam.

therapeia, ſulphur & hydrolapathum optima ſunt hic pectoralia; ſubin debet impetigo revocari ad cutim veſicante appoſito, vel inoculatione.

pletho-rica. 23. T. ſanguis menſtruus, vel hæmorrhoidalis his ſanguifluxibus ſuppreſſis pulmones petens eosdem opprimit, & in tuſſim ſiccam agit, quæ ſignis plethoræ noſcitur.

therapeia, plethora minuenda hæmorrhagiis artificialibus, fluxus revocandi ſunt, quos vide ſuo loco.

ver-minoſa. 24. T. vermes in fiſtula abdominali nidulantes ſæpe excitant tuſſim ſtomachalem, vermes in pulmone latentes ſubin quoque tuſſi occaſionem dederunt; tuſſis verminoſa ſtomachalis patet ex tuſſi ſtomachali & ſignis vermium; tuſſis vero verminoſæ pulmonalis ardua eſt conjectura; interim vide *hæmoptyſin* verminoſam, quæ tibi aliquod lumen dabit.

therapeia, ſucco marrubii & ſcilla utebatur *Benivenius* ad pulmonicos vermes enecandos, quibus jungi poteſt valeriana; vermes inteſtinales expelluntur, necantur catharticis & anthelminticis.

calcu-loſa. 25. T. cognoſcitur hæc tuſſis excretione calculorum pulmonalium variæ magnitudinis & conſiſtentiæ.

therapeia, becchica cum fragaria, ſapone veneto & aqua calcis his danda ſunt.

vero-

xero-laryngea. 26. T. hæc tuſſis gutturalis fatigat potatores vini & cremati, præſertim ſi calentes gelidos hos potus bibant; occaleſcunt hinc partes pharyngis & laryngis, & comburuntur, ut ita me exprimam. L.

therapeia, gargariſmi ex lacte & camphora repetiti partes molliunt, tum collutoria ex ſpiritu C. C. & oleo amygdalarum; itali ova gallinarum recens depoſita cruda ebibunt ad vocem ſuavem ſibi conciliandam; aliquando utiliter præſcripſi pilulas ex ſapone veneto cum ſucco taraxaci.

ORDO II. ANHELATIONES SUPPRESSIVÆ, hæ fiunt cum metu ſuffocationis, ſuntque pleræque conſtantes.

VI. STERTOR, eſt reſpiratio ſonum gravem & tremulum in gutture edens ſæpius ſibilo ſtipata.

a repletione. 1. S. cavum aëreum pulmonis ſæpius in phthiſicis pure repletum ſtertorem lethalem edit, ubi hi ob debilitatem nihil amplius expectorare poſſunt.

à viſciditate. 2. S. viſcida & tenax materia bronchiis capitive aſperæ arteriæ adhærens ſæpius cauſſat ſtertorem, quæ dein concocta ejicitur, unde hic ſtertor non eſt lethalis.

therapeia, ſudorifera, cardiaca & oxymel ſcillæ cum aro hic indicantur.

paralyticorum. 3. S. paralyſin linguæ & tonſillarum comitatur ſtertor haud lethalis: vide *paralyſin.*

agonizantium. 4. S. agonizantes ex multis morbis ſtertunt, reſolutione facta oſculorum vaſorum in bronchia hiantium depluit lympha viſcida, quam amplius

plius

plius expuere, extussire nequeunt debilissimi. A.

asthma-ticus. 3. S. ille est, qui orthopnœam & asthmatis paroxysmos comitatur.

apople-cticus. 6. S. vide stertorem *paralyticorum.*

VII. DYSPNOEA, est difficultas respirandi assidua & chronica sine signis empyematis, hydrothoracis.

pitui-tosa. 1. D. hæc species pendere creditur à pituita seu lympha pulmones relaxante & infarciente cum pituitosa anacatharsi levante, pedum œdemate vespertino, faciei pallore sine reliquis signis hydrothoracis. C.

therapeia, conveniunt gummi ammoniacum, scilla, arum, myrrha, iris, colchicum, rheum, agaricus, terra foliata tartari, polygala amara, hyssopus, marrubium, pilulæ balsamicæ *Mortoni*; cum magno effectu præscripsi alquoties sequens infusum omni mane per modum thée sumendum: ℞. specier: decocti aperitiv: maj:, florum hyssopi aa manip. 1. iridis florent: bulbi scillæ, radicis ari aa drachmas 2. conscissas exhibe species.

tuber-cularis. 2. D. scirrhus pericardii, exsiccatio pulmonum caussant hanc dyspnœam; abusus spiritus frumenti apud Saxones caussat scirrhum pulmonum *dumpen* dictum, conjecturamus hanc adesse dyspnœam ex respiratione parva & frequente, tussi sicca plerumque xerolaryngea, hæc species est valde adhuc obscura.

calcu-losa. 3. D. calculi variæ duritiei in pulmone geniti caussant hanc dyspnœam; dum tussi ægri calculos exantlant, noscimus hanc speciem, alias ante

te sectionem cadaveris ista species distinqui nequit.

therapeia, sapo venetus, fragaria, aqua calcis ostracodermatum, lac, conveniunt.

hydatidosa. 4. D. vix cognoscitur hæc species ante extispicium, adest ecquidem respiratio frequens, celer, difficilis; sitis, pervigilium, rubedo genarum, febris hectica; sputum paucum mucosum tussi exantlatur; secto cadavere inventæ sunt vesiculæ in toto pulmone aqua flava turgidæ; idem observavi in vaccis *Bukliczii* 1772. cum hac differentia, quod hydatides harum tantum ad supeficiem pulmonum fuerint eæque perfecte sphæricæ magnitudine glandis jovis aqua hyalina inodora & insipida plenæ. C.

steatomatosa. 5. D. oritur hæc dyspnœa à cystide materia sebacea turgente; diagnosis hujus speciei ante sectionem cadaveris nulla habetur præter crepaturam cystidis & effussionem dictæ materiæ. C.

vomicalis. 6. D. vomica est cystis materie puriformi turgida, quæ differt à steatomate per majorem fluxilitatem materiæ contentæ, & ab hydatide per majorem spissitudinem; apostema porro est cystis pure repleta ab inflammatione genito, aquæ fundum petente, pus insuper carbonibus vivis injectum fœtet. Folliculus glandulæ, vel cellulæ seu pars inter valvulas vasis lymphatici sensim in omnem dimensionem extenditur, nutritur per succum advectum & crescit, hujus jam descriptæ cellulæ cavum replet materies sebacea, vel pultacea, puriformis, aut lymphatica; hydatis igitur, atheroma, steatoma, vomica eandem habent genesin, in eisdemque vasis fiunt, neque ante ruptionem, aut anatomiam dignoscuntur; quia differunt solum densitate materiæ replen-

tis diversa, ut jam dixi; harum cystidum in pulmone latentium ante ruptionem & anatomiam signa sunt dyspnœa, tussis sicca, febricula exigua, languor, tristitia, dolor pulmonis in loco cystidis obscurus; post ruptionem ex anacatharsi materiæ in cystide contentæ dignoscuntur hi tumores, quos in cadaveribus cultro anatomico subjectis quoque oculis distinguimus. Habui in cura virum 60. annorum Fr. *Mengemann* plethoricum robustum, tristem sabulo calculoso subjectum, osorem medicamentorum & phlebotomiæ, hunc tussis sicca fatigabat cum dyspnœa, noctes erant inquietæ cum anorexia, dolor obscurus sub infima costa vera dextra & febricula amphimerina fatigabant ægrum; pulsus erat durus, urina leviter inflammata, sanguis missus crusta pleuritica coriacea reflexa & alba tectus fuit; post binas venæ sectiones sumpsit conservas pectorales, infusum pectorale cum oxymelle scillitico; unde cepit extussire materiem sebaceam fœtidissimam, subviridem, & licet omnia in Arte nota data sunt, ulcus hoc nihilominus putridum dextrum pulmonem in gangrænam convertit, & ægrum 18. die à ruptura vomicæ abstulit fœtidissimum adeo, ut nemo sine deliquiis eidem adstare potuerit; mira res! æger usque ultimas aliquot horas obambulabat, sanitatem sperabat sensibus vegetus omnibus.

therapeia, rupturam vomicæ promovemus epithematibus ex lacte calido pectori appositis, ptisanis calidis pectoralibus, saturato decocto taraxaci oxymelle scillitico misto, decocto ipecacuanhæ, equitatione, vectura in rheda, vapore aceti; post ruptionem vomicarum optime profuit Illustrissimo Comiti de

Sporg

Sporg lac cum kinkina & extracto opii omni veſperi dato ad granum 1.; utilis his præſcripſi quandoque pilulas ex gummi ammoniaco, ſaccharo lactis, extracto ſcillæ & kinkinæ; conſerva hederæ terreſtris mellita his prodeſt, prodeſt quoque propolis, vel mel cum butyro pani biſcocto illitum, atque ita bis de die ſumptum.

gravidarum. 7. D. uterus tumidus deſcenſum diaphragmatis impedit, unde dyſpnœam patiuntur gravidæ.

therapeia, alvum mollientibus levatur, minuitur hæc dyſpnœa & phlebotomiis brachii.

physconiaca. 8. D. vide *tympanitidem.*

hydropica. 10. D. vide *hydropes.*

à mala conformatione thoracis. 11. D. varia gibboſitas, oſſificata bronchia, oſſificata pleura, cartilago enſiformis vitiata, cauſſant dyſpnœam. C.

à vitiis cordis. 12. D. cor nimis magnum, nimio adipe cinctum, aut anevryſmaticum dyſpnœam excitat: vide *palpitationem.* C.

therapeia, quies animi & corporis, venæ ſectiones repetitæ, catharſes lenes, nitroſa, anodyna, & ſapo venetus, levamen adferunt.

à pneumatia. 13. D. oriri dicitur hæc ſpecies à tympanitide pulmonis, quæ ante extiſpicium difficulter noſcitur; interim his reſpiratio difficillima, tuſſis fere ſuffocativa, pulſus inæqualis parvus, pulmones in exſpiratione ſurſum trahi & natare videntur ægris; præterea hyſterica his nocent & auræ mutatio. C.

therapeia, phlebotomiæ, paregorica, emollientia & becchica levabant morbum; lac cum infuso seminum carvi & fœniculi alias profuit.

gastrica. 14. D. ægagropila seu concretio lapidosa in ventriculo, abscessus ventriculi, hernia ventriculi, vel diaphragmatis ventriculum recipiens producunt dyspnœam, quæ species ex sequentibus colligitur, abusus lapidum cancrorum, gypsi &c. præcedit concretionem lapidosam in ventriculo, comitatur gastrodynia gravans, vomitio, singultus, apositia & volutatio lapidum: vide *gastrocelen* & *orthopnœam*.

therapeia, contra lapidosas concretiones in ventriculo ex abusu lapidum cancrorum, gypsi &c. natas indicantur oleum tartari p. d., sapo venetus.

traumatica. 15. D. plagæ thoracis, pulmonis & diaphragmatis caussant dyspnœam, vel potius *orthopnœam*: vide *plagas*. A.

galenica. 16. D. dissectis nervis diaphragmatis, vel ligatis induxit Galenus dyspnœam.

scorbutica. 17. D. hæc species patet ex signis scorbuti, adest simul tussis, visus obnubilatio & asthenia: vide *scorbutum*.

anevrysmatica. 18. D. anevrysma aortæ caussat dyspnœam: vide *palpitationem*.

ab angustia aortæ. 19. D. virgo parum menstruata dyspnoica suffocata & convulsa periit; in cadavere parietes aortæ juxta cor crassiores eandem angustantes inventi sunt. *Morgagni*.

plethorica. 21. D. sanguis menstruus, vel hæmorrhoidalis, aliaque plethora ad pulmonem confluens facit dyspnœam ex signis plethoræ patulam.

the-

therapeia, fluxus restitui debent & plethora minui.

thymica. 22. D. glandula thymi scrophulosa caussat dyspnœam; dum largum inspiratum aëra retinent hoc morbo laborantes, tunc tumorem ad imum jugulum observamus palpo. C.

therapeia, vide *scrophulam.*

VIII. ASTHMA, est chronica, periodica respirandi difficultas.

humidum. 1. A. incipit cum stomachi plenitudine, ructibus, vocis raucedine, somnolentia, pandiculatione, dyspnœa & tussi sicca; decurrit cum iliorum tractione, orthopnoica respiratione, calore, pulsu celeri inæquali, in fine debili, intermittente; livore faciei, palpitatione, dysphagia, cardialgia; terminatur ejectione muci viscidi; sputum est nempe mucosum, tenax, rotundum &c:; bene observavi hunc morbum in L. B. de *Plankovsky*. P. C.

therapeia, dedi dicto ægro omni mane unciam semissem salis carolini; de die sumpsit mixturam ex aqua hyssopi, essentia opopanacis, spiritu salis ammoniaci & aceto scillæ ad saturationem mistis, oxymelle scillitico, extracto scillæ, extracto iridis florentinæ & kermete minerali; bibit decoctum aperitivum minus cum iride florentina, floribus borraginis & hyssopi edulcoratum syrupo V. radicum aperientium; in prophylaxin miseram ipsum ad thermas carolinas potandas cum effectu; bene conducit his serum lactis sinapinum, ceres antiscorbutica, decoctum lignorum, aperitivum & antiscorbuticum simul mixta cum baccis juniperi; prodest vinum medicatum extra paroxysmum ex gummi ammo-

niaco, opopanace, bryonia, iride, alöe, ſcilla, herba cochleariæ, arnicæ, chamædryos & baccis juniperi.

convulſivum. 2. A. ſubito corripit paroxyſmus hujus aſthmatis ægrum cum crampo & dolore cujusdam partis pectoris, violentis ſymptomatibus, convulſionibus aliarum quoque partium, pulſu intermittente, anxietate & febricula, ſine omni ferme anacatharſi. P. C.

therapeia, indicatur caſtoreum, chamomilla, ſpiritus nitri dulcis, liquor anodynus, manna, rheum, tum aqua carminativa Regia cum pediluviis & clyſmatibus; prophylactice ſumant ſaponem venetum, gummi ammoniacum, opopanacem, decoctum aperitivum majus cum chamomilla, valeriana & iride; aquæ dein utiles ſunt ſelteranæ, ſpadanæ & exercitium corporis; ſolum rheum quotidie ſumptum cum myrrha aliquando ſuffecit.

hyſtericum. 3. A. cognoſcitur hæc ſpecies ſignis hyſteriæ & charactere aſthmatis. P. C.

therapeia, vide *hyſteriam*.

hypochondriacum. 4. A. ſigna ſpecifica ſunt hujus ſpeciei regio hepatis renitens, elata, tenſa cum aurigine, obſtipatione, tuſſi ſicca, obſtructionibus hepatis & dyshæmorrhoide. P. C.

therapeia, fluxus hæmorrhoidalis revocari, vel diſſipari debet, ſumant lenia laxantia, injiciantur clyſmata, bibant dein decoctum aperitivum majus cum ſcilla, bryonia, terra foliata tartari, ſapone veneto &c.

arthriticum. 5. A. Reverendiſſimum Dominum Prælatum Siloenſem, qui Gloria eſt ſui Ordinis, prehendit 1772. menſe Jannuario ex infrigidatione hic moleſtiſſimus morbus; cognovi hanc eſſe ſpe-

ſpeciem ex diatheſi arthritica, exacerbationibus veſpertinis. P. C.

therapeia, illico venam in pede curavi tundi, apposui veſicatoria pedibus; omni altero mane ſumpſit unciam 1. ſalis carolini; bibit decoctum lignorum cum floribus borraginis; cochleatim ſumpſit mixturam ex aqua hyſſopi, kermete minerali, gummi ammoniaco vitello ovi ſubacto, camphora gummi tragacanthi ſubacta, ſpiritu nitri dulci & oxymelle ſcillitico; minuebatur furor morbi illico & poſt octo dies ſine eruptione podagræ deſinit: vide *arthritidem*.

impetiginoſum. 6. A. ſcabies, tinea &c. repulſæ in viſcere ſpirali ſeſe figentes producunt jam aſthma, jam dyſpnœam &c:; hæc ſpecies patet ex hiſtoria prægreſſorum.

therapeia, impetigines revocari debent ad cutim appoſito veſicante, vel inoculatione; interne ſumant ſulphur cum ſtibio diaphoretico, bibant decoctum hydrolapathi, alvus reſerari debet rheo & magneſia nitri.

à polypo cordis. 7. A. cognoſcitur hæc ſpecies ex vehementi palpitatione, cardiogmo & pulſu intermittente. P. C.

therapeia, phlebotomiæ, nitrum, ſapo venetus, aqua calcis, paregorica, quies animi & corporis palliant morbum.

emphyſematoſum. 8. A. afficit hæc ſpecies homines & bruta ante extiſpicium vix noſcenda: vide *dyſpnœam à pneumatia*.

pulverulentum. 9. A. lapicidæ, gypſarii, murarii, trituratores, molitores &c: ſæpius à pulveribus cum aëre inſpiratis aſthmatici evadunt; vitæ genus te ducet in cognitionem hujus ſpeciei. P. C.

therapeia, ſpecialis nulla hucusque nota eſt hujus ſpeciei.

metal-

metallicum. 10. A. vinum lithargyrio dulcificatum, fumi metallici ſaturnini, carbonum, ſulphuris, arſenicales pluresque alii cauſſant ſubin aſthma ex hiſtoria actorum noſcendum. P.

therapeia, therapeia generalis aſthmatis cum illa rachialgiæ indicatur.

venereum. 11. A. noſcitur ſignis ſyphilidis & curatur mercurio.

plethoricum. 12. A. convenit cum hypochondriaco, oritur ex ſuppreſſione hæmorrhoidum ſuetarum, vel dyſmenorrhœa, & noſcitur ſignis plethoræ.

therapeia, fluxus reſtituendi ſunt, plethora tollenda, impedienda.

catarrhale. 13. A. cum hoc aſthmate concurrit coryza, raucedo, angina, catarrhus. P.

therapeia, vide *catarrhum*.

calculoſum. 14. A. vide *dyſpnœam calculoſam*.

thymicum. 15. A. vide *dyſpnœam thymicam*.

febricoſum. 16. A. paroxyſmos febris intermittentis imitatur, ex cujus veneno pectus occupante naſcitur, adeſt ſimul urina lateritia. P. P.

therapeia, curatur kinkina.

IX. ORTHOPNOEA, eſt morbus continuus acutus ſubitanea anhelatione ſublimi & fere ſuffocatoria ſtipatus.

ſuffocativa. 1. O. vide *catharrhum ſuffocativum*. A.

cardiaca. 2. O. habetur vulgo hæc pro apoplexia, & noſcitur palpitatione, ſtertore & eclampſia omnium artuum tremula; hæc eſt mors repentina. A.

ſpa-

spasmodica. 3. O. vide *asthma convulsivum.*

hysterica. 4. O. cognoscitur signis hysteriæ & orthopnœæ: vide *hysteriam.*

hydrothoracica. 5. O. vide *hydrothoracem.* A.

polysarcica. 6. O. plures ex orthopnœa suffocatos aperuerunt Autores, & invenerunt solam nimiam pinguedinem fuisse caussam mortis; hoc videmus in porcis saginatis: vide *polysarciam.*

vomicalis. 7. O. vide *dyspnœam vomicalem.*

anevrysmatica. 8. O. anevrysma cordis, aut aortæ ordinario enecat cum orthopnœa: vide *dyspnœam* & *palpitationem.*

à deglutitis. 9. O. crassiora, duriora corpora semideglutita in œsophago hærentia tùm illapsa glottidi subito caussant orthopnœam ex prægressis patulam; ego *Teltschii* in Apotheca ex mica panis sicci glottidi illapsa ferme illico orthopnoicus mortuus fuissem; subitanei & summi hic labores. A.

therapeia, inclinare oportet caput & truncum anteriora versus quam maxime, collare solvere & dorsum pugnis concutere fortissime, ita ego exemptus fui lustrica: vide *dysphagiam.*

trachelophymatica. 10. O. struma nimium aucta colli, vel glandulæ thymi quandoquè caussat orthopnœam: vide *dyspnœam thymicam.*

empyematica. 11. O. empyici moriuntur omnes orthopnoici: vide *empyema.*

traumatica. 12. O. plagæ thoracis, luxationes costarum & cartilaginis ensiformis intropressio faciunt orthopnœam; in mea patria quidam pastor alterum prostravit humi, genu flexo & appresso scrobi

ſcrobi cordis orthopnœam cauſſavit miſero, ex qua paulo poſt mortuus eſt.

therapeia, vide *plagas.*

anti-pathica. 13. O. certum eſt, quod plures præſertim hyſtericæ mulieres & hypochondriaci viri determinatos cibos, animalia &c: ſine alteratione, pallore, anxietate, animi deliquiis &c. videre non poſſint; nullum tamen vidi horum hinc orthopnoicum factum; chirurgi tyronibus, qui ſanguinem è vena fluere ſine alteratione videre non poſſunt, ſanguinem recentem in faciem projiciunt cum effectu; patruelis meus non potuit ſine deliquiis radices dauci videre; hinc poſuerunt eundem per noctem in antro telluris dictis radicibus pleno cum ſocio, ab initio paſſus eſt ſolita ſua ſymptomata, dein indormivit, & mane evigilavit liber ſua apprehenſione.

vapo-ralis. 14. O. vapores ſulphuris, olei vitrioli, lycoperdonis, calcis &c: excitant orthopnœam. A.

therapeia, liberum aërem hi quærant, venam ſecari curent; vapores olei vitrioli ſpiritus ſalis ammoniaci exſtinguit.

ver-minoſa. 15. O. vermes in ventriculo reptando aliquando excitarunt orthopnœam, quæ ſignis vermium noſcitur & & anthelminticis curatur.

lipo-matica. 16. O. ſteatoma in pectore repertum librarum VI. poſt enormem orthopnœam ſuffocavit ægrum; huc pertinet hiſtoria morbi Marchionis de S. Alban Delphinatis à *Bœrhave* relata. A.

ab in-anitione. 17. O. puerperæ, aſcitici, empyici, incidunt in orthopnœam ob effuſos humores ſubito aliave contenta cavum abdominis, aut thoracis replentia. A.

therapeia, oportet his abdomen faſcia conſtringere.

ſcor-

scor-butica. 18. O. *Linden* vidit ſcorbuticum in ultimo gradu ſcorbuti orthopnoicum, & cognovit ſignis ſcorbuti: vide ſcorbutum. A.

vario-loſa. 19. O. rarius 17. die cum febre ſecundaria ſeu amphimerina varioloſa ingruit orthopnœa lethum nuncians variolanti. A.

therapeia, cathartica & clyſmata repetita indicantur, ſubin penna agitata in faucibus vomitus proritandus; quidam etiam veſicatoria apponunt, ſaphenas incidunt, collum ſcarificant.

X. PLEURODYNE, anhelatio cum pectoris dolore ſine phlegmaſia, cum exigua vel nulla febre.

pletho-rica. 1. P. noſcitur hæc ſpecies ſignis plethoræ, ſuppreſſione ſanguifluxuum ſolitorum, vel adiapneuſtia. B.

therapeia, fluxus ſuppreſſi revocari debent, plethora venæ ſectionibus minuenda eſt & purgans dandum.

vermi-noſa. 2. P. cognoſcitur ſignis vermium in infantibus aut pueris, febricula vaga, tuſſi ſicca ſtomachica, dolore pectoris inconſtanti, vehementi.

therapeia, citus fui rus ad puellam, ut dicebant, pleuritide laborantem, veniens examinatis omnibus vidi hanc eſſe plerodynem cum præcedente ex difficultate menſium primorum nata; hinc curavi eidem ſecari venam in pede, dein propinavi kermes minerale in oxymelle ſcillitico, unde vomuit & laxavit lumbricoſque dejecit, & illico ſanitati reſtituta fuit; contra hanc ſpeciem valeriana, rheum & agaricus cum vitriolo martis egregia ſunt pharmaca.

rheu-

rheumatica. 3. P. materies rheumatica hanc ſpeciem fovet; ſanguis miſſus eſt tectus cruſta alba gelatinoſa, molli. L.

therapeia, curatur phlebotomia una, dein ſtibio diaphoretico cum ſale C. C. dato & ptiſanis ſudoriferis; tandem loco dolenti apponi debet emplaſtrum diaphoreticum camphoratum, vel folia ſambuci.

hypochondriaca. 4. P. corripit hæc ſpecies ſubito & diro dolore excruciat, dein ſubito recedit; melancholicos, hypochondriacos & ſtudioſos impetit ex frigore ſuſcepto nata; oppreſſionem in loco dolente usque ſuffocationem ſentiunt. B. R.

therapeia, antihyſterica cum clyſmatibus carminativis & laxantibus optime conduxere à me præſtituta.

flatulenta. 5. P. noſcitur hæc ſpecies tuſſi ſicca, preſſione ſub ſcalpulis; quaſi pugnus coſtas extrudere vellet fixus in eodem loco ſine omni febre & ardore; hic dolor tantum de die affligit, tetricum facit ægrotum, qui nec ſanum, nec ægrotum ſeſe putat.

therapeia, ante octo annos per 14. dies me afflixerat hic moleſtus morbus eo, quo ſcripſi modo; uſus ſum carminativis & laxantibus ſine levamine, tandem tædioſus quadam die à prandiis commotionem feci pedes 4. leucarum, ex qua ſero redux domum ebibi integram lagenam roſolii de cumino, ſapide deſuper indormivi, & mane ſurrexi liber hoc tædioſo affectu.

venerea. 6. P. ſunt dolores pectoris perpetui, noctu exacerbantes cum febricula, ſoli mercurio cedentes, patuli ex ſignis comitantis ſyphilidis. L.

therapeia, vide *ſyphilidem.*

caco-

caco-chylica. 7. P. procedit à cacochylia primarum viarum ſanguinem inſpiſſante ; noſcitur vero ex ſaburra, dolore ad hypochondria extenſo, urina craſſa cruda, tuſſi ſtomachali & voracitate prægreſſa.

therapeia, ſalibus mediis oportet purgare corpus, ſtomachica & diætam ſtrictam dictare.

phthi-ſica. 8. P. comitatur hæc ſpecies vomicam pulmonis, empyema, phthiſin, adeſt ſimul febris amphimerina, anacatharſis : vide *phthiſin*. C.

ab ex-tenſione. 9. P. poſt niſus vehementes, luctas, ſequuntur dolores pectoris cum ſenſibilitate partis affectæ tactum fugientis ſine omni ferme tuſſi. L.

therapeia, indicatur phlebotomia, fomenta & linimenta ex oleo ovorum; interne datur pulvis antiſpasmodicus cum infuſo florum arnicæ, ſambuci.

trau-matica. 10. P. plagæ thoracis comitem vel ſequelam etiam habent pleurodynem; hac olim *Criſii* in Croatia ex contuſione intra mammam dextram & os ſterni laboravi : vide *plagas*.

anev-ryſma-tica. 11. P. anevryſma aortæ, arteriæ pulmonalis, aut auricularum facit pleurodynem : vide *palpitionem* & *cardiogmum*. C.

ſcor-butica. 12. P. hanc ſpeciem denotant ſigna ſcorbuti & tuſſis cum anacatharſi viſcoſa ; ſanguis miſſus horum eſt læte rubens *pouzon* dicunt.

therapeia, acetum ſcilliticum camphoratum cum infuſo ſalviæ prodeſt : vide *ſcorbutum*.

arthri-tica. 13. P. ex diatheſi arthritica, exacerbationibus veſpertinis & urina arthriticorum noſcimus hanc ſpeciem.

therapeia, ſal C. C., camphora, decoctum lignorum cum floribus borraginis indicantur intus ; loco dolenti folia farfaræ apponant, alvum ſale carolino laxent aſſumpto, invi-

tent arthritidem ad ſuam patriam pediluviis, epiſpaſticis & veſicantibus; quandoque neceſſaria eſt phlebotomia in pede.

rachitica. 14. P. oſſa thoracis ex rachitide vitiata poſſunt cauſſare pleurodynem & dyſpnœam. L.

catharrhalis. 15. P. ex frigore ſuſcepto ſæpe naſcitur pleurodyne cum catarrho: vide *catharrhum.*

febricoſa. 16. P. hæc pleurodyne periodos febris intermittentis obſervat cum urina lateritia. P.

therapeia, ego dedi kinkinam cum rheo, & brevi liberavi meum ægrum hocce malo.

apoſtematoſa. 17. P. ſæpe ulcus in muſculis intercoſtalibus internis, vel externis cum, aut abſque carie coſtarum natum producit pleurodynem, quam noſcimus ex cauſſis prægreſſis, tabe, vel phthiſi & febre amphimerina tabida tum palpo. C.

therapeia, loco dolenti apponas emplaſtrum compoſitum ex veſicante & meliloti emplaſtro, vel cataplaſma ex ficubus, allio, melle, farina ſeminum lini & lacte; in mea patria apponunt folia juglandis viridia, quæ ſi non ſufficiunt, oportet locum ſcalpello incidere; Ægyptii inurunt hunc locum: vide Proſperum *Alpinum* de Medicina illorum; indicatio jubet ulcus allicere foras, puri exitum parare ad ſuperficiem, dein ulcus lege Artis curare (in kinkina horum ſalutem ponere, eſt ludere in corio humano) vide *tabem* & *phthiſin.*

ab oſſiculo. 18. P. tuſſis, dyſpnœa cum ſenſu ponderis & doloris in latere dextro pectoris diu fatigaverant ægram; in denatæ demum ex peripneumonia cadavere inventa ſunt oſſicula cauſſæ mali; ante extiſpicium non habemus ſigna ad dignoſcendam hanc ſpeciem. C.

para-

para-pleuritis. 19. P. est dolor pectoris chronicus pleuritidi succedens, subin cum tussi sicca, quandoque contra cum sputo vario, dyspnœa, amphimerina tabida, decubitu difficili in latus dolens, sanguine crusta densa alba & reflexa tecto. C.

therapeia, loco dolenti apponas sequens emplastrum: ℞. gummi ammoniaci, extracti scillæ, extracti iridis florentinæ, gummi guajaci aa drach: 1. camphoræ scrupulum 1. fiat lege Artis emplastrum; sumant hederæ terrestris conservam mellitam, comedant mel cum butyro mistum pani biscocto illitum, bibant serum lactis cum succo taraxaci; pultes sibi parare possunt pro cibo ex melle, butyro recenti, radice dauci raspata, vitellis ovorum, mica panis, saccharo & lacte.

XI. RHEUMA, cognoscitur ex difficultate respirandi cum sensu gravitatis in pectore, quam comitatur coryza, sternutatio, raucedo, cephalalgia, tussis sine pyrexia notabili & sine sanguine inflammato: *endemius hic morbus.*

catarrhale. 1. R. cognoscitur hæc species charactere generis.

therapeia, scribas grana 4. stibii diaphoretici non abluti totidemque grana salis C. C., pulveris concharum scrupulum 1., misce, fiat hinc pulvis, sumat omni mane & vesperi 1., superbibat vascula 3. infusi florum sambuci edulcorati saccharo, in hypocausto calido sese detineat, & jusculis contentus vivat; pediluvia vespertina calida his prosunt, tum sal carolinum ad unciam semissem omni altero mane sumptum; tibiali olido ex sudore pedum involvant collum.

epide-micum. 2. R. vide *peripneumoniam malignam.*

XII. HYDROTHORAX, est genus anhelationis chronicum continuum stipatum phlegmatia pedum, pallore faciei, œdemate manuum, subita in somno suffocatione, alterutrius manus stupore, sine signis empyematis; hæc symptomata jam adsunt omnia, jam tantum aliqua; anhelatio crescit pro inclinatione corporis.

symptomata sunt œdema scroti, tussis sicca vel humida, gravitatio & pressio ad diaphragma, trunco corporis antrorsum flexo farcimen aquas continens ad margines costarum fluctuationem exhibens obscuram aut distinctam; decubitus horizontalis impossibilis, ephialtes, dyspnœa, palpitatio; pulsus contractus, intermittens, inæqualis; febricula anomala vel nulla; urina subin lateritia, pauca; sputa in fine cruenta; si quis ægrum erectum prehensum manibus sub axillis pede uno à terra levaret, & rigidum subito pedibus illabi sineret: an hic & æger fluctuationem aquarum in pectore non audiret, advertetet? Palpebræ, manus œdematose tumescunt.

chylosus. 1. H. adolescens immodicis deditus exercitiis corporis in thorace inflationem sensit, cor loco protrudi sibi videbatur cum maxima pulsatione, ruptionem quasi vasis in pectore & stillicidium sensit, quod ipsum ab adstantibus audiri poterat, hucusque bene comedens & bene dormiens; crescente dein morbo à quovis corporis motu fluctuationem in pectore sensit. C.

the-

therapeia, paracentesis thoracica instituta fuit, equitabat, & decoctum bibit vulnerarium.

vulgaris. 2. H. noscitur charactere generis hæc species, quæ supervenit obstructionibus pulmonis, hepatis, asthmati, dyspnoeæ, asciti; laborante hoc morbo dormiunt sedentes capite ad anteriora inclinato cum plegmatia, cingulo ima pectoris premente, pulsu intermittente. Ex. P. *Einbach* dyspnoico-asthmaticus laboravit tribus annis hoc morbo; fluctuabant aquæ manifeste in farcimine infra margines costarum eminente; palpebræ inferiores mane tumebant; urinæ paucæ lateritiæ, tussis humida, obstipatio, pulsus intermittens; ultimis diebus noctibusve vitæ suæ sedit in lecto pedibus terræ appressis trunco corporis ad anteriora flexo & capite intra calces pedum suorum pendente. C.

therapeia, oportet his dare decoctum saturatum ex iride florentina, scilla, speciebus decocti aperitivi majoris, strobilis pini, baccis juniperi, V. radicibus aperientibus, floribus hyssopi, seminibus fraxini; huic decocto additur roob de spina cervina & terra foliata tartari; sumant præterea mixturam ex aqua juniperi, succo millepedum, extracto scillæ, bryoniæ, iridis, elæosaccharo juniperi, sale composito ex aceto scillæ & spiritu salis ammoniaci, syrupo de spina Cervina; lene vomitorium quandoque dari potest; cinis busonum ad grana XV. laudatur; paracentesis in euchymis corporibus fieri potest.

febrisequens. 3. H. quibus profusæ phlebotomiæ contra febres continuas, vel phlegmasias administratæ sunt, sæpius incidunt in hydrothoracem; contra amphimerinam *hungaricam*, quæ Anno 1772. hic epidemice grassata est, profusæ phlebotomiæ factæ sunt, & cortex peruvianus larga manu datus fuit à quibusdam medentibus;

hinc horum ægri aquas in pectore collegerunt, ut anatomia ostendit.

therapeia, proderant sal vitriolatum tartareum, aqua rutæ, oxymel scilliticum & species imperatoris.

hydatidosus. 4. H. si hydatides sunt sine collectione aquarum in cavo thoracis, pertinet ad dyspnœam, si contra aquæ sunt collectæ simul in dicto cavo cum hydatidibus, tunc spectat ad *secundam* speciem, quam vide supra.

mediastinalis. 5. H. hæc species ante extispicium vix ab aliis dignosci potest.

pleuralis. 6. H. hucusque hæc species non est satis observata.

pericardinus. 7. H. oppressio pectoris cum decubitu horizontali tollerabili; motus tremulus inter costam tertiam & quintam conspicuus pulsationi cordis respondens, palpitatio & plura signa hydrothoracis dant ideam hujus morbi: vide species præcedentes.

XIII. EMPYEMA, est difficultas respirandi á pectoris reclinatione crescens, quam præcessit phlegmasia pectoralis non resoluta, sed suppurata; comitatur amphimerina tabida notabilis, macies, decubitus horizontalis & in latus sanum difficilis, gravitas supra diaphragma, sudores profusi, rubor genarum & multa symptomata hydrothoracis: species sunt *peripneumonicum*, *vomicale*, *pleurale*, *mediastinale*, *diaphragmaticum*, *intercostale*, quas species sufficiat hic nominasse, quum earundem historia necdum satis provecta sit.

CLASSIS IX. SYNOPSIS.

DEBILITATES.

Character Classis: est impotentia clare & distincte sentiendi, appetendi, consveta vi artus organave movendi, nec non imaginandi, vigilandi, sensibus internis & externis utendi.

ORDO I. DYSAESTHESIAE, impotentia clare ac distincte sentiendi.

I. AMBLYOPIA, visus debilitas respective ad situm, gradum lucis, distantiam objecti, oculis pellucidis.

II. CALIGO, visus debilitas ex obicibus opacis citra seu ante pupillam positis.

III. CATARACTA, est visus debilitas seu abolitio ob maculam opacam, sive opacitatem lentis crystallinæ pone pupillam.

IV. AMAUROSIS, visus debilitas, abolitio sine omni organorum opacitate vitiove advertibili externo præter minutam mobilitatem pupillæ.

V. ANOSMIA, odoratus debilitas aut olfaciendi impotentia.

VI. AGHEUSTIA, est gustus debilitas seu gustandi impotentia.

VII. DYSECOEA, est auditus debilitas obicibus extra labyrinthum positis.

VIII. PARACUSIS, voces articulatas distincte audiendi difficultas, impotentia.

IX. COPHOSIS, ſonos etiam ſimplices percipiendi, audiendi difficultas ſeu impotentia ex obice intra aut extra labyrinthum latente.

X. ANAESTHESIA, eſt tactus in toto corpore debilitas ſeu obſcuritas ſine ſtupore, ſopore.

ORDO II. ANEPITHYMIAE, appetituum ſenſitivorum debilitas notabilis ſeu ſuppreſſio inſolita.

XI. ANOREXIA, eſt appetitus eſculentorum ſuppreſſio ſeu famis feriatio.

XII. ADIPSIA, appetitus potulentorum ſuppreſſio ſeu ſitis feriatio.

XIII. ANAPHRODISIA, appetitus venereorum motuumque ei famulantium debilitas, impotentia, ſuppreſſio.

ORDO III. DYSCINESIAE, eſt motus impotentia in organis libertati ſubditis, vel eſt debilitas muſculorum motum localem efficientium ſenſusque organis famulantium.

XIV. MUTITAS, eſt voces articulatas edendi impotentia.

XV. APHONIA, eſt plenaria vocis ſuppreſſio citra ſtuporem & ſyncopen.

XVI. PSELLISMUS, quasdam ſyllabas vel litteras pronunciandi difficultas, impotentia.

XVII. CACOPHONIA, eſt vocis vitium, inſuavitas, aſperitas.

XVIII. PARALYSIS, eſt motus aut tactus, vel utriusque ſimul debilitas in artu alterutro cum ejusdem laxitate.

XIX. HEMIPLEGIA, eſt debilitas paralytica in uno tantum latere corporis dextro vel ſiniſtro; tota dimidia pars eſt plerumque paralytica magis vel minus.

XX. PARAPLEGIA, eſt debilitas paralytica totius corporis infra caput.

ORDO IV. LEIPOPSYCHIAE, motuum viriumque vitalium debilitas.

XXI. ASTHENIA, eſt totius corporis gradaria ſeu ſucceſſiva debilitas ſenſibus integris.

XXII. LIPOTHYMIA, virium muſcularium totius corporis ſubitanea imminutio pulſu ſuperſtite.

XXIII. SYNCOPE, motuum vitalium ſubitanea debilitas cum frigore, pallore, ſenſuum obſcuratione & pulſus.

XXIV. ASPHYXIA, omnium motuum ſenſuumque ceſſatio ſubitanea cum pulſus inobſervantia; vera mortis imago.

ORDO V. COMATA, ſunt feriationes omnium ſenſuum & motuum cum ſuperſtitibus actionibus pulſus & reſpirationis, ſeu ſunt morbi ſoporoſi.

XXV. CATALEPSIS, eſt ſtatus ſoporoſus cum artuum flexilitate & ad quosvis novos ſitus illis datos retinendos aptitudine.

XXVI. ECSTASIS, eſt ſtatus ſoporoſus á gravi pathemate ſubito ortus in eodem ſitu ægrum, in quo eundem prehendit, retinens ſine aptitudine cataleptica retinendi ſitus datos.

XXVII. TYPHOMANIA, est propensio in soporem cum agrypnia seu est status soporosus facile excitabilis cum frequenti mussitatione seu somnio & vividitate imaginationis ac memoriæ; vulgo dicitur *coma vigil*.

XXVIII. LETHARGUS, est status soporosus facile excitabilis cum magno imaginationis & memoriæ torpore, oblivione & febre.

XXIX. CATAPHORA, est status soporosus facile excitabilis sine febre notabili, sine delirio & oblivione notabili.

XXX. CARUS, est sopor profundus vix excitabilis cum, vel sine febre, absque stertore.

XXXI. APOPLEXIA, est sopor profundissimus haud excitabilis cum stertore, insensibilitate & actionum vitalium pulsus & respirationis augmento.

ORDO I. DYSAESTHESIAEE, impotentia clare & distincte sentiendi.

I. AMBLYOPIA, est visus debilitas respectiva ad situm, gradum lucis, distantiam objecti, oculis pellucidis, vel est debilitas visus absoluta, vel respectiva sine opacitate corneæ, aut vitio internarum partium oculi.

crepuscularis. 1. A. est ea, in qua visio ad lucem crepuscularem hebes & confusa est; hac laborant amblyopia gallinæ, unde mature dormitum sese conferunt, laborant hac & homines ob humores in oculis collectos; sic milites noctu in

aëre

aëre humido & nebuloſo èxcubias agentes ſæpius amblyopes fiunt. L.

therapeia, gallinis vitium proprium ac innatum medicinam non recipit; hominibus vero dictatur phlebotomia, cathartica, diaphoretica & veſicatoria poſt aures; ſubinde neceſſarium eſt & balneum ſulphureum; habui ægrum, quem ultina medicina hoc incommodo tandem penitus liberavit.

meridiana. 2. A. noctuæ laborant hac amblyopia; hinc noctu pabula quærunt, & de die dormiunt, nimia ſenſibilitatis retinæ eſt cauſſa, quod pupilla ex irritatione lucis diurnæ ſeſe claudat, & amblyopiam cauſſet de die, ubi contra noctu utcunque vident.

therapeia, noctuis maneat innata amblyopia meridiana; hominum curatur ut ophthalmia, cujus eſt effectus.

myopia. 3. A. myopes objecta paululum diſſita confuſe vident & proxima diſtincte, cujus ſymptomatis cauſſa eſt adunatio radiorum lucis ante retinam; adunantur porro ante retinam radii exinde, quod cornea ſit nimium convexa, vel lens cryſtallina; lens nimis diſtans à retina, pupilla magna, nimia denſitas humorum oculi poſſunt pariter origines eſſe hujus ſymptomatis. L.

therapeia, hos juvant vitra cava radios diſpergentia.

presbyopia. 4. A. eſt illa ſpecies amblyopiæ, qua laborantes proxima confuſe, remota contra diſtincte vident, vel adminus diſtinctius. L.

therapeia, convexa vitra ſeu perſpicilla his proſunt.

luſcorum. 5. A. luſcus dum objectum reſpicit, quod eſt v. g. ad dextram, oculum & faciem convertit ad

ſiniſtram, & tunc diſtincte videt, ſecus vero confuſe; hinc amblyops eſt; luſciditas oritur ex obliquitate pupillæ, alteratione pelluciditatis aut convexitatis corneæ, obliquo ſitu lentis cryſtallinæ, aut inſenſibilitate poli viſus in retina. L.

therapeia, cauſſas tollere oportet enumeratas; & perſpicillis *beſicles* dictis utantur.

ambly-tes. 6. A. hi in quacunque diſtantia, tempore, ſitu, viſus hebetudinem experiuntur. L.

therapeia, his uſus perſpicillorum biconvexorum neceſſarius eſt, reliqua remedia parum proſunt; aliquando utilis præſcripſi his infuſum omni mane ſumendum ad vaſcula 2. ex betonica, ruta, arnica, radice valerianæ, ſatureja & euphraſia.

hydrophthalmica. 7. A. auctus magnitudine globus oculi ex quacunque occaſione producit amblyopiam. L.

therapeia, fluidi congeſtio oculum diſtendens avertatur catharticis, diureticis, veſicatoriis aut ſetaceis; vel humor paracenteſi oculi, vel ſolutione corneæ; dein bulbi contractilitas augenda eſt tonicis & aromaticis ſacculis appoſitis.

II. CALIGO, eſt imminutio partialis, vel totalis deletio viſus propter repagulum opacum citra ſeu ante pupillam oculo inhærens aut palpebris.

ſymblepharoſis. 1. C. eſt concretio palpebræ potiſſimum ſuperioris cum globo oculi congenita, vel acquiſita plagis ſuccedens ob oculum diutius clauſum. L.

therapeia, curatur ope chirurgica ut anchyloplebharon.

anchy-

anchy-loble-pharon. 2. C. eſt coalitus palpebræ ſuperioris cum inferiore, unde radiorum lucis interceptio.

therapeia, dextera manu ſcalpellum ductum ſolvit concretionem palpebrarum, & interpoſita lamella plumbea cavetur nova concretio.

blepha-roptoſis. 3. C. eſt lapſus palpebræ ſuperioris ita, ut pendens corneam obumbret; cauſſa hujus eſt paralyſis levatoris muſculi palpebræ ſuperioris; obſervata fuit blepharoptoſis etiam intermittens. L.

therapeia, interne datur camphora, ſuccinum, arnica, aſſa fœtida & ſabina; externe laudatur ſpiritus ſerpilli, embroche, electrum; intermittens forte kinkinæ cedet; ſubin cogimur & ad ſcalpellum devenire.

pache-ablepha-roſis. 4. C. eſt incraſſatio palpebræ ſuperioris à tuberculis, verrucis, excreſcentiis variis, grandinibus, hordeolis, atheromatibus, eryſipelate, cancro, variola, palpebræ adnatis, vel à defluxu lymphæ in palpebras; hæc omnia patent ex ſignis ſuis alibi datis: vide *vitia.*

leuco-matica. 5. C. vide *leucoma.*

ſarco-maticca. 6. C. excreſcentia carnea inter palpebras & oculum nata præſertim ex caruncula conſtituit hanc ſpeciem, ſi hæc excreſcentia granuloſa ſit, vocatur morus vel frambæſia, ſi contra plumbei coloris ſit, dicitur *encanthis* ſeu noli tangere. L.

therapeia, hoc ſarcoma tollitur ſcalpello, vel cauſticis, tangitur lapide infernali; filo ſericeo trajicitur tumor interventu acus, elevatur & cultro vel forfice exſcinditur; lenia corroſiva radici ſarcomatis applicantur ut pulvis

vis ex una parte aluminis usti & octo sacchari, vel solum sal ammoniacum: vide *sarcoma* & *cancrum*.

cancrosa. 7. C. vide *ophthalmiam cancrosam*.

ceratocele. 8. C. ceratocele est hernia corneæ, hic tumor recta inspectus pellucidus est; oblique contra subopacus, ni vitium aliud concurrat, videtur; hinc caligo. L.

therapeia, curatur adstringentibus tonicis tum lamina plumbea appressa.

staphylomatica. 9. C. staphyloma est prolapsus iridis seu uveæ in herniam aut foramen corneæ; staphyloma vocatur *melon*, *myocephalon* aut *elcos* nomen desumens ab iis, quæ refert. Horum omnium, quod bene notandum est, existentiam seu obobservationem negat *Gunzius*: vide *staphyloma*.

pterygion. 10. C. membrana ex cantho oculi nasali aut aliunde nata supra corneam successive sese extendens, in qua vasa nec eminent, nec distincta sunt, vocatur *pterygium*; ubi contra vasa sanguinea distincta sunt, dicitur *pannus* talis membrana. L.

therapeia, ophthalmia prius sanata pterygium absumitur vel resecatur; absumendo pterygio confert pulvis ex drachma 1. sacchari & vitrioli albi granis 6. compositus; adhibentur collyria contra leucoma scripta, tum fel squali, anguillæ, pulvis ossis sepiæ, lapis divinus *Yvesii*, succus chelidonii, quibus incassum tentatis caute forficibus resecetur pterygium, & oculus aqua vitæ & fontana mixtis foveatur; tandem collyrium ex aqua rosarum & plantaginis cum matre perlarum, saccharo saturni & vitriolo albo applicetur.

hyposphagma. 11. C. est rubedo sanguinea oculorum albi, aliquando & corneæ à sanguine in vasa dilatata ad

natæ

natæ effuso sine dolore, calore aut inflammatione, dum fit à contusione hyposphagma ab initio est aliquis dolor, deinde nullus vexat ægros quemadmodum in illo, quod à caussis internis nascitur. L.

therapeia, puero voraci laboranti ex hoc morbo, ut dicebant sponte nato, curavi venam secari in brachio, quum in pede apta inveniri non poterat, dedi quater unciam 1. salis carolini ad laxandam alvum, omni nempe tertio mane 1., apposui hirudines temporibus, & collyrium van *Sloane* in aqua plantaginis præscripseram cum sacculis ex floribus sambuci, rosarum & herba rutæ, hi tepido vino intingebantur; ita dictum puerum curavi, qui adhuc bonis oculis gaudet.

venerea. 12. C. nati luunt scelera parentum syphilide infectorum nascuntur enim sæpe ex dictis genitoribus cum atrophia oculi, aut opacitate corneæ; vidi ego ganeones syphilide infectos & acquisita atrophia oculorum laborantes. L.

therapeia, ego utiliter his ganeonibus præscripsi lac cum decocto lignorum pro potu ordinario, & grana 2. aquilæ albæ in conserva fumariæ lectum petentes ut quotidie sumant, præstitui; simul jussi, ut omni die bis oculos eluant lacte tepido, cui tantillum albæ aquilæ intritum fuit; pannus, albugo, maculæ corneam opacantes, cataracta, venerea prædictam petunt therapeiam; *Locher* inspergebat aquilam albam cum saccharo mistam.

hypoæma. 13. C. est effusio sanguinis in cameras oculi sponte patens.

therapeia, *Mauchartius* phlebotomia, sacculis ex herbis resolventibus in vino coctis oculo appositis & cauterio brachio inusto curavit hypoæma.

lactea.

lactea. 14. C. est lactis collectio in cameris oculorum, quod observatum est in puerpera à lacte represso, unde & noscitur.

therapeia, indicantur purgantia & sapo tum sacculi discutientes; forsan aliquando opus erit corneam in arcu inferiore solvere, prout in operatione oculari fiere solet.

hypopyon. 15. C. est collectio puris in cameris oculorum; fit hypopyon in fine tertii stadii variolarum quandoque sine prægressa ophthalmia, sæpius sequitur ophthalmiam ut effectus, unde & noscitur-

therapeia,, cornea in arcu inferiore solvi debet, oculus aperiri ad pus eximendum, emisso pure dein injectiones in cameras oculi minimo syphunculo suspensa manu ex aqua mastichina fieri possunt, non nocet propinare etiam lenia cathartica.

rhytidosis. 16. C. est collapsus & corrugatio corneæ, quam caussat solutio corneæ quæcunque, quandocomitatur senectutem, & sequitur febres acutas.

therapeia, post febres acutas exorta rhytidosis sponte evanescit; senilis est plerumque incurabilis, nata ab apertura corneæ post clausam solutionem corneæ disparet; quæ vero debetur siccitati & calori fomenta ex lacte tepido petit.

chalasis. 17. C. est obturatio pupillæ à fungosis appendicibus ad oras ejus enatis; vitium hoc observante *Lowero* equis est familiare. L.

therapeia, dicitur curari excisione appendicum ope acus intra corneam adactæ, vel forte melius soluto arcu inferiore corneæ forficibus exscinditur minimis.

syni-

fyni-zesis. 18. C. est plenaria obturatio pupillæ à contractis & coalitis uveæ labris; non pridem observavi hunc morbum natum ex ophthalmia uveæ. L.

therapeia, solvitur arcus inferior corneæ, & immissa acu foramen cuditur in iride nova pupilla: an hæc operatio cum effectu ab aliquo in usum fuit ducta? In meo casu vix succederet; quia oculus multo minor factus est socio, & iris recessit postrorsum usque lentem crystallinam, cui accreta esse videtur.

III. CATARACTA, est visus debilitas, vel abolitio ob maculam opacam post pupillam positam seu opacitatem lentis crystallinæ.

vera. 1. C. noscitur hæc species ex charactere generis paulo ante dato.

therapeia, remedia interna laudantur millepedes, cicuta, pulsatilla nigricans, arnica & extractum hyoscyami; olim oculistæ immittentes acum in oculum deprimebant cataractam, hodie soluto inferiore arcu corneæ eximunt cataractam: vide *operationem ocularem* & *paracentesin ocularem.*

a. virgata, in hac varietate opaca lens crystallina est intersecta coloratis lineis una vel pluribus quomodocunque dispositis; hinc hæc cataracta plerumque non est matura.

b. purulenta, hæc producitur à lente crystallina suppurata ex prægressa ophthalmia interna; unde hæc varietas dignoscitur.

c. argyrias. macula exigua resplendens instar argenti supra lentem constituit hanc varietatem, quæ subinde durat per totam vitam.

d. luxata, lens crystallina est sede dimota sua cum opacitate, pupillæ immobilitate, mydriasi, cry-

ſtallino albeſcente & truſione uveæ extrorſum; exſiccatur dein talis lens & minuitur; unde æger umbram intra oculum & objecta videt; cauſſa eſt hujus ſymptomatis contuſio oculi.

e. mobilis, eſt abolitio viſus cum macula alba, vel lutea in cryſtallino opaco & mobili ad quemvis capitis motum; lens dein minuitur & induratur; ophthalmia interna ſuppurans & lentem diſſolvens eſt cauſſa hujus mali.

f. mercurialis. *Woolhouſius* putat, quod globuli mercurii in lentem cryſtallinam deducti aliquando fecerint cataractam.

anti-glaucoma. 2. C. antiglaucoma differt à glaucomate mole cryſtallini majore, dilatatione pupillæ, protuberantia cryſtallini, colore lentis politum ac reſplendens cornu referente, pupillæ ambitu inæquali, pupillæ immobilitate lentisve colore puro; habetur hic morbus oculi inſanabilis: an exemptio lentis prodeſſet?

glaucoma. 3. C. cognoſcitur ex concomitante amauroſi, colore ſubcæruleo, volumine lentis minore, opacitate, duritie; mydriaſi pupillæ rotundæ, mutatione coloris ex glauco in griſeum, perlatum, viridem, flavum, imo & luteonigricantem; ſedes glaucomatis eſt in humore vitreo. L.

therapeia, glaucoma habetur inſanabile *Yveſio*.

membranacea. 4. C. mucus ex margine pupillæ exſudans apud equos concreſcit quandoque in membranam pupillam obturantem; hæc igitur eſſet cataracta ſine vitio lentis cryſtallinæ & ante lentem. L.

therapeia, indicatur operatio oculi.

dyſme-

dysme- norrhoica. 5. C. puella circiter 20. annorum dysmenorrhœa & cataracta in utroque oculo adhuc immatura laborans ex lapsu in aquam gelidam Tritschio venerat ad me pro consilio. L.

therapeia, menses restitui huic puellæ indicatis, dein conatus sum solvere & dissipare cataractas extracto hyoscyami albi cum pulvere millepedum intus dato sine effectu.

IV. AMAUROSIS, est visus suppressio, abolitio, vel defectus cum pupillæ ferme plenaria immobilitate, sine sensibili oculorum vitio aut opacitate externis.

trau- matica. 1. A. vulnera oculi, capitis, concussionem seu commotionem capitis, sequitur amaurosis subito, vel deinde sensim accedit: vide *Heisterum* de vulneribus.

pitui- tosa. 2. A. sequitur hæc amaurosis apoplexiam, paralysin vel quandoque cum dictis morbis ingruit & continuat; unde hanc & noscimus. L.

therapeia, pie defunctus P. *Wittwer* laboravit hac amaurosi 20. diebus, quæ una cum apoplexia cesserat phlebotomiis profusis, drasticis & vesicantibus; præscripsi dein eidem pilulas ex assa fœtida, camphora, succino & oleo stillatitio sabinæ, spinamque dorsi & palpebras clausas fricari jusseram bis de die calide liquore composito ex aqua fætida pragensi, spiritu C. C. succinato & spiritu sabinæ camphorato; apposite contra hanc speciem laudantur phlebotomiæ, cathartica, vesicantia, setacea & electrisatio; laudatur & arnica.

scro- phulosa. 3. A. in cadavere scrophulosorum persæpe inventæ sunt glandulæ scrophulosæ nervis opticis in-

ſidentes amauroſin cauſſantes; noſcitur hæc ſpecies ſignis ſcrophulæ. L.

therapeia, præſcribenda eſt cicuta, ſcrophularia, xanthium, oleum tartari per deliquium, pulvis antimonii crudi, ſtibium diaphoreticum non ablutum, flores ſalis ammoniaci, pulvis contra ſtrumas; alvus inſuper laxantibus ſæpius molliri debet.

ple-thorica. 4. A. noſcitur hæc ſpecies plethoræ ſignis tum ſuppreſſionum charactere, ſic dyſmenorrhœa, dyslochia, dyshæmorrhois cauſſarunt amauroſin, quæ ſolet incipere à gravi cephalalgia, hemicrania, dolore in fundo oculi.

therapeia, mortuum peperit fere maturum fœtum mulier, partum exigua ſecuta metrorrhagia, lochia alba nulla; hinc amauroſis cum hemicrania dira, unde vena quinquies ſecta fuit & veſicatoria bis appoſita poſt aures; dabantur inſuper ſequentia: ℞. extracti hellebori nigri & bryoniæ, aſſæ fœtidæ ãã drachmam I. olei ſtillatitii ſabinæ guttas XX. miſce, fiant pilulæ granorum 2. ſumat omni mane tres, ſuperbibat ſequentis infuſi vaſcula 2. ℞. ligni ſabinæ, herbæ pulegii, roſmarini, betonicæ ãã manipulum I. Præterea omni veſperi deglutiverat granum I. aquilæ albæ ex drachma I. conſervæ pulegii; atque ita ſummum gaudium procuravi huic Dominæ de *Querner* viſum poſt tres ſeptimanas; poſt ſectam venam in pede utiliter ſecatur vena frontis, dantur cathartica tum millepedes & viperæ; profuit quandoque venam jugularem aperire contra hanc amauroſin; huc referri poteſt amauroſis, quæ apoplexiam ſanguineam febresque acutas ſequitur, vel comitatur.

con-

conge-nita. 5. A. nascuntur infantes cum amaurosi, quam procedente horum pusillorum ætate noscimus; singulare est in hac specie pupillam, licet immobilis sit, ad lucem admotam, non esse magis patulam quam apud ætoptas.

therapeia, aquæ ophthalmicæ spirituosæ nervos excitantes sanarunt etiam bimos; juvat scintillas electricas ex horum oculis elicere; fulmen electricum ex oculo cum scintilla elicere adhuc mihi non fidi; experiare arnicam.

synchy-sitica. 6. A. cum gravi ophthalmia interna incipit; lens dein suppurat, confunditur una cum omnibus humoribus bulbi, hinc jam cæcitas, jam exophthalmia sequitur; ambigit hæc species inter amaurosin & caliginem. L.

therapeia, ferme nulla.

myo-dica. 7. A. myosis est pupillæ constrictio permanens; distinquitur hæc species ab aliis per hoc, quod pupilla sit contractior solito, nec clauso altero oculo ad lumen moderatum, adque corpora distinquenda dilatatur. L.

therapeia, peti potest ex therapeia myoseos & aliarum amaurosium.

spasmo-tica. 8. A. tendines quinque musculorum oculum moventium ex fundo orbitæ ad foramen opticum enascuntur; spasmo igitur convulsi hi musculi in hystericis & hypochondriacis aliisque spasmo agitatis comprimere possunt nervum opticum & amaurosin caussare, quam signis spasmorum cognoscimus.

therapeia, vide *spasmos* & reliquas *amauroses*.

forica-riorum. 9. A. latrinis purgandis incumbentes per 4. horas in eisdem morantes amaurotici fiunt, idem fit & illis, qui ferrum candens in spissisimis tenebris diu cominus aspiciunt. L.

therapeia, qui incauti foricarii dictis periculis sese exposuerunt, domi 24. horis in tenebris sese recondant, lacte tepido oculos foveant, & cautiores imposterum perspicilla concava oculis prætendant vitris accurate clausis, ne vapor foricarum oculos attingere possit.

venerea. 10. A. varii tumores syphilitici thalamos, vel nervos opticos comprimentes, retinam destruentes caussant amaurosin hancce, quam præsentia signa syphilidis tibi indicabunt. L.

therapeia, speciei *quartæ* methodus mutatis mutandis indicatur cum cura syphilidis.

impetiginosa. 11. A. per unguenta plumbata imprudenter repulsa scabies, tinea, plica polonica, herpes faciei &c: quandoque producunt amaurosin. L.

therapeia, pro potu ordinario præscribendum est decoctum antiscorbuticum, lignorum & hydrolapathi; sumant pulveres compositos ex floribus sulphuris, rheo, magnesia nitri & stibio diaphoretico non abluto; sedi impetiginis apponitur vesicans, dictantur cathartica fortiora; subinde debet inoculari scabies, & vena tundi: vide *impetigines.*

à narcoticis. 12. A. folia stramonii & hyoscyami apposita corpori nostro dicuntur producere mydriasin & amaurosin, idem præstare videtur in insulis *Moluccis* hordeum, forte est lolium temulentum?

therapeia, acetum intus sumptum & extus applicatum est horum venenorum antidotum.

febricosa. 13. A. observata fuit hæc species Ill: Archiatrorum Comiti Ant: *Störk* quotidianæ febris periodos servans. P.

therapeia, præfatus Archiater curavit hanc kinkina.

ra-chialgica. 14. A. supervenit hæc species rachialgiæ vegetali & saturninæ, unde & noscitur. L.

therapeia, hæmorrhagia prodest, emetica prosunt teste ipso *Yvesio*, fors proderit & electrisatio.

hyste-rica. 15. A. fugax hoc symptoma hysteriæ per paucas horas durat, raro in dies extenditur: vide *hysteriam.*

ex-haustorum. 16. A. in laborante tabe dorsali hanc observavit speciem, & inde cognovit *Lommius*. L.

therapeia, vide *tabem dorsalem.*

arthri-tica. 17. A. materies arthritica nervos opticos & thalamos petens quandoque hanc produxit amaurosin, quam cognoverunt ex diathesi arthritica & caussis prægressis Medici.

therapeia, phlebotomia, balnea pedum, cathartica & vesicantia ad sedem suetam arthritidis apponenda, indicantur cum sæpius jam dictis.

V. ANOSMIA, est imminuta, vel suppressa facultas percipiendi odores.

catar-rhalis. 1. A. comitatur hæc anosmia coryzam, qua licet sanata subin perseverat, si coryza contumax fuit: vide *coryzam.*

ozæna-lis. 2. A. ozæna laborantes ob fœtorem hujus ulceris odores non percipiunt; non percipiunt illi quoque odores, qui cadaveribus fœtidis dissecandis, latrinis cloacisve purgandis incumbunt; saponarii, laniones assueti tetris odoribus opificii sui nec hos nec alios amplius sentiunt: vide *ozænam.*

poly-posa. 3. A. polypo narium majore has implente, obturante laborantes odores percipere non possunt, nec aëra per nares ducere: vide *sarcoma narium.*

syphilitica. 4. A. syphilis tertium gradum adepta exedit, arrodit, exulcerat nares, cartilagines & olfactum pessumdat: vide *syphilidem.*

verminosa. 5. A. vermes rhinarii nares obturantes & inhabitantes sternutationem, hemicraniam, vertiginem, quandoque & furorem una cum anosmia caussant: vide *hemicraniam verminosam.*

à siccitate. 6. A. anosmia ex siccitate frequens symptoma phlegmasiarum est; iter facientes æstivo tempore & sicco privantur aliquo tempore odoratu ex pulvere inspirato viarum, ita & tabacomaniaci. Novi Dominam tota vita abstemiam à nicotiana cætera sanam siccitate narium laborantem chronica & anosmia; similem observationem quoque mihi exhibuit *Ignatius* Canonicus Præmonstratensis Neoreischii.

therapeia, mentha crispa, vel valerianæ radix &c: in lacte cocta fors excitabit nervos olfactorios, & aridam membranam Schneideri emolliet lac naribus attractum ex cava manu; juvabit forsan & scintillas electricas ex horum naribus elicere.

paralytica. 7. A. comitatur hæc morbos paralyticos & soporosos, unde & noscitur: vide morbos, quorum symptoma est hæc anosmia.

VI. AGHEUSTIA, est suppressio facultatis, qua diversos sapores percipimus cum vel sine anorexia.

febrilis. 1. A. comitatur hæc species febres putridas, biliosas, malignas & phlegmasias sæpius ob ariditatem linguæ, duritiem, asperitatem, aut crustam nigram linguæ adnatam; caussat & delirium, quo febrientes sæpe obruuntur, agheustiam. D.

thera-

therapeia, varia ecclegmata laudant practici, vidi dari & taleolum ſubtilem lardi fumati ſupra linguam cum effectu.

aphthoſa. 2. A. hoc ſymptoma eſt comes aphtharum: vide *aphthas*.

ſaburralis. 3. A. vide *anorexiam*.

paralytica. 4. A. paralyſis linguæ & morbi ſoporoſi accerſunt ſemper agheuſtiam: vide *paralyſin* & *morbos ſoporoſos*.

VII. DYSECOEA, eſt audiendi difficultas ſeu gravis auditus & obſcura perceptio ſonorum.

malcorum. 1. D. quibus auricula una vel utraque deeſt, hi difficulter audiunt. L.

therapeia, tubis acouſticis juvantur: vide *Heiſterum*.

à meatu auditorio obſtructo. 2. D. obſtruitur meatus auditorius glandulis tumidis alvearii, parotidibus, excreſcentiis fungoſis, ulceribus, inflammatorio tumore, cerumine collecto & indurato, corporibus peregrinis in eum illapſis; vermes quoque in meatu nidulantes obſtruunt eundem.

therapeia, cerumen injectionibus & auriſcalpio educitur; de reliquis cauſſis hujus dyſecœæ vide *Heiſterum* & *plagas* ac *vitia*.

à myringæ atonia. 3. D. myringa vocatur tympani membrana; noſcimus dyſecœam eſſe à relaxatione membranæ tympani ex eo, quod ægri flante ſicco vento melius audiant, & humido vento nebuliſque regnantibus multum de auditu amittant; ſequitur hæc ſpecies catarrhum, otorrhœam ſeroſam, eroſionem tubæ L.

therapeia, suffitus fiant & injectiones resolventes exsiccantes, gossypium moschatum, vel ambratum meatui auditorio indatur, si otorrhœa caussa est mali, injectiones fiant ex aqua Reginæ hungariæ, suffimenta ex succino & olibano; pilulæ cephalicæ intus sæpius dantur. Puella dysecœa & dysmenorrhœa chlorotica laborans liberata est utroque morbo usu extracti *hyoscyami* albi protracto.

à myringæ duritie. 4. D. indurant myringam senectus, glandulæ induratæ & tumidæ, syphilidis virus, abususque injectionum spirituosarum & exsiccantium; hanc porro speciem noscimus inspectione accurata in meatum auditorium & inde vel maxime, quod ægri austro flante melius audiant. L.

therapeia, ex auribus senum dysecœa laborantium cum solamine scintillas electricas elici vidi, injectiones ex lacte tepido juvant; de reliquis vide morbos, quorum effectus est hæc dysecœa.

à perforata myringa. 5. D. quibus perforata est myringa, hi clauso ore & naribus compressis aëre fortiter exspirato exprimunt eundem per meatum auditorium; perforant vero myringam auriscalpium fortius adactum aliaque corpora mechanica in aurem injecta ut nuclei &c: sternutatio, explosio bombardæ nimis vicina quoque rumpunt myringam; pus consumit myringam. L.

therapeia, his miseris ferme nulla medicina superest.

à tympani fistula. 6. D. vide *otorrhœam*.

hydrotympanica. 7. D. aqua in cavo tympani sæpe collecta inventa est, quam quandoque ægri emiserunt sponte; diagnosis hujus dysecœæ difficilis est; interim

ægri

ægri ſentiunt plenitudinem in aure & agitato capite fluctuationem, patiuntur quoque frigus & bombos in aure.

therapeia, ſternutatoria, apophlegmatiſmi, cathartica, ſetaceum in nucha ductum, veſicantia poſt aures appoſita, diuretica & balnea ſulphurea laudantur & revera proſunt, ut aliquoties expertus ſum.

tubalis. 8. D. polypus narium, coryza, angina, cynanche, catarrhus obſtruunt ſæpe tubam *Euſtachii*, & dyſecœam cauſſant: vide morbos, quorum effectus eſt hæc dyſecœa.

ſyphilitica. 9. D. vide *cophoſin ſyphiliticam.*

febrilis. 10. D. vide *cophoſin febrilem criticam.*

VIII. PARACUSIS, eſt debilitas ſeu confuſio auditus, qua affecti clare percipiunt voces, ſed non diſtincte diverſos ſonos & articulatas voces audiunt, vel alios ſonos clare & diſtincte audiunt, alios tantum clare ſine diſtinctione.

barycoia. 1. P. qui barycoia laborant, citius & paulo vehementius prolata audiunt quidem, aſt confuſe, vel ſolum inclamatas clamore magno in aurem voces diſtincte audiunt, & hoc quidem ob rigiditatem vel infarctum muſculi mallei & ſtapedis; non poſſunt dicti muſculi rigidi vel infarcti myringam tendere & feneſtram ovalem aptare ad gradum, qui reſpondet tono chordarum vocalium loquentis. L.

therapeia, indicantur pilulæ cephalicæ, vel antiparalyticæ cum infuſo ex ſabina, floribus

ſam-

ſambuci, arnica & ligno guajaco; juvat educere ſcintillas electricas ex horum auribus; balneent in thermis ſulphureis, ſuffimento utantur ex aſſa fœtida, ſabina, ſuccino & camphora.

dupli-cata. 2. P. noſcitur hæc ſpecies exinde, quod laborante hoc vitio audiant tonum datum ſeu vocem loquentis in tono prolato, & ſimul percipiunt tonum una octava diſſitum ac diſſonum à priore, qui eundem turbat. L.

therapeia, vide ſpeciem *primam*.

oxy-coia. 3. P. eſt debilitas ſeu confuſio auditus cum intolerantia ſoni tanta, ut minimus ſtrepitus aurem lædat; oxycoia eſt ſymptoma otalgiæ, cephalalgiæ & phrenitidis. Novi virum hypochondriacum nervoſiſſimum, qui dormiens exploſis ſclopetis ad caput ſuum non excitabatur, & ſi campanam agonizantium in turri pulſarunt, continuo excitatus eſt.

Willi-ſiana. 4. P. eſt illa ſpecies, qua laborantes verba etiam altiſſima aut profundiſſima voce prolata non audiunt, niſi magno ſtrepitu ſint ſtipata, ſic in campanili ſtantes, dum campanæ pulſantur, bene audiunt &c: L.

therapeia, ſcintillæ ex auribus ductæ & fulmina tum antiparalytica interna & externa fors proderunt.

IX. COPHOSIS, eſt obſcura, vel nulla ſonorum perceptio ſeu impotentia percipiendi ſonos totalis, vel partialis.

à meatu auditorio obſtructo. 1. C. oritur hæc cophoſis ex obſtructione meatus auditorii, quæ inſpectione & examine invenitur; ore patulo hi audiunt per tubas *Euſtachii*: vide *dyſecœam*.

critica.

critica. 2. C. surditas in declinatione acutorum post coctionis signa adveniens est critica; in cruditate morbi adveniens hæmorrhagiam narium præsagit cum reliquis signis hæmorrhagiæ concurrens, vel his absentibus delirium portendit.

therapeia, ego criticam surditatem negligo penitus; quia semper sponte cedit, dummodo alvus aperta servetur.

tubalis. 3. C. vide *disecœam.*

myringalis. 4. C. vide *dysecœam.*

syphilitica. 5. C. syphilis suis signis noscenda tubam *Eustachii* non raro exulcerat, myringam & ossa auditus vitiat, & cophosin inducit: vide *syphilidem.*

serosa. 6. C. nascitur hæc cophosis ex sero, vel lympha in organis auditus congestis; tempestate humida austrina ingravescit, phlegmaticos & catharrhosos aggreditur.

therapeia, indicantur cathartica repetita, sudorifera, sternutatoria & sialagoga; liquores spirituosi aromatici in aures injiciuntur, præsertim aqua destillata ex ovis formicarum laudatur auribus injecta; vesicans post aures utiliter apponitur.

impetiginosa. 7. C. scabies, herbes, tinea repressa & fixa in organis auditus cophosin caussant, quam noscimus ex anamnesi.

therapeia, impetigines ad cutim revocari debent inoculatione, vel vesicante apposito sedi antiquæ impetiginis; dictantur his aquæ sulphureæ, millepedes, hydrolapathum, decoctum antiscorbuticum, sulphur & antimonium crudum tum magnesia nitri cum rheo.

ple-

plethorica. 8. C. signa plethoræ & suppressiones sanguifluxuum produnt hanc speciem: vide *plethoram* & *suppressiones sanguifluxuum.*

comatosa. 9. C. hæc species cophosios est comes morborum soporosorum, vel pedissequa, unde & patet.

therapeia, cophosis comes soporosorum communem habet cum iisdem therapeiam, dum contra solutis morbis soporosis restat ut eorundem effectus surditas, contra hanc applicabis omnia antiparalytica externe & interne.

otorrhoica 10. C. vide *otorrhœam.*

congenita. 11. C. nascuntur surdi & muti simul plerumque, caussam quidam dixerunt esse nervum recurrentem, qui enatus è nervo linguali parvo versus articulationem maxillæ inferioris retrorsum ascendit, tendinem musculi mallei lateralis comitatur, & capsam inter manubrium mallei & crus longum incudis percurrit. L.

therapeia, experiri oportet electrum, scarificationes in auricula, venæ raninæ sectiones, embrocationes.

steatomatosa. 12. C. *Drelincurtius* steatoma in basi cerebri invenit utpote caussam cophoseos apoplexiæ deim secutæ.

therapeia, nulla.

X. ANAESTHESIA, est sensus omnis privatio superstitibus motu musculari & rerum necessariarum appetitu aliquantum minutis sine omni sopore.

hydrorachitica. 1. A. infantes omni sensu orbi videntur tactuque privati sine somnolentia insolita; sugunt lac, alvum

alvum deponunt, pigri ſunt ad omnes motus: vide *hydrorachitidem.*

plethorica. 2. A. juvenis plethoricus mutus factus & inſenſilis toto corpore ita, ut nec puncturas ſentiret, quamvis cæteras ſuas functiones facile perageret.

therapeia, hunc reſtituit venæ ſectio ſub lingua, cinnabaris & ſudoriferum.

naſcentium. 3. A. nati rubent & calent facie, pulſu arteriarum gaudent, tactu & ſenſuum exercitio orbi mortuorum inſtar ſunt; hunc affectum expertus eſt meus frater, quem ambulans peperat mater; nimirum matre nihil cogitante de partu exciderat partus. A.

therapéia, fratri meo digito continuo os purgarunt, leviter manu pulſarunt abdomen, inflarunt eidem in anum, & ſic poſt horam in vitam ſeu ſenſibilitatem eundem revocarunt: vide *lipothymiam.*

melancholica. 4. A. ſutor adoleſcens ex gravi mœrore incidit ſenſim in anæſtheſiam fatuitati analogam.

therapeia, ſola inoculatio ſcabiei hunc reſtituit, ubi mochlica omnia prius tentata nihil profuiſſent.

ORDO II. ANEPITHTYMIAE, appetituum ſenſitivorum debilitas ſeu imminutio notabilis.

XI. ANOREXIA, eſt notabilis debilitas, imminutio ſeu ceſſatio famis in jejunis animantibus.

paralytica. 1. A. ventriculi paralytica laxitas perfecta, vel imperfecta hanc inducit anorexiam, difficilem cognitu hanc ſpeciem prodit pondus & frigus ventriculi; incidunt in hunc morbum potatores

tores, tabacomaniaci, abusores opii & illi, qui frequentissime sumunt emetica fortia. C.

therapeia, optimum est his scribere pilulas antiparalyticas; piper, Zingiber, myrrha & aquæ spadanæ hos juvant; feliciter his aliquando præscripsi essentiam ex gallis turcicis, cortice Winterano, serpentaria virginiana, kinkina & rheo paratam.

pitui-tosa. 2. A. cognoscimus pituitam in ventriculo hærere lentam viscosam adiposam ex gastrodynia gravante, vomituritione pituitate glutinosæ, lingua sordida, urina mucosa, temperamento phlegmatico & assumptis oleosis, pinguibus, mucilaginosis.

therapeia, ordina salis digestivi drachmas 2. dein ipecacuanhæ drachmam semissem cum grano I. tartari emetici ad vomitum ciendum, tandem porrige vinum, cui infusum fuit rheum, myrrha, absynthium & cinamomum, vel elixir stomachicum temperatum.

pletho-rica. 3. A. sanguine turgentes plethorici, quos signis plethoræ noscimus, & spermate pleni anxii sunt & tetrici ad omnia, cibos hi vix gustant. B.

therapeia, vide *plethoram*.

febri-lis. 4. A. comitatur hæc anorexia phlegmasias & febres ferme omnes ex præsentia febrium aut phlegmasiarum noscenda. D.

therapeia, vide *febres* & *phlegmasias*.

melan-cholica. 5. A. fortunæ aut honoribus inhiantes, litigantes, amore perciti, studiosi nimium fervidi, nymphomaniacæ, melancholici, maniaci & tristes anorexia laborant persæpe ex dictis patula. L.

therapeia, moralia remedia in usum sunt vocanda, caussæ anorexiæ removendæ, corpus

pus exercendum laboribus rusticis, sensus distrahendi peregrinationibus & vita rurali.

ab in- gestis. 6. A. pinguia, caro putrescens, pinguedo rancida assumpta caussant anorexiam; 1770. fraga comedi mane sæpius jejunus lota in vino budensi, & inde in pertinacem incideram anorexiam.

therapeia, ingesta emetico dato exantlari debent, dein stomacho stomachicis robur conciliandum; anorexia à fragis nihil me liberare poterat præter raphanum nigrum; raphanus niger, sal vescum, Cumini semina bonum dant stomachicum, ut quandoque expertus sum; solent *Croatæ* solum succum absynthii jejuni ad reparandum ventriculum bibere.

biliosa. 7. A. noscimus hanc ex sapore oris amaro, lingua flavescente sordida, urina biliosa, aurigine, nausea, vomitione bilis, calore, siti acidorum, aversione carnium & temperamento ægri.

therapeia, da vesperi his digestivum sal & mane emeticum, dein bibant infusum acetosæ herbæ cum cremore tartari, limonadam aliave acida.

cache- cialis. 8. A. comitatur hæc anorexia obstructiones viscerum abdominalium variasque cachexias: vide *cachexias.* C.

luxua- is. 9. A. venere exhausti, diarrhœa, dysenteria, aut diabete debilitati anorexia laborant sponte patula.

therapeia, ganeones reficiendi sunt chocolada, ginseng, cinamomo in lacte; soleo utiliter his parare sequens jentaculum: ℞. libram 1. lactis recentissimi, cinamomi & macis pulverisatorum scrupulum 1. ficus Nro. VI. vitellos ovorum Nro. 3. radicis salep drach-

 mam

mam 1. panis biscocti uncias 3. bulliant omnia vase tecto $\frac{1}{4}$. horæ; sumant bis de die tale brodium; fluxus tractandi sua methodo & ægri eupeptis replendi.

saburralis. 10. A. saburra in primis viis à voracitate stagnans producit istam anorexiam, quam noscimus ex prægressa voracitate, sorditie oris & gastrodynia saburrali.

therapeia, curatur abstinentia à cibis, usu infusi caffée sine lacte, salibus mediis, amaris stomachicis & emeticis.

mirabilis. 11. A. colubri tota hyeme in vitro sine cibo vivunt, glires dormiunt in foveis; muscæ pariter, viperæ & serpentes per 9. menses dormiunt; pituitosi, maniaci, nymphomaniacæ, soporosi, paralytici diutissime inediam tolerant; melancholicus putans se esse Messiam 46. diebus cibo & potu abstinuit: vide *morbos*, quorum assecla est hæc anorexia.

neophytorum. 12. A. partus præmaturi, partus maturi obstipati à meconio in intestinis hærente, vel à frænulo linguæ vitioso impediti in suctione lactis, anorexia laborant nuper nati.

therapeia, frænulum forficibus solvi debet; meconium conveniente laxante expellendum, & præmaturi partus fovendi sunt & parce lactandi.

arthritica. 13. A. quos podagra longo tempore multisve paroxysmis debilitavit, incidunt in anorexiam plerique.

therapeia, vinum canariense *Sydenhamo* maxime conduxit, aliis profuit infusum omni mane sumptum per modum thée ex herbis chamæpyti, chamædry, arnica & absynthio.

stwartiana. 14. A. ex vulnere cystidis felleæ bilis stillans in cavum abdominis occasio est obstipationi, anorexiæ,

rexiæ, borborygmis, agrypniæ & flatulentiæ. A.

therapeia, vide *plagas*.

XII. ADIPSIA, est sitis debilitas seu imminutio aut abolitio.

prima-ria. 1. A. qui sunt temperamenti pituitosi frigidi subin per menses non sitiunt, quod ex relatione & temperamento nosces; dantur homines etiam distincti temperamenti à prædicto siti carentes.

therapeia, caussa adipsiæ tollenda, temperamentum est alterandum, salia danda.

sympto-matica. 2. A. tussi humida, delirio, paralysi linguæ morbisve soporosis laborantes non sitiunt.

therapeia, vide morbos, quorum hæc adipsia symptoma est.

XIII. ANAPHRODISIA, est debilitas, vel abolitio appetitus venerei seu impotentia: vide *sterilitatem*.

ORDO III. DYSCINESIAE, impotentia exercendi motus solitos voluntati subjectos.

XIV. MUTITAS, est impotentia proferendi voces articulatas.

à para-lysi linguæ. 1. M. adminiculo linguæ effingimus litteras D. T. S. Z. G. K. N. & L. R. hac sola pronunciamus; si igitur lingua, vel tuberculum linguam supplens, quod aliquando observatum fuit, paralytica est, sequitur hinc mutitas, quæ inde palam fit, quod linguam movere, exerere nequeant, simulque dysphagia & ptyalismo laborent. L.

therapeia, dantur his drastica, emetica, sialagoga aromata, tunditur vena ranina, ele-

ctrum admovetur, subjiciuntur duciis; ego do insuper pilulas antiparalyticas interne, tum linguam curo sæpius quotidie fricari sequente spiritu; ℞. aquæ fœtidæ pragensis, spiritus C. C. succinati & spiritus sabinæ camphorati aa partes æquales, misce; laudatur pariter spiritus serpilli & arnica.

trau-matica. 2. M. resciffio, compressio nimiave distractio in torturis nervi recurrentis laryngei mutitatem caussat, quod experimenta in brutis capta confirmarunt, noscitur porro hæc species examine & notitia anatomica; vulnus thoracis aliquando etiam mutitatem caussavit.

therapeia, comprimentia dictos nervos tolli debent, distractus nervus in situm naturalem redigi & roborari; dum nervus penitus rescissus est, videtur nulla superesse medela: vide *vulnus thoracicum*.

cathar-rhosa. 3. M. catarrhosi & tussi convulsiva laborantes quandoque sunt muti, ut ipse observavi: vide dictos morbos eorundemque therapeias.

à nar-coticis. 4. M. datura, atropa, hyoscyamus & opium majore copia sumpta mutitatem inducunt; potatores vino pleni saltem balbutiunt, si non sunt penitus muti; vidi olim in chara mea patria *Carniola* parari offas ex semine hyoscyami & stramonii cum carnibus fumatis & pasta panis magnitudine accedentes ad juglandem, has offas canibus projiciunt fures custodientibus, dum furari volunt & à canibus non prodi; deglutita enim tali offa tacet canis, & hoc est canibus claudere ora; hæc species patet ex anamnesi.

therapeia, propina his emeticum, dein acida quæcunque larga manu.

elin-

elinguium. 5. M. quibus lingua exſcinditur integra, vel ab ulceribus conſumitur, muti fiunt; quamvis quandoque in locum linguæ baſis linguæ tumida facta linguæ officium præſtiterit, & elingues locuti ſunt; linguam creſcere obſervavit *Horſtius*.

à ſiccitate. 6. M. in febribus acutis & malignis lingua ligni inſtar dura fit cum nigredine; unde loquendi impotentia oritur fugax; ſemel in peripneumonia, ſemel quoque in cynanche adeo tumidam vidi linguam, quod ore contineri non potuerit ab ægris; lactans alumnum longiore tempore viſa eſt muta. B.

therapeia, lactans ablactet alumnum, febres curentur ſuis therapeis, lingua molliatur ecclegmatibus ex mucilagine tragacanthi, ſyrupo pectorali & lapide prunellæ; talleolum lardi fumati quidam apponunt linguæ.

ſpaſmodica. 7. M. hyſtericis quandoque convellitur lingua ſpaſmo tum tetano affectis, unde mutitas ex rigiditate linguæ & ſignis ſpaſmorum noſcenda: vide *ſpaſmos*.

proæretica. 8. M. melancholici ſubin per annos & mendici ſimulate ad ſtipem extorquendam ſilent.

therapeia, optima medicina pro his mutis ſunt verbera, quos noſcimus ex integritate linguæ & organorum ſpiralium &c.

verminoſa. 9. M. hæc mutitas noſcitur ex ſignis vermium toties jam ſcriptis.

therapeia, curatur anthelminticis.

critica. 10. M. puer novennis *Hlavata* pleuritide laborans & ego olim phrenitide hanc criticam experti ſumus mutitatem; ſigna ſunt hujus mutitatis coctio prægreſſa, morbi levamen, evacuationes criticæ, virium ſucceſſivum incrementum.

therapeia, mea hæcce mutitas & pueri *Hlavata* ſponte ceſſit.

ſurdo-rum. 11. M. vide *cophoſin.*

XV. APHONIA, eſt plenaria vocis ſuppreſſio citra ſtuporem, ſyncopen & comata; muti inarticulatam vocem habent, aphoni contra nullam.

melancholica. 1. A. comitatur hæc ſpecies melancholiam attonitam, anæſtheſiam melancholicam &c: unde & noſcitur: vide morbos citatos.

antipathica. 2. A. viſa eſt aphonia à cancris coctis comeſtis, quam curarunt cancri crudi in cibum aſſumpti.

à narcoticis. 3. A. vide *mutitatem à narcoticis.*

catarrhoſa. 4. A. catarrhus quandoque eſt tam vehemens, quod vocem deleat omnem, quem aliquando ipſus obſervavi; ſpeciem hac facile noſcimus ex charactere catarrhi. L.

therapeia, præſcripſi ego feliciter meo ægro pilulas ex extracto ſcillæ, iridis florentinæ, ſapone veneto, ſaccharo lactis, gummi ammoniaco & conſerva hederæ terreſtris, de quibus ſumpſit quater intra diem IV. & ſuperbibit cyathos IV. calidos ſeri lactis miſti cum æqua portione ſucci taraxaci.

anevriſmatica. 5. A. anevryſma cordis obſervavit *Morgagni* produxiſſe aphoniam; ſignis anevryſmatis & extiſpicio noſcitur hæc ſpecies.

traumatica. 6. A. vide *mutitatem traumaticam.*

hyſterica. 7. A. nota eſt pnyx hyſterica & ab hac aphonia hyſtericarum, quæ fit à conſtrictione laryngis & reſpiratione intercepta, aut ſummo ejus lentore: vide *hyſteriam.*

para-

paralytica. 8. A. vide *mutitatem paralyticam.*

pulmonica. 9. A. abscessus pericardii, glandula thymi tumida tracheam premens, ulcus pulmonum, vomica, steatoma, scirrhus &c: produxerunt subinde hanc aphoniam. D.

therapeia, vide morbos nominatos hanc aphoniam producentes.

XVI. PSELLISMUS, est difficultas seu impotentia quasdam syllabas litterasve recte pronunciandi, faciunt hoc puellæ quædam naviter, ut magis placeant procis.

hæsitatio. 1. P. hi in certis litteris, vel syllabis pronunciandis illico sistuntur, & hærent quasi offendiculo quodam vox inhiberetur; pronunciant nimirum Cæ-Cæsar, hæsitant quidam in pronunciatione omnium vocum, sæpiusque repetunt v. g. Cæ- Cæ- Cæsar.

therapeia, experiri debent purgantia, phlebotomia raninæ venæ, electrum, arnica & spiritus sabinæ camphoratus.

rottacismus. 2. P. est species, qua littera R. vel repetitur, vel cum stridore & asperitate profertur; apprimunt hi apicem linguæ dentibus incisoriis inferioribus, qui alias ad palatum vergit in pronuncianda hac littera; puellæ, ut procis placeant, rottacitant studiose.

lamdacismus. 3. P. lallare dicuntur, qui litteram L. geminant, vel emolliunt, aut loco R. litteram L. pronunciant; gracilis horum lingua visa est; datur & *Jotacismus.*

blæsitas. 4. P. blæsi certas duras consonantes vertunt in molles sine harum duplicatione: sic D. pro T. pronunciant.

balbuties. 5. P. balbutientes difficulter verba litteris labialibus conflata pronunciant B. M. P., vitium hoc infantibus eſt familiare.

mogilalia. 6. P. balbutientes difficulter pronunciant litteras labiales, mogilali has pronunciare penitus nequeunt, ut edentulis & leporino labio laborantibus accidit.

metallicus. 7. P. eſt morbus deauratorum, pictorum &c: L.

therapeia, electriſatione hicce ſæpius curatus fuit: vide Ill. Ant. de *Haen*.

ranularis. 8. P. vide *ranulam*.

therapeia, contra pleroſque pſellismos indicatur phlebotomia venæ raninæ, cathartica & ſpiritus ſabinæ camphoratus.

XVII. CACOPHONIA, eſt vocis vitium & inſuavitas atque aſperitas.

hircitallismus. 1. C. juvenes 14. rarius 18. anno ætatis ſuæ vocem raucam, inæqualem, ingratam, ſcabram & diſcordem habent; dum nimirum ſperma incipit ſecerni & barba creſcere, hæc eſt æterna connexio & quidem tanta, ut, ſi etiam viri caſtrentur, vocem dulciſonam puerilem denuo accipiant.

therapeia, caſtratio eſt hircitallismi certum impedimentum; medicina vero imminente & incipiente hircitallismo aſſidua cantatio.

naſalis. 2. C. vox naſalis eſt illa, ad quam non ſatis, vel ſaltem minime concurrit naſus, ut fit, quando nares anticæ digitis comprimuntur, eandem vocem cauſſat uvula bifida, exeſa & foramina narium nimis anguſta. L.

catarrhalis. 3. C. coryza, catarrhus, inflammatio faucium, laryngis, angina bronchus, tonſillæ & uvula rela-

relaxatæ caussant cacophoniam catarrhalem; vulnera colli subinde etiam originem dant cacophoniæ: vide morbos *catarrhosos*.

ulcerosa. 4. C. ulcus pharyngis, laryngis, tracheæ & pulmonum faciunt vocem acutam, clangosam, quandoque & exilem: vide morbos dictos caussantes hanc cacophoniam.

palatina. 5. C. foramen palati fornicati habentes, privative velo palatino pendulo, ut sæpe syphiliticis accidit, cacophonia palatina displicent suis auditoribus. L.

therapeia, consumpto velo palatino nulla superest medicina pro his, quibus contra foramine pertusum est palatum fornicatum, illis vocem emendant & deglutitionem ac masticationem facilitant chirurgi imponendo dicto foramini laminam argenteam.

sibilans. 6. C. est symptoma rheumatis, asthmatis, anginæ, cynanches, vomitus biliosi & colicæ biliosæ.

polyposa. 7. C. polypo narium laborantes cacophonia accedente ad nasalem displicent.

therapeia, mucosus polypus illinitur sebo candelarum, vel succo heliotropii; vide *sarcoma narium*.

XVIII. PARALYSIS, est unius tantum artus, vel articuli frigida plerumque laxa immobilitas absque dolore cum, vel sine anæsthesia; *paresis* est sensim invadens debilitas movendi artus seu est imperfecta paralysis; movent enim hi artus sed difficulter; colicam pictonum aliasque rachialgiæ spe-

cies comitatur, vel ſequitur pareſis, lente accedit paretica debilitas & non eſt tanta, quanta obſervatur paralyticorum; actu obſervo pareſin in brachiis Egregii Chirurgi Chriſtophori *Nobrer* ex colica pictonum laborantis.

plethorica. 1. P. cognoſcimus hanc ſpeciem ſignis plethoræ & ſuppreſſionis ſanguifluxuum. L.

therapeia, indicantur phlebotomiæ, cathartica, ſobrietas, tenuis diæta & reſtitutio ſanguifluxuum, quibus ſi non cedat, da pilulas antiparalyticas ſequentes: ℞. aſſæ fœtidæ, ſuccini, extracti bryoniæ ãa. drachmam 1. camphoræ, olei ſtillatii ſabinæ ãa. grana xx. fiant pilulæ cum conſerva artemiſiæ granorum 3., ſumat omni mane v., ſuperbibat infuſi, quod ſcribo, vaſcula duo: ℞. ſummitatum ſabinæ, herbæ rutæ & ſaturejæ ãa. partes æquales, conſciſſas exhibe herbas; ſpinam dorſi & artus paraliticos calide bis intra diem fricet ſequenti ſpiritu: ℞. aquæ fœtidæ pragenſis, ſpiritus ſabinæ camphorati, ſpiritus C. C. ſuccinati ãa. partes æquales, miſce & exhibe; vel ſequentes præſtitue ſpecies fumales: ℞. ſummitatum ſabinæ, aſſæ fœtidæ, ſuccini, ſtyracis calamitæ ãa. drachmas 3., camphoræ ſcrupulos 2., baccarum juniperi unciam 1., conſciſſa miſta exhibe pro ſuffimento bis de die applicando, artus affecti & ſpina dorſi pannis fumatis ſtrenue debent fricari; ſcarificationem artuum paralyticorum ſæpius expertus ſum, ſed, quod doleo, vix cum aliquo effectu; thermæ ſulphureæ

his

his prosunt qualescunque, præsertim vero baadenses, ut in meis ægris expertus sum; pauperibus thermas sulphureas artificiales paro ex sabina, oleo tartari p. d., floribus sulphuris & limatura mart[illegible] diutissime in aqua coctis; tandem electri[illegible]io caute & diu applicata paralyticis, hemiplegicis &c: solatio fuit, ut patet ex operibus Ill. Ant. de *Haen*; ex meis observationibus id asseverare possum, quod assa fœtida & sabina contra paralyses plurimum valeant; arnicam laudat Expertissimus D. *Collin*.

rachialgica. 1. P. afficit hæc manus & brachia potissimum, incipit cum stupore, formicatione, debilitate & symptomatibus rachialgiæ, ex cujus charactere & noscitur. C.

therapeia, curata rachialgia suis remediis alibi dictis tractatur ut præcedens; quidam & balnea frigida laudant.

arthritica. 3. P. arthritici & rheumatici sæpe fiunt paralytici artus cum rigiditate & superstite tactu, noscimus hanc speciem, quæ ad contracturam spectat, ex diathesi arthritica ægri; exasperatur hic morbus aquis salinis medicatis. L.

therapeia, mitigatur aquis sulphureis, sero lactis nasturcino cum decocto lignorum misto, sapone veneto, aqua calcis & electrisatione.

scorbutica. 4. P. facile noscimus hanc speciem ex signis scorbuti præsentis. C.

therapeia, electrum contra hanc paralysin inutiliter applicari quidam dicunt experti, ast antiscorbutica cum decocto lignorum prosunt pertinaciter assumpta.

traumatica. 5. P. vulneratio notabilis nervi aut rescissio sequelam habet paralysin, quam ex charactere plagarum & scientia anatomica noscimus.

thera-

therapeia, quasi nulla.

scrophulosa. 6. P. scrophulæ nervos comprimendo caussant paresin, vel paralysin, quæ patet ex scrophulis. L.

therapeia, vide *scrophulam*.

trichomatica. 7. P. imprudenter abscissam plicam polonicam excipit subin paralysis ex signis trichomatis patula. C.

therapeia, vide *trichoma*.

febrilis. 8. P. febribus acutis, phlegmasiis, petechiis aliquando subsecuta est paralysis, quæ & empyematis est non raro comes.

therapeia, patet ex reliquis speciebus & therapeia morbi primarii.

biliosa. 9. P. persæpe hic observavi biliosos ira nimium excandescentes levi, ut ajunt apoplexia tentari, unde hemiplegia, vel paralysis sequitur. C.

therapeia, serum lactis cum cremore tartari factum, decoctum acetosæ, saccharum lactis, his præstituo tum balnea dulcia, frictiones & electrum: vide speciem *primam*.

vomicalis. 10. P. paralysis observatur alterutrius brachii ob vomicam pulmonis aliosve similes tumores ganglia nervorum thoracica comprimentes; hinc pendet stupor, debilitas seu paresis brachii, quæ sæpius in hydrothorace observantur; conjecturabis ex signis dictorum morborum hanc obscuram speciem. C.

therapeia, sublatis morbis hanc paresin caussantibus sponte cessat & ipsa: vide speciem *primam*.

serosa. 11. P. phlegmatici, in locis humidis & ædificiis neostructis habitantes, lotrices, piscatores, aquarum mineralium importuni potatores corripiun-

piuntur hac paralysi, quam cognoscimus ex temperamento & caussis prægressis. C.

therapeia, patet ex prædictis & hemiegia.

XIX. HEMIPLEGIA, cognoscitur ex summa debilitate, vel integra motus muscularis suppressione unius lateris corporis cum laxitate, frigiditate, indolentia artuum & mentis integritate sine, vel cum anæsthesia.

trans-versa. 1. H. noscimus hanc ex paralysi unius brachii & pedis oppositi lateris quoque paralyti dysentericis familiarem illis, quorum dysenteria opiatis & adstringentibus præmature suppressa fuit; hi hemiplegici simul doloribus artuum, vel anæsthesia laborant. L.

therapeia, curatio exigit restaurationem virium per analeptica & cardiaca; essentia succini laudatur, liquor anodynus mineralis, spiritus salis dulcis, spiritus CC. succinatus, elæosaccharum sabinæ; phlebotomia pedis plæthoricis est necessaria; plurimum prodest animi tranquillitas & illa, quæ contra *primam* speciem paralyseos scripsi.

spasmo-dica. 2. H. hypochondriaci cum prælusione affectus soporosi & cephalalgiæ hemiplectici quandoque fiunt. C.

therapeia, præter generalia antihysterica pilulæ antiparalyticæ, balnea dulcia, subin & frigidula, equitatio, sal ammoniacum & helleborus prosunt, obstructiones nimirum reserari debent.

syphi-litica. 3. H. est hemiplegia flaccida cum pauco tactus sensu superstite, vel est paraplexia: vide historiam

riam libro IV. capite 11. in Cl: *Astruc* de syphilide; hanc hemiplegiam semel tractavi & exacte observavi, quae facile noscitur ex historia vitae actae & signis syphilidis. C.

therapeia, ego praescripsi mercurium dulcem, decoctum lignorum & mixturam ex aqua foetida praegensi, spiritu C. C. succinato, essentia lignorum, spiritu sabinae camphorato & confectione alkermes; prius secui venam aliquoties, & sal amarum dedi scopo purgante, tandem artus paralyticos & spinam dorsi fricari curavi hic scripta mixtura omissa confectione alkermes bis intra diem calida.

scrophulosa. 4. H. vide *paralysin scrophulosam.*

arthritica. 5. H. haec supervenit arthritidi, vel rheumatismo plerumque cum tactus praesentia, rigiditate artuum paralyticorum, arescentia & difficultate eosdem flectendi. C.

therapeia, mitescit hic morbus à sero lactis sinapino, lacte asinino, dolore arthritico revertente, aqua calcis cum lacte sumpta, sapone veneto, sale carolino, thermis sulphureis; non raro penitus sublatus fuisse hic affectus per electrisationes scribitur; contracturam noctu sponte cessasse lego, quod meis aegris non accidit solatium.

impetiginosa. 6. H. repressa scabies, achores & tinea quandoque caussant hemiplegiam, unde hanc speciem noscimus. L.

therapeia, ad cutim sollicitandus reditus impetiginum epispasticis, vesicante, inoculatione impetiginis, & intus danda sunt illa, quae contra impetigines scripsi.

apoplectica. 7. H. frequentissime apoplexia levior solvitur seu desinit in hemiplegiam, quod sponte patet. C.

the-

therapeia, vide paralyſeos *primam* ſpeciem.

inter-mittens. 8. H. hæc ſpecies habet intermiſſiones perfectas inſtar febris intermittentis. P.

therapeia, curatur kinkina.

trau-matica. 9. H. plagæ capitis ſæpius hanc producunt hemiplegiam. A.

therapeia, vide *apoplexiam traumaticam.*

ſero-ſa. 10. H. phlegmatici, cachectici, pallidi, œdematoſi, frigidi ſenes ex ſuppreſſione fluxium ſeroſorum, exſiccatione fonticulorum ſæpius incidunt in hanc hemiplegiam. C.

therapeia, emetica ex mea propria obſervatione damno; ſcribe cathartica, diuretica; ſudorifera, pilulas antiparalyticas, fonticulos, ſetacea, ducias, thermas, balnea ſabinata, nervina, frictiones ſetaceo rigido & fumis ſabinatis camphoratis, diætam ſiccantem, electrum; opium nocet: vide *paralyſin ſeroſam.*

apoſte-matica. 11. H. abſceſſus cerebri hanc cauſſat hemiplegiæ ſpeciem: vide *plagas.*

therapeia, Ant: de *Haen* anacatharſi ſolutas vidit tres tales hemiplegias.

epile-ptica. 12. H. artus in hac ſpecie ſemper manent flaccidi, qui tempore paroxyſmi epileptici tremunt; in cura habui R. P. Ceslaum *Horner* Dominicanum epilepticum & hemiplegicum longo tempore, in paroxyſmo epileptico artus hemiplegici tremebant & movebantur, qui non erant flaccidi, ſed rigidi contractorum inſtar cum exiguo ſenſu ſuperſtite & notabili tumore œdematoſo. C.

therapeia, in præfato ægro varia tentavi gratis contra utrumque morbum deprædicata; vires vero ſalis ammoniaci non ſum expertus, quod magna doſi & diu datum hic

fors

fors profuisset, si vera sunt illa, quæ nunc lego in Doctore *Hirschel* de hoc sale; balnea elusit hic morbus quæcunque, electrum, ut Ill: de *Sauvages* scribit, in hoc casu nihil prodest.

satur-nina. 13. H. vide *paralysin metallicam.*

XX. PARAPLEXIA, est paralysis artuum inferiorum, vel omnium artuum cum enaresi, anaphrodisia, quandoque & anæsthesia ac marasino.

scorbu-tica. 1. P. vide *paralysin scorbuticam.*

sangui-nea. 2. P. nascitur hæc à plethora, vel sanguinis rarefacti anarrhopia, & patet ex signis plethoræ sanguinisque anarrhopia. A.

therapeia, tractatur ab initio ut apoplexia sanguinea, deinde ut hemiplegia.

hydro-rachitica. 3. P. Cl: *Huxhamus* observavit hanc paraplexiam ex spina bifida natam, cujus signis noscitur. A.

therapeia, nulla.

trau-matica. 4. P. quocunque modo spinam dorsi in eaque contentam medullam lædentes incidunt in paraplexiam; nates successu temporis necrosi corripiuntur. D.

therapeia, vide *plagas.*

rachi-algica. 5. P. noscitur hæc species signis rachialgiæ, quam vide loco suo. A.

pathe-matica. 6. P. ira, metus, dolores rheumatici quandoque induxere paraplexiam ex relatione patulam.

therapeia, bilis evacuari debet, rheumatismus suis curari, moralibus metus dispellendus, tum antiparalytica cum electro experiunda.

inter-

inter-mittens. 7. P. vide *hemiplegiam intermittentem.*

therapeia, in ſecunda & tertia apyrexia ſeu intermiſſione hujus febris intermittentis paraplecticæ ciebatur vomitus ſyrupo Glauberiano & manna, deinde data eſt opiata ex kinkina & ſyrupo pæoniæ, & æger omnino curatus eſt.

equina. 8. P. à comeſto phellandrio deglutitoque curculione ejus hoſpite equi Suecici in paraplexiam incidunt.

ORDO IV. LEIPOPSYCHIAE, *virium vitalium pulſus & reſpirationis debilitas ſeu imminutio*; pulſus eſt perpendiculum vitæ.

XXI. ASTHENIA, eſt debilitas omnium artuum ſuperſtite actionum vitalium minutarum tenore ſuperſtitibusque ſenſibus, ſine dolore.

virginica. 1. A. calor nimius urensque Sirius producit astheniam, præſertim in Regionibus ad æquatorem propinquis.

therapeia, radices acetoſæ racemoſæ indicantur, tum limonada, fructus aciduli, balnea frigida & potus gelidus.

hydrocephalica. 2. A. eſt debilitas univerſalis cum ſenſu ſuperſtite præſenteve hydrocephalo ſine ſopore; brachio ad coſtas appreſſo porrigunt hi pueri leges mechanicas, harum licet ignari ſint, obſervantes. C.

therapeia, vide *hydrocephalum.*

ſcorbutica. 3. A. in ſecundo & tertio gradu ſcorbuti aſthenia laborant ſcorbutici, quam ſignis ſcorbuti noſcimus: vide *ſcorbutum.* C.

cache-ctica. 4. A. infantes ex ſenibus geniti parentibus ad 10. uſque annum ætatis ſunt palliduli carnibus mollibus, ventre tumidi, voraces, artubus tenues, macilenti, debiles, torpidi, ſomnolenti, ingenio hebetes, ſubin in facie verrucoſi, ſubin ſcrophuloſi. C.

therapeia, ego præſcribo his tincturam rhei aquoſam cum tinctura martis cydoniata & confectione alkermes incompleta; pro potu ordinario ſumunt decoctum lignorum & filicis; fumis aromaticis quotidie fricantur artus & abdomen; ſeſe exercent labore quocunque; vitrellum ſubin vini lymphati bibunt, & à flatulentis abſtinent: vide *atrophiam*.

chloro-tica. 5. A. vide *chloroſin*.

pathe-matica. 6. A. mœror, celata iracundia, gravis ærumna, contumelia illata, bonorum immerita jactura, ex parentum & amicorum morte profunda triſtitia, accerſunt aſtheniam: hinc animi dejectio, ſomni jactura, anorexia, ſtupidum ſilentium, ſolitudinis amor; hanc aſtheniam præcipue cauſſat amiſſio hæredis unici ſurculi ſtirpis magnæ.

therapeia, ordinavi his diſtractiones omnis generis & exhilarationes, peregrinationes longinquas, vitam ruſticam, frequentationes cœtuum, luſus, amores, frequens lene purgans; ſuaſi his contrarium affectum in ſe ut ſuſcitent; bibant ſubin vinum lymphatum parca doſi; & grano opii ſomnum ſibi concilient.

febri-lis. 7. A. laſſitudines ſpontaneæ morbos indicant, & ſi fiant cum anorexia & faſtidio rerum omnium, pronitate ad iram, præludunt febriles; ægri dicunt crura ſibi eſſe fracta antequam lecto affixi ſunt; febres inſuper omnes & phlegmaſias comitatur aſthenia, maxima vero typhos febreſque malignas dictas & peſtes. A.

the-

therapeia, vide *febres* & *phlegmasias*.

ossi-fraga. 8. A. hanc in dubio ponit Ill: Carolus *Linnæus* in flora Lapponica. 236.

osteo-sarcosis. 9. A. osteosarcosis est ossium remollitio; statura corporis decrescit, æger stare nequit, corpus totum in glomerem flaccidum humi stratum abit, urinæ sunt calcariæ turbidæ cum rachialgia, quam vide suo loco. C.

therapeia, rubia tinctorum laudatur & osteocolla omniaque calcaria.

flu-xualis 10. A. omnibus nimiis fluxibus supervenit asthenia, quos vide suo loco.

hyste-rica. 11. A. vide *hysteriam*.

syphi-litica. 12. A. vide *syphilidem*.

absti-nentialis. 13. A. qui ultra modum potu & cibo abstinent, in astheniam incidunt, cujus diagnosis & therapeia ultro patet.

scor-butus in-fantum. 14. A. cognoscitur scorbutus infantum ex dolore musculorum, impotentia pedibus insistendi ambulandive, perpetua quiete, tuberculis gangliorum, debilitate tibiarum & dolore ad attactum, carie ossium, exesione maxillarum, marasmo. C.

therapeia, vinum antiscorbuticum præ cæteris confert & gargarisma ex decocto agrimoniæ, salviæ, cochleariæ, nasturcii aquatici cum succo limonum; gargarisma potest fieri ex ipso vino antiscorbutico, cui addita est exigua quantitas spiritus cochleariæ.

ame-ricana. 15. A. hæc asthenia sine ullo fere doloris sensu invadit ob perspirationem suppressam, cruditates ventriculi à calore debilitati, scorbutum in itinere contractum, tum ex abusu *Arach*

hinc debilitas cum nausea, dyspnœa, querelis perpetuis, sudore frigido, bulimia, murmure hypochondriorum & febre. C.

therapeia, diarrhœa biliosa his prodest, quoque diæta stricta ex cibo & potu recentibus, eupeptis; utilia sunt motus corporis liberalis vespertinus, apozemata leviter incidentia, antiscorbutica & acida; datur pulvis ex gummi guajaco, scoriis ferri, myade, fabis minoribus & foliis sennæ; hepati admovetur emplastrum ex gummi elemi, balsamo copaivæ & melle; ultimatim potant decoctum salsæ parillæ.

nativa. 16. A. hæc species omibus sponte patet.

XXII. LIPOTHYMIA, est subitanea & brevis virium muscularium & sensuum dejectio seu eclypsatio superstite pulsu & cognoscendi aliqua facultate adstantes cum aurium tinitu, calore vertiginosaque capitis turba.

pathematica. 1. L. sentiunt in corde molestiam cum artuum debilitate subitanea; calore & veluti vapore sursum ascendente corripiuntur aures, tinniuntve cum pallore faciei; ex quocunque pathemate hoc symptoma oriri potest, maxime vero ex metu, terrore &c.

stomachica. 2. L. est molestia lipothymica, quam mortem stomachi vocant, sine dolore: vide *cardialgiam*.

XXIII. SYNCOPE, est subitanea virium omnium animalium & vitalium sensuumve imminutio tanta, ut æger per tempus sui conscius non sit cum len-

lenta lenive respiratione, pulsu obscuro, sudore frigido & aliquali interiorum calore.

ab inani- tione. 1 S. morbis cachecticis & fluxibus post longas anorexias viribus exhaustis subito supervenit syncope. D.

therapeia, solemus syncopen dispellere quamlibet sequentibus: aquam frigidam projicimus in faciem, acetum vini ori infundimus, fricamus faciem aceto, nares comprimimus, spiritum C. C. vel alium fœtidum naribus supponimus, huncque ori infundimus, penna in faucibus agitata vomitum proritamus; utiliter apposui carpis contra syncopen recurrentem splenium humidum ex sequente liquore: ℞. olei stillatitii rutæ, liquoris C.C. essentiæ castorei & assæ fœtidæ ana partes æquales, misce & exhibe: vide *fluxus* & *cachexias*.

a dolore. 2. S. dolores colici & alii subin sunt tam vehementes, quod sycopen inducant; colicus dolor per syncopen, quam caussaverat, sedatus est; in syncope copiosa est perspiratio. A.

therapeia, vide *dolores*.

febrilis. 3. S. febribus & phlegmasiis subin ingruit syncope mali ominis. A.

phlebo- tomica. 4. S. plurimi sunt homines, qui sub venæ sectione syncopen patiuntur ex idiosyncrasia; nimia profusio sanguinis caussat quoque syncopen plerisque hominibus, quæ spectat ad *primam* speciem. B.

therapeia, talibus in lecto jacentibus curo venam tundi, & acetum vini in ore detinendum sub phlebotomia commendo.

plethorica. 5. S. oritur hæc à nimia ſanguinis copia cor obruente, noſciturque ſignis plethoræ, quam vide loco ſuo. D.

hyſterica. 6. S. hyſtericæ, hypochondriaci viri ex levi animi affectu, odore penetrante, purgantibus, læſa imaginatione cum fugacibus ſpaſmis aliisve heteroclitis ſymptomatibus perſæpe patiuntur ſyncopen, quam produnt ſigna hyſteriæ & hypochondriaſeos. B.

therapeia, curatur antihyſtericis fœtidis, caſtoreo, fumo pennarum, corii, ſpiritu ſalis ammoniaci naribus admotis &c. vide ſpeciem *primam* & *hyſteriam.*

cardiogmica. 7. S. cardiogmo ſæpe ſupervenit ſyncope; cardiogmi ſigna ſunt pectoris oppreſſio, pondus in regione cordis, ſyncope, palpitatio, pulſus inæqualis & inordinatus: vide *cardiogmum*. R.

à polypo cordis. 8. S. pulſus inæqualis & inordinatus, tremor cordis, anxietas cum palpitatione ſunt indicia polypi cordis: vide *palpitationem à polypo*. A. R.

antipathica. 9. S. ea eſt, quam excitat felis, muris, caſei &c. præſentia & præconceptus horror; mater horum hominum in utero eosdem geſtans videtur horrorem ex talibus concepiſſe, unde dein & nati habent.

therapeia, remotio objecti ſyncopen cauſſantis optima medicina.

veneniſalis. 10. S. vapores putridi varii mephitici aſcendentes ex tabernis, tumulis, puteis, foſſis, fodinis, tum ex ſphacelo, anthracibus, bubonibusve peſtiferis eructantes, nec non vapores arſenicales excitant perſæpe ſyncopen. A.

therapeia, acetum vini tum ſpiritus ſalis dulcis ſunt optima medicina.

apo-

aposte-matoſa. 11. S. ruptio abſceſſus hepatis, pancreatis, pulmonis, ventriculi, uteri cauſſant ſyncopen, ut & ulcus cordis; habui ligone in oſſe bregmatis vulneratum ita, ut ligo os penetrando duram læſerit meningem; quia vero fragmenta exempta non fuerunt, ſuppuratio inibi facta deſcenderat $\frac{1}{3}$ pollicis in ſubſtantiam corticalem cerebri; hinc 38. die à concuſſione frequentes ſyncopes paſſus eſt æger & 39. mortuus; cadavere dein ſecto ita invenimus, prout jam ſcripſi. A.

hydro-thora-cica. 12. S. hydrothorax præſertim pericardii, quem vide inter anhelationes, ſæpe inducit ſyncopen. A.

ſtoma-chica. 13. S. hæc comitatur cardialgiam variam, quam vide ſuo loco. A.

gangræ-noſa. 14. S. gangræna interna, fœtus in utero mortuus aut placenta putreſcens ſyncopes producunt. D. R.

ſcorbu-tica. 15. S. ultimo gradu ſcorbuti affecti lipothymias, imo & ſyncopes patiuntur; vide *ſcorbutum.* D.

arthri-tica. 16. S. arthritis interna petens viſcera non raro acceſſit ſyncopes, præſertim poſt indigeſtiones. P. D.

febri-coſa. 17. S. vide *febres ſyncopales.*

calcu-loſa. 18. S. à calculis in corde natis frequentes & lethales ſyncopes obſervavit *Lanzonus;* anatomia cadaveris optimam dat diagnoſin hujus ſpeciei. A. R.

impeti-ginoſa. 19. S. naſcitur hæc ſpecies à ſcabie, herpete, erythemate, imo & à variola, rubeola &c. repulſis ad interiora ultro patens. A.

therapeia, exigit diætam tenuem, potum diaphoreticum, phlebotomiam quandoque,

 tum

tum purgantia & veſicatoria : verbo impetigo revocari debet ad cutim, ſanguisve depurari, edulcorari.

meta-ſtatica. 20. S. dum ulcera antiqua, fonticuli, clauduntur, exſiccantur, ſuccedit ſyncope, quæ & ſuppreſſiones plures ſequi ſolet. A.

therapeia, ulcerum fluxus acribus ſollicitandus & fluxus revocandi.

pathe-matica. 21. S. animi pathemata, ut terror, gaudium &c. hanc excitant ſyncopen : vide *aſphyxiam* 7. B.

therapeia, excitantur hi cardiacis, nervinis, phlebotomia & argumentis moralibus recurſus cavetur.

XXIV. ASPHYXIA, eſt ſubitanea eclipſis omnium actionum naturalium, animalium & vitalium cum mortis imagine : vide Cl. *Lanciſium* circa mortes ſubitaneas.

immer-ſorum. 1. A. aquis immerſi aſphycti extracti & pro mortuis habiti revixerunt plures. A. D.

therapeia, vidi ego plures ſubmerſos aqua extractos, præſertim in mea chara patria *Carniola* in fluvio *Colapi* ſubmerſos, ad cujus ripas natus ſum ; patriotæ mei ſubmerſum pedibus prehendunt, & ita ſuſpenſum capite deorſum pendente agitant, os digitis purgant, aures inflant, fricant ſetaceo totum corpus fortiſſime, cineribus calidis imponunt, vel linteis ſæpiſſime renovatis, flatum clauſis naribus ori inflant, inflant aërem follibus in inteſtina, penna faucibus immiſſa agitata vomitum proritant, clyſmata acerrima injiciunt, quibusdam & venam tundunt ; laudantur hodie & inflationes fumi tabaci in anum;

anum; mei patriotæ perfecte norunt illos, in quibus prædictæ operationes gratis fiunt; si enim caro sit flaccida, pallidissima, oculi turbidi, ad vehementem lucem pupilla penitus immobilis, spuma in ore, vel plane abdomen jam tumidum, tales, dicunt, non reviviscent; in frigida mersos diutius vivere dicunt; quia calida aqua subtilior est quam frigida, ajunt; in turbida citius quoque suffocari mersos asseverant. Ex gelida extracti submersi rigidi, rubedine destituti, oculis non amplius perfecte claris pro desperatis quoque habentur.

à vaporibus fodinarum. 2. A. vaporem arsenicalem in fodinis à calore excitatum adesse cognoscimus per liquorem *guhr* dictum spumosum è rupibus exsudantem, flammam candelæ dilatantem exstinquentem sine fumo, qui vapor cum impetu erumpens fulgurat, arborum folia desiccat, asphyxiam inducit animalibus omnibus. An *rubiginem* inducit vegetabilibus talis arsenicalis vapor? Multa ego experimenta feci cum foliis viridibus non rubiginosis ex arbore pendentibus varios liquores his affundendo; obvia res *rubigo* & nimium quam frequenter in hac Regione cadens, vegetabilia urens, siccans, & tamen ab omnibus, quantum scio, hucusque intacta litteratis: an fors mineræ plumbi hic frequentes hanc caussant; an terræmotus? numquid hujus plures species? Necdum mihi fidi de hac re aliquid scribere.

therapeia, hos infortunatus opportet illico extrahere, aëri puro & perflato imponere, aceto lavare & excitare illis, quæ numero *primo* scripsi, dein oleosa bibenda præbere & acida.

à musto fermentante. 3. A. in cupa vel cado, in quibus mustum fermentescit, botros pedibus terentes calcantes plures fiunt asphycti, plures quotannis inde & pereunt; tristem vidi olim casum, ubi incautus orificio dolii, in quo fermentabat mustum, os imposuit vinicola; nam subito asphyctus cecidit cum mortis subitaneæ imagine; *gas sylvestre* caussa est phœnomeni. A.

therapeia, infelix hic vinicola aëri libero expositus aceto vini lavabatur, acetum ori quoque ejusdem instillatum fuit; inflabant aëra in os & podicem, & vena sibi fuit secta, quibus mediantibus ad se rediens miser hausit cyathum aceti vini; patriotæ mei in his infortuniis maxime aceto vini fidunt.

suspensorum. 4. A. fune suspensi similive modo suffocati asphycti, quibus vertebra quædam colli non est luxata, aut caput asperæ arteriæ nimium vitiatum, reviviscunt quidam, ut carnifices periti norunt, & exempla in brutis capta confirmarunt. A.

therapeia, soluto fune excitandi sunt hi in specie *prima* dictis, vena his aliquoties secanda præsertim illa in jugulo, aceto sunt lavandi, horum os eodem fricandum; poscam bibant; pro potu indicantur acetum rutaceum, menthaceum & camphoratum.

congelatorum. 5. A. congelati vix subita asphyxia prehenduntur, sed potius lethargici, vel carotici pereunt: vide *carum*.

cataleptica. 6. A. catalepticorum est respiratio lenta parva & pulsus tardus rarusve cum comate & pallore: vide *catalepsin*.

pathematica. 7. A. subitum subin gaudium, terror, nuncius funestus, gravisve contumelia sæpius induxerunt asphyxiam; erant homines, qui voluntatis

tatis imperio ſibi poterant aſphyxiam inferre. A.

therapeia, phlebotomia cum ſæpius jam dictis eſt primarium remedium; ad pannificem vocatus ſum, qui ex contumelia gravi cum clamore & ſudore frigido aſphyctus evaſerat, ex cujus vena aperta ſanguis omnino frigidus fluxit, qui & fluidus manſerat; excitatus hic pauper hacce phlebotomia & aceto vini ori ſuo infuſo ſumpſit mixturam ex aqua rutæ, ſpiritu ſalis dulci & confectione alkermes, & convaluit.

hyſte-rica. 8. A. potius eſt ſyncope, quam loco ſuo vide.

mephi-tica. 9. A. vapor oculis inconſpicuus quandoque nec nares feriens lethifer ſine omni clamore omnibus animalibus, candelas accenſas ſine fumo exſtinquit, electrum ſuffocat, accenſionem pulveris pyrii impedit, aves convulſas & aſphyctas necat, quarum pulmo exenteratarum poſtice eſt lividus; chartæ cæruleæ in his locis rubeſcunt, unde iſte vapor videtur eſſe acidus vitriolicus, quod de cryptis ſubterraneis, ſcaturiginibus aquarum mineralium verum eſſe poteſt, neutiquam vero de mephiti, quæ ex tumulis ſpirat, quum hæc potius alkalinæ videatur eſſe indolis; hinc apparet ratio, quare damnem cum Cl: *Haquenot* uſum Chriſtianorum cadavera in templis ſepeliendi; *Cicero* jam ſaniſſimam ſcripſit legem Romanis: *hominem mortuum in urbe ne ſepelito, neve urito.*

therapeia, opportet ex mephiti putrida tumulorum extractos aſphyctos aëri libero exponere, aceto vini lavare, acetum dictum ori eorundem infundere, venam his tundere

&

& dicta contra *primam* speciem experiri; acetum vini camphoratum, rutaceum praecipue indicari videtur, sicut contra asphyxiam ex mephiti vitriolica scrobum & scaturiginum spiritus salis ammoniaci princeps est remedium, cum jam dictis.

fulminea. 10. A. fulmine icti saepe fiunt asphycti. A.

therapeia, opportet venae sectiones experiri cum saepius jam dictis.

foricariorum. 11. A. foricarii incauti foricas crusta tectas intrantes hancque crustam solventes asphycti quandoque concidunt. A.

therapeia, extractis his aër purus est necessarius, tum ea, quae numero *primo* commendavi ad excitationem, ubi dein excitati sunt, solent ingurgitare magna copia aquam vitae cum effectu.

aërea. 12. A. aër vasis sanguineis liber immissus in iisve contentus asphyxiam caussat, ut experimenta *Bergeri* in brutis facta confirmant; ante sectionum cadaveris difficulter hic morbus noscitur, nisi quis studiose aërem vasis immiserit. A.

valsalviana. 13. A. cor acretum quoquo modo partibus vicinis caussavit istam asphyxiam, cujus signa ante sectionem cadaveris non prostant, minus adhuc curandi methodus.

traumatica. 14. A. est subitanea mortis imago ab ictu, casu, vulnere, commotione capitis; Georgius *Fortuna* 12. circiter annorum puer in mea patria hora XI. matutina ceciderat ex procera ceraso, ex altitudine aliquot 15. orgyarum in linum humidumque solum ex pluvia, quae pridie ceciderat larga; hora sexta à prandiis primo inventus est asphyctus, allato tum domum infla-

flarunt aëra ſibi in inteſtina folle focario, & revixit; oportet his & venam ſecare profuſe, fricare horum corpus, aceto lavare, &c:

ſpinalis. 15. A. contuſiones, vexationes, puncturæ profundæ ſpinæ dorſi medullæque in ea contentæ, extravaſationes humorum in theca ſpinali cauſſarunt ſæpe aſphyxiam. A.

therapeia, vide *plagas*.

carbonaria. 16. A. fumus lithanthracum, vel etiam vulgarium carbonum in loco clauſo ſuffocat viventia. Anno 1772. *Magnomeſriczii* pauper incola carbones vulgares vivos in olla contentos ad fugandum frigus grabato ſuppoſuit, clauſit portam & feneſtras, & conceſſit dormitum cum uxore ac duplici ſobole, mane proximo omnes inventi ſunt aſphycti, nec amplius revixerunt; quum 15. horis fuerint aſphycti. A.

therapeia, exponas hos libero aëri, aceto lava, vomitum penna in faucibus agitata prorita, venam tunde, frica corpus & aëra inſuffla ori & podici, clyſma tabaci vel aliud acre injice.

neophytorum. 17. A. infantes longo & difficili partu enixi aſphyxiam patiuntur: vide ſpecies prædictas & *anæſtheſiam*.

ORDO V. COMATA SEU MORBI SOPOROSI, omnium ſenſuum feriationes, maximæ debilitates.

XXV. CATALEPSIS, eſt ſenſuum omnium motuumque muſcularium ſuppreſſio pulſu & reſpiratione pacatis, placidis, lentis, minutis, vel obſcuris cum mira ad quosvis ſitus ſuſci-

ſuſcipiendos & retinendos artuum flexilitate, aptitudine; retinent figuram, in qua ipſos prehendit morbus, & omnem recipiunt ſervantque, quam illis dederis; morbus eſt recurrens & fors tantum mulierum.

hyſterica. 1. C. cognoſcitur hæc ſpecies ſignis hyſteriæ & charactere generis. R.

therapeia, in cura habui matronam maritatam 36. annorum menoſtaſia à 6. annis laborantem & melancholia tum ob vitæ genus militaris, tum ob defectum hæredis ſuæ ſubſtantiæ, quæ dein inciderat in diarrhœam & lienteriam cum amphimerina putrida; die 8. morbi vocatus omnibus applicatis remediis nihil efficere potui; ultimis duabus diebus durante paroxyſmo amphimerinæ breves paroxyſmos catalepticos patiebatur. Helena *Renault* curata fuit lacte caprino & vita ruſtica, ſponte erumpentibus menſibus & diarrhœa duorum menſium; ſyrupus de carabe inſultus mire ſedabat, qui nihilominus meis ægris nihil profuit.

verminoſa. 2. C. puella 8. annorum cum cardialgia, doloribus vagis in abdomine & ſenſu corporis repentis à ventriculo in œſophagum laboravit pluribus paroxyſmis catalepſeos; hæc ſpecies patebit ex ſignis vermium. R. A.

therapeia, curatur aquila & reliquis anthelminticis.

carbonaria. 3. C. à fumo carbonum natam obſervavit *Platerus* ut libro I. obſervatione 18. reliquit.

dyſmenorrhoica. 4. C. patebit hæc ſpecies ex ſignis dyſmenorrhœæ; color faciei in hac ſpecie plerumque bonus eſt, ut vidi in matrona ſuperius nominata.

dyſme-

therapeia, fluxus menstruus restituendus &c.

melan-cholica. 5. C. puella nubere coacta proco displicenti, mulier ex obitu mariti peramati, melancholicæ & demum catalepticæ factæ sunt. L. R.

therapeia, camphoram, acetum vini, sal ammoniacum, venæ sectiones & reliqua remedia contra melancholiam laudata experiri oportet; balnea sive frigida, sive calida catalepticis nocere dicuntur.

somn-ambula. 6. C. Magdalena *Valetta* laboravit hac catalepsi, post paroxysmum aliquot minutorum obibat munia sua faceta & læta sensibus externis orba, statuamque *marionettes* referens, cui somnambulismo successerat iterum verus catalepseos paroxysmus post $\frac{1}{2}$. horam. L. R.

therapeia, huic puellæ omnia applicita nihil profuerunt, dein sibi relicta convaluit.

metri-tica. 7. C. mea uxor *Maria Theresia* laborans metritide & uxor pharmacopæi *Weiner Maria Anna* exhibuerunt hanc catalepsin mihi videndam, quam multo evidentiorem in mea uxore vidi: vide *tetanum metriticum.* R. A.

therapeia, his duabus parum ingeri potuit, & id, quod ingessimus, parum profuit.

quarta-naria. 8. C. post quartanas protractas incidunt quandoque ægri in catalepsin; facies est in hac specie pallida œdematosa ex luxuriante sero. C. R.

therapeia, videtur hic indicari pulvis meus antifebrilis, kinkina.

XXVI. ECSTASIS,

est status soporosus à gravi pathemate, vel mentis attentione profunda ortus ægrum in eodem situ, quo prehensus est, retinens sine aptitudine cataleptica.

cato-

cato-che. 1. E. noſcitur hæc ſpecies charactere generis & rigiditate corporis; participat igitur rigiditatem à catochò. Capucinus inventus eſt aphonus uno genu terræ inſiſtens, dextra manu ſurſum exporrecta & marmoris inſtar utraque frigida; oculi patebant palpebris immobilibus, os hiabat cum reſpiratione libera & pulſu magno; cætera ſtatuam Mercurii referebat, *Tulpius* vidit ſimilem ecſtaſin in juvene Britanno inamorato poſt acceptam repulſam inopinatam matrimonii.

therapeia, clyſmata acria his injicienda, ſtuphæ calidiſſimæ admovendæ, vena ſecanda, ſpiritu aromatico & oleo ſpina dorſi inungenda, penna in faucibus agitata vomitus ciendus; intus ſal ammoniacum, camphoram & ſpiritus fœtidos antihyſtericos ingere; inamoratis petitam ſponde & in aures inclâma ſponſam.

reſo-luta. 2. E. hæc differt à priore, quod nulla rigiditate artuum ſtipetur, procedatque à gravi terrore aut conſternatione animi.

therapeia, profuerunt vomitus, phlebotomiæ & balneum frigidum.

XXVII. TYPHOMANIA, eſt ſopor apparens cum pervigilio delirioſo reali, muſſitatione; vel eſt ſopor levis è quo ægri facile excitantur cum delirio comitante.

febri-coſa. 1. T. tritæophyæ, vel tertianæ paroxyſmos comitatur hæc typhomania intermittens P.

therapeia, adoleſcens ex hungaria tulerat febrem tertianam minoſam & typhomaniacam atrabiliarius & hypochondriacus; kinkina copioſa vorata cum camphora ſiſtebat paroxyſmos

ſmos iterum redituros; hic obſervavi hanc febrem exacte denuo exercentem ægrum; non dedi kinkinam, à qua ſalus prudenter ſperari non poterat, ſed copioſos meos pulveres antifebriles cum ſero lactis naſturcino, & convaluit perfecte.

conti-nua. 2. T. comitatur hæc typhomania ſæpe typhos & amphimerinam putridam putridasque continuas, unde noſcitur. A.

therapeia, curatur hæc ſpecies ſcarificationibus, hirudinibus admotis, veſicatoriis, epiſpaſticis, cautis phlebotomiis & ſalibus mediis purgantibus: parotides erumpentes hanc pariter quandoque judicant: vide nominatas *febres.*

agry-pnocoma. 3. T. in hac ſpecie ægri ad dormiendum aſſiduo propenſi dormire videntur ob oculos clauſos & ſitum ad ſomnum compoſitum, hi interim ſecum delirant, muſſitant, excitati oculos aperiunt, torve aſpiciunt adſtantes, iraſcuntur, iterumque in priſtinum ſtatum relabuntur, hi varia manibus capere conantur, cepiſſeve ſibi applaudunt. Hoc ſymptoma obſervavi in L. B. de Wrasda canonico regulari Præmonſtratenſi, dum ex amphimerina hungarica decumberet 1772. cui Eundem eripere non potui.

therapeia, vide ſpeciem præcedentem.

vermi-noſa. 4. T. noſcitur hæc ſpecies ſignis vermium infantibus verminoſis febricitantibus non infrequens; ſomniant hi, delirant, muſſitant, variaque manibus ſibi capere videntur in ſomnum compoſiti, propenſi. A.

therapeia, caute ego contra hoc ſymptoma haſve febres anthelmintica mixturis miſceo; emeticum datum quandoque hæc ſubito una cum febre verminoſa diſpulit.

marti-nica. 5. T. morsui scolopendræ *galere* Martinicanis dictæ supervenit hæc typhomania; tumet pars demorsa. A.

therapeia, tumoris dicti suppuratio & apertura salutem adfert his typhomaniacis.

XXVIII. LETHARGUS, est status soporosus facile excitabilis cum summo imaginationis & memoriæ torpore, oblivione & febre.

febrilis. 1. L. febres typhodes comitatur & persæpe malignas, vel sequitur, unde & noscitur hæc species. A.

therapeia, vide *typhomaniam continuam*.

peripneumonicus. 2. L. peripneumoniæ putridæ sæpe ingruit lethargus; phthisici sæpe in decursu morbi lethargici evadunt. Piissimæ indelebilisque memoriæ Dominus Bernardus de *Hennet* Prælatus Zarensis periit ex peripneumonia putrida, diaphragmitide, quibus ultimis diebus adjunxit sese lethargus; non pridem unus P. Dominicanus phthisicus lethargo laboravit, lethargicus periit. A.

therapeia, vide *peripneumoniam putridam*.

pathematicus 3. L. Eximius Dominus Decanus *Nossek* Exemplar Curatorum ob impeditum suum quoddam propositum in promovenda Gloria DEI inciderat senex in lethargum cum amphimerina phlegmatica, & mortuus est. D.

therapeia, animus erigendus est, distractiones, lusus, peregrinationes, faceti sermones indicantur cum antihystericis & nervinis: vide *amphimerinam phlegmaticam*.

à nar-

à narcoticis. 4. L. opium, hyoſcyamus &c: majore doſi data inducunt lethargum cum facie livida, pulſu debili. A.

therapeia, narcoticum emetico dato expellendum, dein acetum camphoratum potandum; ita revocaveram ex hoc ſopore Dominam *Kirchnerin* lethargicam ex drachma 1. laudani liquidi *Sydenhami* ad ſemel ſumpta, quæ ægra ſimul convulſiones faciei mimoſas patiebatur.

cephaliticus. 5. L. comitatur hic inflammationem cerebri ſeu cephalitidem, quam vide inter *phlegmaſias*. A.

arthriticus. 6. L. arthritici quandoque patiuntur hunc lethargum cum tremore totius corporis, pulſu tremulo & convulſivo. A.

therapeia, oportet ſale carolino dato ſæpius à cerebro materiem arthriticam revellere, pediluviis uti, venam ſaphenam tundere, & veſicantia pedibus apponere.

frigeralis. 7. L. à frigore nimio ſæpius naſcitur lethargus vel carus. A.

therapeia, indicantur ſcarificationes, ſternutatoria, frictiones, camphora, caſtoreum, aqua vitæ, motus, &c:

litteratorum. 8. L. litterati diu noctuque ſedentes, libris impalleſcentes, cerebri tonum enervantes incidunt in lethargum, apoplexiam; datur & lethargus *ſenilis*. A.

therapeia, nervina indicantur, frictiones, corporis motus, &c:

XXIX. CATAPHORA, eſt ſomnolentia facile excitabilis ſine febre, oblivione, ſtertore, delirio.

somno-lentia. 1. C. phlegmatici, oleosi pingues & illi, qui semel stertere seu dormire assueverunt, somnolenti sunt, ut & curis vacui. L.

therapeia, caffée his prodest, spiritus salis ammoniaci, laxantia, sternutatoria, aromatica, acres curæ & verbera.

coma. 2. C. est potius lethargi species.

cache-ctica. 3. C. plures cachectici cataphora laborant, ut virgines chloroticæ &c: signis cachexiæ nosces hanc speciem. D.

arthri-tica. 4. C. noscitur hæc cataphora ex diathesi arthritica præsenteve arthritide. A.

therapeia, arthritis ad suas sedes debet revocari sæpius jam dictis.

exan-themati-ca. 5. C. repulsum erysipelas hanc speciem cataphoræ caussavit observante Friderico *Hoffmanno*, quæ videtur fuisse species *lethargi*, quum febris adfuerit. A.

therapeia, cura antiphlogistica cum revocatione erysipelatis ad cutim est necessaria.

hydro-cephalica. 6. C. hydrocephalo laborantes tum ischuria, obstipatione, cataphorici sunt: vide dictos morbos.

pathe-matica. 7. C. civis Iglaviensis *Kerber* condemnatus ad plura millia florenorum solvenda pauper inciderat in cataphoram ex terrore cordisve dolore.

therapeia, venam sibi tundi in brachio curavi, dedi cardiaca, simulque jussi biberet sæpius chocoladam & caffée, quibus & convaluerat.

timor. 8. C. Moravis dicitur familiaris hæc cataphora ambigens inter apoplexiam & epilepsiam, paralysin soluta non relinquens; in XI. annum Moraviam incolo, & necdum hunc vidi morbum.

febri-

febri-cosa. 9. C. *Werlhoffius* vidit cataphoram paroxysmos febris intermittentis comitantem. P.

therapeia, *Werlhoffius* debellavit kinkina hunc morbum.

XXX. CARUS, eſt ſomnus altiſſimus vix, aut ne vix excitabilis ſine ſtertore cum reſpiratione tacita pacatiſſima, morbus ſæpius eſt acutus; ſemiapertis oculis plerumque dormiunt omnino immobiles.

Cari pyrectici.

ſponta-neus. 1. C. hic carus incipit cum vertigine, cephalalgia, pyrexia, faciei rubore, corporis calore & pulſu febrili frequente & forti; prehendit ſenes, plethoricos, crapuloſos &c.

therapeia, indicantur phlebotomiæ, clyſmata acria, cathartica, veſicatoria, & ſpiritus fœtidi naribus ſupponuntur; emeticum ego non dabo; ſemel etenim illud dedi & apoplexiam acceleravi.

febri-lis. 2. C. obſervatur in hemitritæo, typhis febribusque dictis malignis; eruptiones ad aures præludit, quod ſæpe obſervavi & plerumque cum infelici effectu. A.

therapeia, vide *febres* & *typhomaniam continuam*.

febri-coſus. 3. C. hic carus intermiſſiones & periodos habet ſicut febres intermittentes ſeu eſt febris carotica; vidi carum quotidianum in filiola L. B. de *Verner* P. A.

therapeia, kinkina larga manu data filiolæ L. B. de *Verner* nihilum profuit, dein pulvis meus antifebrilis datus in mixtura cito eandem reſtituit, quæ adhuc bene valet: vide

Dissertationis meæ de variolis Iglaviensibus Anni 1766. paginam 33.

ischu-riosus. 4. C. ischuriam pertinacem sequitur seu potius eidem supervenit hic carus; vidi hunc semel. A.

therapeia, ni fallor, nulla.

trauma-ticus. 5. C. dependet hæc species à vulnere, contusione, fractura cranii, noscitur accurata inspectione capitis & ex relatione adstantium. A.

therapeia, poscit phlebotomias pedis, brachii & colli, clysmata acria & antiphlogistica diluentia cum therapeis plagarum: vide *plagas.*

arthri-ticus. 6. C. arthritis repulsa ad caput caussat hunc carum, cujus signis & noscitur. A.

therapeia, arthritis ad suas sedes deturbari debet, vena saphena tundi.

vermi-nosus. 7. C. noscitur hic carus in infantibus frequens ex odore oris acido-dulci, vappido, febricula & rubore genarum fugaci. A.

therapeia, curatur emeticis, catharticis & anthelminticis, ut sale amaro, ammoniaco &c:

vario-losus. 8. C. variolosi in stadio suppurationis, vel initio siccationis sæpe in carum incidunt ob pus variolosum cerebrum opprimens. A.

therapeia, indicantur purgantia lenia, clysmata alvum sollicitantia, infusum florum tiliæ, nitrosa, syrupus rubi idæi, aër temperatus; secant quidam venam, apponunt vesicantia, & scarificant.

Cari apyreti.

hysteri-cus. 9. C. noscitur ex signis hysteriæ iste carus; pulsum habent hæ depressum, respirationem vix sensibilem, partium refrigerationem, quandoque patiuntur & trismum. B. R.

thera-

therapeia, fœtidis excitantur, therapeia dein hysteriæ curam consumat.

plumbagineus. 10. C. tinctores plumbaginem europæam herbam in lebetibus magnis parant pro colore flavo paleaceo, qui, si ultra 6. horas huic labori incumbunt, in cephalalgiam & carum incidunt: an hæc species varietas cari à narcoticis? A.

therapeia, patet ex reliquis speciebus.

pathematicus. 11. C. vide *cataphoram.*

ab insolatione. 12. C. præsertim in vere in sole diu stantes, jacentes aperto capite carotici quandoque fiunt. A.

therapeia, phlebotomiæ profusæ indicantur & acerrima clysmata, acetum camphoratum, capitis scarificatio.

hypochondriacus. 13. C. viri hypochondriaci corripiuntur angina spasmodica seu nervina cum cari phœnomenis sine stertore sui conscii; pulsus est tardus & languidus; exercitium sensuum abest; finito paroxysmo recordantur actorum in paroxysmo.

therapeia, antihysterica, liquor anodynus mineralis, clysmata, vomitus proritatio penna in faucibus agitata his prosunt.

à narcoticis. 14. C. vide cognominem *cataphoram.*

frigeralis. 15. C. vide *lethargum à frigore.*

hydrocephalicus. 16. C. vide *lethargum*, *cataphoram* & *typhomaniam ab hydrocephalo.*

nystagmus. 17. C. est carus cum nictitatione veloci & assidua ciliorum; observavit Ill. de *Sauvages* bis hunc morbum in pingui & delicatula muliere, qui scribit antihysterica sine effectu applicata

 fuis-

fuisse, & reticet, quibus pristinæ sanitati restituta fuit.

impetiginosus. 18. C. scabies repulsa produxerat hunc morbum, unde & dignoscitur. A.

therapeia, phlebotomiæ, vesicatoria, scabiei in cutim revocatio, inoculatio, indicantur.

XXXI. APOPLEXIA, est somnus profundissimus vix, aut ne vix excitabilis cum stertorosa respiratione, faciei tumore, omnium artuum laxitate & pulsu plerumque duro, forti.

sanguinea. 1. A. sanguineos, plethoricos, sæpius sexagenarios aggreditur hæc apoplexia à plethora commota orta, quæ cognoscitur signis plethoræ & temperamenti sanguinei; adest tumor, rubor & calor faciei auriumque. A.

therapeia, profusæ phlebotomiæ fieri debent in pede, brachio & collo; clysmata acerrima injicias, vesicatoria apponas: vide *pituitosam*; quorum apoplecticorum sanguis fuit purpurei coloris, *pouzon* dicunt, omnes mortui sunt intra breve tempus meam opem petentes, licet omnia tentaverim in Arte nota remedia.

traumatica. 2. A. hæc fit à capitis ictu, vulnere, contusione, valida succussione cerebri. fractura cranii, unde & patet hæc species minus periculosa præcedente. A.

therapeia, curatur largis hæmorrhagiis, clysmatibus & auxiliis chirurgicis: vide *plagas*.

temulenta. 3. A. potus inebriantes ultra modum ingurgitati sæpius hanc produxerunt apoplexiam, ut & opium facere potest; vidi olim *Zagrabiæ* apo-

apoplecticum ex ℔. IV. cremati intra horam epotis. A.

therapeia, dicto potatori in quolibet artu aperuit chirurgus venam ad ſemel, & fumantem ſivit fluere ſanguinem, donec æger ad ſe rediviſſet, qui revera iterum convaluit; Eximio Domino *Mozer* Canonico Regulari Præmonſtratenſi contra repetentem apoplexiam ſanguineam fortiſſimam curavi in brachio ſiniſtro aperiri medianam, & ſivi fluere ſanguinem usque dum ad ſe rediviſſet; æger ad ſe rediens ſolemnem alapam dedit chirurgo manu vulnerata rogans: quidnam ipſe ex ſe faciat crudelis; ſtupefacti hinc Canonici jam preces orantes pro mortuo apud ægrum ſurrexerunt & abiverunt; hoc factum eſt Neoreiſcii in proviſoratu; amiſerat æger ſanguinis circiter 1½. menſuram, vixit dein adhuc aliquot annis debilis viribus & ſenſibus cum uno crure debiliore & tumido. Mihi videtur, quod Medici deberent eſſe audaciores in ſanguine apoplecticorum profundendo.

hyſterica. 4. A. *Sydenhamus* in Diſſertatione epiſtolari hanc deſcripſit apoplexiam, quæ num datur, primo erit obſervandum.

arthritica. 5. A. quandoque ſubito dolor pedum arthriticus evaneſcit accedente cephalalgia, vertigine & apoplexia. A.

therapeia, exigit therapeiam *ſanguineæ* & illa, quæ jam ſæpius ſcripſi pro revocanda arthritide ad pedes neceſſaria.

metaſtatica. 6. A. ſcabies repulſa, trichoma, eryſipelas intro verſa ad cerebrum quandoque cauſſarunt apoplexiam, quæ ex relatione adſtantium noſcitur ſpecies. A.

therapeia, vide *ſanguineam* & *arthriticam*.

pitui-tosa. 7. A. senes, cachecticos, pituitosos & obesos prehendit hæc apoplexiæ species cum faciei tumore pallido, calore imminuto pulsuve debili. A.

therapeia, clysmata acerrima injice, vena tusa sanguinem funde, vesicatoria appone, salia volatilia, elixiria cardiaca ordina; emeticum cave angue pejus; dedi ego semel grana 2. tartari emetici contra talem apoplexiam post venæ sectiones Autores secutus, & nunquam amplius dabo; semper enim me pœnitet facti, quoties recordor.

epile-ptica. 8. A. vidi epilepticum apoplexia percussum; observavi agitationes brachiorum, trismum, spasmos tonicos digitorum, tumidam rubro-cærulescentem totam faciem, audivi magnum stertorem ob spumam fauces & os occupantem; hic pauper & periit in hoc paroxysmo: vide *Hippocratem* de glandulis. A.

therapeia, vide *sanguineam apoplexiam*.

electri-ca. 9. A. ubi incauti totum corpus paralyticum concutiunt fulminibus electricis violentis, apoplexiam sanitatis loco & mortem his miseris subinde inducunt; novi talem tristem casum. Opportet uni extremo artus paralytici conductorem alligare, & alterum catena ex pertica pendente tangere, vel vice versa, & sic tantum artus paralyticus fulmine concutietur: verbo magna opus est cautela in dandis fulminibus electricis præsertim in succosis ægris. A.

therapeia, vide *sanguineam* & *pituitosam apoplexiam*.

febri-cosa. 10. A. hæc apoplexia comitatur, vel potius imitatur paroxysmos febris remittentis, aut intermittentis, urina adest crassa cum sedimento lateritio. P. A.

therapeia, larga dosi data kinkina curavit hunc morbum *Werlhoffius*, fors meus pulvis antifebrilis indicatur.

suspi-riosa. 11. A. pueruli post fugacem eclampsiam incidebant in altum & perseverantem soporem cum respiratione rarissima suspiriosa, facie pallida, frigida & tumidula; hæc species videtur potius ad *carum* pertinere. A.

therapeia, vinum emeticum datum vomitum & diarrhœam felicia excitabat, dabantur dein cathartica, & vesicatoria post aures apponebantur.

poly-posa. 12. A. polypus cordis in aortam propulsus hanc caussasse putatur *Boerhavio*, quæ nihilominus gratis excogitata fuerit ab Autore; quum canis ligatis carotidibus strictissime integra septimana sine ullo sopore superfuerit.

atra-biliaria. 13. A. atrabiliariis melancholicis in ultimo gradu hæc apoplexia frequenter ingruit; in cerebro substantia medullaris omnino fusca deprehensa est. A.

therapeia, tentandæ sunt phlebotomiæ, clysmata acria, purgantia & sal ammoniacum cum camphora & aceto vini.

inflam-matoria. 14. A. incipit hæc ab ingenti cephalalgia cum pyrexia acuta continua & delirio phrenitico, consumat cum facie atro-rubra tumida, oculis inflammatis, lacrymis involuntariis, pulsu duro; sequitur hæmorrhagia cadaveris diutina; bis vidi hunc morbum semper cum sequete hæmorrhagia narium jam dicta. A.

therapeia, curatur ut *cephalitis*.

carbo-naria. 15. A. fumus carbonum veram produxit apoplexiam; sanguis fuit solutus, vasa cerebri & pulmonis hoc turgebant; corpus calorem nativum diutissime servavit. A.

thera-

therapeia, indicatur aër purus, phlebotomiæ profuſæ, clyſmata acria, acetum vini.

vermi-noſa. 16. A. noſcitur hæc ſpecies ſignis vermium. A.

therapeia, clyſmata anthelmintica acria injicias, exhibe ſuccum allii cum aqua fœtida pragenſi reliquisve anthelminticis.

gaſtro-dynica. 17. A. duos jam ægros in cura habui, quorum unus fuit digniſſimus civis polnenſis *Loebenbauer* familiaris meus, alter ægrotus erat Illuſtris Domina de *Grislau*, diu hi mœſti querebantur gaſtrodyniam gravantem, mordentem cum anorexia, tandem auctam hanc gaſtrodyniam excepit lethalis apoplexia. A.

therapeia, cujusque hujus ægri ſanguis fuit purpureus; hinc lethalis ut ſupra dixi; tentata ſunt clyſmata acria, phlebotomiæ & reliqua ſæpius jam dicta gratis; libenter Anatomiam horum cadaverum feciſſem & ventriculum luſtraſſem.

lactea. 18. A. IV. vel V. die à partu non petente lacte ubera, ſed cerebrum ſuppreſſaque metrorrhagia puerperarum puerperæ fiunt apoplecticæ cum triſmo, ſubſultibus tendinum, convulſionibus & tinnitu aurium: vide *Levret* l'Art des Accouchemens pag. 165. A.

therapeia, indicantur venæ ſectiones profuſæ repetitæ in pedibus, clyſmata acria, purgantia & Sapo venetus in aqua menthæ, oleum tartari p. d., borax, ſal C. C.

CLAS-

CLASSIS X. SYNOPSIS.

EXANTHEMATA.

Character Classis: febris cum asthenia, efflorescentia cutis maculata varia, pustulosa, papulosa, phlycthænoidea &c: vel cavi oris, sæpius maligna.

ORDO I. EXANTHEMATA contagiosa.

I. PESTIS, eruptio purpuræ, bubonum, anthracum, pemphigi cum pyrexia typhode, maligna, dat characterem hujus generis.

II. VARIOLA, eruptio pustularum phlegmonoidearum, suppurantium, deciduarum & cicatrisantium cum febre continua; præludit cephalalgia, lumbago, nausea, eclampsia & vomitus variolæ eruptionem.

III. PEMPHIGUS, eruptio phlycthænarum avellanis similium in artibus cum pyrexia.

IV. PURPURA, eruptio maculosa, indolens, similis pulicum morsuris seu puncturis sine puncto infixionis aculei, cum febre typho, vel remittente, lingua plerumque rubra molli & asthenia.

V. RUBEOLA, papulæ rubræ uniformes, evanescenti - furfuraceæ; febris continua acuta cum symptomatibus catarrhosis.

VI. SCARLATINA, eruptio maculosa ruberrima diffusa, pruriens, papulosa, irregularis, des-

desquamabilis sine præludio catarrhali, cum febre plerumque judicatoria.

ORDO II. EXANTHEMATA non contagiosa.

VII. MILIARIS, eruptio phlycthænarum milii semine raro majorum cum sudore vappido, urina minus tincta, lingua plerumque alba; febris est continua, vel remittens; præludit oppressio præcordiorum & pulsus contractus.

VIII. ERYSIPELAS; eruptio erythematis tumidula superficialis, dilatabilis, desquamabilis cum febre continua.

IX. ESSERA, eruptio plerumque apyreta macularum sub cuticula guttacearum rubrarum sine omni tumore subin continua, subin subito accedens, per vices & recedens.

X. APHTHA, eruptio pustulosa, phlycthænoidea, ulcerosa, dolens & urens in ore, faucibus, quandoque & pudendis cum febre obscura, somnolentia.

ORDO I. EXANTHEMATA contagiosa.

I. PESTIS, eruptio purpuræ, bubonum, anthracum, pemphigi cum pyrexia typhode, maligna, dat characterem pestis: vide Celebrem Loimographum *Diemerbroeckium.*

vulgaris. 1. P. hæc species perniciosa, epidemica cognoscitur bubonibus inguinalibus tum initio, tum in decursu morbi erumpentibus & febre causso, maligna; erumpunt quandoque bubones maxillares, axillares, crurales; parotides, anthra-

anthraces, purpura; hac peste laborantes vermes habent in primis viis grano milii similes. A.

therapeia, emeticum datur prophylactice; curative *Sydenhamus* secabat venas ante eruptionem tumorum pestilentialium, deinceps vero non sustinuit; promovebat dein sudores, dabat in potum Zythogalam salvia alteratam & julapium compositum ex aqua cardui benedicti, scordii C., theriacali & syrupo caryophyllorum; tumoribus apponi debet theriaca cum allio contuso.

benigna. 2. P. absunt in hac specie symptomata maligna; nulla sensibilis ægritudo, nulla adest notabilis virium prostratio; pulsus est frequens cum eruptione bubonis, vel anthracis; similis pestis bubonifera ante aliquot annos in circulo Czaslaviensi sporadice regnavit.

therapeia, interne sumpserunt quodcunque cardiacum; suffecit ipsum vinum; tumores ducebantur in suppurationem apposito melle cum farina & allio mistis in pultem.

interna. 3. P. noscitur hæc pestis ex nisibus naturæ tumores pestilentiales extrudere volentis; ex purpura, vibicibus, vesiculis pemphigi; maxime vero sectiones cadaverum hanc pestem produnt, in quibus inveniuntur tumores pestiferi interni; comitatur hanc febris typhodes maligna; similem morbum ante aliquot annos observavi in armentis Visensibus contagiosum. A.

therapeia, ingruente morbo opportet emetico dato primarum viarum exturbare saburram, dein sale ammoniaco alvum servare apertam; apponas vesicatoria inguinibus, axillis, vel sub maxillis hæc alliga: verbo ibi, ubi nisum Naturæ sentiunt ægri tumorem extru-

trudere volentis; imo ingruente morbo etiam signis nisus Naturæ absentibus illico admovenda sunt acria vesicatoria locis supra dictis, vel, si præplacet, scarifica loca nominata; intus porrige acetum camphoratum cum spiritu salis dulci, extracto cascarillæ & confectione alkermes; tumoribus apponi solet eruptis theriaca cum allio, aloë; salutaris est initio in hac specie vomitus & diarrhœa, in decursu vero morbi neutiquam.

sporadica. 4. P. hæc pestis non grassatur epidemice; parotides extrudit, raro bubones pestiferos; vidi hunc morbum in Bohemia buboniferum, ut supra memini 1765. contagiosum. Regnante epidemia 1772., cujus historiam typis dedi, laborarunt quidam hoc morbo, ut filius oiconomi *Visensis*, qui bubonem ingentem in inguine dextro habuit malignum decumbens ex amphimerina *hungarica*; hæc species vix differt plerumque à febribus malignis. A.

therapeia, vide *febres* malignas, *typhum*, *tritæophyam* & *amphimerinæ* species.

carbunculosa. 5. P. hanc pestem cum ichoribus vidit *Hippocrates* T. I. p. 684., cognoscitur ista species anthracibus pestilentialibus; corripit rusticos, pastores, cynedos, laniones, lotrices & alios, qui carnes animalium hoc morbo peremptorum in cibum trahunt; comitatur hanc pestem typhus plerumque: vide *anthracem* pestiferum. A.

therapeia, interne dandum est acetum rutaceum camphoratum cum sale ammoniaco, cascarilla, kinkina, contrajerva, serpentaria, spiritu salis dulci & confectione alkermes; anthrax scarificandus est & dicto aceto lavandus, vel tinctura aloes, allii, kinkinæ, serpentariæ, aut solutione salis ammoniaci.

anti-

anti-cardia. 6. P. hæc species distinquitur ab aliis per tumorem pestiferum in imo jugulo enatum, dicitur esse familiaris bobus & equis sporadica, quam jam in armentis vidi 1772.; comitem habet febrem inflammatoriam vel potius putridam, malignam; pannifex *Schindler* Iglaviæ 1772. habuit anticardiam salutarem amphimerina hungarica laborans, tumor nimirum phlegmonoideus pugni magnitudine eruperat in imo jugulo supra os sterni. A.

therapeia, pannifici *Schindler* vena non fuit secta, vomitorium sumpserat, ex quo vomuit & laxavit; dein ego vocatus præsente jam tumore juguli jussi, ut tumor suetis in suppurationem ducatur, simulque interne ordinavi mixturam ex aqua rutæ, liquore anodyno minerali, camphora gummi tragacanthi subacta, extracto kinkinæ & confectione alkermes, & sanatus est. Cæterum contra anticardiam pestem laudantur phlebotomia è collo ultra libram, clysmata, potus cardiaci & sudoriferi ex theriaca, aceto rutaceo camphorato, &c.

glossanthrax. 7. P. cognoscitur hæc species ex anthrace in lingua vel faucibus; boves, equos & mulos per Galliam 1732. devastavit; caupo *Figele* Stecknensis 1772. cum amphimerina hungarica habuit hanc pestem & Dominus curatus *Moll* opatoviensis, quos ambos atra mors eripuit; Præfectus salis Polnensis anthraces habuit in labiis. A.

therapeia, scarificari, vel radi debet hic carbo, dein lavari aceto rutaceo camphorato cum spiritu salis misto & extracto kinkinæ, essentia myrrhæ, serpentariæ virginianæ; intus sumant eadem medicamenta cum confectione alkermes, bibant julapium minerale.

altilium. 8. P. altilia laborabant peste 1765. Iglavienſis agri hacce; caruncula piſi circiter magnitudine rubro-livideſcens excreverat ex membrana ſeu adnata internam partem palpebræ tegente, animal recuſabat vorare pabula ſua, triſte obambulabat, & monoſyllabum clamorem ſubin edebat; caruncula deſcripta aliis ex lingua propullulabat cum iisdem ſymptomatibus, poſt aliquot dies receſſit ad interiora caruncula, & crepuit pecus pennatum; homines impune comedebat hæc altilia. A.

therapeia, oiconomi dabant his ægris rheum, myrrham, piper, paſtæ panis involuta interne, & carunculam vino aromatiſato lavabant, vel aceto; aut, quod melius erat, avellebant carunculam, & hæc medicina pluribus profuit.

ſiamæa. 9. P. inceperat hic morbus cum cephalalgia & lumbagine, continuabat jam cum typho, jam cum humoraria ſiamæa, jam ſtomacace; quandoque erat vera peſtis cum bubonibus inguinalibus, aut axillaribus vermes continentibus; pandemius fuit morbus. A.

therapeia, profuſa phlebotomia & oleum cum ſpiritu vitrioli profuit, ita Medicus *Dover.*

remittens. 10. P. febris ſubin amphimerina, ſubin trithæophya comitatur peſtem, unde remittens dici poteſt; præterea omnes quaſi epidemiæ remittunt, dum conſtitutio cæli mutatur ex humido-calida & malacica in frididam ſiccam & ventoſam; ex eadem ratione noſtra amphimerina remiſerat in februario 1772. A.

therapeia, præmiſſa phlebotomia cum effectu dabatur kinkina, & bubo ſolitis in ſuppurationem ducebatur.

ſcor-

scor-butica. 11. P. noſcitur hæc ſpecies ſignis ſcorbuti & bubonibus inguinalibus, aut axillaribus. A.

therapeia, debent dari cardiaca, ſudorifera cum acidis & antiſcorbuticis; bubonum eruptio & ſuppuratio ſollicitanda eſt malagmate appoſito, quod componit theriaca, allium, mel & aloe.

ægy-ptiaca. 12. P. hæc peſtis bubonifera quovis ſeptennio invadit Ægyptum; in *Cairo* menſe ſeptembri, vel octobri incipit, & primo in junio recedit; in aliis regionibus exorta hæc peſtis per commercium Ægyptiis communicatur, diriſſimam illam experiuntur, quæ ex Barbaria adfertur. A.

therapeia, ſine remediis aſſumptis *Mahometani* fatis ſuis ſe dedere dicuntur; interim methodum priorum ſpecierum poſcit.

II. VARIOLA, præludium variolæ pateſit cephalalgia, lumbagine, nauſea, vomituritione, eclampſia & febre continua inflammatoria; erumpunt dein puſtulæ phlegmonoideæ ſuppurantes, eſcharoticæ, deciduæ, cicatriſantes; variola ſæpiſſime epidemicus morbus habet IV. ſtadia nempe contagium, eruptionem ſeu inflammationem puſtularum, ſuppurationem, tandem exſiccationem.

Variolæ lymphaticæ.

ſpuria. 1. V. infantes prehendit hic levis morbus plerumque ſine notabili febre & ægritudine, exeritque puſtulas illico in ingreſſu ſuo rubras, quæ dein lympha, vel potius muco replentur,

tur; in meis prolibus erant dictæ pustulæ fere pisi magnitudine, hæque pustulæ post biduum, vel triduum siccabantur, decidebant crustulæ exiguæ, stigmata seu cicatrices nullas relinquentes, & sic morbus III. IV. vel V. diebus totus finitus erat; puer alienus, qui jam veras variolas purulentas sustinuit ante biennium, noctu cubans cum meis prolibus laborantibus ex nunc descriptis variolis, contraxerat easdem lymphaticas, ex quibus ægrius habuit, quam meæ proles. Recens nati variolas quandoque experiuntur circa umbilicum, axillas & inguina, quemadmodum mea filia *Josepha* 5to die à partu habuit, quæ dein tabida mortua est citius quam *Carolus* & *Maria Veronica* lymphaticis variolis laborassent.

therapeia, in cubili temperato servavi proles, & copiosum lac cum modico caffée eisdem bibendum dedi; *Josepha* ubera ducere recusans bibit lac coctum cum decocto *Foresti.*

crystallina. 2. V. hæc variola maligna noscitur pustulis seu phlyctænis lympha crystallina plenis, febris adest comes varia,, sæpius tamen typhus, vel tritæophya cum doloribus toto morbi tempore acribus; cutis est pallida intra papulas, circulus papularum est in eruptione ruber, cito crescunt hæ papulæ, raro ante 20. diem ruptæ effundunt lympham acrem; fundus papulæ apertæ est pallidus & pellicula ejusdem est tenuissima; œdema artuum præcipue inferiorum adest magnum, materies ad varias partes ruens strages facit deplorandas; corrumpit dentes, maxillas, oculos, &c: humida, nebulosa, malacica & calida constitutio cæli his favet variolis hasve caussat. A.

the-

therapeia, in contagio move vomitum, dein alvum ſerva lubricam; potent lac cum modico caffée, ſumant emulſiones varias copioſas comedant ficus & paſſulas; dum pulſus languet, elevandus eſt confectione alkermes.

a. ſiliquoſa, hæc præcedentis varietas naſcitur inde, quod materies varioloſa lymphatica per alvum profluat, vel ptyaliſmum; aut ob debilitatem virium interiora petat, intuſve accumuletur Natura impote eam ad papulas protrudere; hinc papulæ inanes ſiſtunt *ſiliquas* vacuas.

therapeia, fluxus nimii moderandi indicatis, lac & emulſiones papaveris potandæ, vires cardiacis roborandæ & incitandæ: vide *therapeiam* præcedentis.

b. bullata, quando phlycthænæ ſeu papulæ variolæ cryſtallinæ confluunt, faciunt bullas ſeu veſicas lympha plenas magnitudinis nucis avellanæ, ſubin & majores, unde bullata variola. A.

therapeia, vide variolam *cryſtallinam*.

miliaris. 3. V. cognoſcimus hanc variolam plerumque malignam puſtulis ſemen milii magnitudine æquantibus denſis, vel paulo majoribus; puſtula ſero pellucido repletur, vel flavo, aut ipſo pure ſat bono: vide Diſſert: noſtram de variolis Iglavienſibus Anni 1766. p. 11. jungit ſeſe ſubin purpura, rubeola aut eryſipelas his variolis, quas comitatur febris plerumque maligna. A.

therapeia, therapeiæ *ſecundæ* ſpeciei adde, ſi purpura adſit, extractum kinkinæ, camphoram & confectionem alkermes.

verrucoſa. 4. V. hæc mali moris ſpecies ſeſe prodit puſtulis duris verrucoſis cuſpidatis, & per materiem in his contentam atheromatoſam; hævariolæ ſub-

in integro menſe durant, tandem ſiccantur, vel ex ruptis papulis materies exit. A.

therapeia, vide *ſecundam* ſpeciem.

Variolæ purulentæ.

beni-gna. 5. V. hæc ſpecies purulenta decurrit ſua ſtadia cum benignis ſymptomatibus & febre continua, & 14. die terminatur; in *contagio* adſunt laſſitudo ſpontanea, febris, cephalalgia, lumbago, vomitio, quandoque & eclampſia; ſecundum ſtadium ſeu *eruptio* puſtularum 3. vel 4. die incipit, puncticula rubra acuminata, vel quod rarius umbilicata faciem, mentum, pectus, truncum, ultimatim & artus occupant; *ſuppuratio* puſtularum à 7. die ad 9. vel 11. extenditur; *exſiccatio* incipiens 9. die terminatur una cum morbo 14. die; facta eruptione puſtularum minuuntur ſymptomata *contagii* una cum febre.

therapeia, hæc benigna ſpecies ſubin nulla eget medicina; imo ægri obambulant tota die & ludunt; interim ſecurius eſt in temperato aëre hos ſervare, in contagio leni emetico dato vomitum ciere & plethoricorum tibiis hirudines admovere; dein ſit alvus aperta, bibant lac cum modico caffée & emulſiones varias, juſcula cum levi farinaceo cibo comedant; incipiente demum ſiccatione leni laxante alvum move; facies ad nitorem reſtituendum lavanda eſt decocto avenæ cum æquali quantitate lactis miſto; oculos quotidie bis penna intincta emulſione ſeminum ſumach, cui addita eſt camphora gummi tragacanthi ſubacta & extractum croci ungo; pediluvia utilia ſunt; faciem & manus prurientes penna quacunque fricant lubentes varioloſi, quæ

frictio

frictio allicit variolas magis & elevat, transpirationem auget, pruritum sine damno fallit.

insitiva. 6. V. differt hæc species à priore in hoc, quod homines hanc inoculent pure varioloso, & non athmosphæra pure eodem gravida. Medicus inoculista parvum & sublime vulnusculum in tibiis, vel alibi inoculando infligit, pus variolosum ex pyxide sua depromit, quam secum circumfert, eidem vulnusculo indit, lintea carpta imponit, & omnia emplastro tegit; post 7. circiter dies hinc variolæ nascuntur priore numero descriptæ, variolas naturales athmosphæra pure varioloso primis viis inoculat per salivam & mucum in illas depluentia; hinc patet omnes variolas esse *insitivas*, alias ab athmosphæra, alias contra à Medico seminatore variolarum. Notum porro est ex Dissert: mea de variolis Iglaviensibus, quod constitutio cæli, cacochymiæ, morbi concurrentes, ætas provectior &c: malignas reddant variolas, & nihil aliud, quæ omnia seminator variolarum Medicus facillime vitare, præcavere, per curam præparatoriam prævertere potest; seminator contra naturalium variolarum athmosphæra, cui non est intellectus, effugere non nisi casu suevit.

therapeia, præparatoria absolvitur sequentibus: dant purgans inoculandis & diætam strictam tenuem dictant per 8. vel 14. dies; torosis plethoricis sanguinem ex vena tusa demunt; cacochymias indicatis tollunt; ver aut autumnum, ætatemque proximam nativitati oculistæ sibi eligunt pro adornando hoc processu: vide *oculistas* & variolas *benignas*.

discreta. 7. V. noscitur hæc species pustulis toto morbi decursu distantibus singulis ab invicem. A

therapeia, variola discreta datur lymphatica, purulenta, benigna, vel maligna, unde ejusdem therapeia est diversa.

corymbosa. 8. V. aggeries pustularum non quidem in unam penitus confluentium, sed densissimarum est differentia hujus speciei, A:

therapeia,, vide reliquas species.

cohaerens. 9. V. hæc species sistit plures phalanges præsertim in facie pustularum confluentium: exempli gratia pustulæ 10. confluunt in unam vel plures, & reliquæ sunt distantes ab invicem. A.

therapeia, vide variolam *benignam* & *malignam.*

confluens. 10. V. in hac specie pustulæ quasi omnes in toto corpore in unam confluunt, confunduntur tempore suppurationis, faciuntque quasi chlamydem; confluunt variolæ lymphaticæ, purulentæ, benignæ & malignæ, variolæ confluentes sunt certo cæteris paribus gravioris periculi quam discretæ, & diutius decurrunt; raro etenim ante 20, vel 24. diem finitur hic morbus. A.

therapeia, in contagio da emeticum, da idem etiam tunc, dum internarum variolarum ventriculum &c: occupantium suspicio aderit, vel dum externe variolæ collapsæ ad interiora ruent; oportet in contagio torosis, plethoricis ex vena tusa sanguinem demere, vel morsu hirudinum hæmorrhagiam excitare; toto decursu morbi alvum serva apertam; bibant ægri lac cum modico caffée, aut cum decocto foresti, vel infuso florum tiliæ, sambuci; conducunt his emulsiones amygdalarum, seminum papaveris, vel 4. frigidorum majorum; conducunt pariter fotus ex lacte, sive pediluvia; forsan prodest

prodest & pustularum punctio seu rescissio forficibus pure plenarum; incipiente siccatione sumant ægri illico lene purgans, quod aliquoties repeti debet alternis diebus. Frater meus charissimus olim hac specie variolæ laboriosissime decubuit 24. diebus, & sola oxygala copiose toto tempore morbi pota prunisque coctis quotidie assumptis convaluit.

cuspidata. 11. V. quasi omnium specierum quandoque sunt acuminatæ pustulæ, *spitzblattern* dicunt germani; maxime vero pustulæ variolæ miliaris & verrucosæ sunt acuminatæ: an hæc variola diversam methodum medendi poscat, an dissitum decursum aut prognosin habeat, necdum observavi.

therapeia, vide reliquas species.

umbilicata. 12. V. dantur variolæ variarum specierum, quarum pustulæ foveolam seu umbilicum in summitate habent, haud cum singulari decursu, prognosi huc usque observatis: vide reliquas species.

regularis. 13. V. regulares dicuntur variolæ, quæ 4. sua stadia decurrunt sine ullis pravis, malignis symptomatibus & cum febre conveniente: vide *benignam.*

maligna. 14. V. variolæ malignæ *Sydenhamo* anomalæ dictæ decurrunt cum symptomatibus pravis, nimis diu durant, raro bonum pus continent pustulæ, febris has comitatur tritæophya, typhus, vel alia maligna; in tertio stadio, vel initio quarti ingruit amphimerina variolosa, phrenitis, angina &c: vide *crystallinam.*

therapeia, in contagio vomitorium dandum, sanguis sanguineis demendus; dein emulsionibus insistendum, alvus servanda aperta, incipiente siccatione catharticum lene propinan-

nandum, idque sæpius repetendum interpositis semper aliquot diebus: vide alias species.

dysenteroidea. 15. V. accidit hæc variola cum dysenteria, eruptio pustularum plerumque jam tertio die adest, pustulæ sunt minores ob dysenteriam materiam variolosam evacuantem apicesque pustularum in fine nigricant. A.

therapeia, opportet his dare ipecacuanham & venam in brachio secare; dein dysenteriam clysmatibus emollientibus & leviter adstringentibus temperare; bibant ægri emulsiones cum decocto salicariæ, vel myrobalanorum; infusum florum rhœados vel sambuci cum lacte his conducit; sumant mixturam ex aqua sambuci, confectione alkermes incompleta, pulvere haly & salicariæ.

Variolæ Sanguineæ.

hæmatodea. 16. V. pustulæ sunt hujus speciei nigræ, sanguinem continentes, fundentes cum fundo nigro gangrænoso pustularum; adest simul hæmaturia variæque hæmorrhagiæ; comitatur hanc speciem, cujus pustulæ paulo ante descriptæ jam 2. die erumpunt, febris vehemens, putrida. A.

therapeia, in contagio opportet propinare lene emeticum, & illico præstituere mixturam ex extracto kinkinæ, liquore anodyno minerali, alumine, fungo melitensi, succo cochleariæ, confectione alkermes & syrupo cochleariæ; bibant julapium ex spiritu vitrioli & syrupo è rosis siccis; vel serum lactis vinosum variasve emulsiones; succus fructuum acaciæ seu pruni sylvestris cum confectione alkermes, roob berberum & spiritu salis dulci præstans quoque est.

pete-

pete- chisans. 17. V. variolis quibuscunque malignis in tertio stadio, vel initio quarti sese jungunt petechiæ seu purpura, maculæ nimirum purpureæ in interstitiis variolarum erumpunt, vel in ipsis variolis & materiam contentam in pustulis variolosis rubro colore tingunt, has variolas vocant germani *brandblattern*. A.

therapeia, vide speciem 16*tam*.

III. PEMPHIGUS, est phlegmasia sæpius acuta, exanthematica, stipata bullis seu vesiculis avellanam circiter magnitudine æquantibus sero flavo turgidis per cutim sparsis: an *Hippocratis* T. I. p. 684. ichores constituerint pemphigum? Tomo citato p. 798. *Hippocrates* scripsit: „πυρετοὶ οἱ δὲ πεμφιγώδεες.„ Et *Claudius Galenus* sexto epidemiorum T. I. Classe 3. p. 311. Basileæ 1561. inter reliquas interpretationes hujus febris etiam hanc admisit, quæ est character hujus generis; nihil ergo novi *pemphigus*.

selige- rianus. 1. P. pyrexia aderat acuta continua, secunda vel tertia die morbi vesiculæ sero flavescente pellucido turgidæ per cutim obortæ sunt manitudine nucis avellanæ; vesicis ruptis & sero effuso successerunt maculæ atro-rubræ crustis nigricantibus circumdatæ; morbus intra duas septimanas terminari solet. A.

therapeia, morbum non vidi, nec amænitates *Delii* possideo, ad quas relegat Cl. de *Sauva-*

Sauvages Lectores suos; ast mihi videtur indicari contra hunc morbum kinkina, acetum, camphora, spiritus vitrioli & emulsiones.

apyretus. 2. P. bis vidit hunc pemphigum in pauperibus Ill. de *Sauvages* sine notabili febre.

therapeia, acetum camphoratum cum confectione alkermes sufficiet forsan.

castrensis. 3. P. contagiosus hic morbus regnavit Pragæ Anno 1736. A.

therapeia, nihil profuit aliud quam acetum bezoardicum, quo assumpto salvi facti sunt omnes.

helveticus. 4. P. invadebat hic morbus epidemicus & contagiosus cum dolore levi tensivo in faucibus pone aures incipiente usque partem anticam thoracis diffuso, horrore, nausea, frigore quemadmodum febres intermittentes; subsequebatur dein nullus, vel admodum levis calor; collum externe plerumque intumescebat, interne in faucibus & velo pendulo vesicæ magnitudine avellanæ nucis sine dolore oriebantur ichore flavo plenæ, ingrati odoris; similes vesicæ sæpe propullulabant in labiis oris, pudendis, inguinibus, &c: secundo vel 3. aut plane 4. die post collapsas vesicas apparuerunt frustula albida, recessit tumor colli, quod faustum erat, in abscessum degeneravit; hic igitur pemphigus affinis est valde aphthis, quum vesiculæ cavum oris more aphtharum occupent; hinc fors *pemphigus aphthosus* dici posset. A.

therapeia, præmissa una alterave larga phlebotomia vesicatorium sincipiti applicabatur, collo tumido cataplasma emolliens ex lacte omni bihorio renovandum apponebatur; sumebant oxymel scilliticum hellebo-

ratum,

ratum, mel roſatum cum ſpiritu nitri dulci & mixtura camphorata ſimplici miſta, huic ſuperbibebant aquam ſcordii: altera die dabatur pulvis ex nitro & ſale ammoniaco cum infuſo ſalviæ largo, nocte dein ſequente ſumpſerunt doſin theriacæ cum aqua ſcordii; finito demum morbo poſt aliquot dies dabatur ſal ſedlicenſe ſcopo purgante. Maxima ars erat in eo, ut hæc materia venenoſa in externas partes expellatur, quæ ad interiora ruens ſubito libitinæ dabat hos ægros.

indicus. 5. P. hanc ſpeciem comitatur febris maligna apud Indos cum dyſenteria, vel amphimerina. A.

therapeia, Bontius commendat extractum croci & opii.

braſilienſis. 6. P. tactus colubri bicephali etiam mortui apud Braſilienſes excitat hunc pemphigum, qui tribus menſibus ſolet durare.

IV. PURPURA,

ſunt maculæ pulicum morſibus ſimiles faciei parcentes, preſſione non evaneſcentes, carentes ſtigmate aculei à pulice infixi, coloris purpurei, lateritii, nigri, lividi, ſine tumore, aſpredine cum febre amphimerina, vel tritæophya, putrida, aſthenia; lingua plerumque rubra, lateritia, molli.

Illos, qui exclamarunt omnes purpuras ſeu petechias eſſe mera accidentia & producta calidæ methodi, experientia conſtans abunde refutat, ridet.

benigna. 1. P. cognoſcitur hæc purpura febre more aliarum ingruente putrida cum horrore & frigore,

re, erumpentibus tum maculis purpureis morbum levantibus, III. IV. vel V. die morbi per truncum potiſſimum corporis; hæ maculæ perſtant 7. 8. 9. vel ſummum 11. diebus in cute; dein diſparent morbo judicato ſudoribus, vel urinis; præludium purpuræ conſiſtit in dyſpnœa, anxietate, pulſu ſuppreſſo ſubduro & lingua plerumque molli purpuræ erupturæ concolore. A.

therapeia, Anno 1772. millenis cum effectu applicuimus ſequentia: ingruente morbo dedimus emeticum, &, ſi plethorici erant, miſimus ſanguinem plerumque in brachio ante eruptionem purpuræ, deinceps vero neutiquam; dedimus pro potu aquam fontanam cum aceto, & pulverem ſequentem: ℞. ſpecierum Imperat. ſcrupulum I. tartari vini crudi, nitri depurati aa. drachmam ſemiſſem, camphoræ gummi tragacanthi ſubactæ grana 2. 3. vel 4., pulveris contrajervæ grana VI. miſce, ſumat omni mane & veſperi I. ex aqua; ditioribus dabam mixturam ex aqua rutæ, confectione alkermes, extracto kinkinæ, liquore anodyno minerali, camphora gummi tragacanthi ſubacta; oxygala cum juſculis his cibus; delirium vero veſicatoria ſuris alligata tollebant: vide *Hiſtoriam noſtram epidemiæ* Annorum 1771. 1772.

emi- nens. 2. P. purpureas maculas benignas & roſei coloris extra libellam cutis proſtantes vidi Annis 1771. 1772. & deſcriptas typis evulgavi in Hiſtoria epidemiæ dictorum Annorum p. 8., vidit & Expertiſſimus Dominus *Haſenöhrl* Vindobonæ eminentem purpuram 1758. A.

therapeia, vide ſpeciem *primam*.

decepti- va. 3. P. puella 14. annorum lumbagine, aſthenia & anxietate laboravit cum maculis in ſuperficie

cor-

corporis exacte purpuram referentibus & pluribus diebus persistentibus absque puncto aculei à pulice infixi; hinc Medicus Teltschensis Dominii pronunciavit adesse purpuram; ego contra puellæ videns linguam esse albam subsiccam, pulsum uterinum inveniens, menses instare dixi, venam in pede tundi jussi, chocoladam cum foliis macis & pediluviis ordinavi, atque ita promovi menses dispulique deceptivam hanc purpuram; similem casum observavi, eodemque modo extricavi in alia 20. annorum virgine dysmenorrhœa laborante; opportet igitur in tali casu bene inspicere linguam & interrogare de lumbagine; purpuræ propria est quasi lingua mollis, rubra, lateritia, quandoque & sordida aphthosa. Maculæ ex pulicum morsu natæ 24 horis non durant, & stigma aculei infixi in medio habent.

puerperarum. 4. P. hoc speciale observavi in purpura puerperas maculante, quod nimirum primo in femoribus, natibus, inguine & abdomine prodeant hæ maculæ visibiles & ultimatim in pectore; insuper illud notandum est, quod hæc purpura præ aliis evacuationes ferat, imo quandoque poscat. D.

therapeia, respectus habendus est metrorrhagiæ & lochiorum; cæterum sufficit therapeia *benignæ* purpuræ.

maligna. 5. P. purpura nigra, livida, sub reticulo epidermidis latens & per hoc velut per fenestram visibilis, malignis symptomatis stipata, aut peste ipsa, constituit hanc speciem. A.

therapeia, ingruente morbo putrida saburra opportet primas vias liberare emetico dato, vel sale medio purgante (in decursu morbi idem facere quandoque expedit) dein indica-

dicatur camphora, liquor anodynus mineralis, ſpiritus ſalis dulcis, acetum deſtillatum, julapium minerale, extractum kinkinæ, contrajerva, ſerpentaria virginiana, caſcarilla, confectio cardiaca, poma citri, vinum rubrum, roob berberum. *Vibices* ſunt maculæ amplæ violaceæ aut lividæ variæ figuræ & magnitudinis ſimiles illis, quæ verbera ſequi ſolent; vidi vibices comitantes miliarem rubram, purpuram & eſſeram.

ſympto-matica. 6. P. dum purpura eſt morbus per ſe ſeu primarius, maculæ propullulant 3. 4. 5. 6. 7. die morbi, ubi vero tardius erumpunt maculæ, purpura pro ſymptomatica habetur; ſymptomatica porro obſervatur purpura in variolis, miliari, variis febribus putridis, remittentibus, malignis & typhis. Quod Medentes methodo calida hanc purpuram quandoque produxerint in putridis febribus laborantibus, extra dubium eſſe videtur, præſertim illi, qui in principio talium febrium emetico dato primas vias ſaburra putrida liberare renuunt, quod contra calidiſſima licet & piperata methodo puris inflammatoriis febribus laborantes tractati maculas purpureas ſuſtinuerint unquam, id valde dubito; nam tales calidæ methodo ſubjecti potius in phrenitides, cephalitides &c: incidunt, & repentine moriuntur; frigus externum, refrigerantia intus ſumpta & fluxus nimii purpuram malo omine ad interiora vertunt.

Præludium purpuræ eſt dyſpnœa, anxietas, pulſus ſuppreſſus ſubdurus, gaſtrodynia premens: *indicia* morbus febrilis putridus, lingua mollis rubra, lateritia, ſordida, aphthoſa; urinæ craſſæ; annus auſtrinus mollis, nebuloſus, ventis carens; maculæ pulicares

eruptæ

eruptæ perſtant in cute plerumque ſine aſpredine 5. 7. 9. 11. 14. diebus, aliquando & pluribus; dein ſine deſquamatione diſparent quaſi ſemper; ſudoribus, vel urina judicantur.

therapeia, cura hujus purpuræ patet ex præcedentibus; quidam Celebres Practici obſervarunt caſum hujus purpuræ, in quo neceſſaria erat venæ ſectio, quam & cum bono effectu inſtituerunt. Anno 1776. cauponi robuſto in *Weibertruz* petechiis maculato in ſecundam diem cum cephalalgia, ſomnis turbatis, pulſu forti, duro & febrili ex vena brachii tuſa uncias 8. ſanguinis demi curavi cum peſſimo eventu & poſt tres dies ſecuta morte cauponis, quod nunquam amplius tentavi, & vix tentabo; ſed indicatione urgente ſcarificabo petechiſantes, ſicut ſæpe jam feci cum bono effectu; ſunt quidem Celebres Practici, qui autumant venæ ſectionis & ſcarificationis eundem eſſe effectum, adeoque hæc promiſcue in uſum trahi poſſe; lubens his hic reſponderem, ſi inſtitutum operis permitteret; interim conſulo illis, penſitent leges circulationis, nervos cutaneos, diverſum ſanguinem in diverſis vaſis, partes vulneratas in qualibet operatione, loimographos, qui peſti affectis miniſtrarunt, legant, autoptis & magiſtræ experientiæ credant. Petechias ad interiora ruentes, diſparentes præmature & cum malis ſymptomatibus, anxietate, deliriis, phrenitide, revocare ad cutim ſolemus, nitimur epiſpaſticis, veſicatoriis, ſcarificatione; camphora, moſcho, aceto rutaceo camphorato, contrajerva, confectione cardiaca, ſpiritu mindereri & leni emetico.

vermi-noſa. 7. P. hic morbus circa Tullum in *Lotharingia* epidemice graſſabatur, lumbricos rejiciebant

 ægri,

ægri, &, qui evadebant ex hac purpura, epidermide ſpoliabantur, cæteri intra triduum peribant putridiſſimi ex hoc contagioſo morbo; Annis 1771. 1772. purpura benigna laborantes lumbricos habuerunt in primis viis, epidermide vero evadentes non ſpoliabantur; forſan omnium epidemicorum morborum & peſtis ipſius cauſſæ, vel ſaltem comites ſunt vermes in primis viis, attente legenti hoc opus hæc opinio incidet.

therapeia, ex præcedentibus colligi poteſt; forſan ſal ammoniacum cum camphora & tartaro vini crudo maxime conveniſſet.

V. RUBEOLA, poſt præludium catarrhoſum coryzam, epiphoram, tuſſim, cephalalgiam, ſomnolentiam & palpebrarum tumorem erumpunt papulæ corymboſæ rubræ, pulicum morſus æmulantes, aſperæ, uniformes, evaneſcenti - furfuraceæ die IV. cum exiguo levamine ſymptomatum contagii in facie, collo, thorace, trunco reliquo & artubus quandoque, ſexto die in facie jam aſperantur, ſiccantur & in tenuiſſimum furfurem fatiſcit epidermis, & hoc eſt initium tertii ſtadii, quod ordinario 8. vel 9. die una cum morbo finitur; febris comitatur rubeolam continua; rubeolam porro inoculat athmoſphæra morbilloſa bronchiis, ſacco lacrymali & ſinubus ſex in nares patentibus; Medici contra ſeminatores

res rubeolæ goſſypium furfure morbilloſo repletum ſublimi vulnuſculo cujusque brachii imponunt, emplaſtro omnia tegunt, & 6. die poſt appoſitum hunc apparatum incipiunt ægrotare.

vulgaris. 1. R. laborant hac infantes ſupra & infra ſeptimum annum ætatis, quæ typum ſervat paulo ante deſcriptum. A.

therapeia, in primo ſtadio lene purgans porrige; toroſis, plethoricis ſanguinem quacunque hæmorrhagia minuere opportet; ſumant dein bis intra diem pulviſculum compoſitum ex pulvere antiſpaſmodico, ſtibio diaphoretico & pulvere contra tuſſim, ſuperbibant infuſum ſpecierum pectoralium, vel de althæa fernelii; pro potu ordinario bibant ptiſanam pectoralem, & veſperi emulſiones papaverinas; comedant ficus, paſſulas, juſcula cum decocto hordei expreſſo; lac cum thée pectorali quoque concedi poteſt; alvus ſervetur aperta toto deeurſu morbi quotidie reſpondens; finito demum 3. ſtadio propinandum eſt purgans, & vena ſecanda urgente tuſſi aut dyſpnœa; bibant dein aliquot diebus infuſum hederæ terreſtris, vel polygalæ amaræ omni mane & veſperi ad pectus roborandum.

inſitiva. 2. R. in hoc differt hæc benigna ſpecies à præcedente, quod hanc non aër morbilloſa materia gravidus inoculat, ſed Artifex modo & locis ſuperius dictis inſerit; ante inſitionem dant purgans & aliquot diebus tenuem ſervandam diætam dictant, cæterum præcedentis ſpeciei therapeiam adhibent.

ano-mala. 3. R. ante diem 4. vel ſerius papulæ rubeoloſæ in hac ſpecie erumpunt cum ſymptomatibus gravibus & periculoſis, quæ ſymptomata anomala morbum comitantur & ſequuntur, ut ſunt pulſus exilis & frequens; reſpiratio brevis, frequens & celer; hypochondriorum oppreſſio: urinæ pallidæ, ſopor, ſubſultus tendinum, ſpaſmi, deliria, tuſſis moleſta, ferina & ſuffocativa; peripneumonia, diarrhœa, &c: A.

therapeia, obſervata hac ſpecie opportet large profundere ſanguinem in contagio, purgare ſaburra primas vias, cuique ſymptomati ſuis obviam ire indicatis pharmacis, & methodum contra *primam* ſpeciem ſcriptam in uſum vocare.

vario-lodea. 4. R. hæc rubeola dicitur eſſe familiaris Pariſiis, poſt præludia nimirum morbillorum ſuperveniunt papulæ acuminatæ majores rubeoloſis, veſtigia ſui relinquentes, in farinam fatiſcentes; in filiola *Paradis* obſervavi hanc rubeolam ſequentibus ſymptomatibus ſtipatam; præludium erat catarrhoſum & febris morbillos comitari ſolita, erupere dein 4. die morbi papulæ, quæ elevabantur ſucceſſive in magnitudinem ſeminis lithoſpermi, tandem quarto die collabebantur, findebantur, ſolvebantur in furfures & puella 14. die morbi eclamptica mortua eſt. A.

therapeia, hæc peti poterit ex præcedentibus.

angi-noſa. 5. R. dum cynanche comitatur rubeolam, habetur hæcce ſpecies, quam ſæpius obſervavi & curavi. A.

therapeia, petit hæc ſpecies therapeiam cynanches & rubeolæ junctam.

VI. SCAR-

VI. SCARLATINA, est efflorescentia maculosa ruberrima, pruriens, papulosa, irregularis, diffusa, desquamabilis sine præludio catarrhali efflorescens cum febre plerumque judicatoria; Stadia tria scarlatinæ observamus, *præludium* noscimus inde, quod febris plerumque judicatoria cum horrore & frigore prehendat infantes sub finem æstatis sine præludio catarrhali & sine vomitu; quarto, vel citius, die facies intumescit modice, pectus &c: erumpunt exanthemata paulo ante descripta, & hoc est stadium *secundum*; post 3. vel 4. dies incipit stadium *tertium*, in quo evanescunt exanthemata, & epidermis sub forma subtilis pollinis desquamatur.

benigna. 1. S. hæc patet ex descriptione generis B.

therapeia, raro opus est in contagio excitare aliquam hæmorrhagiam; bibant hydrogalam & emulsiones; sumant omni mane & vesperi vascula 2. infusi florum sambuci calidi cum pulvere antispasmodico; alvus respondeat quolibet nycthemero; degant in cubili temperato partim orthostadii, partim in lecto cubantes; jusculis contenti vivant; quandoque coma aliquod, vel eclampsia hos prehendens eccoproticis & epispastico suris, vel nuchæ apposito dispellitur; incipiente desquamatione lene bibant catharticum.

urticata. 2. S. incipit ut præcedens, papulæ pallido-roseæ, fastigiatæ libellam cutis superantes cito crescunt cum multo pruritu & cutis ardore urticarum puncturis similes, febris adest mitissima; post IV. dies papulæ collabuntur & cessat exanthema in minutissimas squamulas epidermide secedente: vide *Meyzerey* p. 251. T. II., Uxor nostri chirurgi *Raichart* non pridem laboravit hac scarlatina, cujus diarium sequens est. Matrona 59. annorum Anno 1773. mense Junio tribus diebus dyspnœam & oris siccitatem passa est sine symptomatibus catarrhosis muniis suis nihilosecius intenta; quarto mane erupere papulæ ruberrimæ in facie, manibus copiosissimæ corymbosæ, in reliquo corpore pauciores; crescebant papulæ 4. diebus, & attigerunt magnitudinem grani mays majoris, cutis intermedia erat rubra & papulæ pallido-rubræ; calorem cutis & pruritum totius corporis querebatur ægra magnum; quatuor diebus collabebantur papulæ & successive minuebatur rubor cutis, octavo mane incipiebat desquamari more scarlatinæ epidermis, quod ultimum stadium finitum est tribus diebus; febris erat valde mitis, siccitas oris, somni inquieti; facta eruptione cessavit dyspnœa.

therapeia, ter de die sumebat pulverem compositum ex pulvere antispasmodico & marchionis, cui superbibebat vascula 3. infusi calidi florum sambuci; alvum servavimus apertam; bibit emulsiones ex amygdalis, seminibus 4. frigidis majoribus & papaveris albi; vixit contenta jusculis & panatellis; finita desquamatione sumpsit catharticum.

porriginosa. 3. S. hæc species est potius *erythema*, quod videre poteris suo loco inter vitia.

remit-

remittens. 4. S. *Mortonus* p. 33. Pyretologiæ ſcribit: „at febris ſuperſtes deinde ſibi ſynecheos ſpeciem „induebat, & hora 7. veſpertina quotidie cum „rubedine fixa genarum conjuncta recurrebat;„ fuit igitur febris remittens comes hujus ſcarlatinæ, vel eryſipelatis potius dicendi.

therapeia, cortice kinkinæ fugavit hunc morbum Autor nominatus.

variolodea. 5. S. poſt epidemiam varioloſam obſervata fuit hæc ſpecies Pariſiis Anno 1712., præludium habet illud variolæ; dein erumpit rubedo in trunco corporis qualis cancri cocti, & poſt tres dies recedit morbus rubedine adhuc remanente, puſtulæ ſunt faſtigiatæ ut variolæ, quæ exſiccantur ſine cruſtis reſiduis, aut maculis rubris remanentibus, & deſquamatur epidermis: vide *rubeolam variolodeam.*

therapeia, curatur phlebotomia, potu copioſo, leviſſimis cardiacis, & catharticis pluries in convaleſcentia repetitis.

anginoſa. 6. S. Anno 1766. obſervavi hanc Iglaviæ epipaidicam ſcarlatinam cum *angina phymatica*, hæc nimirum ſcarlatina aggrediebatur natos cum tumoribus parotidum & gladularum ſubmaxillarium anginam cauſſantibus. Monſpelii Anno 1765. obſervata eſt ſcarlatina cum angina ulceroſa, gangrænoſa. A.

therapeia, feliciter ordinavi præmiſſa phlebotomia etiam repetita urgentibus hanc ſymptomatibus, clyſmata ad plures alvi depoſitiones eliciendas nycthemeri ſpatio; emplaſtrum de meliloto glandulis tumidis appoſui; mixturam antiphlogiſticam cum potu eodem ſumendam ordinavi, & gargariſationes aſſiduas cum lacte tepido, cui ficus incoctæ erant, commendavi; de cura ſcarlatinæ anginoſæ

Monſpelienſis vide *anginam ulceroſam* ſuo loco.

interna.7.S. obſervavit ſuecus Ill: de *Roſenſtein* ſcarlatinam internam in una domo & publicavit in libro de morbis infantum p. 427., unus nimirum infans inter tres ſcarlatina laborantes febrim ſcarlatinam ſuſtinuit ſine exanthemate ſcarlatino in cute obſervato, obſervavi & ego 1776. in tribus puellis idem phœnomenon, obſcurus eſt valde hic morbus, interim diagnoſin hujus nobis dabit epidemia ſcarlatinæ regnans, principium & decurſus morbi ſcarlatinæ ſimilis; in tribus meis ægrotulis inſuper ego obſervavi ſymptomata peripneumoniæ acutiſſimæ cum morbo ſubito ingruentia; aderat nempe orthopnœa, anxietas, jactatio, ſuffocatio, facies tumidula cærulea, pulſus celer, frequens, inæqualis & inordinatus. A.

therapeia, profuſæ & repetitæ hæmorrhagiæ neceſſariæ ſunt, & clyſmata ſat acria ſæpius injici debent; pro potu ordinario dedi infuſum florum borraginis cum ſyrupo pectorali; mixturam ſumebant ex aqua ſambuci, kermete minerali, nitro ſtibiato & ſyrupo pectorali; ſuris appoſui emplaſtrum veſicans illo meliloti mitigatum; uni horum tertia die morbi cucurbitas ſcarificatas ſub angulis maxillæ admovere debui poſt phlebotomias. De hoc genere bene ſcripſit Expertiſſimus Dominus Medicus *Plencicz* Practicus Vindobonenſis, deinde Ill: de *Roſenſtein* Suecus.

ORDO II. EXANTHEMAYA non contagioſa.

VII. MILIARIS, eruptio phlycthænarum milii ſemine raro majorum cum ſudore vappido; febris continua, vel re-

mittens, putrida; præludit oppressio præcordiorum, gastrodynia gravans, pulsus suppressus, urina minus tincta, lingua plerumque alba, mollis, asthenia; perstant in cute 4. 5. 6. 7. 9. 11. &c: diebus & cum pruritu, sudore solvuntur in farinam subtilem, disparent. *Hippocrates* T. I. p. 697. describit miliarem & quidem criticam seu servantem mulieres omnes, quarum cutim obsederat hæc efflorescentia. *Silenus* insuper indubie 8. die morbi miliari rubra maculatus fuit T. I. p. 674.

rubra. 1.M. in hac specie quatuor stadia observantur distincta; stadium *primum* habet pulsum depressum, contractum, non durum, anxietatem, gastrodyniam gravantem, dolores artuum pungentes cum stupore, sudorem acidum corruptum, vappam olentem; linguam subalbam mollem sordidam, urinam ferme naturalem, astheniam; die 3. 4. 5. 7. 8. 9. 11. &c. *secundum* stadium incipit eruptio macularum morsus pulicum referentium rubrarum in dorso, pectore, collo, abdomine, femoribus, raro in facie; hæ maculæ, quod est *tertium* stadium, levantur in phlycthænas quatuor diebus granum milii raro superantes lympha subflava subpellucida plenas, radio in libella cutis manente rubro; quarto die ab eruptione incipiunt prurire phlycthænæ, siccari, evaporare & fatiscere in farinam impalpabilem, qui processus 4. diebus finitur; facta eruptione minuuntur symptomata præludii. A.

therapeia, in primo ſtadio oportet propinare tartarum emeticum ad primas vias ſaburra putri depurandas; plethoricis tum tunditur vena, dein datur mixtura ex aqua ſambuci, ſtibio diaphoretico, aceto deſtillato, extracto kinkinæ, camphora gummi tragacanthi ſubacta & confectione alkermes: ſumat quater intra diem æger cochlearia 2. & ſuperbibat vaſcula 2. infuſi florum ſambuci; quandoque infuſum pectorale & florum borraginis merito præfertur ob tuſſim gutturalem; pediluvia veſpertina proſunt; veſicantia ſuris admota delirium quandoque ingruens diſpellunt; alvus reſpondeat omni nycthemero; finito morbo datur purgans quodcunque lene.

maligna. 2. M. maculæ miliares in hac ſpecie tarde, vel plane non in phlycthænas elevantur, ſudor vix aliquis elici poteſt, urina albeſcit ſine nebula & ſedimento, aut ſero lactis fit ſimilis, calor urens cutim occupat & omnia adſunt ſymptomata malignæ febris & putridæ; aliquoties obſervavi hunc morbum; cutis erat ſcabra ferme ut in phhlegmone, ſanguis miſſus erat tectus cruſta mucilaginoſa, gaſtrodynia poſt eruptionem miliaris non tantum non ceſſavit, ſed increſcebat, oculi rubri, typhomania, aſthenia magna, ſitis inexſtinquibilis. A.

therapeia, emetico dato leni in contagio oportet primas vias ſaburra liberare, dein ſanguinem liberaliter profundere, omni altero die manna in aqua rubi idæi ſoluta alvum movere; bibant hi emulſiones ſeminum 4. frigidorum majorum; ſumant mixturam antiphlogiſticam, lacte tepido foveant corpus, pediluviis utantur ſimilibus, cucurbitas ſcarificatas ſibi admoveri ſinant; imo & phlebotomiam ſuſtineant in decurſu morbi urgente

ean-

eandem aliquo ſymptomate; calida his omnia nocent & kinkina; veſicatoria exaſperant malum, delirium in furorem vertunt, mortem accelerant; ſolæ emulſiones camphoratæ concedi poſſunt; hinc apparet hanc miliarem ambigere inter phlegmonem & miliarem: vide therapeiam *primæ* ſpeciei.

recidivans. 3. M. chirurgus caſtrenſis *Marchand* affectus amphimerina *hungarica* 1772. laboravit hac miliari ex eademque mortuus eſt superveniente gangræna ventriculi; præter ſymptomata præcedentis habet hæc ſpecies hoc ſibi proprium, quod diſcedentibus papulis 6. aut 8. die ab eruptione ſua novæ eadem die propullulent, & ſic porro; habui caſum, in quo quinquies eruptio miliarium ſibi ſucceſſit. A.

therapeia, vide therapeiam ſecundæ & primæ ſpeciei.

boia. 4. M. ſexto die morbi veſiculæ miliares poſt cephalalgiam, aſtheniam, febrem acutam, nauſeas, vomitiones, agrypniam erumpebant, ſucceſſerant dein delirium, parotides & hæmorrhagia narium larga cum pulſu variante. A.

therapeia, indicatur emeticum, phlebotomia & therapeia *ſecundæ* ſpeciei.

critica. 5. M. *Hippocrates* T. I. p. 697. ut ſuperius memini, deſcribit miliarem criticam, & quotidie obſervamus ſymptomata præludii per eruptam miliarem benignam minui, tolli, prout à parotide benigna critica fieri ſolet febris minutio, decrementum; datur enim parotis non critica ſicut & miliaris; faciunt igitur plures ſpecies miliaris criſin metaſtaticam prout & parotides, quod ſi negare volumus, debemus contra *Hippocratem* & conſtantem experientiam omnem negare criſin metaſtaticam: vide

Ex-

pertissimum Dominum *Molinari* Pra&icum Vindobonensem.

alba. 6. M. miliaris alba etiam habet sua stadia ut species rubræ, differt vero à rubris in hoc, quod papulæ seu phlyc̃thænæ sint penitus albæ lympha hyalina repletæ radio cuti concolore perseverante; erumpunt porro prægresso præludio subito; perstant 4. 5. 6. 7. raro 9. diebus; evaporat harum lympha vappida per sudorem, & epidermis cum levi pruritu fatiscit in furfures impalpabiles, discedit.

therapeia, primæ speciei therapeiam excepta phlebotomia petit.

puerperarum. 7. M. miliaris puerperarum hoc speciale habet, quod primum in pedibus, femoribus, clunibus, hypogastrio, abdomine, & ultimatim in pectore erumpat, majoresque reliquis formet papulas. A.

therapeia, cura habenda est lochiorum, tegumenta prudenter minuenda, cubile temperatum servandum, & therapeia pro symptomatibus varianda.

subflava. 8. M. miliaris speciem jam ter observavi, semel in quodam Curato inhabitante ædificium humidissimum 1772., & bis in puerperis lactare recusantibus natos suos, ex represso nimirum lacte in sanguinem; papulæ visuntur in hac specie magnitudine grani fere tritici subflava opaca & spissiuscula lympha seu sero repletæ; 14. diebus exstabant hæ phlyc̃thænæ, antequam dissipatæ fuissent aliarum modo; sudor horum ægrotorum non erat adeo vappidus, & omnes tres servavi facile. A.

therapeia, vide speciem *primam*.

secundaria. 9. M. miliaris alba persæpe dissipata miliari rubra, curatis petechiis erumpit levis & ferme semper benigna ac critica.

the-

therapeia, levia diapnoica & cardiaca petit, tum post dissipationem lene purgans.

suda- 10.M. in præludio hujus speciei præter aliarum symptomata adsunt fervor corporis, sudor acer, copiosus, nauseæ, facies rubra, oculi scintillantes; dein pruritus ferinus, papulæ sphæricæ miliares densissimæ, semine sinapis non majores, succedit fœtor oris & sudor putridus vappidus; adsunt nimirum symptomata febris putridæ malignæ; symptomata constantissima hujus speciei sunt sudor continuus uber, eruptio miliaris densissima, dolor cardiæ acutus, lassitudo universalis & pulsus subdurus tensus, frequentissimus. A.
toria,

therapeia, ante eruptionem miliaris phlebotomia etiam repetita & post hanc vomitus tartaro emetico excitatus, proderant; dein acida incrassantia cum floribus borraginis & mucilaginosa debebant ordinari; in delirio vena saphena secabatur, clysmata alvum ducentia injiciebantur, pulveres temperantes dabantur; in summa putredine kinkina, contrajerva, camphora cum acidis profuit, sudorifera contra & vesicatoria nocebant; convenit hæc species multum cum maligna miliari.

typho- 11.M. typhus *famelicus*, exhaustorum, carcerum &c: miliarem albam habent sæpius comitem superius descriptam. A.
des.

therapeia, vide therapeiam *typhi* & *primæ* miliaris, & phlebotomiam cave.

sympto- 1.M. miliaris dicetur primarius morbus tunc, quando miliaria 4. 5. 7. 9. aut summum 11. die febris putridæ continuæ vel remittentis erumpent in cute, quæ vero tardius propullulant miliaria, symptomatica dicuntur, etiam illa
matica,

sym-

ſymptomatica dici poſſunt miliaria, quæ morbis non putridis in fine ſupervenire dicuntur. Quod calida methodus promoveat miliaria in putridis febribus, ferme certum habetur, præſertim ubi ſaburra in principio morbi emetico dato excuſſa non fuit, phlegmaſiis puris laborantes etiamſi furno includantur, citius moriuntur, quam miliari maculantur.

therapeia, ego primas vias ſaburra libero emetico dato, vel leni laxante, deinde therapeiam inſtituo omiſſa phlebotomia *primæ* ſpeciei.

verminoſa. 13. M. epidemia Annis 1771. 1772. regnante obſervavi miliarem rubram, cujus cauſſa erant lumbrici inteſtinorum eorumque ſaburra putrida; vide p. 6., non fido mihi pro certo affirmare, aſt opinari audeo, quod forſan omnium miliarium cauſſa ſint vermes cum ſua ſaburra in primis viis nidulantes; nam odor infantum verminoſorum ex ore & odor ſudoris miliaris æquales ſunt aceti corrupti vappidi; quod vero hinc infantes febrientes multo rarius, licet quaſi ſoli verminoſi miliaribus maculentur, ratio eſſe videtur, quod hi lympham miliares veſiculas replentem ſudoris forma emittant per rariſſimum ſuum reticulum integumentorum, obſervamus enim conſtanter, quod ii, qui multum ſudant, paucas habeant papulas miliares, vel plane nullas; inſuper in calidis regionibus rara ſunt miliaria; quia in illis plus ſudant homines: vide *Sydenham* Tomo I. p. 384. A.

therapeia, poſt vomitum excitatum per tartarum emeticum utiliter datur pulvis compoſitus ex ſtibio diaphoretico, ſale ammoniaco, floribus ſulphuris & ſerpentaria virginiana, vel ſimilis mixtura, ſuperbibunt cuique

que dosi infusum calidum florum sambuci, vel aliud sudoriferum.

topica. 14. M. cauponem *Teutobrodæ* ad album equellum in cura habui typho icterode laborantem cum cephalalgia immani, caput, ut dicebat, comprimente; ubi vero quinto die morbi sponte cessasset dicta cephalalgia, examinans partem capillatam capitis inveni plenam miliaribus albis. A.

therapeia, vide præcedentes species.

composita. 15. M. Celeberrimus *Huxhamus* T. I. p. 343. meminit miliaris compositæ à se observatæ, observavi & ipse hanc aliquoties; species hæc sistit simul & semel in eodem ægro papulas miliares rubras & albas. A.

therapeia, vide species prædictas.

petechisans. 16. M. persæpe miliari sese jungunt petechiæ & vice versa; lingua tunc est pallido-rubra, sordida, aphthosa. A.

therapeia, vide species *miliaris* & *purpuræ*. Miliaris frequens morbus in Germania nostra & Anglia, ut ex *Huxhamo* patet; interim nemo, quantum scio, conatus est inquirere statum solidorum & fluidorum sub hoc morbo gementium ægrorum, minus adhuc naturam sectatus est veneni miliaris, minime stabilivit quispiam species hujus generis, & consumatas dictavit therapeias pro qualibet; *Allionius* quidem publicavit tractationem de hoc morbo, sed valde mancam; confudit herpetes cum miliari, & phlebotomiam promiscue suasit, morbumque hunc collocavit inter phlegmasias; hinc ferme tantum illas scripsi species, quas observavi.

VIII. ERY-

VIII. ERYSIPELAS, eſt eruptio erythematis cum febre continua, vel amphimerina potius dicenda, tumiduli, ſuperficialis, dilatabilis, desquamabilis; ſiſtit nimirum maculas latas, amplas ſubtumidulas, non ſuppurabiles; ſanguis miſſus cruſta inflammatoria non eſt tectus, ſed pelle alba tenui & ſat tenaci; dolor erythematis eſt calens, rodens; tria ſtadia obſervantur eryſipelatis: *primum* abſolvit gravedo, horror, inappetentia, laſſitudo cum febricula amphimerina; die 2. 3. vel 4. incipit *ſecundum* ſtadium, eruptio nempe erythematis, quod ordinario in 4. usque diem augetur; in *tertio* ſtadio collabitur ſucceſſive tumor, calor & dolor erythematis, & epidermis desquamatur, quod opus plerumque 4. diebus Natura abſolvit.

germanicum. 1. E. dicitur hoc eryſipelas germanicum ex eo, quod ex voracitate & crapulis plerumque naſcatur; de Germanis palam eſt, quod ſint voraces, quamvis & aliæ nationes ſplendidas ornent tabulas, bacchique libent cyathos ſtrenue; Celtæ noſtros docuerunt cocos, noſtrumque infinitis dapibus acuerunt palatum; præludit horror & rigor cum febre amphimerina & dolore in inguinibus aut alis hoc eryſipelas; ſecunda dein vel 3. die erumpit eryſipelas in aliquo artu, nempe in cruribus,

bus, si dolor præcesserat inguinum, vel in brachiis, dum ægri alarum senserunt dolorem; tumet pars, rubet & acriter calet; quandoque malo omine visuntur & phlyćthænæ supra tumorem, febris intenditur; tumor erysipelatosas non est adeo tensus, non resplendet ut phlegmonodeus, non est durus, est magis diffusus; opportet his bene attendere, ne erysipelas pro phlegmone sumamus & fomenta emollientia apponamus; in qua re vidi quandoque sat peritos errare; sæpe observavi hunc morbum, & ipse ego 1770. sobrius ex gravi hocce erysipelate cruris dextri 14. diebus decubui.

therapeia, mihi secui venam in brachio bis alternis diebus, omni tertio mane sumpsi unciam 1. salis carolini, omni vesperi sumpsi pulverem compositum ex drachma semisse nitri depurati, scrupulo 1. elæosacchari citri & granis 4. stibii diaphoretici non abluti, pedem erysipelatosum involvi madratio repleto floribus sambuci & modica camphora, & pellibus hirtis texi; uni ægro laboranti hoc morbo dedi felicissime emeticum, & quasi illico ipsum curavi, & erysipelas præverti ferme totum.

à fœtu mortuo. 2. E. Domina *Haserin* gravida in octavum mensem palmæ magnitudinis erysipelas in abdomine intra umbilicum & spinam ossis ilii sinistri accepit cum febre biliosa aphimerina. A.

therapeia, emisimus sibi uncias 8. sanguinis erysipelatosorum è brachio sinistro, dedimus mannam scopo purgante, madratium & reliqua adhibuimus contra *primam* speciem scripta, emulsiones bibit & infusum florum

ſambuci, & peperit dein unum fœtum vivum debilem, & alterum jam pridem mortuum.

typhodes. 3. E. eſt febris maligna, initio typhodes, deinde biliofa amphimerina ſeu hemitritæus cum delirio; tertio die erumpit eryſipelas faciei, brachii, &c: cum febre vivida, ardente, quaſi evoluta. A.

therapeia, propina in præludio tartarum emeticum, deinde tracta ut *primam* ſpeciem.

veneniale. 4. E. eſus catuli marini, mytulorum, &c: excitavit eryſipelas. A.

therapeia, vide ſpeciem *tertiam.*

ambuſtio. 5. E. vide *ambuſtionem* inter *plagas.*

ſymptomaticum. 6. E. in anaſarca, aſcite, aurigine, melaſictero haud raro ſymptomatice accedit eryſipelas, & cito ægrum jugulat, ſæpe eryſipelas ſupervenit fonticulis & ſetaceis, complicatur quandoque etiam cum vulnerihus partium tendinoſarum, nervoſarum, cranii & oſſium fracturis. A.

therapeia, cura habenda eſt morbi primarii & eryſipelas tractandum eſt ut *prima* ſpecies.

chinenſe. 7. E. operarii vernicem ex arbore rhus *Linnæo* dicta extrahentes, dum exhalationes hujus excipiunt, eryſipelate univerſali intra diem afficiuntur, corpus intumeſcit, facies deforformatur, cuticula ubique crepat; unde multum ſeri effluit, demum ſiccantur fontes, decidit cuticula, & nova ſuccreſcit. A.

thera-

therapeia, hydragogum vehemens assumunt; dein balneant in decocto cymarum abietis, corticis castanearum, addito nitro & basella; stuphæ hujus decocti adhibentur tumori & cinis basellæ crepaturis cuticulæ inspergitur.

zoster. 8. E. zoster infestat truncum corporis, subin medium corpus tanquam cingulum cingit, subnascuntur vesiculæ quædam flavescentes: vide *herpetem.*

therapeia, ab initio usque dissipationem vesicularum dantur diaphoretica, dein purgans opportet propinare.

contagiosum. 9. E. *Tolosæ* ægritudo epidemica contagiosa cum faciei erysipelate regnavit; epidermis faciei reconvalescentibus decidit. A.

criticum. 10. E. erysipelas pleurodynem, anginam ab intro foras prodiens minuit, tollit, judicat. *Hippocrates* T. II. p. 18.

menstruum. 11. E. imitatur hoc periodum mensium suppressorum, unde nascitur: vide *dysmenorrhœam.*

IX. ESSERA, constituunt hoc genus maculæ rubellæ impruriginosæ, non fastigiatæ ultra libellam cutis, magnitudinis grani tritici, zeæ, subito erumpentes ferme sine febre, & post 4. 5. 7. 9. 11. 14. dies sponte & sine desquamatione epidermidis disparentes; quandoque sunt paucæ, subin contra numerosæ; ægri sunt plerumque orthostadii; præcedit

eruptionem nox inquieta, leves anxietates; cutis exſtante eſſera non eſt aſpera ad attactum, nec rubedo eſt diffuſa; maculæ aliæ ſunt majores, aliæ minores, ſub epidermide latentes; hujus morbi meminit D. *Allen* p. 407. ubi tamen non hunc, ſed alium deſcripſit; Cl. D. *Lieutaud* T. I. p. 614. unam ſpeciem deſcripſit hujus generis.

ablactatoria. 1. E. poſt ablactionem ſe produnt quandoque maculæ exiguæ nunc pauciores, nunc numeroſiores circa umbilicum pertinaces, ſæpius pruriginoſæ, morbillos erumpentes haud male referentes, ſanitati nihil dementes, excitatæ à lacte calidiore aut pravæ notæ: vide Cl. D. *Lieutaud* l. c.

therapeia, ego meis prolibus dedi aquam ſambuci cum ſyrupo rubi idæi, puſtulas ſeu maculas lacte tepido ex ſpongia bis de die lavari curavi, & poſt 5. dies morbi mannam in caffée ſolutam cum lacte dedi ſcopo purgante.

colcotharica. 2. E. mederi volens quidam imperitus metrorrhagia laboranti uxori oiconomi *Kraus* præſcripſit in electuario colcothar vitrioli cum adſtringentibus interne ſumendum; quo pharmaco bis aſſumpto eſſera maculaverat totam cutim ægræ.

therapeia, diſſuaſi ægræ continuationem hujus venenoſi pharmaci, rheum præſcripſi ad evehendum colcothar, dein infuſum althææ

thææ cum lacte ſumpſit, & poſt 8. dies diſparuit hæcce eſſera; in noſtris officinis quod habetur colcothar, conſtat ſubſtantia metallica cupri & exiguo eoque acerrimo acido vitriolico; hinc pulveriſatum in ſiſtendis hæmorrhagiis externis miracula facit, ut ſæpius expertus ſum; interne vero non eſt præſcribendum; niſi ſit colcothar martiale.

ſtomacacica. 3. E. decima Januarii 1773. venit mater cum puero ſeptenni ad me, ut videam mirum exanthema ſui pueri; cutis pueri venuſte variegata erat eſſera, guttæ ſanguinis grani tritici, vel zeæ magnitudinis videndæ erant, cutis omnino æquælis erat absque omni aſpredine tactu obſervanda, puer ferme ſanus absque ſignis ſcorbuti infantilis; ex gingivis nihilominus levem hæmorrhagiam durante hoc morbo paſſus eſt, unde nomen ſpeciei; guttæ hæ in 8. diem jam exſtabant; in facie, manibus & pedibus nullæ erant, in collo contra & toto trunco copioſas diſſeminatas vidi; nulla ſigna vermium in inteſtinis latentium aderant; poſt 8. diem cæruleſcebant & ſucceſſive diſparebant hæ maculæ ſanguineæ ſeu guttæ ſine desquamatione epidermidis, ſub toto morbo ferme vegetus fuit puer.

therapeia, ſuaſi ut mane & veſperi puer leve ſudoriferum ſumat, contentus vivat juſculis & pultibus, in temperato cubili maneat, & diſſipatis maculis lene purgans ſumat.

hepatirrhoica. 4. E. vidi hanc in puero ſeptenni cum febre judicatoria gravi, quatuor diebus exſtans hæc

essera sæpius recesserat ad interiora, & alvum cruentam indolente abdomine moverat qualibet sua recessione.

therapeia, jusculis solis famelicus puer & panatellis debuit vivere, infusum florum sambuci & specierum de althæa mane & vesperi sumpsit, aquam cum pane tosto temperatam bibit, & convaluit.

pollicaris. 5. E. Ill. de *Sauvages* inquit, vidi esseram, cujus exanthemata pollicaria diametro ex intense rubris demum albescebant, cuticula scilicet nummi parvi magnitudine à cute semota nullo fluido interposito, deinceps exsiccata & frustulatim delapsura: hæc igitur species esseræ est desquamabilis.

therapeia, patet ex præcedentibus.

Hippocrates T. I. p. 793. scribit: „Euphranoris puero papulæ velut culicum morsus, „verum modico tempore durarunt, postridie „febricitavit.„ An hic puer essera laboravit?

X. APHTHA, cognoscitur aphtha papulis seu phlycthænis linguæ, faucium, oris superficiem occupantibus, subrotundis, plerumque semilinearibus, colore albis in disco cum radio sæpius rubro, vel rubris, brunneis, flavis, lividis, nigris & febre tritæophya, vel obscura hectica, aut penitus nulla; adest simul somnolentia, dolor urens oris & difficultas in masticatione, suctione ac deglu-

deglutitione. Aphtha 4. ſtadia habet diſtincte, ſi non in omnibus ſpeciebus, in febrili obſervabilia: ſtadium *primum* ſeſe prodit laſſitudine ſpontanea, levi diſpnœa, gaſtrodynia, anxietate exigua, ſomnis turbatis & calore oris; ſtadium *ſecundum* propullulatio papularum nobis adeſſe loquitur; in ſtadio *tertio* elevantur papulæ ſeu maculæ in phlycthænas miliares, *quæ probabiliter ſunt idem cum miliaribus cutis*; ſtadium *quartum* abſolvit deſquamatio epidelii cum dolore ſenſibiliſſimo linguæ & faucium ſuperficiali.

trachealis. 1. A. *Hippocrates* T. II. p. 74. deſcribit aphtham tracheam occupantem cum pleurodyne, pruritu corporis, voce raucoſa, ſaliva liquida tenui, vel craſſa & odore gravi &c: hæc aphtha videtur fuiſſe initium phthiſeos. D.

therapeia, vide locum citatum *Hippocratis* editionis *Lindenianæ*, quam ſemper cito; quia huic à principio Studii Medici aſſuevi magis quam Fœſianæ, quam etiam poſſideo.

lactuſimen. 2. A. neonati anxii, pervigiles, ejulantes, flentes, ore calentes lac ſugere recuſant, tum inſpicientes cavum oris videmus horum linguam totumque cavum oris, quandoque & faucium ſuperficiales obſidere phlycthænas albiſſimas diverſæ magnitudinis (*mehlmücken* vocant Germani has aphthas) papillæ mam-

mæ nutricis hinc fiunt etiam aphthosæ; dum meæ proles laborarunt his aphthis in ore, laborarunt aphthis iisdem etiam in genitalibus.

therapeia, meis infantibus syrupum mannatum ordinavi ad evacuandas primas vias; obstetrix dein linteo intincto aquæ saccharatæ bis de die os purgavit, extersit; syrupus rubi idæi, oyymel rubi idæi, syrupus radicis dauci & brassicæ rapæ idem præstant melius quam aqua saccharata, dum erosio linguæ adest dictis liquoribus adduntur aliquot guttæ spiritus salis dulcis; delabentibus seu desinentibus aphthis repetitur purgans supra scriptum; omnia ex rheo expertus improbo, ratio est, quia rheum adstringendo vasa exhalantia materiem aphthosam includit morbumque protrahit; tandem datur neonatis confectio alkermes utiliter cum aqua rubi idæi, vel infusum corticis peruviani cum nominata confectione ad roborandum; nutrix lactans aphthosum neonatum sumat lene purgans & pulverem antispasmodicum omni vesperi cum emulsione seminum 4. frigidorum majorum.

febrilis. 3. A. hæc aphtha pueris & adultis familiaris observatur cum febre putrida notabili, oris calore & inflammatione laxa, dyspnœa, acri ptyalismo & asthenia; miliaris in cute videtur esse idem, quod hæc aphtha in ore. A.

therapeia, ego his scribo electuarium lenitivum, vel mannam in aqua rubi idæi solutam ad alvum ducendam; deinde mixturam dicto ex aqua sambuci, roob sambuci, extracto corticis peruviani & syrupo raparum,

rum, vel radicis dauci; omni die alvum ad unam depoſitionem ſollicito; gargariſant ſucco raparum, vel aqua rubi idæi mellita; bibunt emulſiones, vel aquam ſyrupo rubi idæi mixtam, vel confectione alkermes; cum fructo ſero ſumpſerunt emulſiones papaveris camphoratas; nunquam his ſanguinem profudi exſtante aphtha: vide therapeiam *ſecundæ* ſpeciei.

maligna. 4. A. Paulus *Ægineta* libro I. cap. X. ſcribit: „oboritur puero etiam ulcus, quod aphtha vocatur, nunc ſubalbidum, nunc ſubrubrum, alias cruſtæ modo nigreſcens, quod omnium periculoſiſſimum & lethale eſt.„ Profecto aphthæ nigræ, lividæ, malignæ ſunt. A.

therapeia, ego ordino mixturam ex aqua rutæ, extracto kinkinæ, ſpiritu ſalis dulci & oxymelle contra nigras & lividas aphthas; pro potu & collutorio oris habent julapium compoſitum ex aqua fontana, ſpiritu vitrioli & ſyrupo berberum; Paulus contra præſcribit mel irinum, roſas, crocum, myrrham, gallas, thus melle tincta; ad hæc mulſam & mali punici ſuccum; aphthas nigras quandoque opportet tangere ſpiritu ſalis acido.

ſymptomatica. 5. A. febribus malignis, tritæophyæ, dyſenteriæ, gangrænæ pulmonis, cancro uterino &c: ſuperveniunt, ut obſervavi, aphthæ fœtidæ, nigræ, lividæ, gangrænoideæ, & mortem potiſſimum prænunciant. A.

therapeia, experiare therapeiam præcedentis cum cura morbi primarii.

miliaium. 6. A. aphthæ quandoque una cum miliari prehendunt ægrum quandoque contra deſquamatis

miliaribus primo erumpunt, & ex his nosces hanc speciem. A.

therapeia, cura miliarium habenda & gargarismus ex succo raparum & syrupo rubi idæi præstituendus: vide species præcedentes.

petechialis. 7. A. Annis 1771. 1772. purpura benigna laborantes plures habebant linguam aphthosam. A.

therapeia, curabam purpuram, ut suo loco videre est, indicatis, ferme neglecta aphtha, quæ curata purpura etiam sponte dissipata est.

syphilitica. 8. A. noscitur hæc species signis syphilidis.

therapeia, in aphtosis syphiliticis non est consultum salivationem movere, sed opportet syphilidem mercurio dulci impugnare, omni septima hora lene purgans propinare ad ptyalismum impediendum; decoctum liignorum hi bibant, decocto lignorum & lacte tepido mistis os sæpe foveant, colluant.

cancrosa. 9. A. matronam habui in cura cancro uteri laxo laborantem, quæ de cicuta nihil audire volens post 20. septimanas mortua est; toto dicto tempore phlycthænis in lingua copiosis dolentissimis urentibus veras aphthas referentibus laboravit. D.

therapeia, infinita quasi applicui ad has aphthas tollendas, & folia recentia sempervivi, quibus omnibus profeci nihil.

ptyalismica. 10. A. quisque ferme ptyalismus aphthas producit, comites habet; maxime vero mercurialis; erumpunt ulcuscula aphthosa dolorifica, sordida, fœtida, cum linguæ intumescentia, angina, stoma-

ſtomacace ad latera linguæ, ad interiora genarum, in hiatu ductus ſtenoniani &c: A.

therapeia, lene purgans propina, & collutoria oris præſtitue ex lacte tepido, pro potu ordinario ordina emulſiones, & uſum mercurialium tantiſper intermitte.

ſcor- butica. 11. A. cognoſcimus hanc aphtham ſignis ſcorbuti, ptyaliſmo ſanguinolento & aphthoſis papulis.

therapeia, has aphthas opportet tangere ſpiritu vitrioli, aqua Rabel, oleo ligni ſaſſafras, cochleariæ, aut abſynthii, & ſcorbuti curam continuare.

reci- divans. 12. A. perſæpe apthæ ſicut miliaria vix deſquamatis primis phlycthænis novæ propullulant, quod etiam ter accidiſſe obſervavi in aphtha febrili. D.

therapeia, patet ex præcedentibus.

pha- ryngea. 13. A. ſubin aphthæ ſolas fauces obſident, quod dolor urens faucium & inſpectio profunda in easdem indicant. D.

therapeia, patet.

ga- ſtrica. 14. A. aphthæ quandoque tunicam villoſam ventriculi totiusque fiſtulæ inteſtinalis occupant ſicut epidelium oris, quam ſpeciem noſcimus adeſſe profunde inſpiciendo fauces, ibique aſcendentes aphthas videndo, tum ex anxietate, dyſpnœa, nauſea, gaſtrodynia, ſomnolentia, debilitate, &c: A.

therapeia, vomitus eſt ciendus & levis catharſis, tum ſudoriferis, camphoratis emulſionibus & julapio minerali inſiſtendum.

peco-

peco-rina. 15. A. Anno 1764. armenta hic epizooticis laborarunt aphthis, contagiosis etiam hominibus comedentibus lac animalium aphthosorum, de his aphthis edidi libellum 1765.

therapeia, mel cum nitro, decoctum raparum cum modico sale profuit, torosis tauris debebat vena tundi in principio morbi, & omnibus post desquamationem aphtharum utilis erat catharsis.

criti-ca. 16. A. certum est ex L. B. van *Swieten* commentario ad §. 983. aphthas sæpius observatas fuisse criticas omni lege, prout & ego toties observavi; sæpe nimirum judicant febres remittentes, rarius continuas: pertinent igitur hæ aphthæ ad crises metastaticas sicut & miliaria critica.

CLASSIS XI. SYNOPSIS.

PHLEGMASIAE.

Character Classis: febris quasi semper continua cum pulsu duro, dolore topico, alicujus partis inflammatione, sanguine crusta inflammatoria tecto, urina plus colorata, lingua subsicca, sicca, calente &c: *Hippocrates* T. I. p. 810. 811. reliquit: „lingua concolor attingentibus ipsam humoribus: qua-„propter per hanc humores cognoscimus.„

ORDO I. PHLEGMASIAE musculosæ.

I. PHLEGMONE, inflammatio partis externæ, febris inflammatoria continua, dolor partis inflammatæ inflammatorius, tumor, rubor, calor & tensio, sanguis crusta inflammatoria tectus.

II. CYNANCHE, dolor & inflammatio in faucibus cum dyspnœa, dysphagia & pyrexia inflammatoria.

III. MYOSITIS, febris acuta, dolores in diversis musculis artuum musculorumque involucris, sanguis missus est tectus crusta inflammatoria gelatinosa: vide *Sauvages* T. I. p. 306.

IV. CARDITIS, dolor sub sterno in regione cordis, pulsus inæqualis, frequens; pyrexia inflammatoria, palpitatio, cardialgia, animi deliquia, cordis anxietas.

ORDO

ORDO II. PHLEGMASIAE *membranaceæ.*

V. PHRENITIS, dolor capitis internus inflammatorius, delirium aſſiduum, ſæpius audax; vis artuum ſubinde aucta, pyrexia acuta inflammatoria.

VI. DIAPHRAGMITIS, pyrexia acuta inflammatoria, dolor obſcurus ad coſtas ſpurias, ſputa ſanguine tincta, oppreſſio gravis pectoris, pulſus varians, ſæpius intermittens; cingulum præcordia ſtringens queruntur ægri orthopnoici; calor eſt in pectore urens, retractiones anguli oris frequentes ſemiliberæ, lethargus, carphologia, cataphora, delirium.

VII. PLEURITIS, dolor pectoris inflammatorius, pyrexia acuta, reſpiratio frequens laborioſa, tuſſis, pulſus durus.

VIII. GASTRITIS, eſt phlegmaſia ſtipata epigaſtrii dolore, ardore, tenſione; ſiti, nauſea, vomitione, ſingultu & pyrexia acutiſſima.

IX. ENTERITIS, eſt phlegmaſia acuta, cujus ſymptomata ſunt tenſio tumidula & ſumme dolens tactum non tolerans earum partium abdominis, quibus inteſtina reſpondent, cum pyrexia, meteoriſmo, quandoque & ileo, vel dyſenteria.

X. EPIPLOITIS, dolor circa epigaſtrium & umbilicum juxta epiploi extenſionem ac ſitum, pyrexia mitior inflammatoria, canalis inteſtinalis ſat liber, tumor epiploi ſub propugnaculis viſcerum abdominalium palpo obſervabilis.

XI. CY-

XI. CYSTITIS, est phlegmasia cum intumescentia ovali in pelvi, tensione, dolore tactum fugiente, pyrexia mitiore continua, vel remittente; tenesmo, vel obstipatione; dysuria, vel ischuria.

ORDO III. PHLEGMASIAE parenchymatosæ.

XII. CEPHALITIS, febris acuta cum delirio somnolento, carphologia, asthenia, typho; hunc morbum consistere in inflammatione cerebri confirmarunt sectiones cadaverum.

XIII. PERIPNEUMONIA, pyrexia acuta, dyspnœa seu orthopnœa gravis, sensus oppressionis gravativæ sub sterno in pectore; tussis cruenta, facies rubra, pulsus ad finem mollis.

XIV. HEPATITIS, est phlegmasia, cum dolore, tensione, calore in regione hepatis & pondere cum subaurigine, tussi sicca, respiratione difficili, pyrexia acuta amphimerina, vel tritæophya, urina icteritic.

XV. SPLENITIS, dolor, tumor in regione lienis vix tactum tolerans cum febre inflammatoria remittente, dyspnœa, tussi sicca.

XVI. NEPHRITIS, dolor acutus in regione renum secundum ureteres in vesicam protensus cum phlegmasia, ischuria aut dysuria, cruris stupore, vomitione; æger potest in hoc morbo sine dolore corpus ad anteriora flectere.

XVII. METRITIS, est phlegmasia cum dolore, tumore, ardore, gravitate in regione uteri cum pyrexia plerumque remittente; immissi in vaginam digiti os uteri attactum non tolerat;

rat; os uteri calet, ſinciput dolet & oculi; adſunt convulſiones artuum; delirium, jactatio, extremorum frigus, animi deliquia, obſtipatio, dyſuria, pulſus varians.

ORDO I. PHLEGMASIAE *muſculoſæ.*

I. PHLEGMONE, cognoſcimus phlegmonem ex febre acuta continua inflammatoria, pulſu duro, ſanguine cruſta inflammatoria tecto & partis externæ inflammatione; pars externa phlegmone affecta calet, rubet, dolet, tumet, eſt ſimul tenſa reſplendens ſphæroidea; cutis ipſa & partes ſub ipſa contentæ inflammatæ ſunt; phlegmone in ſuppurationem tendit, neutiquam vero eryſipelas.

plagica. 1. P. notiſſimum eſt in chirurgia, quod phlegmone comitetur vulnera, contuſiones, combuſtiones &c: A.

therapeia, ſæpe neceſſariæ ſunt phlebotomiæ, antiphlogiſtica, nitrum, emulſiones, limonadæ, ſyrupus & aqua rubi idæi, aqua ſambuci; clyſmata emollientia cum ſyrupo violarum; tentamus primo externe apponendo epithemata ex ſpiritu C. C. & oleo amygdalarum reſolutionem; idem quidam tentant appoſitis ſacculis ſiccis continentibus flores ſambuci, meliloti & camphoram; alii apponunt acetum lithargyrii camphoratum forma epithematis; ubi vero videmus, quod reſolutio obtineri non poſſit, nec prudenter exſpectari, apponimus cataplaſmata emollientia

tia ex lacte, & ſuppurationem promovemus: vide *apoſtema* & *ulcus*.

ignis S. 2.P. Antonii. vidi olim Vindobonæ in noſocomio practico hunc ignem, vidi & hic ante 5. annos in virgine veſtali eundem; hæc virgo habuit veram phlegmonem in parte dextra abdominis usque lineam albam anterius & poſtrorſum ſpinam dorſi uſque extenſam, quos limites ne linea una transgreſſa fuit phlegmone; tumor porro hic phlegmonoideus conſtabat ex meris tuberculis corymboſis piſi, vel nucis avellanæ magnitudinem æquantibus juxta ſe poſitis; erat igitur tumor racemoſus quaſi ex glandulis miliaribus ſubcutaneis tumefactis; hanc ſpeciem noſcimus inde, quod dimidium tantum corporis occupet, nec lineam albam tranſgrediatur. A.

therapeia, contra hanc vehementem & omnino acutam plenamque periculi phlegmonem duas ordinavi phlebotomias, quæ corio ſpiſſo tectum ſanguinem dederunt omnem; clyſmata injici curavi emollientia; præſtitui antiphlogiſtica intus ſumenda, & loco inflammato ſpecies emollientes cum farina ſeminum lini lacti incoctas apponi curavi.

Huc ſpectant *Maſtodynia*, *otalgia*, *ophthalmia*, *proctitis*, *phimoſis*, *paronychia*, &c.

II. CYNANCHE, eſt phlegmaſia acuta pharyngis, laryngis dyſpnœam & dyſphagiam inducens cum pyrexia acuta, faucium rubore, calore, dolore, tumore, quæ adeſſe docet inſpectio in fauces depreſſa lingua.

tonſillaris. 1. C. eſt ſpecies cynanches, in qua utraque, vel alterutra tonſilla tumet, rubet, calet & dolet

let cum infarctu uvulæ, palatini veli & inflammatione. A.

therapeia, indicatur phlebotomia, lene purgans & fomentatio ex oleo olivarum & spiritu C. C. mistis; gargarisma utiliter his præscribo ex decocto pectorali, nitro & camphora gummi tragacanthi subacta; intus sumunt mixturam antiphlogisticam, similemque bibunt potum contenti panatellis & jusculis.

catharrhalis. 2. C. noscimus hanc plerumque tonsillarem cynanchen ex coryza, sternutatione, tussi, cephalalgia, febre amphimerina catarrhali, ex ejusque caussa frigore suscepto. A.

therapeia, Ill: Carolus *Linnæus* in Clavi Medicinæ p. 17. scribit, sunt humores *aciduli in coryza, rheumatismo, febre intermittente, exacerbante*; hinc contra morbos catarrhosos omnes tentavi alcalina, alcalescentia, sudorifera, sal C. C. stibium diaphoreticum non ablutum, pulverem concharum, &c: & quidem cum bono effectu; contra cynanchen catarrhalem Ill: de *Sauvages* laudat aquam vitæ in ore volutandam; ego vero felicius dedi paulo ante scripta cum infuso florum sambuci, tum gargarisma & epithema contra *primam* speciem ordinata; raro petit hæc species phlebotomiam, semper contra lene catharticum.

plethorica. 3. C. oritur ex sanguine puro copiosiore metastatice in fauces congesto ob clamorem, cantum, inflationem tubarum, equitationem vento adverso factam, laborem validum; cognoscitur porro ex lingua non sordida, temperamento, caussis prægressis & absentia signorum catarrhalem, saburralem indicantium cynanchen. A.

the-

therapeia, indicantur largæ phlebotomiæ, cura antiphlogiſtica, fomentum ex oleo olivarum & ſpiritu C. C. vide *primam* ſpeciem.

ſaburralis. 4. C. incipit hæc cynanche ab horrore & frigore ſine cauſſa externa; deinde ingruit dolor faucium, dyſpnœa, dyſphagia & febris ſæpius cum tuſſi, nauſea, anacatharſi, gaſtrodynia, cardialgia, cephalalgia, anorexia, apoſitia carnium; lingua eſt in hac ſpecie ſordida, urinæ craſſæ, præceſſitque ingurgitatio nimia eſculentorum, potulentorum. A.

therapeia, ego talibus illico venam ſeco, deinde do lene vomitorium, qua methodo ſæpius febris cum cynanche incantamenti inſtar ſubito diſſipatæ ſunt, ſanitasque redivit; ubi vero morbus non eſt penitus ſublaius continuo therapeiam primæ ſpeciei; in hac ſpecie gargariſmus præplacet ex decocto pectorali, nitro & oxymelle.

epidemica. 5. C. hæc epidemice regnavit ~~regnavit~~ 1557. menſe Julio in Gallia Narbonenſi, & plures è medio abſtulit intra paucos dies, cujus ſymptomata fuerunt tuſſis ferina, aſperitas faucium fervensque inflammatio, febris continua, gravis dolor capitis, pervigilium, renum dolor & lumborum, coryzave perpetua. A.

therapeia, Galli ordinabant phlebotomias, bechica & lenes catharſes.

maligna. 6. C. conjungitur hæc ſpecies cum tritæophya, hemitritæo, amphimerina, typho, malignis, cujus ſigna ſunt, purpura in faucibus, ore, labiis, anthrax in dictis locis; Eximius Dominus curatus Opatovienſis *Moll* 1772. laborans amphimerina *hungarica* & hacce cynanche cum tonſillis carbunculoſis, miliari rubra & purpura cum immani cephalalgia periit IX. die morbi fœtidiſſimus, putridiſſimus. A.

therapeia, Cl: *Huxhamus* præſcripſit his emeticum, injecit clyſmata; dein dedit mixturam ſalinam ex ſale abſynthii, ſale C. C., ſucco limonum, aqua alexiteria ſimplici cum pulvere contrajervæ compoſito, parva quantitate myrrhæ, nitri & grano camphoræ; vel dabat julapium ex aceto camphorato & ſyrupo ribeſiorum; ſecundo vel tertio die addebat aliquid de tinctura ſua kinkinæ alexipharmaca; dabat ſimul gargariſma ex decocto ficuum, florum roſarum rubrarum; myrrha in vino pomaceo auſtero, mucilago ſeminum cydoniorum cum ſyrupo rubi idæi, vel ribio quoque dabatur: vide T. III. p. 112. 113. confer *peſtem gloſſanthracem*.

vario-loſa. 7. C. oritur hæc perſæpe à variolis internis, vel etiam ab externis incipiente IV. ſtadio, ptyaliſmo ceſſante à materie varioloſa ad fauces confluente, has inflammante, ſuffocationem minitante: vide *anginam*. A.

therapeia, ℞. aquæ centaureæ uncias 3. tartari emetici granum 1. vel extracti ipecacuanhæ ſcrupulum 1. oxymellis ſcillitici unciam 1., miſce, ebibat æger hæc tepida, & vomat ſuperbibendo aquam centaureæ tepidam copioſam; injice clyſmata ſat acria, da gargariſmum aut injectiones ex decocto pectorali, oxymelle & nitro, appone ſemiveſicatoria ſuris, & ſi opus eſt, cucurbitas ſcarificatas infra angulos maxillæ.

rubeo-loſa. 8. C. vide *rubeolam cynanchicam*.

laryn-gea. 9. C. cognoſcitur hæc ſpecies ex febre acuta, voce acuta clangoſa, ſibilante, ſtridula; inſpiratione acute dolente, reſpiratione parva, frequente, erecta cum ſummo molimine;

pulſu

pulsu mire & cito vacillante; angustiis & morte cita; si fauces his inspicias, nihil præternaturale in illis invenies: vide *Hippocratem* T. II. p. 102. X.

therapeia, profusæ indicantur phlebotomiæ, clysmata acerrima, fomenta ex spiritu C. C. & oleo olivarum collo appone, vel ipsum latum vesicans; quandoque urgente suffocatione opportet instituere & tracheotomiam, quam vide inter *plagas; Hippocrates* inter reliqua commendat venæ sectiones sub mamma & sub lingua, quæ posterior omnino indicata esse videtur.

pharyngea. 10. C. patet hæc species ex respiratione sat commoda, deglutitione dolente, impossibili & faucium inflammatione; bolus ad fauces deveniens ad nares regurgitat, vel arteriæ asperæ intrusus tussim violentam excitat; in hac specie febris non est adeo intensa, morbusque est longior: vide *Hippocratem* T. II. p. 102. XI. A.

therapeia, vide *primam* speciem.

thymica. 11. C, procedit hæc species ex inflammatione glandulæ thymi; tumor & dolor est ad imam colli partem juxta os sterni; deglutita vomitione rejiciuntur, in faucibus nulla est mutatio recedens à statu naturali; respiratio sat facilis; febris inflammatoria: vide *dysphagiam*, ad quam pertinere videtur hæc species. A.

therapeia, vide *primam* speciem.

hepatica. 12. C. cognoscitur hæc species ex glandulis colli tumidis, suffocatione & hepatitide, maxime vero per anatomiam hepar putridum, dissolutum exhibentem. A.

therapeia, patet ex præcedentibus & *hepatitide*.

à deglutitis. 13. C. varia deglutita corpora mechanica restitantia in faucibus, aut larynge caussant anginam vel dysphagiam, & tandem cynanchen. A.

therapeia, vide *dysphagiam* & *anginam* tum prædicta.

arthritica. 14. C. nascitur hæc species ex materie arthritica ad fauces confluente cum dolore articulorum fugaci silente; facile in abscessum abit multum pus fundentem; comitatur hanc febris vehemens ferme ardens; sanguis est coriaceus in patella; comprehendit arthriticos. A.

therapeia, ego illico venam in pede seco, & pro necessitate repeto hanc operationem; purgans lene propino, vel clysmata injicio, emplastrum vesicans loco pedis alligari curo, in quem alias arthritis divertere sueverat; mixturam præstituo, si deglutire possunt, sumendam ex aqua sambuci, camphora gummi tragacanthi subacta, roob sambuci, syrupo ligni sassafras aut arnicæ; pro potu ordinario sumunt infusum florum sambuci, borraginis, radicis bardanæ & cynæ, ex hisque gargarismi fiunt: vide speciem *primam*.

mercurialis. 15. C. sæpissime post tertiam quartamve inunctionem cum unguento mercuriali ingruit cynanche horrenda, quæ ægrum in maximo vitæ periculo ponit; omnes glaudulæ salivales tument cum tonsillis, lingua, gingivis totoque capite; hinc febris acuta cum deglutitione & respiratione difficili, ptyalismo viscoso fœtido, dentium vacillatione, &c: A.

therapeia, lintea hydrargyro infecta deponantur, cutis aqua tepida abluatur, detergatur; phlebotomia sanguinis impetus compescatur, catharticum sumat æger cum aliquot granis camphoræ, gargarizet lacte tepido.

pru-

prunella. 16. C. est symptoma tritæophyæ ardentis; adest sitis ardorque summus cum linguæ ariditate, faucium ardore ac rubore obscuro, dysphagia & dyspnœa. A.

therapeia, indicatur seminum psyllii & cydoniorum mucilago cum succo sempervivi; item gargarisma ex succo vel aqua plantaginis, lactucæ, portulacæ, prunellæ cum succo mororum, citri & nitro &c. vide *tritæophyam*.

dysenterica. 17. C. nascitur hæc species sæpius aphthosa ex tempestiva suppressione dysenteriæ per adstringentia cum febre acuta, lipothymia. A.

therapeia, ego dedi drachmam 1. rhei ad laxandum, secui venam, præscripsi emulsiones pro gargarismis & potu ordinario, & cataplasma emolliens, vel epithema collo circumposui.

purpuro-parotidea. 18. C. adest tumor parotidum totiusque colli phlegmonoideus cum eruptione petechiarum usque ad sextam diem; vel ut ego observavi in prole quinquenni Statuarii *Covanda* cum hæmorrhagia solutum fundente sanguinem, pyrexia typhode irregulariter exacerbante & exigua dysphagia. Anatomia prolis *Covanda* à me facta inflammationem laxam faucium, totius juguli, & venas corticis cerebri varicosas turgidasque sanguine soluto ostendit. A.

therapeia, præmissis generalibus curabatur per sudorifera, maxime vero ope kermetis mineralis; hanc cynanchen cum hæmorrhagia narium jam aliquoties in infantibus vidi cum febre typhode; sanguinis missiones profusæ indicantur & cucurbitæ scarificatæ infra angulos maxillæ inferioris ponendæ tum clysmata acria; cætera parum, vel nihil prosunt.

III. MYOSITIS, febris acuta inflammatoria, dolores in diversis musculis artuum eorundemque involucris diu noctuque discrucientes, motum vetantes ferme omnem, ad noctem exacerbantes; sanguis missus est tectus crusta inflammatoria subgelatinosa, vel pelle tenui tenaci; hic morbus vulgo audit *rheumatismus acutus*; describam species, quas observavi hujus generis à me stabiliti.

biliosa. **1.M.** homines strictioris temperamenti & biliosi ex commota bile prehenduntur illico febre acuta & doloribus crudelissimis musculorum quorundam vel omnium; flavam hi habent linguam, urinam & serum sanguinis; in cura habui virum stricti temperamenti biliosum 50. annorum, qui ex contumelia accepta incidit in hunc morbum cum doloribus musculorum spinæ dorsi & natium respirium ferme sibi impedientibus; curavi & ancillam hoc morbo laborantem cum doloribus brachiorum. A.

therapeia, indicantur phlebotomiæ, & manna in aqua chamomillæ soluta scopo purgante, vel sal carolinum in aqua rubi idæi, quæ repetuntur pro indicatione; ordino dein mixturam ex aqua sambuci, roob sambuci, stibio diaphoretico, spiritu mindereri & syrupo de erysimo; pro potu ordinario commendo infusum florum sambuci, borraginis cum tantillo florum arnicæ, quod infusum subinde etiam calidum sumunt per modum thée; partibus dolentibus utiliter apponuntur folia sambuci

buci, tussilaginis, arnicæ, vel emplastrum diaphoreticum.

vinosa. 2. M. myositis hæc nata ex potatione & voratione ter se mihi jam curandam sistit, quæ præterea hoc singulare habet, quod articuli sine omni inflammatione aut erysipelate externis intumescant. A.

therapeia, vomitorium his prodest, dein diaphoretica varia; rarius est necessaria phlebotomia; podagricus jubilatus prehensus fuit hoc morbo ita, quod ne unicam phalangem digitorum movere potuerit; erat itaque omni motu carens omnium artuum, doloribus plenissimus; involvi & insui ipsum foliis sambuci, & methodo contra *primam* speciem scripta sine venæ sectione intra 14. dies curatus fuit.

frigeralis. 3. M. ego 7. milliaria vento adverso flante cæcia rigidissima die confeci, nempe Neoreischio Zaram usque, ventus dictus ossa mea ipsa penetrasse mihi visus est; vesperi Zaræ jam me myositis habuit cum dolore artuum inferiorum ejulante, lingua inflammatoria, urina citrina & sanguine misso crusta tecto subgelatinosa. A.

therapeia, bis mihi secta vena brachii, sequenti mane sumpsi unciam 1. salis carolini; omni mane & vesperi sumpsi pulverem compositum ex drachma semisse nitri, granis 4. stibii diaphoretici non abluti, granis 6. salis C. C. &. scrupulo 1. elæosacchari citri; superbibi huic vascula 5. infusi florum sambuci; bibi decoctum panis pro potu ordinario, & die quinto judicatus fuit morbus per urinas hypostaticas.

cephalica. 4. M. in hac specie immanis adest dolor capitis sine delirio; furunt hi præ dolore & manus violentas

lentas sibi inferre desiderant ad effugiendum adeo trucem dolorem; sanguis missus est tectus crusta subgelatinosa; facies non dolet, sed maxime cervix & pars capillata capitis. A.

therapeia, Excellentissimus Dominus Generalis de *Buttler* olim hic hoc morbo laboravit furibundo; intra tres dies sexies sibi vena secta demimus sanguinem crusta gelatinosa tectum, dedimus pediluvia ex aqua & cineribus clavellatis; sæpius sumpsit sal carolinum scopo purgante, varia sudorifera alcalescentibus mistis sumpsit cum infuso sudorifero, & 14. die sanus in publicum mecum prodivit; vesicatoria apponi sibi non permisit, quæ alias in hoc casu suris feliciter admovi.

Nota: in hoc morbo parci simus, quantum possibile est in sanguine profundendo; secus enim facile in rheumatismum chronicum desinit, quod propria experientia convictus testor.

IV. CARDITIS, adest dolor constans sub sterno in regione cordis urens, flammam vitæ exstinguens cum palpitatione, frequentibus animi deliquiis, pulsu jam magno, duro per momenta, jam parvo frequente, inæquali, inordinato, intermittente; febre acuta typhode & anxietatibus; cor manu tenentes ægri fugitivis oculis & mille jactationibus agitati sibi comburi illudque mori queruntur, clamant.

Spor-

sponta-nea. 1. C. vestalis virgo prehensa hoc acutissimo morbo inde, quod frigus pavimenti lapidei urentissimum fluentes sibi suppresserit menses validissime; symptomata vocatus observavi, quæ in generis charactere leguntur. A.

therapeia, intra tres dies septem passa phlebotomias ægra jam in brachiis, jam in pedibus ultra 80. uncias sanguinis amisit, clysmata sat acria injecta sunt, data est manna in aquæ rutæ soluta ad alvum molliendam, pediluvia calida quotidie bis adhibuimus, folia rutæ recentia contusa cum ejusdem aceto camphorato humefacta utiliter regioni cordis nudæ admovimus; bibit emulsiones nitrosas, sumpsit mixturam ex aqua rutæ, roob sambuci, camphora gummi tragacanthi subacta, nitro, sale C. C. & syrupo rubi idæi, & die 7. judicatus est morbus per sudores & urinas, ægraque servata hodie adhuc vivit sat sana; contra hunc morbum audacissime & celerrime quasi totus profundendus est sanguis.

epide-mica. 2. C. Cl. *Trecourt* in Diario Medico 1755. memorat carditidem epidemicam cum symptomatibus peripneumoniæ vehementis, orthopnœa, rara respiratione, siti clamosa, hydrophobia, dolore in regione cordis idem confodente, nausea, palpitatione, pulsu depresso, oculis lacrymosis tristibus, lingua arida nigra, sanguine pleuritico; morbus erat contagiosus, septem diebus terminabatur; anatomia denatorum ostendit cordis substantiam ulcerosam, pericardium cordi accretum. A.

therapeia, phlebotomiæ alternis horis repetebantur ad 4. vel 5. vices; mox purgabantur ægri ex decocto cassiæ cum tartaro stibia-

ſtibiato, hæc prima die adhibita proſperum habebant effectum, tardius adplicita inutilia erant; protractio morbi ad diem ſextam ſpem vitæ dabat; apozemata diluentia, pulvis temperans cum pauxillo camphoræ, ptiſana nitrata, catharſis alternis diebus iterata plurimos ſervavere; viginti vero periere.

traumatica. 3. C. locus vulneris, inſtrumenti lædentis directio, vulneris altitudo cum charactere generis denotant hanc ſpeciem; L. B. van *Swieten* vulnus cordis fuiſſe ſanatum ex cicatrice ejusdem deprehenſa demonſtrat. A.

therapeia, plerumque nulla; interim vide ſpecies præcedentes & *plagas*.

ORDO II. PHLEGMASIÆ *membranaceæ.*

V. PHRENITIS, eſt phlegmaſia acuta cum pyrexia & delirio perpetuo, à cephalalgia atroci plerumque incipiens; delirium quandoque eſt audax, urina plerumque citrina cum nebula ſublimi.

vera. 1. P. incipit hæc cum calore & dolore inflammatorio capitis, oculorum & faciei rubore, ſomnis turbulentis aut vigiliis; ingruit febris acuta vehemens & delirium audax cum ira, protervia ac robore ſubin ingenti; judæum robuſtum plethoricum lanionem *Trebitſchii* VII. die vocatus acceſſi exquiſita hac phrenitide laborantem, ſex viri erant neceſſarii ad eundem continendum in lecto, tantas vires hic habuit cum urina citrina, in eaque nebula ſublimi; durum eſt hoc phœnomenon pathologice explicare; exiliens æger lecto cultrum quæſivit, quo omnes dilaniare voluit;

luit; hi phrenitici ſemper delirant, at non ſemper furunt. A.

therapeia, curatur profuſis phlebotomiis celeriter inſtitutis in pede, brachio, collo; ſcarificatione larga capitis, clysmatibus, pediluviis, epiſpaſticis pedibus appoſitis, antiphlogiſticis, emulſionibus, eccoproticis.

phrenesis. 2. P. incipit cum capitis dolore & dorſi ſat atroci, ſtupore & dolore articulorum rheumatismali; lingua eſt ſubalba, urina ſanæ ſimilis, adeſt propenſio ad ſudores, delirium tranquillum ſine caro; durabat febris ad 14. diem, raro ad vigeſimam; dormientes ægri ſtertebant; pannifex *Faſchang* ante aliquot annos ex hoc morbo periit Iglaviæ. A.

therapeia, venam ſecuit *Sydenham*, unum alterumve clysma injecit, & ſpiritum vitrioli tenui cereri inſtillatum pro potu ordinario dedit feliciter; hinc patet hanc phrenitidem fuiſſe cum febre typhode, prout in nominato ægro obſervavi, quem tarde vocatus, licet parotis prodiverit, ſervare non potui.

miliaris. 3. P. hic morbus *nova febris* dictus *Sydenhamo* eſt ſpecies miliaris morbi monente *Meadio*, quæ præ cæteris caput petit, delirium cauſſat, nec ſine ingenti tum molimine tum ægri periculo inde poteſt deturbari. A.

therapeia, regimen temperans, abſtinentiam à lecto & ſitum erectum cum raſione capitis ordinavit *Sydenham*. Hanc inefficacem methodum reliqui, ſemel gratis in uſum ductam, & ſequentem utiliter adhibui: phlebotomiam pro indicatione, vel ſcarificationem brachiorum adhibui, clysmata injeci, epiſpaſtica pedibus admovi, emulſiones nitroſo-camphoratas dedi, mixturam antiphlogiſticam cum camphora præſtitui; pediluvia quoti-

quotidiana insignem præstitere effectum: vide *miliarem.*

sympto-matica. 4. P. variis febribus continuis præcipue vero illis, quæ à sanguinis nimia copia nascuntur calida methodo tractatis sæpe supervenit phrenitis, vesicatoria admota subin idem præstant. A.

therapeia, liberalius mittatur sanguis, noxia pharmaca semoveantur; refrigerantia & antiphlogistica cum clysmatibus opportet præstituere; raro opus est scarificare caput aut brachia; pediluvia & epispastica pedibus admota egregium usum habent.

vario-losa. 5. P. sæpissime variolis ingruit phrenitis methodo *Sydenhami*, vel *Mortoni* promiscue tractatis; ubi nempe opiata & calida pharmaca perpetuo continuantur, & de alvo solvenda ne cogitatur. A.

therapeia,, contra hanc phrenitidem purgantia, clysmata sat acria cum syrupo violarum indicantur, & pharmaca antiphlogistica, nitrosa cum pediluviis; phlebotomia à me adhibita nocuit: an scarificatio prodesset? epispastica & semivesicantia pedibus admoventur: vide *variolam.*

morbil-losa. 6. P. calida methodo tractantes rubeolam observarunt & produxerunt huic epigenomenam phrenitidem ut *Mortonus*; ego in meis ægris rubeolosis hanc necdum vidi. A.

therapeia, vide speciem præcedentem.

vermi-nosa. 7. P. vermes sæpius nidulantes in sinubus sphænoidalibus, aut frontalibus phrenitidem caussarunt in hominibus & animalibus reliquis: ut videre est in libello meo de *morbo singulari ovium* 1765. Potest esse, quod hippiatri observaverint phrenitidem in equis à verme intra cerebrum genito. A.

thera-

therapeia, dum vermis est in sinubus nasalibus, quod facile noscimus ex muco è naribus stillante, agitatione & allisione ad quæque obvia pecoris naso suo, indicatur insuflatio pulveris compositi ex vitriolo martis, floribus salis ammoniaci, radice valerianæ in nares, vel injectiones anthelminticæ in nares fieri possunt cum methodo generali phrenitidis pro indicatione varianda.

tricho-matosa. 8. P. plica polonica tum rescissa, tum virus ejusdem retentum phrenitidem inducit; hebræis familiaris morbus, quem præsertim in Trebitschensibus Judæis sæpius vidi: vide *trichoma*. A.

therapeia, solius lycopodii decocto utuntur hebræi, & in hoc unice confidunt, applicant illud externe, & interne sumunt.

aphro-disiaca. 9. P. adolescens amore percitus incidit in febrim cum vehementi delirio; hæc species ex anamnesi cognoscitur. A.

therapeia, Danielis *Wincleri* ægrotus balneo, quod sibi ipsemet præscripsit, ad sanitatem est reversus; ego debui contra hanc speciem therapeia uti illa, quæ in *prima* phrenitide legitur.

calen-tura. 10. P. hæc species ægros illico in delirium phreniticum inducit, subito prehendit; familiaris est illis, qui longa itinera per calidas regiones sirio æstuante faciunt, & navigantibus sub linea æquinoctiali accidit morbus hicce acutissimus; olim in Austria sirio ardentissimo ex celebri Botanicis monte, quem decies quater ex amore stirpium conscendi, Schneeberg ad limites Styriæ superbiente una die pedes Vindebonam veni, & hinc incidi in phrenitidem *calenturam*. A.

thera-

therapeia, mihi profusa phlebotomia in pede instituta fuit; dein sumpsi quotidie cremoris tartari & nitri ana drachmam I. potus meus erat aqua fontana dulcificata syrupo rubi idæi, & VII. die judicatus fuit morbus per urinas. *D. Schaw* suadet phlebotomias, emeticum, epispasticum ad nuchum, denuo phlebotomiam, noctu paregoricum, & sedato morbo catharsin alternis diebus ad duas, tresve vices iterandas.

indica. 11. P. febris est continua putris delirio phrenitico assiduo stipata, quam tribuunt incolæ odori præsertim ex cortice arborum santali recens cæsarum spiranti, quæ insuper debetur aëri humido &c: vide Jacobum *Bontium* de Medicina Indorum Capite XV. Hinc etiam nascitur *tritæophya mimosa*, quam lege loco suo. A.

therapeia, hæc consistit in purgatione levi, clysmate, celeri sanguinis missione; cucurbitæ quoque affiguntur scapulis, cervici, capiti; urunt arterias temporales lamina candente, vel fune sclopetario cum stupendo fructu contra hunc morbum & longos capitis dolores; in fine dantur cathartica: interim corpus humanum caute admodum est urendum, vel plane nunquam.

à dolore. 12. P. intensa otalgia inflammatoria, paronychia periostialis, quandoque & odontalgia, phrenitidem inducunt. A.

therapeia, patet ex præcedentibus & morbis, quibus hæc phrenitis ingruit.

tarantismica. 13. P. qui per tres nycthemeros saltat continuo cum terrificis adstantibus suspiriis, frondes arundinis & vitis gestans, hic sane acute febrit, & delirat, maxime cum invehatur in adstantes rubris vestialibus indutos, aliaque

ſigna deſipientiæ & furoris edat, prout ta-rantati ſolent. A.

therapeia, muſici concentus his præſcri-buntur, fors melius conduceret quies & thera-peia *calenturæ*.

hydro-phobi-ca. 14. P. hydrophobi quandoque ſimul febre acuta uruntur cum feroci delirio; hinc phrenitici ſunt; quemadmodum conſtat ex Diſſerta-tione de *rabie* Ill. de *Sauvages* p. 63. A.

therapeia, opportet phlebotomias, & cly-ſmata in uſum trahere cum therapeia hydro-phobiæ.

VI. DIAPHRAGMITIS, eſt phlegmaſia cum do-lore obſcuro ad coſtas ſpurias, op-preſſione pectoris, ſputis ſæpe cruentis, orthopnœa, anxietate; cingulum præcordia ſtringens que-runtur ægri; angulos oris ſemivo-luntarie ſæpe retrahentes delirant; quandoque lethargo, vel catapho-ra laborant; pulſus eſt inæqualis, inordinatus, intermittens, durus; hypochondria intro tracta, reſpira-tio ſine motu diaphragmatis; fa-cies jam pallet, jam rubet; calor eſt urens ad præcordia internus; ſcripſi ſicut obſervavi in meis ægris: vide *Hippocratem* T. II. p. 101. IX.

vera. 1. D. cognoſcitur hæc ſpecies ex febre acutiſſima continua, dolore inflammatorio diaphragma-tis & intolerabili, qui dolor immaniter auge-tur in inſpiratione, tuſſi, repletione ventri-culi, nauſea, compreſſu abdominis in alvo,

vel urina reddendis; magis innotescit respiratione sublimi, parva, celeri, suffocativa, quiescente abdomine solo thorace peracta; delirio, revulsione hypochondriorum, risu sardonico, &c. A.

therapeia, clysmata emollientia sæpe injiciuntur, phlebotomiæ profusæ fiunt, dantur antiphlogistica & pectoralia.

peri-pneumonica. 2. D. noscimus hanc speciem charactere generis & signis peripneumoniæ, magna prostratione virium, decubitu dorsali suffocativo, tussi & anacatharsi cruenta, dolore inter scapulas, in fine lethargo vel cataphora; Reverendissimus Dominus Bernardus de *Hennet*, piæ memoriæ Prælatus Zarensis in hanc inciderat diaphragmitidem ob suos IV. fonticulos per frigus suppressos; febris ipsum habuit amphimerina typhodes; pulsus erat durus, intermittens, inordinatus, celeritate & frequentia naturali similis; sputa ejiciebat sanguine tincta cum tussi; inter scapulas querebatur dolorem prementem, sicut & cingulum præcordia stringens; decubitus in dorso suffocationem inferebat; hypochondria erant revulsa; respiratio laboriosa, suspiriosa; semivoluntaria sardiasis; urina naturali ferme similis, ut & sanguis missus; somnus omnino nullus; appetitus, quod mireris, sano similis isque bonus; accessit ultimis diebus cataphora & lethargus; septimo die morbi mortuus est. A.

therapeia, præfatum Prælatum seniculum tres adstantes Medici omnia ex arte applicantes servare non potuimus; indicantur phlebotomiæ, laxantia lenia, clysmata emollientia, oxymel scillæ, iris, kermes minerale, camphora, serpentaria, kinkina, aqua to-

totius citri, borago, taraxacum, nitrum, cum pectoralibus.

mali-gna. 3. D. in Diario Medico 1758. p. 95. Mensis Maji describit Medicus *Vandermonde* hanc diaphragmitidem, quæ apud *Flandros* viguit maligna: adoriebatur inquit cum symptomatibus pleuroperipneumoniæ & diaphragmitidis; ægri maxime prostrati dorso incumbentes constanter erant facie livida, vel flava subtumida, cutis sicca sine ardore, lingua brunea sordida, facile exsiccabilis sicut & dentes; conquerebantur de obscuro dolore punctorio lateris dextri, de magna pectoris & epigastrii oppressione, de cingulo dolorifico lumbos stringente; febris erat remittens, urinæ suppressæ, vel paucæ; nulla, vel pauca expectoratio; nullus meteorismus; lumbrici mortui ejicebantur; subsultus tendinum, convulsiones, sardiasis, singultus, stertor supervenientes finiebant vitam sine delirio, lethargo. A.

therapeia, præmissis 4. phlebotomiis evacuavit ægros cassia, tamarindis, nitro cum tartaro stibiato sursum & deorsum; dein dedit potionem absorbentem cum confectione hyacinthina & aliquot guttis liquoris anodyni mineralis; tandem sumebant ægri infusum aquosum kinkinæ, serpentariæ, rutæ, scordii, & linctum cum kermete minerali & oxymelle scillitico: vide *Hippocratem*, qui scripsit Tom. II. p. 102. „Et siquidem fieri „poterit *sursum* purgare, & per tussim &c. „

pleuri-tica. 4. D. hæc species cognoscitur dolore lateris notabili, febre continua, sanguine misso paululum coriaceo, delirio & charactere generis. A.

therapeia, in vere Anni 1770. hæc diaphragmitis ferme epidemica viguit inter robustos rusticos, non contagiosa; instituebatur his phlebotomia tam uber, ut ægri bis vel ter animo linquerentur, quo solo quasi remedio plures sanitati restitui sunt: vide *primam* speciem.

hepatica. 5. D. cognoscimus hanc speciem signis pleuritidis, hepatitidis & diaphragmitidis; adsunt sputa cruenta, orthopnœa, subaurigo, sanguis missus phlogisticus, urinæ flavæ, somni turbulenti, tussis, calor in pectore urens; febris tritæophya, pulsus durus, non adeo magnus, subdelirium, in fine lethargus; ex hoc morbo mortuus est chirurgus *Grinhuber*, Iglaviæ die XII. morbi.

therapeia, indicantur lenia laxantia, antiphlogistica, phlebotomiæ; taraxacum, borrago, nitrum, kermes minerale, serum lactis, oxymel scilliticum & reliqua pectoralia.

VII. PLEURITIS,

est phlegmasia cum pyrexia acuta, dyspnœa, dolore pectoris plerumque punctorio & tussi molesta dolorem augente sine gravitate in medio pectore; sedes morbi in 300. pleuriticis denatis à P. *Servio Romano* in pleura pulmonali inventa est; invenit nimirum pleuram pulmonis superficiem investientem cum superficialibus, & extremis vasis pulmonis inflammatam.

vera. 1. P. pleuritis vera juxta *Zevianum* musculos intercostales internos tantum, eosque tegentem pleuram afficit; raro hæc sputis, si unquam repurga-

purgatur; ſicca eſt ſeu ſine anacatharſi; diureſi critica ſæpius terminatur; poſt mortem ſæpe inveniuntur abſceſſus inter pleuram & muſculos intercoſtales; vera eſt hæc pleuritis, quia revera pleura coſtas ſuccingens cum muſculis intercoſtalibus internis inflammata eſt. A.

therapeia, phlebotomiæ iteratæ mature inſtitutæ, non tamen usque ceſſationem febris & doloris; datur dein mixtura ex pulvere reſolvente pectorali, ſucco borraginis, nitro, oxymelle ſcillitico cum aqua hyſſopi vel borraginis; in potum dantur emulſiones cum aqua borraginis factæ; bibunt ſæpius infuſum pectorale; ad alvum ſurdam aperiendam injicitur clysma; loco dolenti illinitur unguentum pleuriticum, apponuntur epiſpaſtica & poſt factas ſufficientes phlebotomias veſicans; Itali dant cochleatim ſumendum oleum olivarum, cui in Croatia oleum lini ſubſtitui vidi.

pulmonaris. 2. P. incipit hæc ſymptomatibus pleuritidis, ſucceſſive in decurſu in peripneumoniam mutatur dolore lateris punctorio in gravativum pectoris mutato, accedente majore dyſpnœa, oppreſſione, ſputo cruento, &c: *Caſtro Sarraſini* Anno 1765. per ſex menſes, hyeme ſcilicet & vere, hæc pleuritis, inquit, epidemica fuit, & vix 30. quisque ex ea evadebat; in cadaveribus pleura ſphacelata inventa eſt, pulmo ipſi cohærens ſuppuratus, ſphacelatus, &c: A.

therapeia, indicantur poſt auxilia generalia & vulgaria cathartica ex manna alternis diebus data præmiſſo leni *emetico*, juscula optima: vide Cl. *Huxhamum* T. III. p. 112. & *Hippocratem* T. II. p. 109. emeticum ſuadentes;

tes; datur dein liquor ex olei amygdalarum unciis IV. camphoræ granis VI. nitri granis XV. cochleatim sumendus 4ta quaque hora; pro potu servit infusum chamæmeli, limonada cocta, decoctum kinkinæ emulsioni mistum; possunt insuper vesicatoria lateri dolenti admoveri.

dorsalis. 3. P. R. Pater Robertus Zarensis laboravit hoc morbo, in quo sequentia observavi: dolor urens sub spina dorsi in pectore, vehemens & constans, ac si palus infixus esset, febris acuta, decubitus supinus horizontalis impossibilis, tussis sicca, respiratio laboriosa, & suspiriosa; pulsus intermittens, inæqualis, inordinatus, durus; anxietates, deglutitio sat commoda; quinto die morbi hæmorrhoides fluentes; septimo mors. A.

therapeia, profusæ debent fieri phlebotomiæ primo quasi die, dorso dein applicetur vesicans latum, vel melius cucurbitæ scarificatæ largæ; clysmata emollientia injiciantur; bibant succum borraginis & taraxaci cum melle pectorali, & stibio diaphoretico, nitro & kermete minerali, dentur emulsiones nitrosæ cum aqua borraginis factæ; pediluvia pariter conveniunt.

sternalis. 4. P. dolorem hi percipiunt sub osse sterni acutum, non adeo intensum, sed velut gravativum, adest febris acuta, anxietas, sitis, respiratio frequens & celer, in thorace ardor, pulsus durus, tussis exigua; celebris noster Mechanicus *Kuntschack* laboravit hoc morbo, & ob insufficientes phlebotomias ad os sterni in loco dolente apostema denatum fuit, quo aperto, injectionibus depurato & solidato sanatus est in integrum, & adhuc bene valet. A.

thera-

therapeia, vide *primam* ſpeciem.

pericar-dina. 5.P. pleuritis hæc habet ſymptomata 4tæ cum ſyncope frequenti, palpitatione & tremore cordis, febre acutiſſima; eſt igitur carditis cum pleuritide. A.

therapeia, vide therapeiam *primæ* ſpeciei & carditidis.

trauma-tica. 6.P. ortum ſuum ducit iſthæc pleuritis à gravi ſterni, coſtarumve fractura, contuſione, extenſione, &c: pectoris vulnere, ſæpiſſime ſputo cruento ſtipata; murarius *Lorentz* 1773. ex levatione ponderis vires ſuas ſuperantis laboravit hac *ſternali* pleuritide periculoſiſſime. A.

therapeia, profundi debet horum ſanguis, ſi ſufficientes hæmorrhagias non ſunt paſſi ex plaga; alvus aperta ſervatur; bibunt decoctum hordei cum melle & emulſiones veſpertinas papaverinas cum nitro; ſumant mixturam ex aqua hederæ terreſtris, nitro, pulvere reſolvente pectorali, & oxymelle ſcillitico, ſuperbibunt huic infuſum ex ſpeciebus pectoralibus, arnica & floribus borraginis; loco ſauciato, vexato apponuntur fomenta ex floribus ſambuci, cyani, meliloti, chamomillæ, camphora & arnica ex aqua, ita præfatum ægrum integræ reſtitui valetudini: vide *plagas*.

bilioſa. 7.P. cognoſcitur hæc ſpecies in praxi ſat frequens pyrexia acuta, lingua ſordida, bilioſa; nauſea, vomitione bilioſa; cephalalgia; ſanguine phlogiſtico, cruſta ſanguinis & ſero flavis; urina bilioſa flava & ſubaurigine; febris eſt ſæpius remittens. A.

therapeia, ego do uncias V. mannæ electæ in aqua rubi idæi ſolutas cum drachmis III. ſalis ſeignette; illico profuſas inſtituo phlebo-

botomias primis IV. diebus; propino dein oxymel ſcilliticum cum aqua centaureæ & grano I. tartari emetici ad lenem emeſin excitandam; poſtea ſcribo antiphlogiſtica cum pectoralibus, lateri dolenti appono epiſpaſticum, veſicans, vel cucurbitas ſcarificatas; alvus libera ſervari debet in hoc morbo.

vermi-noſa. 8. P. filia Domini œconomi *Kral* in *Wiſe* laboravit hac pleuritide; dolor erat ſub coſtis ſpuriis lateris ſiniſtri punctorius, fixus cum dyspnœa, tuſſi mucoſa; pulſus ſubdurus, color & calor faciei varians; oculi verminoſi; ſanguis miſſus membrana mucilaginoſa tectus; ſomni turbati. A.

therapeia, poſt phlebotomiam præſcripſi kermetis mineralis grana 3. ſtibii diaphoretici non abluti grana 2. in unciis 2. aquæ hyſſopi & totidem oxymellis ſcillitici, vomuit hinc, & lumbricos ſurſum & deorſum ejecit, & illico ſanata fuit.

putrida. 9. P. initium ducit à ſymptomatis febris humorariæ, vel frigerariæ putridæ; ſecunda deinceps die accedit dolor lateris, & tuſſis; lingua eſt ſordida, os fœtens; adeſt vomitio bilis, vel ſaburræ putridæ; debilitas magna artuum, gaſtrodynia, oppreſſio præcordiorum, omnia excreta ſunt putrida, ſanguis raro phlogiſticus; febris ſæpius eſt amphimerina, vel tritæophya; pulſus non eſt frequens adeo, nec magnus, ſed inæqualis, inordinatus. A.

therapeia, mittitur ſanguis ſemel, vel bis, injicitur clysma, datur lene emeticum cum ſyrupo mannato, quod repetitur petente indicatione, dantur lenia purgantia ſalina, tandem camphora cum aceto, nitro & ſyrupo aceto-

acetositatis; additur quandoque kinkina, cascarilla, iris; emulsiones camphoratæ, spiritus vitrioli, pro potu servit aqua cum aceto vini, vel limonada cocta.

ple-thorica. 10. P. plethora ex sanguifluxibus consuetis suppressis, vel aliunde nata sæpe excitat pleuritidem cum febre acuta, & sanguine misso crusta tecto; noscimus hanc speciem signis plethoræ & ex relatione. A.

therapeia, indicantur phlebotomiæ audaces, restitutio fluxuum suppressorum: vide speciem primam.

catar-rhalis. 11. P. hæc pleuritis ingruit cum catarrho, coryza, raucedine, tussi mucosa, sonora, dyspnœa, febre amphimerina; dolor pectoris est catarrhalis non penitus fixus, sanguis est corio tectus mucoso, pulsus non est adeo durus ut in vera pleuritide. A.

therapeia, ordinario unica sufficit phlebotomia, post quam do pulverem compositum ex stibio diaphoretico sale C. C. & pulvere marchionis, sumat æger talem pulverem omni mane & vespere, eidemque superbibat vascula 3. infusi florum sambuci & hyssopi; collo & pectori applico fomenta ex spiritu C. C. & oleo amygdalarum: vide clavim Medicam Illustris Caroli *Linnæi* p. 17.

erysi-pelatosa. 12. P. hæc pleuritis multum est affinis pleuritidi *biliosæ*, à qua nihilominus distinguitur siti inexstinguibili, ardore interno, tussi inani, pauco dolore, lingua sicca hiulca, vigiliis, delirio, dolore sub mamma sinistra, febre tritæophya: vide *pleuritidem* biliosam A.

therapeia, factis phlebotomiis alvoque per mannam evacuata illico vesicatorium loco dolenti apponere opportet ad erysipelas ad

 super-

superficiem corporis alliciendum: vide therapeiam *veræ pleuritidis.*

hepatica. 13. P. differt hæc species ab aliis dolore profundo ad dextram thoracis partem, genæ dextræ rubore intensiore, tinctura subicteritia per cutim, oculos, linguam, lotium excretaque omnia; os est his amarum, bilis in sputo cum sanguine, dolor ad costas spurias dextras descendit, inibi fixus; hinc dolor ad tactum hujus partis molestus, tumor aliquis, tensio & renitentia; Calor adest intensus, sitis, ardor, jactatio & cutis ariditas; Dominus Capitaneus *Paur* laboravit hoc morbo cum diarrhœa biliosa salutari; militis robusti ex hoc morbo denati cadaver aperui, & ulcus inveni pugni magnitudine inter diaphragma & substantiam hepatis illi adhærentem. A.

therapeia, præter generalia sæpe clysmata injiciantur, bibant limonadam coctam, sumant acidula saponacea varia; externe loco dolenti fomenta emollientia applicentur: vide *biliosam.*

convulsiva. 14 P. dolor in principio atrox, plerumque circa quartam diem crescente febre mitescit; angustissima est respiratio cum tussi rara & sicca; pulsus convulsivus non ita est durus ut in aliis speciebus. A.

therapeia, his ego clysmata injicio emollientia & carminativa, similia cataplasmata cum floribus rhœados loco dolenti apponi jubeo; venæsectio una quasi semper sufficit, post quam antiphlogistica cum anodynis emulsionibus sumant.

febricosa. 15. P. hæc per paroxysmos more febrium intermittentium invadit, recedit, & rursus data hora revertitur pleuritis; color sedimenti urinæ lateritius in apyrexia, periodus, accessus

cum frigore ſunt ſigna infallibilia hujus morbi. P. A.

therapeia, kinkina Medici curarunt hunc morbum *Mortonus*, *Anonymus*, *Werlhoffius*; mihi vero contra morbos febricoſos pleroſque omnes meus pulvis antifebrilis ſuffecit; imo quandoque effectum præſtitit kinkina nihil proficiente.

hydro-thoracica. 16. P. dubito valde de hac ſpecie pleuritidis, licet *Crendal* obſervaverit multoties pectoris cavum aqua exundans in cadaveribus pleuriticorum ex quadam pleuritide epidemica in caſtris denatorum; nam ut notavi in *hiſtoria morbi epidemici* 1771. 1772. poſt acutos morbos ſæpius invenitur hydrothorax propter magnas evacuationes in curatione horum adhibitos; hinc iſte hydrothorax fuerit effectus therapeiæ pleuritidis Crendalianæ, & non cauſa pleuritidis.

epidemica. 17. P. regnavit epidemica hæc pleuritis *Forolivii*, *Gallo-Provinciæ* menſe Februario 1751. *Aquismortuis* in Martio 1745. & *Melgorii* 1741. Octo vel ſeptem quotidie ſubito moriebantur pleuritici; ægri laborabant febre, dyſpnœa vel orthopnœa, dolore lateris, tuſſi; quibusdam facies rubro-livida, pyrexia vehemens, dolor lateris punctorius; vermes in primis viis habuerunt omnes; corpora denatorum nimium eumque putridum ſpargebant fœtorem; pulmones inventi ſunt maculati punctis nigris, lividisve milii granum æquantibus liquore fœtidiſſimo plenis; in aliis gangrænoſi, lividi, thoraci adhærentes ſeu pleuræ erant. A.

therapeia, indicabatur phlebotomia ſtatim in ingreſſu morbi profuſa ad plures libras, dein ſal quodcunque medium laxans ad primas

mas vias putredine & vermibus liberandas debuiſſet dari; tandem ordinaſſem tartarum vitriolatum, vitriolum martis, ſal ammoniacum cum camphora parca doſi quotidie bis ſumenda; pro potu ordinario dediſſem julapium minerale, vel acetum camphoratum: fors conveniſſet etiam kinkina, caſcarilla, & ſerpentaria.

lactea. 18. P. eſt pleuritis gravidis ante partum, vel puerperis lactare recuſantibus propria; ſputum incruentum, dolores in pectore fixi vel vagi, febris remittens, dyſpnœa non continua, calor mediocris ſine delirio & ſine meteoriſmo ſunt ſigna hujus ſpeciei. A.

therapeia, ego ſimili morbo laboranti puerperæ quinquies intra 24 horas venam ſecui, quibus miſſionibus 60 circiter uncias ſanguinis demi, latus dolens fovi lacte tepido, in quo ſapo venetus & mentha criſpa imbullivit; intus dedi mixturam ex aqua menthæ, borace, ſapone veneto vitello ovi ſubacto, nitro crudo & ſyrupo mannato, clyſmata & pediluvia quotidie bis in uſum traxi, lochiorum fluxum ſufficientem conſervavi. Non fidi mihi hucusque dare medicinam Domini *Levret* interne contra hunc morbum, quam tantopere hic Autor laudat contra concretiones & depoſitiones lactis, quam ſic ſcribit; ℞. aquæ fontanæ ℔ij. olei tartari p. d. drachmam j. ſyrupi granorum kermes unciam unam. Miſce; ſumat ægra quater intra diem cochleare j.

polonica. 19. P. virus trichomatis a plica reſecta, vel ſuppreſſa excitat hanc pleuritidem, quæ noſcitur ſignis trichomatis. A.

the-

therapeia, vena ſecari debet, decocto lycopodii caput fovetur, idemque decoctum ægri potant.

ſplenica. 20. P. præcipua ſigna ſunt inflammati lienis febris acuta continua, vel remittens; dolor in loco lienis acutus pulſatorius, quandoque ad humerum, mammam & claviculam ſiniſtri lateris protenſus; reſpiratio interſecta; pulſus ſubdurus, gracilis, inordinate intermittens, dyſpnœa. A.

therapeia, vide ***veram & hepaticam pleuritidem.***

miliaris. 21. P. ſtudioſum circiter 15. annorum miliari rubra laborantem in cura habui, hic larga hæmorrhagia narium levante pluribus diebus etiam exſtantibus miliaribus manavit, & pleuritidis ſplenicæ verminoſæ ſymptomata exhibuit cum delirio, ſtertore, aliisque ſignis lethalibus; die 14. morbi ex arte tractato dedi grana 3. tartari emetici cum ſcrupulo cremoris tartari, vomuit hinc IV. & IX. alvum depoſuit, dejecit vermes & judicatus eſt XVII. die morbi; talem pleuritidem hepaticam obſervavi in *Schmidt* cive polnenſi non pridem. A.

therapeia, vide pleuritidem *putridam* & *miliarem.*

VIII. GASTRITIS, eſt phlegmaſia ſtipata dolore epigaſtrii, ardore, tenſione, ſiti, nauſea, vomitione, ſingultu & pyrexia acutiſſima.

legitima. 1. G. noſcitur hæc ſpecies pulſu pleno veloci, calore intenſo ſine ſorditie linguæ & charactere generis; oritur porro hæc ſpecies à dyſmenorrhœa, dyshæmorrhoide, regimine calido; ſentiunt hi anxietatem, gaſtrodyniam in-

inflamatoriam, cardialgiam, dyspnœam, scapularum deorsum tractionem, vigilant. A.

therapeia, sanguinem opportet pro indicatione profundere, epithematis emollientibus stomachum fovere, clysmata emollientia injicere, dare emulsiones copiosas bibendas tepidas, manna in aqua rubi idæi soluta alvum mollire; sumant ægri julapium ex aqua rubi idæi & syrupo ejusdem.

a. pylorica, hanc varietatem noscimus ex dolore in regione pylori & rejectione per vomitum omnium assumptorum.

b. cardialis, si cardia potissimum inflammetur, graviores adsunt singultus: boli per cardiam transitus valde dolorificus est, imo & in fauces regurgitatio; frequentes sunt cardialgiæ, syncopes; dolet cardia acute.

muscularis. 2. G. musculi epigastrii nempe recti abdominis & obliqui descendentes inflammati simulant gastritidem ob viciniam loci; symptomata sunt quidem mitiora in hac gastritide musculari seu phlegmone, tumor est externus inflammatorius magis apparens, circumscriptus, superficialis, sensibilitas à tactu cutis cum symptomatibus phlegmones, quam vide suo loco. A.

therapeia, vide *phlegmonem.*

traumatica. 3. G. hæc gastritis nascitur à plagis epigastrii & ventriculi, quarum magnitudini est proportionalis: vide *plagas* & *species* præcedentes. A.

à deglutitis. 4. G. corpora pure mechanica deglutita produxerunt quandoque gastritidem; *Hildanus* ab acicula deglutita recenset ortam gastritidem cum febre ardente & horrendis symptomatibus; noscitur hæc species ex relatione ægri & adstantium. A.

therapeia, vide *legitimam.*

venia-

vene-nialis. 5. G. vafer in vicinia mea agyrta dabat contra febres intermittentes tincturam febrilem, ut eandem vocabat vulgus; solvebat nimirum arsenicum in aqua simplici bulliente, tingebat solutionem coccinella; de hac tinctura sumebat febricitans omni mane & vesperi parvum cochleare, & liberabatur febre, quæcunque illa fuerit. *Auriga granarii* Polnensis ante IX. annos sumpserat contra suam quartanam hanc tincturam cum effectu; ast post 14. dies recidivus sumpsit denuo suum venenum, & incidit inde in hanc gastritidem; pulsus erat inæqualis, inordinatus, febrilis, gracilis, parvus; lipothymiæ; gastrodynia; cardialgia; sudor frigidus; jactationes; ex ore fœtor abominabilis putridus; epidelium faucium nigricans; obstipatio & clamosa mors. In cadavere inveni tunicas ventriculi nigras gangrænosas, saniem in ventriculo fœtidissimam, cardia & œsophagus similes tunicis ventriculi; aperui hoc cadaver cum chirurgo *Klampe*: vide *gastrodyniam* venenialem. A.

therapeia, venenum leni emetico excutiendum; dein oleosa, mucilaginosa & lac magna copia & assiduo bibenda sunt.

erysi-pelatosa. 6. G. hæc species cognoscitur febre lypiria, siti inextinguibili, anxietate, jactatione, extremorum frigore, incendio in præcordiis; adest dolor scrobiculi cordis levissimum tactum non tolerans, rejectio omnium assumtorum, exacerbatio doloris ab ingestis sapidis, salsis, acribusve; delirium, convulsiones, pulsus irregularis, frequens, contractus. A.

therapeia, indicantur profusæ phlebotomiæ, clysmata emollientia, vel vesicatorium mite cardiæ apponi debet; solæ emulsiones seminum IV. frigidorum majorum cum aqua rubi

idæi

idæi factæ bibendæ ſunt tepidæ; pediluvia & epiſpaſtica artubus admota proſunt.

exan-thematica. 7. G. ſæpius aphthæ, variola, rubeola, miliaris, internæ gaſtritidem cauſant, quos morbos vide ſuis locis; chirurgus *Marchand* laboravit miliari rubra recidivante exſtante & hacce gaſtritide. A.

therapeia, factis debitis evacuationibus, datisque ſufficientibus diluentibus optime hæc exanthemata leni *emetico* tempeſtive dato ad cutim pelluntur, danturque emulſiones camphoratæ cum aqua ſambuci paratæ, pediluvia parantur, epiſpaſtica, vel etiam ſemiveſicatoria apponuntur ſuris, ipſique ſcrobi cordis, & alvus aperta ſervatur.

impe-tiginoſa. 8. G. ſcabies, tinea, herpes repulſa dant quandoque occaſionem gaſtritidi juxta Fr: Hoffmannum, quam ſpeciem anamneſis declarat. A.

therapeia, poſt phlebotomias neceſſum eſt ſedi impetiginis, quam reliquerat, veſicatorium apponere, & intus ordinare ſulphur, ſtibium diaphoreticum non ablutum, antimonium crudum, magneſiam nitri, hydrolapathum xanthium &c:, *Polnæ* in cura habui *hebræum* pleuritide impetiginoſa laborantem, quem hic ſcripta methodo curavi.

arthri-tica. 9. G. in cura habui virum, cujus chiragra ventriculum intrans cauſſaverat hanc gaſtritidem; ſanguis miſſus fuit tectus cruſta inflammatoria ſubalba; dolor ventriculi rodens, mordens, vomituritiones, anxietates, anorexia, ſitis mediocris, terribilis moroſitas, obſtipatio, ſudores, ſomnus nullus, febris amphimerina veſpertina cum exacerbatione ſymptomatum nuperrime dictorum; hic ægrotus erat Georgius

gius *Hauck* & Ex: Pater *Methardus* Dominicanus; frequens est in praxi hæc gastritis. A.

therapeia, vide *gastrodyniam arthriticam*.

sterno-costalis. 10. G. Monspelii sub finem mensis Junii 1760. regnavit hæc gastritis cum febre amphimerina & summo capitis dolore, dolor infra & circa cartilaginem ensiformem acutus ad pressionem crescens; respiratio paululum suspiriosa sine frequentia & sine tussi; sanguis missus corio albo tenui tectus; dolor ab initio obscurus ad costas spurias protensus & secundum spinam dorsi. A.

therapeia, proderant phlebotomiæ & his interposita cathartica, noctu emulsiones anodynæ.

gastro-celica. 11. G. gastrocele incarcerata hanc producit speciem, unde sponte patet. A.

therapeia, vide species præcedentes & *gastrocelen*.

IX. ENTERITIS, est phlegmasia acuta, cujus symptomata sunt tensio tumida & valde dolorifica, tactum non tolerans partium abdominis intestinis respondentium cum pyrexia, meteorismo, quandoque & ileo, vel dysenteria.

iliaca. 1. E. cognoscitur hæc species ex dolore atroci circa umbilicum, distensione epigastrii & umbilici, dyspnœa, nausea, vomitione, assiduis ac vehementibus; rejectione omnium assumptorum & obstipatione; in fine vomitus stercoreus & mors; Dominus *Drewes* primator Pilgramensis laboravit hoc morbo cum febre amphimerina biliosa. A.

therapeia, audaces instituantur phlebotomiæ, clysmata emollientia frequenter injiciantur, balnea tepida aquosa lactea ægroti intrent, epithemata apponantur toti abdomini emollientia, ungatur abdomen oleo rosarum, vel rubi idæi; bibant ægri decoctum prunorum, emulsiones; sumant roob mororum, serum lactis, electuarium lenitivum post phlebotomias cum granis IV. auri fulminantis & VI. granis diagrydii sulphurati sæpius feliciter dedi, & obstipationem obstinatam reseravi; decoctum omasorum in hoc casu laudatur externe & interne.

chor-dapsus. 2. E. lumborum adest gravitas, dolor & tensio cum febre acuta; raro adest vomitio; palpo observamus intestinum Colon tumidum, tensum instar cordæ, vel in glomum convolutum; febris adest remittens mitior, obstipatio, pulsus tensus durus, intermittens, celeritate & frequentia naturali vix non similis, sanguis missus corio tectus, calor internus. A.

therapeia, patet ex præcedente.

mesen-terica. 3. E. dolorem profundum acutum in regione umbilicali patiuntur, alvi excrementa ægre ejiciuntur, post elotas primas fœces clysmata munda redeunt; febris quandoque mitis amphimerina, quandoque vehemens; urinæ flammeæ; vidi brunneas semel copiosas in hoc morbo & criticas absque sedimento; vigiles & anxii sunt ægri, caloreve interno uruntur sitibundi, flexiones spinæ dorsi dolores augent. A.

vide speciem *primam*.

entero-gelica. 4. E. quæcunque ectopiæ intestina continentes vulgo herniæ irritatæ & contractæ incarcerant intestinum seu excarcerant ex abdomine, unde

de inflammatio inteſtini ſeu enteritis: vide *ectopias* & *ileum*. A.

X. EPIPLOITIS, bis obſervavi hanc phlegmaſiam, ſemel in viro ruſtico 30. annorum, & ſemel in quadragenaria muliere cum ſequenti charactere: febris erat mitis amphimerina, virium non adeo magna proſtratio (ruſticus venerat ipſus 4ta die morbi pro conſilio ad me) lingua alba tumidula, ſanguis miſſus coriaceus, obſtipatio non pertinax, dolor obtuſus infra peritonæum ad attactum paululum acutus, tumor omenti, reſpiratio ſuſpirioſa, pulſus durus naturali celeritate & frequentia non multum major, ſitis mediocris, urinæ flavæ, appetitus aliquis, aliquis & ſomnus.

vera, 1. E. patet ex charactere generis. A.

therapeia, largam cuique inſtitui phlebotomiam, dein dedi pulverem ex tartaro crudo, & pulvere antiſpaſmodico compoſitum omni die bis ſumendum, pro potu ordinario biberunt decoctum panis, comederunt pruna cocta, emulſiones pacatas fecerant noctes; abdomen texerunt ſibi pelle hirta leporina, & ambo VII. die judicati ſunt in ſalutem urinis hypoſtaticis.

XI. CYSTITIS, eſt phlegmaſia, cujus præcipua ſymptomata ſunt intumeſcentia ovalis

lis in pelvi cum tensione, dolore tactum non tolerante, dysuria, vel ischuria & pyrexia amphimerina, adsunt insuper vigiliæ, sitis, subin delirium, extremorum frigus, tenesmus, vel obstipatio; pulsum observavi tensum subdurum, naturali frequentia & celeritate non multum majorem; in sanguine misso crustam tenuem albam, subgelatinosam, clysmatum difficilem injectionem: scribo sicut observavi.

spontanea. 1. C. cognoscitur hæc species charactere generis & ex eo, quod à caussis internis oriatur. A.

therapeia, curatur phlebotomiis iteratis è brachio, fomentis perinæo admotis emollientibus, clysmatibus similibus, potu emulsionato anodyno, balneis, julapio ex aqua rubi idæi & syrupo violarum; nitrum promovendo urinam hic nocuisse observavi; catheter immissus dolorem, dentiumque stridorem caussat plerumque.

meloica. 2. C. cantharides, ex iisve præparata intus sumpta sæpe caussant cystitidem, quam anamnesis nobis patefacit. A.

therapeia, camphora in lacte, aut emulsionibus intus sumpta & exterius applicata plerumque sufficit; aliquando tamen opus est semicupiis.

traumatica. 3. C. hæc debetur principiis mechanicis, ut ictui, contusioni, vulneri, compressioni vesicæ, rudi lithotomiæ, imo & calculi commotioni violentæ in vesica. A.

therapeia, vide *primam* speciem & plagas.

ORDO

ORDO III. PHLEGMASIAE parenchymatosæ.

XII. CEPHALITIS, eſt phlegmaſia, in qua mentis ſtupor, ſomnolentia, ſopor cataphoricus, carphologia adſunt, cum pyrexia acuta typhode; pulſus ſucceſſive molleſcit cum frequentia ſine celeritate; ægri ſunt admodum debiles; lingua plerumque mollis, ſudor quaſi perpetuus; caput ſæpe manibus impetunt, fricant etiam deliri; ter obſervavi jam hunc morbum, & poſt mortem in cujuslibet ægri cadavere ſuppurationem cerebri inveni; reſpirabant hi ægroti cum ſonitu ſine ſtertore.

ægyptiaca. 1. C. ventis campſinis flantibus calidiſſimis prima æſtate ſingulis fere annis ægyptios peſtis (ad quam hic morbus propter anthracem ſeu caruncalam oculi potius pertinet) more devaſtat; innumeri eodem tempore moriuntur; præcedit capitis dolor cum vigilia per aliquot dies, dein in altero oculorum angulo interno exilis quidem *tumor rubeus* effloreſcens apparet, qui poſt aliquot horas intro recurrens evaneſcit, hinc continuo homines obmuteſcunt, carphologici fiunt & moriuntur: vide *peſtem altilium.* A.

therapeia, repetitas phlebotomias ingruente capitis dolore inſtituunt largas, clyſma laxans injiciunt, ſcarificant crura, cucurbitas admovent humidas & balneo vaporario imponunt ægros, calida lavant, & vomitum

cient; deberent tumori in cantho oculi interno erumpenti allium cum melle apponere &c.

foca-ria. 2. C. ab intenſo fornacum calore hæc nata terminabatur poſt tres menſes otorrhœa purulenta; inceperat hic morbus cum cephalalgia atroci, mox dein convulſiones, carphologia, conatus ad laceranda quæque obvia, intumeſcentia capitis, agrypnia, videtur hic fuiſſe ſimul phrenitis à ſimultanea inflammatione meningum cerebri. A.

therapeia, largæ phlebotomiæ indicantur ſtatim ab initio morbi, alvum mollientia, antiphlogiſtica cum ſacrificatione capitis; bibant limonadam coctam, pediluvia & clyſmata proſunt.

trau-matica. 3. C. eſt ea, quæ a cranii fracturis, compreſſione, vulneribus meningum, variisque fragmentis in cranio relictis ob non admotam trepanationem, vel ex commotione cerebri naſcitur; habui caſum criminalem legalem & ex dictis natam cephalitidem, & mortem ob non admotam trepanationem; aperto dein cranio inveni ulcus magnitudine nucis avellanæ in ſubſtantia corticali, quod jam deſcenderat lineis duabus in medullarem pone ſinum falciformem, & reum abſolvi à mortis ſupplicio mortem adſcribendo omiſſioni trepanationis, qua fragmenta dictum ulcus cauſſata eximi debuiſſent ad vulneratum ſervandum; igitur plagam hanc pronunciavi per *accidens* lethalem. A.

therapeia, vide plagas & ſpeciem præcedentem.

ſpon-tanea. 4. C. oritur hæc à cauſis internis; ingruit cum ingenti cephalalgia, dolore colli, univerſæ ſpinæ communicato, febre acutiſſima; ſuccedit dein ſopor, carphologia, invaſio frequens

mani-

manibus capitis & dilaniatio; procedente morbo languescunt, pulsus mollescit, vix aliquid deglutiunt, sudore madent; vidi hunc morbum in pannifice, prout hic scripsi decurrentem, qui 20. die morbi mortuus est, ex cujus dein aure dextra sanies purulenta foetida fluxit. A.

therapeia, ingruente morbo oportet lene laxans ordinare, & pro plethora sanguinem fundere, dein cucurbitas scarificatas genis & brachiis appone, tum capiti, ordina mixturam antiphlogisticam cum camphora, & pro necessitate injice clysmata; bibant limonadam coctam; vesicatoria suris utiliter admoventur, quin & infra aures ad parotides extrahendas.

Sriasis. 5. C. in puella parvula vidi hunc morbum semel; puellam prehendit febris continua inflammatoria cum dolore gravativo sincipitis, & oculorum; appetitus nullus, somnolentia aderant; facies pallescebat; faeces in lectulum viridissimas deponebat; oculus sinister turbatus & dimidio minor quam dexter factus est; convulsio rotatoria capitis & XI. die morbi mors. A.

therapeia, ab initio alvus laxanda, dein danda antiphlogistica, hirundines post aures ponendae, dein vesicans mitigatum emplastro de meliloto suris apponatur; pro plethora debet vena secari in adultis ingruente morbo.

epidemica. 6. C. est febris continua cum anorexia, horrore, cephalalgia gravativa, delirio miti carphologico, gastrodynia, nephralgia & surarum dolore; adest magna virium prostratio, pulsus vix febrilis; in fine observarunt, subsultum tendinum, leipopsychiam, lentores nigros circa dentes, linguam scabram, nigram & exustam. A.

therapeia, vide *typhum carcerum.*

cere-belli. 7. C. D. *Privat* Anno 1757. in milite obſervavit hanc cephalitidem: à gravi cephalalgia inceperat, inde in ſoporem caroticum altiſſimum æger incidit, in quo ſupinus jacens oculis apertis & irretortis cum pulſu æquali validо, ſono ſimili, ut & reſpiratione, atque continua carphologia, demum poſt V. dies ab initio ſoporis obiit; ſecto cranio inventus eſt abſceſſus avellanæ magnitudinem æquans in cerebello. A.

therapeia, vide ſpecies præcedentes & D. *Pringley* T. II. p. 71.

XIII. PERIPNEUMONIA, pyrexia acuta, dyſpnœa gravis, ſenſus oppreſſionis gravativæ ſub ſterno, calor & anxietas in pectore, tuſſis cruenta, facies rubra, lingua rubra tumidula; pulſus in incremento magnus, ſub inſpiratione remittens, vel penitus intermittens, ad finem morbi mollis.

vera. 1. P. cognoſcitur hæc ſpecies febre continua; pulſu veloci pleno, inæquali, ordinato, calore intenſo; lingua nitida rubro-alba tumidula abſque nauſea; recordor me habuiſſe in cura lanionem *Teutobrodæ* plethoricum hac ſpecie laborantem ad litteram: A.

therapeia, lanioni tertia die morbi citus eadem quinque phlebotomiis 70. circiter uncias ſanguinis demi, præſcripſi antiphlogiſtica cum ſucco borraginis, & reliquis pectoralibus, & VII. die judicium factum eſt in ſalutem, contra

tra hunc morbum egregia ſunt nitrum, borrago, taraxacum, glycyrrhiza, rubus idæus, ſtibium diaphoreticum &c. arnicam quoque quidam laudare volunt.

putrida. 2. P. patet hæc ex febre putrida amphimerina, vel tritæophya; oris fœtore, linguæ ſorditie, nauſea, gaſtrodynia, cardialgia, vomitione, excretis putridis, apoſitia carnium. A.

therapeia, profunditur ſanguis, datur lene emeticum, manna ſcopo purgante, kermes minerale, oxymel, acida cum pectoralibus.

Hippocrates in curatione peripneumoniæ ſcripſit T. II. p. 109. editionis *Lindenianæ* & *Fœſianæ* p. 493. „At medicamenta *ſurſum* educentia ſexta & ſeptima ac nona die, & morbo adhuc ulterius progreſſo magis exhibeto. „Sit autem medicamentum veratrum album, „thapſia, elaterium recens ſingula æquis portionibus.„ Ego do in hoc caſu grana 2. vel 3. kermetis mineralis in uncia 1. oxymellis ſcillitici cum bono effectu; dedit *Huxhamus* in peripneumonia emeticum, non igitur adeo cavere debemus emetica lenia in curatione hujus morbi, quum Romulus Noſter non dubitaverit ordinare *veratrum album.*

bilioſa. 3. P. cognoſcitur ex typo tritæophyæ, ſiti multa, ardore thoracis, ægri temperamento ſicco bilioſo, oris amarore, linguæ flavedine, aut nigredine & ſiccitate, ſputo & urina citrinis bilioſis; pulſu celeri, calore acri, ſicca cuti, iracundia prægreſſa. A.

therapeia, exigit hæc ſpecies phlebotomias repetitas, in remiſſione febris lenia purgantia ex caſſia & tamarindis, ptiſanas demulcentes calorem & bilem temperantes, emulſiones nitroſas & oxymella: vide ſpeciem *primam.*

maligna. 4. P. aderat tuſſis, orthopnœa ſumma, ſputum cruentum; ſuperveniebant exanthemata, abſceſſus externi &c: trucidabat intra 3. vel 4. dies. A.

therapeia, curatur ut *pleuritis maligna.*

typhodes. 5. P. oppreſſio pectoris, dolor gravativus, aſthenia magna, pulſus parvus, debilis, contractus, vix frequens, dyſpnœa, reſpiratio intercisa, tuſſis violenta ferme ſicca, ſputa vi extracta craſſa albeſcente ſaburra tecta, cephalalgia levis, delirium obſcurum; pulmo in cadaveribus in alterutro lobo ſuppuratus inventus eſt, thorax ſæpe pure, vel ſero gelatinoſo plenus, &c: A.

therapeia, poſt unam alteramve phlebotomiam lene emeticum præſcribito; vel primum ſal purgans porrige, ſeca venam, dein lene emeticum propina; lateri dolenti veſicans admove; ſumat æger quarta quavis hora bolum ex contrajerva, camphora, nitro & conſerva hyſſopi, ſumat ſimul mixturam ex aqua ſcordii, ſcabioſæ, oxymelle ſcillitico, ſyrupo de Althæa cum pauculo olei amygdalarum; pro indicatione dantur cathartica minorativa, clyſmata, ptiſanæ nitratæ vel bechicæ, cardiaca, & diaphoretica, delirio, aut cephalalgia urgentibus ſectio venæ jugularis optime medebatur.

catarrhalis. 6. P. noſcimus hanc ex tuſſi, catarrho, coryza, cephalalgia, febre leni amphimerina catarrhali, anacatharſi mucoſa, ſanguine coriaceo; frigidos mucoſos aggreditur hic morbus ex frigore ſuſcepto; quandoqee vomitu omnia potulenta rejiciunt ægri. A.

therapeia, una plerumque phlebotomia ſuffecit, præſtitue dein lene purgans, tandem

dem stibium diaphoreticum, pulverem concharum, kermes minerale, arnicam; pro potu ordinario bibant infusum florum sambuci, borraginis, & liquiritiæ cum melle refrigeratum, vel etiam calidum sæpius ad aliquot vascula.

notha. 7. P. ingruente hyeme, vel initio veris emergit hæc species cum calore & frigore alterantibus; rubent & calent genæ oculique, tussit æger cum dolore lancinante capitis, & potulenta sæpius vomitu rejicit; urina turbida est & intense rubra; sanguis missus pleuriticorum æmulus; anhelus creber & celer cum dolore thoracis spiritus; febris exigua amphimerina sine coryza, sternutatione, catarrho, anacatharsi; hic morbus vulgo vocatur *fluxio in pectus*: vide orthopnœam. A.

therapeia, post phlebotomiam sufficientem detur lene purgans, dein omni die clysma, decoctum pectorale, kermes minerale, stibium diaphoreticum, succus borraginis, taraxaci cum oxymelle scillitico; emplastrum diaphoreticum camphoratum sterno ego apponi curo; pediluvia bona sunt, necessaria quandoque vesicatoria suris alligari debent; arnica parca dosi cum borragine & taraxaco post evacuationes quandoque suffecerunt.

sympto-matica. 8. P. cynanche, vel pleuritide præter rationem evanescentibus ingruit persæpe peripneumonia cum oppressione pectoris, summa anxietate, orthopnoea, suffocatione tussiculosa & magna ægri tristitia. A.

therapeia, sanguinem adhuc mitto, si vires ferunt, vesicatorium collo prius affecto, vel lateri magnum appono, lene propino catharticum, dein infusa diapnoica & pectoralia,

lia, kermes minerale ad grana 3. in oxymelle ſcillitico levem movendo vomitum, alvum ſtimulando ad aliquot ſedes deponendas miraculum quandoque præſtitit, lene infuſum arnicæ indicatur.

arthritica. 9. P. materies arthritica, quod ex diatheſi & relatione ægri noſcimus, relictis vel non ſalutatis artubus pulmonem petit, & peripneumoniam excitat quandoque; hæc peripneumonia amphimerina eſt cum ſua febre, ut ego obſervavi. A.

therapeia, in pede curavi venam ſecari, deinde dedi unciam unam ſalis Carolini ad alvum ſolvendam, tum cuique ſuræ veſicans appoſui, dedi diaphoretica in mixturis & potu ordinario; pediluvia his quoque proſunt.

phthiſicorum. 10. P. perſæpe ſuppurati ſeu phthiſici incidunt in peripneumoniam ab erroribus diætæ, vel ab inflammatione novi tuberculi, quoties ſcilicet hi miſeri frigori acri ſeſe exponunt, vino ingurgitant, coëunt, aut alia exercitia corporis, vel pulmonis ſuſcipiunt peripneumonici fiunt, ſputum ſupprimitur, vel exiguum ſanguinis ſtriis diſtinctum magna tuſſi exantlant; diſpnœa adeſt & oppreſſio pectoris, ſitis inſuper, jactatio, vigiliæ, intenſi, & rodentes calores, ſanguis miſſus dat thrombum, ſeu inſulam copioſo ſero innatantem ſuperne cruſta inflammatoria concava, ſublutea, tenaci tectum; placenta in infima ſui parte habet diametrum duplam diametri cruſtæ inflammatoriæ. A.

therapeia, ſubin debet fieri una phlebotomia; rheum, vel myrobalani dantur ſcopo purgante; dein emulſiones, cremores, julapia,

pia, refrigerantia; præſcribo pulverem ex nitro, pulvere haly & elæoſacharo citri; bibunt infuſum florum papaveris, borraginis & glycyrrhizæ, carnibus abſtinent contenti juſculis hordeaceis.

exanthematica. 11. P. ſæpius materies variolosa, rubeolosa tempore ſiccationis ad pulmones confluens, vel ſcarlatina interna, producunt peripneumoniam, idem de miliari ſcribit *Allionius*, quod nunquam obſervavi; hanc ſpeciem facile noſcimus charactere generis & exanthematum. A.

therapeia, lenem in variolis promoveo vomitum, ſeco venam, in reliquis ſæpius do lene purgans; veſicatoria ſuris admoveo contra quamlibet varietatem; ſcribo pectoralia; cucurbitas ſcarificatas, vel & hirundines laudat Cl. *Freind;* venæ ſectiones non ſunt negligendæ.

hydrophobica. 12. P. in diario encyclico eſt hujus peripneumoniæ mentio Tom. I. 3., quod non habeo.

gaſtrica. 13. P. videtur eſſe gaſtritis *ſternocoſtalis*, quam vide ſuo loco, vel eſt peripneumonia *phthiſicorum*. A.

rachialgica. 14. P. cognoſcitur hæc ſignis rachialgiæ metallicæ, à cujus principio & pendet. A.

therapeia, curatur catharticis, emeticis, ſudoriferis & oleoſis ut rachialgia; fors & phlebotomia eſt neceſſaria.

XIV. HEPATITIS, eſt phlegmaſia acuta, cujus ſymptomata ſunt tenſio dolorifica hypochondrii dextri ſub coſtis ſpuriis cum ſenſu ardoris ac gravitatis, dyſpnœa, tuſſi ſicca, faciei colore fla-

flavescente; siti, anorexia, sæpius & singultu, vomitione & tumore hepatis; pulsus est subdurus, tensus; urinæ icteritiæ, biliosæ, serum sanguinis missi & crusta subflava; febris quasi semper remittens.

biliosa. 1. H. cognoscitur hæc species febre acuta magna amphimerina, siti intensa, linguæ ariditate, flavedine, nigredine; dolore & calore in regione hepatis; nausea absque notabili tumore hepatis, & tussi. A.

therapeia, primum ego do mannam in aqua rubi idæi solutam cum cremore tartari ad laxandam alvum, venam seco toties, quoties opus est, præscribo decoctum pro potu ex taraxaco, acetosa, acetosella & V. radicibus aperientibus, cui addo syrupum acidum pro gratia; clysmata sæpius injicio, & mixturam do ex aqua rubi idæi, roob sambuci, nitro & syrupo acetosellæ; externe locum dolentem curo foveri fomentis emollientibus, unguento de althæa ungi, serum lactis tartarisatum, vel tamarindinatum, posca, succus lactucæ, cerasa matura acidula, oxymel, succus citri, pomi granati, ribesiorum, portulacæ, &c: sunt egregia pharmaca hujus morbi.

pleuritica. 2. H. hæc cognoscitur tussi sicca, dyspnœa, rubore genarum & aliquali dolore sub costis spuriis dextri lateris punctorio; febris est remittens non adeo vehemens ut in pleuritide, sputum subinde cruentum: vide *pleuritidem hepaticam*. A.

therapeia, vide speciem *primam*.

muscu-

muscularis. 3. H. hæc est phlegmone musculorum latus dextrum abdominis & hypochondrium tegentium; cognoscitur signis phlegmones & absentia signorum hepatitidis: vide *phlegmonem*. A.

cystica. 4. H. difficulter cognoscitur hæc species ab internis caussis orta, nisi fors conjecturam firmarent obstipatio, crepitus perceptus in ruptione vesicæ felleæ, animi deliquia, meteorismus ex effusa bile, anorexia. A.

therapeia, si rupta est vesicula fellea, nulla adest medela, dum vero est tantum inflammata, curatur ut *prima* species.

obscura. 5. H. hæc oritur à tuberculis furumculisve hepatis; à calculis hepatis, vel cystidis felleæ, pyrexia est tetartophya lenta; adest hepatalgia, aurigo; sanguis missus est crusta imflammatoria tectus; urina icteritia; appetitus nullus; alvus surda, quandoque fæces albæ, tabes, vomitiones frequentes, dyspnœa & tussis sicca. D.

therapeia, phlebotomiæ pro plethora indicantur; decoctum aperitivum minus cum acetosella, roob sambuci, mororum, de spina cervina, limonada cocta; radix graminis cum V. rad. aperientibus, serum lactis, cicuta indicantur.

suppurans. 6. H. hæc hepatitis sequela, vel recidiva veræ cognoscitur per febrim amphimerinam, tabidam, tumorem hypochondrii dextri majorem, molliorem, sitim, linguam siccam asperam, maciem; rubent his volæ manuum, calor acris mordens consumit totam pinguedinem, sanguis missus est tectus pelle tenui tenaci, tum supervenit ascites, vel

hepa-

hepatirrhœa & mors; bonis avibus abſceſſus foras protuberat in integumentis qui apertus à chirurgo ſi pus bonum fundat, ſpes eſt recuperandæ valetudinis: vide *hepatalgiam*. D.

therapeia,, ordinantur herbæ balſamicæ & aperitivæ hepaticæ cum melle; dantur ſyrupus balſamicus, gummi ammoniacum cum cicuta, aquæ ſelteranæ cum lacte &c:

XV. SPLENITIS, cognoſcitur hæc phlegmaſia febre remittente, ſæpius tetartophya, tumore, duritie in regione lienis, dolore tactum fugiente pulſatili, calore; dyſpnœa, pulſu in inſpiratione intermittente in carpo ſiniſtro magis, & abſentia ſymptomatum nephriticorum; frigent hi ægri artubus; calor internus non eſt adeo magnus; ſanguis miſſus eſt cruſta inflammatoria tectus; cibi adeſt faſtidium, decubitus in latus ſiniſtrum difficilis, ſitis & anxietas: ſemel obſervavi hunc morbum ſicut illum hic deſcripſi.

phlegmonoidea. 1. S. cognoſcitur charactere generis. A.

therapeia, curatur ut *hepatitis*.

XVI. NEPHRITIS, eſt phlegmaſia pyrexia acuta, dolore renum inflammatorio, urinæ ardore, mictione frequenti ſtipa-

ſtipata ; dolor ſequitur ureteres, teſtis retrahitur, rotatur, crus ſtupet, plerumque adeſt vomitio, ſine augmento doloris æger poteſt corpus ad anteriora flexum erigere.

vera. 1. N. hæc ortum ducit à febre, procedit ſine cruris ſtupore teſtisve retractione, febris eſt jam vehemens, jam mediocris, cum pulſu duro, renis dolore gravativo, diſtendente & punctorio ; accedit ſitis, anxietas, pervigilium, nauſea, & vomitio cum obſtipatione, urina flammea, quandoque cruenta, quæ in vigore morbi & ſupprimitur. A.

therapeia, ego tundo venam brachii ſæpius pro plethora, do lene purgans, injicio clysmata emollientia, do mixturam ex aqua rubi idæi, pulvere haly, ſyrupo de althea fernelii ; pro potu ordinario ſumunt emulſiones ex ſeminibus frigidis majoribus & papaveris ; lumbis appono epithemata calida emollientia, vel ungi curo lumbos unguento infrigidante galeni ; ſedata febre balneo hos impono, lene purgans ad expellendam ſaburram primarum viarum repeto.

calculoſa. 2. N. cognoſcimus hanc ſpeciem per dolorem acutiorem à calculo exagitato per exercitium corporis productum, vel caſeum aut cererem immaturam aſſumpta; ſæpius revertentem dolorem, in intervallis gravativum; urinam cruentam, quandoque arenoſam;

nauſeam, vomitionem; dolorem ureteris ductum ſequentem tenentemque; ſtuporem cruris, teſtis retractionem & ſigna calculi renum in nephralgia deſcripta. A.

therapeia, curatur ut *vera* nephritis, niſi quod balnea ſæpius & ſtatim poſt phlebotomias in uſum trahi debeant; ad arenas expellendas laudatur herniaria, parietaria, calcitrapa, fructus roſarum, ſemen fraxini, aqua juniperi; & ceraſorum, decoctum ononidis, baccæ alkekengi, ſemina bardanæ, acmella, ſaracenica conſolida, balſamum abietis, aquæ ſelteranæ cum ſapone veneto.

arthritica. 3.N. materies arthritica in renibus quandoque ſeſe figens producit, aut auget nephritidem, quod ex exacerbatione veſpertina & diatheſi arthritica noſcitur. A.

therapeia, materies arthritica debet in tempore ad artus revocari venæ ſectione in pede, pediluviis, ſinapiſmis, veſicante appoſito: vide *primam ſpeciem*.

XVII. METRITIS, hanc phlegmaſiam adeſſe noſcimus tumore, ardore, dolore, gravitate in regione uteri & pyrexia acuta, digiti in vaginam immiſſi os uteri tactum non fert, idem valde calet; adeſt dolor ad inguina, femora, diaphragma, qui ad claviculas extenditur cum dyſpnœa, nauſea, vomitione, ſingultu, obſtipatione, iſchuria vel dyſuria, hor-

horrore perpetuo, frigore extremorum, delirio, jactatione, spasmis, dolore oculorum; pulsus varius, animi deliquia, sopor, tetanus, catalepsis observantur cum febre plerumque remittente.

puerperarum. 1. M. cognoscitur ex magna gravitate pelvis, tensione uteri, ejusque intumescentia, quæ graviditatem quandoque æmulatur, adest mingendi, & alvum deponendi difficultas, febris acuta, singultus, vomitio, convulsio, delirium, præcedunt lochiorum suppressio, rudis uteri contrectatio, ictus, compressio, laceratio, ruptura, grumorum sanguinis retentio, prolapsus, aut inversio uteri, ex hoc morbo in quarto decimo partu mortua est mea dulcissima mater, propterea, quod fœtum manu prævia venientem nemo vertere, & eximere potuerit; traxerunt igitur manum præviam violenter, ruditer contrectarunt uterum. A.

therapeia, thrombi sanguinis & reliqua caute ex utero eximenda, medicamenta antiphlogistica præscribenda; solis jusculis vivant ægræ, bibant emulsiones & ptisanas refrigerantes, phlebotomia prima fiat in brachio, reliquæ in pede plures, vel paucio-res pro indicatione, hæcque properanter instituti debent; abdomen ungatur oleo rosarum, amygdalarum cum succo citri misto, injiciantur clysmata, abdomen nullis sit vinctum fasciis.

metrorrhagica. 2. M. præcedit hanc ruptis cataractis uteri metrorrhagia profusissima, cognoscitur porro

febre typhode tritæophya, dysuria, obstipatione, dolore uteri, suppressione lochiorum, desiderio coitus, tetano vel catalepsi, miris spasmis, cantilenis, risu, fletu, grunnitu, suspiriis, subdelirio, minis, quandoque & hydrophobia, hunc mirum morbum nimia metrorrhagia produxerat in mea defuncta uxore *Maria Theresia*; unde necrosis uteri & mors octavo die morbi; sæpius hunc morbum nullibi descriptum observavi; nimia hæmorrhagia produxerat hanc febrim, quod jam Ill. de *Sauvages* T. I. p. 262. Nosolog. Meth. docuit; hinc mirabar ego super admiratione aliorum; mirabantur illi, quod tanta febris post ingentes phlebotomias mulierem usserit, ubi in cadavere ne guttam sanguinis invenerunt; fuit ergo tanta febris sine sanguine; visi sunt isti mihi ignorare theoriam pulsus & dilatationis arteriarum datam in A. Parisinis 1765. p. 620. dum ægrotis phlebotomias iteramus, debemus etiam reflectere ad quantitatem sanguinis, quam circiter datus æger in suis vasis habere potest juxta proportionem fluidorum ad solida jam inventam; defectus enim sanguinis etiam sæpius produxit febrim. A.

therapeia, tristissimum mihi erat videre uxorem meam tenerrimam absque auxilio medicamentorum properare ad lethum suum; hydrophobica nimirum furibunda, etiamsi sibi cochleare liquoris, aut mixturæ indicatæ in os vi imposuimus, post momentum exspuit in faciem adstantium cum cachinno; sola igitur clysmata, & epithemata hypogastrio applicuimus; indicantur in hoc morbo emulsiones seminum frigidorum & papave-

ris,

ris, juſcula, lac cum ovis, flores rhœados, clysmata ex bonis juſculis inſulſis cum oleo amygdalarum; ſpina dorſi debet ungi oleo cannabis & abdomen, in vaginam injiciatur lac recens tepidum medicatum ex incocta ſibi canella dulci & ſymphyto; prodeſt ſyrupus balſamicus, cinamomum, aqua menthæ, chocolada tenuis cum lacte & confeſectio alkermes; antihyſterica contra fœtida & aromatica fortia nocent omnia, kinkina nihil prodeſt.

typhodes. 3. M. cognoſcimus hanc ſpeciem ex febri amphimerina, lipyria, typhode, jactatione, anxietate, delirio, ſopore, lingua ſicca, refrigeratione artuum, pulſu parvo frequenti, inæquali; oritur hæc ſpecies ut plurimum à cauſſis internis, ſaburra putri, acri, ſpermate putrido, metaſtaſi materiæ eryſipelatoſæ; orificium uteri tactu explorari debet ad diagnoſin obtinendam; in hac ſpecie vix uterus tumet. A.

therapeia, puellam ſalacem ſimulque valde devotam laborantem hoc morbo ex ſemine putrido fœtidiſſimo nato hac curavi methodo: præmiſſa venæ ſectione in brachio dedi lene purgans, ex quo plus vomuit, quam laxavit; dein ſecta vena in pede, data pediluvia, injecta clysmata emollientia, ſimilia appoſita fomenta hypogaſtrio & genitalibus, datum eſt vomitorium; emulſiones & ſerum lactis tamarindinatum bibit, intravit balnea, ſumpſit mixturam antiphlogiſtico-hyſtericam aſſiduo & ſanata eſt 30. die morbi.

lactea. 4. M. est morbus acutus febrilis meteorismo, uteri tensione, & dolore, lochiorum fluxu, siti, cephalalgia, delirio stipatus & torminibus uterinis; adest aglactatio, & mammarum collapsus, typhomania; uterus leviter manu pressus dolet. A.

therapeia, hæc exigit magnas evacuationes per phlebotomias, catharses & diuresin cum diætæ tenuissima: vide speciem *primam*.

CLASSIS XII. SYNOPSIS.

FEBRES.

Character Classis: pulsus frequens, celer, fortis; respiratio celeritate, magnitudine, frequentia aucta, viribus artuum minutis; vel virium vitalium augmentum, aut saltem in statu sanitatis perseveratio, viribus artuum notabiliter minutis.

ORDO I. FEBRES CONTINUÆ, *pyrexia semel crescit, & semel decrescit in decursu ægritudinis.*

JUDICATORIA, decursus morbi intra dimidiam septimanam absolvitur; morbus subito ingruit cum aliquali frigore sine rigore; exiguo decremento virium artuum, magno contra accremento virium vitalium; aggreditur hæc febris cum pulsu aliquo critico, sudore aut urina criticis; unde judicatoriam vocavi potius hanc febrem, ut nomen hoc saltem in aliqualem notitiam morbi nos ducat; ingruit enim cum crisi, ubi contra ineptum nomen *ephemera* contrarium durationi hujus febris lumen nullum nobis dabat. Vigesies saltem passus sum morbum hunc, & semper adminus 4 duravit diebus; merito igitur istud contrarium significato nomen throno detrusi, cui per tot sæcula ineptum insederat.

II. HUMORARIA, decursus est hujus febris VII. IX. XII vel XIV. dierum, incipit cum pulsu irri-

irritationis, frigore, & calore ſeſe excipientibus, creſcit uſque IV. V. VII. vel IX. aut plane XI. diem, in hac febre eſt major artuum debilitas, in acmine omnia ſunt vehementiora, puto cephalalgia, calor, rubor faciei, pulſus celeritas & frequentia, pulſatio temporum; principium eſt hujus in humoribus auctis vel inſpiſſatis, perſpirabili retento onuſtis; unde *humorariam* potius quam ſynocham hanc dixi, baptiſavi nomine cauſam morbi indicante.

III. FRIGERARIA, eſt febris continuæ genus, quæ ordinario ad XXI. vel XXX. decurrit diem; incrementum habet longius præcedentibus; ingruit cum pulſu irritationis, pulſu & reſpiratione auctis & viribus artuum multum minutis; lingua eſt ſordida & odor excretorum omnium fœtidus; invadit cum notabili frigore ſæpe, & rigore; unde *frigeraria* mihi nominata eſto ab hocce ſymptomate potius quam *ſynochus*; hæc eſt proprie febris *putrida*.

IV. TYPHUS, decurſus ultra XXXI. diem, virium vitalium exiguum augmentum, vel nullum, virium artuum ſumma proſtratio, urina plerumque ſanæ ſimilis, facies plumbea, ſopor, carphologia, ſunt ſigna typhi; *pulſus & urina, bona, & æger moritur.*

V. HECTICA, decurſus ultra menſem, pyrexia exigua, debilitas artuum exigua, lingua potiſſimum ſordida, urinæ turbidæ craſſæ, calor

lor corporis ad tactum mordens, pulsus subdurus & post pastum frequentior.

ORDO II. FEBRES REMITTENTES, sunt febres continuæ cum exacerbationibus quotidianis, tertianis, quartanis &c.

VI. AMPHIMERINA, est febris continua cum exacerbatione quotidiana.

VII. TRITAEOPHYA, est febris continua cum exacerbationibus tertianis.

VIII. TETARTOPHYA, est febris continua cum exacerbationibus quartanis.

ORDO III. FEBRES INTERMITTENTES, pyrexia pluries in decursu ægritudinis deserit ægrum, & iterum recurrit cum intervallis intermediis lucidis & penitus apyretis.

IX. QUOTIDIANA, febris paroxysmi similes nycthemeris singulis.

X. TERTIANA, febris paroxysmi similes nycthemeris alternis.

XI. QUARTANA, febris paroxysmi similes nycthemeris duobus apyretis interpositis redeunt.

XII. ERRATICA, accessus & recessus febris sibi similes distantes pluribus diebus ab invicem quam in quartano; vel sunt omnes paroxysmi dissimiles.

ORDO I. FEBRES CONTINUAE, pyrexia semel crescit, & semel decrescit in decursu ægritudinis.

I. JUDICATORIA, ingruit tota febris subito cum frigore, calore, capitis dolore &c: pulsu aliquo critico, aut evacuationibus criticis, vires artuum parum sunt minutæ, vires contra vitales multum auctæ, criticæ, absolvitur 4. diebus.

plethorica. I. G. cognoscitur hæc species signis plethoræ, ejusque motionis aut rarefactionis, rubore faciei & brachiorum, calore, pulsu magno, cephalalgia, insomniis; unde dicitur febris *inflativa.* B.

therapeia, saltem una phlebotomia larga est necessaria; sumunt nitrum, syrupum rubi idæi, violarum, infusum florum sambuci cum succo citri, cremorem tartari, bibunt limonadas, julapia, vel poscam.

ab ingestis. 2. I. noscimus hanc speciem facile ex relatione ægri, nausea, urina turbida, albicante, anorexia, gastrodynia, prægressa voracite; potus & cibi nocent nimia quantitate ingesti, vel sua qualitate acri, rancida, putrescente, pingui, empyreumatica, cruda, acida sanguinem inspissante &c: G.

therapeia, optimum est his dare emeticum, dein salia media digestiva, & stomachica cum diæta tenui dictare.

frigeralis. 3. I. cognoscimus hanc speciem ex prægressis caussis, symptomatibus catarrhosis & exacerbatione vespertina; vix numerare possum, quoties hac laboravi febre ob praxim ruralem,

quam

quam in hac montoſa, aſpera, & frigida regione exerceo; frigus adiapneuſtiam cauſando cogit Naturam conſervatricem ad hanc febrim ciendam. B.

therapeia, ego me lecto imponens pellibus hirtis involvo totum, præſertim vero caput, ſumo pulverem compoſitum ex granis 3. ſtibii diaphoretici & ſcrupulo 1. pulveris concharum omni mane & veſpere; ſuperbibo pulveri cuique vaſcula 6. infuſi florum ſambuci, & ita me feliciter libero hac febre.

orgaſtica. 4. I. calor externus quiſcunque, exercitia corporis violenta, animi pathemata, liquores ardentes poti & reliqua omnia ſanguinem commoventia, rarefacientia producunt hanc judicatoriam. B.

therapeia, vide ſpeciem *primam.*

lactea. 5. I. tertio a partu die puerperas obruit aliquale frigus totum corpus pervadens, identidem revertens cum gravitate corporis; languent & dolent omnia; acini papillæ rubent & acute dolent, tenduntur, fuſci fiunt, mamma ſtringi ſentitur, ſudor ingruit halituoſus & vappido acidulus. A.

therapeia, ego in puerperis ſollicitus ſum, ut omni nycthemero alvum ſemel deponant, quod dum ſponte non accidit, clyſmate leni alvum ſollicito; mammis appono fomenta ex lacte dulci & floribus papaveris albi, genitalia foveri jubeo fomento ex lacte dulci, radice althææ, floribus malvæ & ſalicariæ; bibunt decoctum panis, cui injecta eſt particula nuciſtæ ardentis, panatellis primis octo diebus contentari debent & juſculis gallinarum, quibus additur oleum amygdalarum dulcium (in mea patria præferunt oleum cannabis veſperi)

speri) sumunt emulsiones seminum frigidorum majorum & papaveris cum pulvere antispasmodico; natum mammis admovere debent post 12. horas ab exclusione, quæ contra huic Naturæ instituto resistunt & fructum suum lactare nolunt, alvum magis apertam servare debent; mammis harum appono folia menthæ, saniculæ cum floribus sambuci, & omnia fascia leviter stringo.

plagaria. 6. I. plagas minores comitatur febris judicatoria: ut sunt lapsus, contusiones, luxationes, fracturæ &c: B.

therapeia, plerumque sufficit phlebotomia, infusum florum sambuci cum pulvere antispasmodico: vide *plagas*.

sudor anglicus. 7. I. symptomata sunt summa virium prostratio, animi deliquia, anxietas, cardialgia, cephalalgia, pulsus frequens, celer, inæqualis & mollis illico in ingressu morbi, palpitatio cordis maxima & pertinax, quandoque etiam morbo curato remanens, sudor perpetuus, copiosus, utilis, cum morbo terminandus; calor molestus. A.

therapeia, quies in lecto, vitatio frigoris, conservatio sudoris, cardiaca, & sudorifera profuere.

menstrua. 8. I. puellæ stricti temperamenti, vividæ, biliosæ, imminente fluxu mensium quolibet mense patiuntur cum cephalalgia, lumbagine, hysteralgia, febriculam judicatoriam; idem accidit quibusdam hæmorrhoidariis, quales noveram; insuper nimis quam bene novi virum robustum, sanguineo biliosum, temperamenti spermatici, qui caste vivendo, pollutionibus spontaneis carendo, qualibet lunatione febrem judicatoriam sustinere debuit pluribus annis à

sper-

ſpermate veſiculas ſeminales & vaſa deferentia diſtendente; ingruebat hæc febris cum laſſitudine, pandiculatione, levi dyſuria & obſtipatione, inſomniis, anorexia, adiapneuſtia & urinis hypoſtaticis: vide *Sanctorii* Aph: 65. sect: I. B. P.

therapeia, omnibus plerumque prodeſt matrimonium, præſertim viris ſpermaticis; ubi vero matrimonium concedi nequit, ſumant virgines emollientia, intrent balnea, viri contra utantur pulvere omni veſperi compoſito ex ſcrupulis 2. nitri & ſcrupulo 1. elæoſachari rutæ: vide *hæmorrhoidem* ſuo loco.

hæmatidrotica. 9. I. obſervata fuit epidemica & truculenta febris judicatoria ſudore ſanguineo ſtipata. A.

dichomene. 10. I. hæc febris judicatoria revertebatur quolibet 15. die ut obſervavit *Gibert* Medicus Monſpelienſis. P. B.

therapeia, patet ex præcedentibus.

II. HUMORARIA, cognoſcitur hæc febris pulſu irritationis, incremento ſucceſſivo uſque IV. V. VII. vel. IX. diem, duratione morbi uſque VII. IX. XI. vel XIV. diem, notabili debilitate artuum, vehementibus ſymptomatibus & humorum augmento, aut vitio, unde noſcitur.

plethorica. 1. H. noſces hanc ſpeciem charactere generis, ſignis plethoræ & ex abſentia ſignorum putredinis, quæ ſunt lingua ſordida, flava, fœtor oris, nauſea, vomitio, rigor &c: A.

therapeia, indicantur phlebotomiæ, nitrum, verbo uno ut dicam, indicatur cura antiphlogiſtica.

ardens. 2. H. corripit hæc graciles, biliosos, sanguineos, laboriosos & pathematibus vividis subjectos; amantes calida, acria, spiritusve inflammabiles cum calore acriore & vehementiore, siti æstuante; lingua sicca est, urinæ acres citrinæ; raro hæc ante 14. diem penitus judicatur. A.

therapeia, indicantur phlebotomiæ, lene purgans, vel vomitorium, emulsiones, decoctum hordei, fructus horæi aciduli, limonada, nitrum, pediluvia.

putrida. 3. H. hanc speciem distinguit calor mitior, minus acris quam in aliis humorariis, urina est rubra, crassa, turbida, sine sedimento, vel saltem sine pelluciditate supra sedimentum, cruda: lingua sordida, mollis, vel subsicca; adest cephalalgia, inquietudo, vigiliæ; pulsus est celer, frequens, inæqualis, inordinatus. Sæpe observavi hanc febrim, quoad tempus durationis & symptomata ad litteram, sed semper cum exacerbationibus vespertinis symptomatum; unde fors nec datur hæc species continua. A.

therapeia, vomitus, ni quid vetat, primum ciendus, vena secanda pro plethora; dein decoctum antifebrile, vel serum lactis bibant; sumant mixturam ex aqua rutæ, tartaro crudo & oxymelle, alvum habeant apertam; delicatuli bibunt limonadam coctam, pauperes poscam vel serum lactis post emesin & phlebotomiam pro potu & medicina habent, vel oxygalam.

tragœda. 4. H. in tragœdia repræsentante Euripidis Andromedam, quam egerat Archelaus, nimium commoti, in loco undique clauso calefacti, turbati, & anxii ob aëris elasin exhalationibus minutam *Abderitæ* febricitantes ex theatro multi

multi exiverunt; idem obſervarit B. *Ramazzini* in plebe urbana inter anguſtias ædicularum concluſa immodico æſtu regnante; febrientes hi tragœdias agebant, jambica perſonabant, vociferabantur, pallebant; per comicum igitur delirium diſtinguitur hæc ſpecies orta à plethora ſpuria ſeu rarefactione humorum & aëre concluſo.

therapeia, vide humorariam *plethoricam*.

epidemica. 5. H. Anno 1580. ſex ſeptimanarum ſpatio omnes fere Europæ gentes affligebat, vix vigeſimus hujus morbi expers fuit præſertim in *Saxonia*; ingruebat cum languore, gravitate, cordis preſſione & palpitatione, pulſu parvo, celeri ac inæquali, capitis gravitate; ingraveſcente morbo tantus languor, ut ægri tremerent; quidam vigilabant, alii profunde dormiebant; acris & ſubſalſus humor in ſpiralibus organis tuſſim movebat; vagos dolores in artubus patiebantur ægri, calor totius corporis non mordax cum rubore & tumore oculorum aſſiduo aderat; urina primum tenuis, dein mox craſſa; aliis ſanguis e naribus fluebat; plerisque ſudor copioſus prorumpebat, quo & finiebatur morbus quarto ut plurimum die, unde hæc febris fuit *judicatoria;* durabat enim ut plurimum quatuor diebus, & incipiebat cum criſi. A.

therapeia, curatio inſtitui debuiſſet venæ ſectione, leni purgante, dein cardiacis & ſudoriferis: vide *ſudorem anglicum.*

pecorina. 6. H. Anno 1772. armenta noſtra epizootice devaſtavit, trucidavit febris ſequens putrida: pecus febricitans renuit comedere, ferme & bibere; eriguntur pili, ſcintillant oculi, & lympham pluunt, quæ lympha paritur ex naribus

ribus & ore pluebat; lingua fuit mollis humida & alba, respiratio anxia; excreta omnia fœtidissima; frigebant aures & cauda; in fine morbi diarrhœa profusa, fœtidissima; quædam pecora macularunt petechiæ, vel materies glutinosa è cute exsudans siccata in furfures solvebatur, aliis erumpebant parotides; signa præsentis mortis erant aures frigidæ, cauda mollissima, os frigidum, tremor ex debilitate; in cadaveribus, vel in vivis ægris apertis invenimus indurationes siccas libri, inflammationem gangrænoideam intestinorum, vesiculam felleam turgidam bile flava, cor flaccidum sanguine atro grumoso & putrido plenum, fœtorem contentorum in primis viis intolerabilem sine animi deliquiis vix tolerare potuimus; VII. die morbi vel XIV. peribant plurimi ægri, multi recidivi facti perierunt; causa multiplex fuit hujus epidemiæ, maxime vero rubigines magnæ, quæ eodem anno ussere culmos potenter; videtur poro mihi quod potiores rubigines quid arsenicale contineant. A.

therapeia, lixivium cinerum clavellatorum, sal ammoniacum, tartarus vini crudus, sal vescum magna dosi data multis profuere, vomitus mature excitatus profuit, post vomitum venæ sectio unica tauris profuit, setaceum pariter profuit, profuere & parotides; homines impune comederunt carnes pulcherrimas horum ægrorum, licet morbus fuit pecoribus contagiosus.

scorbutica. 7. H. cognoscitur hæc species signis scorbuti, & charactere humorariæ, observavit hanc febrem cum stomacace putridissima Ill: de *Sauvages*, observavi ego cum Dysphagia. A.

the-

therapeia, indicantur rheum, myrobolani, limonada mineralis, ſpiritus ſalis dulcis, ſalia media, tartarus vini, conſerva roſarum vitriolatarum, roob berberum, pruna ſylveſtria, flores balauſtiorum; ſpiritum Mindereri pariter quidam laudant; ego & venam his ſecui, ſubinde & bis repetii venæ ſectionem, & ſanguis fuit cruſta alba ſat craſſa, tenaci valde tectus.

plagiata. 8. H. comitatur hæc ſpecies varia phymata, vulnera, puncturas, ambuſtiones, dolores &c. D.
therapeia, vide *vitia*, *plagas* & *dolores*.

cephalalgico-verminoſa. 9. H. vermes in ſinubus naſalibus nidulantes cauſſant hanc febrim in ovibus & hominibus; rubet facies, oculi ſunt ſæpius inflammati, adeſt dolor in ſinubus naſalibus aſſiduus; pulſus eſt ſubdurus, tenſus, febrilis; frons perpetuo prurit, phrenitis non abeſt longe; unde frontem ſcalpunt, fricant animalia, arbores obvias capite impetunt, frequenter ſternutant, obſervatur membranæ Schneiderianæ tumor, calor, rubor, inflammatio, ſuppuratio, puris & vermis ejectio ſternutatione, & mors tabida: vide *libellum meum de morbo ſingulari ovium* 1765.

therapeia, optimum eſt remedium ſaturatum decoctum valerianæ cum ſale ammoniaco, vitriolo martis, vel ſuccum betæ in nares quotidie bis injicere è ſyringa; inflant oiconomi ovibus pulverem cephalicum viridem ex fiſtula, lac injiciunt, ſicque excretionem vermium promovent; ex hoc morbo periere vaccæ in *Brandelhoff* 1772.

III. FRIGERARIA, eſt febris continuæ genus, quæ decurrit ad XVII. XXI. vel

XXX. diem, incrementum habet longius præcedente; ingruit cum pulsu irritationis; pulsu & respiratione auctis, viribus artuum multum minutis; notabili frigore sæpe & rigore, unde *frigeraria*; lingua est sordida, excreta omnia fœtida, à statu naturali multum distantia: hæc est febris proprie *putrida*.

sanguinea. 1. F. distinguitur hæc species vomiturione ab initio & diarrhœa versus finem; lingua sicca & nigra; ingenti & subitanea artuum debilitate; partium externarum siccitate; pulsu pleniore, & frequentiore; calore intensiore quam in sanitate, & signis plethoræ, vel saltem sanguinei temperamenti. A.

therapeia, præmissis phlebotomiis pro ratione plethoræ faciundis detur emeticum, deinde antiphlogistica cum cremore tartari, & decocto febrili, aut hordei pro potu ordinario; mollire oportet sæpius alvum manna in aqua rubi idæi soluta; serotinis horis bibant emulsiones nitratas; injiciatur clysma emolliens & refrigerans diebus à laxatione liberis; curam absolvit catharsis.

sudatoria. 2. F. hæc species noscitur dolore capitis & vomitionibus, atque diarrhœa intensis, diarrhœa & vomitio emetico inobediens phlebotomiâ & huic superveniente sudore levabatur, sanguis missus est pleuriticorum similis; quia hæc febris sudore solvebatur, dicta sudatoria. A.

the-

therapeia, phlebotomia quasi unica proderat, indicantur antiphlogistica & diaphoretica lenia, ut flores sambuci, arnicæ.

variolodes. 3. F. innotescit hæc species dolore scrobiculi cordis ex levi pressione aucto, cephalalgia, lumbagine, calore corporis, petechiis, lingua sanorum simili, sudoribus effusissimis; incepit & disparuit cum epidemia variolarum; symptomata sine pustulis variolosis habuit. A.

therapeia, ordinariam methodum antiphlogisticam requirebat, puta venæ sectiones, clysmata, limonadas, serum lactis &c.

dysenterica. 4. F. hæc habuit omnia symptomata dysenteriæ epidemicæ corregnantis præter alvum cruento-mucosam, vel, si hanc habuit comitem, fuit symptoma minus principale; aliquando in ægritudine contumaciore in fine morbi aphthæ propullulabant. A.

therapeia, dabatur semel, vel bis lene purgans, immo & ter quandoque tertiis semper auroris, sumebant emulsiones & mucilaginosa cum pultibus, ac panatellis; in Syndico Iglaviensi Leopoldo *Ulrich* sporadicam sine corregnante dysenteria curavi talem febrem methodo jam dicta, morbus duravit XXX. diebus & judicatus est aphthis criticis.

pleuritica. 5. F. incipit hæc species à frigore notabili & horrore, nec non lassitudine, altera die dolor pectoris pungitivus mitis sub mamma, a pressione non mutabilis cum calore, tussi humida, pauca sanguinis exspuitione & sudatiunculis observatur; lingua est alba, fervidiores etiam delirant; dolor pectoris post phlebotomias recedit, manente febre usque 14. vel 30. diem. A.

therapeia, prima die una alterave phlebotomia instituitur, sumunt dein lene purgans, iterantur phlebotomiæ pro indicatione usque 4. vel plane 6tam in plethoricis; bibunt decoctum antifebrile; vesperi sumunt emulsiones papaverinas; post phlebotomiam lenis vomitus aliquando illico tollit totum morbum; hæc species multum similis est pleuritidi *verminosæ*, sanguinis missi crusta non est adeo crassa, densa.

ardens. 6. F. aggreditur hæc species & continuat cum calore fervido, siti assidua, ac pervigilio, pulsu duro, urina biliosa, gilba, clara, lingua sicca, subbiliosa flavescente; sanguis missus est tectus corio crasso, tenaci, flavescente & serum sanguinis pariter flavescit; aggreditur hæc febris potissimum adolescentes biliosos, exercitatos, fervidos, flava bile abundantes. A.

therapeia, poscit hæc species plures phlebotomias, solutionem mannæ cum cremore tartari in limonada ad bilem flavam evehendam repetitam intus datam; dein clysmata, pro potu ordinario decoctum hordei cum sacco citri vel aceto vini; indicantur serum lactis, emulsiones, nitrum, omnesque fructus horæi aciduli saponacei cum antiphlogisticis.

catarrhalis. 7. F. noscimus hanc speciem cephalalgia, artuum inquietudine, lingua alba, pulsu sanorum ferme simili sine prostratione virium typhoidea, tussi absque signis peripneumoniæ, sanguine misso pleuritico. A.

therapeia, mittitur vena, datur blandum purgans, quod sæpius iteratur alternis, vel trinis auroris, bibunt decoctum pectorale & antiphlogisticum, sumut julapium bechicum, vel eclegma, sumunt quoque emulsiones cum pe-

pectoralibus; carnibus abstinentes vivunt contenti jusculis.

sperma-tica. 8. F. castis hæc accidit ob spermatis retentionem cum mœrore & pervigilio, quæ, ex relatione ægri, & obstipatione, dysuriave levi patet. A.

therapeia, curatur ut præcedens species 7. vel 6.

taran-tata. 9. F. hæc frigeraria non noscitur, nisi ex methodo medendi, & ægrorum propensione ad musicam, sic fidicines fidibus, tubicines tubis, & bellatores tympanis mire subin sublevantur, prout Ill. de *Sauvages* in cognato suo observavit. A.

therapeia, curatur methodo præcedentium & sonis instrumentorum musicorum.

a sca-bie. 10. F. vidi a scabie frigore repressa frigerariam acutissimam, vidi hinc & pleuritidem in hebræo cum diarrhœa; virus scabiosum inoculatum excitat quoque hanc febrim: vide *anæsthesiam* 4tam. A.

therapeia, illa præcedentium cum hydrolapatho, stibio diaphoretico & floribus sulphuris mihi semper satisfecit.

IV. TYPHUS,

est febris continuæ genus, quæ plerumque ultra tres septimanas durat cum calore jam magno, jam nullo, urina, & pulsu sanorum similibus, artuum summa debilitate; pulsus quandoque rarior est quam pulsus sanus, calor cutis pallidus, squalidus, exanthemata varia huic morbo superveniunt epigenomena.

carce-rum. 1. T. in carceribus, hospitalibus, nave, locis clausis sordidisque degentes corripiuntur hoc ty-

typho; incipit cum horrore, calore febrili alterantibus; anorexia, somnis turbatis, labore & confusione in cerebro, syncipite, pulsu frequenti; progreditur cum lassitudine summa. nausea, dolore dorsi, animi dejectione, pulsu veloci & pleno, confusione idæarum; urinæ sunt variæ, nunc turbidæ, nunc limpidæ pallidæ, in fine crassæ sedimentasæ bonæ; frigus nocet, diarrhœam colliquativam putrem movet; calor cutis mordax; sudor fœtidus; sapor pravus in ore, & ex eodem similis odor; lingua sicca sulcata, crusta molli flavescente, vel virescente obducta, tandem manus tremulæ, auditus obscurus, vox debilis, & pulsus; ægri cupiunt vinum; noctu hic morbus ingravescit & in fine exanthemata eidem superveniunt, in cadaveribus inventa est suppuratio cerebri serosa. A.

therapeia, putredo corrigenda, aër renovandus, mundities servanda, omnis hæmorrhagia cavenda; ipecacuanha ciebis vomitum, pro potu ordinario præstitues serum lactis vinosum, aut vinum cum oxymelle; sumat æger quaque 6ta hora pulverem compositum ex radicis serpentariæ virg. contrajervæ aa granis X. kinkinæ drachma semisse, camphoræ gummi tragacanthi subactæ granis IV. Retrocedentes maculas purpureas subin revocat ad cutim vomitorium, acetum camphoratum cum moscho & confectione alkermes intus datum; alvum adstrictam reserat clysma injectum.

nervosus. **2. T.** ingruentis hujus morbi indicia sunt fastidium omnium rerum, leves phriciases, flammæ fugaces faciei, lassitudo universalis, animi abjectio, cephalalgia gravativa, vertiginosa;

sapor

sopor his accedit, anorexia, nausea, vomitio viscosa, insipida; pulsus frequentior & debilior; respiratio minus libera, stupor & frigus occipitis, delirium, pallor, somnolentia, palpitationes cordis; urina sero lactis similis sine sedimento; mucus albus primum, dein rimosus linguam tegit; sitis nulla; pulsus semper frequens, debilis, inæqualis, jam undosus, jam penitus intermittens; tandem 7. vel 8. die vertigo, cephalalgia, tinnitus, delirium carphologicum cum oppressione pectoris, languore, anxietate, tendinum subsultu, eruptione miliarium; morbus hic exacerbationes per modum amphimerinæ habet ut præcedens, a quo differt in eo, quod excretiones non ita fœteant, quod hic nascatur ab ærumnis, nimiisve evacuationibus. A.

therapeia, ordina lene emeticum, vel melius aliquod sal medium aut rheum ad cruditates primarum viarum evehendas; cave opiata; phlebotomiæ raro est locus; præstitue vinum rubrum, chocoladam, lac cum cinamomo & ovis; sumant decoctum saturatum kinkinæ cum confectione Alkermes & spiritu salis dulci; capiant quotidie juscula succosa & gelatinas; contra soporem, deliriumve sufficiunt epispastica, & suppositoria alvum ducentia; sic curavi L. B. de *Malovecz* laborantem hoc typho.

comatosus. 3, T. in hac specie pulsus est mollis, inæqualis, haud frequens; dormire videntur typhomaniaci pallidi sine calore febrili; raro cutis petechiis, vel miliari maculatur; dolor capitis initio gravativus cum summa virium prostratione; lingua & labia crustis nigris teguntur, plerumque supini projectis membris jacent naribus & ore siccis; fœtor oris ejusque halitus

huic morbo proprius eſt, diſtinguitur itaque ab aliis ſpeciebus *fœtore oris* ejusque halitus *ſopore*, *cruſta nigra* oris & labiorum, *typhomania*. A.

therapeia, Ill: de *Sauvages* leniter purgat hos ægros, dein ordinat his limonadam, apozema ex lactuca, cichoreo, endivia; pruna & poma cocta, cremores oryzæ, in fine dat vinum aquatum, & pro neceſſitate interponit clyſmata; his ſui ægri poſt 3. vel 4. ſeptimanas optime convaluerunt, acetum camphoratam inter reliqua bonum mihi præſtitit effectum.

hyſterico-verminoſus. 4. F. hæc ſpecies cognoſcitur ſignis vermium, & hyſteriæ, capitis dolore, animi abjectione, palpitatione cordis, pectoris oppreſſionibus fugacibus, pulſu parvo inæquali, lingua fuſca ſicca, excretione vermium. A.

therapeia, indicatur rheum & anthelmintica cum antihyſtericis.

caſtrenſis. 5. T. in hoc typho adeſt initio febricula vires illico proſternens absque apparentibus malis ſignis; calor ſæpe vix percipiendus, reſpiratio anguſta & anxia: ſæpius frigus extremorum, pulſus celerrimus, debilis, tenuis, inæqualis, & quaſi evaneſcens ſubinde, ſunt ſymptomata hujus typhi, inſuper urina plerumque lactea, turbida, haud rubra, absque ſedimento, vel penitus varia; ſiccitas oris & faucium ſine ſiti, inquietudo, deliria. A.

therapeia, ſedeat ægrotus in ſedili, calore moderatiſſimo fruatur; capiti, manibus, & epigaſtrio applicentur fomenta ex aquæ & aceti partibus æqualibus; pedibus & nuchæ perpetuo applicentur epiſpaſtica ex fermento panis, ſale veſco & aceto; bibat æger decoctum hordei cum ſucco citri, roob ribeſiorum,

rum, cerasorum, sambuci; sudorem lenissi-oportet conservare; cibus sit panis cum vino & similibus; sumat mixturam ex aqua rutæ, roob sambuci, aceto vini camphorato & confectione alkermes incompleta.

ægyptiacus. 6. T. hic typhus Autumno viget, maxime advenas in Aegyptum exercet, incipit à vomitu bilioso, cardialgia, anxietatibus; succedunt dejectiones fœtidæ, variæ in variis ægrotis, cacositia, adipsia cum lingua aspera, sicca, nigra; pulsus, urina, calor sanis sunt similes, causa hujus morbi est potus aquarum putridarum, vel earundem halitus. A.

therapeia, Medici ægyptiorum scarificant suras; deinde mihi videtur indicata esse methodus præcedentium.

icterodes. 7. T. est febris, in qua pulsus vehementia biduum, vel triduum durat, sine evacuatione critica cessat, hunc pulsus collapsum excipit maxima debilitas artuum cum pulsu parvo, ex levi motu corporis aut situ erecto evanescente; accedit cito aurigo universalis sine calore cum pulsu minime frequenti; *Nigri* hoc morbo nunquam afficiuntur; afficit porro advenas ex frigidis regionibus Indos, Hybridos; *Mulatros* semel tantum in vita afficit; symptomata habet omnia typhorum & putredinis. A.

therapeia, indicari videntur ipecacuanha, rheum, roob berberum, sambuci, mororum, julapia mineralia, kinkina, fructus horæi saponacei.

hemorrhagicus. 8. T. prehendit febris mediocris cum anorexia, adipsia, anæsthesia, & summa prostratione virium; tertio die morbi, vel 5. incipiunt e naribus sanguinare cum decremento febris manentibus reliquis symptomatibus sicque con-

continuat morbus usque dum V. VII. vel IX. morbi die ægri exspirent; hæmorrhagia plerumque etiam longo tempore post mortem continuat fœtidissima, sanguis est solutus, concrescere nescius. Propter hunc morbum epidemicum olim in Croatia in charam meam patriam Carnioliam inde fugi humanista; apothecarius teutobrodensis *Wenzel* mortuus est ex hoc morbo sporadico. A.

therapeia, in Croatia regnans hicce typhus nullam ferebat evacuationem; optima medicina erat vinum rubrum datum quotidie ad libram I.

famelicus. 9. T. Annis 1771. 1772. pauperes, & ruricolæ famem variis indigestibilibus exstinguere volentes incidebant in hunc typhum, in principio languentes tandem grabato injecti cadaverum instar projectis membris jacebant ferme insensibiles, pallidi, squalidi, cataphorici; pulsus horum debilis, celer, rarus, inæqualis, gracilis, vacuus, inordinatus; respiratio lenta, parva, sæpius suspiriosa, capitis gravedo & debilitas omnium sensuum; urina pallidior plerumque naturali, clara, carebat omni nebula & sedimento; sitis ferme nulla; lingua mollis, alba; fames aderat, non tamen clamans; IX. vel XIV. die miliaria alba erupere cum symptomatibus prædictis tenorem servantibus, quæ post III. V. vel VI. dies disparuerunt; 20. dein 30. imo quandoque primo 40. die ægri fato suo relicti desiere vivere; cadavera horum cultro anatomico subjecta vix aliquot cochlearia sanguinis in toto corpore exhibuerunt; portes solidæ corporis erant emaceratæ, & emaciatæ; lumbrici erant incolæ fistulæ intestinalis. A.

thera-

therapeia, vires adhuc habentibus dabam emeticum, debilibus vero ſalis amari vel veſci unciam ſesquialteram ad evehendas cruditates primarum viarum; præſcripſi dein cardiaca aromatica, vinum lymphatum, medicatum cardiacum, cibos eupeptos & juscula bona, pro potu ordinario dedi aquam fontanam cum aceto, vel pro potu & medicina ſuaſi lac aromatiſatum & cibos eupeptos, & hæc methodus in tempore adhibita ſervavit omnes.

ex-hauſtorum. 10. T. venere exhauſti ſenes, fluxibus nimium exinaniti, ex morbis graviſſimis reconvaleſcentes facile & ſæpe incidunt in hunc typhum; febris eſt continua mediocris, debilitas artuum & ſenſuum; pulſus mox fortis & plenus, mox debilis & inconſpicuus; urinæ rubræ & pellucidæ; cutis ſicca pallida; ſitis ſubin & appetitus magnus; pervigilium; ſuſpirioſa, anguſta, & profunda reſpiratio; vertigo, nauſea; annis 1771. 1772. reconvaleſcentes ex amphimerina hungarica facillime recidivabant ex quocunque errore in diæta, maxime vero ex nimio eſu carnium, inter quas peſſima erat ſuilla, in hunc typhum; quidam comedentes, bibentes, aut loquentes ſubito mortui ſunt; in cadavere invenimus hydrothoracem, carnes flaccidas, valde parum de ſanguine; hinc fieri poteſt judicium de *Botallo*. A.

therapeia, dabatur his recidivantibus lene purgans ſalinum ad primas vias liberandas ingeſtis, dein ſcripſi pulverem ex tartaro crudo, pulvere antiſpasmodico & ſpeciebus imperatoris; potum dedi acidulatum, vel oxygalam in cibum & potum; ſtrictam diætam debebant ſervare juſculis, & panatellis contenti;

tenti; exhausti venere chocolada, lacte cum aromatibus, jusculis succosis, radice salep, ginseng, vinis dulcibus sunt reficiendi; fluxus reliqui sisti debent suis, & vasa repleri indicatis.

à manipuera. 11. T. succo manipueræ seu jatrophæ intus sumpto corpus inflatur maxime; ventriculus dolet cum ructu, nausea & tenesmo; hinc mox oculi obfuscantur; vertigines, perpetuique capitis dolores accedunt; tandem extremorum frigus, animi deliquia, & ipsa mors succedit. A.

therapeia, curatio inchoanda est ab emeticis; deinde dandum piper reticulatum; mox succus limonum, & ananæ adhibeantur.

V. HECTICA, est febris continua, quæ chronicorum morborum more sensim extendi suevit per plures septimanas, imo menses sine notabili virium prostratione, cum exigua pulsus frequentia; urina sæpius est turbida, pelliculam innatantem pinguem gerit; pulsus est subdurus, post pastum frequentior, calor ad attactum est mordens; sudores nocturni; febris hæc nullam habens exacerbationem notabilem differt ab omni amphimerina, phthisi & tabe, quia supurationem pro causa non habet; ægri sunt plerumque orthostadii.

Infantilis. 1. H. infantes sine insigni calore languent cum appetitus dejectione; artus & truncus emaciatur,

ciatur, abdomen tumescit, & durescit, vasa lactea sunt obstructa. C.

therapeia, apprime rheum cum magnesia nitri, & si sit suspicio verminum, valeriana conducit: vide *atrophiam*.

nostalgica. 2. H. pupilli patria, amicis & parentibus orbati moerent, languent, dibilitantur; anorexia & moerore confecti lente febricitant, sensim consumuntur; chari patriotæ mei pro milite capti & extra *Carnioliam* ad legiones ducti hoc febricula nostalgica corripiuntur, consumuntur, & ex hac pereunt: vide *nostalgiam*; reliquæ species febris hecticæ numeratæ ab Ill. de *Sauvages* potius ad amphimerinam, tabem, vel phthisin pertinere videntur.

ORDO II. FEBRES REMITTENTES, *sunt febres continuæ cum exacerbationibus quotidianis, tertianis, quartanis &c.*

VI. AMPHIMERINA, est febris continua cum exacerbationibus quotidianis sibi similibus.

phlegmatica. 1. A. cognoscimus hanc amphimerinam urina mucoso sedimento prædita, vel ingenti rotunda nebula mucosa à fundo non multum distante, quandoque turbatur urina, turbidaque, lactea, lutulenta manet; lingua est alba, mucosa, haud sicca; exspuunt copiosum mucum, vel plane ptyalismo mucoso laborant, alvi fœces sunt mucosæ, adest anorexia, & adipsia; sanguis missus tenui mucosa membrana tectus observatur; vomitu quandoque mucum exantlant; in ægris meis exacerbationes fiebant absque omni frigore; sudore

post

post exacerbationem mucoso madent subinde; calor est mitis & tenax, debilitas notabilis & consumptio; descripsi hanc febrem, prout eandem sæpius observavi. D.

therapeia, optimum est dare illico ipecacuanham cum sale seignette ad evacuandas primas vias, dein utiliter ego præscripsi mixturam ex extracto kinkinæ, confectione alkermes incompleta, sale seignette & aqua menthæ; pro potu ordinario dedi infusum badeani & radicis fœniculi, vel julapium ex aqua & syrupo granorum kermes; alvum apertam servavi suppositoriis, vel clysmatibus; senibus chocolada bene conduxit.

catarrhalis, 3. A. quælibet hujus exacerbatio incipit cum horrore vago, adsunt symptomata catarrhosa, qualia sunt catarrhus, coryza, tussis mucosa, raucedo, dyspnœa; aliquando & angina, vel cynanche, catarrhales. D.

therapeia, sudoriferis alcalescentibus & infuso florum sambuci curatur; opportet ægrum pellibus hirtis involvere; vesperi cum effectu dedi drachmam semissem theriacæ andromachi; raro opus est phlebotomia; jusculis contenti vivant.

epiala, 4. A. mira hæc febris noscitur per id, quod ægri in exacerbatione tremorem spasmodicum quasi epilepticum habeant vocem præcludentem, depravantem; pulsum rariorem inæqualem intermittentem; interea dum calidior ab adstantibus percipitur æger, horrore frigori fero maximo percellitur, nihil queritur præter intolerabile frigus; Ill. Domina L. B. de *Leveneur* senicula hepatis obstructionibus & calculis felleis laborans hoc febre prehensa fuit; exacerbationes incipiebant cum pressione scrobiculi cordis, crampo terribili cruris dextri,

dextri, horrore, & frigore ægram in lecto jactante, clamore inarticulato ſenſim minuto, tremore maxillæ inferioris; & ægra interim calebat, ſudorem calidum fundebat, lingua erat ſicca & alba; urinæ ſtraminei coloris pellucidæ; alvus obſtipata; paroxysmi variabant tempore & numero; pulſus erat in exacerbatione minor, rarior, inæqualis, ſubin intermittens; paroxysmi quidam per 6. horas durabant. A. P.

therapeia, ſequenti methodo præfatam ægram liberaveram ſua febre: primum dedi drachmam ſesquialteram rhei ad vias primas evacuandas; dein præſtitui mixturam ex aqua cinamomi, liquore anodyno minerali, extracto rhei & kinkinæ cum confectione alkermes; omni altero mane repetivi dictam doſim rhei, & cum mixtura continuavi etiam ſub laxatione; pro potu ordinario bibit decoctum aperitivum minus cum confectione alkermes edulcoratum; ſcrobem cordis & crus dextrum quotidie bis curavi calide ungi balſamo vitæ Hoffmanni.

ſyncopalis. 5. A. hanc ſpeciem nobis declarat nauſea, cardialgia, ſyncope in paroxysmis, pulſus exiguus rarus, ſopor, frigus extremorum, anxietas; exacerbationes variant numero, tempore & fortitudine; terminantur exacerbationes ſubinde ſudore, ſubinde & absque eodem. A. P.

therapeia, opportet pro indicatione evacuare ſaburram ex primis viis emeticis, vel laxantibus; deinde kinkinæ inſiſtere & cardiacis.

cardiaca. 6. A. febris eſt acuta maligna, quotidie exacerbans cum lipothymia, ſyncope, cardiogmo, cardialgia & palpitatione in paroxysmo; nec

non

non vomitione, sudore frigido ut extremorum frigore; talem observavi febrim in sensili viro hypochondriaco. A. P.

therapeia, ego meo ægro revera bis venam secari curavi, dedi ipecacuanham; dein saturatum decoctum kinkinæ cum liquore anodyno minerali, syrupo granorum kermes magna copia sumpsit; jusculis & chocolada nutritus fuit, bibit limonadam coctam; cordi fomenta admota sunt ex aceto camphorato; alvum obstipatam reserarunt suppositoria ex sapone, melle & sale facta, quibus in integrum convaluit.

humorosa. 7. A. differt à præcedentibus ex eo, quod mitior sit, & magis nauseativa ac cardialgica, quodque à copiosa cacochylia, crassaque saburra foveatur, & exacerbationes magis regulares habeat; facies est livida; pulsus rarus & debilis; lingua sordida. A. P.

therapeia, emeticis & laxantibus salsis saburra primæ viæ liberari debent; deinde danda kinkina cum roborantibus.

algida. 8. A. in hac specie adest horror & frigus intensum tum ad sensum ægroti, tum ad palpum Medici assiduum quasi cum tremore spasmodico quæ symptomata exacerbantur quotidie; proxysmi etiam 12. horis perseverant cum languore. A. P.

therapeia, vide speciem *septimam*.

semitertiana. 9. A. hemitritæus est febris amphimerina cum tertiana, adeoque exacerbationes simul singulis diebus; alternis vero diebus majores nempe ipsius amphimerinæ cum paroxysmo tertianæ concurrente à frigore notabili exordiente; observavi hanc febrem in Domina, cujus hepar ex hepatitide neglecta ulcus fovebat; sanguis missus coriaceus erat,

serum

ſerum ejusdem valde flavum; lingua ſicca flava; urinæ auriginoſæ, vigiliæ perpetuæ; rupto ulcere in abdomen ſubito mortua eſt, vidi hanc febrim & alias ſine omni ulcere viſcerum. A. P.

therapeia, dum certus fui à nullo ulcere hanc febrim foveri, leni dedi emeticum, vel purgans, ſecui venas pro plethora; tandem kinkinam exhibui cum ſale abſynthii, decoctum aperitivum, vel anti-ictericum; limonadam coctam pro potu ordinario biberunt: vide *tabem*.

ả. pſeudohemitritaeus. differt hic à præcedente morbi longitudine, minoreque intenſitate &c.

hungarica. 10. A. hæc eſt febris acuta maligna, ut plurimum epidemica. Anni 1771. menſe Decembri cepit, & epidemice graſſata eſt usque initium Julii 1772.; inceperat cum gravitate capitis, ſtupore & levi dolore occipitis ac ſpinæ dorſi, hæc levidenſia ſymptomata creſcebant ſucceſſive cum exacerbationibus veſpertinis, die 4. affigebant ægros lecto & ſummum 16. letho dabant; verſus finem acceſſerat delirium carphologicum, purpura, parotides, anticardia, gloſſanthrax, vel miliaris rubra; unum, vel plura horum acceſſerant; contagioſus erat hic morbus; in cadaveribus invenimus vermes in fiſtula inteſtinali, cor flaccidum, vaſa corticis cerebri turgida, varicoſa, ſanguinem ex his ruptis aliquali copia effuſum. A. P.

therapeia, palmaria pharmaca erant ſalia media purgantia, phlebotomiæ, acida, ut oxygala, poſca, ſcarificationes brachiorum, vel capitis: vide *Hiſtoriam* morbi epidemici Annorum 1771. 1772.

milia-ris. 11. A. venenum seu miasma miliare intus latens causat dyspnœam, gastrodyniam prementem, pulsum suppressum, inæqualem, quæ symptomata omni vesperi exacerbantur; lingua est alba, urina citrina, pallida; asthenia. A.

therapeia, opportet leni emetico ex ipecacuanha dato ad cutim urgere miliaria, vel porrigere cochleatim mixturam compositam ex aqua sambuci, spiritu mindereri, aceto camphorato, stibio diaphoretico & confectione alkermes, superbibat mixturæ infusum florum sambuci calidum.

angi-nosa. 12. A. Anno 1557. plurimos è medio tollebat à 4. ad 7. vel 14. diem epidemica; symptomata erant tussis cum angina, capitis dolore, pervigilio, lumbagine & coryza, exacerbationes erant quotidianæ subsimiles, germani & angli persæpe purpura maculantur accidentalibus: vide *Huxhamum* de aëre. A. P.

therapeia, phlebotomiæ, bechica, scarificationes, lenia laxantia &c: indicabantur.

ver-minosa. 13. A. Anno 1751. mense Junio, & 1760. mense Majo epidemice viguit inter infantes hæc febris quotidie exacerbans cum sputo sanguinis, tussi ferina, suffocatione & rejectione lumbricorum; sæpe observavi hunc infantum morbum sporadicum, & curavi. A. P.

therapeia, clysmata injici debent evacuantia & dari electuarium ex pulvere rhei, valerianæ & syrupo cichorei cum rheo; ungatur abdomen unguento carminativo & anthelmintico, bibant limonadam coctam, in jusculis sumant allium; subin necessum est suris apponere hirudines, vel tundere venam; solum sal ammoniacum in aqua hyssopi solutum cum syrupo hyssopi pro pauperibus sufficit.

sin-

singultuosa. 14. A. cognoscitur hæc species nausea & singultu: Nemausensis Præsul 1629. laboravit hac febre; terribilem hanc febrim semel tantum observavi hora nona matutina quotidie exacerbantem, quæ exacerbatio usque 3. pomeridianam durabat; ructus, nauseam & singultum fere galli cantum referentem patiebatur æger; lingua erat sordida; urinæ biliosæ; alvus obstipata, vigiliæ, anxietates & gastrodynia affligebant ægrum sexagenarium. A.

therapeia, præmissa larga phlebotomia brachii dedi pulveres ex floribus salis ammoniaci & nitro ana ad scrupulos 2. sumat 4ter de die 1. pro potu ordinario dedi decoctum prunorum demesticorum, clysmata evacuantia carminativa injici curavi, dein sumpsit æger salis amari unciam unam & semissem omni altero mane; vesperi deglutivit bolum ex theriaca andromachi; scrobem cordis unximus oleo macis presso & menthæ stillatitio, & ita post tres septimanas convaluit excreta terribili saburra per alvum.

peripneumonica. 15. A. morbus hic regnavit epidemicus Telonæ in Gallo-Provincia 1757. incipiebat cum tussi importuna & febre amphimerina bis quotidie exacerbante, frigore & colore alternis; accedebat oppressio pectoris, sputum cruentum, dolor lateris, per duas tresve dies vomitus vehemens viscosus, amarus, nec non sudor multis copiosus, pertinax; pulsus constanter plenus, frequens, submollis; lingua subalbida, humida, pastacea; dolor capitis, dorsi inter omoplatas; mulieres non attigerat hic morbus. A. P.

therapeia, præmittebantur duæ circiter venæ sectionis, dein dabatur ptisana diluens sursum & deorsum leniter evacuans ex cassia,

tamarindis, glycyrrhiza, capillis veneris & tartaro emetico; sequentibus diebus cathartica minorativa præscribebantur; ab emeticis omnia symptomata etiam inflammatoria remittebant.

spasmodica. 16. A. fervor & delirium in paroxysmo, in remissione penis rigescentia sine mole adaucta (quod in dysuria calculosa accidit) abdomen plenum, rigidum, oculi obtutus fixus, loquela monosyllabica, urinæ difficultas, os siccum, linguæ convulsio, multus calor, spasmi universales, tendinum subsultus. A. P,

therapeia, hæc amphimerina successerat quartanæ, & kinkinæ cedebat.

mimosa. 17. A. qui navigant in insulas *Solor* & *Tymor* cædendarum santali arborum gratia, corripiuntur febri quadam putrida amphimerina, in cujus exacerbationibus ridiculas actiones ægri edunt, omniaque, quæ in vita peregerunt tacenda effutiunt temere cum risu adstantium; bulimo simul laborantes omnia etiam fœtidissima devorant. A. P.

therapeia, leni catharsi & clystere præmissis vena tunditur usque ad animi deliquium plethoricis; cucurbitulæ applicantur cervici, scapulis, capiti raso, incolæ temporalem arteriam lamina candenti, vel fune sclopetario accenso urunt cum stupendo effectu, quod etiam in cephalæa (cave imiteris) faciunt, vomitorium propinant, vigiliis crocum opponunt, calori syrupos refrigerantes; dant præterea his sudorifera & diuretica.

phrenitica. 18. A. adest febris quotidie exacerbans absque certo typo cum delirio phrenitico, pervigilio, vomitu æruginoso, exteriorum partium algore, interiorum ardore & siti intensa. A. P.

the-

therapeia, dato purgante ex cassia & tamarindis, injectoque clysmate emolliente instituuntur largæ phlebotomiæ, totum corpus ungitur unguento, & somnus conciliatur hypnoticis emulsionibus.

palu-dosa. 19. A. oritur hæc ex halitibus putridis à vegetabilium, vel animalium corruptione natis; endemia est hæc febris regionibus humidis & nebulosis; in æstate est remittens amphimerina, & in hyeme evadit quotidiana vel terțiana ob frigus putredinem arcens; decurrit porro hæc amphimerina cum cephalalgia, calore urenti, siti, osteocopo, lumbagine, lassitudine, anxietate, cardialgia, gastrodynia, sæpe cum vomitione bilis viridis, flavæ, odore ingratæ; pulsus est exiguus, à phlebotomia crescens, subin etiam delirant ægri. A. P.

therapeia, contra hanc putridam febrem optime præscribitur tartarus emeticus & salia media purgantia, dein sumunt ægri kinkinam cum roborantibus & antisepticis.

vario-losa. 20. A. in variolis confluentibus die 11., in discretis vero 9, vel tardius in utraque specie, dum pustulæ nimirum siccari incipiunt, non raro ob puris variolosi miscelam cum sanguine corripiuntur variolantes febre amphimerina qualibet vesperi exacerbante, cujus exacerbationem comitantur dyspnœa, anxietas, sopor phrenitis, angina &c. A. P.

therapeia, facilius est hanc prævertere febrem quam curare jam præsentem; oportet toto decursu variolarum apertam servare alvum, & incipiente siccatione pustularum faciei illico dare purgans, clysmata injicere, quæ iteranda sunt pro indicatione sæpius; epispastica suris apponas, vel semivesicatoria, cucurbitas scarificatas brachiis, suris, aut infra

infra maxillæ angulos; Cl. D. *Mead* ſuadet veſicatoria & phlebotomias cum paregoricis: vide Diſſert. meam de variolis *Iglavienſibus.*

arthri-tica. 21. A. cognoſcitur ex ſuppreſſis doloribus arthriticis, quorum loco accedunt paroxyſmi febriles exacerbantes ſingulis diebus cum vehementi frigore, dein calore; noſcitur pariter ex urinis lateritiis, & ex diatheſii arthritica exacerbationibusque veſpertinis. A. P.

therapeia, ego curo utiliter venam in pede ſecari, præſcribo mixturam diaphoreticam, & potum ſimilem, epiſpaſtica extremis pedibus appono, alvum ſale carolino leviter ſolicito.

bilio-ſa. 22. A. in Auguſto incipiens hæc remittens febris intenditur tam diu, quamdiu milites caſtra metantur; incipit cum frequenti nauſea, vomitione bilioſa putri; paroxyſmi quotidiani veſpertini ſummo calore, ſiti ardente, vehementi cephalalgia, ſæpe & delirio ſtipati tota nocte durant; mane evaneſcunt poſt ephidroſin, hæmorrhagiam, vel diarrhœam; ſi vero evacuationes initio morbi neglectæ ſunt, accedunt febris continua & aurigo; frigus acutum inducit his tuſſes, myoſitidem, ſanguinem viſcoſum, pulſus in paroxyſmo plenus & velox, in remiſſione minus frequens, ſanguis coccineus, in hyeme contra pleuriticus cum minuta putredine. A. P.

therapeia, mire conducunt vomitoria, cathartica, phlebotomia, ſalia media, cardiaca, acida, kinkina; ſalia media ex anomala febre faciunt regularem; ſpiritus mindereri pariter laudatur; febris bilioſa amphimerina eſt hic valde frequens.

ſemi-

semi-quartana. 23. A. noscimus hanc amphimerinam inde, quod omni 4to die paroxysmum habeat notabiliorem; est igitur amphimerina cum quartana simul. A. P.

therapeia, observavi hanc febrem in viro tumore lienis laborante; cicutam externe & interne cum sale ammoniaco, amaro & reliquis resolventibus in usum duximus, quibus æger febre, & tumore liberatus fuit; D. *Cusson* utiliter kinkinam præscripsit.

semi-quintana. 24. A. hæc febris componitur ex amphimerina, & quintana exquisita. A. P.

therapeia, kinkina debellata fuit hæc febris composita.

VII. TRITAEOPHYA, est febris continua cum exacerbationibus tertianis.

syncopalis. 1. T. noscitur hæc species cardialgia, enormi vomitu, summa virium prostratione, contractione pulsus, extremorum frigore, & syncope, paroxysmi desinunt profusis sudoribus; terribilis febris ordinario tertia exacerbatione jugulat ægrum. A. P.

therapeia, indicatur pulvis meus antifebrilis, experiare & kinkinam magna dosi.

causus. 2. T. causo propria sunt exacerbationes tertianæ sine frigore cum siti clamosa, ardore corporis, lingua arida, subin nigra; urinis flammeis, rubris; dolore capitis & anxietate; in principio morbi sæpius adest vomitus bilis, in augmento vero, vel declinatione diarrhœa exercet ægros; prehendit causus biliosos robustos & exercitatos. A.

therapeia, *Hippocrates* svasit evacuationes celerrimas sursum vel deorsum; post excitatum vomitum mediante tartaro emetico in-

 stituatur

ſtituatur phlebotomia pro indicatione una, vel plures, dein ſumant ægroti tamarindos, cremorem tartari, limonadam coctam, roob ſambuci, mororum, prunorum.

uratis-lavienſis. 3. T. inceperat hic epidemicus morbus in Februario 1757. poſt famem, cædes belli, animi pathemata ex fruſtrata meſſe, aliasve ærumnas, tum ex aëre infecto à cadaveribus non ſepultis, ventis ſilentibus natus; ſymptomata hujus morbi erant febris acuta, lipyria, aſthenia generalis, dolor capitis & præcordiorum, diarrhœa ſeroſa, bilioſa, agrypnia, delirium in quibusdam rabioſum & aërophobicum; ſecunda die ſitis, cholera, ſputa viſcoſa, ſyncopes, ignis viſcera depaſcens, lingua arida & quaſi ferro candenti aduſta, vox nulla, anxietates, ſtupor univerſalis, cita mors cum convulſionibus, vel epilepſia; exanthemata rubeolæ, eryſipelati, eſſeræ ſimilia & cutis deſquamatio circa declinationem, unguiumque lapſus: an hic morbus tritæophya? A.

therapeia, profuere lotiones corporis ex aqua illis frigidæ, his tepidæ; clyſmata aquea, potus aqueus copioſus & cathartica; critica fuere exanthemata & deſquamatio ſupra dicta.

diaphoretica. 4. T. hæc febris eſt ſpecies tritæophyæ, cujus præcipuum ſymptoma eſt ſudor colliquativus, quo fere ſemper madent ægrotantes cum exacerbationibus tertio quoque die revertentibus, quæ à levi frigore incipiunt. A. P.

therapeia, præmiſſa phlebotomia & catharticis ſuum ægrum ſanavit kinkina, decocto chamomillæ & aliquot granis caſcarillæ Ill. de *Sauvages.*

paluſtris. 5. T. noctu prehendit hæc febris cum aſthenia univerſali, ſudore, & calore maximis; in ſanguineis

guineis est cutis & vultus calor flammeus, oculi scintillantes; lingua alba & arida; pulsus durus, tensus turgidus; paraphrosyne phrenitica circa tertium diem, hæmorrhagia sæpius; in declinatione miliaris, vel purpura, in phlegmaticis, cachecticis pulsus mollis, debilis, asthenia major, sopor frequentior, oculi languidi, lingua albissima, non sicca; vermes in primis viis; durare solet hic morbus 14. vel 20. & unam diem; hinc distinctus est à judicatoria *sudore anglico*; epidemicus quin & contagiosus est; erumpunt parotides circa 15. vel 20. diem; terminatur morbus squamulis cutis delabentibus: an est tritæophyæ species? historia febrium est adhuc valde manca. A.

therapeia, in sanguineis initio morbi plures requiruntur phlebotomiæ, in phlegmaticis contra una sufficit; dein datur tartarus emeticus, injiciuntur clysmata, alternis diebus sumunt electuarium lenitivum cum infuso foliorum sennæ, & sale seignette, pro potu ordinario bibunt decoctum febrile cum modico nitro; in phlegmaticis debent addi herbæ amaræ, & anthelminticæ, sopor petit vesicatoria, & parotides emollientia cataplasmata.

fastidiens. 6. T. græcis dicitur assodes hæc febris, quæ oritur à saburra & aquis cannabe macerata infectis; symptomata fuere in præludio rigor, quem æstus magni, jactationes membrorum, lipothymiæ, sitis, linguæ ariditas, deliria & vigiliæ perpetuæ excipiebant; præcipua symptomata sunt vigiliæ & anxietas continua cum fastidio seu apositia; affectus soporosi pessimi. *Valsalva* in quadam simili febre ventriculi fundum atro colore infectum invenit in cadavere. A. P.

therapeia, lenes vomitiones, aut catharſes ab initio profuerunt, & in decurſu exigua doſi nitroſa cum acidis.

ſoporoſa. 7. T. hæc ut præcedens ſingulis, vel alternis veſperis exacerbationem habet; incipit cum cephalalgia, ſequitur delirium, quandoque & convulſiones, lingua nigra, ſitis in delirio nulla; præcipuum ſymptoma eſt hujus ſpeciei ſopor quaſi continuus. A. P.

therapeia, ſalibus purgantibus mediis primæ viæ ſunt ſaburra liberandæ, deinde kinkina experiunda.

lactea. 8. T. *Etmüller* obſervavit tritæophyam in puerpera, quæ nono die à partu cum æſtu intenſo, ſiti, cephalalgia & anxietate prehenderat ægram mammis ſimul tumentibus, dolentibus, duris; in intervallis paroxyſmorum fuit notabilis virium proſtratio. A. P.

therapeia, inflammationem uteri, lienis, ac hepatis plerumque febris remittens comitatur, quæ curanda eſt ut aliæ phlegmaſiæ methodo antiphlogiſtica.

lipyria. 9. T. noſcimus hanc tritæophyam ex frigore omnium artuum, cute tota exſangue frigida & cadaveroſa, & ſimultaneo viſcerum internorum ſummo æſtu, ſiti horrenda, linguæ ſiccitate & anxietatibus; quandoque à digitis pedum & manuum incipit frigus, ſucceſſive progreditur verſus truncum, & deinde æſtus internus, & anxietates obſervantur congelatis jam artubus. A. P.

therapeia, Hippocrates poſuerat lipyriæ ſalutem in cholera; videtur profecto ſaburra gangrænoidea in ventriculo hærens, vel phlogoſis gangrænoidea ventriculi, vicinorumque viſcerum hanc febrim producere; quæ igitur eva-

evacuari debet; similem febrem in Croatia vidi curari vino acaciato seu vino, cui incocti fuere fructus pruni sylvestris.

dece-ptiva. 10. T. tertiana duplex, vel simplex protractis paroxysmis ante autumnum adoriens simulat tritæophyam, & decipit incautos; urina rubra, crocea, cum sedimento lateritio dubium suffere dicitur. A. P.

therapeia, præmissa catharsi sumant kinkinam, vel pulveres meos antifebriles.

typho-des. 11. T. est typhus nervosus cum exacerbationibus tertianis, qui etiam ad 4. excurrit menses. P.D.

therapeia, vide *typhum nervosum.*

ame-ricana. 12. T. Europæos recens in Americam advenientes corripit, quæ incipit post anorexiam, dyspnœam suspiriosam ab asthenia, cephalalgia, lassitudine & lumbagine, quibus accedit pyrexia cum polydipsia, ephidrosi ac ardore; deinde nauseant, vomunt bilem porraceam; linguam habent asperam, bruneam; extrema frigent, vigilant, delirant, furunt & moriuntur; diarrhœa biliosa optima crisis. A .P.

therapeia, curatur phlebotomia in brachio repetita, potu acidulato diluente, & catharticis oportune præscriptis, sumit æger quater intra diem emulsionem cum granis 4. nitri & granis 2. camphoræ; recedente pyrexia æger leniter purgatur sale amaro in decocto kinkinæ soluto; carus dissipatur amplo vesicatorio cuique suræ uno apposito.

VIII. TETARTOPHYA, est febris continua cum exacerbationibus quartanis seu quartanæ typum servantibus.

sim-plex. 1. T. nullius visceris speciatim affecti signa præbet hæc species; huic calor obtusus, sed acer pro-

proprius est; parvus & tardus pulsus initio paroxysmi, dein plenior & velocior; adest ptyalismus; afficitque hæc febris melancholicos, quæ decurrit plerumque citra frigus & calorem. C. P.

therapeia, curatur eccoproticis, aperientibus, incidentibus, & solventibus; subin opportet venam tundere vomitumque ciere; pulvis meus antifebrilis hinc indicatur.

splenalgica. 2. T. hæc oritur, & cognoscitur ex obstructione lienis; pallent & livent hi ægri, pulsumque habent intermittentem omni inspiratione dyspnoici; mei ægri urina deposuerat sedimentum cinnabarinum.

therapeia, semel habui curandam hanc febrim, tentavi omnia ad resolvendam obstructionem lienis & effeci nihil; æger incidit in necrosim artuum, & marasmodes mortuus est; pulverem meum eidem non dedi, quum illo tempore mihi necdum sat probatus erat.

hepatalgica. 3. T. hanc febrim observavi in matrona, cujus hepar ex neglecta hepatitide supuratum fuit, aderat simul tussis, vigiliæ & levis aurigo cum hepatalgia; sanguis missus fuit corio capleuritico flavo tectus, serove ejusdem caloris cinctus; paroxysmi quartanæ typum servantes, & periodum incipiebant cum frigore notabili. P. D.

therapeia, indicantur resolventia, aperitiva cum melle, balsamo abietis, hedera terrestri; subin necessum est venam tundere.

carotica. 4. T. observavit hanc *Carolus Piso*, *Werlhoff*, *Donatus*: vide *carum febricosum*.

cata-

cata-leptica. 5. T. Ill: de *Sauvages* hanc vidit tetartophyam in nosocomio Alesiensi senem militem habentem: vide *catalepsin*.

semi-tertiana. 6. T. hanc febrem *Schenckius* vocavit hemitritæum majorem; videtur complicata fuisse tertiana, quartana, & amphimerina; symptomata sunt pessima & lethalitas magna hujus febris: vide *hemitritæum amphimerinæ* speciem.

ORDO III. FEBRES INTERMITTENTES, pyrexia in decursu ægritudinis pluries penitus deserit ægrum, & redit cum intervallis mediis lucidis servata periodo.

IX. QUOTIDIANA, febris intermittens, cujus paroxysmi similes redeunt nycthemeris singulis.

vesper-tina. 1. Q. constat iterata observatione pulsum apud omnes homines cætera sanos frequentiorem evadere post pastum & ad vesperum; quæ febricula durat usque mediam noctem; summo mane inter dormiendum pulsus noster est rarissimus, quod in helluonibus magis observatur. L. P.

sim-plex. 2. Q. hæc familiaris est pueris debilibusque subjectis verno tempore; paroxysmi cum horrore mediocri incipientes utplurimum horis matutinis revertunrur; horrorem sequitur mediocris calor; paroxysmi sunt 12. 14. vel 18. hororum; vidi hanc febrim semel in sexagenaria virgine & semel in puella 15. annorum.

therapeia, neutram febrem kinkina debellare potui, licet præmisso purgante sale amaro larga manu & in substantia hanc dederim; pulve-

pulveri contra composito ex sale ammoniaco, vitriolo martis & sale amaro cito cessit.

decep-tiva. 3. Q. amphimerina putrida & hungarica, aliæque plures ab initio ferme quotidianam repræsentant; quia inter exacerbationes non observantur nisi lassitudo & debilitas; interim ipsa notabilis lassitudo in apyrexiis & lingua sordida &c: errore Medicum eximere possunt: vide *amphimerinam*.

hyste-rica. 4. Q. hæc sæpe mihi observata in mulieribus febris facile noscitur signis hysteriæ & charactere quotidianæ febris; sub frigore paroxysmi hyalinam mingunt urinam, laborant oscitatione, dyspnœa, ptyalismo, palpitatione, deliquiis, borborygmis abdominis, variisque spasmis & subsultibus. P.

therapeia, pulveri meo antifebrili cedit, etiam pulveri composito ex rheo, castoreo & foliis aurantiorum, cedit pariter sequenti mixturæ. ℞. aquæ scrophulariæ uncias III. extracti cort. peruviani drachmas 2. liquoris anodyni mineralis drachmam 1. extracti castorei grana 10. florum salis ammoniaci martialium drachmam 1. confectionis alkermes incompletæ unciam 1. misce, bis intra diem sumat cochlearia 2.; quandoque opus est plethoricis venam tundere hac febre laborantibus, quod aliquoties utiliter feci.

epile-ptica. 5. Q. ea est, quæ quolibet accessu paroxysmum epilepsiæ accersit; noscitur hæc febris inde, quod paroxysmus eadem hora recurrat, ab artuum convulsionibus incipiat, & ululatus horrendos exprimat. P.

therapeia, sal ammoniacum magna dosi cum camphora & aceto vini indicantur, experiare kinkinam, pulverem meum antifebrilem.

ischia-

ischia-dica. 6. Q. est febris quotidiana cum dolore ischiadico, qui cum febre coxendicem prehendit, & cum eadem recedit, penitus cessat. P.

therapeia, sumpto emetico & catharticis kinkinam sumpsit æger cum elixirio vitrioli & antispasmodicis; demum admoto parti affectæ amplo vesicatorio convaluit ægrotus.

cephal-algica. 7. Q. cephalalgia cum symptomatibus febris quotidie prehendens ægrum, & recedens designat hanc speciem P.

therapeia, vide alias.

ne-phral-gica. 8. Q. hæc species sese prodit doloribus nephralgicis paroxysmos quotidie comitantibus, & cum iisdem cessantibus. P.

therapeia, *Mortonus* præscripsit utiliter kinkinam, dein lenia purgantia.

caro-tica. 9. Q. hanc vidi in filiola Ant. L. B. de *Verner*; omni die cari venerat paroxysmus, qui sex horis durabat. P.

therapeia, kinkina in varia forma data fuit larga manu sine ullo effectu; dein ego vocatus præscripsi meum pulverem antifebrilem cum confectione alkermes, aqua cinamomi cydoniata, & liquore anodyno minerali, & brevi in fugam acta est febris.

hemi-cranica. 10. Q. in Domino Commissario Wolleynensi Neumann observavi hanc febrem quotidianam; incipiente paroxysmo pulsabat tempus dextrum, pallebat, & frigebat (hemicrania dexteri lateris erat) pulsus temporalis arteriæ dextræ minor tensus & frequentior sinistræ à me observatus fuit; post horam incepit calor & dolor capitis in dextro tempore crudelis, qui 12. horis cruciabat ægrum, urina erat lateritia, in calore febrili pulsus febrilis in omnibus arteriis observabatur, ast temporalis dextræ multo notabilior fuit. P.

thera-

therapeia, præmissa evacuatione primarum viarum ope salis amari dedi feliciter larga manu kinkinam.

odont-algica. 11. Q. in quodam P. Dominicano Emanuele Iglaviæ odontalgicam febrem quotidianam observavi; quotidie hora 2. à prandiis crudelis dolor dentium ægrum prehenderat, qui pulsante hora sexta vespertina penitus disparuerat, sequenti die hora dicta rediturus. P.

therapeia, dedi ægro unciam unam & semissem salis amari scopo purgante, deinde kinkinam in forma pulveris dentifricii adhibuit omni hora extra paroxysmum, & prompte liberatus fuit hac topica febre.

ischuriosa. 12. Q. febris quotidiana observata est *Gouraigne*, cujus quilibet accessus urinæ suppressionem afferebat, quæ suppressio iterum cum paroxysmo solvebatur. P.

therapeia, laxantia, emollientia, præmissis generalibus profuere.

X. TERTIANA, est febris intermittens, cujus paroxysmi alternis diebus sibi similes repetunt seu circuitum servant; urinæ lateritiæ sunt optimum signum febrium intermittentium.

legitima. 1. T. est illa, cujus paroysmi ultra 12. horas non extenduntur, & non anticipant, nec retardant: vide *Hippocratem* T. I. p. 533. P.

therapeia, ego sequenti meo pulvere antifebrili feliciter curo intermittentes febres:

℞. pulveris Rad. bryoniæ, salis tamarisci florum salis ammoniaci martialium aa. grana 20. sulphuris antimonii aurati grana 3. vel 4. misce, fiat pulvis, dentur doses 14. sumat omni

omni mane 1. ex aqua, pro potu ordinario bibat infusum florum chamomillæ, vel decoctum radicis caryophyllatæ, vel decoctum chamædryos, diætam strictissimam servet, aut plane famem patiatur; pulveri antifebrili descripto addo subin grana 10. agarici trochiscati, vel aluminis rupei, aut florum sulphuris.

Nosco Medicum, qui ægris suis febricitantibus pluribus diebus omni mane dat scrupulum agarici, dein dat scrupulum aluminis & feliciter curat; contra febres intermittentes dilaudatur kinkina, sal ammoniacum, cortex esculi, pruni sylvestris cum fructu, caryophyllata, quassia, teucrium, fuligo, alumen, aqua anodyna pragensis, acetum camphoratum, infusum saturatum baccarum coffée, sal C. C. ad grana 10. & innumera alia.

An igitur kinkina specificum sit pharmacon contra febres intermittentes? respondeo, si id edicere mihi licet, quod mea 10. annorum praxis me docuit, nequaquam. Verum equidem est, quod kinkina roborando solida, constringendo vasa & subtilisando fluida juxta Cl. *Senac*, motum fluidorum retardando secundum experimenta *Hales*, curavit sæpius has febres, non vero resistit his specifica quadam vi semper & ubique.

Causa febrium intermittentium est saburra varia in intestinis hærens, in vasis lacteis, lymphaticis abdominalibus, vel vesicula fellea &c: hoc probat quotidiana vespertina, febres intermittentes ab ingestis, quartana cum levi aurigine; confirmant morbi catarrhosi ab adiapneustia nati, suffragatur ulterius arthritis cum epilepsia &c: Multi quæsiverunt rationem intermissionis harum fe-

brium & iterum definito tempore reditus; ratio porro eſt ſequens patula cuique; ſaburra nimirum cauſa harum febrium ex dictis ſuis receptaculis lente movetur per vaſa lactea, & lymphatica in ſanguinis maſſam, in quam poſtquam copioſa venit, Natura Medicatrix excitat paroxyſmum febrilem ad hanc materiam hoſtilem ſubigendam, humoribus noſtris aſſimilandam, vel per excretoria generalia expellendam, quod reapſe etiam perficit pro parte & pro parte materiem peccantem per ſudores & urinas lateritias expellit totam ex maſſa ſanguinis, unde febris ceſſat, adeſt apyrexia; quia vero materies hoſtilis denuo lente ex receptaculis ſuis movetur in ſanguinem:

Hinc Natura ad febrim ſeu paroxyſmum ciendum irritatur denuo, qui paroxyſmus ſubacta materia hoſtili & ex ſanguine expulſa iterum ceſſat, atque ex hac patula ratione periodi fiunt in infinitum, hinc quoque patet ratio quotidianæ, tertianæ, quartanæ &c.

Indicantur igitur pharmaca contra febres intermittentes ſaburram hærentem in inteſtinis, vaſis lactëis, aut lymphaticis ſanguinem petentem evacuantia, reſolventia, ſubigentia, emendantia, ſolida roborantia, obſtructiones ſolventia, bilem ſupplentia, unde mea methodus maxime convenire videtur cum theoria hanc ſuadente & praxi confirmante; de hac materia pulcher & utilis ſcribi poſſet tractatus, qui datam theoriam deduceret, variorumque in variis febribus circuituum cauſſam ſpecialius aſſignaret.

ſpuria. 2. T. hæc ſpecies noſcitur levi, brevique frigore & longiſſimo ac intenſo calore huic ſuccedente in paroxyſmis; adeſt linguæ ſiccitas,

cepha-

cephalalgia, sudores nulli, vel pauci iique non levantes; typum facile mutat hæc febris, facile in continuam, vel remittentem transit; observavi hanc semel in *venatore* Mesriczensi & saburra valde copiosa primarum viarum & bili depravata, equam pariter ex hac febre laboranten vidi in *Branschau.* P. D.

therapeia, dato sale amaro expuli saburram ex primis viis, curavi venam brachii tundi propter furibundos capitis dolores, ordinavi pulverem compositum ex sale amaro, nitro, & ammoniaco; omni mane & vesperi sumpserat 1. ex aqua drachmas 2. ponderantem; pro potu ordinario bibit infusum tamarindorum, & hinc alleviatus petivit Vindobonam, ubi mortuus est; kinkina omnino inermis est contra hanc febrim.

pleuritica. 3. T. ipse Ill. de *Sauvages* observavit hanc febrim vere tertianam: alternis nempe diebus homo pleuritide laborabat, intermedio die inter paroxysmos nullo tenebatur morbo, hæc febris successive remittens evadebat; sanguis missus fuit in patella pleuriticus. P. A.

therapeia, phlebotomiis iteratis cum interpositis catharticis sanatur hic morbus.

arthritica. 4. T. vide *arthritidem febricosum.*

asthmatica. 5. T. vide *asthma febricosum.*

emetica. 6. T. non rara est febris tertiana emetica, durante paroxysmo torquentur ægri nauseis, vomitibus, cardialgia aut gastrodynia, cessante pyrexia disparent hæc omnia, & cum redeunte redeunt. P.

therapeia, ego hanc febrim semel feliciter meis pulveribus antifebrilibus curavi,

dispuli; ubi vero hi pulveres necdum satis mihi probati erant, infusum tamarindorum larga manu potandum his præstitui per 6. dies, deinde dedi electuarium antifebrile, qua methodo pariter febrim feliciter devici.

diarrhoica. 7. T. vide *diarrhœam febricosam*, *cholerica tertiana* etiam datur.

hysterica. 8. T. hæc tertiana quoque tertio die hysteriæ paroxysmum accersit, adsunt nimirum frigus, oscitationes, cardialgia, nausea, terror, palpitatio, rugitus in abdomine, urina in paroxysmo pallida hyalina, animi dejectio. P.

therapeia, vide *quotidianam hystericam*.

carotica. 9. T. vide *quotidianam carcticam* & *carum febricosum*.

impetiginosa. 10. T. scabies repressa plumbatio aut frigore magno & sicco subin caussavit tertianam, quod ex relatione ægri nosces, semel observavi hanc febrim P.

therapeia, pulvis meus antifebrilis cum floribus sulphuris hic indicatur & decocto hydrolapathi; meum ægrum osorem medicamentorum solo infuso baccarum Coffeæ ustulatarum curavi calido sine omni additamento in frigore febrili sumpto saltem ad 4. cyathos.

ab ingestis. 11. T. pluries febre tertiana nata ab ingestis laboravi; causaverant mihi febrem hanc grana Zeæ adhuc lac continentia, mala persica plura assumpta, pruna briglonienſia, cucumeres crudi, melones, fraga, proboscis bovis, tinca, cancri; semper regularis me habuit hæc febris & vehemens, urinæ erant straminei coloris, appetitus prostratus. P.

therapeia, in croatia contra hanc febrem propinant poculum antimoniale, deinde dant succum absynthii, ego vero sumpsi & aliis suasi feliciter post purgationem ex sale amaro

ro caffée nigrum ad plura vascula in frigore febrili purum calidumque sumendum, quamvis me sæpius solo caffée nigro calidoque in frigore febrili sumpto ad 4. vel 5. cyathos curavi. Medici non deberent tantopere caffée incusare, sed potius famulas increpare has baccas nimium torrentes; sicut enim certum est, quod hæ baccæ parum tostæ balsamicam, & stomachicam dent sorbitionem cruda digerentem, ita expertum habeo in empyreuma has ustas nervis multum nocere, variosque caussare morbos; amygdalæ amaræ tostæ, radix scorzoneræ, secale bonum dant caffée.

hypochondriaca. 12. T. vir bilioso robusti temperamenti ex amissione formosæ & juvenculæ uxoris puerperæ inciderat in hanc febrim quoad typum variam, quæ primo post aliquod tempus regularis devenerat; paroxysmi inceperant cum exiguo frigore, continuarunt cum intenso calore protracti, finiebantur cum pauco sudore; cor palpitabat, ructus & flatus cum tristitia ægrum torquebant, alvus erat plurimum obstipata, appetitus omnino nullus. P.

therapeia, voravit hic kinkinæ sarcinam sub varia forma utpote ipse Apothecarius hic ad angelum album sine ullo effectu bono; sumptis dein aliquot meis pulveribus antifebrilibus in integrum sanitati restitutus est.

epileptica. 13. T. puella decennis quavis die hora 10. patiebatur accessum febris simulque epilepsiæ, quod exemplum excitat Ill. de *Sauvages* ex sepulchreto: fuit igitur quotidiana epileptica A. P.

therapeia, à quibus inquit, paroxysmis libeberata fuit per remedia generalia.

syphilitica. 14. T. noscitur hæc species charactere generis & syphilidis. P.

therapeia, vide *syphilidem.*

hemi-plegica. 15. T. Monialis omni altero die patiebatur febrim cum sopore, resolutione artuum unius lateris, balbutie & oris in oppositum latus tractione, quae omnia cessante febris paroxysmo cessarunt, & redeunte paroxysmo rediverunt. A. P.

therapeia, post catharsin utiliter sumpsit kinkinam.

miliaris. 16. T. fuit potius remittens isthaec febris.

urticata. 17. T. vidi hanc semel in milite; omni altero vesperi veniebat paroxysmus cum exiguo frigore, continuabat cum intenso calore, usque sequens mane, qui calor extrudebat papulas urticatas copiosas in manibus & trunco corporis, rubras, fastigiatas, cum cute intermedia plus, vel minus rubra finito paroxysmo collapsae papulae omnique rubedine omnino disparuerunt, & redeunte denuo in apricum prodiverunt. P.

therapeia, post emeticum datum secta sibi fuit vena brachii, dein kinkinam cum floribus salis ammoniaci sumpsit, & convaluit.

lipyria. 18. T. in cremonensi & Mantuano tractu endemica regnat tertiana nunc simplex, nunc duplex, vere intermittens, quae post tertium, quartumve paroxysmum remittens evadit, & perniciosissimae lipyriae formam inducit; hoc constat ex Dissertatione Pauli de *Valcarengho* de hac febre, constat & mihi ex relatione accurata Domini Generalis *Zikan*, qui litteratissimus Bellidux dictas provincias multis annis incoluit, mihique Iglaviae degens hanc febrim graphice descripserat. P. A.

therapeia, praefatus Dominus Generalis suis militibus feliciter dabat vinum tokainum; *Valcarengho* vero ordinabat kinkinam in vino.

duplex

du-plex. 19. T. hanc cognoſcimus inde, quod paroxyſmi alterni ſibi ſint ſimiles; nimirum paroxyſmus primæ diei ſimilis eſt paroxyſmo tertiæ diei, & dies ſecunda habet paroxyſmum conformem paroxyſmo diei quartæ; eſt igitur febris quotidiana nata ex paroxyſmis duarum tertianarum alternis diebus ſibi ſuccedentibus. P.

therapeia, patet ex præcedentibus.

dupli-cata. 20. T. hæc habet binos paroxyſmos alternis diebus, nullum contra diebus intermediis. P.

therapeia, patet ex præcedentibus.

XI. QUARTANA, eſt febris intermittens, cujus paroxyſmi ſibi ſimiles quarta quavis die abeunt, & revertuntur; inter quoslibet duos paroxyſmos intercedunt duæ dies apyretæ.

legi-tima. 1. Q. hæc noſcitur charactere generis, prehendit biloſos ac melancholicos viros; parcit potiſſimum pueris, & fœminis; ſedes ejus ſeu cauſa videtur eſſe in corrupta bile ejusque circulo turbato & obſtructione ductuum biliferorum. P.

therapeia, ſaltem ego nunquam hanc quartanam kinkina curare potui; ſtitit quidem ſarcina devorata hujus lignei medicamenti febrim poſtliminio crudeliorem redituram, phlegmatiam, auriginem cauſſavit; & ſane multum miror, quod Doctiſſimi Medici relecta hæmaſtatica Cl. *Hales* non deſiverint contra hanc febrim dilaudare hunc noſtra vaſa conſtringentem corticem, atque ita cauſam febris includere, augere; ego meis ægris ſemper feliciter præſcripſi meos pulveres antifebriles, quorum ſubinde, quod ingenue fateor, 30. doſes debuerunt ſumere ad febrim debellandam.

sple-nitica. 2. Q. hanc speciem produnt notabilis tumor, aut durities lienis, aut hepatis, melasicterus, aurigo & pertinacia febris. P.

therapeia, hos ego potare jubeo diutissime decoctum ex speciebus aperitivis, V. radicibus aperientibus, tamarindis, terra foliata tartari & speciebus anti-ictericis, sumunt simul pilulas ex sapone veneto, gummi ammoniaco, extracto cicutæ, & bryoniæ; tandem ipsis præstituo meos pulveres antifebriles cum decocto scrophulariæ.

hyste-rica. 3. Q. vide *tertianam hystericam.*

syphi-litica. 4. Q. vide *tertianam syphiliticam.*

epile-ptica. 5. Q. vide *tertianam epilepticam.*

caro-tica. 6. Q. vide *quotidianam caroticam.*

cata-leptica. 7. Q. Ill. de *Sauvages* observavit in nosocomio Alesiensi in sene milite 1727. quartanam catalepticam imperfectam. P.

therapeia, emeticum datum huic amenti stupidove in apyrexia & semi-cataleptico in paroxysmo profuisse videbatur; ast accedente tertio paroxysmo noctu obiit æger.

nephral-gica. 8. Q. apparebat hæc species sub specie vomitus urinosi & nephralgiæ quarta quavis die recurrentis. *Lemmery.* P. D.

therapeia, patebit ex therapeia nephralgiæ & quartanæ.

arthri-tica. 9. Q. *Musgrave* de arthritide p. 63. describit 2. historias, in quibus sufflamminata febris quartana ope kinkinæ transivit in arthritidem utrique ægro lethalem, & tamen, quod mireris viri celeberrimi pertinaciam, kinkinam non incusavit homicidam horum ægrorum. In

primo

primo casu habuit quartana ægrum syphilide infectum, & in secundo non evacuato ægro pertinax Medicus scripsit kinkinam; si primo ægro scripsisset mercurialia, & alteri sal ammoniacum cum amaro & chamæpytide, servasset indubie ambos: vide locum citatum; hæc igitur non fuit distincta species quartanæ sed symptoma quartanæ ob kinkinam præpostere datam.

scorbutica. 10. Q. C. Piso hanc observavit, cujus signa sunt signa scorbuti. P. C.

therapeia, commendatur potio ex seminibus heliotropii & hyperici in aqua cardui benedicti vel sambuci.

infantum. 11. Q. tenelli subin infantes quartana laborant, fors verminosa, ut semel observavi. P.

therapeia, infanti, quem in cura habui, feliciter scripsi electuarium ex rheo, radice valerianæ, floribus salis ammoniaci & syrupo cichorei cum rheo.

metastatica. 12. Q. adolescens obnoxius erat pluribus annis quartanæ, quæ accedente ophthalmia evanescebat, & evanescente ophthalmia denuo redibat, quod toties iteratum fuit. P.

therapeia, hic indicatur pulvis meus sine sulphure antimonii aurato cum floribus sulphuris; experiare dein & kinkinam.

duplex. 13. Q. intelligitur ex *tertiana duplice*.

triplex. 14. Q. hæc quotidianæ instar singulis diebus paroxysmo agitat ægrum, ast primus 4to, secundus quinto, tertius sexto æqualis est. P.

duplicata. 15. Q. hæc importat quarto quovis die duos accessus, nullos contra diebus intermediis. P.

therapeia, harum duarum specierum patet ex præcedentibus.

tripli-cata. 16. Q. D. *Teou* passus est febrim quartanam per 6. menses, quæ qualibet quarta die tres paroxysmos sibi inferebat, & intermediis duabus diebus vixit apyretus; primus porro paroxysmus diei primæ respondebat primo paroxysmo diei quartæ, secundus secundo, tertius tertio, & sic in reliquis circuitibus. P.

therapeia, D. *Teou* curatus est sequenti opiata: ℞. kinkinæ pulveratæ drachmas 12. salis absynthii, ammoniaci & tamarisci aa drachmas duas cum sufficienti quantitate syrupi capillorum veneris fiat opiata, sumat omni mane & vesperi bolum 1. in apyrexia.

XXII. ERRATICA, hæc febris distinguitur ab aliis generibus per accessus similes pluribus diebus ab invicem distantes quam duobus, nec proinde ad priora genera referri potest.

quin-tana. 1. E. noscitur hæc per accessus omni quinta die revertentes sibi similes, seu noscitur per hoc, quod inter quoslibet duos sibi succedentes paroxysmos tres apyretæ intercedant dies; talis febris quoque datur *septana*, *octana*, *nonana*, *decimana*, prout nimirum accessus dies apyretos interfluere sinunt 5. 6. 7. 8. P.

therapeia, patet ex therapeia *tertianæ* & *quartanæ*.

CLASSIS XIII. SYNOPSIS.

VESANIAE.

Character classis: est morbus mentis seu error in imaginatione, appetitu, judicio, vel memoria.

ORDO I. HALLUCINATIONES, imaginationes deceptivæ ex errore organi, aut mentis natæ.

I. VERTIGO, est apparens objectorum vacillatio, nutatio, aut gyratio.

II. SUFFUSIO, objectorum, quæ extra nos non sunt visio.

III. DIPLOPIA, hallucinatio, qua idem & unicum objectum duplicatum, vel multiplicatum apparet.

IV. SYRIGMUS, auditio seu perceptio imaginaria soni, cujus nullum est extra aures principium.

V. HYPOCHONDRIASIS, cognoscimus hypochondriacos ex imaginatione vitiata, quapropter ad minutias morbum suum explicant, nec cessare norunt, incurabilem declarant, vel brevi lethalem ob levia symptomata, puta borborygmos, ructus, palpitationes, tremorem præcordiorum, subsultus, ephialtem, stuporem artuum; *hypochondriaci hallucinantur circa propriam valetudinem ex nimio sui amore, salvo ratiocinio de reliquis.*

VI.

VI. SOMNAMBULISMUS, est hallucinatio, qua somniantes surgunt, ambulant, seque variis exponunt periculis.

ORDO II. MOROSITATES, cupiditates seu appetitus, vel aversationes, depravatæ.

VII. PICA, alimentorum inassuetorum seu insolitorum corporum appetitus cum assuetorum aversatione.

VIII. BULIMIA, appetitus esculentorum copiæ majoris, quam quæ digeri possit.

IX. POLYDIPSIA, appetitus majoris solito copiæ potulentorum.

X. ANTIPATHIA, quorundam objectorum tanta aversatio, quod ex eorum visu, vel olfactu homo alteretur, symptomata varia patiatur eaque subinde sat gravia.

XI. NOSTALGIA, patriæ, parentum, affiniumve tanta cupiditas, quod hac non expleta homo in gravia incidat mala, tædio omnium afficiatur, hectica febricula consumatur; anima quasi in corpus non agit, obtuse ab hujus plagis afficiatur, conservationem corporis negligat; carent hi omni appetitu, imo vix conspectus formosæ virginis hos movet, excitat.

XII. PANOPHOBIA, summus pavor inter dormiendum sine causa evidenti.

XIII. SATYRIASIS, est effrænis impudensque veneris cupiditas cum libidinosa penis tentigine.

XIV. NYMPHOMANIA, est effrænis in fœminis veneris cupiditas.

XV. TARANTISMUS, est effrænis choreas agendi saltandique cupiditas.

XVI. HYDROPHOBIA, est effrænis potulentorum aversatio, sæpius à morsu animalis rabidi nata.

XVII. RABIES, est effrænis cupiditas mordendi omnes obvios sine hydrophobia; morbus observatus apud gallo-provinciales in lupis & canibus: vide Dissert. de Rabie Ill. de *Sauvages*.

ORDO III. DELIRIA, errores mentis in judicio à cerebri vitio plerumque oriundi.

XVIII. PARAPHROSYNE, delirium fugax à veneno, aut alio morbo dependens.

XIX. AMENTIA, delirium universale seu de omnibus mite, sine furore & audacia cum morbo diuturno.

XX. MELANCHOLIA, delirium particulare seu de uno objecto mite, cum mœrore, solitudinis amore, ac morbo diuturno.

XXI. DÆMONOMANIA, delirium melancholicum quod vulgo diaboli potentiæ tribuitur.

XXII. MANIA, delirium universale, cum furore, audacia & morbo diuturno apyreto.

ORDO IV. VESANIÆ ANOMALÆ, prioribus morbis affines vesaniæ.

XXIII. AMNESIA, est omnis memoriæ feriatio.

XXIV. AGRYPNIA, est pervigilium immodicum, continuum.

ORDO

ORDO I. HALLUCINATIONES, imaginationes deceptivæ ex errore organi, vel mentis natæ.

I. VERTIGO, eſt hallucinatio, qua objecta licet quieſcentia è loco moveri, nutare, vel in gyrum verſari nobis videntur, ipſeque æger quandoque ſibi nutare videtur, dicta phœnomena etiam clauſis oculis plerique patiuntur.

plethorica. 1. V. cognoſcitur hæc ſpecies charactere generis & ſignis plethoræ. B. R.

therapeia, reſtituantur fluxus ſanguinei ſuppreſſi, vena ſecetur pro indicatione ſemel, vel pluries, alvus purgetur electuario lenitivo; tenuem dicta diætam, & in potum aquam, vel limonadam præſtitue cum emulſionibus nitroſis; his factis potes roborare vaſa oculorum aqua ſalviæ, betonicæ, valerianæ, rutæ, aut aquis chalybeatis exterius admotis, & interne eadem dare ſub varia forma; cavendum eſt exercitium oculorum, animi pathemata, inſolatio, pronatio, & purgantia draſtica.

ſtomachica. 2. V. cognoſcimus hanc vertiginem ex prægreſſa ingluvie, potatione, gaſtrodynia ſaburrali, nauſea, vomitione, lingua ſordida, oris pravo ſapore &c. hæc eſt frequentiſſima vertigo. B. R.

therapeia, dentur ſalia media, moveatur vomitus tartaro ſtibiato; excuſſa dein ſaburra præſtituentur ſtomachica, & diæta ſtricta; chalybeata cum amaris & adſtringentibus ſæpius ſunt neceſſaria.

fluxua-

fluxua-lis. 3. V. nimios fluxus perſæpe ſequitur vertigo, præſertim ſeminis, quæ ſpecies ex fluxibus patet & narratione ægri. B.

therapeia, curatur hoc malum ſuppreſſione fluxuum & medicamentis analepticis, cibisque replentibus eupeptis.

nervo-ſa. 4. V. hyſtericas mulieres, hypochondriacos viros, melancholicos, epilepticos hæc infeſtat vertigo, ex quorum ſignis noſcitur. B. R.

therapeia, conſule his juſcula & decocta leviter aperientia, analeptica, balnea, aquas ferratas, lac ejusque ſerum, chamomillam, mentham, valerianam, ſcrophulariam, ſuccinum, folia aurantiorum, rheum, variaque antihyſterica; dicta kinkinam, vitam ruſticam, moderatas commotiones corporis & animi exhilarationes; adponuntur antihyſterica temporibus, cervici, vel carpis; opium interne datum ſubin miracula fecit.

fugax. 5. V. hanc patimur ex motu verticoſo corporis noſtri, ex præcipitio deorſum tuentes, videntes corpus ut titionem in gyrum agi &c. B.

therapeia, poſcit vitationem & fugam cauſarum hanc vertiginem cauſſantium.

plaga-ria. 6. V. nihil frequentius hac vertigine; nam ex lapſu, ictu, contuſione, vulnere, fractura capitis præſto adeſt vertigo, quæ cuique ex cauſſis prægreſſis ultro patet: vide *plagas*.

vene-nialis. 7. V. excitant vertiginem aſſumpta, lolium temulentum, opium, crocus, fumus lithanthracum, calcis; vapores minerarum, gas ſylveſtre ex vino fermentante vel cerere exhalans, tabacum, coriariæ folia, hyoſcyami & innumera alia. D.

therapeia, cauſæ excitantes hanc vertiginem removeri debent, venenum intus aſ-

ſum-

sumptum emetico excuti, quodlibet venenum suis impugnari specificis, quæ aliunde intelligi possunt.

vermi-nosa. 8. V. vermes in sinubus nasalibus latentes pertinaces excitant vertigines: vide *sternutationem verminosam*; excitat vertiginem pariter in sinu cerebri collecta pituita, ut Cl. *Morgagni* invenit in decem vertiginosis. D.

syphi-litica. 9. V. facile noscimus hanc vertiginem ex signis syphilidis præsentis: vide *syphilidem*.

II. SUFFUSIO, est genus morbi imaginarii, cujus præcipuum symptoma est hallucinatio visus circa objecta videntis corpora, quorum prototypus extra oculos non existit; suffusio repræsentat corpora, quæ non sunt, & vertigo motum corporum, quo actu non aguntur.

centra-lis. 1. S. dum arteria centralis in medio nervi optici decurrens nimium vibrat, turget, vel sanguis in eadem retragade movetur, apparet nobis musca ante oculos, quæ non adest; quia dicta arteria non est organum visus.

myodes. 2. S. hæc suffussio muscam, vespam, crabronem, simileque aliud insectum in aëre volitans præ oculis nobis repræsentat; oritur hæc suffusio à gutta sanguinis in- vel ante retinam minima distantia effusa. D.

therapeia, indicantur venæ sectiones, lenia carthartica, flores sambuci & arnicæ cum nitro intus sumpti; oculo apponuntur sacculi ex dictis floribus; quidam laudant lotionem oculi aqua frigida mane & vesperi factam; hæmorrhagiam narium provocant

hemor-

hæmorrhoides irritant; dum vero omnibus tentatis gutta ſanguinis diſſipari nequit, commendo his perſpicilla maxime convexa.

reticularis, 3. S. in hac ſpecie umbras ramoſas, tenues, invicem connexas inſtar telæ aranearum ſibi videntur videre ægri in diaſtole arteriæ viſibiles, & in ſyſtole diſparentes, oritur hæc ſuffuſio ab arteriolis retinam perreptantibus, hæcque ſuffuſio eſt fugax, alia contra eſt permanens quæ à ſanguine per errorem loci in vaſa ſeroſa, vel lymphatica devio naſcitur; vide ſpeciem præcedentem.

ſcintillans. 4. S. hi ſuffuſi videntur ſibi videre radios, coruſcationes, vel ſcintillas cadentes inſtar pluviæ aureæ.

a. radians. videmus nobis videre objectum lucens radiis prælongis cinctum, dum hac ſuffuſione afficimur, quam cauſant lachrymæ, epiphora, ophthalmia humida, myopia, radii nimirum in lachrimis flectuntur prius quam corneam attingunt.

therapeia, hæc petenda ex therapeia morborum dictorum, & lachrymæ abſtergendæ ſunt.

b. corruſcans. dependet hæc varietas ab ictu, vel preſſione oculi, à cephalalgia, vertigine, phrenitide, epilepſia, emunctione narium, ſternutatione, &c. videntur nimirum corruſcante ſuffuſione laborantes ſibi videre lineas lucidas, igneas, tremulas, ſeſe interſecantes angulis acutis; hanc corruſcationem oriri putat Ill. de *Sauvages* à ſpiritibus nerveis materiam electricam continentibus præſertim in canali *Petitiano* congregatis.

c. danaës, permanens eſt hæc ſuffuſio ſcintillans, qua laborantes ſcintillas lucidas non volitare, ſed lentiſſime delabi ſibi videntur videre, cujus

phœnomeni cauſſa ſunt, guttulæ minimæ ex poris corneæ exſtillantes ad hanc lubricandam, quæ guttulæ radios varie inflectunt antequam corneam attingant; unde hæ ſcintillæ, & quidem verticaliter cadentes, quia guttæ dictæ gravitate delabuntur; ſub uſu extracti hyoſcyami albi ſæpius accidit hæc ſuffuſio.

therapeia, minuere oportet ſenſibilitatem retinæ.

colorans. 5S. ea eſt, quæ objecta alienis coloribus infuſcat, tingit, quod facit in retina cruor dilutus pellucidus omnia rubro colore tingens, ſicut priſma rubrum, vivida ſolis lux, nix in umbra pini ſplendente ſirio videtur cærulea, &c. B.

Datur ſuffuſio *metamorphoſis*, *dimidians*, *nutans*, quæ phœnomena potius ad opticam ſpectant, quum vix morbi dici poſſint.

III. DIPLOPIA, eſt hallucinatio, qua affecti idem objectum geminatum, aut multiplicatum videntur ſibi videre.

Hujus ſpecies vel varietates ſunt: *diplopia febrilis*, *ſpaſmodica*, *paralytica*, *catarrhoſa*, *remotorum*, *ex contuſione oculi*, *terrore*, *temulentia*; lens vitrea multiplicat objecta in ratione planorum convexitatis ſuæ radiis oppoſitæ inductorum; aſt hæc phænomena optica morborum alibi dictorum ſymptomata relinquo.

IV. SYRIGMUS, eſt error imaginationis ſonos, qui extra aurem non ſunt, ſibi repræſentantis à commotione vibratoria organorum acouſtico-

rum

rum per principia in aure latentia natos.

ab evacuatione. 1. S. fames, morbi corpus ex haurientes, quicunque fluxus, lipothymiæ caussant hunc syrigmum, cujus causa immediata est motus retrogradus sanguinis in vasculis labyrinthi. B.

therapeia, replentia, analeptica, tonica, roborantia, fluxus sistentia indicantur.

criticus. 2. S. syrigmus in ardente febre cum visus caligine & narium gravitate delirium portendit, tinnitus hæmorrhagiam prænunciat narium.

plethoricus. 3. S. noscimus hanc speciem signis plethoræ præcedentis, vel ex anarrhopia sanguinis, quæ in verecundia, apoplexia accidit. B.

therapeia, vide *plethoram*.

sibilus. 4. S. sibilum producit aër externus in tympanum per angustatam tubam Eustachii influens, vel internus effluens.

susurrus. 5. S. est sonus in aure adeo frequenter repetitus, ut rotæ, vel curriculi strepitum referat, estque hic gravis sonus; datur per intervalla *exacerbans* synchronus cordis pulsationibus, datur alius susurrus *continuus*; primi caussa esse videtur affrictus undæ sanguinis majoris intra vasa labyrinthi projectæ; alterius ratio est serum, pus, mucus intra tympanum, labyrinthum collecta, vel in meatum auditorium varia illapsa ut aqua, vermes, insecta; obturatio meatus etiam susurrum infert, & oscitatio.

therapeia, in sublatione caussæ habetur.

cephalalgicus. 6. S. hicce syrigmus accidit in gravitate capitis aut dolore interno cum obscuritate auditus, quandoque cum vertigine, unde metus surdi-

ditatis, epilepsiæ, apoplexiæ, vel spes criseos morbi per parotides, hæmorrhagiam. D.

nervosus. 7. S. sensiles, hypochondriaci, hystericæ & melancholici sæpe queruntur syrigmum: vide morbos nominatos. B. R.

catarrhalis. 8. S. frigus sæpe adiapneustiam caussando inducit syrigmum.

therapeia, laudantur sudorifera, sternutatoria, suffitus aromatici; immituntur auriculæ ex gossypio aqua Reginæ, moschus, essentia castorei, oleum rutæ & succini, succus porri, cæpæ, aqua vitæ, &c.

ab oxycœa. 9. S. ab exquisitiore organi auditus sensu nascitur quandoque syrigmus, quam speciem noscimus ex temperamento, morbis nervorum, organi siccitate, tensione, sensibilitate, agrypnia, ictu, otalgia. &c. D.

therapeia, balnea laudantur, emollientia, hypnotica.

vertiginosus. 10. S. syrigmus sæpius est comes vertiginis, in qua videntur ægro verba prodire ab opposita parte illi, ex qua revera prodeunt.

bombus. 11. S. ordinario prodit ab aucta circulatione, indeque majore impulsione sanguinis in canalem tortuosum caroticum; fors & vesica mucosa aërem continens sita in tympano, vel meatu auditorio rupta ab aëre per calorem loci magis & magis rarefacto facit bombum, tenditur enim talis bulla sicut in pasta panis fermentante eo usque, donec rupta bombum edat.

therapeia, si ex febre seu aucta circulatione oritur, curatur ut febris; dum vero muco originem debere videtur, cathartica petit, & suffitus aromaticos, tum sudorifera.

V. HYPOCHONDRIASIS, eſt delirium circa propriam valetudinem, natum ex philautia, ſalvo ratiocinio de reliquis, delirant & deſperant de ſua valetudine recuperanda ob ructus, borborygmos, palpitationes, tremorem præcordiorum, fugaces vertigines, flatulentiam &c. hinc hi perſuaſi fatum lethale ſibi imminere omnia ſymptomata & minimas mutationes in corpore ſuo ſcrupuloſe obſervant narrant & deſcribunt Medicis, ſuisque querelis alios mox & alios defatigant, ingenio cæterum & appetitu pollentes.

bilioſa. 1. H. cognoſcitur hæc ſpecies cephalalgia gravativa, vertigine, ſyrigmo, dyſpnœa, palpitatione, doloribus artuum, nephralgia, cardialgia, bilioſa colica, gaſtrodynia, oris amarore, obſtipatione, triſtitia & moroſitate ad audaciam uſque increſcente; hi ſunt ſicci, macri, citius reliquis hypochondriacis petulantes, calidi ex pulſu veloci. L.

therapeia, proſunt his phlebotomiæ, ſerum lactis, lactuca, endivia, taraxacum, emulſiones, ranæ, balnea, aquæ ſelteranæ, matrimonium, animi exhilarationes, victus mollis.

ſangui-nea. 2. H. noſcitur ſignis plethoræ hæc ſpecies ſat rara. L.

therapeia, minue plethoram & rigiditatem vaſorum balneis, pediluviis, potu theiformi, victu humectante, viſcera deobſtrue ſaponatis & ſero lactis; nitrum cum ſuccino & cinnabari laudatur; vita ruſtica, labor ruſticus

cus & formosa uxor hanc hypochondriasin cum diæta stricta sanant.

melancholica. 3. H. hi sunt frigidi & sicci; digestiones flatuosæ, colica, ructus, obstipatio hos vexant, sanguinem habent crassum, spissum; mens anxia & tristis, mores severi, ingenium acre, ætas virilis denotant hanc frequentissimam speciem. L.

therapeia, lac, serum lactis, emulsiones, balnea, ranæ, hordeum, panicum, decoctum aperitivum, gelatinæ, camphora cum nitro & saccharo lactis, chamomilla, floribus rhœados & exercitia corporis cum formosa uxore his prosunt.

pituitosa. 4. H. noscimus hanc speciem charactere generis, & signis temperamenti phlegmatici; frigidi hi sunt & humidi obstructionibusque viscerum laborant. L.

therapeia, ordina his itinera, equitationes, navigationes, venationes, musicos concentus, aquas sulphureas, ferratas, rheum, chamomillam & stomachica cum solventibus viscerum obstructiones.

symptomatica. 5. H. plurimi morbi chronici conjiciunt sua subjecta in hypochondriasin chronicam, quibus curatis plerumque etiam hypochondriasis sponte recedit.

hysterica. 6. H. cognoscitur hæc species ex signis hypochondriaseos, & hysteriæ conjunctis. L.

therapeia, indicantur lac, equitatio, aquæ ferratæ, rheum, chamomilla, & kinkina cum antihystericis, vide speciem *quartam*.

algida. 7. H. hi perpetuo frigent in hyeme & æstate; hæc species exiguo mortis timore stipata est; morbus pertinacissimus est. L.

therapeia, prosunt his lac, balnea subfrigida, juscula emollientia, equitatio, & successiva vestium imminutio.

VI. SOM-

VI. SOMNAMBULISMUS, est dormientium hallucinatio, somniantes nempe ob imaginationem vividissimam sopitis somno sensibus motus musculares exercent, surgunt è lecto, varüs periculis sese exponunt, tecta scandunt, iter suscipiunt.

vulgaris. 1. S. hac specie homo laborans somnambulus sopore excitabili detinetur; horum alii lecto non surgunt, sed in eodem solummodo sese movent, loquuntur, ensem stringunt, sclopetum explodunt; alii contra & surgunt, iter suscipiunt, periculis sese exponunt; ante 5. annos ipse ante primam horam noctis surrexi somnambulus; vicinum cubile intravi, in eodem fenestram aperui, per quam aspexi, an revera fures cellam intrent per portam ejusdem (somnium etenim meum fuit vividissimum, quod fures actu intrent cellare meum) clausa fenestra redivi, impingens tibia ad spondam lecti excitatus sum.

therapeia, *præservativa*, sobria cœna, levia tegumenta lodices dictæ, decubitus lateralis capite elevato, abstinentia à studio vespertino & opiatis; *curativa*, electrisatio profuit repetita in sene somnambulo, verbera prosunt, cupa aqua plena lecto admota, ut surgens balneo excitetur; fenestræ sint provisæ cancellis ferreis, ne se præcipites dare possint, quod sæpius factum est.

catalepticus. 2. S. hæc species cum paroxysmo cataleptico incipit, & cum illo terminatur, sopore sunt obruti, inexcitabiles, ambulant, gesticulant, mussitant, umbram suam fugiunt, obviis irascuntur, in eosque insiliunt. R.

therapeia, vita rustica, animi recreationes, peregrinationes prosunt, & remotio ab objecto, quod in illis excitaverat hunc morbum.

ORDO II. MOROSITATES, *cupiditates, vel aversationes depravatæ.*

VII. PICA, est alimentorum inassuetorum, vel rerum indigestibilium appetitus cum assuetorum aversatione.

infantilis. 1. P. infantes trimi, quadrimi, aut quinquimi cacochymi sæpius humum, calcem, cæmentum vorant, quæ ex relatione rescimus.

therapeia, præscribas his rheum, sennam, antacida & stomachica cum martialibus.

chlorosantium. 2. P. puellæ chloroticæ varia subin appetunt & vorant insolita: ut aromata, calcem, corium, linteum, fuliginem; meus parens olim habuit famulam, quæ noctu furabatur carbones ex officina ferraria, & nigris his ferculis summopere reficiebatur: vide *chlorosin.*

malacia. 3. P. fœminæ gravidæ & effeminati viri, delicate educati laborant malacia; hi absurda non appetunt, sed inassueta eaque omni momento alia, & hæc est differentia hujus speciei- L.

therapeia, moderate sumpatum rubrum vinum & confectio alkermes temperabat malaciam in mea uxore, valent hic & remedia moralia.

antiscorbuticorum. 4. P. hi appetunt medicamina sibi convenientia, seu acrimoniam determinatam humorum suorum corrigentia, sic scorbutici appetunt perdite acida, uvas avide exspectant obstructionibus viscerum laborantes, acute febricitantes aquam gelidam, pallidæ virgines & phlegmatici

tici haleces, cerasa primas veris lætitias anxie præstolantur multi; putrida febre pessimi moris laborans Reverendus Dominus *Sadil* Polnæ prima appetivit cum tremore cerasa, quibus obtentis velut nectare reficiebatur, convaluit.

therapeia, consistit in concessione & expletione desideratorum.

voluntaria. 5. P. certis insolitis cibis assuescimus successive ita, quod hos dein anxie appetamus; ita *Hottentoti* totis diebus vorant proprios pediculos, alii comedunt locustas; excrementa propria quidam in deliciis habuerunt; noveram puellam, quæ stercora equina diphtongis præferebat. L.

therapeia, stratagemate utendum est ad hos absurdos appetitus tollendos; insolitis nimirum ferculis clam amara miscere debemus, aloes optime serviet pro hac mixtura, vel scordium.

simulata. 6. P. histriones ad munera à spectatoribus obtinenda, extorquenda vorant silices, cultros, scyphos &c. fuit hic Iglaviæ circulator ante aliquot annos lithophagus, silices nucis juglandis maguitudine deglutiebat ex mea propria manu, distincte audivi resonantes deglutitos silices percutiendo histrionis hujus epigastrium mea manu in ventriculo; voracissimus hic histrio evomebat iterum silices excitato vomitu digitis faucibus profunde immissis.

VIII. BULIMIA, est appetitus majoris alimentorum digestibilium & solitorum copiæ, quam quæ à viribus ventriculi digeri potest.

canina. 1. B. noſcimus hanc bulimiam per magnam ingeſtionem ciborum & indigeſtorum revomitionem quæ pendet ab irritabilitate ſtomachi & acrimonia ſuccorum gaſtricorum B.

therapeia, laudantur alkalina, aquæ ſelteranæ, aloe, theriaca, vinum meracum, & rheum; *Riverius* ambram his præſcripſit.

cardialgica. 2. B. hi intenſa cupiditate ciborum laborant; ubi vero parum aſſumpſerunt, ſatiati faſtidio, & lipothymiis torquentur; hanc bulimiam ſæpius vidi in hyſtericis, & chloroticis.

therapeia, ego meis ægris ſuaſi omnia gelida ut ſumant, dedi eisdem confectionem alkermes & theriacam andromachi, morbum ſimul primarium impugnavi indicatis.

verminoſa. 3. B. facile noſcitur hæc frequens in infantibus bulimiæ ſpecies ſignis vermium.

therapeia, vermes oportet impugnare anthelminticis ſæpius jam dictis; oleum juglandum quovis mane ſumptum ad uncias IV. necavit tæniam.

eſurigo. 4. B. hac ſpecie famis laborantes duplum imo triplum conſuetæ ciborum copiæ ſumunt & digerunt, quod accidit gravidis, guloſis, vegetis, exercitatis adoleſcentibus, venatoribus, ganeonibus, militibus fame exinanitis: Ill. de *Sauvages* ab hemitritæo reconvaleſcens per menſem laboravit hac bulimia moſchum redolens. L.

addephagia. 5. B. infantes addephagia ſeu voracitate laborant quadrimi cum atrophia, phyſconia, flacciditate carnium, rachitide, aut vermibus. L.

therapeia, vide ſpeciem *tertiam bulimiæ, rachitidem, phyſconiam* & *atrophiam.*

con-

convul-sorum. 6.B. obſervata eſt hæc bulimia in convulſione epidemica Brandeburgenſi 1741. vidit hanc præterea *Williſius*, *Buddæus* & *Sennertus*. D.

therapeia, patebit ex ſpaſmis & prædictis ſpeciebus.

ab acidis. 7.B. cognoſcitur hæc aciditate oris, vomitione acida; ſitis carentia, gaſtrodynia, temperamento atrabiliario; elixir vitrioli minſychti, vina acida cauſſant quoque hanc bulimiam.

therapeia, curatur alkalinis, abſorbentibus, datur inſuper bulimia febricoſa.

IX. POLYDIPSIA, eſt potulentorum appetitus immodicus.

febrilis. 1. P. noſcitur hæc facillime ſignis febris, quæ oritur à concentratione principiorum ſalinorum, eorumque copia aucta juxta experimenta *Langriſch*.

therapeia, indicantur aquoſa, acida, emulſiones, decocta varia, nitrum, ceraſa, rubus idæus.

hydropica. 2. P. noſcitur ſignis hydropum, & oritur ab acrimonia, corruptisve aquis ſtagnantibus, hincque nata febricula hectica. C.

therapeia, oportet viriliter ſufferre hanc ſitim, & eludere, mitigare taleolo citrei pomi in lingua ſervato &c.

fluxualis. 3. P. fluxus plerosque comitatur, aut ſequitur polydipſia ſponte patens: vide *fluxus*.

venenialis. 4. P. venena acria aſſumpta excitant polydipſiam, & ſalia media, tum alkalina.

therapeia, proſunt expulſio veneni, tum ingurgiatio olei, lactis, ſeri lactis, mucilaginoſorum & liquorum veneno antidotorum.

X. ANTIPATHIA, est aversatio quorundam objectorum tanta, quod homo ex eorum visu, odoratu, auditu &c: gravia symptomata patiatur.

XI. NOSTALGIA, est desiderium videndi parentes, cognatos, solumque natale adeundi adeo ardens, ut hac sola anhelatione occupati penitus langueant; horumque animæ commercium cum corpore ferme sublatum sit; unde languent omnes sensus & appetitus alii; hectica febris hos miseros consumit & ad lethum ducit, si adeundi patriam, cognatos copia denegetur; olim in Croatia *Crisii* laboravi hoc malo cum apositia, & obstipatione, intumueram ex anasarca pervigil & debilis; redux ad patriam sine omni pharmaco convalui; desideramus varia ardentissime.

simplex. 1. N. hæc species nulli gravi morbo accedit aut succedit, licet diversa symptomata inferat; patriotæ mei *Carnioli* innatum sibi hunc morbum patiuntur plerique patria exeuntes, præsertim vero milites; occasio, vel ad minus augmentum hujus morositatis videtur esse educatio juventutis Carniolæ; ego puer persuasus fui à meis manuductoribus, omnes homines extra Carnioliam esse meros barbaros, sicarios, crudeles, truces, immisericordes, & vera monstra; præterea Carnioli quasdam contilenas sat inepta melodia ab incu-

incunabulis cantant, quæ felicitates, & prærogativas Carnioliæ dilaudant, simulque vituperant omnes reliquas provincias & gentes, harum cantilenarum jam sum oblitus.

therapeia, concessio adeundi patriam, licet ad breve tempus, est præsentaneum remedium, setaceum ad nucham ductum quandoque dispulit hanc vesaniam; quamvis moralia remedia parum prosunt, hos tamen quandoque patria lingua alloquens illico excitavi, & exigua eloquentia liberavi fatuo desiderio; supremus princeps deberet educationem carniolorum modificare, cantilenas dictas lege proscribere, & fierent carnioli egregii milites. Mira res! ad venerem licet proni juvenes carnioli, hac vesania correpti carent ejusdem stimulis.

complicata. 2. N. hæc species sequitur, vel comitatur morbos varios graves typhum, tritæophyam &c:

therapeia, evacuationes his nocent omnes, kinkina cum roborantibus, cardiacis & certa promissione, quod curato morbo libere sint ituri ad patriam, curat hunc morbum cum complicibus; quin aliquando accepta libertate repetendi patriam illico sese proripiunt ad iter, morbumque, ut ita dicam projiciunt.

simulata. 3. N. simulant milites nostalgiam, variosque alios morbos ad effugienda exercitia. & conflictus militares, qui dolus facile detegitur pulsus robore, æqualitate; colore sano, aversatione diætæ tenuis & setaceorum. Dant Chirurgi his pulverem quotidie sæpius sumendum compositum ex aloë, chamaipyti & absynthio, quam medicinam aversantes milites ipsimet petunt dimitti ex hospitali ad suam centuriam.

XII. PA-

XII. PANOPHOBIA est summus pavor inter dormiendum sine causa evidenti ortus; clamant hi, gemunt, tremunt, sudant; hoc genus non multum differt ab ephialte.

vermi-nosa. 1. P. noscitur hæc signis vermium, vermes reptantes in primis viis, vel saburra horum somnia terrifica excitare possunt. A.

therapeia, indicantur anthelmintica cum rheo.

nervo-sa. 2. P. hystericæ mulieres & hypochondriaci viri lethum sibi imminere arbitrantes quibusvis insolitis maxime moventur, metum panicum incurrunt, lipothymiam, palpitationem, &c: patiuntur; caussa hujus symptomatis est sensibilitas, & teneritudo nervovorum cum philautia.

phron-tis. 3. P. ægri sunt inquieti, verentur omnia, fugiunt cœtus & omnia exhilarantia, obscuritatem amant, timent levissimum attactum corporis, spinam præcordlis sibi infixam quidam queruntur, mortuos sibi videre videntur, ast hæc species potius ad melancholiam spectat.

à ra-bie. 4. P. latens virus rabiosum metum panicum & pavorem in omnibus & circa omnia inducit, priusquam erumpit in rabiem, vel hydrophobiam: vide *hydrophobiam*, *rabiem*.

XIII. SATYRIASIS, est morbus proprius viris, cujus præcipuum symptomata est effrænis impudensque veneris cupiditas cum libidinosa penis tentigine; priapismus caret cupiditate libidinosa.

acuta. 1. S. est satyriasis coitu inexplebilis cum convulsionibus universalibus & inflammatione genitalium: vide *Aretæum* cap. 12. libro 2. A.

therapeia, purgantia lenia, vel emetica caute præscribantur, dein hypnotica; neotericis camphora interne & externe merito laudatur cum phlebotomiis: vide *priapismum*.

gonorrhoica. 2. S. gonorrhœa virulenta sæpe habet satyriasim junctam, cujus signis noscitur, vide *gonorrhœam syphiliticam*.

hydrophobica. 3. S. satyriasis est etiam symptoma hydrophobiæ, unde cognoscitur hæc species: vide *hydrophobiam*.

neogamorum. 4. S. multi neogami laborant satyriasi, & plures menses quolibet nycthemero 4. aut pluries coeunt spermaque fundunt, sub cujus specie emulgent succos nutritios omnes, hinc macilenti, debiles, tremuli, hebetes, frigidi omnibusque sensibus languentes fiunt, & demum in tabem dorsalem incidunt.

therapeia, hos opportet per aliquot septimanas ab uxore sejungere, & cibis eupeptis lacteve bene nutrire: vide *tabem dorsalem*.

XIV. NYMPHOMANIA, hujus generis character est effræne, audax & impudens in fœminis veneris desiderium.

salacitas. 1. N. salaces noscimus fœminas & puellas ex temperamento harum calido, fervido, nervoso, spermatico & humorum acrimonia; virgines puberes lectionibus lascivis, cantilenis fescenninis, adolescentum illecebris pellectæ, sub legibus severis matris aut in claustris viventes, manustrupationi assuetæ, corona

rona amasiorum cinctæ, salaces sunt; limis & fugitivis oculis, profondis suspiriis ductis conspiciunt hæ mares, colorem faciei suæ mutant frequenter; arteria harum pulsat inæqualiter, inordinate, mugit abdomen, urinam demittit vesica, fundit vagina lympham prostatarum, tremunt artus, pallent labia, os fundit salivam; oscitant anhelantes, deposito pudore sollicitant blanditiis mares ad coitum. L.

therapeia, optima medicina maritus robustus, ubi vero mihi non licet hanc efficacissimam medicinam præscribere, ordino minus efficacia: nitrum, emulsiones, camphoram, nymphæam, portulacam, rutam, lenia purgantia, phlebotomiam, labores duros, acetum lithargyrii externe utiliter apponitur.

furibunda. 2. N. hæ nymphomaniacæ deposito omni pudore quosquos obvios ad venerem sollicitant, pudenda etiam denudant, & coitum recusantes dictis, pugnis impetunt; novi matronam Iglaviæ, quæ recurrente tali nymphomania laboravit. C.

therapeia, camphoram in aceto vini experiri opportet & lactucam cum evacuationibus indicatis.

metritica. 3. N. metritidem subin comitatur nymphomania, quæ ex signis metritidis & charactere nymphomaniæ patet, duas jam tractandas habui matronas decumbentes ex metritide nymphomaniacas. A.

therapeia, curatur ut *metritis.*

pruriginosa. 4. N. noscimus hanc speciem ex pruritu vulvæ, herpeteque hujus partes occupante, scalptum imperante. L.

therapeia, vide *herpetem.*

XV. TA.

XV. TARANTISMUS, hic morbus ſcribitur in Apulia eſſe endemius, cujus præcipuum ſymptoma eſt inexplicabilis ſaltandi, choreas agendi cupiditas; à tarantulæ morſu excitari hunc morbum judicat Baglivus, quod Ill. *Serao* & experimenta Romana inficiantur.

apulus. 1. T. hæc ſpecies in Apulia endemia quolibet anno recurrens cum paroxyſmis acutis, qui incipiunt à mœrore, ſolitudinis amore, ſomnolentia, furore; quandoque & cum ululatu &c. obſervari ſcribitur. A. R.

therapeia, modulamina muſicorum inſtrumentorum hos veſanos velut excitant, in choreas triduanas agunt, qua methodo ſanatur perfecte pro integro anno, ſecus incidunt in anorexiam, auriginem.

à tarantula ſtellata. 3. T. cauſſat morſus hujus dolorem acutiorem, pruritum, capitis dolorem, ſtuporem, gravitatem, & horrorem totius corporis.

à tarantula uvea. 4. T. excitat hæc morſu ſuo ſymptomata ſtellatæ, ingruit præterea tumor ingens & dolor plagæ cum ſpaſmo, ſudore frigido, aphonia, nauſea, meteoriſmo. &c.

à ſcorpione apulo. 5. T. hi tarantati non palmites vitis, ſed enſes geſtare volunt.

therapeia, harum ſpecierum patet ex ſpecie prima, cujus varietates ſunt.

ſimulatus. 6. T. chloroticæ, hyſtericæ ex amoris igniculis, aut jactura rei familiaris mœſtæ muſices concentibus ſummopere delectantur; ſimulantes terantiſmum non offenduntur erroribus muſico-

ſicorum aut diſſonantia inſtrumentorum, pulſus harum & reſpiratio non habet proportionatas mutationes ſymptomatibus tarantiſmi. Ill. *Serao* pronunciavit omnes jam deſcriptos tarantismos eſſe ſimulatos.

enthuſiasmicus. 7. T. eſt furor ſaltandi, quem divinitus immiſſum putant *Guillerinus*, *Vincentinus* hiſce ægris; mihi videtur eſſe *melancholia ſaltans*, vel *ſcelotyrbe:* ſic juxta *Ulmam* in feſto S. *Viti* ſaltant usque dum ecſtaticæ corruant mulieres: vide *morbos citatos.*

muſomania. 8. T. eſt veſanus muſices amor unde denegata hac voluptate mœror, languor, quandoque furor & inſania.

therapeia, conceſſa muſica tranquillitatem, lætitiam animi, ſanitatem adfert: vide Lud. Roger de vi ſoni & muſicæ jatrica.

tingitanus. 9. T. in Africa *Tuneti*, endemius eſt mulieribus tarantismus ſpontaneus.

anthracicus. 10. T. in oppido *Donzere* & *Roquecourbe* anthracem curant ſequenti methodo: inciſo tumori ſeu anthraci imponunt ſal & acetum cum pipere, dein ægrum incitant ad ſaltandum & choreas ducendas per biduum tintinnabulorum ſono & amicorum exemplo.

XVI. HYDROPHOBIA,

eſt morbus, cujus præcipuum ſymptoma eſt incredibilis potulentorum omnium averſatio, impoſſibilis deglutitio; vitant inſuper lucem & aëris motum.

vulgaris. 1. H. hæc hydrophobia naſcitur ex morſu animalis rabidi hydrophobi communicante virus per ſalivam, quod virus ſubin 40. dies latitat

tat in corpore demorsi, antequam evolvatur in humoribus nostris; est igitur hic morbus contagiosus, virus hocce duplici materie constat, una nempe fixa mucosa, & altera volatili; utroque porro in glandulis sebaceis mucosis faucium, œsophagique parata & colligitur, vel his communicatur ex vulnere inflicto ab animali rabido. A.

therapeia, mercurius cum moscho varia forma datus est unica medicina hucusque nota; scribitur pulvis constans granis XVI. moschi, & granis XXIV. cinnabaris contra hunc morbum; in mea patria dant venatores cum effectu bolum compositum ex mica panis, stercore suillo, cinnabari & putrido ligno salicis.

Sponta-nea. 2. H. epigenomenam hydrophobiam variis morbis observarunt Autores plurimi, uxor mea Maria Theresia ex metritide *metrorrhagica* decumbens hydrophobica erat sine rabie seu desiderio adstantes mordendi, hæc hydrophobia præterea contagiosa non erat, exspuit enim sæpius ægra in faciem ancillæ salivam & mucum absque omni malo servienti communicato. A.

therapeia, methodus primariorum morborum jungi debet cum cinnabari & moscho?

XVII. RABIES, est morbus in lupis & canibus observatus, cujus præcipuum symptomata est effrænis cupiditas mordendi obvios omnes licet innocuos sine hydrophobia, constat enim repetita apud Gallo-Provinciales experientia canes luposque rabidos bibisse, manducasse, & flumen

tranasse; hic nihilominus morbus sæpius est symptoma hydrophobiæ: vide Dissertationem Ill. de *Sauvages* de Rabie. Rabies porro datur *canina*, *maniaca* & *dæmonomaniaca*: vide *hydrophobiam*.

ORDO III. *DELIRIA*, *delirium est ortus idæarum non respondens objectis in sensus incidentibus, sed internæ cerebri dispositioni, a qua nascuntur idææ delirantium.*

XVIII. PARAPHROSYNE, est delirium fugax à veneno, vel alio morbo dependens, cujus comes & symptoma est.

temulentia. 1. P. nascitur hæc species à nimia ingurgitatione liquorum spiritum inflammabilem continentium, ut vini, spiritus vini, spiritus frumenti, cereris, &c. temulentia à dictis nascitur, sive ore assumantur, sive ano injiciantur. B.

therapeia, acetum vini detur potatoribus ad mentem recuperandam, vel bibant oleum amygdalarum, & vomant.

venenialis. 2. P. varia venena narcotica, ut datura, hyoscyamus, solanum, coriaria, crocus, opium, belladonna &c. causant hanc paraphrosynen, quam ex relatione cognoscimus; huc spectat *magica paraphrosyne*. D.

therapeia, indicatur vomitus vitriolo albo, vel infuso tabaci excitatus ad venenum expellendum, dein dantur his acida.

febrilis. 3. P. noscimus hanc speciem ex febre præsente, cui delirium supervenit. A.

thera-

therapeia, vide *febres*, quarum ſymptoma eſt.

pathematica. 4. P. metus incuſſus, privatio rerum familiarium ſæpe induxit paraphroſynem. B.

fluxualis. 5. P. omnes fluxus nimium aucti inducunt paraphroſynem, præſertim lochiorrhœa & metrorrhagia. A.

therapeia, vide *fluxus.*

tropica. 6. P. hæc prehendit à ſaburra nata ſine omni pyrexia navigantes juxta tropicum; nullus adeſt calor immodicus, nulla ſordities linguæ. A.

therapeia, præmiſſo emetico ſcribitur diæta tenuis; & ſequenti die una aut duæ phlebotomiæ adminiſtrantur.

febricoſa. 7. P. febris tertianæ more alternis diebus abiens & rediens obſervata fuit paraphroſyne. P.

therapeia, ſoli kinkinæ ceſſit.

critica. 8. P. hæc in acutis imminentem criſin denotat, quæ cognoſcitur coctione prægreſſa & reliquis ſignis criticis: accidit die critica brevique ceſſat cum ſubſequa prompta evacuatione critica, vel metaſtaſi. B.

XIX. AMENTIA, eſt inſania chronica, univerſalis, mitis, ſeu ineptitudo ad recte ratiocinandum, & judicandum cum ſenſu & perceptione objectorum, aſt ſine attentione.

ſenilis. 1. A. ſenes ſine vividitate iterum repueraſcunt propter languorem, frigus, lentumve humorum circulum, minus ſunt ſenſiles ad impreſſiones objectorum, amittunt memoriam, ratiocinari nequeunt, res momentoſas non ſatagunt, pro nugis habent. L.

therapeia, vinum edentulum, lac ſenum parva quantitate ſumptum; cibi eupepti, confectio cardiaca & chocolada hos roborant.

à vitio cerebri. 2. A. tumores cerebrum comprimentes, hydatides, hydrocephalus internus, defectus cerebri, ut in ovibus *Kerkringius* obſervavit, producunt ſubin amentiam. L.

therapeia, vitia cerebri tolli debent indicatis, ſi id præſtare poſſumus.

venenialis. 3. A. quædam venena inducunt amentiam, vide *paraphroſynen*.

microcephalorum. 4. A. dantur homines minimo capite, dantur & tota ferme fronte piloſa, qualem adoleſcentem olim noveram *Zagrabiæ* in Croatia amentem. L.

therapeia, nulla.

ex ſiccitate cerebri. 5. A. fibræ cerebri exſiccatæ, coagulatæ, rigidæ nimirum amentiam adferunt, quam cauſſam hujus amentiæ cognoſcimus ex temperamento, cauſſis prægreſſis & extiſpicio. L.

therapeia, ad hoc ut hi ſani fiant, opporteret fibris priſtinam mollitiem, flexibilitatem, & ſenſibilitatem reſtituere indicatis.

plagaria. 6. A. plagæ capiti illatæ perſæpe amentiæ dant occaſionem: vide *plagas*.

rachialgica. 7. A. ſuccedit amentia rachialgiæ potiſſimum melancholicæ, vide *rachialgiam*.

à quartana. 8. A. febres intermittentes per draſtica, & phlebotomias curatas ſequitur quandoque amentia.

therapeia, roborantibus, cardiacis, & replentibus hi tractandi, diaſcordium præſcripſit *Sydenhamus*, Anatomicus Monſpelienſis ſexagenarius extractum hyoſcyami albi cum effectu ſumpſit.

XX. ME-

XX. MELANCHOLIA, est insania chronica partialis, mœsta, meditabunda; delirant melancholici sine furore, & sine febre de uno potissimum objecto constanter, delirant circa semetipsos, aut suum statum, de reliquis objectis adhuc sat bene ratiocinantes; mihi videtur caussa hujus morbi latere in abdomine, ganglia semilunaria afficere & plexus nervorum abdominales.

vulgaris. 1. M. hac specie prehensi circa suam sanitatem delirant, variasque proprietates membris suis affingunt, aut diversa viventia suo in corpore habitare, nidulare arbitrantur; sic in cura habui virum, qui pertinaciter ranas in suo capite vivere & coaxare credebat, alter juvenis passerem domicilium in suo cerebro fixisse credidit, delirabat. L.

therapeia, primus in integrum sanæ menti restitutus ex mixtura composita ex aceto vini destillato, sale ammoniaco, camphora, gummi tragacanthi subacta, & syrupo pœoniæ; sed, qui ex hac mixtura proficere volunt, debent diutissime eandem sumere.

amatoria. 2. M. erotomaniaci non impudenter objecti amati amplexus cupiunt, sed è contra illud pro numine venerantur, omnibus ejus nutibus obsequiosi, & devoti vitam in perfectionum illius admiratione ducunt, ejus absentia contristati omnia abjiciunt, omnemque sui curam negligunt; parvi faciunt. L.

therapeia, optimum est remedium hunc melancholicum cum amasia sua matrimonio jungere; quod si vero istud fieri nequit, alterius

terius amasiæ consortium ineat, vel itinera longa suscipiat, variis ludis sese occupet, inhiet literis librisque componendis publicandisve, passionem gloriæ sibi comparendæ, nominis ad seros nepotes transcribendi in sese excitet, fugiat alimenta & potulenta, quæ semen adaugent, vina bibat, quæ lympham & serum inspissando secretionem spermatis minuunt.

religiosa. 3.M. faciles noscimus hanc speciem; nam alte hi mœrent immodico judiciorum DEI metu obruti, & dulci fiducia, quam in paternam Illius Clementiam habemus, carentes; habui in cura præclarum alias Religiosum, qui melancholicus delirabat tantum se commisisse scelus, quod & Deus ab eodem sese nequeat absolvere, hinc, quod pessimum erat, nullam omnino medicinam deglutire voluit delirans se esse indignum omni medicina. L.

therapeia, Religioso citato secuimus venas, apposuimus vesicatoria & cucurbitas scarificatas, objurgavimus ipsum sine effectu.

argantis. 4.M. hi corpore bene valentes ob momentaneos affectus in mortis periculo se versari constanter judicant; differt hæc species ab hypochondriasi in eo, quod hypochondriaci morbo corporeo multiplici laborent; unde patet melancholiam argantis esse morbum rarissimum. L.

therapeia, hæc consistit in eo, ut ægro excutiamus suam idæam, & alias eidem insse trudamus æque vehementes: vide *melancholiam amatoriam.*

moria. 5.M. est ea species læta & jucunda, in qua ægri se cæteris hominibus feliciores existimant, alta quæque spirant, & se Principibus, Regibus, imo DIIS pares, vel majores autumant;

mant; novi melancholicum, qui delirabat ſe eſſe primogenitum DEI filium; hi Melancholici non ſunt quidem mœſti, aſt multum meditabundi. L.

therapeia, mixtura contra ſpeciem *tertiam* ſcripta, experiri debet.

attonita. 6. M. hi muti, immobiles, cibum & potum renuentes ſtupent velut ſtatuæ conſtanter; in cadavere horum cerebrum firmum ac compactum inventum eſt, ſanguis viſcidus, ſolida exſucca. L.

therapeia, balnea lactea & clyſmata cum largo potu lactis, emulſionibus camphoratis; inoculatio ſcabiei forſam etiam prodeſſet.

errabunda. 7. M. ex hac æger per horam quieſcere neſcit, ſed cogitur huc & illuc aſſiduo vagari, neſciens quo vadat, ignorans quid fugiat, quid quærat, &c: novi Iglaviæ ſimilem melancholicam Matronam; hi melancholici ſicci ſunt & aridi, oculis cavis. L.

therapeia, vide ſpeciem præcedentem.

ſaltans. 8. M. vide *tarantiſmum.*

hippantropica. 9. M. ſinenſis quidam perſuaſus fuerat à Bonzis animam ſuam poſt mortem migraturam in corpus veredi, qui iſthoc ſomnio occupatus & è ſomno turbulento excitatus ſudore madens num equus eſſet, vel homo dubitabat. L.

therapeia, ex jure naturæ & regulis morum petenda eſt.

ſcytharum. 10. M. ditiores apud ſcythas illi qui, equitando mercari ſoliti erant ſine ſtapedibus, compreſſerant ſibi genitalia, ſeque impotentes reddiderunt, quo phœnomeno perſpecto contriſtati à Diis ſe affectos hoc morbo reputabant, & in mulieres converſos; unde muliebra veſtimenta induebant, colum ac fu-

ſum tractabant. Adhuc hodie viget hinc inde in Hungaria, & Croatia opinio, quod ſagæ ſponſos ligare poſſint, dum volunt. L.

therapeia, vide *ſterilitatem*.

angli-ca. 11. M. Angli tædio vitæ correpti ſine omni furore delirant, teſtamentum condunt, litteras valedictorias amicis poſt peractum ſuicidium mittendas ſcribunt, ſeſe quocunque demumm odo necant; plerique ſaltant in mare, & hoc faciunt ſine omni ærumna ad hoc ſcelus ipſos urgente; languidi & mœſti ſunt, omniumque remediorum pertæſi ac vitæ ſuæ; tædio vitæ capiuntur potiſſimum illi, qui omnem exuere Religionem, nullumque præmium aut ſupplicium poſt mortem exſpectant: verbo qui credunt animam cum corpore mori, perire. C.

therapeia, ad hos ſanæ menti reſtituendos Medicus debet eſſe optime inſtructus in Jure Naturæ, & Theologia naturali.

beati-fica. 12. M. novi virum adeo devotum, & in Deum confidentem, qui quæſivit abſtrahi à conſortio hominum, ut poſſit ſeſe occidere, ſicque accelerare ſuam alioquin certiſſimam viſionem beatificam DEI unius & Trini. L.

therapeia, vide ſpecies præcedentes.

zoan-tropica. 13. M. hac melancholia affecti, jam ſe putant eſſe feles, jam lupos, canes &c: hi & animalis, in quod ſe converſos judicant vocem imitantantur; denique ſtultorum infinitus eſt numerus. L.

therapeia, variis aſtutiis & fraudibus opus eſt ad tollendas has melancholias.

enthu-ſiasmus. 14. M. hi ſeſe ſpiritu numinis afflatos eſſe credunt, hinc varia prædicere volunt futura, ut diem mortis ſuæ &c: hi ſeſe volutant projiciuntque humi & abeunt, ut dicunt, qui reverſi ad

ſe

ſe mirabilia prophetizare volunt, interim phantaſtæ, dum ſe abire dicunt, jacent attoniti in loco, in quem cecidere, pulſat horum arteria & reſpiratio continuat &c: C.

therapeia, optime, ni fallor, curantur hi verberibus; ſunt etenim mere fraudes & impoſturæ.

phron-tis. 15.M. eſt ſummus, profundusve mœror ſponte accedens, æger eſt inſomnis, inappetens, ſolitudinis amans, debilis, apyretus, anxius, epigaſtrio tumidus, puncturas viſcerum incuſans, quolibet anno redit hic morbus, vel qualibet lunatione. C. R.

therapeia, vide ſpecies præcedeutes.

XXI. DAEMONOMANIA, eſt delirium ſine febre reipſa tale, vel tantum ſimulatum, quo magi, ſagæ, præſtigiatores ſe tanquam à dæmone obſeſſos oſtentant, varia phænomena leges naturales excedentia præſtare, exhibere volunt.

vampi-rismus. 1.D. vampiri ſunt præſtigiatores, qui ob fines ſibi cognitos cadavera recens ſepultorum exhumant, vulnerant, ſanguinem horum jam putridum, hinc & fluidiſſimum effluere ſinunt, &, ut vulgus putat, ſanguinem ſugunt; hi vampiri terrorem populis incutiunt, qui hinc concludunt mortuos reſurrexiſſe ob fluidum eorundem ſanguinem, domum redituros ad cognatos, horumque ſanguinem ſucturos è corporibus vivis noctu; putant etenim ſimplices vampiros ſolo ſanguine cognatorum vivere: ita olim caſus vampiri, qui in noſtro cæmeterio cadaver exhumabat ſanguinem ob putredinem fluidum mortui effluere

re ſiverat ſupra nives, & cadaver iterum inſepeliverat, mihi magnum terrorem omnibusque incolis incuſſerat, rogavi tum puer aſtutus, ut foderent, & aperirent ſepulchrum hujus vampiri *paſſivi*, ut videremus: an illius cadaver adhuc ſit in ſepulchro, an vivat, vel mortuus ſit, aſt ob metum nemo voluit hunc laborem in ſe ſuſcipere: vide hiſtoriam vampirorum.

ſimulata. 2. D. hæc ſpecies eſt frequentiſſima, ſimulant hi varios morbos convulſivos, linguas loquuntur ignotas, quas clam didicere, vires exerunt portentoſas, futura prædicunt, præſentia proſpiciunt, ad oblationem rerum ſacrarum ululant, has abjiciunt, ut plebi, & ſacerdotibus imponant, olim in Croatia *Zagrabiæ* grammaticus vidi ruſticum adoleſcentem allatum ad Capucinos Patres, ut diabolum ex illo expellant, hic ruſticus ad oblatum roſarium murmurabat, illudque longe abjecit, ubi dein nos ſtudioſi ſibi dediſſemus roſarium in charta nigra involutum ſivit penes ſe in curru jacere. O quam ſimplex diabolus! bonos Religioſos nihilominus ſat diu vexavit; ex altero ruſtico obſeſſo Religioſi nullo modo potuerunt diabolum expellere, tunc Medicus expulerat dæmonium granis V. tartari emetici, hinc obſeſſus tot vomitibus vexatus cepit invocare IESUM Chriſtum; de vetulis hungaris fert opinio, quod poteſtate diabolica ſciant gallinas cogere ad ova ponenda quotidie tot, quot illis libet, fert etiam rumor, quod eædem vetulæ poteſtate nigra dotatæ ova gallinacea ponant pro libitu; tandem, quod iſtæ ſciant maribus parare quoddam embama, quo aſſumpto etiam hi ova ponunt. Gallinæ, quibus quotidie dantur paſtilli

ſtilli compoſiti ex paſta panis, foliis macis & pulvere artemiſiæ, ponunt plura ova.

therapeia, opportet hos mulctare evacuationibus profuſis & verberibus quotidie tractare.

vermi-nosa. 4. D. plures ægros ex vermibus laborantes, morbis ſpaſnodicis mirisve ſymptomatis agitatos pro obſeſſis, faſcinatis, aut incantatis habuit plebs cœca ſæpius, & non vermibus, ſed poteſtati ſagarum hæc phænomena adſcripſit.

therapeia, catharticis, emeticis, & anthelminticis opportet impugnare hanc dæmonomaniam.

fana-tica. 5. D. fanatici latine cerriti vocantur, quod nempe viſionem DEÆ Cereris in fano ſeu templo hi habuerint; hinc fanatica dæmonomania illi laborare dicuntur melancholici, qui quotidie apparitiones ſanctorum Angelorum, beatorum, DEI ipſius, aut dæmonum ſe habere delirant; dicuntur inſuper & illi fanatici, qui nimio Zelo erga ſuam Religionem ardent, unde contrarie ſentientibus obliti juris Naturæ injurias, calumnias, & damna quæcunque tantum inferre poſſunt, ſibi vi Religionis licitum eſſe putant; imo pro ſanctis coluntur illi à plebe, qui multos contrariæ Religionis mactarunt; ita apud Machometanos pro ſanctis martyribus coluntur, qui in bello contra chriſtianos perierunt. O ſancta ſimplicitas!

hyſte-rica. 6. D. hyſtericas fœminas, dum catalepſin, ecſtaſin, hieronoſum, ſomnambuliſmum &c. patiuntur, pro obſeſſis à dæmonio ſæpe ſimplices habent. D.

therapeia, vide *hyſteriam*, ſexcentos morbos hyſtericos.

indica.

indica. 7.D. Indi *nigritæ* magnam dosim opii deglutire dicuntur ad efferandos animos, audaciam, & temeritatem sibi conciliandam ad homicidia patranda; unde stricto pugione instar tygridum rabidorum excurrunt in publicum, obvios quosvis sive amicos, sive inimicos trucidant, donec ipsi ab alio perforati prosternantur. A.

therapeia, leges politicæ venditionem opii deberent impedire.

tricho-matosa. 8.D. cognoscitur hæc species signis plicæ polonicæ latentis, vel resectæ, aut ex viru repulso: vide *trichoma*.

cardio-gmica. 9.D. ægri capite antrorsum inclinato respirabant facilius ob aneurisma aortæ ascendentis, quod caussabat hunc morbum, quem sinistre *Harveins* & *Morgagnus* veneficio aut hysteriæ adscripserunt; vide *cardiogmum*.

Saga-rum. 10. D. est delirium eorum, qui arte diabolica & pacto cum dæmone convento quid miri præstare se posse existimant. v. g. monetam volantem, & inamissibilem reddere, canibus os claudere &c. Pessarium hæ aut suppositorium ex opio, seminibus stramonii, aut hyoscyami confectum vaginæ vel podici imponunt cubitum ituræ, & talia dein delirant; in mea patria tabulas parabant ex pasta panis, seminibus hyoscyami & daturæ, quas canibus comedendas projecerunt latrantibus, ipsisve sic os clauserunt nequivoli.

XXII. MANIA, est delirium apyretum circa quævis objecta cum furore, audacia, ac robore; maniaci habent plerique lucida intervalla; subin est mania periodica; unde lunatici;

san-

ſanguis maniacorum viſcidus, ſeroque carens, fibræ muſculares rigidæ.

pathematica. 1. M. hi maniaci fiunt ex melancholicis; primum nempe fiunt melancholici à quodam magno pathemate, ut amore, metu, ſpe, libidine habendi, ira, Zelotypia, deinde fiunt hinc maniaci, ſucceſſive robur, audaciam & idearum vividarum varietatem recipientes. L.

therapeia, victus mollis, refrigerans & humectans, phlebotomiæ largæ & repetitæ; potus molliter laxans, diluens, frigidus, copioſus; balnea protracta frigida, irrigatio capitis, emulſiones cum ſyrupo de papavere, camphoræ ſcrupulus unus in cochleari aceti vini, inoculatio ſcabiei, ſal ammoniacum, proſunt; curavi unum poſt evacuationes data mixtura ex aceto vini, camphora, ſale ammoniaco, & ſyrupo pæoniæ.

lactea. 2. M. eſt ſpecies maniæ, quæ circa 10. à partu diem cum delirio febrili mulierem aggreditur; dein ſenſim evaneſcente febre perſeverat mania, quæ jure merito ſtaſi lactis in cerebro, meſenterio? tribuenda venit; rarus hicce morbus cognoſcitur jam dictis, apyrexia, aglactatione ac dyslochia. L.

therapeia, ſaponem venetum ſumant diutiſſime larga doſi; dein ſequentem medicinam: ℞. aquæ menthæ criſpæ libram 1. olei tartari p. d. drachmam 1. & ſemiſſem, ſyrupi menthæ unciam 1. miſce, ſumat omni mane cochleare 1. opportet experiri & ſal ammoniacum.

hemicranica. 3. M. hemicraniam præcipue verminoſam ſæpius excipit mania; *œſtrum* nempe nares animalium ſubiens

ſubiens hanc producit, quæ noſcitur ſignis hemicraniæ verminoſæ. D.

therapeia, indicantur ptarmica, tabacum, valeriana, ſal ammoniacum, vitriolum martis, pulvis cephalicus viridis.

metaſtatica. 4. M. plica polonica reſecta, ulcus antiquum reſiccatum, retentum ſperma, repreſſæ impetigines, rariſſime & graviditas ut Ill. *Lorry* obſervavit, cauſſarunt maniam, quæ ex relatione & cauſſis prægræſſis cognoſcitur. L.

therapeia, repreſſæ materies aut retentæ revocari debent ad exteriora; ulcus irritandum eſt: vide dictos morbos alibi methodumque, qua ad exteriora pelli debeant; gravida partum exſpectet.

periodica. 5. M. plurimi maniaci habent lucida intervalla, & quorundam regulariter intermittit mania iterumque ſtato tempore redit; unde obſervamus maniacos lunaticos, quorum paroxyſmus maniæ omni plenilunio, vel novilunio revertitur, & poſt aliquot dies iterum recedit; novi olim lunaticum maniacum presbyterum. L. P.

therapeia, forte proderit his mixtura ex aceto vini, ſyrupo pæoniæ, camphora, & ſale ammoniaco cum emulſionibus papaveris albi.

vulgaris. 6. M. eſt maniæ ſpecies cum materie dicta, id eſt, talis, quæ manifeſtam humorum acrimoniam, copiam, aut plethoram ſociam habet. L.

therapeia, opportet hos debilitare venæ ſectionibus præſertim in collo; purgantia antiphlogiſtica ſæpius his ſcribere; ſerum lactis in potum præſtituere, emulſiones veſperi papaverinas porrigere; tandem acrimoniam cognitam indicatis impugnare, & ſuperius dicta experiri.

hyſte-

hyste-ralgica. 7. M. virgo 40. annorum hyſteralgia laborans & pruritu vehementi genitalium ſine veneris appetitu, & pollutionibus devenit maniaca. L.

therapeia, ptiſanæ, emulſiones camphoratæ & cura hyſteralgiæ indicantur: vide ſuperius dicta.

ex defectu humorum. 8. M. *Locherus* p. 61. hujus meminit maniæ, quæ ex inertia & defectu humorum oritur vel morbos chronicos ſubſequitur; vir ad curandam ſuam peripneumoniam amiſerat ultra 100. uncias ſanguinis, debilis hinc vixit; tandem ex nuncio triſti devenerat melancholicus & maniacus. D.

therapeia, indicantur reficientia, cardiaca & nutrientia; meo præfato ægro emulſiones ſeminum frigidorum majorum, & papaveris cum pultibus, & juſculis ſuccoſis ordinavi, inſimul mixturam ex aceto vini deſtillato, ſale ammoniaco, camphora & ſyrupo pæoniæ ſumendam longo tempore dedi, quibus priſtinæ valetudini reſtitutus ad huc ſat bene valet.

ORDO IV. VESANIAE ANOMALAE, morbi prioribus affines.

XXIII. AMNESIA, eſt memoriæ imminutio aut plenaria abolitio.

à venere. 1. A. uſus nimius veneris maxime debilitat memoriam, & ſi quis ſatyriacis utatur ad venerem augendam & memoriam firmandam, venerique ſimul litet, amittit omnem memoriam. L.

therapeia, iſti ganeones abſtineant à venere, & ſumant lac cum cinamomo, ſalviam, betonicam, ſaturejam, roſmarinum, ginſing, ambram, ſtyracem, aquam magnanimitatis,

chocoladam, folia macis, multum prodest lotio capitis vino edentulo medicato ex dictis herbis; ungant sibi caput & nares balsamo vitæ *Hoffmanni*.

senilis. 2. A. senes laborant persæpe amnesia ex erroribus juventutis præsertim illi, qui litterarum contemptores in voluptatibus vitam egerunt. L.

therapeia, vide speciem *primam*.

traumatica. 3. A. hæc sequitur plagas capitis, ex quarum historia patet: vide *plagas*. L.

plethorica. 4. A dyshæmorrhois, dysmenorrhœa, dyslochia, aliave plethora causarunt subin amnesiam, ex quarum notitia innotescit hæc species amnesiæ. L.

therapeia, vide *plethoram*.

ab inedia. 5. A. qui post longam inediam comedere inceperunt, immemores, vel stultos vidit *Horstius*; nimium protracti quicunque fluxus seu evacuationes debilem reddunt memoriam. L.

therapeia, à replentibus eupeptis successive auctis sperari debet curatio hujus amnesiæ.

cephalalgica. 6. A. diuturna cephalæa abolit memoriam: vide *cephalæam*.

crapulosa. 7. A. nascitur hæc ab iterata ebrietate; opio sæpius sumpto majore dosi & venenis dementantibus L.

therapeia, acetum camphoratum, piper, & temperantia indicantur.

apoplectica. 8. A. quos ictus apoplecticus sæpius concusserat, nimis debilem habent memoriam, vel plane nullam. L.

therapeia, si quæ datur, petenda est ab aromaticis, cardiacis, cephalicis, & analepticis.

febri-

febri-sequa. 9. A. febribus acutis sæpe succedit oblivio.
therapéia, conveniunt cathartica lenia, nervina, nutrientia, reficientia, exercitia corporis; sunt subinde & vesicatoria necessaria.

XXIV. AGRYPNIA, pervigilium immodicum vel continuum, ex quo vires imminuuntur; anxietas, inquietudo, anorexia, cephalalgia aliaque molesta symptomata oriuntur.

arthri-tica. 1. A. non est hic sermo de pervigilio arthriticorum illo, quo laborant sub paroxysmo arthritidis, sed de illo hic agitur, quod illos affligit extra paroxysmos ob acrimoniam arthriticam humorum & siccitatem solidorum. L.
therapeia, vide *arthritidem.*

pathe-matica. 2. A. Monspelii mulier audiens maritum suum à sicariis trucidatum, per plures dein menses insomnis fuit.
therapeira, Ill. de *Sauvages* emulsiones & julapia refrigerantia ordinavit.

nervo-sorum. 3. A. hypochondriaci & hystericæ persæpe pervigilio laborant ob mobilitatem nervorum, philautiam, pusillanimitatem, & metum lethi imminentis. L.
therapeia, indicantur lac, serum lactis, emulsiones, balnea, hypnotica & aquæ selteranæ.

à do-lore. 4. A. omnis sensatio molesta & fortior ut dolor, desiderium, sitis, fames, libido, &c. somnum à nobis avertunt.

sabur-ralis. 5. A. saburra quæcunque in primis viis hærens causat agrypniam.

febri-lis. 6. A. hæc species ultro patet ex historia febrium & phlegmasiarum.

critica. 7. A. præcedit vigilia hæc hæmorrhagiam post coctionem cum cephalalgia, tensione cervicis, oculorum rubedine, pruritu narium. B.

senilis. 8. A. ob defectum humidi senes sunt vigiles. L.
therapeia, cibi eupepti, stomachica, humectantia & vinum edentulum his prosunt.

ab insectis. 9. A. hæc species cuique patet.

Fixi igitur & descripsi in hoc systemate Morborum symptomatico Classes morborum sat naturales 13. Ordines 58. Genera 351. species 2500. cuique insuper speciei subjunxi therapeiam quam potui brevissimam, probatissimam.

Heu mihi! tot mortes homini, quot membra malisque
Tot sumus infecti, mors ut medicina putetur.

INDEX GENERUM.

A.

B.

C.

INDEX.

Errata Corrige.

pag. 7. l. 20. parentem lege parentum.
17. l. 21. pacet -- -- placet.
19. l. 18. omini -- -- omni.
24. l. 9. ſit -- -- -- fit.
25. l. 33. linorum -- -- lignorum.
44. l. 29. hac -- -- -- hæc.
48. l. 29. ſala -- -- -- ſalia.
57. l. 6. candiſſimus -- cautiſſimus.
79. l. 29. celiter -- -- celeriter.
89. l. 13. peregria -- -- peregrina.
103. l. 22. treparatio -- *trepanatio.*
104. l. 12. tuſa -- -- -- tunſa.
133. l. 27. decoctum -- decoctum rhei,
160. l. 21. vide -- -- -- vidi.
190. l. 10. incatis -- -- indicatis.
206. l. 12. ardente -- -- rodente.
240. l. 25. & -- -- -- ex.
253. l. 23. ſinis -- -- -- ſignis.
254. l. 22. ſola herba -- ex ſola herba.
292. l. 25. pedens -- -- petens.
295. l. 2. colo -- -- -- colore.
304. l. 33. vel althæa -- vel althæa : vide Diſſert. meam de ſalicaria.
305. l. 22. er guntur -- eriguntur.
306. l. 14. egregia erant dabantur,
318. l. 36. ſapne -- -- ſapone.
335. l. 34. lac -- -- -- quidem lac.
342. l. 29. rachialgiam -- *colicam.*
373. l. 19. dicti -- -- -- dicto.
381. l. 24. profec -- -- profeci.
385. l. 15. ſuria -- -- -- Dyſuria.
386. l. 2. lacte -- -- -- lactet.
425. l. 7. ſpasmodicus -- *ſpasmoticus.*
453. l. 8. eum -- -- -- cum.
463. l. 11. eſt tuſſis -- -- eſt cuſſis contagioſa, ſæpius.
471. l. 13. tympanitidem *phyſconiam.*
491. l. 12. ſenſibilitatis -- ſenſibilitas.

496.

Errata		Corrige.
pag. 496. l. 20.	quando lege	quandoque.
508. l. 6.	laborante --	laborantes.
512. l. 11.	pituitate --	pituitæ.
515. l. 19.	hac -- --	hanc.
525. l. 3.	hemiiogia --	hemiplegia.
528. l. 9.	enaresi -- --	enuresi.
532. l. 5.	quoque diæta	diæta quoque.
566. l. 31.	emulsione --	emulsioni.
572. l. 3.	emulsiones --	emulsiones & V. Sectio.
643. l. 15.	acutus -- --	auctus.
662. l. 9.	diætæ -- --	diætâ.
665. l. 24.	quartano --	quartanâ.
678. l. 9.	sedimentasæ --	sedimentosæ.
689. l. 7.	leni -- -- --	lene
698. l. 13.	tactea -- --	*lactea*.
703. l. 15.	Mortanus --	*Mortonus*.
720. l. 22.	retragade --	retrograde.
724. l. 23.	acuta -- --	aucta.
728. l. 24.	sumpatum --	sumptum.
732. l. 33.	contilenas --	cantilenas.
734. l. 11.	hysteriacæ --	hystericæ
735. l. 1.	ecuta -- -- --	*acuta*.
746. l. 8.	odo -- -- --	modo.